Lagano da Sambi kwa Wanhu Wose

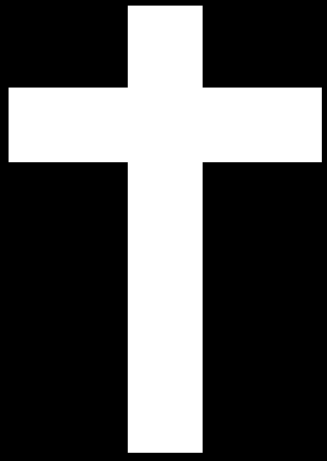

The New Testament in Kutu, 2014

Lagano da Sambi kwa Wanhu Wose

The New Testament in Kutu, 2014

copyright © 2014 Pioneer Bible Translators and The Word for the World

Language: (Kutu)

Contributor: Pioneer Bible Translators

The New Testament in Kutu

This translation, published by Pioneer Bible Translators and The Word for the World, was published in 2014.
If you are interested in obtaining a printed copy, please contact www.pioneerbible.org.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.
You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.
- If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.
Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 6 May 2025 from source files dated 6 May 2025
d1e1c737-3fba-57bf-b568-24ce20fef5c5

Contents

Matayo 1
Maluko 37
Luka 60
Yohana 99
Sang'hano 127
Walumi 162
1 Wakolinto 178
2 Wakolinto 193
Wagalatia 203
Waefeso 209
Wafilipi 215
Wakolosai 219
1 Wasesalonike 223
2 Wasesalonike 227
1 Timoseo 229
2 Timoseo 234
Tito 238
Filimoni 240
Waebulania 242
Yakobo 254
1 Petulo 258
2 Petulo 263
1 Yohana 266
2 Yohana 270
3 Yohana 271
Yuda 272
Ugubulo 274

Mbuli Inogile ya Yesu Kilisito yandikigwe na Matayo

Ulongozi

Mbuli Inogile yandikigwe na Matayo ya mumkumbo wa vitabu vine va lagano da sambi, vitabu avo volagusa vija Yesu viyakalile hano mwiisi. Kila kitabu acho chokemigwa, “Injili,” fambulo jake Mbuli Inogile. Vitabu avo vandikigwa ako kumwande na Matayo na Maluko na Luka na Yohana toka Yesu viyafile na kuzilibuka. Wanhu woifunza mbuli hawadijuwile siku diyandikigwe Mbuli Inogile yandikigwe na Matayo, lakini yogesigwa ikala behi na mwaka 60 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Vivija ako kuyandikiligwe hakujuwike bule, lakini wanhu wayagwe wogesa yandikiligwa mwiisi ya Palesitina hebu sengine kudibuga da Yelusalemu.

Mwandikaji kakala Matayo yakalile mbokela kodi yang'hali hanakuwa mwanahina wa Yesu. Vivija twaga jake diyagwe dikala Levi. Matayo kakala imoja wa iwatumigwa longo na wabili. Matayo kawandikila Wayahudi, mbuli ino yojuwika kwa vilaguso kubanza 60 vilongigwe mna gamaandiko gang'alile ga lagano da umwaka. Matayo kalonda kulagusa kamba Yesu kakala Kilisito Mkombola, Mulungu kamsagula yawe Mkombola yalaguligwe mbuli zake. Vivija Matayo kandika mbuli nyingi za Undewa wa Mulungu. Wayahudi wagesa Kilisito Mkombola kokuwa Mndewa wa mwiisi ino. Matayo kakulema kutamanila kwao kwa kuwasimulila mbuli za kiloho za Undewa wa Mulungu.

Mbuli Inogile yandikigwe na Matayo acho kitabu kinogile kwa kusongela lagano da sambi, kwavija kina vilaguso vose vilongigwe mna idilagano da umwaka. Kitabu kino cholumbiliza malagano mabili. Wanhu woifunza mbuli, vivija wogesa sengine Matayo kageza kwiga ivitabu vitano vandikigwe na Musa. Vitabu avo, avo vitabu vaichanduso va lagano da umwaka. Yesu viyawapetele wanhu kulugongo (Luka 5-7) yodaha kuigala na Mulungu viyamgwelele Musa malagizo. (Kumbukumbu da Malagizo 19:3-23:33).

Mbuli zili mkitabu

Matayo kosonga kwandika Mbuli Inogile kwa kusimulila kuvumbuka kwa Yesu Kilisito na viyasongile sang'hano yake (Sula ya 1-4).

Abaho Matayo kosimulila sang'hano ya Yesu na mafundizo gake mengi (Sula ya 5-25).

Mbuli za kimambukizo za Mbuli Inogile yandikigwe na Matayo zizo zija za sang'hano ng'hulu ya Yesu nayo ayo ifa yake na kuzilibuka kwake (Sula ya 26-28).

Lukolo lwa Yesu Kilisito
Luk 3:23-38

1 Kitabu cha lukolo lwa Yesu Kilisito
mzukulu wa Daudi, mzukulu wa Abula-
hamu.
2 Abulahamu kamulela Isaka, Isaka ka-
mulela Yakobo, Yakobo kamulela Yuda na
ndugu zake.
3 Yuda kamulela Pelesi na Zela, mamao
kakala Tamali, Pelesi kamulela Heziloni,
Heziloni kamulela Alamu.
4 Alamu kamulela Aminadabu, Aminad-
abu kamulela Nashoni, Nashoni kamulela
Salimoni,
5 Salimoni kamulela Boazi, mamake
Boazi kakala Lahabu, Boazi kamulela
Obedi, mamake Obedi kakala Lusi, Obedi
kamulela Yese,
6 Yese kamulela Mndewa Daudi.
Daudi kamulela Sulemani, mamake Sule-
mani kakala mwehe wa Ulia.
7 Sulemani kamulela Lehoboamu,
Lehoboamu kamulela Abiya, Abiya ka-
mulela Asa,
8 Asa kamulela Yehoshafati, Yehoshafati
kamulela Yolamu, Yolamu kamulela Uzia,
9 Uzia kamulela Yotamu, Yotamu ka-
mulela Ahazi, Ahazi kamulela Hezekia,
10 Hezekia kamulela Manase, Manase ka-
mulela Amoni, Amoni kamulela Yosia,
11 Yosia kamulela Yekonia na ndugu zake,
kipindi kija Wayahudi viwahamizigwe ku-
galigwa Babeli.
12 Viubitile uhamizo wa Babeli, Yekonia
kamulela Shealitieli, Shealitieli kamulela
Zelubabeli,
13 Zelubabeli kamulela Abiudi, Abiudi ka-
mulela Eliakimu, Eliakimu kamulela Azoli,
14 Azoli kamulela Sadoki, Sadoki ka-
mulela Akimu, Akimu kamulela Eliudi,
15 Eliudi kamulela Eliazali, Eliazali ka-
mulela Matani, Matani kamulela Yakobo,
16 Yakobo kamulela Yusufu, mbigalo
wake Malia, yamulelile Yesu yokemigwa
Kilisito.
17 Avo kukala na ng'holo longo na nne
kulawa Abulahamu mbaka Daudi, na
ng'holo longo na nne kulawa Daudi mbaka
Wayahudi viwahamizigwe Babeli na
ng'holo longo na nne toka viwahamizigwe
Babeli mbaka kuleleka kwa Kilisito
Mkombola.

Kuvumbuka kwa Yesu Kilisito
Luk 2:1-7

18 Kuvumbuka kwa Yesu Kilisito kukala
vino, Malia yafungiligwe zengele na
Yusufu, lakini wang'hali hawanakala
hamoja kamba mbigalo na mtwanzi, Malia
koneka kana inda kwa udahi wa Loho
Yang'alile.
19 Kwavija Yusufu kakala munhu yotenda
ganogile, halondile kumgela kinyala Malia,
avo kalonda kumuleka kinyelegezi.
20 Viyakalile kogelegeza vivo, msenga wa
kuulanga wa Mndewa kamulawilila mzin-
zozi na kamulongela, "Yusufu mzukulu wa
Daudi, sekeudumbe kumsola Malia yawe
mwehe wako, kwavija inda yake kaipata
kwa udahi wa Loho Yang'alile.
21 Kolela mwana wa kimbigalo na
gweye komgwaa twaga da Yesu, kwavija
kowakombola wanhu zake mzinzambi
zao."
22 Gano gose gatendeka kutenda ga-
longigwe na Mndewa kubitila mtula ndagu
wake galawilile,
23 "Mhambe kogoga inda, na kolela
mwana wa kimbigalo, nao womkema
Imanueli," fambulo jake, "Mulungu
kahamoja na tweye."
24 Avo Yusufu viyalamuke muutulo, kam-
sola Malia kamba viyalongeligwe na im-
senga wa Mndewa.
25 Lakini hatembele nayo mbaka
viyalelile mwana na Yusufu kamgwaa
twaga mwana ayo Yesu.

2

*Wageni walawile mwambu wa kudilaw-
ila zuwa*

1 Yesu kavumbuka kudibuga da Bese-
lehemu mwiisi ya Yudea, kipindi Helode
viyakalile Mndewa. Aho viyavumbuke
wanhu wayagwe wajuwile mbuli za
nhondo weza kulawa mwambu wa
kudilawila zuwa wavika Yelusalemu.
2 Wauza, "Kakwahi imwana yavumbuke
yawe Mndewa wa Wayahudi? Kwavija
tuyona nhondo yake kulawa mwambu
wa kudilawila zuwa na tweye twiza
kumfugamila."
3 Mndewa Helode viyahulike vivo
kanyawanyawa ng'hani na vivija
kila munhu yakalile Yelusalemu
kanyawanyawa.
4 Kawakema hamoja wakulu wa walava
nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa
kawauza, "Vino Kilisito Mkombola kovum-
bukila kwahi?"
5 Wamwidika, "Kovumbukila kudibuga
da Beselehemu mwiisi ya Yudea, vivo
yandike mtula ndagu wa Mulungu,
6 'Mweye wanhu wa Beselehemu mwiisi ya
Yudea,
buga jenu hadili dodo bule mna gamabuga
ga Yuda,
kwavija kumwenu kolawa mulangulizi
yonda yawalongoze wanhu zangu wa
Izilaeli.' "
7 Avo Helode kawakema kinyelegezi
wanhu waja wojuwa mbuli za nhondo
kawauza kipindi gani nhondo viyoneke.
8 Abaho kawatuma wachole Beselehemu
na kuwalagiza, "Choleni mkazahile goya
kuyali imwana, mwahamona nongeleni,
nanie vivija nichole nikamfugamile."
9 Viwamalile kumtegeleza, walawanya,
mnzila wayona nhondo iija iwayone
mwambu wa kudilawila zuwa, iwalon-
golela na kwima hanhu aho kuyavumbuke
imwana.
10 Viwayone inhondo, wadeng'helela
ng'hani.
11 Avo wengila mng'anda, wamona
imwana na Malia mamake, wamfugamila
na kumtambikila. Abaho wamgwaa
nhunza za zahabu, mavumba na mavuta
ga bei ng'hulu gokemigwa manemane.
12 Abaho wabwela ukayao kwa kubitila
nzila iyagwe, kwavija Mulungu kawazuma
mzinzozi sekewabwele kwa Helode.

Kukimbilila Misili

13 Viwasegele msenga wa Mndewa ka-
mulawilila Yusufu mzinzozi kamulongela,
"Helode komzahila imwana yamkome. Avo
lamuka umsole imwana na mamake mkim-
bilile Misili, na mukale kuko mbaka vonda
nikulongele usegele."
14 Yusufu kalamuka, kamsola imwana na
mamake kasegela ikilo acho na kuchola
Misili,
15 kakala ako mbaka Helode viyafile.
Gano gatendigwa kutenda acho kiyalongile
Mndewa kubitila mtula ndagu kilawilile,
"Nimkema mwanangu kulawa Misili."

Kukomigwa kwa wana

16 Helode viyajuwile kamba wanhu wa-
cholile kumulola Yesu kulawa mwambu wa
kudilawila zuwa wamvizila, kagevuzika
ng'hani. Kalava lagizo da kuwakoma wana
wose wa kimbigalo weli Beselehemu na
hiwo weli behi, kusongela wana ving'hele
mbaka wana weli na miyaka mibili ino
itendigwa kamba viyajuwile kulawa kwa
wanhu wacholile kumulola Yesu mna
ikipindi viwayone inhondo.
17 Kwa mbuli ino kilawilila kija kiya-
longile Yelemia yakalile mtula ndagu wa
Mulungu,
18 "Sauti ihulikigwa mwiisi ya Lama,
kulila na kuiyalala ng'hani.
Laheli kowalilila wanage
nayo kolema kuhozigwa,
kwavija wafa."

Kusegela Misili

19 Helode viyafile, msenga wa Mndewa
kamulawilila Yusufu mzinzozi mwiisi ya
Misili,
20 kamulongela, “Lamuka umsole
imwana na mamake, na ubweleganye mna
iisi ya Izilaeli, kwavija wose walondile
kumkoma imwana wafa.”
21 Avo Yusufu kalamuka, kamsola
imwana na mamake na kabweleganya
mwiisi ya Izilaeli.
22 Lakini Yusufu viyahulike Alikelao
mwanage Helode, kahala Undewa wa
tatake ako Yudea, kadumba kuchola kuko,
kwavija kazumigwa ng'hani mzinzozi. Avo
kachola mwiisi ya Galilaya.
23 Kahamila kudibuga da Nazaleti keka
ukazi wake kuko. Avo kilawilile kija
kiwalongile watula ndagu wa Mulungu,
“Kokemigwa Mnazaleti.”

3

Yohana Mbatizaji kowapetela wanhu
Mlk 1:1-8; Luk 3:1-18; Yoh 1:19-28

1 Mna izisiku azo Yohana Mbatizaji keza
kuluwala lwa Yudea, kasonga kuwapetela
wanhu.
2 Kawalongela, “Lekeni nzambi
zenu kwavija Undewa wa kuulanga
wammabehi!”
3 Ayo Yohana, ayo munhu yalongigwe na
mtula ndagu wa Mulungu Isaya,
“Munhu imoja kokema kuluwala,
‘Itandeni nzila ya Mndewa,
goloseni nzila yake yonda yabite!’ ”
4 Kiwalo cha Yohana kitendigwa kwa
mibahila ya ngamiya, na kavala mkwiji wa
ng'hwembe mkigudi chake. Lujo lwake
lukala nzige na uki.
5 Wanhu wamcholela kulawa
Yelusalemu, na isi yose ya Yudea na kulawa
isi zose zilihabehi na lwanda lwa Yolidani.
6 Watogola hewo watenda nzambi na
Yohana kawabatiza muulwanda lwa Yoli-
dani.
7 Yohana viyawone Mafalisayo na
Masadukayo wengi womwizila yawaba-
tize, kawalongela, “Mweye mizoka nani
yawalongele modaha kuikimbila nhaguso
yonda igaligwe na Mulungu?
8 Musang'hane gaja gonda galaguse
muzileka nzambi zenu.
9 Sekemugese kwa kulonga kamba Abu-
lahamu heyo muhenga wetu. Nowalongela
Mulungu kodaha kugasola mabwe gano na
kugatenda lukolo lwa Abulahamu!
10 Shoka ikigwa goya kukanha mibiki
mna gamasina. Kila mbiki uleka kulela
matunda ganogile wokanhigwa na
kwasigwa muumoto.
11 Niye nowabatiza mweye kwa mazi
kulagusa muzileka nzambi zenu. Lakini
yonda yeze kukisogo changu kowabatiza
kwa Loho Yang'alile na kwa moto, heyo ni
munhu mkulu kubanza nene, niye sifaya
hata kupapa vilatu vake.
12 Ayo kana lungo lwa kubetela uhule
mmakono gake. Nayo kousola uhemba
wake na kuwika kudikanho, lakini koisoma
imikumvi muumoto haufaga.”

Kubatizigwa kwa Yesu
Mlk 1:9-11; Luk 3:21-22

13 Mna izisiku azo Yesu kasegela kulawa
Galilaya kachola kuna ulwanda lwa Yoli-
dani yakabatizigwe na Yohana.
14 Lakini Yohana kalonda kumgomesa
Yesu, kalonga, “Niye nolondeka niba-
tizigwe na gweye, habali wiza kumwangu?”
15 Yesu kamwidika, “Leka sambi iwe vivo
kwavija kwakutenda vivo togatenda gaja
gose golondigwa na Mulungu.” Avo Yohana
katogola.
16 Bahaja Yesu viyabatizigwe, kalawa
mgamazi, ulanga ugubuka, na kamona
Loho wa Mulungu kohumuluka kamba
huwa na kakala uchanha yake.
17 Abaho sauti ihulikigwa kulawa kuu-
langa ilonga, “Ino heyo mwanangu nimno-
gele, ninogezigwa nayo.”

4

Kugezigwa kwa Yesu
Mlk 1:12-13; Luk 4:1-13

1 Abaho Loho Yang'alile kamulongoza
Yesu yachole kuluwala yakagezigwe na
Mwenembago.
2 Kakala kuko siku malongo mane imisi
na ikilo bila kuja. Viyamambukize siku azo,
Yesu kona nzala.
3 Abaho Mwenembago kamcholela ka-
mulongela, “Kamba gweye kwa Mwana
wa Mulungu kweli galagize mabwe gano
gagaluke magate.”
4 Lakini Yesu kamwidika, “Maandiko
Gang'alile golonga, ‘Munhu hawa mgima
kwa kuja kwiiyeka, lakini kwa kila mbuli
yoolonga Mulungu.’ ”
5 Abaho Mwenembago kamsola Yesu
mbaka Yelusalemu buga ding'alile,
kamwika mna ikiswili cha Ing'anda ya
Mulungu.
6 Abaho kamulongela Yesu, “Kamba
kweli gweye kwa Mwana wa Mulungu,
ilagaze mwenyego hasi, kwavija Maandiko
Gang'alile golonga,
‘Mulungu kowalagiza wasenga zake wa ku-
ulanga mbuli ya gweye,
nao wokusola mmakono gao,
sekeuilumize magulu gako mgamabwe.’ ”

7 Yesu kamwidika, “Vivija Maandiko
Gang'alile golonga, ‘Sekeumgeze Mndewa
Mulungu wako.’ ”
8 Abaho Mwenembago kamsola Yesu
mbaka uchanha ng'hani kuna ulugongo
lutali na kamulagusila undewa wa mwiisi
yose na unovu wake.
9 Mwenembago kamulongela, “Vino vose
nokugwaa, kamba wahanifugamila na ku-
nitambikila.”
10 Yesu kamulongela, “Segela kumwangu
Mwenembago! Kwavija Maandiko
Gang'alile golonga, ‘Mtambikile Mndewa
Mulungu wako, na umsang'hanile heyo
yaiyeka!’ ”
11 Baho Mwenembago kamuleka
Yesu, na wasenga wa kuulanga weza
wamsang'hanila.

Yesu kosonga sang'hano yake ako Galilaya
Mlk 1:14-15; Luk 4:14-15

12 Yesu viyahulike Yohana Mbatizaji
kagodekigwa kukifungo, kachola isi ya
Galilaya.
13 Hakalile Nazaleti lakini kachola kukala
Kapelinaumu kudibuga dili behi na lamba
da Galilaya, kuzimbaka za isi ya Zabuloni
na Nafutali.
14 Mbuli ino ilawililа kamba vija viya-
longile mtula ndagu wa Mulungu Isaya,
15 “Isi ya Zabuloni na isi ya Nafutali
nzila ya kucholela mbahali, umwambu
uyagwe wa lwanda lwa Yolidani
Galilaya, isi ya wanhu haweli Wayahudi!
16 Wanhu wakalile mdiziza
wawona mulenge wa ukombozi wa Mu-
lungu
Waja wose wokala mwiisi ya sisila da ifa
mulenge uwamwemwesela.”
17 Kulawa kipindi acho Yesu kasonga
kuwapetela usenga wake, “Lekeni nzambi
zenu, kwavija Undewa wa kuulanga
wammabehi.”

Yesu kowakema walowa somba wane
Mlk 1:16-20; Luk 5:1-11

18 Yesu viyakalile kobita kumgwazo wa
lamba da Galilaya, kawavika munhu na
mkulu wake wovuwa somba. Wakala Si-
moni yakemigwe Petulo na mdodo wake
Andeleya, wakala wovuwa somba mna dil-
amba na mizavu yao.
19 Yesu kawalongela, “Nikwelelezeni
na niye nowatenda muwe wavuwaji wa
wanhu.”
20 Bahaja waileka mizavu yao, wamk-
weleleza.
21 Kagenda kumwande kawavika wan-
dugu wabili wayagwe. Yakobo na Yohana
wanage Zebedayo. Wakala mwiingalawa
hamoja na tatao Zebedayo woitanda
mizavu yao. Yesu kawakema,
22 bahaja waileka ngalawa na tatao, na
wamkweleleza Yesu.

Yesu kowapetela wanhu na kuwahonya
Luk 6:17-19

23 Yesu kachola mwiisi yose ya Galilaya,
kafundiza mzing'anda za kumpula Mu-
lungu na kawapetela wanhu Mbuli Inogile
ya Undewa wa Mulungu na baho kawaho-
nya wanhu wakalile na mitamu na magayo
gose.
24 Mbuli zake zenela mwiisi yose ya
Siliya, avo wanhu wamgalila wanhu wose
wakalile watamu, waja wodununzika na
kila utamu, weli na vinyamkela, na visango
na waja waholole na Yesu kawahonya
wose.
25 Wanhu wengi wamkweleleza Yesu
kulawa Galilaya na Dekapoli,* kulawa
Yelusalemu na Yudea na isi ya mwambu
uyagwe wa lwanda lwa Yolidani.

5

Yesu kowapetela wanhu kulugongo

1 Yesu viyaluwone lunhu lwa wanhu, kak-
wela kulugongo, kakala hasi. Wanahina
zake wamcholela,
2 nayo kasonga kuwafundiza.

Deng'ho da kweli
Luk 6:20-23

3 “Wamweda wanhu waja womtamanila
Mulungu yaiyeka,
kwavija Undewa wa kuulanga uli wao!
4 Wamweda wanhu waja wonyunyuwala,
kwavija Mulungu kowahoza!
5 Wamweda wanhu waja weli wahole,
kwavija Mulungu kowagwaa isi yose.
6 Wamweda wanhu waja weli na nzala na
ng'hilu ya kutenda gaja goyolonda
Mulungu,
kwavija Mulungu kowatenda wegute!
7 Wamweda wanhu waja weli na bazi kwa
wayagwe,
kwavija Mulungu nayo kowonela bazi!
8 Wamweda wanhu waja wailavile kwa Mu-
lungu kwa mizoyo yao yose,
kwavija womona Mulungu!
9 Wamweda wanhu waja wotenda wanhu
wailumbe,
kwavija wokemigwa wana wa Mulungu!
10 Wamweda wanhu waja wodununzika
mbuli ya kutenda gaja goyolonda
Mulungu,
kwavija Undewa wa kuulanga uli wao!”
11 “Mmweda mweye muligigwa na
kudununzigwa na kulongigwa vihile,
kwavija mwa wanahina zangu.

* **4:25** *Dekapoli* Fambulo jake mabuga longo

12 Sekeleleni na kudeng'helela, kwavija mwikiligwa nhunza ng'hulu kuulanga. Kwavija vino vivo wadununzigwe watula ndagu wa Mulungu wakalile umwaka, mweye hamunavumbuka."

Mkele na mulenge
Mlk 9:50; Luk 14:34-35

13 "Mweye mulinga kamba mkele kwa wanhu wose wa mwiisi. Ila kamba mkele wahagiza ukali wake, vino wogeligwa choni mbaka ubweze ukali wake kabili? Haufaya bule, ila wokwasigwa kunze na wanhu woubojoga."

14 "Mweye muigala na mulenge kwa wanhu wa mwiisi. Buga dizengigwe kulugongo hadidaha kuifisa.

15 Kuduhu munhu yobwinha taa na kuigubika na kikalango, lakini koika kukingolobweda. Baho yomwemwesela kila munhu yeli mng'anda.

16 Vivo ili kumwenu mweye, mulenge wenu uwamwemwesele wanhu wagone gaja ganogile gomtenda muladi wamtogole Tataenu yeli kuulanga.

Malagizo ga Musa na mafundizo ga watula ndagu wa Mulungu

17 "Sekemugese nene niza kugasegeza Malagizo ga Musa hebu mafundizo ga watula ndagu wa Mulungu. Niye niza kutenda Malagizo gago galawilile.

18 Nowalongela ukweli, mbaka ulanga na isi vosegela, kuduhu hata mbuli ndodo ng'hani yonda isegezigwe mna Gamalagizo mbaka gose galongigwe galawilile.

19 Munhu yoyose yolema kukweleleza lagizo dodo mna Gamalagizo gano na kuwafundiza wayagwe watende vivo, munhu ayo kokuwa mdodo mna undewa wa kuulanga. Lakini munhu ija yogagoga Malagizo na kuwafundiza wanhu wayagwe watende vivo, munhu ayo kokuwa mkulu Muundewa wa kuulanga.

20 Nowalongeleni, kamba hamutenda ganogile goyolonda Mulungu kubanza wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo, hamwingila ng'o Muundewa wa kuulanga.

Yesu kofundiza mbuli ya kugevuzika
Luk 12:57-59

21 "Muhulika wanhu wa umwaka viwalongeligwe, 'Sekemukome. Munhu yoyose yonda yakome yatagusigwe.'

22 Lakini niye nowalongeleni munhu yoyose yomwihila ndugu yake kotagusigwa. Munhu yoyose yombeza ndugu yake kolondeka yagaligwe kukitala, na munhu yoyose yomkema ndugu yake, 'Mbozi!' ayo kolondeka yengile muumoto wa jehanamu.

23 "Avo kamba wahalonda kumulavila Mulungu nhunza muupango, na kokumbuka mugomba na ndugu yako,

24 tanhu ileke nhunza yako aho hana uupango, chola hima ukailumbe na ndugu yako, na abaho ubwele umulavile Mulungu nhunza yako.

25 "Munhu yahawa na mbuli na gweye na kolonda kukugala mna ikitala, uilumbe nayo yang'hali hanakugala kukitala. Buleavo yahakugala kukitala, na kukwika mmakono ga msemi, nayo kokwika mmakono ga wakalizi, na gweye kogodekigwa mkifungo.

26 Nokulongela kweli, mumo humulawa ng'o mbaka ulipe sente yose.

Mbuli ya ugoni

27 "Muhulika wanhu viwalongeligwe, 'Sekemutende ugoni.'

28 Lakini niye nowalongela, munhu yoyose yonda yamulole mtwanzi kwa kumsulukila, munhu ayo katenda ugoni na mtwanzi ayo muumoyo wake.

29 Avo kamba siso jako da mkono wa kudila dahakuhonza utende nzambi, ding'ole ujase. Kwavija yokuwa vinoga ng'hani gweye wagize kinhu kimoja cha lukuli lwako, kubanza lukuli lwako lose lwasigwe muumoto wa jehanamu.

30 Kamba mkono wako wa kudila wahakuhonza utende nzambi, ukanhe uwase! Kwavija vinoga ng'hani kumwako wagize kinhu kimoja cha lukuli lwako kubanza lukuli lwako lose lwasigwe muumoto wa jehanamu.

Fundizo da nyasa
Mat 19:9; Mlk 10:11-12; Luk 16:18

31 "Vivija muhulika wanhu viwalongeligwe, 'Munhu yoyose yomwasa mwehe wake kolondeka yamgwee kibua cha nyasa.'

32 Lakini niye nowalongeleni, mbigalo sekeyamwase mwehe wake, ila kamba mtwanzi ayo katenda ugoni. Kwavija kamba yahamwasa, komtenda yawe mgoni, na mbigalo yonda yamsole mtwanzi ayo yasigwe vivija kotenda ugoni.

Fundizo da kuiduila

33 "Muhulika wanhu wa umwaka viwalongeligwe, 'Sekeuleke kutenda kija kiuiduile, ila kolondeka utende mbuli zose ziuiduile kwa Mndewa.'

34 Lakini niye nowalongeleni, sekemuiduile. Sekemuiduile kwa ulanga, kwavija acho kigoda cha Mulungu,

35 vivija sekemuiduile kwa isi, kwavija aho hanhu ha kwikila magulu gake, hebu kwa Yelusalemu, kwavija dijo buga da Mndewa mkulu.

36 Vivija sekeuiduile kwa pala jako, kwavija hudaha kulutenda hata luvili lumoja luwe luzelu hebu lutitu.
37 Wahalonga, ‘Ona’ iwe ‘Ona,’ hebu wahalonga, ‘Bule’ iwe ‘Bule.’ Mbuli yoyose iyagwe kubanza zino yolawa kwa Mwenembago.

Mbuli ya kulipa gehile
Luk 6:29-30

38 “Muhulika viilongigwe, ‘Siso kwa siso, na zino kwa zino.’
39 Lakini niye nowalongeleni, sekeumbwezele munhu yakutendele gehile. Munhu yahakutowa kanza da mkono wa kudila, muhindusile da kumoso.
40 Kamba munhu yahakugala kukitala kwa kulonda kusola shati jako, muleke yasole na koti jako.
41 Kamba munhu kokunanahiza umpapile mzigo wake kwa utali wa kilometa imoja, umpapile kwa kilometa mbili.
42 Munhu yahakupula kinhu mgwee, munhu yahalonda kukukopa sambiumulemele.

Kuwanogela wakwihile
Luk 6:27-28; Luk 6:32-36

43 “Muhulika wanhu viwalongeligwe, ‘Wanogeleni mbwiga zako, na uwehile waja wakwihile.’
44 Lakini niye nowalongeleni, wanogeleni wanhu wowehila na wapulileni kwa Mulungu waja wowadununza,
45 baho mokuwa wana wa Tataenu yeli kuulanga. Kwavija heyo kowamwemwesela zuwa jake wanhu wehile na wanogile, na kowagwaa mvula waja wotenda gayolonda na waja wotenda gomgevuza.
46 Vino Mulungu kowagwaa nhunza gani kamba muhawanogela waiyeka wanhu waja wowanogela mweye? Vino hata wabokela kodi hawatenda vivo?
47 Muhawalamusa mbwiga zenu waiyeka, motenda kilozo gani? Vino hata wamhazi hawatenda vivo?
48 Molondeka mutelele kamba Tataenu yeli kuulanga viyatelele.

6

Fundizo da kuwataza wakiwa

1 “Iteganyeni, sekemutende mbuli zinogile mgameso ga wanhu muladi wanhu wawatogole. Muhatenda avo Tataenu wa kuulanga honda yawagwee nhunza yoyose.
2 “Avo kamba komgwaa kinhu munhu mkiwa, sekeutowe mhalati kutenda wanhu wakijuwe kija kiutenda, kamba viwotenda wanafiki mna izing'anda za kupulila na mna zinzila muladi wanhu wawatogole. Nowalongeleni ukweli, awo wabokela mwaka nhunza yao yose.
3 Lakini gweye wahamgwaa kinhu munhu mkiwa, mkono wako wa kumoso sekeujuwe kija kitendigwa na mkono wako wa kudila.
4 Tenda avo kwa kinyelegezi. Tatako yolola gotendigwa kinyelegezi kokugwaa nhunza.

Fundizo da kumpula Mulungu
Luk 11:2-4

5 “Mwahampula Mulungu, sekemuigale na wanafiki! Kwavija awo wanogelwa kwima na kumpula Mulungu mna zing'anda za ukupula na mna zinzila mhanda, muladi wanhu wawalole. Nowalongeleni ukweli, awo wabokela mwaka nhunza yao yose.
6 Lakini gweye wahampula Mulungu, ingila mdigati jako, hinda lwivi lwako, umpule Tatako hakoneka. Tatako iyolola gaja gotendigwa kinyelegezi kokugwaa nhunza.
7 “Mwahampula Mulungu, sekemulonge mbuli nyingi za chaka chaka kamba viwotenda wamhazi, kwavija wogesa wohulikigwa kwa mbuli zao nyingi.
8 Sekemuigale nao, kwavija Tataenu kajuwa kija kimulonda mung'hali hamunampula.
9 Lakini mweye puleni vino,
‘Tataetu uli kuulanga,
twaga jako ditogoligwe,
10 undewa wako wize,
goulonda mwiisi gatendigwe, kamba viili kuulanga.
11 Utugwee lelo lujo lwetu lwa kila siku.
12 Uzigele kumgongo nzambi zetu zitutendile,
kamba vija tweye vituzigela kumgongo mbuli za wanhu wayagwe ziwatutendele.
13 Sekeutwingize kuna ukugezigwa,
lakini utuhonye na ija Imdumuka.
[Kwavija siku zose undewa ni wako na inguvu na ukulu. Ona.’]
14 “Kamba mwahazigela kumgongo nzambi wanhu ziwawatendele, vivija Tataenu yeli kuulanga kozigela kumgongo nzambi zenu.
15 Lakini kamba hamuzigela bule kumgongo nzambi za wanhu wayagwe, Tataenu yeli kuulanga nayo hazigela bule kumgongo nzambi zenu zimutendile.

Fundizo da kufunga kuja

16 “Mwahafunga kuja, sekemuwe kamba wanafiki, awo wovitenda vihanga vao vigele bazi muladi wakoneke kamba wafunga kuja. Nowalongeleni ukweli, awo wabokela mwaka nhunza yao yose.
17 Lakini gweye wahafunga kuja, sunha kihanga chako na ubunhe mvili zako,

18 muladi wanhu wayagwe sekewakujuwe kamba kufunga kuja ila Tatako yaiyeka yoleka koneka, ayo yonda yajuwe. Nayo Tatako yolola gaja goutenda kinyelegezi kokugwaa nhunza.

Ngama ya kuulanga
Luk 12:33-34

19 "Sekemwike ngama zenu mwiisi ino muli na ng'hobo na lungwi luzibananga, na wabavi wokwingila na kwiba.
20 Lakini mwike ngama zenu kuulanga, ako ng'hobo na lungwi havidaha kubananga, na wabavi hawadaha kwingila na kwiba.
21 Kwavija kuko kuili ngama yako, vivija kuko kondauwe moyo wako.

Mulenge wa lukuli
Luk 11:34-36

22 "Meso gago taa ya lukuli. Kamba meso gako magima, lukuli lwako lose lokuwa na mulenge,
23 lakini kamba meso gako gabanangika, lukuli lwako lose lokuwa mdiziza. Avo kamba mulenge ulimgati mmwako wahawa ziza, dokuwa ziza totolo!

Kumsang'hanila Mulungu na mali
Luk 16:13; 12:22-31

24 "Kuduhu munhu yodaha kuwasang'hanila wakulu wabili, kwavija komwihila imoja na kumnogela iyagwe, hebu koilumba na imoja na kumbeza iyagwe. Hamudaha kumsang'hanila Mulungu hamoja na mali.
25 "Lekaavo nowalongeleni, sekemuugaiye ugima, moja choni na kung'wa choni, hebu ng'huli zenu zovala choni. Vino ugima haunogile bule kubanza lujo? Hebu lukuli halunogile bule kubanza viwalo?
26 Waloleni bondwa, hawahanda, hawasenga, hebu kwika kudikanho, lakini Tataenu yeli kuulanga kowadima. Vino mweye hamunogile ng'hani bule kubanza iwabondwa?
27 Nani kumwenu kwa kuigaza ng'hani kodaha kwengeza hata saa dimoja da ugima wake?
28 "Habali mogaiya viwalo? Loleni maluwa ga kumuhulo vigokula, hagasang'hana hebu kuitendela viwalo.
29 Lakini nowalongeleni, hata mndewa Sulemani mwenyego na utajili wake wose, havalile goya kamba luwa dimoja mna gamaluwa gano.
30 Kamba Mulungu heyo yodivaza jani da kumuhulo, lelo dabahano na mayo dokwasigwa muumoto, vino hondayawavaze ng'hani mweye? Mweye wanhu mutamanila kidogo!
31 "Avo sekemuigaze kwa kulonga, 'Toja choni?' hebu, 'Tong'wa choni?' hebu, 'Tovala choni?'
32 Kwavija vinhu vino vivo voogaiya wamhazi. Tataenu yeli kuulanga kojuwa kamba movilonda vinhu vose avo.
33 Lakini tanhu uzahileni Undewa wa Mulungu na gaja goyolonda, na vino vose mogweleligwa.
34 Avo sekemugagaiye ga mayo, kwavija mayo yoigaiya yenyego. Kila siku yoigaiya yenyego.

7

Kuwatagusa wanhu wayagwe
Luk 6:37-38, 41-42

1 "Sekemuwataguse wanhu wayagwe, avo na mweye sekemutagusigwe na Mulungu.
2 Kwavija vimuwatagusa wanhu wayagwe, na mweye motagusigwa vivo. Mulungu kowatendela vivija vimuwatendela wayagwe.
3 Habali kolola kibanzi kili mdisiso da ndugu yako, lakini hulola biki dili mdisiso jako?
4 Hebu kodahaze kumulongela ndugu yako, 'Chonde leka nikulave kibanzi kili mdisiso jako,' na kuno gweye mwenyego mdisiso jako mna biki?
5 Gweye kwa mnafiki! Tanhu lava biki dili mdisiso jako, abaho kodaha kulola goya na kulava kibanzi kili mdisiso da ndugu yako.
6 "Sekemuwagwee umbwa vinhu vilavigwe kwa Mulungu, kwavija wowahinduka na kuwaluma. Hebu sekemuwapigisile nguluwe lulu zenu, kwavija wozibojoga.

Pula, zahila, gong'onda
Luk 11:9-13

7 "Puleni, na mweye mogweleligwa, zahileni, na mweye movona, gong'ondeni ulwivi, na mweye movugulilwa.
8 Kwavija munhu yoyose yompula Mulungu kogweleligwa, na munhu yoyose yozahila kopata, na munhu yoyose yogong'onda ulwivi kovuguliligwa.
9 Vino kuna munhu yoyose kumwenu mweye kamba mwanage yahampula gate komgwaa dibwe?
10 Hebu yahampula somba komgwaa zoka?
11 Kamba mweye mmemile nzambi mojuwa kuwagwaa wanenu vinhu vinogile, avo Tataenu yeli kuulanga kowagwaa ng'hani vinhu vinogile wanhu waja wompula.
12 "Avo watendeleni wayagwe gaja gose gomulonda mweye kutendeligwa, kwavija dino dijo fambulo da Malagizo ga Musa na mafundizo ga watula ndagu wa Mulungu.

Lwivi msisili
Luk 13:24

13 "Ingileni kubitila lwivi msisili, kwavija lwivi lwa kwingilila kuna ukupotela lugazi,

na nzila ilongoza ako ibuha, na wanhu wengi wobitila nzila ayo.
14 Lakini nzila ilongoza kuugima ni ndodo na sisili, wanhu kidogo awo woyona.

Mbiki na matunda gake
Luk 6:43-44

15 "Iteganyeni na watula ndagu wa uvizi. Wowezila kwa kukoneka kwa kunze kamba ng'hondolo, lakini mgati mmwao waigala na mbwizi.
16 Mowajuwa kwa sang'hano zao, mkese haudaha kulela fulu na mgude haudaha kulela ngama.
17 Vivija kila mbiki unogile wolela matunda ganogile, na mbiki wihile wolela matunda gehile.
18 Mbiki unogile haulela matunda gehile, na mbiki wihile haulela matunda ganogile.
19 Kila mbiki uleka kulela matunda ganogile wokanhigwa na kwasigwa muumoto.
20 Avo mowajuwa watula ndagu wa uvizi kwa kija kiwosang'hana.

Mweye siwajuwile bule
Luk 13:25-27

21 "Siyo kila munhu yong'hema 'Mndewa, Mndewa' kokwingila mna Undewa wa kuulanga, ila waja waiyeka wotenda gaja goyolonda Tatangu yeli kuulanga.
22 Siku ya nhaguso yahavika, wanhu wengi wonongela, 'Mndewa, Mndewa! Kwa twaga jako tuwapetela wanhu usenga wa Mulungu, na kwa twaga jako tuwalava wanhu vinyamkela na kutenda unzonza!'
23 Abaho nowalongela, 'Ka, mweye siwajuwile bule. Segeleni kumwangu, mweye wanhu mutenda gehile!'

Wazengaji ng'anda wabili
Luk 6:47-49

24 "Munhu yoyose yohulika mbuli zangu na kuzigoga, ayo kaigala na munhu mbala yazengile ng'anda yake mdibwe kulu.
25 Mvula itowa, vizanda vimema mazi, beho dibuma na kuitowa ng'anda ija, lakini hailagale bule, kwavija chandusilo chake kizengigwa mdibwe.
26 "Lakini munhu yoyose yohulika mbuli zangu na kolema kuzigoga, ayo kaigala na munhu mbozi yazengile ng'anda yake mumsanga.
27 Mvula itowa, vizanda vimema mazi, beho dibuma na kuitowa ng'anda ija, nayo igwa kwa nguvu."

Udahi wa Yesu

28 Yesu viyamambukize kulonga avo, lunhu lose lwa wanhu lukanganywa kwa mafundizo gake,
29 kwavija hafundize kamba wafundiza wao wa Malagizo ga Musa, lakini kafundiza kwa udahi.

8

Yesu komuhonya munhu yeli na dikulu
Mlk 1:40-45; Luk 5:12-16

1 Yesu viyahumuluke kulawa kukigongo lunhu lwa wanhu lumkweleleza.
2 Munhu imoja yeli na utamu wa dikulu kamgendela Yesu, kamfugamila kalonga, "Go mkulu, wahalonda kodaha kunihonya."
3 Yesu kamgolosela mkono wake, kamkwasa munhu ayo kalonga, "Nolonda, hona!" Bahaja munhu ayo kahona.
4 Abaho Yesu kamulongela, "Tegeleza! Sekeumulongele munhu yoyose, lakini goga inzila mbaka kwa mulava nhosa yakakulolese lolese. Abaho kalave nhosa kamba viyalagize Musa ili kutenda kila munhu yatogole kamba kuhonyigwa."

Yesu komuhonya msang'hanaji wa mkulu wa wakalizi wa Lumi
Luk 7:1-10

5 Yesu viyengile Kapelinaumu, mkulu imoja wa wakalizi wa Lumi kamgendela kampula yamtaze.
6 Kalonga, "Go mkulu, msang'hanaji wangu kawasa ukae, kaholola na kolumwa ng'hani."
7 Yesu kamulongela, "Nochola kumuhonya."
8 Mkulu ayo kamwidika, "Go mkulu niye sifaya gweye wingile mng'anda yangu. Lakini longa mbuli na msang'hanaji wangu kohona.
9 Naniye vivija na hasi ya udahi wa wakulu na nina wakalizi hasi yangu. Nahamulongela ino 'Chola!' nayo kochola, nahamulongela iyagwe 'Izo!' nayo kokwiza, vivija nahamulongela msang'hanaji wangu, 'Tenda vino!' nayo kotenda vivo."
10 Yesu viyahulike avo, kakanganya kawalongela waja wamkweleleza, "Nowalongeleni, sinamona munhu yoyose mwiisi ya Izilaeli yotamanila kamba ino.
11 Nowalongeleni ukweli, wanhu wengi wokwiza kulawa mwambu wa kudilawila zuwa na mwambu wa kudihongela, wokala hamoja na Abulahamu na Isaka na Yakobo mna ulujo kuna Uundewa wa kuulanga.
12 Lakini waja wolondeka wawe muundewa wa Mulungu wokwasigwa kunze kudiziza, ako wolila na kudafuna meno."
13 Abaho Yesu kamulongela mkulu ayo, "Chola ukae, na kija chuupulile chotendigwa."
Saa iija msang'hanaji wake kahona.

Yesu kowahonya wanhu wengi
Mlk 1:29-34; Luk 4:38-41

14 Yesu viyacholile ukayake Petulo, kamvika mkwe wa kitwanzi wa Petulo kawasa mulusazi, kolumwa homa.

15 Yesu kamgoga mkono wake na
homa imulawa, nayo kenuka kasonga
kuwasang'hanila.
16 Ichungulo viivikile, wanhu wamgalila
Yesu wanhu wengi wakalile na vinyamkela.
Yesu kawalava vinyamkela kwa kulonga na
kawahonya wakalile watamu.
17 Katenda avo muladi kilawilile kija kiya-
longile mtula ndagu wa Mulungu Isaya,
“Heyo mwenyego kasola magayo getu na
kapapa mitamu yetu.”

Wanahina wa Yesu viwolondeka kukala
Luk 9:57-62

18 Yesu viyaluwone lunhu lwa wanhu
lumzunguluka, kawalagiza wanahina zake
waloke mwambu uyagwe wa lamba.
19 Mfundiza Malagizo ga Musa imoja
kamcholela kamulongela, “Mfundiza,
nokuwinza kokose kuuchola.”
20 Yesu kamwidika, “Vizongo wana
mhango na ndege wana mvulu, lakini
Mwana wa Munhu kaduhu hanhu ha
kubwihila.”
21 Mwanahina wake imoja kamulongela,
“Go mkulu, beta tanhu mbweleganye
hamzike tatangu.”
22 Lakini Yesu kamulongela, “Nikweleleze,
waleke wanhu wafile wawazike wanhu
wao wafile.”

Yesu kohoza beho
Mlk 4:35-41; Luk 8:22-25

23 Yesu kengila mwiingalawa na
wanahina zake wamkweleleza.
24 Bahaja dilawilila beho kulu kudilamba,
na mawimbi ga mazi gaitowa ingalawa,
mbaka ingalawa ilonda kudidimila. Lakini
Yesu kakala yawasile.
25 Wanahina zake wamgendela wamula-
musa, wamulongela “Go mkulu, tukombole
todidimila!”
26 Yesu kawalongela, “Mweye muta-
manila kidogo, habali modumba?” Avo
kenuka kadikomhokela beho na ng'humbi
ya mazi vinyamale na baho kukala tuluu.
27 Wanhu wakanganya, wauza, “Vino ino
munhu gani? Mbaka beho na ng'humbi
vomuhulika!”

Yesu kowahonya wanhu wabili weli na vinyamkela
Mlk 5:1-20; Luk 8:26-39

28 Yesu viyavikile umwambu, mwiisi ya
Gadala, kaiting'hana na wanhu wabili weli
na vinyamkela, walawa kuna gamapanga.
Wanhu awo wakala wodumbigwa, avo
kuduhu munhu yadahile kubita nzila ayo.
29 Bahaja viwamone Yesu waguta
mizangi wolonga, “Gweye Mwana wa
Mulungu, kotulonda choni? Kwiza ku-
tudununza kipindi king'hali hakinavika?”
30 Behi na hanhu aho hakala na bumbila
da nguluwe woja.
31 Avo vinyamkela wampula Yesu,
“Wahatulava tuleke twingile mna iwangu-
luwe.”
32 Yesu kawalongela, “Choleni,” Avo
walawa na wengila mna iwanguluwe.
Bumbila jose dihumulukila mna ingema
ya dilamba na wose wafa mgamazi.
33 Wasusilaji wa nguluwe awo wakim-
bila, wachola kudibuga, ako walonga mbuli
zose zilawilile na walonga mbuli ya wanhu
waja wakalile na vinyamkela.
34 Avo wanhu wose walawa kudibuga
dija, wachola kuiting'hana na Yesu. Na
viwamone wampula yasegele mwiisi yao.

9

Yesu komuhonya munhu yaholole
Mlk 2:1-12; Luk 5:17-26

1 Yesu kengila mwiingalawa kaloka
umwambu wa lamba kachola kunadibuga
diyakalile.
2 Wanhu wayagwe wamgalila munhu
yaholole lukuli, yatambalale mulusazi.
Yesu viyone kutamanila kwao, kamulon-
gela munhu ayo yaholole, “Mwanangu,
gangamala! Nzambi zako zigeligwa
kumgongo.”
3 Wafundiza Malagizo ga Musa wayagwe
wailongela, “Munhu ino komuliga Mu-
lungu!”
4 Yesu kajuwa viwagesile, avo kawalon-
gela, “Habali mogesa gehile mna imizoyo
yenu?
5 Vino choni kibuhile kulonga, ‘Nzambi
zako zigeligwa kumgongo,’ hebu kulonga,
‘Ima utembele’?
6 Lakini nolonda mujuwe vino, Mwana
wa Munhu kana udahi mwiisi wa kuzigela
kumgongo nzambi za wanhu.” Avo ka-
mulongela munhu ija yaholole, “Ima, papa
lusazi lwako, uchole ukayako!”
7 Munhu ija kenuka kachola ukayake.
8 Wanhu viwonile avo, wadumba,
wamtogola Mulungu kwa kuwagwaa
wanhu udahi awo.

Yesu komkema Matayo
Mlk 2:13-17; Luk 5:27-32

9 Yesu kasegela hanhu aho, na viyakalile
kochola, kamona mbokela kodi, twaga jake
Matayo, kakala hanhu hakulipila kodi. Yesu
kamulongela, “Nikweleleze.”
Matayo kenuka, kamkweleleza.
10 Yesu viyakalile koja mng'anda ya
Matayo, wabokela kodi wengi na wanhu
wehile weza, waja hamoja na Yesu na
wanahina zake.
11 Mafalisayo wayagwe viwone avo,
wawauza wanahina zake, “Habali mfun-
diza wenu koja hamoja na wanhu wano?”

12 Yesu viyahulike avo, kalonga, “Wanhu
wagima hawamulonda mganga, ila wanhu
watamu.
13 Lakini choleni mkaifunze mna
Gamaandiko Gang'alile, Mulungu kalonga,
‘Kinilonda niye bazi, siyo nhosa.’ Niye sizile
kuwakema wanhu wogesa wanoga, lakini
niza kuwakema wanhu wene nzambi.”

Mbuli ya kufunga kuja
Mlk 2:18-22; Luk 5:33-39

14 Wanahina wa Yohana Mbatizaji wam-
cholela Yesu wamuuza, “Habali tweye to-
funga kuja na Mafalisayo vivija wofunga
kuja, lakini wanahina zako hawafunga kuja
bule?”
15 Yesu kawedika, “Vino yodahika vilihi
wanhu wagonekigwe kuna idizengele
wanyunyuwale kipindi munhu yosola
kahamoja nao? Haidahika bule! Lakini
kipindi chokwiza munhu yosola vonda
yasegezigwe kumwao, aho wofunga kuja.”
16 “Kuduhu munhu yokwika kilaka
cha sambi mna ikiwalo cha umwaka,
yahatenda vivo kilaka cha sambi chokidega
kiwalo cha umwaka na aho hadegeke
hokongezeka.”
17 “Vivija kuduhu munhu yogida divai
ya sambi mna imifuko ya ng'hwembe ya
umwaka, kwavija yahatenda avo imifuko
ayo yotulika, divai yokwitika na imifuko
yobanangika. Ila divai ya sambi yogidigwa
mna imifuko ya ng'hwembe ya sambi, vose
vokuwa vigima.”

Mndele wa mkulu imoja na mtwanzi mtamu
Mlk 5:21-43; Luk 8:40-56

18 Yesu viyakalile kolonga avo, mkulu
wa Wayahudi kamgendela kamfugamila
kalonga, “Mwanangu kafa, nokupula tu-
chole ukamwikile makono, nayo kokuwa
mgima.”
19 Yesu na wanahina zake wenuka, wa-
chola hamoja nayo.
20 Mtwanzi imoja yakalile na utamu wa
kutumika kwa miyaka longo na mibili,
kamcholela Yesu kukisogo, kakwasa
mhindo ya kiwalo chake.
21 Kailongela mwenyego, “Nahakwasa ki-
walo chake, nohona.”
22 Yesu kahinduka, kamona mtwanzi ayo,
kamulongela, “Mndele, gangamala! Ku-
tamanila kwako kukuhonya.” Bahaja mt-
wanzi ija kahona.
23 Yesu viyengile mna ing'anda ya mkulu
ija, kawona watowa ving'weng'we va nyila
za ndilo na lunhu lwa wanhu lukala lolila.
24 Kawalongela, “Laweni kunze. Imwana
hafile bule, ila kawasa!” Nao wamseka.
25 Lunhu lwa wanhu vilulawile kunze,
Yesu kengila kudigati da mndele ayo, kam-
goga mkono wake, nayo kenuka.
26 Mbuli ayo ibwililika kila hanhu mwiisi
ija.

Yesu kowahonya wasuwameso wabili

27 Yesu kasegela hanhu aho, viyakalile ko-
chola wanhu wabili wasuwameso wamk-
weleleza kuno wokemelela, “Mwana wa
Daudi, tonele bazi!”
28 Yesu viyengile mng'anda, wa-
suwameso waja wabili wamgendela,
Yesu kawauza, “Motogola kamba nodaha
kuwahonya?”
Wamwidika, “Ona, go mkulu!”
29 Yesu kawakwasa meso gao, kalonga,
“Ilawilile kamba vimutogola.”
30 Meso gao galola, Yesu kawazuma
ng'hani, “Sekemumulongele munhu yoyose
mbuli ino!”
31 Lakini wao wachola, wazibwililisa
mbuli za Yesu mwiisi ija yose.

Yesu komuhonya munhu halonga

32 Wanhu viwakalile wosegela, wanhu
wayagwe wamgalila Yesu munhu yakalile
halonga, kwavija kakala na kinyamkela.
33 Kinyamkela viyalavigwe, munhu ija
yakalile halonga, kasonga kulonga. Wanhu
wakanganya na kulonga, “Hatunachona
kinhu kamba kino mwiisi ya Izilaeli!”
34 Lakini Mafalisayo walonga, “Kana
mwenembago ayo yomgwaa udahi wa
kuwalava vinyamkela.”

Yesu kowonela bazi wanhu

35 Yesu kachola mna gamabuga gose na
ivijiji, kafundiza mna izing'anda zao za
kumpula Mulungu, kawapetela Mbuli In-
ogile ya Undewa wa Mulungu na kuwaho-
nya wanhu weli na mitamu na magayo.
36 Yesu viyawone wanhu, kawonela bazi
kwavija wakala wogaya na waduhu munhu
wa kuwataza, kamba ng'hondolo weliduhu
msusilaji.
37 Abaho kawalongela wanahina zake,
“Ndiya nyingi, lakini wasang'hanaji
wadodo.
38 Mpuleni Mndewa wa indiya, yawa-
tume wasang'hanaji mumgunda wake.”

10

Watumigwa longo na wabili
Mlk 3:13-19; Luk 6:12-16

1 Yesu kawakema wanahina zake longo
na wabili na kawagwaa udahi wa kulava
vinyamkela, kuhonya mitamu na magayo.
2 Gano gago matwaga ga watumigwa
longo na wabili, wa ichanduso Simoni
yakemigwe Petulo na ndugu yake Ande-
leya, Yakobo na ndugu yake Yohana wana
wa Zebedayo.
3 Filipo na Batulumayo, Tomaso na
Matayo mbokela kodi, Yakobo mwana wa
Alufayo, na Tadayo,

4 Simoni Mkananayo, na Yuda Isikaliote,
yamuhinduke Yesu.

Sang'hano ya watumigwa longo na wabili
Mlk 6:7-13; Luk 9:1-6

5 Yesu kawatuma watumigwa wano longo
na wabili kawalagiza, “Sekemuchole kwa
wanhu wamhazi, hebu kwingila mna gam-
abuga ga Wasamalia.
6 Ila choleni kwa wanhu wa isi ya Izilaeli
waigalile na ng'hondolo wapotele.
7 Mwahachola, wapeteleni usenga uno,
‘Undewa wa kuulanga wa mmabehi!’
8 Muwahonye watamu, wazilibuleni
wafile, muwahonye waja weli na utamu
wa dikulu, muwalave vinyamkela. Mug-
weleligwa bule, laveni bule.
9 Mna imifuko yenu, sekemusole zahabu
hebu shaba hebu sente.
10 Muumwanza wenu, sekemusole
mkoba hebu viwalo vibili hebu vilatu
hebu mkongoja. Kwavija msang'hanaji
kolondeka yagweleligwe kija kilondeka.
11 “Mwahengila mna dibuga jojose
hebu mna ikijiji, mumzahile munhu
yonda yawabokele, kaleni ukayake mbaka
vondamusegele.
12 Mwahengila mng'anda, walamuseni
wenekae.
13 Wanhu wa ng'anda ayo wahawabokela
goya, tindiwalo jenu dokala nao, kamba wa-
haleka kuwabokela, tindiwalo jenu dowab-
weleleni mweye.
14 Munhu yoyose yahalema kuwabokela
hebu kuwategeleza, vondamusegele baho
kung'huseni matimbwisi mmagulu genu
kamba kilaguso cha kuwalema.
15 Nowalongeleni ukweli mna isiku ya nh-
aguso Mulungu kowonela bazi wanhu wa
buga da Sodoma na Gomola kubanza buga
dijo.”

Madununzo gonda geze
Mlk 13:9-13; Luk 21:12-17

16 “Nowatuma kamba ng'hondolo hagati
ya mbwizi. Avo muwe wabala kamba zoka
na wahole kamba huwa.
17 Muiteganye na wanhu, kwavija wowa-
gala mna ivitala, wowatowa mbalati mna
izing'anda za kumpula Mulungu.
18 Mbuli ya niye mogaligwa haulongozi
ha wakulu na wandewa, muladi muwalon-
gela wao na wamhazi Mbuli Inogile.
19 Vonda wawagale mkitala, sekemugese
gaja gondamulonge, kipindi chahavika
mogweleligwa cha kulonga.”
20 Kwavija siyo mweye mondamulonge,
lakini Loho wa Tataenu kolonga kubitila
mweye.
21 “Munhu komuhinduka ndugu yake too
yakomigwe na tata komuhinduka mwan-
age yakomigwe, na wana wowahinduka
tata zao na mama zao wakomigwe.
22 Wanhu wose wowehila mbuli
ya twaga jangu. Lakini yoyose yonda
yafunge umoyo mbaka kukimambukizo,
kokomboligwa.
23 Wahawadununza kudibuga dimoja,
kimbilileni kudibuga diyagwe, nowalonge-
leni ukweli, hamumambukiza sang'hano
yenu kuna gamabuga gose ga Izilaeli
yang'hali Mwana wa Munhu hanakwiza.
24 “Mwanahina hali mkulu kubanza
mfundiza wake, wala mtumwa hambita
mndewa wake.
25 Vimnogela mwanahina kuigala na
mfundiza wake na mtumwa kuigala na
mndewa wake. Kamba mkulu wa ng'anda
kakemigwa Belizebuli, vino wanhu wa
ng'anda yake honda wakemigwe matwaga
gehile ng'hani?”

Nani wa kumdumba
Luk 12:2-7

26 “Avo sekemuwadumbe wanhu. Cho-
chose kigubikigwe chogubuligwa na cho-
chose kifisigwe chokoneka.
27 Kiniwalongeleni mdiziza, mkilonge
imisi, na mbuli imuihulike kwa kinyelegezi,
mweye ilongeni mkiswili.
28 Sekemuwadumbe waja iwokoma
lukuli, lakini hawadaha kuikoma loho, ila
mumdumbe Mulungu yodaha kulukoma
lukuli na loho muumoto wa jehanamu.
29 Vino nhongwa wabili hawauzigwa kwa
sente imoja? Lakini kuduhu hata imoja wao
yofa bila Tata yenu kujuwa.
30 Lakini mweye, hata mvili zili mmapala
genu zipetigwa zose.
31 Avo sekemudumbe, mweye munoga
ng'hani kubanza nhongwa wengi!”

Kumtogola na kumulema Kilisito
Luk 12:8-9

32 “Munhu yoyose yonitogola niye
mgameso ga wanhu na niye nomtogola
mgameso ga Tatangu yeli kuulanga.
33 Lakini munhu yoyose yonibela niye
mgameso ga wanhu na niye nombela
mgameso ga Tatangu yeli kuulanga.”

Sizile kugala tindiwalo ila zele
Luk 12:51-53; 14:26-27

34 “Sekemugese kamba niza kugala tindi-
walo kwa wanhu wa mwiisi. Sizile kugala
tindiwalo, ila zele.
35 Kwavija niza kuwagola wana na
tatazao wandele na mamazao, wandele na
wakwe zao wa kitwanzi.
36 Wehi wa munhu ni wanhu wa
mng'anda mmwake.

37 “Munhu yoyose yomnogela tatake
hebu mamake kubanza niye hafaya yawe
mwanahina wangu. Na munhu yoyose
yowanogela wanage hebu mndele wake
kubanza niye hafaya yawe mwanahina
wangu.
38 Munhu yoyose yoleka kupapa msalaba
wake na kunikweleleza niye, hafaya yawe
mwanahina wangu.
39 Munhu yougomesa ugima wake kowa-
giza lakini munhu youlava ugima wake
mbuli ya niye, koupata.

Nhunza
Mlk 9:41

40 “Munhu yoyose yowabokela mweye
kombokela niye, na munhu yoyose
yombokela niye kombokela ija yanhumile.
41 Munhu yoyose yombokela mtula
ndagu wa Mulungu, kwavija ayo mtula
ndagu wa Mulungu, kobokela nhunza ya
munhu ayo. Na munhu yoyose yombokela
munhu yanogile, kwavija heyo kanoga
kobokela nhunza ya munhu ayo.
42 Nowalongeleni ukweli, munhu yoyose
yomgwaa mwanahina kikasi cha mazi
govega kwavija heyo imoja wa wanahina
zangu wadodo, kobokela nhunza yake.”

11

Yohana Mbatizaji kowatuma wanahina zake kwa Yesu
Luk 7:18-35

1 Yesu viyamambukize kuwagwaa mala-
gizo gano wanahina zake longo na wabili,
kasegela hanhu aho, kachola kufundiza
na kuwapetela wanhu mna gamabuga ga
Galilaya.
2 Yohana Mbatizaji yakalile mkifungo
viyahulike gaja gayakalile yotenda Kilisito,
kawatuma wanahina zake kwa Yesu.
3 Wamuuza Yesu, “Vino gweye heyo ija
iyalongile Yohana kokwiza, hebu tumbete
iyagwe?”
4 Yesu kawedika, “Bweleni mkamulon-
gele Yohana gaja gomuhulika na kugona,
5 wasuwameso wolola, mbetembete
wotembela, na weli na utamu wa dikulu
wohonyigwa na wanhu hawahulika
wohulika, wafile wozilibuka na wakiwa
wopeteligwa Mbuli Inogile.
6 Wamweda waja wose weliduhu shaka
na niye!”
7 Wanahina wa Yohana viwakalile
wosegela, Yesu kasonga kululongela lunhu
mbuli za Yohana, “Vino vimucholile
kuluwala muchola kulola choni? Muchola
kulola lusanze vilutigisigwa na beho?
8 Kumbe muchola kulola choni? Muchola
kumulola munhu yavalile viwalo vinogile?
Wanhu wovala kamba avo wokala mna
zing'anda za Wandewa!
9 Nongeleni, vino muchola kulola choni?
Muchola kumulola mtula ndagu wa Mu-
lungu? Ona, lakini mona vingi ng'hani
kubanza mtula ndagu wa Mulungu.
10 Kwavija Yohana ayo yalongigwe mna
Gamaandiko Gang'alile, ‘Mulungu kalonga,
nomtuma msenga wangu yakulongolele,
yaitande nzila yako.’
11 Nowalongeleni ukweli, hanalawilila
munhu yoyose yeli munhu mkulu kubanza
Yohana Mbatizaji. Lakini yeli munhu
mdodo ng'hani Muundewa wa kuulanga ni
munhu mkulu kubanza Yohana.
12 Kulawa kipindi cha Yohana Mbatizaji
mbaka sambi, wanhu waulema kwa nguvu
Undewa wa kuulanga na wanhu wene
nguvu wogeza kuuboka.
13 Kwavija Malagizo ga Musa na watula
ndagu wa Mulungu, galonga mbuli ya un-
dewa mbaka kwiza kwa Yohana Mbatizaji.
14 Mwahazitogola mbuli zao, Yohana
heyo Eliya yalongigwe kokwiza.
15 Yeli na magwiti yahulike!
16 “Vino wanhu wa lukolo lwa sambi
waigala na choni? Waigala na wana
wadodo wakalile mna gamagulilo. Kibum-
bila kimoja chokemelela kiyagwe,
17 ‘Tuwatowela gombe sugu, lakini hamu-
vinile bule! Tuwembila nyila za kuiyalala,
lakini hamulilile bule!’
18 Kwavija Yohana viyezile kafunga kuja
na hang'wile divai, nao walonga, ‘Kana
kinyamkela!’
19 Mwana wa Munhu viyezile, kaja na
kung'wa, nao walonga, ‘Muloleni munhu
ino! Mmelo na mlevi, mbwiga zake
wabokela kodi na wanhu wene nzambi!’
Lakini nzewele ya Mulungu yokoneka
inoga kwa sang'hano zake.”

Mabuga goleka kutogola
Luk 10:13-15

20 Yesu kasonga kuwakomhokela wanhu
wa mabuga gayatendile unzonza mwingi,
kwavija wanhu awo hawazilekile bule
nzambi zao.
21 “Kogaya, gweye buga da Kolazini! Ko-
gaya gweye buga da Betisaida! Maza un-
zonza utendigwe kumwenu mweye, waha-
tendigwe mna gamabuga ga Tilo na Sidoni,
wanhu zake wahalekile mwaka nzambi zao
na kuvala magunia na kuibakaza mitozi,
kulagusa kamba waleka nzambi zao!
22 Nowalongeleni ukweli, siku ya nh-
aguso Mulungu kowonela bazi wanhu wa
isi za Tilo na Sidoni kubanza mweye!
23 Vivija na gweye Kapelinaumu! Vino
kolonda kuinula mwenyego mbaka kuu-
langa? Kohumulusigwa mbaka kowochola
wanhu wafile! Maza unzonza utendigwe
kumwako gweye wahatendigwe Sodoma,
isi ayo yahasigale mbaka lelo!

24 Nowalongeleni, mna isiku ya nhaguso
Mulungu kowonela bazi wanhu wa isi ya
Sodoma kubanza mweye!"

Izoni kumwangu mubwihile
Luk 10:21-22

25 Mna ikipindi acho Yesu kalonga, "Tata,
Mndewa wa kuulanga na mwiisi, nokuto-
gola kwavija kuwafisa mbuli zino wanhu
weli na nzewele na ubala, na kuwagubulila
wana wadodo.
26 Ona, Tata, vino vivo viulondile.
27 "Tatangu kanigwaa vinhu vose.
Kuduhu munhu yamjuwile Mwana ila Tata
yaiyeka, na kuduhu munhu yamjuwile
Tata, ila Mwana yaiyeka na waja Mwana
yawasagule kuwagubulila wamjuwe Tata.
28 "Izoni kumwangu mweye mose mu-
gaya na kulemelwa na mizigo mikulu, na
niye nowatenda mubwihile.
29 Soleni nila yangu muifunze
kumwangu, kwavija niye simgaza munhu
hebu kumwehula, na mweye mokala
mizoyo iholile.
30 Kwavija nila yangu ibuha na mizigo
yonda niwadikwe mibewe."

12

Mndewa wa Kubwihila
Mlk 2:23-28; Luk 6:1-5

1 Mna ikipindi acho, Yesu kakala yobita
mna imigunda ya uhemba, mwiisiku ya
Kubwihila. Wanahina zake wakala na
nzala, avo wasonga kuhulula uhemba na
kuja.
2 Mafalisayo viwonile avo, wamulongela
Yesu, "Lola, wanahina zako wotenda kinhu
kigomesigwe kutendigwa mwiisiku ya Kub-
wihila!"
3 Yesu kawedika, "Hamusomile kija kiya-
tendile Daudi, kipindi heyo na wayage vi-
wakalile na nzala?
4 Kengila Mng'anda ya Mulungu, heyo
na wayage wagaja magate galavigwe nhosa
kwa Mulungu, hamoja hailondeke wao wa-
gaje, ila walava nhosa waiyeka.
5 Vino hamusomile mna Gamalagizo ga
Musa, kila siku ya Kubwihila walava nhosa
wobena lagizo da siku ya Kubwihila mna
Ing'anda ya Mulungu, na hawakoneka
kamba wabananga?
6 Nowalongeleni hano hana munhu
mkulu kubanza Ng'anda ya Mulungu.
7 Maza mujuwile fambulo da ulonzi
uno, 'Nolonda bazi, silonda sadaka,' sambi
muwataguse wanhu weliduhu gehile.
8 Kwavija Mwana wa Munhu heyo Mn-
dewa wa Kubwihila."

Munhu yeli na mkono uholole
Mlk 3:1-6; Luk 6:6-11

9 Yesu kasegela hanhu aho kengila
mng'anda ya kumpula Mulungu.
10 Ako kukala na munhu yakalile na
mkono uholole. Wanhu wayagwe wakalile
aho walonda kilamuso cha kumtagusila,
avo wamuuza Yesu, "Vino Malagizo getu
gogomesa kumuhonya munhu mwiisiku ya
Kubwihila?"
11 Yesu kawedika, "Vino kamba munhu
imoja kumwenu kana ng'hondolo wake
kengila mdikolombo mwiisiku ya Kubwi-
hila, hamulava kunze bule?
12 Vino munhu hanogile bule kubanza
ng'hondolo? Avo malagizo getu gotulonda
kusang'hana ganogile mwiisiku ya Kubwi-
hila."
13 Abaho kamulongela munhu ija ya-
holole mkono, "Golosa mkono wako."
Avo kaugolosa mkono wake, nao uhona
kamba uja uyagwe.
14 Abaho Mafalisayo walawa kunze
wakala kiseto cha kumkoma Yesu.

Msang'hanaji yasaguligwe na Mulungu

15 Yesu viyahulike mbuli ayo, kasegela
hanhu aho, na lunhu mkulu lumkweleleza.
Nayo kawahonya wose wakalile watamu.
16 Kawalagiza sekewamulongele munhu
yoyose mbuli zake.
17 Katenda avo muladi kilawilile kija kiya-
longile mtula ndagu wa Mulungu Isaya,
18 "Ino ayo msang'hanaji wangu, inimsag-
ule
inimnogela na moyo wangu unogezigwa
nayo.
Noika loho yangu kumwake,
nayo kowapetela wanhu wa mwiisi nh-
aguso yangu.
19 Nayo kaduhu ndwagi wala haguta,
kuduhu munhu yonda yaihulike sauti yake
mna izinzila.
20 Honda yalubene ludete luveduke,
hebu kuuzima utambi ulava yosi,
mbaka vondayaitende haki itawale.
21 Wanhu wose wa mwiisi woditamanila
twaga jake."

Yesu na Mwenembago
Mlk 3:20-30; Luk 11:14-23

22 Abaho wanhu wayagwe wamgalila
Yesu msuwameso na halonga, kwavija
kakala na kinyamkela. Yesu kamuhonya,
kadaha kulonga na kulola.
23 Wanhu wose wakanganya. Walonga,
"Vino ino siyo Mwanage Daudi?"
24 Mafalisayo viwahulike avo walonga,
"Munhu ino kolava vinyamkela kwa udahi
wa Belizebuli, mkulu wa vinyamkela."
25 Yesu kajuwa kiwakalile wogesa, avo
kawalongela, "Kamba undewa wowose wa-
haigola wenyego undewa awo wofa. Na
lubuga lwahaigola wenyego lubuga lulo
lofa.

26 Avo kamba Mwenembago komulava Mwenembago miyage, ayo kaigola mwenyego na undewa wake wokwimaze?
27 Mweye molonga niye nolava vinyamkela kwa udahi wa Belizebuli. Avo wanhu wenu wolava vinyamkela kwa udahi wa nani? Kwa mbuli ayo wanhu wenu wenyego wowatagusa kamba mobananga!
28 Lakini kamba nowalava vinyamkela kwa Loho wa Mulungu, avo mujuwe kamba Undewa wa Mulungu uvika mwaka kumwenu.
29 “Kuduhu munhu yodaha kutula ng'anda ya munhu mwene nguvu na kusola vinhu vake, mbaka yasonge kumgodeka nzabi munhu ayo, baho kodaha kusola vinhu vake.
30 “Munhu yoyose heli ubanzi wangu konilema, na munhu yoyose yolema kunitaza kwika hamoja ayo kopwililisa.
31 Avo nowalongela, nzambi zose na maligo ga wanhu gogeligwa kumgongo, lakini maligo kwa Loho Yang'alile honda gageligwe kumgongo bule.
32 Munhu yoyose yolonga mbuli za kumliga Mwana wa Munhu, maligo gake gogeligwa kumgongo, lakini munhu yomuliga Loho Yang'alile, maligo gake honda gageligwe kumgongo ng'o mwiisi ino hebu mwiisi yonda ize.

Mbiki na matunda gake
Luk 6:43-45

33 “Matunda ganogile golawa mumbiki unogile, wahawa na mbiki wihile kokuwa na matunda gehile. Kwavija mbiki wojuwika kwa matunda gake.
34 Mweye lukolo lwa mizoka! Vino modahaze kulonga mbuli zinogile na kuno mweye wenyego mwiha? Kwavija munhu kolonga kija kimemile muumoyo.
35 Munhu yanogile kolava ganogile mna ingama ya ganogile geli mmwake, na munhu yehile kolava gehile mna ingama ya gehile geli mmwake.
36 “Nowalongela ukweli, mna isiku ya nhaguso, wanhu wolondeka walonge habali walonga avo kwa mbuli yoyose ihile iwalongile.
37 Mbuli zako azo zonda zikutaguse, kulagusa kunoga hebu kwiha.”

Wanhu wolonda vilaguso
Mlk 8:11-12; Luk 11:29-32

38 Abaho wafundiza Malagizo ga Musa wayagwe na Mafalisayo wayagwe wamulongela, “Mfundiza, tolonda utende kilaguso.”
39 Yesu kawedika, “Mweye wanhu wa lukolo lwa sambi, mwihile na hamumjuwile Mulungu molonda kilaguso? Bule! Kuduhu kilaguso chonda mugweleligwe, ila kilaguso cha mtula ndagu wa Mulungu Yona.
40 Kamba vija Yona viyakalile siku ndatu imisi na ikilo mna iinda ya somba mkulu, vivo ili kwa Mwana wa Munhu kokala siku ndatu imisi na ikilo hasi ya isi.
41 Mna isiku ya nhaguso wanhu wa Ninawi wokwima na kuwatagusa mweye, kwavija awo waleka nzambi Yona viyawapetele. Lakini nowalongela hano hana munhu mkulu kubanza Yona.
42 Mna isiku ya nhaguso Malikia wa Sheba kokwima na kuwatagusa mweye kamba mubananga, kwavija heyo kafunga mwanza kulawa mwiisi yake kachola kumtegeleza Mndewa Sulemani na mafundizo gake geli na nzewele. Nowalongela, hano hana munhu mkulu kubanza Sulemani.

Kubwela kwa kinyamkela
Luk 11:24-26

43 “Kinyamkela yahamulawa munhu kochola mwiisi inyalile kuzahila hanhu ha kubwihila, kamba hapatile hanhu,
44 koilongela mwenyego, ‘Nobweleganya mng'anda yangu.’ Avo yahabweleganya koivika ng'anda yaduhu kinhu, ifagiligwa na kila kinhu kikigwa goya.
45 Abaho kochola na kusola vinyamkela wayagwe saba wehile kubanza heyo, awo wokwiza na kukala mumo. Avo ugima wa munhu ayo wokuwa wiha kubanza aho haichanduso. Kino acho chonda kiwalawilile wanhu walukolo luno lwihile.”

Mamake Yesu na ndugu zake Yesu
Mlk 3:31-35; Luk 8:19-21

46 Yesu viyakalile yang'hali kolonga na wanhu, mamake na ndugu zake weza, wema kunze walonda kulonga nayo.
47 Avo munhu imoja kamulongela, “Go mkulu, mamako na ndugu zako wema kunze wolonda kulonga na gweye.”
48 Yesu kamwidika, “Mamangu ayo nani? Na ndugu zangu awo kina nani?”
49 Abaho kawagolosela mkono wanahina zake, kalonga, “Lola! Wano awo mamangu na ndugu zangu!
50 Munhu yoyose yotenda gaja golondigwa na Tatangu yeli kuulanga, ayo mamangu na ndugu zangu na lumbu jangu.”

13

Lusimo lwa munhu yohanda
Mlk 4:1-9; Luk 8:4-8

1 Siku didija Yesu kalawa mng'anda, kachola kumgwazo wa lamba, ako kakala hasi na kufundiza.
2 Lunhu lwa wanhu lumzunguluka Yesu mbaka kengila mwiingalawa na kukala

mumo, na wanhu wose wakala kumgwazo wa lamba.
3 Kawalongela mbuli nyingi kwa simo.
"Kukala na munhu kachola kuhanda mbeyu.
4 Viyakalile komiza, mbeyu ziyagwe zilagalila mnzila, ndege weza na kuzija.
5 Ziyagwe zilagalila mgamabwe hakalile na udongo mdodo. Zota himahima kwavija udongo ukala mdodo.
6 Lakini zuwa vidilawile, mimea inyala kwavija imizizi haingile hasi.
7 Mbeyu ziyagwe zilagalila mvisolo va miba, miba ayo ikula na kuizonga imimea.
8 Lakini mbeyu ziyagwe zilagalila hanhu heli na udongo unogile, zota zikula na kulela mbeyu nyingi kubanza zija zihandigwe, ziyagwe zilela gana dimoja, ziyagwe zilela malongo sita, na ziyagwe malongo madatu."
9 Yesu kamambukiza kwa kulonga, "Munhu yeli na magwiti yahulike."

Kilamuso cha simo
Mlk 4:10-12; Luk 8:9-10

10 Abaho wanahina zake wamcholela Yesu wamuuza, "Habali kolonga na wanhu kwa simo?"
11 Yesu kawedika, "Mweye mumweda kuzijuwa mbuli zifisigwe za Undewa wa kuulanga, lakini kumwao awo haili vivo.
12 Kwavija munhu yoyose yeli na kinhu kokongezelwa ng'hani, lakini ija yeliduhu kinhu kobokigwa hata kija kidodo kiyeli nacho.
13 Kilamuso cha kulonga kwa simo, muladi walole lakini sekewone, na wategeleze lakini sekewahulike hebu kujuwa.
14 Avo kilawilile kiyalongile mtula ndagu wa Mulungu Isaya,
'Kutegeleza motegeleza, lakini honda mujuwe bule,
kulola molola, lakini hamona bule.
15 Kwavija mizoyo ya wanhu wano midala,
na magwiti gao hagahulika vinogile,
na wafing'hiliza meso gao.
Buleavo, meso gao gahalolile,
magwiti gao gahahulike,
nzewele zao zahajuwile,
na wahanibwelele niye, Mulungu kolonga,
na niye nahawahonyile.' "
16 Yesu kalonga kabili, "Lakini mweye mumweda! Kwavija meso genu golola na magwiti genu gohulika.
17 Nowalongeleni ukweli, watula ndagu bwando wa Mulungu na wanhu bwando wa Mulungu walonda ng'hani kugona gaja gomona mweye, lakini hawagonile bule, hebu kuhulika gaja gomuhulika mweye, lakini hawahulike bule.

Yesu kofambula lusimo lwa munhu yohanda
Mlk 4:13-20; Luk 8:11-15

18 "Tegelezeni na muifunze fambulo da lusimo lwa munhu yohanda.
19 Munhu yoyose youhulika usenga wa Undewa wa Mulungu lakini haujuwa, kaigala na mbeyu zilagalile mnzila. Mwenembago kokwiza na kusola gaja gahandigwe muumoyo wake.
20 Mbeyu zilagalile mgamabwe ziigala na munhu youhulika usenga na bahaja viyoubokela kodeng'helela,
21 lakini kwavija kaduhu mizizi, kogendelela kwa kipindi kidodo. Avo yahagaya na kudununzika mbuli ya usenga awo kobwela kukisogo.
22 Mbeyu zilagalile mna ivisolo va miba ziigala na munhu youhulika usenga, lakini mbuli ya magayo ga ugima uno na kulonda utajili youzonga uusenga, nayo halela matunda.
23 Mbeyu zilagalile muudongo unogile zigala na munhu youhulika usenga na kuujuwa. Ayo kolela ng'hani kubanza mbeyu zija zihandigwe, imoja gana dimoja, iyagwe malongo sita na iyagwe malongo madatu."

Lusimo lwa sani
24 Yesu kawalongela lusimo luyagwe, "Undewa wa kuulanga uigala na gaja galawilile kwa munhu yahandile mbeyu inogile mumgunda wake.
25 Kilo kimoja, wanhu viwawasile, munhu yamwihile keza na kuhanda sani hagati ya uhemba abaho kasegela.
26 Uhemba viukulile na kusonga kuzamiza, sani nayo yoneka.
27 Wasang'hanaji zake wamgendela wamulongela, 'Go mkulu, gweye kuhanda mbeyu inogile mumgunda wako. Lelo sani ilawa kwahi?'
28 Mkulu ayo kawedika, 'Ija yanihile heyo yatendile vivo.' Wamuuza, 'Kolonda tuchole tukaing'ole isani?'
29 Kawedika, 'Bule, kwavija mwahang'ola sani modaha kung'ola na uuhemba.
30 Lekeni uhemba na sani vikule hamoja mbaka kipindi cha kusenga. Baho nowalongela wasengaji wasonge kuikanha isani na kuifunga makinza na kuisoma moto, abaho wausole uhemba na kwika kudikanho jangu.' "

Lusimo lwa mbeyu ndodo
Mlk 4:30-32; Luk 13:18-19

31 Yesu kawalongela lusimo luyagwe, "Undewa wa kuulanga uigala na kija kilawilile kwa munhu yahandile mbeyu ndodo mumgunda wake.
32 Yenyego ndodo kubanza mbeyu zose zilimumgunda, lakini yahakula, yokuwa mbiki mkulu kubanza yose ihandigwe

mumgunda, mbaka ndege wokwiza na kuzenga mvulu mna gamatambi gake."

Lusimo lwa usasu
Luk 13:20-21

33 Yesu kawalongela lusimo luyagwe, "Undewa wa kuulanga uigala na kija kilawilile kwa mtwanzi yasolile sasu na kuitibwiliza hamoja na madebe mabili ga usage mbaka usage wose usasa."

Yesu kofundiza wanhu kwa simo
Mlk 4:33-34

34 Yesu kalulongela lunhu gano gose kwa simo. Halongile nao mbuli yoyose bila simo.
35 Katenda gano muladi galawilile gaja gayalongile mtula ndagu wa Mulungu,
"Nolonga nao kwa simo,
Nowalongela mbuli zifisigwe kusongela kuumbigwa kwa isi."

Yesu kofambula lusimo lwa sani

36 Yesu viyalulekile lunhu lwa wanhu na kwingila mng'anda, wanahina zake wamcholela wamulongela, "Tulongele fambulo da lusimo lwa sani ili mumgunda."
37 Yesu kawedika, "Munhu yahandile mbeyu inogile ayo Mwana wa Munhu.
38 Mgunda ayo isi, mbeyu inogile awo wanhu waja Undewa wa Mulungu uli wao, na sani awo wanhu waja weli wa ija Imdumuka.
39 Ija yamwihile yahandile sani ayo Mwenembago. Kusenga ayo siku ya kimambukizo, na wasengaji ni wasenga wa kuulanga.
40 Kamba vija sani viikigwa hamoja na kusomigwa moto, vivo vonda ilawilile mna isiku ya kimambukizo cha isi.
41 Mwana wa Munhu kowatuma wasenga zake wa kuulanga wawagole na wawalave Muundewa wake wanhu wowahonza wayagwe watende nzambi na wose wayagwe wotenda gehile.
42 Wasenga wa kuulanga wowapigisa mna umoto, mumo wolila na kudafuna meno.
43 Abaho wanhu wanogile mgameso ga Mulungu wong'ala kamba zuwa Muundewa wa Tatao. Yeli na magwiti yahulike."

Lusimo lwa ngama ifisigwe

44 "Undewa wa kuulanga uigala na zahabu ifisigwe mumgunda. Munhu imoja kaiyona abaho kaifisa kabili, na kwa deng'ho kulu diyakalile najo kachola kuuza vose viyalinavo abaho kaugula mgunda uja."

Lusimo lwa lulu

45 "Vivija Undewa wa Mulungu uigala na munhu yozahila lulu inogile,
46 viyaiyonile lulu imoja inogile ng'hani, kachola na kuuza kila kinhu kiyalinacho, muladi yaigule lulu ayo."

Lusimo lwa lwavu

47 "Vivija Undewa wa kuulanga uigala na wavuwa somba wategile lwavu lwao mdilamba na kunamata somba wodigwa na howodigwa.
48 Lwavu vilumemile, walukwega kuimwhani, wakala hasi na kusonga kusagula, somba wodigwa waweka mvigelo vao na waja hawadigwa wawasa.
49 Avo vondaiwe mna isiku ya kimambukizo cha isi, wasenga wa kuulanga wokwiza na kuwabagula wanhu wehile hagati ya wanogile,
50 na wanhu wehile wokwasigwa muumoto, ako wolila na kudafuna meno gao."

Mafundizo ga sambi na ga umwaka

51 Yesu kawauza, "Vino muzijuwa mbuli zino zose?"
Wamwidika, "Ona."
52 Avo kawalongela, "Mfundiza yoyose wa Malagizo ga Musa yahawa mwanahina wa Undewa wa kuulanga koigala na munhu mwene ng'anda, yolava vinhu va sambi na va umwaka kulawa mna digati jake da kwikila vinhu."

Yesu kolemigwa ako Nazaleti
Mlk 6:1-6; Luk 4:16-30

53 Yesu viyamambukize kuwalongela simo azo, kasegela hanhu aho
54 na kachola ukayake. Kafundiza mna izing'anda za kumpula Mulungu, na waja wamuhulike wakanganya. Waiuza, "Kazipata kwahi nzewele zino? Kaupata kwahi udahi wa kutenda unzonza uno?
55 Vino ino siyo mwanage fundi selemala? Vino ino siyo mwanage Malia? Vino ndugu zake siyo Yakobo na Yusufu na Simoni na Yuda?
56 Vino lumbu zake hawakala bahano bule? Gano gose kagapata kwahi?"
57 Avo wamulema.
Yesu kawalongela, "Mtula ndagu kotegelezigwa kila hanhu, lakini hategelezigwa ukayake na mna ulukolo lwake mwenyego."
58 Kwavija wanhu wakala waduhu kutamanila, Yesu hatendile unzonza ng'hani hanhu aho.

14

Ifa ya Yohana Mbatizaji
Mlk 6:14-29; Luk 9:7-9

1 Mna ikipindi acho Mndewa Helode kakala mkulu wa isi ya Galilaya, viyazihulike mbuli za Yesu,

2 kawalongela wasang'hanaji zake,
“Munhu ino ayo Yohana Mbatizaji,
kazilibuka kulawa kwa wafile,
lekaavo kana udahi wa kutenda unzonza.”
3 Kwavija Helode ayo yalagize Yohana
yagogigwe na yagodekigwe.
Katenda avo mbuli ya Helodiya mwehe wa Filipo,
mdodo wake.
4 Kwavija Yohana Mbatizaji kamulongela Helode,
“Havinogile gweye kumsola Helodiya!”
5 Helode kalonda kumkoma Yohana,
lakini kawadumba wanhu,
kwavija wamtogola Yohana kamba mtula ndagu wa Mulungu.
6 Mna isiku ya kukumbuka kuvumbuka kwa Helode,
mndele wa Helodiya kavina mgameso ga wanhu.
Helode kanogelwa ng'hani,
7 mbaka kaiduila,
“Nokugwaa chochose chondaupule!”
8 Kwa kufunzigwa na mamake,
kalonga,
“Nigwelele sambi baha pala da Yohana Mbatizaji mditanda!”
9 Mndewa kona usungu,
lakini kwavija kakala yaiduile mgameso ga wanhu wagonekigwe,
avo kalagiza wamgwelele.
10 Kalagiza Yohana yakanhigwe pala ako mkifungo.
11 Pala jake digaligwa mditanda,
wamgwelela mndele ayo,
nayo kamgalila mamake.
12 Wanahina zake Yohana wachola kulusola lukuli lwake,
waluzika,
abaho wachola kumulongela Yesu.

Yesu kowagwaa lujo lunhu lwa wanhu
Mlk 6:30-44; Luk 9:10-17; Yoh 6:1-14

13 Yesu viyagahulike gago,
kasegela hanhu aho kwa ngalawa,
kachola hanhu heliduhu wanhu.
Wanhu viwahulike,
walawa mmabuga gao wamkweleleza kwa magulu.
14 Yesu viyahumuluke mwiingalawa,
kaluwona lunhu mkulu lwa wanhu,
kawonela bazi,
kawahonya wanhu wakalile watamu.
15 Viivikile ichungulo wanahina zake wamcholela,
wamulongela,
“Hano hatwili twa kuluwala na zuwa dohonga,
waleke wanhu wachole kuna ivijiji wakagule lujo.”
16 Yesu kawedika,
“Habali wachole?
Mweye wagweleleni lujo!”
17 Awo wamwidika
“Tunago magate matano na somba wabili.”
18 Yesu kawalongela,
“Ngalileni hano.”
19 Kawalongela wanhu wakale hasi mna gamajani.
Abaho kasola magate matano na waja iwasomba wabili.
Kalola uchanha kamgwaa nhogolwa Mulungu,
kagabanzula gaja gamagate kawagwaa wanahina zake wawagolele wanhu.
20 Wanhu wose waja na kwiguta.
Abaho wanahina zake wadondola magate gasigale na iwasomba na kumemeza vigelo longo na vibili.
21 Wahaleka watwanzi na wana,
wambigalo waiyeka wadile wakala kamba elufu tano.

Yesu kotembela uchanha mgamazi
Mlk 6:45-52; Yoh 6:15-21

22 Yesu viyakalile kowalaga wanhu,
kawalongela wanahina zake wengile mwiingalawa wamulongolele wachole mwambu wa lamba.
23 Viyamambukize kuwalaga wanhu,
kakwela yaiyeka kukigongo kumpula Mulungu.
Viivikile ichungulo kakala kuko yaiyeka.
24 Kipindi acho ngalawa ikala hagati ya lamba,
kuno yozoligwa na ng'humbi,
kwavija beho dikala doisung'ha.
25 Nzogolo zikwika,
Yesu kawagendela kuno kotembela uchanha mgamazi.
26 Wanahina zake viwamone kotembela uchanha mgamazi,
wadumba walonga,
“Mzimu!” na wakemelela kwa bwembwe.
27 Bahaja Yesu kawalongela,
“Gangamaleni!
Iyo nene!
Sekemudumbe!”
28 Petulo kamulongela,
“Mndewa,
kamba ayo gweye,
longa nize kumwako kwa kutembela uchanha mgamazi.”
29 Yesu kamwidika,
“Izo!”
Petulo kahumuluka mwiingalawa,
kasonga kutembela uchanha mgamazi kumcholela Yesu.
30 Lakini viyone beho kadumba na kasonga kudidimila,
kakemelela,
“Mndewa,
mhonye!”
31 Bahaja Yesu kagolosa mkono wake kamgoga,
kamulongela,
“Gweye utamanila kidogo!
Habali kokona shaka?”
32 Viwakwelile mwiingalawa,
beho najo dinyamala tuluu.
33 Wanahina wakalile mwiingalawa wamtambikila Yesu,
walonga,
“Kweli gweye kwa Mwana wa Mulungu!”

Yesu komuhonya mtamu ako Genesaleti
Mlk 6:53-56

34 Waloka umwambu wa lamba na kuvika isi ya Genesaleti.
35 Wanhu viwamone Yesu wamjuwa.
Avo wazibwililisa mbuli zake mvijiji vili mmabehi,
wanhu wamgalila Yesu waja wakalile watamu.
36 Wampula yawaleke watamu wakwase mhindo ya kiwalo chake,
na wose wakwasile wahona.

15

Mafundizo ga wahenga
Mlk 7:1-13

1 Abaho Mafalisayo wayagwe na wafundiza Malagizo ga Musa walawile Yelusalemu wamcholela Yesu wamuuza,
2 "Habali wanahina zako hawakweleleza mafundizo gatugweleligwe na wahenga zetu? Hawasunha makono gao kamba viilondeka wang'hali hawanakuja."
3 Yesu kawedika, "Habali hamugagoga malagizo ga Mulungu ila mogagoga mafundizo genu wenyego?
4 Mulungu kalonga, 'Mtegeleze tatako na mamako na munhu yoyose yonda yamulige tatake hebu mamake kolondeka yakomigwe.'
5 Lakini mweye mofundiza, kamba munhu kana kinhu chochose kodaha kumtaza tatake hebu mamake, lakini kolonga, 'Kinhu kino nimulavila Mulungu.'
6 Munhu ayo halondeka kumtegeleza tatake hebu mamake, kwa kutenda avo hamugatonga malagizo ga Mulungu, kwa kukweleleza mafundizo genu wenyego.
7 Mweye mwa wanafiki! Kumbe mtula ndagu wa Mulungu Isaya kalagula goya mbuli ya mweye!
8 Mulungu kalonga, 'Wanhu wano
wonitegeleza kwa mbuli zao,
lakini mizoyo yao yakutali na niye.
9 Wao wonitambikila bule,
kwavija wofundiza mafundizo ga wanhu
na kugatenda kamba malagizo
gangu!' "

Vinhu vimgela munhu dikwe
Mlk 7:14-23

10 Yesu kalukema lunhu lwa wanhu, kalulongela, "Tegelezeni na muvijuwe!
11 Kuduhu kinhu kingila mmulomo chodaha kumgela munhu dikwe, lakini kija kilawa mmulomo wa munhu acho kimgela munhu dikwe."
12 Abaho wanahina zake Yesu wamcholela wamuuza, "Vino kuvijuwa kamba Mafalisayo viwahulike mbuli ziulongile wehilwa?"
13 Yesu kawedika, "Mbiki wowose hauhandigwe na Tatangu wa kuulanga wong'oligwa.
14 Sekemuwatonge! Awo walangulizi hawalola wa wanhu hawalola, kamba munhu halola komulongoza munhu halola miyage, wose wabili wotumbukila mdikolombo."
15 Petulo kamulongela, "Tufambulile ulonzi awo."
16 Yesu kawalongela, "Vino na mweye mung'hali hamujuwile?
17 Mweye hamujuwile bule? Kinhu kingila mmulomo wa munhu chochola mna iinda, abaho cholawa kunze?
18 Lakini vija vilawa mmulomo, volawa muumoyo, navo vivo vimgela munhu dikwe.
19 Kwavija muumoyo wa munhu, mumo mulawa magesa gehile, ubavi, ukomaji, ugoni, kuwalonga wayagwe vihile, uvizi na nzambi.
20 Gano gago gomgela munhu dikwe, lakini kuja bila kusunha makono hakumgela munhu dikwe."

Kutamanila kwa mtwanzi
Mlk 7:24-30

21 Yesu kahalawa hanhu aho kachola mwiimbaka ili behi na kudibuga da Tilo na Sidoni.
22 Mtwanzi imoja Mkaanani wa isi ayo kamcholela kuno kotowa nyangi, kamulongela, "Go mkulu, Mwana wa Daudi! Nyonele bazi mndele wangu kana kinyamkela komgaza ng'hani."
23 Lakini Yesu hamwidike mbuli. Wanahina zake wamcholela Yesu wampula, "Mulongele yasegele! Kwavija kotukweleleza na kotutowela mizangi!"
24 Yesu kawedika, "Nhumigwa kwa wanhu wa isi ya Izilaeli weli kamba ng'hondolo wapotele."
25 Mtwanzi ayo keza kamfugamila kamulongela, "Go mkulu, nhaze!"
26 Yesu kamwidika, "Havinogile bule kusola lujo lwa iwana na kuwapigisila umbwa."
27 Mtwanzi ayo kamwidika, "Ona, go mkulu, lakini hata umbwa woja kija kilagale hasi mmeza ya wakulu zao."
28 Yesu kamwidika, "Gweye kwa mtwanzi utamanila ng'hani! Kiulondile kotendiligwa." Bahaja mndele wake kahona.

Yesu kowahonya wanhu wengi
29 Yesu kahalawa hanhu aho, kachola kumgwazo wa lamba da Galilaya. Kakwela kukigongo kakala hasi.
30 Lunhu lwa wanhu lumcholela na wamgalila wanhu wakalile mbetembete, wasuwameso, walemale, wanhu hawalonga na wanhu wengi watamu, waweka haulongozi wake, nayo kawahonya.
31 Wanhu wakanganya viwone wanhu hawalonga wolonga, walemale wahona, mbetembete wotembela na wasuwameso wolola, nao wamgwaa nhogolwa Mulungu wa Izilaeli.

Yesu kowagwaa lujo lunhu luyagwe
Mlk 8:1-10

32 Yesu kawakema wanahina zake, kalonga, "Nowonela bazi wanhu wano, kwavija wakala na niye siku ndatu na waduhu lujo. Silonda niwaleke wachole na nzala, sekewasinduke mnzila."

33 Wanahina zake wamuuza, “Hano
hatwili twa kuluwala, togapata kwahi
magate ga kuwagwaa wanhu wose wano
waje?”
34 Yesu kawauza, “Mna magate man-
gapi?”
Wamwidika, “Saba na visomba vidoo-
dodo kidogo.”
35 Avo Yesu kawalongela wanhu wakale
hasi.
36 Kasola gamagate saba na waja
iwasomba, kamgwaa nhogolwa Mu-
lungu, kagabanzula gamagate, kawagwaa
wanahina zake, nao wawagolela wanhu.
37 Wose waja na kwiguta. Abaho
wanahina zake wadondola vija visigale na
kumemeza vigelo saba.
38 Wambigalo wadile wakala elufu nne,
watwanzi na wana hawapetigwe bule.
39 Abaho Yesu kawalaga wanhu, kengila
mwiingalawa, kachola mwiisi ya Maga-
dani.

16

Wanhu wolonda vilaguso
Mlk 8:11-13; Luk 12:54-56

1 Mafalisayo na Masadukayo wayagwe
wamcholela Yesu walonda kumgeza,
wampula yawalagusile kilaguso kulawa
kuulanga.
2 Yesu kawedika, “Zuwa dahahonga, mo-
longa, ‘Honoga, kwavija ulanga mdung'hu.’
3 Na imitondo molonga, ‘Lelo mvula
kotowa, kwavija ulanga mdung'hu na
mawingu totolo.’ Modaha kujuwa ulanga
viuli, lakini hamujuwa vilaguso va kipindi
acho.
4 Lukolo lwa sambi lwihile na luliduhu
kutamanila molonda kilaguso! Lakini
kuduhu kilaguso chonda mugweleligwe
kubanza kija cha Yona.”
Yesu kawaleka baho, kasegela.

Usasu wa Mafalisayo na Masadukayo
Mlk 8:14-21

5 Wanahina zake viwalokile umwambu
uyagwe wa lamba, wakala waisemwile ku-
sola magate.
6 Yesu kawalongela, “Muiteganye na
mkale meso na usasu wa Mafalisayo na
Masadukayo.”
7 Wasonga kuilongela wenyego, “Kolonga
vino kwavija hatusolile magate.”
8 Yesu kajuwa kija kiwakalile wolonga,
kawauza, “Mweye mutamanila kidogo, ha-
bali molongelela mbuli za kuwa bule mag-
ate?
9 Mung'hali hamuvijuwile? Vino
hamukumbuka vinigabanzule gamagate
matano na kuwagwaa wanhu elufu tano?
Vino mmemeza vigelo vingapi?
10 Na vivija gaja magate saba kwa wanhu
elufu nne? Vino, mmemeza vigelo vingapi?
11 Vino hamujuwile vilihi kamba sikalile
nolonga mbuli ya magate? Muiteganye na
usasu wa Mafalisayo na Masadukayo!”
12 Baho wanahina wajuwa kamba Yesu
hawazumile waiteganye na usasu wa
magate, ila mafundizo ga Mafalisayo na
Masadukayo.

Petulo kolonga Mwana wa Munhu ayo nani
Mlk 8:27-30; Luk 9:18-21

13 Yesu viyavikile mwiisi ya Kaisalia Fil-
ipi, kawauza wanahina zake, “Vino, wanhu
wolonga Mwana wa Munhu ayo nani?”
14 Wamwidika, “Wayagwe wolonga
Yohana Mbatizaji, wayagwe wolonga
Eliya, kuno wayagwe wolonga Yelemia na
wayagwe wolonga imoja wa watula ndagu
wa Mulungu.”
15 Yesu kawauza, “Na mweye molonga
niye na nani?”
16 Simoni Petulo kamwidika, “Gweye kwa
Kilisito, Mwana wa Mulungu yeli mgima.”
17 Yesu kamwidika, “Kumweda gweye Si-
moni, mwanage Yohana, kwavija mbuli yu-
ulongile hufunzigwe na munhu, ila ilawa
kwa Tatangu yeli kuulanga.
18 Niye nokulongela, Petulo, gweye kwa
dibwe kulu na uchanha mwa dibwe dino
nozenga kanisa jangu, hata ifa haidaha
bule kudihuma.
19 Nokugwaa luvugulo lwa Undewa wa
kuulanga, chochose chondaufunge mwi-
isi chofungigwa kuulanga, na chochose
chondaufungule mwiisi chofunguligwa ku-
ulanga.”
20 Abaho Yesu kawazuma wanahina zake
sekewamulongele munhu yoyose kamba
heyo kakala Kilisito Mkombola.

Yesu kolonga mbuli ya kugaya na ifa yake
Mlk 8:31-9:1; Luk 9:22-27

21 Kulawa baho, Yesu kawalongela
wanahina zake fulu ipile, “Nolondeka
kuchola Yelusalemu, kuko nodununzigwa
ng'hani mmakono ga wavele, wakulu wa
walava nhosa na wafundiza Malagizo. Ako
nokomigwa na siku da kadatu nozilibuka.”
22 Petulo kamsola Yesu kumgwazo
kasonga kumkomhokela, “Bule, Mndewa!
Dino hadikulawilila bule!”
23 Yesu kahinduka, kamulongela Petulo,
“Segela kumwangu, Mwenembago! Gweye
kong'himila, kwavija hugesa ga Mulungu,
ila kogesa ga iwanhu.”
24 Abaho Yesu kawalongela wanahina
zake, “Munhu yoyose yolonda kwiza
kumwangu, yaileme mwenyego, yaupape
msalaba wake na yanikweleleze.

25 Kwavija munhu yoyose yolonda
kuukombola ugima wake kowagiza, lakini
munhu yoyose yowagiza ugima wake
mbuli ya niye koupata.
26 Vino munhu kopata choni kamba ya-
haipata isi yose, lakini kowagiza ugima
wake? Hebu munhu kolava choni yaupate
kabili ugima wake?
27 Kwavija Mwana wa Munhu kokwiza
muukulu wa Tatake hamoja na wasenga
wa kuulanga, abaho komgwaa kila munhu
nhunza yake iigalile na sang'hano yake.
28 Nowalongela ukweli, wanhu wayagwe
wemile hano, hondawafe bule, mbaka von-
dawamone Mwana wa Munhu vondayeze
muundewa wake."

17

Yesu kogaluka kihanga
Mlk 9:2-13; Luk 9:28-36

1 Vizibitile siku sita, Yesu kamsola Petulo
na Yakobo na Yohana ndugu yake Yakobo,
kachola nao waiyeka kuna ulugongo lutali.
2 Viwakalile wolola, Yesu kagaluka. Ki-
hanga chake king'ala kamba zuwa, na vi-
walo vake vikala vizelu chuwee kamba mu-
lenge.
3 Baho wanahina waja wadatu wamona
Musa na Eliya wolonga na Yesu.
4 Petulo kamulongela Yesu, "Mndewa,
vinoga tweye tukale hano! Kamba wa-
halonda nozenga viheha vidatu, kimoja
chako gweye, kimoja cha Musa na kimoja
cha Eliya."
5 Viyakalile yang'ali kolonga, wingu
ding'alile diwagubika na sauti ilawa
mdiwingu ilonga, "Ino ayo Mwanangu
inimnogele. Mumtegeleze!"
6 Wanahina zake viwahulike vivo, wad-
umba ng'hani wagwa kingubanguba.
7 Yesu kawacholela kawakwasa kawalon-
gela, "Inukeni, sekemudumbe!"
8 Viwalolile uchanha, hawamonile
munhu ila Yesu yaiyeka.
9 Viwakalile wohumuluka kulugongo,
Yesu kawazuma, "Sekemumulongele
munhu yoyose mbuli zino zimone, mbaka
Mwana wa Munhu vonda yazilibuke
kulawa kwa wafile."
10 Abaho wanahina wamuuza, "Habali
wafundiza Malagizo ga Musa wolonga Eliya
kolondeka yeze tanhu?"
11 Yesu kawedika, "Kweli, Eliya kokwiza
tanhu, nayo kokwiza kutanda kila kinhu.
12 Lakini nowalongeleni, Eliya kamala
kwiza na wanhu hawamjuwile bule,
wamtendela viwalondile. Vivo vonda
wamdununze Mwana wa Munhu."
13 Abaho wanahina zake wajuwa kamba
Yesu kakala kolonga mbuli ya Yohana Mbat-
izaji.

Yesu komuhonya mbwanga yeli na kinyamkela
Mlk 9:14-29; Luk 9:37-43

14 Viwaluvikile lunhu lwa wanhu, munhu
imoja kamcholela Yesu, kamfugamila,
15 kamulongela, "Go mkulu, monele
bazi mwanangu, kana kisango na kogaya
ng'hani. Miyanza mingi kogwa muumoto
hebu mgamazi.
16 Nimgala kwa wanahina zako, lakini
hawadahile bule kumuhonya."
17 Yesu kawedika, "Mweye lukolo lwihile
na luliduhu kutamanila! Ng'hale na mweye
mbaka lini? Nogela kitumbe kumgongo
mbaka lini? Mgaleni hano imbwanga!"
18 Yesu kamkomhokela ikinyamkela,
nayo kamulawa mbwanga ayo, bahaja
kahona.
19 Abaho wanahina zake wamcholela
Yesu kinyelegezi wamuuza, "Habali tweye
hatudahile kumulava ikinyamkela?"
20 Yesu kawedika, "Kwavija mutamanila
kidogo. Nowalongeleni ukweli, mwahawa
na kutamanila kidogo kamba mbeyu ndodo
ya haladali, modaha kukilongela kigongo
kino, 'Segela hano uchole haja!' nacho cho-
chola. Mwahatendile kila kinhu!"
21 Kinyamkela kamba ino hadaha kulawa
mbaka upule na kufunga kuja.

Yesu kolonga kabili mbuli ya ifa yake
Mlk 9:30-32; Luk 9:43-45

22 Wanahina viwakalile hamoja kuko
Galilaya, Yesu kawalongela, "Mwana wa
Munhu kogeligwa mmakono ga wanhu,
23 nao womkoma, lakini siku da kadatu
kozilibuka."

Wanahina zake wakala wanyunyuwale.

Kulipa kodi ya Ng'anda ya Mulungu

24 Yesu na wanahina zake viwavikile
Kapelinaumu, wabokela kodi ya Ng'anda
ya Mulungu wamcholela Petulo, wamuuza,
"Vino mfundiza wenu kalipaga kodi ya
Ng'anda ya Mulungu?"
25 Petulo kawedika, "Ona, kalipaga."

Petulo viyengile mng'anda, Yesu kasonga
kulonga, "Simoni, gweye kogesaze? Wan-
dewa wa isi wasolaga kodi na malipo ku-
lawa kwa nani? Kwa wenekae hebu kwa
wanhu baki?"
26 Petulo kamwidika, "Kwa wanhu baki."

Yesu kamwidika, "Vinoga, ino yofambula
kamba wenekae hawalondeka kulipa.
27 Lakini hatulonda kuwagevuza wanhu
wano. Avo chola kudilamba tega ndoano.
Msole somba yonda yalongole kunamata,
mbabazule umulomo na mgati yake kokona
sente ya kulipa kodi ya Ng'anda ya Mu-
lungu, yangu niye na gweye. Isole kalipile
kodi yetu."

18

Nani yeli mkulu
Mlk 9:33-37; Luk 9:46-48

1 Kipindi acho wanahina wamcholela
Yesu, wamuuza, “Nani yeli mkulu Muun-
dewa wa kuulanga?”
2 Yesu kamkema mwana mdodo,
kamwimiza haulongozi wao,
3 kalonga, “Nowalongeleni ukweli,
kamba mwahaleka kugaluka na kuigala
na mwana mdodo, hamkwingila ng'o
Muundewa wa kuulanga.
4 Munhu yoyose yoihumulusa kamba
mwana ino ayo mkulu kubanza wose
Muundewa wa kuulanga.
5 Yoyose yombokela mwana mdodo
kamba ino kwa twaga jangu, kombokela
niye.

Vinhu vimuhonza munhu yatende nzambi
Mlk 9:42-48; Luk 17:1-2

6 “Munhu yoyose yonda yamuhonze
imoja wa wadodo wano wonitogola,
yatende nzambi yokuwa vinoga munhu
ayo yagodekigwe dibwe kulu da kudugila
msingo na yasigwe mbahali. 7 Mogaya
wanhu wa mwiisi mbuli ya gaja gowatenda
wanhu wagize kutamanila kwao! Magayo
golondeka galawilile lakini kogaya munhu
ija yonda yatende galawilile.
8 “Kamba mkono wako hebu mgulu wako
wahakuhonza utende nzambi ukanhe
uwase! Yokuwa vinoga kwingila kuna
uugima wa mazuwa gose na mkono hebu
mgulu, kubanza kwingila na makono
mabili hebu magulu mabili na kwasigwa
mna umoto wa jehanamu.
9 Kamba siso jako dahakuhonza utende
nzambi, ding'ole na ujase! Yokuwa vinoga
gweye wingile kuna uugima wa mazuwa
gose na siso dimoja kubanza kuwa na
meso mabili na kwasigwa muumoto wa je-
hanamu.

Lusimo lwa ng'hondolo yapotele.
Luk 15:3-7

10 “Iteganyeni sekemumbeze imoja wa
wadodo wano. Kwavija nowalongeleni
wasenga wa kulanga wolola kihanga cha
tatangu yeli kuulanga.
11 Kwavija Mwana wa Munhu keza
kukikombola kija kipotele.
12 “Mogesaze? Kamba munhu kana
ng'hondolo gana dimoja, na ng'hondolo
imoja kapotela, avo hawaleka waja ma-
longo tisa na tisa mna ikigongo na kuchola
kumzahila ija ng'hondolo yapotele?
13 Nowalongeleni ukweli yahampata, ko-
deng'helela ng'hani kubanza waja malongo
tisa na tisa walekile kupotela.
14 Vivija Tata yeli kuulanga halonda hata
imoja wa wadodo wano yapotele.

Kumtaza ndugu yatendile nzambi
15 “Kamba ndugu yako yahakutendela
gehile. Chola ukamzume, heyo na gweye
muli mwiiyeka. Yahakutegeleza, kumpata
ndugu yako.
16 Yahalema kukutegeleza, msole munhu
imoja hebu wabili hamoja na gweye, ili
chochose kilongigwa kitogoligwe na wanhu
wabili hebu wadatu.
17 Kamba yahalema kuwategeleza,
walongele wanhu wamtogole Yesu, vivija
yahalema kuwategeleza, muleke yawe
kumwako kamba mmhazi hebu mbokela
kodi.
18 “Nowalongeleni, jojose dondamudi-
funge mwiisi dofungigwa kuulanga, na jo-
jose dondamfungule mwiisi dofunguligwa
kuulanga.
19 “Nowalongeleni kabili, wanhu wabili
kumwenu mweye wahaitogolela mwiisi
kupula kinhu chochose, Tatangu yeli
kuulanga kowatendela.
20 Kwavija kokose konda waiting'hane
wanhu wabili hebu wadatu kwa twaga
jangu, niye na hamoja nao.”

Lusimo lwa msang'hanaji yeliduhu bazi
21 Abaho Petulo kamcholela Yesu ka-
muuza, “Mndewa, kamba ndugu yangu
yahanhendela vihile, ngele kumgongo
miyanza mingapi? Mbaka miyanza saba?”
22 Yesu kamwidika, “Nokulongela siyo
miyanza saba, lakini saba miyanza ma-
longo saba,
23 kwavija Undewa wa Mulungu uigala
na Mndewa yalondile kupeta sente zake na
wasang'hanaji zake.
24 Viyasongile kupeta sente, kagaligwa
munhu imoja yakalile kodaigwa talanta
elufu kumi.
25 Msang'hanaji ayo kakala kaduhu
kinhu cha kumulipa, avo mndewa kalagiza
yauzigwe, heyo, mwehe wake na wanage
na vose viyalinavo muladi yalipe dideni.
26 Msang'hanaji ayo kamfugamila kam-
pula, ‘Go mkulu, nibetele kwa kufunga
umoyo nokuliha kila kinhu!’
27 Mndewa ija kamonela bazi, avo ka-
mulekelela dideni dija na kamuleka yac-
hole.”
28 “Abaho munhu ija viyasegela kamt-
ing'hana msang'hanaji miyage yakalile
komdai sente gana dimoja, kamgoga
kasonga kumbota isingo kuno kolonga,
‘Liha sente yangu.’
29 Msang'hanaji miyage kamfugamila,
kampula, ‘Nibetele kwa kufunga umoyo
nokuliha!’

30 Lakini kalema, kachola na kumgodeka
miyage mkifungo mbaka vonda yalihe deni
dija.
31 Wasang'hanaji wayage viwonile kija ki-
lawilile wona usungu, wachola kumulon-
gela mndewa mbuli zose zilawilile.
32 Avo mndewa kamkema msang'hanaji
ayo, kamulongela. ‘Gweye kwa
msang'hanaji wihile, niye nikulekelela deni
jako kwavija kunipula nhende vivo.
33 Kulondeka umonele bazi msang'hanaji
miyago kamba niye vinikonele bazi.’
34 Mndewa wake kagevuzika ng'hani,
kamgodeka mkifungo mbaka vondayalihe
deni jose.”
35 Yesu kamambukiza, “Vino vivo
Tatangu yeli kuulanga vonda yawatende-
leni mweye, kamba hamuzigela kumgongo
mbuli za ndugu zenu kwa mizoyo yenu
yose.”

19

Yesu kofundiza mbuli ya nyasa
Mlk 10:1-12

1 Yesu viyamambukize kulonga mbuli
azo, kasegela isi ya Galilaya na kachola
mwiisi ya Yudea, kuna umwambu wa
lwanda lwa Yolidani.
2 Lunhu mkulu lwa wanhu lumk-
weleleza, na kuko kawahonya wanhu
wakalile watamu.
3 Mafalisayo wayagwe wamcholela Yesu
na wamgeza kwa kumuuza, “Vino vinoga
mbigalo kumwasa mwehe wake kwa mbuli
yoyose?”
4 Yesu kawedika, “Vino hamugasomile
bule Maandiko Gang'alile vigalonga
kulawa kuna ichanduso, Mulungu ka-
muumba mbigalo na mtwanzi?
5 Avo Mulungu kalonga, ‘Kwa mbuli ayo
mbigalo komuleka tatake na mamake nayo
koilumba na mwehe wake, na wabili awo
wokuwa kinhu kimoja.
6 Avo haweli wabili kabili lakini kinhu ki-
moja. Avo kiyalumbilize Mulungu, munhu
sekeyakigole.’ ”
7 Mafalisayo wamuuza Yesu, “Habali
Musa katugwaa lagizo kamba mbigalo
kodaha kumgwaa kibua cha nyasa mwehe
wake na kumwasa?”
8 Yesu kawedika, “Musa kawagwaa lagizo
muwaleke wehe zenu kwavija mizoyo yenu
midala, lakini havikalile vivo bule kipindi
Mulungu viyaumbile isi.
9 Nowalongeleni, mbigalo yoyose
yomwasa mwehe wake, na kumsola
mtwanzi iyagwe, kotenda ugoni. Ila kodaha
kumwasa mwehe wake kamba yahatenda
ugoni.”
10 Wanahina zake wamulongela, “Kamba
vino vivo ili kwa mbigalo na mwehe wake,
vinoga kuleka kusola.”
11 Yesu kawedika, “Siyo kila munhu ko-
daha kuitogola mbuli ino, lakini waja wag-
weleligwe na Mulungu.
12 Kuna vilamuso vingi viwatenda wanhu
waleke kusola, wayagwe waleligwa vivo,
wayagwe watendigwa vivo na wanhu. Na
wayagwe hawasola mbuli ya Undewa wa
kuulanga. Lakini ija yodaha kugagoga ma-
fundizo gano yagagoge.”

Yesu kowatambikila wana wadodo
Mlk 10:13-16; Luk 18:15-17

13 Wanhu wayagwe wamgalila Yesu wana
wadodo yawahagatile na kuwatambikila,
lakini wanahina zake wawakomhokela.
14 Yesu kalonga, “Walekeni wana wadodo
weze kumwangu sekemuwagomese, kwav-
ija Undewa wa kuulanga wa wanhu kamba
wana wano.”
15 Kawahagatila, abaho kasegela hanhu
aho.

Mbwanga tajili
Mlk 10:17-31; Luk 18:18-30

16 Mbwanga imoja kamcholela Yesu, ka-
muuza, “Mfundiza nhende choni kinogile
niupate ugima wa mazuwa gose?”
17 Yesu kamulongela, “Habali koniuza
mbuli ya kinhu kinogile? Kuna imoja
yaiyeka yanogile. Wahalonda kwingila
muugima wa mazuwa gose, gagoge malag-
izo ga Mulungu.”
18 Kamuuza, “Malagizo gani?”
Yesu kamwidika, “Sekeukome, sekeu-
tende ugoni, sekewibe, sekeulave usindila
wa uvizi,
19 wategeleze tatako na mamako, na
umnogele miyago kamba viuinogela
mwenyego.”
20 Mbwanga ayo kamwidika, “Malagizo
gano gose nigagoga. Choni kiyagwe kinilon-
deka kutenda?”
21 Yesu kamulongela, “Wahalonda udahe
kutenda goyolonda Mulungu, genda kachu-
uze vinhu vose viuli navo na ukawagwelele
wakiwa zisente, na gweye kokuwa na utajili
kuulanga, abaho wize unikweleleze.”
22 Mbwanga ija viyahulike avo, kasegela
kuno kanyunyuwala, kwavija kakala tajili
ng'hani.
23 Abaho Yesu kawalongela wanahina
zake, “Nowalongeleni ukweli, yokuwa vi-
dala ng'hani kwa munhu tajili kwingila
Muundewa wa kuulanga.
24 Nowalongeleni kabili, vibuha kwa
ngamiya kubita mna ikizonzo cha sanzia,
kubanza tajili kwingila Muundewa wa
Mulungu.”

25 Wanahina zake viwahulike avo,
wakanganya ng'hani wamuuza, “Vino nani
yonda yadahe kukomboligwa?”
26 Yesu kawalola bunhuu kawalongela,
“Kwa munhu havidahika, lakini kwa Mu-
lungu gose godahika.”
27 Petulo kamwidika, “Lola tweye tuleka
kila kinhu na kukukweleleza gweye. Avo
topata choni?”
28 Yesu kawalongela, “Nowalongeleni
ukweli, Mwana wa Munhu vondayakale
mna ikigoda chake cha ukulu mna iisi
yonda ize, mweye wanahina zangu longo
na wabili mokala mna ivigoda va ukulu na
kugatawala makabila longo na mabili ga
Izilaeli.
29 Munhu yoyose yalekile ng'anda hebu
ndugu hebu lumbu jake hebu tatake hebu
mamake hebu wanage hebu migunda
mbuli ya niye kobokela miyanza gana
kwa vija viyelinavo, na koupata ugima wa
mazuwa gose.
30 Lakini wanhu wengi weli wa ichan-
duso wokuwa wa ikimambukizo, na waja
wa ikimambukizo wokuwa wa ichanduso.

20

Wasang'hanaji mumgunda wa mizabibu
1 “Undewa wa kuulanga uigala na kija
kilawilile kwa munhu yeli na mgunda wa
mizabibu, kalawa imitootondo ng'hani,
kachola kugoneka wanhu wakasang'hane
mumgunda wake.
2 Kailagana nao yawalipe sente kwa
sang'hano ya siku dimoja, abaho kawagala
mumgunda wake wakasang'hane.
3 Abaho saa ndatu kachola kudigulilo
kawavika wanhu wema aho waduhu
chakutenda.
4 Avo kawalongela, ‘Mweye vivija gen-
deni kumgunda wangu mukasang'hane na
nowalipa chochose cha kufaya.’
5 Avo wachola. Viivikile saa sita na saa
tisa imisi ayo mwene mgunda kachola ka-
tenda vivija viyatendile ichanduso.
6 Viivikile saa kumi na moja kachola
na kawavika wanhu wayagwe wema,
kawauza, ‘Habali mwima hano imisi yose
mduhu cha kusang'hana?’
7 Wanhu waja wamwidika, ‘Kwavija
kuduhu munhu yatugwelele sang'hano.’
Kawalongela, ‘Na mweye vivija
mkasang'hane kumgunda wangu wa
mizabibu!’
8 “Viivikile ichungulo, munhu mwene
mgunda kamulongela mwamizi wake wa
mgunda, ‘Wakeme wanhu wasang'hane na
uwalipe sente zao, kusongela waja waki-
mambukizo na waja wa ichanduso.’
9 Wanhu wasang'hane kusongela saa
kumi na moja, walipigwa kila munhu sente
imoja.
10 Avo waja wanduse kusang'hana
viwezile wagesa kamba wolipigwa sente
nyingi, lakini kila imoja wao kagweleligwa
sente imoja.
11 Wasola zisente na kusonga kum-
nung'unikila ija yawagoneke.
12 Walonga, ‘Wanhu wano wagonekigwe
kukimambukizo wasang'hana kwa saa
dimoja diiyeka, tweye tusang'hana siku
ngima mdizuwa, abaho kuwalipa vivija
viutulipile tweye!’
13 “Ija mwene mgunda kamwidika imoja
wao, ‘Mbwigangu tegeleza, niye sikubun-
zile bule. Vino hatuilagane nikulipe sente
imoja kwa kusang'hana siku dimoja?
14 Sola sente yako uchole, niye ninogelwa
kumlipa munhu ino inimgoneke kukimam-
bukizo kamba vinikulipile gweye.
15 Vino havinogile bule niye kutenda
kija kinilonda kwa sente zangu mwenyego?
Hebu gweye kokona migongo kwavija niye
nina moyo unogile?’ ”
16 Yesu kamambukiza kulonga, “Avo
wose weli wa ikimambukizo sambi
wokuwa wa ichanduso kumwande, na
wose weli wa ichanduso sambi wokuwa
wa ikimambukizo kumwande.”

Yesu kolonga mwanza wa kadatu mbuli ya ifa yake
Mlk 10:32-34; Luk 18:31-34
17 Yesu viyakalile kochola Yelusalemu,
kainega kumgwazo na wanahina zake
longo na wabili, kawalongela,
18 “Tegelezeni, tochola Yelusalemu, kuko
Mwana wa Munhu kogeligwa mmakono ga
wakulu wa walava nhosa na wafundiza
Malagizo ga Musa. Nao womtagusa yafe.
19 Na womwika mmakono ga Wamhazi,
nao womzeha womtowa mbalati na wom-
koma kwa kumuwamba mumsalaba, lakini
siku da kadatu kozilibuka.”

Kupula kwa mama
Mlk 10:35-45
20 Abaho mwehe wa Zebedayo na wanage
wabili kamcholela Yesu, kamfugamila kam-
pula yamtendele kija kiyolonda.
21 Yesu kamuuza, “Kolonda choni?”
Kamwidika, “Chonde, nhogolela
wanangu wano wabili, imoja yakale
mwambu wa mkono wako wa kudila na
iyagwe mwambu wa mkono wako wa
kumoso muundewa wako.”
22 Yesu kawedika, “Hamkijuwile kinhu
kimpula, vino modaha kuking'wela kikasi
cha madununzo chonda niking'wele niye?”
Wamwidika, “Todaha.”
23 Yesu kawalongela, “Kweli moking'wela
kikasi changu, lakini naduhu udahi wa
kusagula nani yakale mwambu wa mkono
wangu wa kudila hebu wa kumoso. Hanhu

aho wekiligwa wanhu wasaguligwe na Tatangu."

24 Baho wanahina longo viwahulike avo, wawagevuzikila ng'hani Yakobo na Yohana.

25 Yesu kawakema wose hamoja kawalongela, "Mojuwa kamba wakulu wa wanhu wa mwiisi wowalanguliza kwa nguvu, na wakulu wao wana udahi.

26 Lakini haili vivo kumwenu. Munhu yoyose yolonda kuwa munhu mkulu, yawe msang'hanaji wa wose,

27 na munhu yolonda kuwa wa ichanduso, yawe mtumwa wa wose.

28 Kamba vija Mwana wa Munhu, hezile kusang'hanilwa, lakini keza kuwasang'hanila na kuulava ugima wake kwa kuwakombola wanhu wengi."

Yesu kowahonya wasuwameso wabili
Mlk 10:46-52; Luk 18:35-43

29 Yesu na wanahina zake viwakalile wosegela kudibuga da Yeliko, lunhu lwa wanhu lumkweleleza.

30 Wanhu wabili wasuwameso wakalile kumgwazo wa inzila, viwahulike Yesu kobita, wasonga kukemelela, "Mwana wa Daudi! Tonele bazi!"

31 Lunhu lwa wanhu luwakomhokela luwalongela wanyamale. Lakini wagendelela kukemelela ng'hani, "Mwana wa Daudi! Tonele bazi!"

32 Yesu kema kawakema kawauza, "Molonda niwatendele choni?"

33 Wamwidika, "Go mkulu, tolonda kulola!"

34 Yesu kawonela bazi kawakwasa meso gao, bahaja wadaha kulola, nao wamkweleleza.

21

Yesu kokwingila Yelusalemu kwa ng'henze
Mlk 11:1-11; Luk 19:28-40; Yoh 12:12-19

1 Yesu na wanahina zake viwavikile Yelusalemu, wachola Betifage kuna Ulugongo lwa Mizeituni. Baho kawatuma wanahina zake wabili wamulongolele,

2 kawalongela, "Gendeni kuna ikijiji kili kuulongozi wenu, aho momvika mhunda kafungigwa na mwanage kumgwazo. Wafunguleni mungalile hano.

3 Munhu yoyose yahawauza, mulongeleni, Mndewa kowalonda, nayo kowaleka wachole."

4 Gano gatendeka muladi kiyalongile mtula ndagu wa Mulungu kilawilile,

5 "Dilongele buga da Sayuni,
Lola, mndewa wako kokwiza!
Muhole na kakwela mhunda na
mwanage mhunda."

6 Avo wanahina wachola watenda vivija viyawalongele Yesu watende.

7 Wamgala ija imhunda na mwanage, watandika viwalo vao mmigongo wa waja iwamhunda, na Yesu kakwela uchanha.

8 Lunhu lwa wanhu lwanzanza viwalo vao mnzila kuno wayagwe wabena mibunho na kuyanzanza mnzila muladi yabite.

9 Wanhu wakalile kukisogo na kuulongozi wa Yesu wakemelela,
"Yatogoligwe mwana wa Daudi!
Mulungu yamtambikile ija yokwiza kwa twaga da Mndewa!
Mulungu yatogoligwe!"

10 Yesu viyengile Yelusalemu, wanhu wose wa kudibuga wading'huka na waiuza, "Ino ayo nani?"

11 Lunhu lwa wanhu lwidika, "Ino ayo Yesu, mtula ndagu wa Mulungu kolawa Nazaleti mwiisi ya Galilaya,"

Yesu kokwingila Mng'anda ya Mulungu
Mlk 11:15-19; Luk 19:45-48; Yoh 2:13-22

12 Yesu kengila Mng'anda ya Mulungu, kawawinga wanhu wose wakalile wogula na kuchuuza vinhu. Kazibidula meza za wanhu wakalile wovunja sente na vigoda va wanhu wakalile wochuuza njiwa.

13 Kawalongela, "Yandikigwa mna Gamaandiko Gang'alile, 'Ng'anda yangu yokuwa kae ya kupulila.' Lakini moitenda mhango ya wabavi!"

14 Wasuwameso na wanhu mbetembete wamcholela Yesu kuna Ing'anda ya Mulungu, nayo kawahonya.

15 Wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa wagevuzika viwonile mbuli za unzonza ziyakalile yotenda Yesu na wana viwakalile wokemelela Mng'anda ya Mulungu, "Yatogoligwe Mwana wa Daudi!"

16 Avo wamuuza Yesu, "Vino kohulika viwolonga wana wano?"

Yesu kawedika, "Mhulika, hamugasomile gaja Gamaandiko Gang'alile golonga, 'Muwafundiza wana na ving'hele kulava nhogolwa inogile.' "

17 Yesu kawaleka na kachola Betania kunze ya buga, kawasa kuko.

Yesu kouduila mbiki
Mlk 11:12-14; 11:20-24

18 Imitootondo, Yesu viyakalile kobwela mna idibuga, kakala na nzala.

19 Behi na nzila kawona mbiki wa mtini kaucholela, yalole kamba kodaha kupata tunda jojose, lakini honile kinhu ila majani gaiyeka. Avo kaulongela, "Sekeulele matunda ng'o!" Bahaja mbiki awo unyala gogodaa.

20 Wanahina zake viwonile avo wakanganya ng'hani, waiuza, “Habali mbiki uno wa mtini unyala himahima?”
21 Yesu kawedika, “Nowalongeleni ukweli kamba mwahatogola na kuleka kunyawanyawa, modaha kutenda kamba kija kinitendile kwa mbiki uno wa mtini. Siyo kino kiiyeka, lakini modaha kukilongela kigongo kino, ‘Ng'oka ukayase mbahali,’ na yokuwa vivo.
22 Kamba mwahatogola, mobokela chochose chonda mupule.”

Mbuli ya udahi wa Yesu
Mlk 11:27-33; Luk 20:1-8

23 Yesu kengila Mng'anda ya Mulungu, na viyakalile kofundiza, wakulu wa walava nhosa na wavele wamwizila wamuuza, “Vino kotenda gano gose kwa udahi wa nani? Nani yakugwelele udahi uno wa kutenda gano?”
24 Yesu kawedika, “Nowauza mbuli imoja munilongele, na niye nowalongeleni kwa udahi wa nani notenda gano.
25 Nongeleni, vino udahi wa Yohana wa kubatiza ulawa kwahi? Ulawa kwa Mulungu hebu ulawa kwa wanhu?”
Wasonga kuilongela, “Twahalonga ulawa kwa Mulungu, kotuuza, ‘Habali hamumtogole Yohana?’
26 Lakini twahalonga, ‘Ulawa kwa wanhu,’ towadumba wanhu kwavija wose wamtogola Yohana kamba mtula ndagu wa Mulungu.”
27 Avo wamwidika Yesu, “Hatujuwile.”
Abaho Yesu kawalongela, “Na niye siwalongela bule notenda gano kwa udahi wa nani.”

Lusimo lwa wana wabili

28 “Mweye mogesaze? Munhu imoja kakala na wana wabili, kachola kwa ija mwana imkulu kamulongela, ‘Mwanangu, lelo chola ukasang'hane kumgunda wa mizabibu.’
29 Nayo kamwidika, ‘Sichola bule.’ Lakini kumwande kidogo kagimbula na kuchola.
30 Abaho tata ija kachola kwa mwana iyagwe kamulongela mbuli iija. Nayo kamwidika, ‘Ona tata nochola,’ lakini hacholile bule.
31 Avo nani mna iwana waja wabili yatendile kija kiyalondile tatao?”
Wamwidika, “Ija mwana imkulu.”
Avo Yesu kawalongela, “Nowalongeleni wabokela kodi na wagoni wowalongolela kwingila mna Undewa wa Mulungu.
32 Kwavija Yohana Mbatizaji keza kuwalagusila nzila inogile, na mweye hamumtogole lakini wabokela kodi na wagoni wamtogola. Vivija na mweye vimonile avo, hamulekile nzambi zenu na kumtogola.”

Lusimo lwa walimaji mumgunda wa mizabibu
Mlk 12:1-12; Luk 20:9-19

33 Yesu kalonga, “Tegelezeni lusimo luyagwe, kukala na munhu imoja mwene mgunda kahanda mizabibu mumgunda wake, kazungulusila lwigo, kahimba hanhu ha kukamila zabibu, kazenga lingo na kawakodisha walimaji. Abaho kafunga mwanza kachola isi ya kutali.
34 Msimu wa kubawa zabibu viuvikile, kawatuma wasang'hanaji zake kwa waja walimaji wamgalile zabibu kulawa mumgunda wake.
35 Walimaji waja wawagoga wasang'hanaji awo, imoja wamtowa, iyagwe wamkoma, na iyagwe wamtowa mabwe.
36 Kawatuma kabili wasang'hanaji wayagwe, wengi kubanza waja waichanduso, walimaji awo wawatendela vivija.
37 Kukimambukizo kamtuma mwanage, kalonga, ‘Ino womtegeleza kwavija mwanangu.’
38 Lakini walimaji viwamonile mwanage, wailongela, ‘Ino ayo muhazi lekeni tumkome na tusole uhazi wake!’
39 Avo wamgoga na wamwasa kunze ya umgunda na wamkoma.”
40 Yesu kawauza, “Vino munhu mwene mgunda yaheza kowatenda choni waja walimaji?”
41 Wamwidika, “Kowakoma walimaji wose wehile na kowakodisha wanhu wayagwe mgunda awo, nao womgolela zabibu mumsimu wa kubawa zabibu.”
42 Yesu kawalongela, “Hamusomile mna Gamaandiko Gang'alile,

‘Dibwe wadilemile wazengaji,
sambi digalamuka dibwe kulu kubanza gose.
Mbuli ino itendigwa na Mndewa
nayo yotukanganya.’ ”

43 Yesu kengeza kulonga, “Avo nowalongeleni ukweli, Undewa wa Mulungu wobokigwa kumwenu na wogweleligwa wanhu wolela matunda ganogile.
44 Munhu yoyose yonda yaikwale mdibwe ajo kobeneka beneka na munhu donda dimulagalile domuhonda tipitipi.”
45 Wakulu wa walava nhosa na Mafalisayo viwahulike simo azo wajuwa kamba kakala kowalonga hewo.
46 Avo wazahila nzila ya kumgogela, lakini waludumba lunhu lwa wanhu, kwavija wamtogola Yesu kakala mtula ndagu wa Mulungu.

22

Lusimo lwa zengele
Luk 14:15-24

1 Yesu kalonga nao kabili kwa simo, kawa-
longela,
2 “Undewa wa kuulanga uigala na kija
kilawilile kwa mndewa yamtandile mwan-
age wa kimbigalo zengele.
3 Kawatuma wasang'hanaji zake wawa-
longele waja wagonekigwe weze kuna
idizengele, lakini waja wagonekigwe
walema kwiza.
4 Avo kawatuma wasang'hanaji wayagwe
kawalongela, ‘Walongeleni vino waja wag-
onekigwe kuna idizengele, zengele jangu
niditanda, nyhinja ng'ombe wanonile, kila
kinhu nimala kukitanda goya. Izoni kuna
idizengele!’
5 Lakini waja wagonekigwe hawatongile
bule, kila munhu kachola kuna isang'hano
yake, imoja kumgunda wake, na iyagwe
kuna ibiashala yake.
6 Wayagwe wawagoga wasang'hanaji
zake, wawatowa na kuwakoma.
7 Mndewa kagevuzika ng'hani, avo kawa-
tuma wakalizi zake wakawakome waja
wawakomile wasang'hanaji zake na wadi-
some moto buga jao.
8 Abaho kawakema wasang'hanaji zake
na kawalongela, ‘Zengele jangu nimala ku-
ditanda, lakini wanhu wagonekigwe kuna
idizengele hawafaya kugonekigwa.’
9 Avo choleni kuna izinzila na munhu
yoyose yonda mumone mumgoneke yeze
kudizengele.
10 Avo wasang'hanaji wachola mna
izinzila na wawagala wanhu wose
wawavikile, wanogile na wehile, avo gati
da zengele dimema wanhu.”
11 “Mndewa viyengile kuwalola wageni
zake, kamona munhu imoja havalile kiwalo
cha zengele.
12 Kamuuza, ‘Mbwigangu, kwingilaze
muno kuno kuduhu kiwalo cha zengele?’
Lakini munhu ayo hamwidike bule.
13 Abaho mndewa kawalongela
wasang'hanaji, ‘Mfungeni magulu na
makono, mumwase kunze kudiziza ako
kolila na kudafuna meno.’ ”
14 Yesu kamambukiza kwa kulonga,
“Wagonekigwe wengi, lakini wasaguligwe
wadodo.”

Mbuli ya kulipa kodi
Mlk 12:13-17; Luk 20:20-26

15 Mafalisayo walawanya wamkalila
kiseto Yesu wamgoge kwa mbuli zake.
16 Wawatuma wanahina zao hamoja
na wanhu wayagwe mna ikibumbila cha
Helode. Walonga, “Mfundiza, tokujuwa
gweye kwa munhu ulonga ukweli na
kofundiza nzila za Mulungu mna ikweli.
Humdumba munhu yoyose, kwavija
hutonga ukulu wa munhu.
17 Tulongele, gweye kokonaze? Vino
vinoga kulipa kodi kwa Mndewa wa Lumi
hebu havinogile bule?”
18 Lakini Yesu kagajuwa magesa gao
gehile, kawalongela, “Mweye mwa
wanafiki, habali monigeza?
19 Ndagusileni isente imulipilaga kodi!”
Nao wamgalila isente.
20 Nayo kawauza, “Vino kihanga kino cha
nani? Na twaga dino da nani?”
21 Nao wamwidika, “Va Mndewa wa
Lumi.”
Abaho Yesu kawalongela, “Mgweleleni
Mndewa wa Lumi vili va Mndewa wa Lumi,
na mgweleleni Mulungu vili va Mulungu.”
22 Viwahulike avo, wakanganya, wa-
muleka wasegela.

Mbuli ya kuzilibuka kwa wafile
Mlk 12:18-27; Luk 20:27-40

23 Siku didija Masadukayo wayagwe
wanhu wolonga kuduhu kuzilibuka
wamcholela Yesu.
24 Walonga, “Mfundiza, Musa katulon-
gela mbigalo yahafa yang'hali hanalela
wana, ndugu yake kolondeka yamsole
mgane ayo, muladi yalele nayo wana mbuli
ya ndugu yake.
25 Hano kumwetu kukala na ndugu saba.
Ija imkulu kasola mwehe na kafa halekile
wana, na mdodo wake kamuhala mgane
ayo.
26 Kinhu kikija kimulawilila mwana wa
kabili, wa kadatu mbaka wose saba.
27 Ako kumwande, mtwanzi ija nayo kafa.
28 Mna isiku ya kuzilibuka wanhu wafile,
mtwanzi ayo kokuwa wa nani? Kwavija
wose saba wakala wamsolile.”
29 Yesu kawedika, “Mweye mopotela!
Kwavija hamugajuwile Maandiko
Gang'alile hebu udahi wa Mulungu.
30 Kwavija mna isiku ya kuzilibuka
wanhu wafile, wanhu hawasola wala
hawasoligwa wokuwa kamba wasenga wa
kuulanga.
31 Lakini kwa mbuli ya kuzilibuka kwa
wanhu, hamusomile kija kiyawalongele
Mulungu? Kalonga,
32 ‘Niye na Mulungu wa Abulahamu, Mu-
lungu wa Isaka, Mulungu wa Yakobo.’ Heyo
heli Mulungu wa wanhu wafile, ila Mu-
lungu wa wanhu wagima.”
33 Lunhu lwa wanhu viluhulike avo,
lukanganya kwa mafundizo gake.

Lagizo kulu
Mlk 12:28-34; Luk 10:25-28

34 Mafalisayo viwahulike kamba Yesu
kawatenda Masadukayo wanyamale tuluu,
waiting'hana hamoja,
35 na imoja wao, kakala munhu yaga-
juwile goya Malagizo ga Musa, kamgeza
Yesu kwa kumuuza,

36 “Mfundiza, mna Gamalagizo lagizo
gani dili kulu?”
37 Yesu kamwidika, “ ‘Mnogele Mndewa
Mulungu wako kwa moyo wako wose, kwa
loho yako yose na kwa nzewele zako zose.’
38 Dino ijo lagizo dili kulu na da ichan-
duso.
39 Da kabili doigala na dino, ‘Mnogele
miyago kamba viuinogela mwenyego.’
40 Malagizo gose ga Musa na mafundizo
ga watula ndagu wa Mulungu gema mna
gamalagizo gano mabili.”

Mbuli ya Kilisito Mkombola
Mlk 12:35-37; Luk 20:41-44

41 Mafalisayo viwaiting'hane hamoja,
Yesu kawauza,
42 “Vino mweye mogesa choni kwa mbuli
ya Kilisito? Mwanage nani?”
Wamwidika, “Mwanage Daudi.”
43 Yesu kawauza, “Habali Loho Yang'alile
kamulongoza Daudi yamkeme, ‘Mndewa’?
Kwavija kalonga,
44 ‘Mndewa kamulongela Mndewa
wangu,
Kala hano mwambu wa mkono wangu wa
kudila,
mbaka niweke hasi mmagulu gako wanhu
wakwihile.’
45 Kamba Daudi komkema ‘Mndewa’,
yokuwaze Kilisito yawe mwanage Daudi?”
46 Kuduhu munhu yamwidike, kulawa
siku dijo na kugendelela kuduhu munhu
yagezile kumuuza Yesu mbuli yoyose.

23

Yesu kowazuma wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo
Mlk 12:38-39; Luk 11:43, 46; 20:45-46

1 Abaho Yesu kalulongela ulunhu na
wanahina zake,
2 kawalongela, “Wafundiza Malagizo ga
Musa na Mafalisayo wana udahi wa kufam-
bula Malagizo ga Musa.
3 Avo gogeni na mtende gaja gose gonda
wawalongeleni, lakini sekemutende gaja
gowotenda hewo, kwavija hawatenda gaja
gowopetela wanhu.
4 Wowadikwa wanhu mgamaega mba-
hasha ng'hulu na kuno hewo wenyego
hawalonda kugolosa makono kuwataza ku-
papa.
5 Gose gowotenda, wotenda muladi
wakoneke na wanhu. Kwavija wovala
vikumbi vandikigwe Maandiko Gang'alile
mna ivihanga vao na wofunga mna
gamakono gao, na wovala viwalo vili na
vinhu vitali woneke kamba wailava kwa
Mulungu.
6 Wonogelwa kukala hanhu hanogile
mna izinyimwili nyimwili na kukala mna
ivigoda va haulongozi mna izing'anda za
kumpula Mulungu.
7 Wonogelwa kulamusigwa na wanhu
mna gamagulilo na kukemigwa na wanhu,
‘Mfundiza’.
8 Lakini mweye sekemukemigwe ‘Mfun-
diza’. Kwavija mweye mwa wanhu wa
lubuga lumoja na Mfundiza wenu imoja.
9 Sekemumkeme munhu yoyose hano
mwiisi, ‘Tata’, kwavija munayo Tata imoja
yeli kuulanga.
10 Vivija sekemukemigwe ‘Walangulizi’,
kwavija munayo mulangulizi imoja, nayo
ayo Kilisito Mkombola
11 Yeli mkulu hagati yenu yawe
msang'hanaji wenu.
12 Munhu yoyose yoitenda mwenyego
mkulu kotendigwa mdodo, na munhu
yoyose yoitenda mwenyego mdodo ko-
tendigwa mkulu.

Yesu koukomhokela unafiki wao
Mlk 12:40; Luk 11:39-42, 44, 52; 20:47

13 “Mogaya mweye wafundiza Malag-
izo ga Musa na Mafalisayo, mweye mwa
wanafiki! Mohinda mulango wa Undewa
wa kuulanga mgameso ga wanhu, kuno
mweye wenyego hamwingila, wala hamu-
londa kuwatogolela waja wolonda kwingila
wengile!
14 Mogaya mweye wafundiza Malagizo
ga Musa na Mafalisayo, mweye mwa
wanafiki! Mosola vinhu vili mzikae
za wagane, abaho moitenda munoga
kwa kulonga mbuli nyingi mwahampula
Mulungu! Mbuli ya gano nhaguso yenu
yokuwa ng'hulu ng'hani.
15 “Mogaya mweye wafundiza Malagizo
ga Musa na Mafalisayo, mweye mwa
wanafiki! Moloka bahali na kuchola
mziisi muladi mumpate munhu wa
kutogola kamba vimutogola mweye, na
mwahampata momtenda yehe miyanza
mibili kubanza mweye kwa kwiingila
jehanamu!
16 “Mogaya mweye walangulizi hamu-
lola! ‘Mofundiza munhu yahaiduila kwa
Ng'anda ya Mulungu siyo mbuli. Lakini
yahaiduila kwa zahabu ili Mng'anda ya Mu-
lungu, koifunga mwenyego.’
17 Mweye hamulola na wabozi! Kilihi kili
kikulu, zahabu hebu Ng'anda ya Mulungu
iitenda zahabu ing'ale?
18 Vivija mweye mofundiza, ‘Munhu ya-
haiduila kwa upango wa kulavila nhosa
siyo mbuli, lakini yahaiduila kwa nhosa ili
muupango, koifunga mwenyego.’
19 Mweye hamulola! Kilihi kili kikulu,
inhosa hebu uupango wa kulavila nhosa
uitenda inhosa ing'ale?
20 Avo munhu yahaiduila kwa upango wa
kulavila nhosa, koiduila kwa upango wa

kulavila nhosa hamoja na nhosa yose ili uchanha yake,
21 na ija yoiduila kwa Ng'anda ya Mulungu, kaiduila kwa Ng'anda ayo ya Mulungu na kwa Mulungu yokala mumo.
22 Yoyose yoiduila kwa ulanga, koiduila kwa kigoda cha undewa cha Mulungu na kwa ayo yokikalila.
23 “Mogaya mweye wafundiza Malagizo na Mafalisayo, mweye mwa wanafiki! Momgwaa Mulungu fungu da longo da majani gonung'hila goya, binzali na kalafuu, lakini moleka kugagoga mafundizo makulu ga Malagizo, kamba vija haki, bazi na kutamanila. Molondeka kugatenda gano na sekemugaleke gaja gayagwe.
24 Mweye walangulizi hamulola! Molava ng'honzi mgamazi lakini momeza mhunda!
25 “Mogaya mweye wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo, mweye mwa wanafiki! Mosunha kikasi na sahani kwa kunze, lakini moleka mgati mmema vinhu vimpatile kwa kuboka na ugila.
26 Gweye Mfalisayo hulola! Tanhu sunha mgati ya kikasi na kunze kokuwa kuzelu.
27 “Mogaya mweye wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo, mweye mwa wanafiki! Muigala na vikuta va mapanga vibakigwe langi nzelu, kwa kunze gokoneka ganoga, lakini mgati gamema mizege ya wanhu wafile na kila kinhu kihile.
28 Vivija na mweye kwa kunze mokoneka kamba wanhu munogile, lakini mgati mmwenu mmema unafiki na nzambi.”

Yesu kolagula nhaguso yao
Luk 11:47-51

29 “Mogaya mweye wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo, mweye mwa wanafiki! Mozengela vikuta va mapanga ga watula ndagu wa Mulungu na kugahamba mapanga ga wanhu wanogile.
30 Mweye molonga maza tukalile mna ikipindi cha wahenga zetu, sambituilumbe nao kuwakoma watula ndagu wa Mulungu.
31 Avo moilagusa wenyego kamba mwa wazukulu wa hewo wawakomile watula ndagu wa Mulungu.
32 Avo mambukizeni kija wakisongile wahenga zenu.
33 Mweye mizoka na wana wa mizoka! Modahaze kuikimbila nhaguso ya jehanamu?
34 Avo nowagalila watula ndagu wa Mulungu na wanhu weli na nzewele, na wafundiza. Wayagwe mowakoma, wayagwe mowawamba na wayagwe mowatowa mbalati mna zing'anda za kumpula Mulungu na kuwawinga kulawa buga dino wachole buga diyagwe.
35 Avo damu yose ya wanhu wanogile itike mwiisi yodaigwa kumwenu, kusongela damu ya Habili ija yakalile yanogile, mbaka damu ya Zakalia mwana wa Balakia yumumkomile hagati ya Ng'anda ya Mulungu na upango wa kulavila nhosa.
36 Nowalongeleni ukweli, nhaguso ya ukomaji wose uno yokuwa mna iwanhu wa lukolo luno!

Yesu kowanogela wanhu wa Yelusalemu
Luk 13:34-35

37 “Gweye Yelusalemu, Gweye Yelusalemu! Kowakoma watula ndagu wa Mulungu na kuwatowa kwa mabwe waja Mulungu yawatumile kumwako! Miyanza mingapi nilonda kuwahagata wanago kwa makono gangu, kamba vija nguku viyovihagata vinziya vake mna gamabawa gake, lakini hulondile bule.
38 Avo Ng'anda yako ya Mulungu ilekigwa ukiwa.
39 Nowalongeleni, honda mumbone kabili mbaka vonda mulonge, ‘Mulungu yamtambikile ija yokwiza kwa twaga da Mndewa.’ ”

24

Yesu kolonga mbuli ya kubanangika kwa Ng'anda ya Mulungu
Mlk 13:1-2; Luk 21:5-6

1 Yesu viyakalile kolawa Mng'anda ya Mulungu, wanahina zake wamcholela, wamulagusile ng'anda zili behi na Ng'anda ya Mulungu.
2 Yesu kawauza, “Mogona gano gose? Nowalongela ukweli, haduhu dibwe donda dilekigwe uchanha ya diyagwe, kila dibwe dokwasigwa hasi.”

Kugaya na kudununzika
Mlk 13:3-13; Luk 21:7-19

3 Yesu viyakalile kuna Ulugongo lwa Mizeituni, wanahina zake weli waiyeka wamgendela, wamuuza, “Tulongele, yolawilila lini? Na choni chondakitendeke kulagusa kwiza kwako na kimambukizo cha isi?”
4 Yesu kawedika, “Muiteganye, munhu yoyose sekeyawavizile.
5 Kwavija wanhu wengi wokwiza kwa twaga jangu na kulonga, ‘Niye ayo Kilisito!’ Nao wowavizila wanhu wengi.
6 Mohulika ng'hondo na mbuli zake, lakini sekemudumbe, kwavija gano gose golondigwa galawilile, ila kimambukizo king'hali kuvika.
7 Isi yoitowa na isi iyagwe, undewa woitowa na undewa uyagwe. Kila hanhu hokuwa na lufilili lwa nzala na mitigisiko mikulu ya isi.

8 Gano gose kamba mwanduso wa
usungu wa kulela mwana.
9 “Abaho mogogigwa, modununzigwa na
kukomigwa. Wanhu wa isi zose wowehila
mbuli ya niye.
10 Kipindi acho wanhu wengi woleka ku-
tamanila kwao, woihinduka na woihila,
11 na watula ndagu wengi wa uvizi
wolawilila na kuwavizila wanhu wengi.
12 Mbuli ya kongezeka kwa gehile, uno-
gelwa wa wanhu wengi wohunguka,
13 lakini munhu yonda yafunge umoyo
mbaka kukimambukizo kokomboligwa.
14 Na kimambukizo king'hali hakinavika,
Mbuli Inogile ya Undewa yopetigwa kwa
wanhu wa kabila zose iwe usindila kwa isi
zose.

Magayo makulu
Mlk 13:14-23; Luk 21:20-24

15 “Muhachona, ‘Kinhu kinyolodoke ki-
gala Ubananzi’ kilongigwe na mtula ndagu
wa Mulungu Danieli, kima Mng'anda ya
Mulungu. Ija yosoma yajuwe.
16 Abaho wanhu weli mwiisi ya Yudea
wakimbilile kuna ikigongo.”
17 Munhu yeli mkiswili cha ng'anda yake,
sekeyahumuluke hasi mna ing'anda yake
kusola kinhu.
18 Yeli kumgunda sekeyabwele ukae ku-
sola kiwalo chake.
19 Wogaya watwanzi wali na zinda na
waja wokong'heza mna izisiku azo.
20 Mpuleni Mulungu muladi sekemukim-
bile mumsimu wa kihuhwe hebu mna isiku
ya Kubwihila!
21 Kwavija siku ayo kokuwa na magayo
makulu, haganalawila toka kuumbigwa
kwa isi mbaka sambi na honda galawilile
kabili.
22 Mulungu kazihunguza siku azo, maza
hazihunguze sambi yahone munhu yoyose.
Lakini mbuli ya wanhu zake yawasagule,
Mulungu kozihunguza siku azo.
23 “Avo, munhu yoyose yahawalongela,
‘Amweye, Kilisito Mkombola kahano!’
hebu ‘Ka ako!’ sekemutogole.
24 Kwavija wolawilila makilisito na wa-
tula ndagu wa uvizi, wotenda unzonza na vi-
laguso muladi yahadahika wawavizile hata
waja wasaguligwe na Mulungu.
25 Tegelezeni! Niwalongela mbuli zino
kipindi king'hali hakinavika.”
26 “Avo munhu yoyose yahawalongela,
‘Loleni, kakuja kuluwala!’ sekemuchole,
hebu yahalonga, ‘Loleni, kaifisa hano!’
sekemutogole.
27 Kamba vija lumwesa lumwemwesa
ulanga wose kulawa kudilawila zuwa
mbaka kudihongela vivo vonda yoneke
Mwana wa Munhu yaheza.”
28 “Kokose kuli na mzoga, baho hoit-
ing'hana mhungu.”

Kwiza kwa Mwana wa Munhu
Mlk 13:24-27; Luk 21:25-28

29 “Gahamala magayo ga siku azo, zuwa
dokuwa ziza, mwezi honda umwemwese
bule, nhondo zolagala kulawa kuulanga, na
vinhu vili kuulanga votigisika.
30 Abaho kilaguso cha Mwana wa Munhu
cholawilila kuulanga, wanhu wa mwiisi
wolila vonda wamone Mwana wa Munhu
kokwiza mna gamawingu ga kuulanga kwa
nguvu na ukulu.
31 Mhalati yotoigwa, na kowatuma
wasenga zake wa kuulanga mna izibanzi
nne za mwiisi, nao woweka hamoja wanhu
zake yawasagule kulawa mwambu uno wa
isi na uyagwe.

Fundizo da mbiki wa mtini
Mlk 13:28-31; Luk 21:29-33

32 “Ifunzeni kubitila mbiki wa mtini,
matambi gake gahasonga kuzuka na kwika
majani, mujuwe kamba vuli da mmabehi.
33 Vivija, mwahazona mbuli azo, mojuwa
kamba kammabehi kwiza.
34 Nowalongeleni ukweli, wanhu wa
lukolo luno hawafa wose mbaka gano gose
galawilile.
35 Ulanga na isi vobita, lakini mbuli zangu
hondazibite ng'o.

Kuduhu yaijuwile siku hebu saa
Mlk 13:32-37; Luk 17:26-30, 34-36

36 “Kuduhu yaijuwile siku hebu saa ya
kwiza, siyo wasenga wa kuulanga wala
Mwana,* lakini Tata yaiyeka ayo yaijuwile.
37 Kwiza kwa Mwana wa Munhu kuigala
na kija kilawilile kipindi cha Nuhu.
38 Kwavija kipindi kija ing'hali hainatowa
mvula ng'hulu wanhu waja na kung'wa,
wanhu wasola na kusoligwa, mbaka mna
isiku ija Nuhu viyengile mna idisafina.
39 Lakini wanhu hawajuwile chondaki-
lawilile mbaka mvula ng'hulu viitowile na
kuwafagila wose. Vivo vondaiwe kipindi
Mwana wa Munhu yaheza.
40 Kipindi acho wanhu wabili wokuwa
kumgunda, imoja kosoligwa na iyagwe
kolekigwa.
41 Watwanzi wabili wokuwa woduga,
imoja kosoligwa na iyagwe kolekigwa.
42 “Avo muiteganye, kwavija hamui-
juwile siku ya kwiza Mndewa wenu.
43 Lakini mujuwe vino, maza mwene
ng'anda yahaijuwile siku ya kwiza mbavi,
yahakalile meso na sambi yamuleke mbavi
yaitule ng'anda yake.
44 Avo, muitande siku zose, kwavija
Mwana wa Munhu kokwiza mna isaa
hamuigesile bule.

* **24:36** Wala Mwana yamduhu mna ivitabu vose va kigiliki

Msang'hanaji yotamaniligwa na hatamaniligwa
Luk 12:41-48

45 “Nani yeli msang'hanaji yotamaniligwa na yeli na nzewele? Ayo ija mkulu wake kamwika yawalolese goya wasang'hanaji wayagwe na kuwagwaa lujo mna isaa inogile.
46 Kamweda msang'hanaji ija kamba mkulu wake yahabwela komvika kosan'hana vivo!
47 Nowalongela ukweli, mkulu wake komwika msang'hanaji ayo yawe mulolesaji wa vinhu vake vose.
48 Lakini yahawa msang'hanaji hatamaniligwa, koilongela mwenyego, ‘Mkulu wangu kokawa kubwela,’
49 na kosonga kuwatowa wasang'hanaji wayage na kuja na kung'wa hamoja na walevi.
50 Abaho mkulu wake kobwela mna isiku msang'hanaji ija haigesile na mna isaa haijuwile bule.
51 Mkulu ayo komtowa ng'hani na kumwika hamoja na wanafiki. Baho kolila na kudafuna meno.”

25

Lusimo lwa wali longo

1 “Undewa wa kuulanga woigala na kija kilawilile kwa weli longo wasolile taa zao na kuchola kumbokela munhu yosola.
2 Wali watano wakala wabozi na watano wakala wabala.
3 Waja iwabozi wasola taa zao, lakini hawasolile ngama yoyose ya mavuta.
4 Waja iwabala wasola nyhupa zimemile za mavuta hamoja na taa zao.
5 Munhu yosola viyakawile kwiza, wali wose wasonga kukukila na wawasa.
6 “Kilo kikulu, kulawilila nyangi, ‘Msola mwehe kavika! Laweni mukambokele!’
7 Wali wose walamuka wazitanda taa zao.
8 Waja iwabozi wawalongela waja iwabala, ‘Mtuhunguzile mavuta genu kidogo kwavija taa zetu zolonda kufa.’
9 Lakini waja iwabala wawedika, ‘Bule, tuduhu mavuta gakutwenela tweye na mweye. Vinoga muchole mkagule genu.’
10 Avo waja iwabozi wachola kugula mavuta, viwakalile wochola, munhu yosola kavika. Waja watano waitandile wengila nayo mna ing'anda ya dizengele, lwivi luhindigwa.
11 “Kumwande kidogo waja iwali wabozi wavika, wasonga kukemelela, ‘Go mkulu, go mkulu! Tuvugulile!’
12 Ayo yosola kawedika, ‘Bule! Niye siwajuwile bule mweye.’ ”
13 Yesu kamambukiza kwa kulonga, “Muiteganye, kwavija hamuijuwile siku hebu saa.

Lusimo lwa wasang'hanaji wadatu
Luk 19:11-27

14 “Vivija Undewa wa kuulanga uigala na kija kilawilile kwa munhu imoja yafungile mwanza, kawakema wasang'hanaji zake kaweka walole goya vinhu vake.
15 Kila imoja kamgwaa kamba viyadahile, imoja kamgwaa mifuko mitano ya sente, iyagwe kamgwaa mifuko mibili ya sente, na iyagwe kamgwaa mfuko umoja wa sente. Abaho kachola mwanza wake.
16 Msang'hanaji yagweleligwe mifuko mitano ya sente kachola kazisang'hanila zisente kapata mifuko mitano iyagwe ya sente.
17 Vivija msang'hanaji yagweleligwe mifuko mibili ya sente kazisang'hanila na kupata mifuko mibili iyagwe ya sente.
18 Lakini msang'hanaji yagweleligwe mfuko umoja wa sente, kachola kauhimbila mfuko wa sente wa mkulu wake.
19 “Vizibitile siku nyingi mkulu wao awo iwasang'hanaji kabwela kapeta zisente hamoja nao.
20 Msang'hanaji yagweleligwe mifuko mitano ya sente keza kagala mifuko mitano iyagwe ya sente, kalonga, ‘Go mkulu, kunigwaa mifuko mitano ya sente, lola mhata mifuko mitano iyagwe.’
21 Mkulu wake kalonga, ‘Kutenda goya, msang'hanaji unogile na utamaniligwa! Kwavija kotamaniligwa kwa kulolesa vinhu vidodo, avo nokwika ulolese vinhu vingi. Wize udeng'helele hamoja na niye!’
22 “Abaho msang'hanaji ija yagweleligwe mifuko mibili ya sente keza kalonga, ‘Go mkulu, kunigwaa mifuko mibili ya sente, lola mhata mifuko mibili iyagwe.’
23 Mkulu wake kalonga, ‘Kutenda goya, msang'hanaji unogile na utamaniligwa! Kwavija kotamaniligwa kwa kulolesa vinhu vidodo, avo nokwika ulolese vinhu vingi. Wize udeng'helele hamoja na niye!’
24 “Abaho msang'hanaji ija yabokele mfuko umoja wa sente keza, kalonga, ‘Go mkulu, nikujuwa gweye kuna gahigahi, kosenga hanhu huhahandile, kokwika hamoja indiya hanhu huhamizile mbeyu.
25 Avo nidumba, nyhola niuhimbila mfuko wako wa sente. Lola, uno awo mfuko wako wa sente.’
26 “Mkulu wake kamwidika, ‘Gweye kwa msang'hanaji wihile na mnyeke! Ona, kujuwa nosenga hanhu sihahandile na kwika hamoja hanhu sihamizile mbeyu.
27 Wahawikile mfuko wangu wa sente kwa iwanhu wokwika sente, muladi vonda mbwele na niye nyambulile faida.
28 Sambi baha, mbokeni umfuko wa sente mumgwee ayo yeli na mifuko longo ya sente.

29 Kwavija munhu yoyose yeli na kinhu
kokongezelwa, lakini ija yeliduhu kinhu,
kobokigwa hata kija kidodo kiyelinacho.
30 Na msang'hanaji ino yehile mwaseni
kunze kudiziza, ako kolila na kudafuna
meno.'

Nhaguso ya kimambukizo

31 "Mwana wa Munhu yeli Mndewa
vonda yeze muukulu wake, hamoja
na wasenga zake wa kuulanga, kokala
mkigoda chake cha undewa.
32 Wanhu wose mwiisi woiting'hana
haulongozi wake, nayo kowabagula kamba
msusilaji viyowabagula ng'hondolo na
mbuzi.
33 Nayo koweka wanhu watendile
goyolonda Mulungu mwambu wa mkono
wake wa kudila na wanhu watendile gehile
mwambu wa kumoso.
34 Abaho Mndewa kowalongela waja
wakalile mwambu wa mkono wake wa
kudila, 'Izoni mweye munogeligwe na
Tatangu! Bokeleni uhazi wenu, undewa
umutandiligwe tangu kuumbigwa kwa isi.
35 Ng'hala na nzala mweye mungwaa
lujo, ng'hala na ng'hilu mweye mungwaa
mazi, ng'hala mgeni mweye mumbokela
mzing'anda zenu.
36 Ng'hala mwazi mweye mumvaza,
ng'hala mtamu mweye mwiza kundola,
ng'hala ngodekigwe mkifungo mweye
mwiza kundola.'
37 "Wanhu watendile goyolonda Mulungu
womwidika, 'Mndewa, kipindi gani tukona
kuna nzala na tukugwaa lujo, hebu kuna
ng'hilu na tukugwaa mazi?
38 Kipindi gani viukalile mgeni na
tukubokela mzing'anda zetu, hebu
viukalile mwazi na tweye tukuvaza?
39 Kipindi gani tukona mtamu hebu ku-
godekigwa mkifungo, twiza kukulola?'
40 Mndewa kokwidika, 'Nowalongela fulu
ipile, chochose kimumtendele imoja wa
ndugu zangu awo weli wadodo, munhen-
dela niye!'
41 "Abaho kowalongela waja weli
mwambu wa kumoso, 'Segeleni
kumwangu, mweye muduiligwe! Muchole
kuna umoto haufaga, uyekiligwe Mwenem-
bago na wasenga zake!
42 Ng'hala na nzala mweye hamung-
welele lujo, ng'hala na ng'hilu mweye
hamungwelele mazi,
43 ng'hala mgeni mweye hamumbokele
bule mzing'anda zenu, ng'hala mwazi mw-
eye hamnivazile bule, ng'hala mtamu na
mkifungo mweye hamwizile kundola.'
44 "Abaho womwidika, 'Mndewa, kipindi
gani tukona kuna nzala hebu ng'hilu hebu
kwa mgeni hebu kwa mwazi hebu kwa
mtamu hebu mkifungo na tweye hatuku-
tazile bule?'
45 Mndewa kokwidika, 'Nowalongela fulu
ipile, chochose hamumtendele imoja wa
wanhu awo iwadodo, hamunhendele niye.'
46 Wano wogaligwa kuna ukugaya kwa
mazuwa gose, lakini waja watendile goy-
olonda Mulungu wogenda kuna uugima wa
mazuwa gose."

26

Kiseto cha kumkoma Yesu
Mlk 14:1-2; Luk 22:1-2; Yoh 11:45-53

1 Yesu viyamambukize kuwafundiza
mbuli zino zose, kawalongela wanahina
zake,
2 "Kamba vimujuwile zahabita siku mbili
kokuwa na nyimwili nyimwili ya Pasaka,
abaho Mwana wa Munhu kogogigwa mu-
ladi yawambigwe mumsalaba."
3 Abaho wakulu wa walava nhosa
na wavele waiting'hana hamoja mna
uluhelengo lwa Mkulu wa walava nhosa,
yakemigwe Kayafa.
4 Na wakala kiseto wamgoge Yesu
kinyelegezi abaho wamkome.
5 Walonga, "Lakini seketutende avo
kipindi cha nyimwili nyimwili ya Pasaka,
buleavo wanhu woding'huka."

Yesu kobakigwa mavuta ako Betania
Mlk 14:3-9; Yoh 12:1-8

6 Yesu kakala Betania mng'anda ya Si-
moni, munhu yakalile na utamu wa dikulu.
7 Yesu viyakalile koja, mtwanzi imoja
kamcholela na nyhupa ya alabasita* imemile mavuta gonung'hila goya ga bei ng'hulu, kamgidila Yesu mdipala.
8 Wanahina viwonile avo wagevuzika.
Wauza, "Unanzi gani uno?"
9 "Mavuta gano gahauzigwe kwa bei
ng'hulu na zisente wahagweleligwe
wakiwa!"
10 Yesu kajuwa kiwakalile wolonga, avo
kawalongela, "Habali momgaza mtwanzi
ino? Niye kanitendela mbuli inogile.
11 Wanhu wakiwa mokala nao siku zose,
lakini honda mukale na niye siku zose.
12 Viyakalile yonigidila mavuta mulukuli
lwangu, kalutanda lukuli lwangu kwa
kuzikigwa.
13 Avo nowalongeleni ukweli, kokose
konda ipetigwe Mbuli Inogile mwiisi, kino
kiyatendile mtwanzi ino cholongigwa, avo
wanhu womkumbuka."

Yuda kotogola kumuhinduka Yesu
Mlk 14:10-11; Luk 22:3-6

14 Abaho imoja wa wanahina longo na
wabili yakemigwe Yuda Isikaliote kachola
kwa wakulu wa walava nhosa.

* **26:7** Alabasita ni dibwe da bei ng'hulu

15 Kawauza, “Monigwaa sente ngapi
nahamuhinduka Yesu kumwenu?” Avo
wampetela sente malongo madatu wamg-
waa.
16 Kusongela aho Yuda kazahila nzila ya
kumwika Yesu mmakono gao.

Yesu koja lujo lwa Pasaka na wanahina zake
Mlk 14:12-21; Luk 22:7-13, 21-23; Yoh 13:21-30

17 Mna isiku ya ichanduso ya Nyimwili
nyimwili ya Magate hagageligwe Usasu,
wanahina wamcholela Yesu wamuuza,
“Kolonda tukutandile kwahi lujo lwa
Pasaka?”
18 Yesu kawalongela, “Choleni ku-
nadibuga kwa munhu imoja, na mumulon-
gele, ‘Mfundiza kolonga, saa yangu ivika,
niye na wanahina zangu todeng'helela
Pasaka mng'anda yako.’ ”
19 Wanahina watenda kamba Yesu
viyawalongele, walutanda lujo lwa Pasaka.
20 Viivikile ichungulo, Yesu na wanahina
zake longo na wabili wakala hasi waje.
21 Viwakalile woja Yesu kawalongela,
“Nowalongela ukweli, imoja wenu konihin-
duka.”
22 Wanahina zake wanyawanyawa, wa-
songa kumuuza, imoja imoja, “Mndewa, ko-
longa niye?”
23 Yesu kawedika, “Ija yozanhika tonge
mbakuli hamoja na niye ayo yonda yani-
hinduke.
24 Mwana wa Munhu kofa kamba
Maandiko Gang'alile vigolonga, lakini
kogaya munhu ija yomuhinduka Mwana
wa Munhu! Yahanogile ng'hani kamba
munhu ayo sambi yavumbuke.”
25 Yuda, ayo yonda yamuhinduke Yesu,
kamuuza, “Mfundiza! Vino kolonga niye?”
Yesu kamwidika, “Ona, iyo gweye kamba
viulongile.”

Lujo lwa Mndewa
Mlk 14:22-26; Luk 22:14-20; 1Kol 11:23-25

26 Viwakalile woja, Yesu kasola gate,
kamgwaa nhogolwa Mulungu, abaho
kadibanzula, kawagwaa wanahina zake,
kalonga, “Soleni muje, uno ulo lukuli
lwangu.”
27 Abaho kasola kikasi cha divai,
kamgwaa nhogolwa Mulungu, kawagwaa
wanahina zake, kalonga, “Mose ing'wileni
kikasi kino.
28 Ino ayo damu yangu ya lagano, ik-
witika mbuli ya wengi muladi nzambi zao
zigeligwe kumgongo.
29 Nowalongela, kusongela sambi honda
ning'we kabili divai mbaka siku ija von-
daning'we divai ya sambi na mweye Muun-
dewa wa Tatangu.”
30 Abaho wemba lwila, wachola kuna
Ulugongo lwa Mizeituni.

Yesu kolagula Petulo kombela
Mlk 14:27-31; Luk 22:31-34; Yoh 13:36-38

31 Abaho Yesu kawalongela, “Kilo cha lelo
mweye mose mokimbila na kundeka ni-
iyeka, kwavija yandikigwa, Mulungu ka-
longa, ‘Nomtowa Msusilaji, na bumbila da
ng'hondolo dopwililika.’
32 Lakini nahazilibuka, nowalongolela
kuchola Galilaya.”
33 Petulo kamwidika, “Hata kamba wose
wahakuleka, niye sikuleka bule!”
34 Yesu kamulongela Petulo, “Nokulon-
gela ukweli, kilo cha lelo, nzogolo yang'hali
hana kwika konibela miyanza midatu.”
35 Petulo kamwidika, “Silonga avo bule,
hata kamba nahafa na gweye!”
Na wanahina wayagwe walonga vivo.

Yesu kompula Mulungu ako Getisemane
Mlk 14:32-42; Luk 22:39-46

36 Abaho Yesu na wanahina zake kachola
hanhu hokemigwa Getisemane, kawalon-
gela, “Kaleni hano, niye nogenda haja
kumpula Mulungu.”
37 Kawasola Petulo na wana wabili wa
Zebedayo. Kasonga kona usungu na kun-
yunyuwala.
38 Ako kawalongela, “Usungu uli
muumoyo wangu mkulu ng'hani wodaha
kung'homa. Kaleni hano meso hamoja na
niye.”
39 Abaho kachola hamwande kidogo,
kaibwanha hasi, kampula Mulungu,
“Tatangu, kamba yahadahika, unisegezele
kikasi kino cha madununzo! Lakini siyo
kamba vinilonda niye, ila viulonda gweye.”
40 Abaho kabwela kawavika waja
wanahina zake wadatu wawasa, kamulon-
gela Petulo, “Vino hamudahile kukala meso
na niye hata saa dimoja?
41 Kaleni meso mumpule Mulungu
sekemwingile mna ukugezigwa, moyo wa
munhu wolonda kutenda ganogile, lakini
lukuli lwaduhu nguvu.”
42 Kachola lwa kabili kumpula Mulungu,
kalonga, “Tatangu, kamba haidahika
kukisegeza kikasi kino cha madununzo
mbaka niking'wile, viulonda gweye
ilawilile.”
43 Viyabwelile kabili kawavika wanahina
zake wawasa, kwavija meso gao gakala na
utulo.
44 Abaho Yesu kawaleka kabili, kachola
kampula Mulungu mwanza wa kadatu, ka-
longa mbuli zizija.
45 Kawabwelela wanahina zake kawauza,
“Mung'hali muwasa na kubwihila? Loleni,
kipindi cha Mwana wa Munhu kwikigwa
mmakono ga wanhu wene nzambi kivika.

46 Lamukeni, tuchole! Loleni, munhu yonihinduka kavika!"

Yesu kogogigwa
Mlk 14:43-50; Luk 22:47-53; Yoh 18:3-12

47 Yesu yang'hali kogendelela kulonga, imoja wa wanahina zake longo na wabili, yakemigwe Yuda Isikaliote kavika. Keza na lunhu lutumigwe na wakulu wa walava nhosa na wavele kuno wapapa mapanga na malungu.

48 Ayo yomuhinduka Yesu kawagwaa kilaguso, kawalongela, "Munhu yonda nimnonele ayo yummulonda. Mgogeni!"

49 Bahaja Yuda kamcholela Yesu kalonga, "Mfundiza, zihoze." Abaho kamnonela.

50 Yesu kamwidika, "Mbwiga, tenda kikugalile!"

Abaho weza wamgoga Yesu, wamgodeka.

51 Imoja wa waja wakalile na Yesu, kasomola panga jake kamkanha digwiti msang'hanaji wa Mkulu wa walava nhosa.

52 Yesu kamulongela, "Bweza panga jako muna iyala, kwavija munhu yoyose yoitowa na miyage kwa panga kofa kwa panga.

53 Vino hamujuwile bule maza nilondile nahampulile Tatangu yanhaze, nayo bahobaho yahagalile mabumbila makulu kubanza longo na mabili ga wasenga wa kuulanga wanhaze?

54 Lakini golawililaze Maandiko Gang'alile golonga, yolondeka ilawilile?"

55 Abaho Yesu kalulongela ulunhu, "Mwiza kungoga na mapanga na malungu kamba vija nambavi? Kipindi chose ng'hala nifundiza Mng'anda ya Mulungu, lakini hamngogile bule.

56 Mbuli zino zitendeka muladi Maandiko Gang'alile gawandike watula ndagu wa Mulungu galawilile."

Baho wanahina wose wamuleka wakimbila.

Yesu kamkitala
Mlk 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Yoh 18:13-14, 19-24

57 Waja wamgogile Yesu wamgala mng'anda ya Kayafa, yakalile Mkulu wa walava nhosa, baho wafundiza Malagizo ga Musa na wavele waiting'hana hamoja.

58 Petulo kamkweleleza kwa kutali mbaka kuuluwa lwa Mkulu wa walava nhosa, kengila mgati kakala hamoja na wakalizi muladi yalole choni cholawilila.

59 Wakulu wa walava nhosa na wanhu wa mkitala cha Wayahudi wazahila usindila wa uvizi wamkome Yesu.

60 Wanhu wayagwe weza kulonga uvizi mbuli yake, lakini hawapatile mbuli yoyose. Abaho wanhu wabili walawilila,

61 walonga, "Munhu ino kalonga, 'Noibomola Ng'anda ya Mulungu na kuizenga kabili kwa siku ndatu.' "

62 Mkulu wa walava nhosa kenuka kamulongela Yesu, "Kuduhu cha kuwedika kwa kitala choolava wanhu wano?"

63 Lakini Yesu kanyamala tuluu, Mkulu wa walava nhosa kamulongela, "Kwa twaga da Mulungu yeli mgima nolonda uiduile, tulongele kamba gweye kwa Kilisito Mkombola, Mwana wa Mulungu."

64 Yesu kamwidika, "Ona, vivo viulonga. Lakini nowalongeleni wose, kulawa sambi momona Mwana wa Munhu kakala muukulu mwambu wa mkono wa kudila wa Mulungu yeli na udahi, kokwiza mna gamawingu ga kuulanga!"

65 Bahaja Mkulu wa walava nhosa kakidega kiwalo chake, kalonga, "Kaliga! Hatulonda usindila uyagwe? Mumuhulika viyaligile!

66 Mweye mogesaze?"

Awo wamwidika, "Kabananga, kolondeka yakomigwe."

67 Abaho wamtemela mate mna ikihanga wamtowa, na wayagwe wamtowa ng'hofi.

68 Kuno wolonga, "Gweye Kilisito Mkombola lagula. Nani yakutowile?"

Petulo kombela Yesu
Mlk 14:66-72; Luk 22:56-62; Yoh 18:15-18, 25-27

69 Petulo kakala yakalile mulubuga, msang'hanaji wa kitwanzi kamcholela, kamulongela, "Gweye vivija kukala hamoja na Yesu wa Galilaya."

70 Lakini Petulo kabela haulongozi ha wose, kalonga, "Sikijuwile kiulonga."

71 Viyakalile kolawa kunze ya umulango, ako kaiting'hana na msang'hanaji iyagwe wa kitwanzi kamona na kawalongela wanhu, "Munhu ino nayo kakala hamoja na Yesu wa Nazaleti."

72 Petulo kabela kabili, kalonga, "Noiduila simjuwile munhu ino!"

73 Hamwande kidogo, wanhu wakalile wemile aho wamcholela Petulo wamulongela, "Kweli gweye vivija kwa imoja wao, kwavija ulonzi wako wolagusa kamba gweye kolawa Galilaya!"

74 Abaho Petulo kalonga, Mulungu kojuwa nolonga ukweli, niduiligwe nahalonga uvizi, "Simjuwile munhu ayo!"

Bahaja nzogolo keka

75 na Petulo kakumbuka mbuli ziyalongeligwe na Yesu, "Nzogolo yang'hali hana kwika konibela miyanza midatu." Kachola kunze kalila kwa usungu.

27

Yesu kogaligwa kwa Pilato
Mlk 15:1; Luk 23:1-2; Yoh 18:28-32

1 Imitootondo, wakulu wa walava
nhosa wose na wavele wakala kiseto cha
kumkoma Yesu.
2 Wamgodeka nzabi, wamulongoza na
wamwika mmakono ga Pilato, mkulu wa isi
ya Lumi.

Ifa ya Yuda
Sang'h 1:18-19

3 Yuda, ija yamuhinduke Yesu, viyonile
Yesu katagusigwa, kona usungu kazibweza
zisente malongo madatu kwa wakulu wa
walava nhosa na wavele.
4 Kawalongela, “Nhenda nzambi kwa
kumuhinduka munhu yatendile ganogile
yakomigwe!”
Lakini wao wamwidika, “Ajo jako wi-
iyeka, tweye twamduhu!”
5 Yuda kazasa zisente Mng'anda ya
Mulungu kasegela, abaho kachola kaibota
mwenyego kwa luzabi.
6 Wakulu wa walava nhosa wazidondola
zisente walonga, “Malagizo getu gogomesa
kuzika sente zino mna ikiya cha kwikila
sente kili Mng'anda ya Mulungu, kwavija
sente zino za damu.”
7 Abaho waitogolela, wasola zisente wag-
ula mgunda wa mulumba, uwe hanhu ha
kuzikila wageni.
8 Lekaavo mbaka lelo mgunda awo
wokemigwa, “Mgunda wa Damu.”
9 Avo kilawilila kija kiyalongile mtula
ndagu wa Mulungu Yelemia, “Wasola
sente malongo madatu, sente ziwaitogolele
wanhu wa Izilaeli kumulipa.
10 Wazigulila mgunda wa mulumba,
kamba Mndewa viyanilagize.”

Pilato komuuza Yesu
Mlk 15:2-5; Luk 23:3-5; Yoh 18:33-38

11 Yesu kema haulongozi wa mkulu wa isi,
nayo kamuuza, “Gweye kwa Mndewa wa
Wayahudi?”
Yesu kamwidika, “Ona, vivo viulonga.”
12 Lakini wakulu wa walava nhosa na
wavele viwamulavile vitala, Yesu hawedike
mbuli.
13 Avo Pilato kamuuza, “Vino gw-
eye huhulika vitala vose viwolonga
kumwako?”
14 Lakini Yesu hedike mbuli yoyose, na
mkulu ayo kakanganya ng'hani.

Yesu kotagusigwa yafe
Mlk 15:6-15; Luk 23:13-25; Yoh 18:39-19:16

15 Yahavikaga Nyimwili nyimwili ya
Pasaka mkulu wa isi komfungulila
mfungwa imoja, wamulondile wanhu.
16 Mna ikipindi acho kukala na mfungwa
imoja yajuwike ng'hani, twaga jake Balaba.
17 Avo lunhu lwa wanhu viluiting'hane,
Pilato kawauza, “Molonda nimfungulile
nani? Balaba hebu Yesu yokemigwa Kilisito
Mkombola?”
18 Pilato kajuwa goya kamba Wayahudi
wamgela Yesu mmakono gake, kwavija wa-
monela migongo.
19 Pilato viyakalile mna ikigoda cha nh-
aguso, mwehe wake kamtumila usenga,
“Sekeumtendele chochose munhu ayo ha-
tendile gehile, kwavija nigaya ng'hani mz-
inzozi mbuli yake.”
20 Lakini wakulu wa walava nhosa na
wavele, waluding'hula lunhu lwa wanhu
lumpule Pilato yamfungulile Balaba na
kumkoma Yesu.
21 Pilato kaluuza kabili lunhu luja, “Mna
iwano wabili molonda nimfungulile nani?”
Wamwidika, “Balaba!”
22 Pilato kawauza, “Nhende choni kwa
Yesu yokemigwa Kilisito Mkombola?”
Wamwidika, “Muwambe mumsalaba!”
23 Pilato kawauza, “Vino katenda kinhu
gani kihile?”
Lakini wao wagendelela kukemelela,
“Muwambe mumsalaba!”
24 Pilato viyone hadaha kutenda mbuli
yoyose, na wanhu wasonga kuding'huka,
kasola mazi, kasunha makono gake
mgameso ga lunhu luja, kalonga, “Niye
namduhu kwa damu ya munhu ino, ajo
jenu wenyego!”
25 Lunhu lose lwa wanhu lwidika, “Damu
yake ikale uchanha yetu na uchanha mwa
wanetu!”
26 Pilato kamfungulila Balaba, abaho
kalagiza Yesu yatoigwe mbalati na kamgela
mmakono gao yawambigwe mumsalaba.

Wakalizi womzeha Yesu
Mlk 15:16-20; Yoh 19:2-3

27 Abaho wakalizi wa Pilato wamgala
Yesu mng'anda ya Mndewa, na wakalizi
wose wamzunguluka.
28 Wamvula viwalo vake na wamvaza ki-
walo cha undewa.
29 Waluka ngata ya miba waika mdipala
jake, na mkongoja mumkono wake
wa kudila. Abaho wamfugamila kwa
kumzeha, walonga “Mwinyi, Mndewa wa
Wayahudi!”
30 Abaho wamtemela mate na wasola
umkongoja wamtowa towa nao mdipala.
31 Viwamambukize kumzeha, wamvula
ikiwalo cha undewa wamvaza viwalo vake.
Abaho wamgala yawambigwe mumsalaba.

Yesu kowambigwa mumsalaba
Mlk 15:21-32; Luk 23:26-43; Yoh 19:17-27

32 Viwakalile wochola, wamting'hana
munhu imoja mwenekae wa Kilene,
twaga jake Simoni, wakalizi wamnanahiza
yaupape msalaba wa Yesu.

33 Wavika hanhu hokemigwa Goligota,
fambulo jake, “Hanhu ha Fumvu da Pala”.
34 Wamgwaa Yesu divai ihanganyigwe
na kinhu kili usungu, lakini viyailanzile,
kalema kung'wa.
35 Wamuwamba Yesu mumsalaba,
waigolela viwalo vake kwa kubwanha
simbi.
36 Abaho wakala hasi womkaliza.
37 Uchanha ya msalaba wake wakika
kibao chandikigwe kilamuso cha kuta-
gusigwa kwake, “Ino ayo Yesu, Mndewa wa
Wayahudi.”
38 Abaho wawawamba wabavi wabili
hamoja na Yesu, imoja mwambu wa mkono
wake wa kudila na iyagwe mwambu wa
kumoso.
39 Wanhu wakalile wobita watigisa ma-
pala gao na kumuliga Yesu.
40 Walonga, “Hambe gweye kulonga koi-
bomola Ng'anda ya Mulungu na kuizenga
kabili kwa siku ndatu! Lelo humuluka
mumsalaba uikombole mwenyego kamba
gweye kwa Mwana wa Mulungu!”
41 Vivija wakulu wa walava nhosa na
wafundiza Malagizo ga Musa na wavele
wamzeha Yesu.
42 Walonga, “Kawakombola wayagwe,
lelo hadahile vilihi kuikombola mwenyego!
Vino ino siyo Mndewa wa wanhu wa
Izilaeli? Lelo yahahumuluka mumsalaba
tomtogola!
43 Kamtamanila Mulungu na kalonga
kamba heyo Mwana wa Mulungu. Lelo
lekeni tulole kamba Mulungu komuhonya!”
44 Vivija na waja wabokaji wawambigwe
hamoja na Yesu, wamuliga.

Ifa ya Yesu
Mlk 15:33-41; Luk 23:44-49; Yoh 19:28-30

45 Viivikile saa sita imisi isi yose ikala
igubikigwe na ziza totolo, ziza dijo dikala
kwa masaa madatu.
46 Viivikile saa tisa imisi Yesu kalila kwa
sauti ng'hulu, “Eloi Eloi lama sabakitani?”
Fambulo jake, “Mulungu wangu, Mulungu
wangu, habali kundeka?”
47 Lakini wanhu wayagwe wemile aho
viwahulike, walonga, “Komkema Eliya!”
48 Bahaja munhu imoja kakimbila kasola
dodoki, kadivabika mwiidivai, kadinanika
mulubiki kamgwaa Yesu yadifonze.
49 Abaho wanhu wayagwe walonga,
“Mulekeni, tulole kamba Eliya kokwiza
kumkombola!”
50 Abaho Yesu kalila kabili kwa sauti
ng'hulu, kafa.
51 Bahaja panziya da Ng'anda ya Mu-
lungu digola gati da Ng'anda ya Mulungu na
hanhu hong'ala ng'hani, didegeka mhande
mbili, kulawa uchanha mbaka hasi. Isi
itigisika na mibwe itulika.
52 Mapanga gafunhuka na wanhu wengi
wa Mulungu wakalile wafile wazilibuka.
53 Walawa mna gamapanga, na Yesu
viyazilibuke wachola Yelusalemu kudibuga
ding'alile, na wanhu wengi wawona.
54 Mkulu wa wakalizi na wakalizi
wakalile womkaliza Yesu, viwayone isi
yotigisika na mbuli ziyagwe zilawilile,
wadumba ng'hani na kulonga, “Kweli ino
kakala Mwana wa Mulungu!”
55 Baho kukala na watwanzi wengi, wo-
mulola kwa kutali. Watwanzi awo wakala
womkweleleza Yesu kulawa Galilaya na
wamtaza.
56 Mna iwao kakala Malia Magidalena,
Malia mamao Yakobo na Yusufu na mwehe
wa Zebedayo.

Kuzikigwa kwa Yesu
Mlk 15:42-47; Luk 23:50-56; Yoh 19:38-42

57 Viivikile ichungulo, keza munhu imoja
tajili mwenekae wa Alimataya, twaga jake
Yusufu, nayo vivija kakala mwanahina wa
Yesu.
58 Kamcholela Pilato, kampula lukuli lwa
Yesu, Pilato kalagiza yagweleligwe.
59 Yusufu kalusola ulukuli, kaluzingiliza
sitili ya sambi,
60 na kalwika mdipanga jake mwenyego
da sambi yadisongole mdibwe. Abaho
kabimbilisa dibwe kulu kadigubika mmu-
lomo wa dipanga kasegela.
61 Malia Magidalena na Malia iyagwe
wakala aho wodilola dipanga.

Wakalizi hana dipanga
62 Imitondo yake, ikala siku ya Kubwihila,
wakulu wa walava nhosa na Mafalisayo
wachola kwa Pilato.
63 Wamulongela, “Go mkulu, tomkum-
buka, munhu ija cha uvizi viyakalile mgima
kalonga, ‘Zahavika siku ndatu nozilibuka.’
64 Avo lagiza panga jake dikalizigwe
mbaka siku ya kadatu, muladi wanahina
zake sekewachole kulwiba ulukuli, abaho
wawalongele wanhu kamba kazilibuka.
Avo uvizi uno waikimambukizo wokwiha
ng'hani kubanza uja wa ichanduso.”
65 Pilato kawalongela, “Soleni wakalizi,
mkadikalize dipanga kamba vimulonda.”
66 Avo wasegela wadikaliza dipanga
na wakanda kilaguso mna idibwe na
wawaleka wakalizi wadikalize.

28

Yesu kozilibuka
Mlk 16:1-10; Luk 24:1-12; Yoh 20:1-10

1 Viimalile siku ya Kubwihila, siku ya
jumapili, Malia Magidalena na Malia ija

iyagwe waidamuka wachola kudilola dipanga.
2 Bahaja isi ikala yotigisika ng'hani, na
msenga wa kuulanga wa Mndewa kahumuluka kuulanga, kadibimbilisa idibwe hamgwazo, na kadikalila.
3 Kaoneka kamba lumwesa, na viwalo
vake vikala vizelu chuwee.
4 Wakalizi wamdumba ng'hani avo
wakala wogwaya, wakala kamba wanhu
wafile.
5 Msenga wa kuulanga kawalongela iwat-
wanzi, “Sekemudumbe, kwavija nojuwa
momzahila Yesu yawambigwe mumsalaba.
6 Kahaduhu hano, kazilibuka kamba
viyalongile. Izoni mulole hanhu
hawamwikile.
7 Choleni himahima mkawalongele
wanahina zake, ‘Yesu kazilibuka kulawa
kwa wafile na kowalongolela kuchola
Galilaya, kuko momona!’ Uno awo usenga
wangu kumwenu.”
8 Avo watwanzi waja wasegela himahima
kudipanga, kuno wodumba na ku-
deng'helela, wakimbila kuwalongela
wanahina zake.
9 Bahaja Yesu kawating'hana, kawala-
musa, “Zihozeni.” Wamcholela wamgoga
magulu gake, wamtambikila.
10 Yesu kawalongela, “Sekemudumbe.
Choleni mkawalongele ndugu zangu
wachole Galilaya, kuko wonyona.”

Usenga wa wakalizi

11 Watwanzi waja viwakalile mnzila,
wakalizi wayagwe wachola kudibuga na
kuwalongela wakulu wa walava nhosa kila
kinhu kilawilile.
12 Wakulu wa walava nhosa viwait-
ing'hane hamoja na wavele waitogolela
mbuli, wawagwaa waja iwakalizi sente
nyingi.
13 Wawalongela, “Longeni, wanahina
zake weza ikilo kulwiba ulukuli vimukalile
muwasile.
14 Avo mkulu wa isi yahaihulika mbuli
ino, tweye tolonga nayo, na mweye
hamwingila mna dizumozumo.”
15 Avo wakalizi wazisola zisente na wa-
tenda kamba viwalongeligwe. Avo mbuli
ino ayo yenele kwa Wayahudi mbaka lelo.

Yesu kowalawilila wanahina zake

Mlk 16:14-18; Luk 24:36-49; Yoh 20:19-23; Sang'h 1:6-8

16 Abaho wanahina longo na imoja wa-
chola kukigongo mwiisi ya Galilaya, ako
kuyawalongele Yesu wachole.
17 Viwamonile, wamtambikila, kuno
wayagwe wanyawanyawa.
18 Yesu kawezila, kawalongela, “Nig-
weleligwa udahi wose wa kuulanga na
mwiisi.
19 Avo gendeni mkawatende wanhu wa
isi zose wawe wanahina zangu, muwaba-
tize kwa twaga da Tata na Mwana na Loho
Yang'alile,
20 na muwafundize wagoge kila kinhu
kiniwalagizeni, naniye nokuwa hamoja na
mweye siku zose mbaka kukimambukizo
cha isi.”

Mbuli Inogile ya Yesu Kilisito yandikigwe na Maluko Ulongozi

Mbuli Inogile yandikigwe na Maluko ya mumkumbo wa vitabu vine va lagano da sambi, vitabu avo volagusa vija Yesu viyakalile hano mwiisi. Kila kitabu acho chokemigwa, “Injili,” fambulo jake Mbuli Inogile. Vitabu avo vandikigwa ako kumwande na Matayo na Maluko na Luka na Yohana kipindi Yesu viyafile na kuzilibuka. Mbuli Inogile yandikigwe na Maluko acho kitabu kiguhi mna ivitabu vine va Mbuli Inogile. Vivija chogesigwa kamba acho kitabu cha ichanduso kwandikigwa mna ivitabu vose va Mbuli Inogile. Yogesigwa chandikigwa mwaka 65-70 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Wanhu wengi woifunza vinhu wogesa kamba chandikigwa Lumi kwa kilamuso cha kuwagela moyo wanhu wamtogole Yesu ako.

Vivija Maluko kokemigwa Yohana Maluko, kakala miyao na mtumigwa Paulo na Balinaba, lakini mbuli ziyalongigwe vihile mbuli yake hazoneke kipindi viyawalekile muumwanza wa kimishieni. (Sang'h 13:13). Abaho Maluko kanga kabili na Balinaba (Sang'h 15:37-39). Vivija Maluko kajuwika kamba kakala uki na kidole na Petulo (1 Pet 5:13). Hamoja Maluko hazone kwa meso mbuli za Yesu viyakalile mwiisi, wanhu woifunza vinhu wogesa kamba Maluko kandika mbuli nyingi ziyaone Petulo na azo mbuli zimemile mna Imbuli Inogile yandikigwe na Maluko. Mna Imbuli Inogile, Maluko kalonga ng'hani mbuli za uwanahina na mafundizo ga Yesu mna ikipindi cha kimambukizo.

Mbuli zili mkitabu

Maluko kosonga ikitabu mna isula ya 1:1-13.

Abaho Maluko kosimulila sang'hano ya Yesu viyakalile ako Galilaya (Sula ya 1:14-8:21).

Abaho kolonga mbuli ya mwanza wa Yesu ako Yelusalemu (Sula ya 8:22-10:52).

Maluko komambukiza kwa kwandika mbuli ya kipindi cha Yesu ako Yelusalemu, na komambukiza na ifa yake na kuzilibuka (Sula ya 11:1-16:8).

Yohana Mbatizaji kowapetela wanhu
Mat 3:1-12; Luk 3:1-18; Yoh 1:19-28

1 Ino ayo Mbuli Inogile ya Yesu Kilisito Mkombola, Mwana wa Mulungu.

2 Isonga kamba viyandikigwe na mtula ndagu wa Mulungu Isaya,

“Mulungu kalonga, ‘Nomtuma msenga
wangu yakulongolele
yaitande nzila yako.’
3 Munhu imoja kokema kuluwala,
‘Itandeni nzila ya Mndewa,
goloseni nzila yake yonda yabite!’ ”

4 Yohana Mbatizaji kalawilila kuluwala kawapetela wanhu, “Lekeni nzambi na mbatizigwe na Mulungu kozigela kumgongo nzambi zenu.”

5 Wanhu wengi kulawa mwiisi ya Yudea na kudibuga da Yelusalemu wachola kumtegeleza Yohana. Watogola kamba wana nzambi, Yohana kawabatiza muulwanda lwa Yolidani.

6 Yohana kavala kiwalo kitendigwa kwa mibahila ya ngamiya na mkwiji wa ng'hwembe mkigudi chake, lujo lwake lukala nzige na uki.

7 Kawapetela wanhu, “Munhu yonda yeze kukisogo changu ni munhu mkulu kunibanza nene. Niye sifaya hata kudohola nzabi za vilatu vake.

8 Niye nowabatiza kwa mazi, lakini heyo kowabatiza kwa Loho Yang'alile.”

Kubatizigwa na kugezigwa kwa Yesu
Mat 3:13-4:11; Luk 3:21-22; 4:1-13

9 Mna ikipindi acho Yesu kalawa mna ikijiji cha Nazaleti mwiisi ya Galilaya na Yohana kambatiza muulwanda lwa Yolidani.

10 Yesu viyalawile mgamazi, bahaja kawona ulanga ugubuka na kamona Loho Yang'alile kohumuluka kamba huwa na kakala uchanha yake.

11 Sauti ihulikigwa kulawa kuulanga ilonga, “Gweye kwa Mwanangu nikunogele. Ninogelwa na gweye.”

12 Bahaja Loho Yang'alile kamulongoza yachole kuluwala,

13 kakala kuko kuluwala siku malongo mane, kagezigwa na Mwenembago. Wanyama wa kumuhulo wakala aho lakini wasenga wa kuulanga weza wamsang'hanila.

Yesu kowakema wavuwa somba wane
Mat 4:12-22; Luk 4:14-15; 5:1-11

14 Yohana viyagodekigwe mkifungo, Yesu kachola isi ya Galilaya, kawapetela wanhu Mbuli Inogile ya Mulungu.

15 Kalonga, “Kipindi kivika, Undewa wa Mulungu wammabehi! Lekeni nzambi na muitogole Mbuli Inogile!”

16 Yesu viyakalile kobita kumgwazo wa lamba da Galilaya kawavika wavuwa somba wabili, Simoni na mdodo wake Andeleya wakala wovuwa somba na mizavu yao. 17 Yesu kawalongela, “Nikwelelezeni,

na niye nowatenda muwe wavuwaji wa wanhu."
18 Bahaja waileka mizavu yao, wamkweleleza.
19 Kagenda kumwande, kawavika wandugu wabili wayagwe. Yakobo na Yohana, wanage Zebedayo. Wakala mwiingalawa woitanda mizavu yao.
20 Bahaja Yesu viyawone kawakema, nao wamuleka tatao Zebedayo na wasang'hanaji zake mwiingalawa, wamkweleleza Yesu.

Munhu yeli na kinyamkela
Luk 4:31-37

21 Yesu na wanahina zake wavika kudibuga da Kapelinaumu, viivikile siku ya Kubwihila Yesu kengila mng'anda ya kumpula Mulungu, kasonga kufundiza.
22 Wanhu wamuhulike wakanganya mafundizo gake, kwavija hafundize kamba wafundiza Malagizo ga Musa, ila kafundiza kwa udahi.
23 Abaho munhu yakalile na kinyamkela kengila mng'anda ya kumpula Mulungu, kaguta,
24 "Vino, kolonda choni kumwetu, gweye Yesu wa Nazaleti? Kwiza kutukoma? Nokujuwa gweye kwa ija Yang'alile yatumigwe na Mulungu!"
25 Yesu kamkomhokela ikinyamkela, "Nyamala! Mulawe munhu ino!"
26 Kinyamkela kamgela kisango munhu ayo, kaguta nyangi, kamulawa.
27 Wanhu wose wakanganya ng'hani, avo wasonga kuilongela, "Vino kino choni? Mafundizo gano ga sambi! Munhu ino kana udahi wa kulava vinyamkela, nao womtegeleza!"
28 Avo mbuli za Yesu zibwililika himahima kila hanhu mwiisi ya Galilaya.

Yesu kowahonya wanhu wengi
Mat 8:14-17; Luk 4:38-41

29 Yesu na wanahina zake, hamoja na Yakobo na Yohana walawa mna ing'anda ya kumpula Mulungu, wachola kuna ikae ya Simoni na Andeleya.
30 Mkwe wa kitwanzi wa Simoni kakala yawasile mulusazi kolumwa homa, Yesu viyavikile wamulongela mbuli za mtamu ayo.
31 Yesu kamgendela mtwanzi ayo, kamgoga mkono kamwinula. Homa imulawa na kasonga kuwasang'hanila.
32 Ichungulo, zuwa vidihongile, wanhu wamgalila Yesu watamu na waja wakalile na vinyamkela.
33 Wanhu wose wa kudibuga dija waiting'hana haluhelengo lwa ing'anda.
34 Yesu kawahonya wanhu wengi wakalile na mitamu na kawalava vinyamkela wengi. Hawalekile vinyamkela walonge kwavija wamjuwa kakala nani.

Yesu kowapetela wanhu ako Galilaya
Luk 4:42-44

35 Imitootondo ng'hani siku diyagwe, Yesu kalamuka kasegela, kachola kunze kudibuga, hanhu kuduhu wanhu, kuko kampula Mulungu.
36 Simoni na wayage wachola kumzahila,
37 viwamvikile wamulongela, "Kila munhu kokuzahila."
38 Yesu kawedika, "Tolondeka kuchola kuna ivijiji viyagwe vili behi. Ako nako nolondeka kuwapetela wanhu Mbuli Inogile, kwavija acho kiminzile."
39 Yesu kachola kila hanhu mwiisi ya Galilaya, kawapetela wanhu Mbuli Inogile mzing'anda za kumpula Mulungu na kulava vinyamkela.

Yesu komuhonya munhu
Mat 8:1-4; Luk 5:12-16

40 Munhu imoja yeli na utamu wa dikulu kamgendela Yesu, kamfugamila, kampula, kalonga, "Wahalonda kodaha kunihonya."
41 Yesu kamonela bazi, kamgolosela mkono, kamkwasa, kalonga, "Nolonda, hona!"
42 Bahaja utamu umulawa, kahona.
43 Yesu kamulongela yachole, kamzuma,
44 kamulongela, "Tegeleza, sekeumulongele munhu yoyose mbuli ino, lakini goga inzila mbaka kwa mulava nhosa, yakakulolese lolese. Abaho kalave nhosa kamba viyalagize Musa ili kutenda kila munhu yatogole kamba kuhonyigwa."
45 Lakini munhu ayo kasegela, kasonga kuzibwililisa mbuli azo kila hanhu, kalonga mbuli nyingi mbaka Yesu hadahile kwingila mwiisi kunze kunze. Avo Yesu kakala kunze hanhu kuduhu wanhu, lakini wanhu wamcholela kulawa kila hanhu.

2

Yesu komuhonya munhu yaholole
Mat 9:1-8; Luk 5:17-26

1 Hazibitile siku nyingi, Yesu kabwela Kapelinaumu, mbuli zibwililika kwa wanhu kamba kakala ukae.
2 Wanhu wengi waiting'hana hamoja mbaka kukala kuduhu gati disigale, wamema mbaka kuluhelengo. Yesu kakala kowapetela mbuli.
3 Abaho weza wanhu wane, wampapile munhu yaholole walonda kumgala kwa Yesu.
4 Kwavija kukala na lunhu, hawadahile bule kumgala kwa Yesu. Avo watobola zonzo kukiswili uchanha ya aho haakalile Yesu, wahumulusa mkeka muyatambalale munhu ayo yaholole.

5 Yesu viyakone kutamanila kwao, kamulongela munhu ayo yaholole, “Mwanangu, nzambi zako zigeligwa kumgongo.”
6 Wafundiza Malagizo ga Musa wayagwe wakalile hanhu aho wagesa mna imizoyo yao,
7 “Munhu ino kodahaze kulonga vino? Ino komkudula Mulungu! Mulungu yaiyeka ayo yodaha kuzigela kumgongo nzambi!”
8 Bahaja Yesu kakijuwa kiwagesile mna imizoyo yao. Avo kawauza, “Habali mogesa avo?
9 Vino choni kibuhile, kumulongela munhu yaholole, ‘Nzambi zako zigeligwa kumgongo’, hebu kulonga, ‘Ima, papa mkeka wako utembele?’
10 Lakini nolonda mujuwe, Mwana wa Munhu kana udahi mwiisi wa kuzigela kumgongo nzambi za wanhu.” Avo kamulongela munhu ayo yaholole,
11 “Nokulongela, lamuka, papa mkeka wako, uchole ukae!”
12 Nayo kenuka, kapapa mkeka wake, kalawa kunze na kasegela mgameso gao. Wose wakanganya, wamtogola Mulungu na walonga, “Hatunachona kinhu kamba kino!”

Yesu komkema Lawi
Mat 9:9-13; Luk 5:27-32

13 Yesu kabweleganya kabili kumgwazo wa lamba da Galilaya. Lunhu lwa wanhu lumcholela, nayo kasonga kuwafundiza.
14 Viyakalile kobita, kamvika mbokela kodi imoja twaga jake Lawi, mwanage Alufayo kakala mng'anda ya kulipila kodi. Yesu kamulongela, “Nikweleleze.” Lawi kenuka, kamkweleleza.
15 Yesu viyakalile koja mng'anda ya Lawi, wabokela kodi wengi na wanhu wene nzambi, wakala hamoja nayo woja na wanahina zake, kwavija wanhu wengi wakala womkweleleza.
16 Wafundiza Malagizo ga Musa wayagwe wakalile Mafalisayo viwamonile Yesu koja na wanhu wene nzambi na wabokela kodi, wawauza wanahina zake, “Habali koja na wanhu kamba wano?”
17 Yesu viyahulike avo kawedika, “Wanhu wagima hawamulonda mganga, ila wanhu watamu womulonda. Sizile kuwakema wanhu wogesa wanoga, niza kuwakema wanhu wene nzambi.”

Mbuli ya kufunga kuja
Mat 9:14-17; Luk 5:33-39

18 Wanahina wa Yohana Mbatizaji na wanahina wa Mafalisayo wakala wofunga kuja. Wanhu wayagwe wamcholela Yesu, wamuuza, “Habali wanahina wa Yohana na wanahina wa Mafalisayo wofunga kuja lakini wanahina zako hawafunga kuja?”
19 Yesu kawedika, “Vino yodahika vilihi wanhu wagonekigwe kuna dizengele wafunge kuja kipindi munhu yosola kahamoja nao? Bule! Hawadaha kufunga kuja.
20 Lakini kipindi chokwiza munhu yosola vonda yasegezigwe kumwao, baho wofunga kuja.
21 “Kuduhu munhu yokwika kilaka cha kiwalo cha sambi mna kiwalo cha umwaka. Yahatenda avo, kilaka cha sambi chokidega kiwalo cha umwaka, na aho hadegeke hokongezeka.
22 Vivija kuduhu munhu yogida divai ya sambi mna mifuko ya ng'hwembe ya umwaka, kwavija yahatenda avo divai ya sambi yoitula imifuko na divai yokwitika na imifuko yobanangika. Ila divai ya sambi yogidigwa mna imifuko ya ng'hwembe ya sambi.”

Mbuli ya siku ya Kubwihila
Mat 12:1-8; Luk 6:1-5

23 Siku dimoja da Kubwihila, Yesu na wanahina zake wakala wobita mna imigunda ya uhemba. Viwakalile wobita, wanahina zake wasonga kuhulula uhemba.
24 Mafalisayo wamulongela Yesu, “Lola, wanahina zako wotenda kinhu kigomesigwe kutendigwa kudi siku da Kubwihila!”
25 Yesu kawedika, “Hamusomile kija kiyatendile Daudi kipindi heyo na wayage viwakalile na nzala?
26 Mna ikipindi cha Mkulu wa walava nhosa Abiatali, Daudi kengila mna Ing'anda ya Mulungu na kugaja magate galavigwe nhosa kwa Mulungu. Magate gago golondigwa kudigwa na walava nhosa waiyeka, lakini Daudi kagaja na abaho kawagwaa wayage.”
27 Abaho Yesu kawalongela, “Siku ya Kubwihila ikigwa mbuli ya wanhu, na siyo wanhu mbuli ya siku ya Kubwihila.
28 Avo Mwana wa Munhu ayo Mndewa wa siku ya Kubwihila.”

3

Munhu yeli na mkono uholole
Mat 12:9-14; Luk 6:6-11

1 Abaho Yesu kachola kabili mng'anda ya kumpula Mulungu. Ako kukala na munhu yakalile na mkono uholole.
2 Wanhu wayagwe wakalile aho walonda kilamuso cha kumtagusila Yesu, avo wamulola bunhuu kamba komuhonya munhu ayo mna isiku ya Kubwihila.
3 Yesu kamulongela munhu ayo yaholole mkono, “Ima hano kuulongozi.”
4 Abaho Yesu kawauza wanhu awo, “Vino Malagizo getu gotulonda tutende choni mna isiku ya Kubwihila? Kutenda ganogile hebu kutenda gehile? Kuuhonya ugima wa munhu hebu kuukoma?”

Lakini wao wanyamala huupi.
5 Yesu kawalola wanhu awo kwa kugevuzika, kawonela bazi mbuli ya udala wa
mizoyo yao. Abaho kamulongela munhu
ayo, “Golosa mkono wako.” Nayo kaugolosa
mkono wake, na mkono wake uhona.
6 Abaho Mafalisayo walawa kunze
mna ing'anda ya kumpula Mulungu,
waiting'hana na wanhu wa Helode, wakala
kiseto wamkome Yesu.

Lunhu lomkweleleza Yesu
7 Yesu na wanahina zake wachola kudil-
amba da Galilaya, lunhu mkulu lwa wanhu
lumkweleleza. Walawa kuzi isi za Galilaya
na Yudea,
8 na buga da Yelusalemu, na isi ya
Idumeya, na umwambu wa Yolidani,
na kulawa mzimbaka zili mmabehi na
mabuga ga Tilo na Sidoni. Wanhu wose
awo wamcholela Yesu kwavija wahulika
mbuli zake ziyakalile kotenda.
9 Kwavija lunhu lukala lukulu, Yesu
kawalongela wanahina zake wamtandile
ngalawa muladi wanhu sekewamsung'he
sung'he.
10 Kwavija Yesu kawahonya wanhu
wengi, avo wanhu wose wakalile watamu
wakala woisung'ha sung'ha wadahe
kumkwasa.
11 Wanhu wakalile na vinyamkela viwa-
monile Yesu, wamgwila kuulongozi waguta
mizangi wolonga, “Gweye kwa Mwana wa
Mulungu!”
12 Lakini Yesu kawagomesa vinyamkela
sekewamulongele munhu yoyose kamba
heyo kakala nani.

Yesu kosagula watumigwa longo na wabili
Mat 10:1-4; Luk 6:12-16
13 Abaho Yesu kakwela kukigongo,
kawakema wanhu yawalondile mwenyego,
nao wamgendela.
14 Kawasagula wanhu longo na wabili,
kawakema watumigwa. Kawalongela, “Ni-
wasagula mweye mukale na niye. Vivija
nowagala mkawapetele wanhu Mbuli In-
ogile,
15 na mweye mokuwa na udahi wa kulava
vinyamkela.”
16 Wano awo longo na wabili iyawasag-
ule, wakala Simoni, Yesu kamgwaa twaga
da Petulo
17 na Yakobo na ndugu yake Yohana,
wanage Zebedayo kawagwaa twaga
da Boanilige, fambulo jake, “Wana wa
Ng'huwa”
18 na Andeleya na Filipo na Batu-
lumayo na Matayo na Tomaso na Yakobo
mwana wa Alufayo na Tadayo na Simoni
Mkananayo,
19 na Yuda Isikaliote, yamuhinduke Yesu.

Yesu na Belizebuli
Mat 12:22-32; Luk 11:14-23; 12:10
20 Abaho Yesu kachola ukae. Lunhu lwa
wanhu luiting'hana kabili mbaka Yesu na
wanahina zake walemelwa kuja.
21 Ndugu zake viwahulike avo, wagenda
kumsola kwavija wanhu wakala wolonga,
“Kana kibozi mbwelela!”
22 Wafundiza Malagizo ga Musa wayagwe
walawile Yelusalemu wakala wolonga,
“Kana Belizebuli! Ayo mkulu wa
vinyamkela yomgwaa udahi wa kuwalava
vinyamkela.”
23 Yesu kawakema na kawalongela kwa
simo, “Vino Mwenembago kodahaze ku-
mulava Mwenembago?
24 Kamba undewa wahaigola wenyego na
kuitowa, undewa awo wogwa.
25 Wanhu wa lubuga lumoja wahaigola
na kuitowa, lubuga lulo logwa.
26 Avo kamba undewa wa Mwenembago
wahaigola wenyego, undewa awo wogwa
na kuhelela baho.
27 “Kuduhu munhu yodaha kutula
ng'anda ya munhu mwene nguvu na kusola
vinhu vake, mbaka yasonge kumgodeka
munhu ayo, baho kodaha kusola vinhu
vake.
28 “Nowalongela ukweli, nzambi zose zi-
watendile wanhu na maligo gao gose, Mu-
lungu kodaha kugela kumgongo.
29 Lakini munhu yoyose yomuliga Loho
Yang'alile, maligo gake hondagageligwe
kumgongo bule, kwavija katenda nzambi
ya mazuwa gose.”
30 Yesu kalonga avo kwavija wanhu
wakala wolonga, “Kana kinyamkela.”

Mamake na ndugu zake Yesu
Mat 12:46-50; Luk 8:19-21
31 Abaho mamake na ndugu zake Yesu
weza, wema kunze wamtuma munhu
yamkeme Yesu.
32 Lunhu lwa wanhu lukala lumzungu-
luke Yesu. Nao wamulongela, “Go mkulu,
mamako na ndugu zako wa kunze, woku-
londa gweye.”
33 Yesu kawedika, “Mamangu ayo nani?
Na ndugu zangu wao nani?”
34 Baho kawalola wanhu awo wamzun-
guluke, kawalongela, “Loleni! Wano awo
mamangu na ndugu zangu!
35 Munhu yoyose yotenda gaja
golondigwa na Mulungu, ayo ndugu yangu
na lumbu jangu na mamangu.”

4

Lusimo lwa munhu yohanda
Mat 13:1-9; Luk 8:4-8
1 Yesu kasonga kufundiza kabili kumg-
wazo wa lamba da Galilaya. Lunhu lwa

wanhu lumzunguluka mbaka kengila mwingalawa na kukala mumo. Wanhu wose wakala kumgwazo wa lamba.
2 Kawafundiza vinhu vingi kwa simo, kawalongela,
3 "Tegelezeni! Kukala na munhu kachola kuhanda mbeyu.
4 Viyakalile komiza zimbeyu kumgunda, ziyagwe zilagalila mnzila, ndege weza na kuzija.
5 Ziyagwe zilagalila mgamabwe hakalile na udongo mdodo. Zota himahima kwavija udongo ukala mdodo.
6 Zuwa vidilawile, diisoma mimeya na kwavija mizizi yake haicholile hasi ng'hani, inyala.
7 Mbeyu ziyagwe zilagalila mvisolo va miba, visolo avo vikula na kuizonga mimeya, nayo ilemelwa kulela.
8 Lakini mbeyu ziyagwe zilagalila hanhu heli na udongo unogile. Zota, zikula na kulela kubanza zija zihandigwe, ziyagwe zilela malongo madatu, ziyagwe zilela malongo sita, na ziyagwe zilela gana dimoja."
9 Abaho Yesu kalonga, "Munhu yeli na magwiti, yahulike!"

Kilamuso cha kulonga kwa simo
Mat 13:10-17; Luk 8:9-10

10 Yesu viyakalile yaiyeka, wanahina zake longo na wabili na wanhu wayagwe wamulongela yawafambulile simo azo.
11 Yesu kawalongela, "Mweye mugweleligwa kuzijuwa mbuli zifisigwe za Undewa wa Mulungu, lakini awo weli kunze wohulika mbuli zose kwa simo,
12 muladi,
'Walole, lakini sekewone,
wategeleze lakini sekewajuwe.
Kwavija wahavijuwa, wodaha kumbwelela Mulungu,
na Mulungu kozigela kumgongo nzambi zao.' "

Yesu kofambula lusimo lwa munhu yohanda
Mat 13:18-23; Luk 8:11-15

13 Abaho Yesu kawauza, "Hamulujuwile vilihi lusimo luno? Vino lelo molujuwaze lusimo lolose luyagwe?
14 Muhandaji kohanda mbuli ya Mulungu.
15 Wanhu wayagwe waigala na izimbeyu zilagalile mnzila, wahahulika mbuli, Mwenembago kokwiza na kuisola mbuli ihandigwe mgati mmwao.
16 Wanhu wayagwe waigala na mbeyu zilagalile mna gamabwe. Wahahulika mbuli, bahaja wozibokela kwa kudeng'helela,
17 lakini kwavija waduhu mizizi mgati mmwao, wokala kipindi kidodo. Wahagaya na kudununzika mbuli ya usenga awo, wobwela kukisogo.
18 Wanhu wayagwe waigala na mbeyu zilagalile mna ivisolo va miba. Wohulika mbuli,
19 lakini magayo ga ugima uno, kulonda utajili, na kulonda mbuli nyingi ziyagwe kuizonga mbuli ayo, nayo ilemelwa kulela.
20 Lakini wanhu wayagwe waigala na mbeyu zilagalile muudongo unogile. Wouhulika usenga, woutogola na wolela matunda, wayagwe malongo madatu wayagwe malongo sita na wayagwe gana dimoja."

Taa igubikigwe
Luk 8:16-18

21 Yesu kagendelela kulonga, "Vino munhu kodaha kubwinha taa mng'anda na kuigubika na kikalango hebu kuika muuvungu wa lusazi? Vino haika kukingolobweda?
22 Kwavija kinhu chochose kifisigwe chokoneka na kinhu chochose kigubikigwe chogubuligwa.
23 Yeli na magwiti yahulike!"
24 Vivija kawalongela, "Iteganyeni na gaja gomuhulika! Vija vimuwatagusa wayagwe na Mulungu kowatagusa vivo na mokongezeligwa ng'hani.
25 Waja weli na vinhu wokongezelwa, lakini waja waliduhu vinhu wobokigwa hata vija vidodo viwelinavo."

Lusimo lwa mbeyu ikula

26 Yesu kagendelela kulonga, "Undewa wa Mulungu uigala na kija kilawilile kwa munhu yamizile mbeyu mumgunda wake.
27 Ikilo kowasa, imisi kolamuka, mbeyu zota na kukula, lakini heyo hajuwa choni kigendelela.
28 Udongo wenyego wozitenda mbeyu zikule goya na kulela matunda, tanhu majani, abaho mada, na womambukiza kwa kuzamiza.
29 Uhemba wahakangala, munhu ayo kosola sengo na kosonga kusenga kwavija kipindi cha kusenga kivika."

Lusimo lwa mbeyu ndodo ya haladali
Mat 13:31-32, 34; Luk 13:18-19

30 Yesu kalonga kabili, "Vino Undewa wa Mulungu uigala na choni? Vino tuusimulile kwa lusimo gani?
31 Uigala na kija kilawilile kwa munhu yasolile mbeyu ya haladali mbeyu ndodo kubanza zose na kuihanda mumgunda.
32 Lakini yahahandigwa, yokula na yokuwa mbiki mkulu kubanza mibiki yose ihandigwe mumgunda. Yokwika matambi makulu ng'hani mbaka ndege wozenga mvulu zao mna gamatambi gake."

33 Yesu kawapetela wanhu usenga wake
kwa simo nyingi ziigalile na zino, kawalon-
gela mbuli nyingi kamba viwadahile kuzi-
juwa.
34 Halongile nao kinhu chochose bila
simo, lakini viwakalile waiyeka na
wanahina zake, kawafambulila vinhu vose.

Yesu kohoza beho kulu
Mat 8:23-27; Luk 8:22-25

35 Ichungulo ya siku dijo, Yesu kawalon-
gela wanahina zake, “Tuloke mwambu wa
lamba.”
36 Avo wawaleka wanhu wose, wanahina
zake wengila mwiingalawa yaakalile Yesu
na wachola nayo. Vivija kukala na ngalawa
ziyagwe hanhu aho.
37 Bahaja dilawilila nyukwanyukwa kulu
da beho na ng'humbi mgamazi gaizola ija
ingalawa mbaka ilonda kumema mazi.
38 Yesu kakala kukisogo mwiingalawa,
kawasa na keka pala jake muna umto.
Wanahina zake wamulamusa na kumu-
longela, “Mfundiza! Vino gweye hutonga,
tweye tofa?”
39 Yesu kalamuka, kadikomhokela dija
dibeho, “Nyamala!” Baho beho dinyamala
tuluu, na kukala poozi.
40 Abaho Yesu kawalongela wanahina
zake, “Habali modumba? Mung'hali
mduhu kutamanila?”
41 Wanahina zake wadumba na waiuza
wenyego, “Vino ino munhu gani? Mbaka
beho na ng'humbi vose vomuhulika!”

5

Yesu komuhonya munhu yeli na vinyamkela
Mat 8:28-34; Luk 8:26-39

1 Yesu na wanahina zake waloka mbaka
mwambu wa lamba da Galilaya, mwiisi ya
Wagelasi.
2 Baho Yesu viyalawile mwiingalawa,
kaiting'hana na munhu yeli na vinyamkela.
Munhu ayo kalawa kuna gamapanga.
3 Munhu ayo kakala yokala kuna gama-
panga gago, kuduhu munhu yadahile kum-
godeka minyololo.
4 Miyanza mingi wageza kumgodeka
minyololo mmakono na mmagulu, lakini
kakala yozikanha na kuzibena bena
mhingu zili mmagulu gake. Kakala na
nguvu ng'hani na kuduhu munhu yadahile
kumgoga.
5 Imisi na ikilo kakala yokwanga mna
gamapanga gaja na kuna ivigongo, kaguta
nyangi na kuikanha kanha kwa mabwe.
6 Viyamone Yesu kwa kutali, kamkim-
bilila na kamfugamila.
7 Kaguta, “Yesu, Mwana wa Mulungu
yeli Uchanha Ng'hani! Kolonda choni
kumwangu? Iduile kwa twaga da Mulungu
kamba hunidununza bule!”
8 Kalonga avo kwavija Yesu kamulongela,
“Kinyamkela, mulawe munhu ino!”
9 Yesu kamuuza, “Twaga jako nani?”
Munhu ayo kamwidika, “Twaga jangu
Lunhu, kwavija twa wengi!”
10 Kampula Yesu sekeyawagale
ivinyamkela kunze ya isi ija.
11 Kukala na bumbila kulu da nguluwe
wakala woja kuna umtelemuko wa
kigongo.
12 Avo vinyamkela wampula Yesu, “Tu-
gale kwa nguluwe, na utuleke tuwengile
wao.”
13 Yesu kawatogolela, avo vinyamkela
wamulawa munhu ayo, na wengila mna
iwanguluwe. Bumbila jose da nguluwe
elufu mbili wahumulukila kudilamba,
wose wafila mumo.
14 Wanhu wakalile wowasusila nguluwe
awo wakimbila na kuzibwililisa mbuli azo
mwiisi na kumigunda. Abaho wanhu wa-
chola kulola kija kilawilile.
15 Viwavikile kwa Yesu, wamona munhu
ayo yakalile na vinyamkela kakala aho na
kavala goya viwalo, na nzewele zake zimb-
welela na wanhu wose wadumba.
16 Wanhu wachone acho kilawilile,
wawalongela wayao gaja gampatile munhu
ayo yakalile na vinyamkela, na mbuli za
nguluwe.
17 Avo wanhu wampula Yesu yasegele
mwiisi yao.
18 Yesu viyakalile kokwela mwiingalawa,
munhu ayo yakalile na vinyamkela kam-
pula Yesu wachole wose.
19 Lakini Yesu kamulemela, kamulongela,
“Bwela ukayako ukawalongele wanhu wa
lukolo lwako gaja gose Mndewa gayakuten-
dele, na viyakonele bazi.”
20 Avo munhu ayo kasegela, kachola
hanhu hakemigwe Dekapoli, kawalongela
wanhu gaja gose Yesu gayamtendele.
Wanhu wose wahulike wakanganya.

Mndele wa Yailo na mtwanzi yakwasile kiwalo cha Yesu
Mat 9:18-26; Luk 8:40-56

21 Yesu kabwela mwambu uyagwe wa
lamba. Lunhu lwa wanhu lumzunguluka
kumgwazo wa lamba.
22 Abaho keza mkulu imoja wa ng'anda ya
kumpula Mulungu, twaga jake Yailo. Viya-
mone Yesu, kaibwanha hasi mmagulu gake,
23 kampula ng'hani, “Mndele wangu
kolumwa ng'hani. Nokupula chonde
chonde, wize ukamwikile makono muladi
yahone na yawe mgima.”
24 Abaho Yesu kachola na Yailo, lunhu
mkulu lwa wanhu lumkweleleza kuno lom-
sung'ha sung'ha.

25 Baho kukala na mtwanzi yakalile na
utamu wa kutumika kwa miyaka longo na
mibili.
26 Mtwanzi ayo kachola kwa waganga
wengi na katumia vinhu vose viyakalile
navo, lakini hahonile bule, ila kagendelela
kulumwa ng'hani.
27 Viyazihulike mbuli za Yesu, kengila
mna ulunhu lwa wanhu, kamcholela Yesu
kukisogo na kakwasa kiwalo chake.
28 Kailongela mwenyego, "Nahakwasa ki-
walo chake, nohona."
29 Viyakwasile kiwalo cha Yesu, bahaja
kutumika kuleka, nayo kahulika kahona
utamu wake.
30 Bahaja Yesu kajuwa nguvu zimulawa,
avo kahinduka muulunhu na kuuza, "Nani
yanikwasile kiwalo changu?"
31 Wanahina zake wamwidika, "Kowona
wanhu viwokusung'ha sung'ha, abaho
kouza nani yakukwasile?"
32 Lakini Yesu kalola mhande zose ili ya-
mone munhu yatendile vivo.
33 Mtwanzi ayo kajuwa kinhu kimulaw-
ilile, avo kamgendela Yesu kuno kodumba
na kugwaya. Kamfugamila Yesu, kamulon-
gela fulu ipile.
34 Yesu kamulongela mtwanzi ayo,
"Mwanangu, kutamanila kwako kukuho-
nya. Genda moyo uholile, kuhona utamu
wako."
35 Yesu viyakalile kogendelela kulonga,
wasenga kulawa ukayake Yailo weza na ku-
mulongela Yailo, "Mndele wako kafa. Ha-
bali kogendelela kumgaza Mfundiza?"
36 Yesu viyazihulike mbuli azo zilongigwe
na wasenga awo, hazigesile bule, lakini ka-
mulongela Yailo, "Sekeudumbe, togola tu."
37 Abaho Yesu halondile munhu yoyose
iyagwe yamkweleleze, ila Petulo, Yakobo na
Yohana, ndugu yake Yakobo.
38 Viwavikile mng'anda ya Yailo, Yesu ka-
wona wanhu wobwahanhuka kwa usungu
na kuiyalala.
39 Yesu kengila mng'anda kawalongela,
"Habali moiyalala na kulila? Imwana hafile
bule, lakini kawasa!"
40 Lakini wamseka, avo Yesu kawalava
kunze wose, kamsola tatake na mamake
ija imwana, na waja wanahina zake wa-
datu. Wengila mna idigati mulutambalizwe
lukuli lwa mwana ayo.
41 Yesu kamgoga mkono, kamulongela,
"Talita Kumi!" fambulo jake, "Mndele,
nokulongela lamuka!"
42 Bahaja mndele ayo kenuka na kasonga
kugenda. Mndele ayo kakala na miyaka
longo na mibili. Mbuli ino viilawilile,
wanhu wakanganya ng'hani.
43 Lakini Yesu kawagomesa ng'hani seke-
wamulongele munhu yoyose mbuli ayo
ilawilile, abaho kawalongela, "Mgweleleni
lujo mndele ino."

6

Yesu kolemigwa ako Nazaleti
Mat 13:53-58; Luk 4:16-30

1 Yesu kasegela hanhu aho kachola
kudibuga diyavumbuke, na wanahina zake
wamkweleleza.
2 Vidivikile siku da Kubwihila, Yesu ka-
songa kufundiza mng'anda ya kumpula
Mulungu. Wanhu wamuhulike wakan-
ganya ng'hani, waiuza, "Munhu ino kazi-
pata kwahi mbuli zino? Nzewele gani ino
mbaka kodaha kutenda unzonza uno?
3 Vino ino siyo ija fundi selemala, mwan-
age Malia, na ndugu zake Yakobo na Yusufu
na Yuda na Simoni? Vino lumbu zake
hawakala bahano bule?" Avo wamulema.
4 Yesu kawalongela, "Mtula ndagu
kotegelezigwa kila hanhu, lakini
hategelezigwa ukayake na kwa ndugu
zake, na kwa wanhu wa lukolo lwake
mwenyego."
5 Yesu hatendile unzonza wowose, ila
kawekila makono watamu kidogo na kawa-
honya.
6 Yesu kakanganya ng'hani kwavija
wanhu wakala waduhu kutamanila.

Yesu kowatuma wanahina longo na wa-
bili
Mat 10:5-15; Luk 9:1-6

Abaho Yesu kachola mna ivijiji vili behi,
na kasonga kuwafundiza wanhu.
7 Kawakema wanahina longo na wabili,
kawatuma wabili wabili, na kawagwaa
udahi wa kulava vinyamkela.
8 Kawalongela, "Sekemusole kinhu cho-
chose, ila mkongoja wiiyeka. Sekemusole
gate hebu mkoba hebu sente mkibindo.
9 Valeni vilatu, lakini sekemusole kiwalo
kiyagwe.
10 Hanhu hohose honda mubokeligwe,
kaleni aho mbaka vonda musegele.
11 Mwahavika kudibuga jojose na wanhu
wa aho wahalema kuwabokela hebu kuwa-
tegeleza, segeleni na kung'huseni matimb-
wisi geli mmagulu genu muladi iwe kila-
guso kamba wawatendela nzambi."
12 Avo wasegela na kuwapetela wanhu
waleke nzambi zao.
13 Wawalava vinyamkela wengi na
kuwabakaza mavuta wanhu wengi
wakalile watamu na kuwahonya.

Ifa ya Yohana Mbatizaji
Mat 14:1-12; Luk 9:7-9

14 Mndewa Helode kahulika mbuli
azo zose, kwavija twaga da Yesu dikala
dijuwike kila hanhu. Wanhu wayagwe
wakala wolonga, "Yohana Mbatizaji

kazilibuka kulawa kwa wafile, lekaavo kana udahi wa kutenda unzonza."

15 Wanhu wayagwe walonga, "Ino Eliya."

Na wanhu wayagwe walonga, "Ino mtula ndagu kaigala na imoja wa watula ndagu wa Mulungu wa kuko umwaka."

16 Helode viyazihulike mbuli azo, kalonga, "Ino ayo Yohana Mbatizaji inimkanhile pala jake lakini kazilibuka kulawa kwa wafile!"

17 Helode mwenyego kakala yalagize Yohana yagodekigwe nzabi, abaho yekigwe mkifungo. Katenda avo mbuli ya Helodiya iyamsolile, hamoja kakala mwehe wa Filipo, mdodo wake.

18 Yohana Mbatizaji kakala yomulongela Helode, "Malagizo golonga, havinogile bule gweye umsole mwehe wa mdodo wako!"

19 Avo Helodiya kakala komwihila Yohana, na kalonda kumkoma. Lakini hadahile bule,

20 kwavija Helode kakala komdumba Yohana na kajuwa kamba kakala munhu yanogile na yang'alile avo kamkaliza. Kakala konogelwa kumuhulika, hamoja moyo umuluma ng'hani kila viyamalile kumuhulika.

21 Siku dimoja, Helodiya kapata nyafasi mna idisiku da kukumbuka kuvumbuka kwa Helode. Helode kawatendela nyimwili nyimwili ng'hulu wakulu wa mabuga, na wakulu wa wakalizi, na walangulizi wa isi ya Galilaya.

22 Mndele wa Helodiya viyengile kuvina, kamnogeza ng'hani Helode na wageni wagonekigwe kuna inyimwili nyimwili. Avo mndewa Helode kamulongela mndele ayo, "Nipule chochose kiulonda, nokugwaa."

23 Kaiduila, "Noiduila, nokugwaa chochose chondaunipule, hata nusu ya undewa wangu nokugwaa!"

24 Avo mndele ayo kalawa kunze kamuuza mamake, "Nipule choni?"

Nayo kamwidika, "Pula pala da Yohana Mbatizaji."

25 Bahaja mndele ayo kakimbila mbaka kwa mndewa, kamulongela, "Sambi baha nigwelele pala da Yohana Mbatizaji mditanda!"

26 Mndewa kona usungu ng'hani, lakini kwavija kaiduila mgameso ga wanhu wagonekigwe, hadahile kumulemela.

27 Bahaja mndewa kamulagiza mkalizi yadigale pala da Yohana. Mkalizi kagenda mkifungo, kakanha pala da Yohana.

28 Abaho kadika pala dija mditanda, kamgalila mndele ayo, nayo kamgwaa mamake.

29 Wanahina wa Yohana viwahulike mbuli ayo, wachola kulusola lukuli lwa Yohana na kuluzika.

Yesu kowagwaa lujo lunhu mkulu lwa wanhu

Mat 14:13-21; Luk 9:10-17; Yoh 6:1-14

30 Watumigwa wabwela, waiting'hana na Yesu na wamulongela gaja gose gawatendile na kufundiza.

31 Baho kukala na wanhu wengi wakalile wokwiza na kusegela, mbaka Yesu na wanahina zake hawapatile nyafasi ya kuja kinhu. Avo Yesu kawalongela wanahina zake, "Tucholeni twiiyeka hanhu kuduhu wanhu mkabwihile kidogo."

32 Avo wasegela waiyeka mwiingalawa, wachola hanhu kuduhu wanhu.

33 Wanhu viwonile wosegela, bahaja wawajuwa. Avo walawa mna gamabuga gose, wakimbila mbaka wawalongolela kuvika Yesu na wanahina zake.

34 Yesu viyahumuluke mwiingalawa, kaluvika lunhu mkulu lwa wanhu. Kawonela bazi kwavija wakala kamba ng'hondolo weliduhu msusilaji. Avo kasonga kuwafundiza vinhu vingi.

35 Zuwa vidikalile dohonga, wanahina zake wamcholela Yesu, wamulongela, "Hanhu hano hatwili kuduhu wanhu, na sambi zuwa dohonga.

36 Walongele wanhu wachole mna imigunda na vijiji vilibehi muladi wakaigulile vinhu va kuja."

37 Yesu kawedika, "Wagweleleni mweye kinhu cha kuja waje."

Wamuuza, "Vino tuchole tukagule magate ga sente ifaya kumulipa msang'hanaji kwa miezi minane[d] tuwagwee waje?"

38 Yesu kawauza, "Munago magate mangapi? Gendeni mukalole."

Viwagalolile, wamulongela, "Kuna magate matano na somba wabili."

39 Abaho Yesu kawalongela wanahina zake wawagole wanhu wose mna ivibumbila bumbila, wakale hasi mna gamajani mabisi.

40 Avo wakala mna ivibumbila va wanhu gana na va wanhu malongo matano.

41 Abaho Yesu kasola gaja gamagate matano na somba wabili, kalola uchanha na kamgwaa nhogolwa Mulungu. Abaho kagabanzula gaja gamagate, kawagwaa wanahina zake wawagolele wanhu. Vivija kawagolela wose somba waja wabili.

42 Wanhu wose waja na kwiguta.

43 Abaho wanahina zake wadondola magate gasigale na iwasomba, wamemeza vigelo longo na vibili.

44 Wambigalo waiyeka wadile wakala gana elufu tano.

Yesu kotembela uchanha mgamazi
Mat 14:22-33; Yoh 6:15-21

d **6:37** ***Sente za miezi minane,*** hebu sente magana mabili.

45 Bahaja Yesu kawalagiza wanahina
zake wakwele mwiingalawa wamulon-
golele kuchola Betisaida, kuna umwambu
uyagwe wa lamba. Heyo kakala yolulaga
lunhu lwa wanhu lusegele.
46 Viyamambukize kuwalaga wanhu,
kakwela kuna ikigongo kumpula Mulungu.
47 Viivikile ichungulo, ngalawa ikala ha-
gati ya lamba, lakini Yesu kakala yaiyeka
mwiisi inyalile.
48 Yesu kawona wanahina zake
wolemelwa kutowa ng'hafi, kwavija beho
kulu dikala dowabweza kuwalawile.
Nzogolo zikwika, Yesu kawagendela, kuno
kotembela uchanha mgamazi. Kalonda
kuwabita,
49 lakini viwamone kotembela uchanha
mgamazi, wagizaga mzimu. Wakemelela
kwa bwembwe.
50 Wose viwamone wadumba ng'hani.
Bahaja Yesu kawalongela, "Ganga-
maleni! Iyo nene! Sekemudumbe!"
51 Abaho Yesu kengila mwiingalawa, na
beho dinyamala tuluu. Wanahina zake
wakanganya ng'hani,
52 kwavija wakala hawajuwile fambulo
da kuwagwaa lujo wanhu elufu tano, mi-
zoyo yao ikala midala.

Yesu kowahonya watamu ako Genesaleti
Mat 14:34-36

53 Waloka umwambu, wavika kuna iisi ya
Genesaleti, baho waifunga ngalawa yao.
54 Bahaja viwahumuluke mwiingalawa,
wanhu wamjuwa Yesu.
55 Avo wakimbila mwiisi yose, na kila
hanhu viwahulike Yesu kabaho wamgalila
watamu watambalale mvisazi vao.
56 Kila hanhu Yesu hayacholile, iwe mna
ivijiji, hebu mna gamabuga, hebu mna imi-
gunda, wanhu wawasola watamu zao na
kuwagala kuna gamagulilo. Wampula Yesu
yawatogolele waikwase mhindo ya kiwalo
chake. Wose waikwasile wahona.

7

Mafundizo ga wahenga
Mat 15:1-9

1 Mafalisayo na wafundiza Malagizo ga
Musa wayagwe wezile kulawa Yelusalemu
waiting'hana haulongozi wa Yesu.
2 Wawona wanahina wayagwe wa Yesu
woja bila kusunha makono gao kamba vi-
ilondeka wanhu watende.
3 Mafalisayo na Wayahudi wayagwe wok-
weleleza mafundizo gawabokele kwa wa-
henga zao, hawaja kinhu mbaka wasunhe
makono gao ng'hani.
4 Wala hawaja kinhu chochose ku-
lawa kudigulilo mbaka wasunhe, na
wokweleleza mafundizo gayagwe mengi
kamba vija mwiko wa kusunha vikasi na
nongo na viya va shaba na gayagwe mengi.
5 Avo Mafalisayo na Wafundiza Mala-
gizo ga Musa wamuuza Yesu, "Habali
wanahina zako hawakweleleza mafundizo
gatugoleligwe na wahenga zetu, lakini woja
bila kusunha makono?"
6 Yesu kawedika, "Mweye mwa wanafiki!
Kumbe mtula ndagu wa Mulungu Isaya
kalagula goya mbuli zenu viyandike,
'Mulungu kolonga, wanhu wano,
wonitegeleza kwa milomo yao,
lakini mizoyo yao yakutali ng'hani na niye.
7 Awo wonitambikila bule,
kwavija wofundiza mafundizo ga wanhu,
na kugatenda kamba galawa kwa Mu-
lungu!'
8 "Mweye mogaleka Malagizo ga Mu-
lungu na mogagoga mafundizo ga wanhu."
9 Yesu kagendelela kulonga, "Mweye
mwa wabala kwa kulema Malagizo ga
Mulungu na kugagoga mafundizo genu
wenyego.
10 Kwavija Musa kawalagiza, 'Mtegeleze
tatako na mamako,' 'Munhu yoyose yonda
yamulige tatake hebu mamake kolondeka
yakomigwe.'
11 Lakini mweye mofundiza, kamba
munhu kana kinhu kodaha kumtaza tatake
hebu mamake lakini kolonga 'Ino kobani'
fambulo jake kinhu kino nimulavila
Mulungu,
12 munhu ayo halondeka kumtaza tatake
hebu mamake.
13 Kwa nzila ino mafundizo genu go-
muwagwaa wanhu gosegeza mbuli za Mu-
lungu. Na gayagwe mengi kamba gano
gomutenda."

Vinhu vimgela munhu dikwe
Mat 15:10-20

14 Abaho Yesu kalukema lunhu lwa
wanhu kabili na kalulongela, "Mweye mose
mnitegeleze na mujuwe.
15 Kuduhu kinhu kingila mmulomo wa
munhu kulawa kunze kidaha kumgela
munhu dikwe. Lakini, kija kilawa
mmulomo wa munhu acho kimgela munhu
dikwe."
16 Munhu yeli na magwiti yahulike.
17 Yesu na wanahina zake, viwalulekile
lunhu lwa wanhu na kwingila mng'anda,
wanahina zake wamuuza yawalongele
fambulo da ulonzi uja.
18 Yesu kawalongela, "Vino mw-
eye mduhu nzewele kubanza wanhu
wayagwe? Vino hamujuwile kamba
kuduhu kinhu kingila mmulomo wa
munhu kulawa kunze kidaha kumgela
munhu dikwe?
19 Kwavija hakingila muumoyo lakini
mna iinda na abaho cholawa kunze ya

lukuli." Kwa ulonzi uno Yesu kavitenda vinhu vose va kuja vinoge kudigwa.

20 Kagendelela kulonga, "Kinhu kilawa muumoyo wa munhu acho kimgela munhu dikwe.
21 Kwavija muumoyo wa munhu molawa magesa gehile na kuiwasa chaka chaka na ubavi na ukomaji,
22 na ugoni na umelo na gehile na uvizi na kusulukila na migongo na maligo na kuitapa na ubozi.
23 Ago gose gehile golawa mgati mwa munhu na kumgela munhu dikwe."

Kutamanila kwa mtwanzi imoja
Mat 15:21-28

24 Abaho Yesu kahalawa hanhu aho kachola mwiimbaka ili behi na buga da Tilo. Kengila mng'anda na halondile munhu yoyose yajuwe kakala aho, lakini hadahile bule kuifisa.
25 Mtwanzi imoja, yakalile na mndele wake yeli na kinyamkela, viyahulike mbuli za Yesu, bahaja kamgendela na kamfugamila Yesu.
26 Mtwanzi ayo hakalile Muyahudi, kavumbuka kudibuga da Silofoinike mwiisi ya Siliya kampula Yesu yamulave mndele wake kinyamkela.
27 Lakini Yesu kamwidika, "Tanhu waleke wana wegute. Kwavija havinogile bule kusola lujo lwa iwana na kuwapigisila umbwa."
28 Mtwanzi ayo kamwidika, "Ona, go mkulu, lakini hata umbwa weli hasi mmeza woja kija kisigazigwe na iwana!"
29 Yesu kamulongela mtwanzi ayo, "Kwavija kwidika vivo, bwela ukayako na komvika mndele wako kinyamkela kamulawa!"
30 Mtwanzi ayo kachola ukayake, viyavikile kamvika mndele wake katambalala mulusazi na kinyamkela kakala yamulawile.

Yesu komuhonya munhu hadahile kulonga na kuhulika

31 Yesu kasegela kachola behi na isi ya Tilo kwa kubitila mwiisi ya Sidoni mbaka kudilamba da Galilaya kwa kubitila nzila ya mna zimbaka za Dekapoli.
32 Wanhu wayagwe wamgalila munhu yakalile hahulika na halonga, wampula Yesu yamwikile makono.
33 Yesu kamsola kamgala hamgwazo hanhu kuduhu wanhu. Yesu kengiza vidole mna gamagwitwi ga munhu ayo, katema mate kamkwasa lulimi.
34 Abaho Yesu kalola kuulanga, kabweza mhumuzi, kamulongela, "Efata!" fambulo jake, "Vuguka!"
35 Bahaja munhu ayo magwiti gake gavuguka na kakala yohulika na kulonga bila kugaya.
36 Abaho Yesu kawagomesa wanhu awo sekewamulongele munhu yoyose mbuli ayo, lakini Yesu viyagendelele kuwagomesa, vivo viwagendelele kuibwililisa mbuli ayo.
37 Wanhu wose waihulike mbuli ayo wakanganya. Walonga, "Katenda goya kila kinhu, kowatenda wanhu hawahulika wahulike na wanhu hawalonga walonge!"

8

Yesu kowagwaa lujo elufu nne
Mat 15:32-39

1 Hazibitile siku nyingi lunhu luyagwe lukulu lwa wanhu luiting'hana. Wanhu viwakalile waduhu kinhu chochose cha kuja Yesu kawakema wanahina zake kawalongela,
2 "Niye nowonela bazi wanhu wano, kwavija wakala na niye kwa siku ndatu na waduhu kinhu cha kuja.
3 Nahawalongela wabwele ukayao na nzala, wosinduka mnzila, kwavija wanhu wayagwe walawa kutali."
4 Wanahina zake wamuuza, "Hano hatwili twa kuluwala, tolupata kwahi lujo lwa kuwagwaa wanhu wose wano?"
5 Yesu kawauza, "Mna magate mangapi?" Wamwidika, "Tuna magate saba."
6 Yesu kalulongela lunhu luja lwa wanhu lukale hasi. Abaho kasola gamagate saba, kamgwaa nhogolwa Mulungu, kagabanzula kawagwaa wanahina zake wawagolele wanhu, na wanahina zake watenda vivo.
7 Vivija wakala na visomba kidodo. Yesu kamgwaa nhogolwa Mulungu, vivija kawalongela wanahina zake wawagolele wanhu.
8 Wanhu waja na kwiguta. Abaho wanahina zake wadondola vija visigale na kumemeza vigelo saba.
9 Wambigalo waiyeka wadile wakala elufu nne. Abaho Yesu kawalaga,
10 bahaja Yesu na wanahina zake wakwela mwiingalawa, wachola mwiisi ya Dalimanuta.

Mafalisayo wolonda vilaguso
Mat 12:38-42; 16:1-4

11 Mafalisayo wayagwe wamcholela Yesu wasonga kuibamilila nayo, walonda kumgeza wampula yatende kilaguso kulawa kuulanga.
12 Lakini Yesu kona usungu, kalonga, "Habali wanhu wa lukolo luno lwa sambi molonda vilaguso? Nowalongeleni ukweli, kuduhu kilaguso chonda mugoleligwe!"
13 Yesu kawaleka, kakwela mwiingalawa kaloka mwambu uyagwe wa dilamba.

Usasu wa Mafalisayo na Helode
Mat 16:5-12

14 Wanahina zake wakala waisemwile kusola magate, wakala na gate dimoja diiyeka mwiingalawa.
15 Yesu kawazuma wanahina zake kawalongela, “Muiteganye na usasu wa Mafalisayo na usasu wa Helode.”
16 Wanahina zake wasonga kuinyong'onyela, “Ino kolonga vino kwavija twaduhu magate.”
17 Yesu kakijuwa kiwakalile wolonga, kawauza, “Habali moilongela mbuli ya magate? Vino mung'hali hamujuwile? Habali mizoyo yenu midala?
18 Muna meso lakini hamulola, muna magwiti lakini hamuhulika? Vino hamukumbuka bule?
19 Vinibanzule magate matano na kuwagwaa wanhu elufu tano? Vino mmemeza vigelo vingapi kwa avo visigale?”
Wamwidika, “Tumemeza vigelo longo na vibili.”
20 Kawauza kabili, “Vivija vinibanzule gaja magate saba na kuwagwaa wanhu elufu nne, vino mmemeza vigelo vingapi kwa avo visigale?”
Wamwidika, “Tumemeza vigelo saba.”
21 Abaho kawauza, “Mung'hali hamnavijuwa?”

Yesu komuhonya msuwameso ako Betisaida

22 Yesu na wanahina zake viwavikile Betisaida, wanhu wayagwe wamgalila Yesu munhu yakalile msuwameso, wampula yamkwase.
23 Yesu kamgoga mkono munhu ayo, kamulava kunze ya kijiji kija. Abaho kamtemela mate mgameso, kamwikila makono, kamuuza, “Vino kokona choni?”
24 Munhu ija kalola, kalonga, “Nowona wanhu, lakini waigala na mibiki itembela.”
25 Yesu kamwikila makono kabili mgameso. Munhu ayo kabunhula meso na meso gake galola, nayo kadaha kulola goya vinhu vose.
26 Yesu kamulongela munhu ayo yachole ukayake, kamzuma, “Sekeyabweleganye mna ikijiji.”

Petulo kolonga Yesu ayo Mkombola
Mat 16:13-20; Luk 9:18-21

27 Abaho Yesu na wanahina zake wachola kuna ivijiji va Kaisalia ya Filipi, mnzila Yesu kawauza wanahina zake, “Nongeleni wanhu wolonga niye na nani?”
28 Wamwidika, “Wanhu wayagwe wolonga gweye kwa Yohana Mbatizaji, wanhu wayagwe wolonga gweye kwa Eliya, kuno wayagwe wolonga gweye kwa imoja wa watula ndagu wa Mulungu.”
29 Yesu kawauza, “Na mweye molonga niye na nani?”
Petulo kamwidika, “Gweye kwa Kilisito Mkombola.”
30 Abaho Yesu kawagomesa wanahina zake, “Sekemumulongele munhu yoyose mbuli zangu.”

Yesu kolonga mbuli ya madununzo na ifa yake
Mat 16:21-28; Luk 9:22-27

31 Abaho Yesu kasonga kuwafundiza wanahina zake, “Mwana wa Munhu kolondeka yadununzigwe ng'hani na kulemigwa na wavele na wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa. Kokomigwa na siku da kadatu kozilibuka.”
32 Yesu kawalongela fulu ipile, avo Petulo kamgala Yesu kumgwazo kasonga kumkomhokela.
33 Lakini Yesu kahinduka kawalola wanahina zake, kamkomhokela Petulo, “Segela kumwangu Mwenembago! Kwavija hugesa mbuli za Mulungu lakini kogesa mbuli za kiunhu!”
34 Abaho Yesu kalukema lunhu lwa wanhu na wanahina zake kawalongela, “Munhu yoyose yahalonda kunikweleleza, yaileme mwenyego na kuidikwa msalaba wake yanikweleleze.
35 Kwavija munhu yoyose yahalonda kuukombola ugima wake kowagiza, na munhu yoyose yowagiza ugima wake mbuli ya niye na kwa Mbuli Inogile koukombola.
36 Vino munhu kopata choni kamba yahaipata isi yose na kuwagiza ugima wake?
37 Kuduhu kinhu chonda yalave yaubweze ugima wake.
38 Munhu yoyose yonyonela kinyala niye na mafundizo gangu mna ulukolo lwa sambi lulekile kumjuwa Mulungu na kutenda gehile, Mwana wa Munhu nayo komonela kinyala munhu ayo yaheza muukulu wa Tatake na wasenga zake wang'alile wa kuulanga.”

9

1 Yesu kagendelela kulonga, “Nowalongela ukweli, wanhu wayagwe weli hano hawafa bule mbaka wawone Undewa wa Mulungu ukwiza na nguvu.”

Yesu kogaluka
Mat 17:1-13; Luk 9:28-36

2 Vizibitile siku sita, Yesu kamsola Petulo, Yakobo na Yohana, kachola nao waiyeka kuna ulugongo lutali. Viwakalile wolola, Yesu kagaluka.
3 Viwalo vake vikala vizelu chuwee, na kuduhu munhu yoyose mwiisi yodaha kuvifuwa viwe vizelu kamba vivo.

4 Baho wanahina waja wadatu wamona
Eliya na Musa wolonga na Yesu.
5 Petulo kamulongela Yesu, “Mfundiza,
vinoga tweye tukale hano! Tozenga viheha
vidatu, kimoja chako gweye, kimoja cha
Musa na kimoja cha Eliya.”
6 Petulo hajuwile cha kulonga kwavija
heyo na wayage wakala wodumba.
7 Abaho dilawilila wingu na kuwagubika
na sauti ilawa mdiwingu, ilonga, “Ino ayo
Mwanangu inimnogele. Mumtegeleze!”
8 Bahaja wawegesela kuno na kuno,
lakini hawamonile munhu yoyose iyagwe,
ila Yesu yaiyeka hamoja nao.
9 Viwakalile wohumuluka kulugongo
Yesu kawazuma, “Sekemumulongele
munhu yoyose mbuli zino zimone, mbaka
Mwana wa Munhu vonda yazilibuke
kulawa kwa wafile.”
10 Watogola kija kiwalongeligwe, lakini
wasonga kuiuza, “Kuzilibuka kwa wafile,
fambulo jake choni?”
11 Wanahina zake wamuuza Yesu, “Ha-
bali wafundiza Malagizo ga Musa wolonga
Eliya kolondeka yeze tanhu?”
12 Yesu kawedika, “Ona, Eliya kokwiza
tanhu, muladi yakitande goya kila kinhu.
Lakini habali Maandiko Gang'alile golonga,
Mwana wa Munhu kodununzika ng'hani na
kulemigwa?
13 Nowalongeleni, Eliya kamala kwiza
na wanhu wamtendela viwalondile, kamba
vija Maandiko Gang'alile vigalonga.”

Yesu komuhonya mbwanga yeli na kinyamkela
Mat 17:14-21; Luk 9:37-43

14 Viwawavikile waja wanahina
wayagwe, waluwona lunhu lwa wanhu
luwazunguluka na wafundiza Malagizo ga
Musa wayagwe wakala woibamilila nao.
15 Bahaja wanhu viwamone Yesu
wakanganya ng'hani, wamkimbilila,
wamulamusa.
16 Yesu kawauza wanahina zake, “Mweye
moibamilila nao choni?”
17 Munhu imoja mna ulunhu lwa
wanhu kamwidika, “Mfundiza, nikugalila
mwanangu, kana kinyamkela yamfungile
mulomo.
18 Kinyamkela ayo yahamwizila, ko-
mulagaza hasi na kolawa miholovu
mumulomo, kodafuna meno na kunyala
lukuli lose. Niwalongela wanahina zako
wamulave ikinyamkela, lakini hawadahile
bule.”
19 Yesu kawalongela, “Mweye wanhu
muleka kutamanila! Ng'hale na mweye
mbaka lini? Nogela kitumbe kumgongo
mbaka lini? Ngalileni hano imbwanga.”
20 Avo wamgala kwa Yesu.

Bahaja kinyamkela viyamone Yesu,
kamgela kisango imbwanga ayo, kagwa
hasi, kaibimbilisa, kuno kolava mihovu
mumulomo.
21 Yesu kamuuza tata wa imbwanga ayo,
“Utamu uno umsonga lini?”
Kamwidika, “Umsonga toka haudodo.
22 Miyanza mingi kinyamkela kamgeza
kumkoma kwa kumbwanha muumoto na
mgamazi. Tonele bazi na ututaze, kamba
wahadaha!”
23 Yesu kamulongela, “Kolonga, kamba
wahadaha! Kila kinhu chodahika kwa
munhu yotamanila.”
24 Bahaja tata wa imbwanga ija
kakemelela, “Notamanila, lakini kuta-
manila kwangu kudodo. Nhaze nitamanile
ng'hani!”
25 Yesu viyaluwone lunhu lowamemela,
kamkomhokela kinyamkela ayo, “Gweye
kinyamkela wa kuleka kulonga na kuhu-
lika, nokulagiza umulawe mbwanga ino,
sekeumwingile kabili!”
26 Kinyamkela kaguta, kambwanha hasi
mbwanga ayo, kamulawa. Mbwanga ayo
koneka kamba munhu yafile, kila munhu
kalonga, “Kafa!”
27 Lakini Yesu kamgoga mkono mbwanga
ayo kamtaza kwinuka, nayo kenuka.
28 Yesu viyengile mng'anda, wanahina
zake wamuuza kinyelegezi, “Habali tweye
hatudahile kumulava kinyamkela?”
29 Yesu kawedika, “Kinyamkela kamba
ino hadahika kulavigwa kwa nzila yoyose,
ila kwa kumpula Mulungu kwiiyeka.”

Yesu kolonga kabili mbuli ya ifa yake
Mat 17:22-23; Luk 9:43-45

30 Yesu na wanahina zake wasegela
hanhu aho wachola kubitila isi ya Galilaya.
Yesu halondile munhu yoyose yajuwe
kuyeli,
31 kwavija kakala kowafundiza
wanahina zake. Kawalongela, “Mwana
wa Munhu kogeligwa mmakono ga
wanhu, nao womkoma na siku da kadatu
kozilibuka.”
32 Lakini wanahina zake hawadijuwile
fambulo da ulonzi awo na wadumba ku-
muuza.

Yeli mkulu nani?
Mat 18:1-5; Luk 9:46-48

33 Wavika Kapelinaumu, viwengile
mng'anda, Yesu kawauza wanahina zake,
“Mukala muibamilila choni mnzila?”
34 Lakini wanahina zake hawamwidike
bule, kwavija mnzila wakala woibamilila
nani yeli munhu mkulu viweli.
35 Yesu kakala hasi, kawakema wanahina
zake longo na wabili, kawalongela, “Munhu

yoyose yolonda kuwa wa ichanduso, kolondeka yawe wa ikimambukizo na yawe msang'hanaji wa wose."
36 Abaho Yesu kamsola mwana mdodo kamwimiza haulongozi wao, kamuhagatila kawalongela,
37 "Munhu yoyose yombokela mwana mdodo kamba ino kwa twaga jangu, kombokela niye, na munhu yoyose yombokela niye hambokela niye niiyeka vivija kombokela ija yanhumile."

Munhu yoyose hatulema kaubanzi wetu
Luk 9:49-50

38 Yohana kamulongela Yesu, "Mfundiza, tumona munhu imoja kolava vinyamkela kwa twaga jako. Tweye tumgomesa kwavija siyo miyetu."
39 Yesu kawalongela, "Sekemumgomese, kwavija kuduhu munhu yotenda unzonza kwa twaga jangu na kuno kononga vihile.
40 Kwavija munhu yoyose hatulema kaubanzi wetu.
41 Nowalongela ukweli munhu yoyose yowagwaa kikasi cha mazi ga kung'wa kwa twaga jangu kwavija mweye mwa wanhu wa Kilisito kobokela nhunza yake.

Kugezigwa kutenda nzambi
Mat 18:6-9; Luk 17:1-2

42 "Munhu yoyose yomuhonza imoja wa wadodo wano wonitogola yatende nzambi, yokuwa vinoga munhu ayo yagodekigwe dibwe kulu da kudugila msingo na yasigwe mbahali.
43 Kamba mkono wako wahakuhonza utende nzambi, ukanhe! Yokuwa vinoga wingile kuna ugima na mkono umoja, kubanza wingile na makono mabili na abaho uchole jehanamu kuna umoto haufaga.
44 Mumo, 'Funza wowaja hawafa bule na umoto uwalukuza haufaga.'
45 Kamba mgulu wako wahakuhonza utende nzambi, ukanhe! Yokuwa vinoga wingile kuna ugima na mgulu umoja, kubanza wingile na magulu gose mabili na abaho wasigwe jehanamu.
46 Mumo, 'Funza wowaja hawafa bule na umoto uwalukuza haufaga.'
47 Kamba siso jako dahakuhonza utende nzambi, ding'ole! Yokuwa vinoga wingile Muundewa wa Mulungu na siso dimoja, kubanza wingile na meso gose mabili na abaho wasigwe jehanamu.
48 Mumo, 'Funza wowaja hawafa bule na umoto uwalukuza haufaga.'
49 "Kila munhu kotendigwa yatogoligwe na Mulungu kwa moto kamba vija nhosa viitogoligwa na Mulungu kwa mkele.
50 "Mkele unoga, lakini kamba wahagiza ukali wake, vino kodahaze kuubweza kabili?
"Muwe na mkele mgati yenu na mukale kwa tindiwalo na waenu."

10

Yesu kofundiza mbuli ya nyasa
Mat 19:1-12; Luk 16:18

1 Abaho Yesu kasegela kachola isi ya Yudea, kaloka lwanda lwa Yolidani, lunhu lwa wanhu lumcholela Yesu kabili, nayo kawafundiza kamba viyatendaga.
2 Mafalisayo wayagwe wamcholela Yesu wamgeza, wamuuza, "Tulongele, vino vinoga mbigalo kumwasa mwehe wake?"
3 Yesu kawauza, "Vino Musa kawalagiza choni?"
4 Wamwidika, "Musa katulagiza kamba mbigalo kodaha kumgwaa kibua cha nyasa mwehe wake na kumwasa."
5 Yesu kawalongela, "Musa kawandikila lagizo dino mbuli ya udala wa mizoyo yenu.
6 Maandiko Gang'alile golonga kulawa kuna ichanduso, 'Mulungu kawaumba mbigalo na mtwanzi.
7 Kwa mbuli ayo mbigalo komuleka tatake na mamake na koilumba na mwehe wake,
8 na wabili awo wokuwa kinhu kimoja.' Avo haweli wabili kabili, lakini kinhu kimoja.
9 Avo kiyalumbilize Mulungu, munhu sekeyakigole."
10 Viwabwelile mng'anda, wanahina zake wamuuza Yesu mbuli ino.
11 Yesu kawalongela, "Mbigalo yomwasa mwehe wake na kumsola mtwanzi iyagwe, komtendela ugoni mwehe wake.
12 Vivija mtwanzi yomulema mkasano wake na kusoligwa na mbigalo iyagwe kotenda ugoni."

Yesu kowatambikila wana wadodo
Mat 19:13-15; Luk 18:15-17

13 Wanhu wayagwe wamgalila Yesu wana wadodo yawahagatile na kuwatambikila, lakini wanahina zake wawakomhokela.
14 Yesu viyonile avo, kagevuzika, kawalongela, "Walekeni wana wadodo weze kumwangu sekemuwagomese kwavija Undewa wa Mulungu ni wa wanhu kamba wana wano.
15 Nowalongeleni ukweli, munhu yoyose yolema kuubokela Undewa wa Mulungu kamba mwana mdodo, honda yengile ng'o."
16 Abaho kawahagatila wana waja kawekila makono gake kawatambikila.

Munhu tajili
Mat 19:16-30; Luk 18:18-30

17 Yesu viyasongile mwanza wake kabili, munhu imoja kamkimbilila, kamfugamila kamuuza, "Mfundiza Unogile, nhende choni niupate ugima wa mazuwa gose?"

18 Yesu kamuuza, “Habali kong'hema unogile? Kuduhu yanogile, ila Mulungu yaiyeka.
19 Kugajuwa Malagizo ga Musa, ‘Sekeukome, sekeutende ugoni, sekewibe, sekeulave usindila wa uvizi, sekeulonge uvizi, wategeleze tatako na mamako.’ ”
20 Munhu ayo kamwidika, “Mfundiza gano gose nigagoga toka haudodo.”
21 Yesu kamulola bunhuu, kamnogela, kamulongela, “Kuhungukilwa kinhu kimoja. Genda kachuuze vinhu vose viulinavo na uwagwelele wakiwa zisente na gweye kokuwa na utajili kuulanga. Abaho unikweleleze.”
22 Munhu ija viyahulike avo, kona usungu, kasegela kuno kanyunyuwala kwavija kakala tajili ng'hani.
23 Yesu kalola mhande zose kawalongela wanahina zake, “Yokuwa vidala ng'hani kwa munhu tajili kwingila Muundewa wa Mulungu!”
24 Ulonzi uno uwasinhusa wanahina zake, lakini Yesu kagendelela kulonga, “Wanangu, vidala ng'hani kwingila Muundewa wa Mulungu!
25 Vibuha kwa ngamiya kubita mna ikizonzo cha sanzia kubanza tajili kwingila Muundewa wa Mulungu.”
26 Wanahina wakanganya ng'hani waiuza, “Avo lelo nani yonda yadahe kukomboligwa?”
27 Yesu kawalola bunhuu, kawalongela, “Kwa munhu haidahika lakini kwa Mulungu haili vivo, gose godahika kwa Mulungu.”
28 Petulo kamulongela, “Lola, tweye tuleka kila kinhu na tukukweleleza gweye.”
29 Yesu kawedika, “Nowalongela kweli, munhu yoyose yalekile ng'anda yake hebu ndugu zake hebu lumbu zake hebu mamake hebu tatake hebu wanage hebu migunda mbuli ya niye na kwa Mbuli Inogile,
30 kobokela vingi ng'hani mna ikipindi cha sambi. Na kobokela ng'hani miyanza gana, ng'anda na ndugu na lumbu na wana na mama na migunda na hamoja na madununzo na mna ikipindi chondakize kobokela ugima wa mazuwa gose.
31 Lakini wanhu wengi weli wa ichanduso wokuwa wa ikimambukizo na waja wa ikimambukizo wokuwa wa ichanduso.”

Yesu kolonga mwanza wa kadatu mbuli ya ifa yake
Mat 20:17-19; Luk 18:31-34

32 Yesu na wanahina zake wakala mnzila wochola Yelusalemu. Yesu kawalongolela wanahina zake wakalile wokanganya kuno wanhu wakalile womkweleleza wadumba. Yesu kainega hamgwazo na wanahina zake longo na wabili, kawalongela gaja gonda gamulawilile.
33 Yesu kawalongela, “Tegelezeni, tochola Yelusalemu, kuko Mwana wa Munhu kogeligwa mmakono ga wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa. Womtagusa yafe na kogeligwa mmakono ga wanhu haweli Wayahudi,
34 nao womzeha na womtemela mate na womtowa mbalati na womkoma lakini siku da kadatu kozilibuka.”

Kupula kwa Yakobo na Yohana
Mat 20:20-28

35 Abaho Yakobo na Yohana, wana wa Zebedayo wamcholela Yesu, wamulongela, “Mfundiza, kuna kinhu tolonda ututendele.”
36 Yesu kawauza, “Molonda niwatendele choni?”
37 Wamwidika, “Vondaukale kuna ikigoda chako cha Undewa wako, tolonda ukale na tweye, imoja mwambu wa mkono wako wa kudila na iyagwe mwambu wa mkono wako wa kumoso.”
38 Yesu kawalongela, “Hamkijuwile kinhu kimpula. Vino modaha kuking'wela kikasi cha madununzo chonda niking'wele niye? Na kubatizigwa ubatizo unibatizigwa?”
39 Wamwidika, “Todaha,”
Yesu kawalongela, “Mong'wela kikasi chonda ning'wele niye na kubatizigwa ubatizo wonda nibatizigwe niye.
40 Lakini niye nabule udahi wa kusagula nani yakale mwambu wa mkono wangu wa kudila hebu wa kumoso. Mulungu ayo yonda yawagwee hanhu aho, wanhu waja yawasagule.”
41 Baho wanahina longo viwahulike vivo wawagevuzikila ng'hani Yakobo na Yohana.
42 Yesu kawakema wose hamoja kawalongela, “Mojuwa kamba waja wokoneka wakulu wa isi, wowalanguliza wanhu kwa nguvu, na wakulu wao wana udahi.
43 Lakini haili vivo kumwenu. Munhu yoyose yolonda kuwa munhu mkulu, yawe msang'hanaji wa wose.
44 Na munhu yoyose yolonda kuwa wa ichanduso, yawe mtumwa wa wose.
45 Kwavija Mwana wa Munhu hezile kusang'hanilwa, lakini keza kuwasang'hanila wanhu na kuulava ugima wake kwa kuwakombola wanhu wengi.”

Yesu komuhonya msuwameso
Mat 20:29-34; Luk 18:35-43

46 Wavika Yeliko. Yesu na wanahina zake hamoja na lunhu lwa wanhu viwakalile wosegela, msuwameso imoja yakalile yopula, twaga jake Batumayo, mwanage Timayo kakala mnzila.

47 Batumayo viyahulike Yesu wa Nazaleti kobita, kasonga kukemelela, “Yesu, mwanage Daudi nyonele bazi!”

48 Wanhu wengi wamkomhokela, wamulongela yanyamale, lakini heyo kagendelela kukemelela ng'hani, “Mwana wa Daudi, nyonele bazi!”

49 Yesu kema, kalonga, “Mkemeni.”

Avo wamkema, wamulongela, “Gangamala! Ima, kokukema.”

50 Kawasa mgolole wake, kazumha kamcholela Yesu.

51 Yesu kamuuza, “Kolonda nikutendele choni?”

Munhu ayo kamwidika, “Mfundiza, nolonda kulola.”

52 Yesu kamulongela, “Chola, kutamanila kwako kukuhonya.”

Bahaja kadaha kulola kamkweleleza Yesu mnzila.

11

Yesu kokwingila Yelusalemu kwa ng'henze
Mat 21:1-11; Luk 19:28-40; Yoh 12:12-19

1 Viwavikile behi na Yelusalemu, habehi na mabuga ga Betifage na Betania kuna Ulugongo lwa Mizeituni, Yesu kawatuma wanahina zake wabili wamulongolele.

2 Kawalongela, “Gendeni kuna ikijiji kili kuulongozi wenu, mwahengila momvika mwana mhunda kafungigwa, nayo yang'hali hanakweligwa na munhu. Mfunguleni mumgale hano.

3 Munhu yoyose yahawauza habali motenda avo, mulongeleni Mndewa komulonda, nayo kombweza sambi baha.”

4 Wanahina waja wachola wamvika mwana mhunda kafungigwa hana ulwivi lwa ng'anda uilola na nzila. Viwakalile womfungula,

5 wanhu wemile aho wawauza, “Motenda choni, habali momfungula imhunda?”

6 Wawedika kamba Yesu viyawalongele, wanhu waja wawaleka wachole.

7 Wamgala imwana mhunda ayo kwa Yesu, watandika viwalo vao mumgongo wa imhunda, Yesu kakwela uchanha.

8 Wanhu wengi wanzanza viwalo vao mnzila, na wayagwe wabena mibunho wayanzanza mnzila.

9 Wanhu wakalile kukisogo na kuulongozi wa Yesu wakemelela, “Mulungu yatogolwe! Mndewa Mulungu yamtambikile ayo yokwiza kwa twaga jake!

10 Mulungu yautambikile undewa ukwiza wa mndewa Daudi, muhenga wetu! Mulungu yeli uchanha ng'hani yatogolwe!”

11 Yesu kavika Yelusalemu, kachola kuna Ing'anda ya Mulungu, kawegesela kuno na kuno. Lakini kwavija zuwa dikala dihongile, Yesu kachola Betania na wanahina zake longo na wabili.

Yesu kouduila mbiki wa mtini
Mat 21:18-19

12 Imitondo yake, viwakalile wosegela Betania, Yesu kakala na nzala.

13 Kwa kutali Yesu kawona mbiki wa mtini ukalile na mijani mingi, avo kaucholela yalole kamba kodaha kupata tunda jojose lakini viyavikile honile tunda jojose, ila majani gaiyeka, kwavija haukalile msimu wa kulela.

14 Yesu kaulongela mbiki wa mtini, “Munhu sekeyaje tunda jojose kumwako kabili!”

Wanahina zake wamuhulika viyalongile vivo.

Yesu kochola kuna Ing'anda ya Mulungu
Mat 21:12-17; Luk 19:45-48; Yoh 2:13-22

15 Viwavikile Yelusalemu, Yesu kachola kuna Ing'anda ya Mulungu. Kasonga kuwawinga wanhu wose wakalile wogula na kuchuuza vinhu. Kazibidula meza za wanhu wakalile wovunja sente na vigoda va wanhu wakalile wochuuza njiwa.

16 Kawagomesa sekewasole kinhu chochose kubitila kuna Ing'anda ya Mulungu.

17 Abaho kawafundiza, “Yandikigwa mna Gamaandiko Gang'alile, ‘Ng'anda yangu yokuwa kae ya kupulila kwa wanhu wa isi zose.’ Lakini mweye moitenda mhango ya wabavi!”

18 Wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa viwahulike vivo, wasonga kuzahila nzila ya kumkoma Yesu, lakini wamdumba, kwavija lunhu lwa wanhu lukanganya mafundizo gake.

19 Viivikile ichungulo, Yesu na wanahina zake wasegela kudibuga.

Fundizo da mbiki wa mtini unyalile
Mat 21:20-22

20 Imitootondo yake, viwakalile wobita mnzila wawona mbiki awo wa mtini unyala gogodaa!

21 Petulo kakumbuka kija kilawilile, kamulongela Yesu, “Mfundiza, lola, umbiki wa mtini uuduile unyala!”

22 Yesu kawedika, “Mumtogole Mulungu.

23 Nowalongela ukweli, munhu yoyose yahakilongela kigongo kino, Ng'oka ukayase mbahali na hakona shaka muumoyo wake lakini kotogola kiyolonga cholawilila, na Mulungu komtendela.

24 Avo nowalongeleni, mwahampula Mulungu kinhu chochose, togoleni kamba mubokela, mogweleligwa chochose chonda mupule.

25 Mwahampula Mulungu geleni kumgongo nzambi ziwawatendele wanhu, muladi Tataenu yeli kuulanga nayo yazigele kumgongo nzambi zenu zimutendile.
26 Kamba hamuzigela kumgongo nzambi za wanhu ziwawatendele, na Tataenu yeli kuulanga honda yazigele kumgongo bule nzambi zenu zimutendile."

Mbuli ya udahi wa Yesu
Mat 21:23-27; Luk 20:1-8

27 Wavika kabili Yelusalemu, Yesu viyakalile kogenda kuna Ing'anda ya Mulungu, wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa na wavele wamcholela,
28 wamuuza, "Vino kotenda gano gose kwa udahi gani? Nani yakugwelele udahi wa kutenda gano?"
29 Yesu kawedika, "Na niye nowauza mbuli imoja, mwahanidika, baho nowalongeleni notenda gano kwa udahi gani.
30 Nongeleni, udahi wa Yohana wa kubatiza ulawa kwa Mulungu hebu kwa wanhu?"
31 Wasonga kuilongela, "Twahalonga, 'Ulawa kwa Mulungu,' kotuuza, 'Habali hamumtogole Yohana?'
32 Lakini twahalonga, 'Ulawa kwa wanhu,' " wawadumba wanhu, kwavija wanhu wamtogola Yohana kamba mtula ndagu wa Mulungu.
33 Avo wamwidika, "Tweye hatujuwile."

Yesu kawalongela, "Na niye siwalongela bule kwa udahi gani notenda gano."

12

Lusimo lwa walimaji mumgunda wa mizabibu
Mat 21:33-46; Luk 20:9-19

1 Yesu kalonga nao kwa simo, "Munhu imoja kahanda mizabibu mumgunda wake. Kazungulusila lwigo mumgunda wake, kahimba hanhu ha kukamila zabibu, kazenga lingo. Abaho kawakodisha walimaji, kafunga mwanza kachola.
2 Msimu wa kubawa zabibu viuvikile, kamtuma msang'hanaji kwa awo walimaji yamgalile zabibu kulawa mumgunda wake.
3 Lakini walimaji awo wamgoga, wamtowa, wamuwinga makono gaiyeka.
4 Abaho kamtuma msang'hanaji iyagwe, ayo nayo wamtowa mdipala na wamgela kinyala.
5 Mwene mgunda kamtuma msang'hanaji iyagwe, nayo wamkoma, na kawatuma wayagwe wengi wawatendela vivo, wayagwe wawatowa na wayagwe wawakoma.
6 Kakala kasigala na munhu imoja wa kumtuma, nayo kakala mwanage yamnogele ng'hani. Kamtuma kuno kolonga, 'Womtegeleza mwanangu.'
7 Lakini walimaji wailongela, 'Ino ayo muhazi, lekeni tumkome tusole uhazi wake!'
8 Avo wamgoga, wamkoma wamwasa kunze ya umgunda wa imizabibu."
9 Yesu kawauza, "Vino mwene mgunda kotendaze? Kokwiza kuwakoma walimaji wose na kowakodisha walimaji wayagwe mgunda awo wa mizabibu.
10 Hamgasomile Maandiko Gang'alile vigalonga,
'Dibwe wadilemile wazengaji,
Sambi digalamuka dibwe kulu kubanza gose.
11 Mbuli ino itendigwa na Mndewa,
nayo yotukanganya!' "
12 Walangulizi wa Wayahudi walonda kumgoga Yesu, kwavija wajuwa lusimo luno kawalonga wao. Lakini waludumba lunhu lwa wanhu, avo wamuleka wasegela.

Mbuli ya kulipa kodi
Mat 22:15-22; Luk 20:20-26

13 Mafalisayo wayagwe na wanhu wa Helode wakala watumigwe kwa Yesu, wamgoge kwa mbuli zake.
14 Wamcholela wamulongela, "Mfundiza, tokujuwa gweye kwa munhu ulonga ukweli, humdumba munhu yoyose, hutonga ukulu wa munhu. Lakini gweye kofundiza goyolonda Mulungu wanhu wagatende. Tulongele, vino vinoga kulipa kodi kwa Mndewa wa Lumi hebu havinogile bule? Tulipe hebu seketulipe?"
15 Lakini Yesu kaujuwa ubala wao kawauza, "Habali monigeza? Ngalileni isente niilole."
16 Wamgalila isente, nayo kawauza, "Vino kihanga kino cha nani? Na twaga dino da nani?"
Wamwidika, "Va Mndewa wa Lumi."
17 Yesu kawalongela, "Mgweleleni Mndewa wa Lumi vili va Mndewa wa Lumi, na mgweleleni Mulungu vili va Mulungu."
Nao wamkanganya Yesu.

Mbuli ya kuzilibuka
Mat 22:23-33; Luk 20:27-40

18 Abaho Masadukayo, wanhu wolonga kuduhu kuzilibuka kulawa kwa wafile. Wayagwe wamcholela Yesu wamulongela,
19 "Mfundiza, Musa katwandikila, 'Munhu yahafa na kuleka mwehe wake bila wana, ndugu yake munhu ayo kolondeka yamsole mgane ayo, yamulelele ndugu yake yafile wana.'
20 Kukala na ndugu saba, ija imkulu kasola mwehe kafa halekile wana.

21 Wakabili nayo kamuhala mgane ayo
nayo vivija kafa halekile wana. Vivija kwa
wakadatu kafa halekile wana.
22 Abaho kwa wayagwe, wose saba
wamsolile mgane ayo wafa hawalekile
wana. Ako kumwande, mtwanzi ayo nayo
kafa.
23 Avo, wanhu wose wafile wahazilibuka
mwiisiku ya kuzilibuka, mtwanzi ayo
kokuwa mwehe wa nani? Kwavija wose
saba wakala wamsolile."
24 Yesu kawedika, "Mweye mopotela!
Kwavija hamugajuwile Maandiko
Gang'alile hebu udahi wa Mulungu.
25 Kwavija wanhu wafile vonda
wazilibuke, hawasola wala hawasoligwa
wokuwa kamba wasenga wa kuulanga.
26 Kwa mbuli ya kuzilibuka kwa wanhu
wafile, hamusomile mna ikitabu cha Musa
mbuli ya kisolo kikwaka? Mulungu kamu-
longela Musa, 'Niye na Mulungu wa Abula-
hamu na wa Isaka na wa Yakobo.'
27 Heyo heli Mulungu wa wanhu wafile,
ila Mulungu wa wanhu wagima. Avo mw-
eye mopotela ng'hani!"

Lagizo kulu
Mat 22:34-40; Luk 10:25-28

28 Mfundiza Malagizo ga Musa imoja
yakalile aho kahulika viwaibamilile. Kona
kamba Yesu kawedika goya Masadukayo,
avo kamkwesela Yesu kamuuza, "Mna ga
Malagizo gose lagizo gani dili kulu?"
29 Yesu kamwidika, "Lagizo dili kulu
ijo dino, 'Tegelezeni mweye wanhu wa
Izilaeli! Mndewa Mulungu wetu ayo Mn-
dewa yaiyeka.
30 Mnogele Mndewa Mulungu wako kwa
moyo wako wose, kwa loho yako yose, kwa
nzewele zako zose, na kwa nguvu zako
zose.'
31 Lagizo da kabili kwa ukulu ijo
dino, 'Mnogele miyago kamba viuinogela
mwenyego.' Kuduhu lagizo diyagwe kulu
kubanza gano mabili."
32 Mfundiza Malagizo ga Musa kamtogola
Yesu, "Mfundiza, kwidika goya viulongile,
Mndewa ayo Mulungu na kuduhu iyagwe
ila heyo.
33 Kumnogela Mulungu wako kwa moyo
wako wose na kwa nzewele zako zose na
kwa nguvu zako, na kumnogela miyago
kamba viuinogela mwenyego, kunoga
ng'hani kugoga Malagizo gano mabili
kubanza kumulavila Mulungu nhosa za
wanyama na nhosa ziyagwe."
34 Yesu viyonile munhu ayo kedika goya,
kamulongela, "Huli kutali na Undewa wa
Mulungu."

Kusongela aho haduhu munhu yoyose
yagezile kumuuza Yesu mbuli yoyose.

Kilisito Mkombola ayo nani
Mat 22:41-46; Luk 20:41-44

35 Yesu viyakalile kofundiza Mng'anda
ya Mulungu, kawauza, "Habali wafundiza
Malagizo ga Musa wolonga Kilisito Mkom-
bola mwana wa Daudi?
36 Loho Yang'alile kamulongoza Daudi
kulonga,
'Mndewa Mulungu kamulongela Mndewa
wangu,
Kala hano hana mwambu wa mkono
wangu wa kudila
mbaka niweke hasi mmagulu gako wanhu
wakwihile.'
37 "Avo Daudi mwenyego kamkema, 'Mn-
dewa.' Avo Kilisito Mkombola kodahaze
kuwa mwana wa Daudi?"

Yesu kowazuma wanhu mbuli ya wafun-
diza Malagizo ga Musa
Mat 23:1-36; Luk 20:45-47

Lunhu lwa wanhu lukala lumtegeleza
Yesu kwa kudeng'helela.
38 Viyakalile kofundiza, kawalongela,
"Muiteganye na wafundiza Malagizo ga
Musa, wonogelwa kugenda kuno wovala
mikanzu mitali na kulamusigwa na wanhu
mna gamagulilo,
39 wosagula vigoda va haulongozi mz-
ing'anda za kumpula Mulungu na kukala
hanhu hanogile mna izinyimwili nyimwili.
40 Wowaboka wagane vinhu na kusola
ng'anda zao, abaho woilagusa wanoga kwa
kumpula Mulungu mbuli nyingi. Nhaguso
yao yokuwa ng'hulu!"

Sadaka ya mgane
Luk 21:1-4

41 Yesu kakala behi na kigelo cha
kulavila sadaka hana Ing'anda ya Mulungu,
kawalola wanhu viwolava sente mkigelo.
Matajili wengi walava sente nyingi.
42 Abaho keza mgane mkiwa kalava sente
mbili ndodo.
43 Yesu kawakema wanahina zake
kawalongela, "Nowalongela ukweli mgane
mkiwa ino kalava sente nyingi mna ikigelo
cha sadaka kubanza wose wayagwe.
44 Kwavija wose walava vija visigale muu-
tajili wao, lakini mgane ino hamoja na
ukiwa wake kalava vose viyelinavo."

13

Yesu kolonga mbuli ya kubanangika kwa
Ng'anda ya Mulungu
Mat 24:1-2; Luk 21:5-6

1 Yesu viyakalile kosegela kuna Ing'anda
ya Mulungu, mwanahina wake imoja ka-
mulongela, "Mfundiza, lola mabwe gano na
ng'anda zino vizinogile!"
2 Yesu kamwidika, "Kozona ng'anda
zino vizili ng'hulu? Haduhu dibwe donda

dilekigwe uchanha ya diyagwe, kila dibwe dokwasigwa hasi."

Kugaya na kudununzika
Mat 24:3-14; Luk 21:7-19

3 Yesu viyakalile kuna Ulugongo lwa Mizeituni, mwambu kwa mwambu na Ng'anda ya Mulungu, baho Petulo na Yakobo na Yohana na Andeleya wamcholela Yesu kinyelegezi.
4 Wamulongela, "Tulongele, choni chonda kitendeke kulagusa kipindi cha kulawililа gano gose?"
5 Yesu kawalongela, "Muiteganye, munhu yoyose sekeyawavizile.
6 Wanhu wengi, wokwiza kwa twaga jangu na kulonga, 'Nene iyo heyo!' Nao wowavizila wanhu wengi.
7 Mwahahulika mbuli za ng'hondo kutali na mbuli za ng'hondo mmabehi, sekemudumbe, kwavija gano gose golondigwa galawilile, ila kimambukizo king'hali hakinavika.
8 Isi yoitowa na isi iyagwe, undewa woitowa na undewa uyagwe. Kila hanhu hokuwa na mitigisiko mikulu ya isi na lufililі lwa nzala. Gano gose kamba mwanduso wa usungu wa kulela mwana.
9 "Na mweye muiteganye. Mogogigwa na kugaligwa mkitala. Motoigwa mna izing'anda za kumpula Mulungu, mogaligwa haulongozi wa wakulu wa isi na wandewa mbuli ya niye, muladi muwalongele Mbuli Inogile.
10 Lakini kimambukizo king'hali hakinavika, Mbuli Inogile tanhu yolondeka ipetigwe kwa wanhu wose.
11 Mwahagogigwa na kugaligwa mkitala, sekemunyawenyawe mbuli ya kulonga. Kipindi chahavika longeni chochose chonda mugweleligwe. Kwavija mbuli zonda mulonge hazili zenu, ila zolawa kwa Loho Yang'alile.
12 Munhu komuhinduka ndugu yake too yakomigwe, na tata komuhinduka mwanage yakomigwe. Wana wowahinduka tata zao na mama zao wakomigwe.
13 Wanhu wose wowehila mweye mbuli ya niye, lakini yoyose yonda yafunge umoyo mbaka kukimambukizo kokomboligwa.

Magayo makulu
Mat 24:15-28; Luk 21:20-24

14 "Vondamuchone, 'Kinhu kinyolodoke kigala Ubananzi' kima hanhu si hake. Munhu yosoma yavijuwe, waja weli mwiisi ya Yudea wakimbilile kuna ivigongo.
15 Munhu yeli mkiswili cha ng'anda yake sekeyahumuluke hasi mna ing'anda yake kusola kinhu.
16 Yeli kumgunda sekeyabwele ukae kusola kiwalo chake.
17 Wogaya watwanzi wali na zinda na waja wokong'heza mna izisiku azo.
18 Mpuleni Mulungu mbuli zino sekezilawilile mna ikipindi cha kihuhwe!
19 Kwavija siku azo hokuwa na magayo makulu, haganalawila kulawa kuna ichanduso Mulungu viyaumbile isi mbaka sambi na honda galawilile kabili.
20 Lakini Mulungu kazihunguza siku zizo, maza hazihunguze sambi yahone munhu yoyose. Lakini mbuli ya wanhu zake yawasagule, Mulungu kazihunguza siku zizo.
21 "Avo, munhu yoyose yahawalongela, 'Amweye, Kilisito kahano!' hebu 'Kahaja!' sekemumtogolele.
22 Kwavija wolawililа makilisito na watula ndagu wa uvizi. Wotenda unzonza na vilaguso muladi yahadahika wawavizile hata waja wasaguligwe na Mulungu.
23 Muiteganye! Niye niwalongela kila kinhu kipindi king'hali hakinavika.

Kwiza kwa Mwana wa Munhu
Mat 24:29-31; Luk 21:25-28

24 "Gahamala magayo ga siku azo, zuwa dokuwa ziza, na mwezi honda umwemwese bule,
25 nhondo zolagala kulawa kuulanga, na vinhu vili kuulanga votigisika.
26 Abaho Mwana wa Munhu kolawililа, kokwiza mna gamawingu kwa nguvu ng'hulu na ukulu.
27 Abaho kowatuma wasenga zake wa kuulanga mna izibanzi nne za mwiisi, waweke hamoja wanhu wasaguligwe na Mulungu kulawa mwambu uno wa isi na uyagwe.

Fundizo da mbiki wa mtini
Mat 24:32-35; Luk 21:29-33

28 "Ifunzeni kubitila mbiki wa mtini. Matambi gake gahasonga kuzuka na kwika majani, mujuwe kamba vuli da mmabehi.
29 Vivija, mwahazona mbuli azo, mojuwa kamba kammabehi kwiza.
30 Nowalongeleni ukweli, wanhu wa lukolo luno hawafa wose mbaka gano gose galawilile.
31 Ulanga na isi vobita, lakini mbuli zangu hondazibite ng'o.

Kuduhu munhu yaijuwile siku hebu saa
Mat 24:36-44

32 "Kuduhu yaijuwile siku hebu saa ya kwiza, siyo wasenga wa kuulanga wala Mwana, lakini Tata yaiyeka ayo yaijuwile.
33 Muiteganye, na mukale meso, kwavija Hamkijuwile kipindi chonda yeze.
34 Yokuwa kamba munhu yofunga mwanza na kuwaleka wasang'hanaji zake walolese goya vinhu, kila munhu kamgwaa

sang'hano yakutenda. Kamulagiza mkalizi wa mulango yakale meso.
35 Muiteganye, kwavija hamujuwile kipindi cha kwiza mkulu wa ng'anda, yodaha kuwa ichungulo, kilo kikulu, nzogolo zikwika, hebu imitondo.
36 Yaheza kwa kuwasinhusa, sekeyawavike muwasile.
37 Mbuli iniwalongele mweye, nowalongela wanhu wose, kaleni meso!"

14

Kiseto cha kumkoma Yesu
Mat 26:1-5; Luk 22:1-2; Yoh 11:45-53

1 Zikala zisigale siku mbili ivike Nyimwili nyimwili ya Pasaka na Magate haganageligwa usasu. Wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa wakala wozahila nzila ya kumgoga Yesu wamkome.
2 Walonga, "Seketutende avo kipindi cha Nyimwili nyimwili ya Pasaka, buleavo wanhu woding'huka."

Yesu kobakigwa mavuta ako Betania
Mat 26:6-13; Yoh 12:1-8

3 Yesu kakala Betania mng'anda ya Simoni, munhu yakalile na utamu wa dikulu. Viyakalile koja, mtwanzi imoja keza na nyhupa ya alabasita imemile mavuta gonung'hila goya ga bei ng'hulu. Kaifungula, kamgidila Yesu ga mavuta mdipala.
4 Wanhu wayagwe wakalile aho wagevuzika, wailongela, "Unanzi gani uno wa mavuta!"
5 Abaho wamkomhokela mtwanzi ayo, walonga, "Mavuta gano gahauzigwe kwa sente magana madatu na zisente wagweleligwe wakiwa!"
6 Lakini Yesu kawalongela, "Mulekeni, habali momgaza mtwanzi ino? Niye kanhendela mbuli inogile.
7 Wanhu wakiwa mokala nao siku zose, saa yoyose mwahalonda modaha kuwataza. Lakini honda mukale na niye siku zose.
8 Mtwanzi ino katenda viyadahile, kalongola kulubakaza lukuli lwangu mavuta ganogile, kulutanda kwa kuzikigwa.
9 Nowalongeleni ukweli, kokose konda ipetigwe Mbuli Inogile mwiisi, kino kiyatendile mtwanzi ino cholongigwa, avo wanhu womkumbuka."

Yuda kotogola kumuhinduka Yesu
Mat 26:14-16; Luk 22:3-6

10 Abaho imoja wa wanahina zake longo na wabili yakemigwe Yuda Isikaliote, kachola kwa wakulu wa walava nhosa yamuhinduke Yesu kumwao.
11 Avo viwahulike kiyalongile wadeng'helela, na wailagana nayo kumgwaa sente. Avo Yuda kasonga kuzahila nzila ya kumgela Yesu mmakono gao.

Yesu koja lujo lwa Pasaka na wanahina zake
Mat 26:17-25; Luk 22:7-14, 21-23; Yoh 13:21-30

12 Mna isiku ya ichanduso ya Nyimwili nyimwili ya Magate hagageligwe Usasu, siku dijo mwana ng'hondolo wa Pasaka kochinjigwa, wanahina zake Yesu wamuuza, "Kolonda tuchole kwahi tukutandile lujo lwa Pasaka?"
13 Yesu kawatuma wanahina zake wabili kawalongela, "Gendeni kudibuga, momting'hana mbigalo kaidikwa nongo ya mazi. Mkwelelezeni,
14 mbaka mng'anda yonda yengile, mulongeleni mwene kae, 'Mfundiza kolonga, da kwahi gati da kudila lujo lwa Pasaka niye na wanahina zangu?'
15 Nayo kowalagusila gati kulu dili uchanha dikigwa goya na dihambigwa. Mumo tutandileni."
16 Wanahina zake wasegela, wachola kudibuga, wavika kila kinhu vivija viyawalongele Yesu, avo wamtandila lujo lwa Pasaka.
17 Viivikile ichungulo, Yesu kavika na wanahina zake longo na wabili.
18 Viwakalile woja, Yesu kalonga, "Nowalongeleni imoja wenu yoja na niye, konihinduka."
19 Wanahina zake wanyawanyawa, wamuuza, imoja imoja, "Vino gweye kolonga niye?"
20 Yesu kawedika, "Imoja wenu mweye longo na wabili, yozanhika gate jake hamoja na niye mbakuli.
21 Mwana wa Munhu kofa kamba Maandiko Gang'alile vigolonga. Lakini kogaya munhu ija yomuhinduka Mwana wa Munhu. Yahanogile ng'hani kamba munhu ayo sambi yavumbuke!"

Lujo lwa Mndewa
Mat 26:26-30; Luk 22:14-20; 1Kol 11:23-25

22 Viwakalile woja, Yesu kasola gate, kamgwaa nhogolwa Mulungu, kadibanzula na kawagwaa wanahina zake kalonga, "Soleni, uno ulo lukuli lwangu."
23 Abaho kasola kikasi cha divai, kamgwaa nhogolwa Mulungu, kawagwaa wanahina zake, wose waking'wela.
24 Yesu kalonga, "Ino ayo damu yangu ilagusa lagano da Mulungu, ikwitika mbuli ya wanhu wengi.
25 Nowalongela, kusongela sambi honda ning'we kabili divai, mbaka siku dijo donda

ning'we divai ya sambi Muundewa wa Mulungu."
26 Abaho wemba lwila, wachola kuna Ulugongo lwa Mizeituni.

Yesu kolagula Petulo kombela
Mat 26:31-35; Luk 22:31-34; Yoh 13:36-38

27 Yesu kawalongela, "Mweye mose mokimbila na kundeka niiyeka, kwavija Maandiko Gang'alile golonga, 'Mulungu komtowa msusilaji, na ng'hondolo wose wopwililika.'
28 Lakini nahazilibuka, nowalongolela kuchola Galilaya."
29 Petulo kamwidika Yesu, "Hata kamba wose wahakuleka, niye sikuleka bule!"
30 Yesu kamulongela Petulo, "Nokulongela ukweli, kilo cha lelo nzogolo yang'hali hana kwika miyanza mibili, konibela miyanza midatu."
31 Petulo kagangamiza kulonga, "Silonga vivo bule, hata kamba nahafa na gweye!"
Na wanahina wayagwe walonga vivo.

Yesu kompula Mulungu ako Getisemane
Mat 26:36-46; Luk 22:39-46

32 Yesu na wanahina zake wavika hanhu hokemigwa Getisemane, Yesu kawalongela, "Kaleni hano, niye nogenda kumpula Mulungu."
33 Kawasola Petulo na Yakobo na Yohana. Yesu kona usungu na kanyunyuwala.
34 Kawalongela wanahina zake, "Usungu uli muumoyo wangu mkulu ng'hani wodaha kung'homa. Kaleni hano meso."
35 Kachola kumwande kidogo, kaibwanha hasi, kampula Mulungu, kamba yahadahika sekeyaibitile saa ayo ya madununzo.
36 Kampula Mulungu, "Tata! Kumwako gose godahika. Ukisegeze kikasi kino cha madununzo. Lakini siyo kamba vinilonda niye ila viulonda gweye."
37 Abaho kabwela kawavika wanahina zake wadatu wawasa. Kamulongela Petulo, "Simoni kuwasa? Vino hamudahile kukala meso hata saa dimoja?"
38 Kawalongela, "Kaleni meso, mumpule Mulungu sekemwingile mna ukugezigwa. Moyo wa munhu wolonda kutenda ganogile, lakini lukuli lwaduhu nguvu."
39 Kachola lwa kabili kumpula Mulungu, kalonga mbuli zizija.
40 Viyabwelile kabili, kawavika wanahina zake wawasa, kwavija meso gao gakala na utulo. Hawaijuwile mbuli yakumulongela Yesu.
41 Viyabwelile mwanza wa kadatu, kawalongela, "Mung'hali muwasa na kubwihila? Yotosha! Kipindi kivika! Loleni, Mwana wa Munhu kogeligwa mmakono ga wanhu wene nzambi.
42 Lamukeni, tuchole. Loleni munhu yonihinduka kavika!"

Yesu kogogigwa
Mat 26:47-56; Luk 22:47-53; Yoh 18:3-12

43 Yesu viyakalile yang'hali yogendelela kulonga, imoja wa wanahina zake longo na wabili, yakemigwe Yuda Isikaliote kavika. Keza na lunhu lutumigwe na wakulu wa walava nhosa, wafundiza Malagizo ga Musa na wavele, kuno wapapa mapanga na malungu.
44 Yuda Isikaliote yomuhinduka Yesu kawagwaa kilaguso, kawalongela, "Munhu yonda nimnonele ayo yummulonda. Mgogeni mumgele mmakono genu."
45 Bahaja Yuda kamcholela Yesu kamulongela, "Mfundiza!" Abaho kamnonela.
46 Avo wamgoga Yesu wamgodeka.
47 Lakini imoja wa waja wakalile na Yesu, kasomola panga jake, kamkanha digwiti msang'hanaji wa Mkulu wa walava nhosa.
48 Yesu kawalongela, "Vino habali mwizile kungoga na mapanga na malungu kamba vija nambavi?
49 Kila siku ng'hala na mweye, nowafundiza kuna Ing'anda ya Mulungu, hamnigogile. Lakini gano gatendeka muladi Maandiko Gang'alile galawilile."
50 Abaho wanahina wose wamuleka wakimbila.
51 Mbwanga imoja yavalile mgolole wiyeka, kakala yomkweleleza Yesu. Walonda kumgoga,
52 lakini kauleka mgolole wake, kakimbila mwazi.

Yesu kamkitala
Mat 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Yoh 18:13-14, 19-24

53 Abaho Yesu kagaligwa mng'anda ya Mkulu wa walava nhosa, mumo wakulu wa walava nhosa wose, wavele na wafundiza Malagizo ga Musa waiting'hana.
54 Petulo kamkweleleza Yesu kwa kutali, kengila muuluwa lwa mkulu wa walava nhosa, kakala hasi na wakalizi, kokotela moto.
55 Wakulu wa walava nhosa na wanhu wose wa mkitala wazahila usindila wa uvizi muladi wamkome Yesu, lakini hawaupatile bule.
56 Wanhu wengi walonga mbuli za uvizi kwa Yesu, lakini usindila wao hauwilumbile.
57 Abaho wanhu wayagwe wema walonga mbuli za uvizi kwa Yesu.
58 Walonga, "Tumuhulika kolonga, 'Noibomola Ng'anda ino ya Mulungu izengigwe na wanhu, na kwa siku ndatu noizenga iyagwe haizengigwe na wanhu.' "
59 Na awo vivija usindila wao hauwilumbile.

60 Mkulu wa walava nhosa kenuka
mgameso ga wanhu kamuuza Yesu, “Vino
kuduhu mbuli ya kwidika kwa kitala
choolava wanhu wano?”
61 Lakini Yesu kanyamala tuluu, halongile
mbuli, Mkulu wa walava nhosa kamuuza
kabili, “Gweye ayo Kilisito Mkombola,
Mwana wa ija Yotogoligwa?”
62 Yesu kamwidika, “Nene iyo heyo. Mw-
eye momona Mwana wa Munhu kakala
muukulu mwambu wa mkono wa kudila
wa Mulungu yeli na Udahi, kokwiza mna
gamawingu ga kuulanga!”
63 Mkulu wa walava nhosa kakidega ki-
walo chake, kalonga, “Hatulonda usindila
uyagwe!
64 Muhulika viyomuliga Mulungu. Mw-
eye mogesaze?”
Wose walonga, kabananga kolondeka
yakomigwe.
65 Wanhu wayagwe wamtemela mate
Yesu, wamgubika gameso, wamtowa na
wamulongela, “Lagula, nani yakutowile!”
Abaho wakalizi wamsola wamtowa ng'hofi.

Petulo kombela Yesu
Mat 26:69-75; Luk 22:56-62; Yoh 18:15-18, 25-27

66 Petulo viyakalile yang'hali hasi muu-
luwa, msang'hanaji imoja wa kitwanzi wa
mkulu wa walava nhosa kamcholela.
67 Viyamone Petulo kokotela moto, kamu-
lola bunhuu kamulongela, “Gweye vivija
kukala hamoja na Yesu wa Nazaleti.”
68 Petulo kabela, “Bule, sijuwile kiu-
longa.” Abaho Petulo kalawa kunze mbaka
kuna uluhelengo. Bahaja nzogolo keka.
69 Msang'hanaji ija wa kitwanzi kamona
Petulo, kawalongela wanhu wemile aho,
“Ino nayo imoja wao!”
70 Lakini Petulo kabela kabili.
Hamwande kidogo wanhu wakalile
wemile aho wamulongela Petulo kabili,
“Gweye vivija kwa imoja wao, kwavija kwa
mwenekae wa Galilaya.”
71 Petulo kalonga, “Mulungu kojuwa no-
longa ukweli, niduiligwe nahalonga uvizi,
simjuwile munhu yumulonga!”
72 Bahaja nzogolo keka mwanza wa
kabili, baho Petulo kakumbuka mbuli
ziyalongeligwe na Yesu, “Nzogolo yang'hali
hanakwika miyanza mibili, konibela
miyanza midatu.” Avo Petulo kasonga
kulila.

15

Yesu kogaligwa kwa Pilato
Mat 27:1-2, 11-14; Luk 23:1-5; Yoh 18:28-38

1 Imitootondo, wakulu wa walava nhosa,
wafundiza Malagizo ga Musa, wavele na
wanhu wose wa mkitala waiting'hana,
waitogolela kumgala Yesu kwa Pilato.
Wamgodeka nzabi, wamgala kwa Pilato.
2 Pilato kamuuza Yesu, “Gweye ayo Mn-
dewa wa Wayahudi?”
Yesu kamwidika, “Ona, vivo viulonga.”
3 Wakulu wa walava nhosa wamulavila
Yesu vitala vingi,
4 avo Pilato kamuuza Yesu kabili, “Hu-
londa kwidika? Tegeleza viwokulavila vi-
tala!”
5 Lakini Yesu hedike mbuli yoyose, Pilato
kakanganya.

Yesu kotagusigwa yafe
Mat 27:15-26; Luk 23:13-25; Yoh 18:39-19:16

6 Yahavikaga Nyimwili nyimwili ya
Pasaka Pilato kamfungulilaga mfungwa
imoja wamulondile wanhu.
7 Mna ikipindi acho kukala na
munhu imoja twaga jake Balaba, kakala
yagodekigwe mkifungo na wayage, mbuli
ya ukomaji kipindi wanhu viwading'huke.
8 Lunhu lwa wanhu viluiting'hane,
lumpula Pilato yawatendele kamba
viyatendaga.
9 Pilato kawauza, “Molonda niwafun-
gulileni mndewa wa Wayahudi?”
10 Pilato kajuwa goya kamba wakulu
wa walava nhosa wamgela Yesu mmakono
gake kwavija wamonela migongo.
11 Lakini wakulu wa walava nhosa
wawading'hula wanhu wampule Pilato
yawafungulile Balaba.
12 Pilato kaluuza kabili lunhu luja, “Vino
molonda nhende choni kwa munhu ino yu-
mumkema mndewa wa Wayahudi?”
13 Wanhu wose wakemelela, “Muwambe
mumsalaba!”
14 Pilato kawauza, “Vino kabananga
choni?”
Awo wagendelela kukemelela,
“Muwambe mumsalaba!”
15 Pilato kalonda kulunogeza lunhu
lwa wanhu, avo kamfungulila Balaba
mkifungo. Abaho kalagiza Yesu yatoigwe
mbalati na yawambigwe mumsalaba.

Wakalizi womzeha Yesu
Mat 27:27-31; Yoh 19:2-3

16 Wakalizi wamgala Yesu muuluwa lwa
ng'anda ya mkulu wa isi, waiting'hana na
wayao wose.
17 Wamvaza kiwalo cha Undewa, waluka
ngata ya miba, waika mdipala jake.
18 Wamulamusa, “Mwinyi, Mndewa wa
Wayahudi!”
19 Wamtowa mbalati mdipala
wamtemela mate, wamfugamila na
kumwinamila.
20 Viwamambukize kumzeha, wamvula
ikiwalo cha Undewa wamvaza viwalo vake.

Abaho wamulava kunze wamuwambe mumsalaba.

Yesu kowambigwa mumsalaba
Mat 27:32-44; Luk 23:26-43; Yoh 19:17-27

21 Viwakalile mnzila wamting'hana munhu imoja twaga jake Simoni, mwenekae wa Kilene, tatao Alekizanda na Lufo. Kipindi acho kakala kolawa kumgunda, wakalizi wamnanahiza yaupape msalaba wa Yesu.
22 Wamgala Yesu mbaka hanhu hokemigwa Goligota, fambulo jake, "Hanhu ha Fumvu da Pala."
23 Wamgwaa Yesu divai ihanganyigwe na kinhu kili usungu, lakini Yesu kalema kung'wa.
24 Abaho wamuwamba Yesu mumsalaba, waigolela viwalo vake, kwa kubwanha simbi, ili yajuwike simbi yomgwila nani avo yasole ikiwalo.
25 Ikala saa ndatu imitondo viwamuwambile Yesu mumsalaba.
26 Wandika kilamuso cha kutagusigwa kwake, chandikigwa vino, "Mndewa wa Wayahudi."
27 Vivija wawawamba wabavi wabili hamoja na Yesu, imoja mwambu wake wa mkono wa kudila na iyagwe mwambu wake wa kumoso.
28 Avo galawilila Maandiko Gang'alile galongile, "Kekigwa hamoja na wanhu watendile gehile."
29 Wabita nzila watigisa mapala gao wamuliga Yesu, walonga, "Gweye kulonga koibomola Ng'anda ya Mulungu na kuizenga kabili kwa siku ndatu!
30 Lelo humuluka mumsalaba uikombole mwenyego!"
31 Vivija wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa wamzeha Yesu walonga, "Kawakombola wayagwe, lakini hadaha kuikombola mwenyego!
32 Leka tumulole Kilisito Mkombola, Mndewa wa Izilaeli, lelo yahahumuluka mumsalaba na tweye tomtogola!"
Vivija na wanhu waja wabili wawambigwe hamoja na Yesu wamuliga.

Ifa ya Yesu
Mat 27:45-56; Luk 23:44-49; Yoh 19:28-30

33 Viivikile saa sita imisi, isi yose ikala igubikigwe na ziza totolo, ziza dijo dikala kwa masaa madatu.
34 Viivikile saa tisa imisi, Yesu kalila kwa sauti ng'hulu, "Eloi, Eloi, lama, sabakitani?" Fambulo jake, "Mulungu wangu, Mulungu wangu, habali kundeka?"
35 Wanhu wayagwe wemile aho viwamuhulike, walonga, "Tegelezeni, komkema Eliya!"
36 Munhu imoja kakimbila kavabika dodoki mwiidivai, kadinanika mulubiki, kadika mmulomo wa Yesu, kalonga, "Beta tulole kamba Eliya kokwiza kumuhumulusa mumsalaba!"
37 Yesu kalila kwa sauti ng'hulu, abaho kafa.
38 Panziya da Ng'anda ya Mulungu digola gati da Ng'anda ya Mulungu na hanhu hong'ala ng'hani, didegeka mhande mbili, kulawa uchanha mbaka hasi.
39 Mkulu wa wakalizi yemile haulongozi ha msalaba kamona Yesu viyafile, kalonga, "Kweli munhu ino kakala Mwana wa Mulungu!"
40 Baho kukala na watwanzi wayagwe wakalile wolola kwa kutali. Mna iwao kakala Malia Magidalena, Malia mamao Yakobo mdodo na Yusufu na Salome.
41 Watwanzi awo wamkweleleza Yesu viyakalile Galilaya na kumsang'hanila. Watwanzi wayagwe wezile nayo Yelusalemu vivija wakala aho.

Kuzikigwa kwa Yesu
Mat 27:57-61; Luk 23:50-56; Yoh 19:38-42

42 Viivikile ichungulo ing'hali hainavika siku ya Kubwihila. Wayahudi wakala woitanda kwa siku ayo ya Kubwihila.
43 Yusufu mwenekae wa Alimataya, imoja wa wakulu wa Mkitala cha Wayahudi yategelezigwe ng'hani kavika. Munhu ino kakala kobetela kwiza kwa Undewa wa Mulungu. Avo kamgendela Pilato bila kudumba, kampula yamgwee lukuli lwa Yesu.
44 Pilato kakanganya kuhulika Yesu kafa. Kamkema mkulu wa wakalizi kamuuza kamba Yesu kakala yafile mwaka.
45 Pilato viyalongeligwe avo na mkulu wa wakalizi kamba Yesu kafa, kamulongela Yusufu yalusole lukuli lwa Yesu.
46 Yusufu kagula sitili, kaluhumulusa lukuli lwa Yesu, kaluzingiliza sitili kalwika mdipanga disongoligwe mdibwe. Abaho kabimbilisa dibwe kulu kadigubika mmulomo wa dipanga.
47 Malia Magidalena na Malia mamake Yusufu wahona hanhu halwikigwe lukuli lwa Yesu.

16

Yesu kozilibuka
Mat 28:1-8; Luk 24:1-12; Yoh 20:1-10

1 Viimalile siku ya Kubwihila, Malia Magidalena, Malia mamake Yakobo na Salome wagula mavuta gonung'hila goya wachola kulubakaza lukuli lwa Yesu.
2 Imitootondo ng'hani mna isiku ya jumapili, zuwa vidisongile kulawa wachola kudipanga.

3 Viwakalile mnzila wailongela, “Nani
yonda yatubimbilisile idibwe hamgwazo
wa umulomo wa dipanga?”
4 Lakini viwalolile wona dibwe dija
dibimbilisigwa mwaka hamgwazo. Dikala
dibwe kulu ng'hani.
5 Avo wengila mdipanga, wamona mb-
wanga imoja yavalile kiwalo kizelu, kakala
mkono wa kudila, wadumba ng'hani.
6 Kawalongela, “Sekemudumbe nojuwa
momzahila Yesu wa Nazaleti yawambigwe
mumsalaba. Kahaduhu hano, kazilibuka!
Loleni hanhu hawamwikile.
7 Avo choleni mkawalongele wanahina
zake na Petulo, ‘Yesu kowalongolela
Galilaya, kuko momona kamba viyawalon-
gele.’ ”
8 Avo walawa mdipanga, kuno wogwaya
na kudumba, wakimbila. Hawamulongele
munhu yoyose mbuli ino kwavija wakala
wodumba.

Yesu komulawilila Malia Magidalena
Mat 28:9-10; Yoh 20:11-18

9 Yesu viyazilibuke mwiisiku ya Jumapili
imitootondo, tanhu kamulawilila Malia
Magidalena, ija yamulavile vinyamkela
saba.
10 Nayo kachola kuwalongela waja
wakalile na Yesu, wakala wang'hali
woiyalala na kulila.
11 Viwamuhulike Malia Magidalena
kolonga kamba Yesu mgima na kamona,
hawamtogolele bule.

Yesu kowalawilila wanahina wabili
Luk 24:13-35

12 Abaho Yesu kawalawilila wanahina
zake wabili mna ikihanga kiyagwe,
wanahina awo wakala wochola kumgunda.
13 Nao wabweleganya na kuwalongela
wayao, lakini hawawatogolele bule.

Yesu kowalawilila wanahina zake longo na imoja
Mat 28:16-20; Luk 24:36-49; Yoh 20:19-23; Sang'h 1:6-8

14 Kukimambukizo Yesu kawalawilila
wanahina zake longo na imoja viwakalile
woja. Kawakomhokela kwavija wakala
waduhu kutamanila na wakala wadala
kuwatogolela waja wamonile viyazilibuke.
15 Kawalongela, “Choleni mwiisi yose
mukawapetele wanhu wose Mbuli Inogile.
16 Munhu yoyose yotogola na kuba-
tizigwa, kokomboligwa, lakini munhu
yoyose yolema kutogola kotagusigwa.
17 Wanhu wose wotogola wogweleligwa
udahi wa kutenda unzonza, kwa twaga
jangu wolava vinyamkela, wolonga ulonzi
wa sambi,
18 wahagoga mizoka hebu wahang'wa
sumu hondawatendigwe kinhu chochose
kihile, wowekila wanhu watamu makono
gao, nao wohona.”

Yesu kogaligwa kuulanga
Luk 24:50-53; Sang'h 1:9-11

19 Mndewa Yesu viyamambukize kulonga
na wanahina zake, kagaligwa kuulanga,
kakala muukulu mwambu wa mkono wa
kudila wa Mulungu.
20 Abaho wanahina zake wachola kila
hanhu kuwapetela wanhu Mbuli Inogile.
Na Mndewa kasang'hana nao na unzonza
wautendile ulagusa kamba usenga wao
ukala wa ukweli.

Mbuli Inogile ya Yesu Kilisito yandikigwe na Luka
Ulongozi

Mbuli Inogile yandikigwe na Luka ya mumkumbo wa vitabu vine va lagano da sambi, vitabu avo volagusa vija Yesu viyakalile hano mwiisi. Kila kitabu acho chokemigwa, "Injili," fambulo jake Mbuli Inogile. Vitabu avo vandikigwa ako kumwande na Matayo na Maluko na Luka na Yohana kipindi Yesu viyafile na kuzilibuka. Luka handike mbuli za Yesu viyakalile hano mwiisi ziiyeka, lakini vivija kandika mbuli ziwatendile wanahina zake ako kumwande Yesu viyafile na kuzilibuka na kitabu acho kikemigwa Sang'hano za Iwatumigwa. Kuduhu munhu yojuwa kipindi gani hebu chandikiligwa kwahi kitabu kino cha Mbuli Inogile yandikigwe na Luka, lakini wanhu woifunza mbuli wose woitogolela kamba sengine chandikigwa behi ya mwaka wa 70 toka kuvumbuka kwa Kilisito.

Mwandikaji kakala Luka yakalile mganga. Wandikaji wake na ulonzi uyekile volagusa kamba heyo kakala munhu yasomile. Luka kalonda kwandika mbuli imoja imoja kamba vizilawilile kwa Yesu viyakalile hano mwiisi, kasimulila zimbuli kamba vizilawilile, muladi wanhu wayagwe wamwede kwa kusoma mbuli azo (Sula ya 1:1-3). Heyo hakalile Muyahudi bule (Wakolosai 4:10-14) na kandika vija wanhu haweli Wayahudi wahahile kuvijuwa. Mbuli ino yokoneka kwa vija viyafambule mila za Kiyahudi (Sula ya 1:8).

Mbuli Inogile yandikigwe na Luka iigala ng'hani na vitabu va Matayo na Maluko, kwavija vose vosimulila mbuli zizija mna inzila imoja. Mna ivitabu vose vidatu, Luka yaiyeka kasimulila ng'hani mbuli ya kuvumbuka kwa Yohana Mbatizaji. Vivija Luka kogangamiza ng'hani mbuli za kugela kumgongo (Sula za 3:3, 11:4, 17:3-4, 23:34, 24:47) na kumpula Mulungu (Sula za 3:21, 5:16, 6:12, 11:1-12, 22:32).

Mbuli zili mkitabu

Mna isula ya 1:1-4, Luka koitambula Mbuli Inogile iyandike na kosimulila habali kayandika.

Abaho kosimulila kuvumbuka kwa Yesu na vivija viyaitandile kwa kusang'hana (Sula ya 1:5-4:13).

Hanhu hakulu ha Mbuli Inogile (Sula ya 4:14-21:38), Luka kosimulila sang'hano iyatendile Yesu, ng'hani ng'hani unzonza uyatendile na mbuli ziyafundize.

Kukimambukizo, sula za kabili za kimambukizo (Sula ya 22-24), kasimulila vija Yesu viyafile, viyazikigwe na viyazilibuke.

1 Mkulu Teofili,
Wanhu wengi wawamba ng'hani kwandika mbuli zija zilawilile kumwetu.
2 Wandika mbuli zija zitulongeligwe na wanhu waja wazonile kwa meso gao kusongela kuna ichanduso na wapetile uusenga.
3 Avo go mkulu, kwavija nizizahila vinogile mbuli zino kulawa kuna ichanduso, vinikona niye yokuwa vinoga kukwandikila goya mbuli zija zilawilile.
4 Notenda vino muladi ujuwe ukweli wose wa mbuli ziufundizigwe.

Kuvumbuka kwa Yohana Mbatizaji kopetigwa

5 Kipindi acho Helode viyakalile mndewa wa Yudea, kukala na mulava nhosa, twaga jake Zakalia, wa kibumbila cha Abiya.[a] Mwehe wake kakala Elizabeti, nayo vivija kalawa mulukolo lwa mulava nhosa Haluni.
6 Wose wabili wakala wotenda ganogile mgameso ga Mulungu, na kugagoga Malagizo gose ga Mndewa Mulungu.
7 Wakala waduhu wana kwavija Elizabeti kakala mgumba, na wose wabili wakala wavele.
8 Siku dimoja Zakalia kakala Mng'anda ya Mulungu yosang'hana isang'hano yake ya kulava nhosa, kamba viyatendaga mna izamu yake.
9 Zakalia kasaguligwa kwa kubwanha simbi, kamba viwatendaga walava nhosa, kwingila Mng'anda ya Mndewa yasome ubani.
10 Kipindi cha kusoma ubani vikivikile, wanhu wengi wakala kunze wompula Mulungu.
11 Msenga wa kuulanga wa Mndewa kamulawilila Zakalia, kema mwambu wa mkono wa kudila wa upango wa kusomela ubani.
12 Zakalia viyamone, kasinhuka na kagwaya kwa bwembwe.
13 Lakini msenga wa kuulanga kamulongela, "Sekeudumbe, Zakalia! Mulungu kahulika kupula kwako. Mwehe wako Elizabeti kokulelela mwana wa kimbigalo, twaga jake komkema Yohana.
14 Kodeng'helela ng'hani na wanhu wengi wodeng'helela kwa kuvumbuka kwake.

[a] **1:5** ***Abiya.*** Walava nhosa waigola mna ivibumbila malongo mabili na nne, na Abiya kakala mulangulizi mna ikibumbila cha nane.

15 Kokuwa munhu mkulu mgameso ga
Mndewa. Honda yang'we ugimbi hebu di-
vai. Kokuwa na Loho Yang'alile kusongela
mna iinda ya mamake.
16 Kowatenda wanhu wengi wa Izilaeli
wailumbe na Mndewa Mulungu wao.
17 Nayo komulongolela Mndewa, kokuwa
na nguvu kamba mtula ndagu wa Mulungu
Eliya. Kowatenda tata na wana wainogele,
kowagalusa wanhu waja hawamtegeleza
Mulungu wagese ganogile kamba wanhu
wanogile, avo yamtandile Mndewa wanhu
zake."
18 Zakalia kamuuza msenga ija wa ku-
ulanga, "Vino nojuwaze mbuli ino kamba
ya ukweli? Niye na mwehe wangu twa
wavele."
19 Msenga ija kamwidika, "Niye na
Gabilieli. Nokwima haulongozi ha
Mulungu, heyo ayo yanhumile nonge na
gweye kukupetela mbuli ino inogile.
20 Lakini kwavija hutogole mbuli zangu
zonda zilawilile mna ikipindi chake, sambi
hudaha kulonga mbaka siku vonda ilaw-
ilile mbuli ino."
21 Kipindi acho wanhu wakalile wombeta
Zakalia, wakanganya habali kokawa ku-
lawa Mng'anda ya Mulungu.
22 Viyalawile kunze hadahile kulonga
nao. Wajuwa hana kinhu cha unzonza
kiyaonile Mng'anda ya Mulungu, kwavija
kawagwaa kilaguso kwa kwinula makono
gake, na kakala halonga.
23 Viyamambukize sang'hano yake
Mng'anda ya Mulungu, kabwela ukae.
24 Hamwande kidogo imwehe Elizabeti
kagoga inda. Hasegele ukayake kwa miezi
mitano. Kalonga,
25 "Hakimambukizo Mndewa kanisegezela
kinyala mgameso ga wanhu!"

Kuvumbuka kwa Yesu kopetigwa

26 Elizabeti viyakalile na inda ya miezi
sita, Mulungu kamtuma msenga wa
kuulanga, twaga jake Gabilieli, yachole
kudibuga da Nazaleti, mwiisi ya Galilaya.
27 Kakala na usenga wa mhambe imoja
yafungiligwe zengele na mbigalo imoja
twaga jake Yusufu, yalawilile mulukolo lwa
Mndewa Daudi. Mhambe ayo twaga jake
Malia.
28 Msenga ija kamcholela Malia, kamu-
longela, "Zihoze! Mndewa kahamoja na
gweye. Nayo kakunogela ng'hani!"
29 Malia viyauhulike usenga awo wa
msenga wa kuulanga, kakala na mfundo
ng'hani muumoyo wake, kakanganya
usenga awo wofambula choni.
30 Msenga ija kamulongela, "Malia,
sekeudumbe, gweye kupata ng'hekewa ya
Mulungu.
31 Kogoga inda na kolela mwana wa kim-
bigalo, nayo komkema Yesu.
32 Kokuwa munhu mkulu, kokemigwa
Mwana wa Mulungu yeli Uchanha Ng'hani.
Mndewa Mulungu komgwaa kigoda cha
undewa, kamba viyakalile Daudi muhenga
wake.
33 Kokuwa mtawala wa lukolo lwa
Yakobo siku zose, na undewa wake
wokuwa wa mazuwa gose!"
34 Malia kamuuza msenga ija, "Niye na
mhambe. Lelo mbuli ayo yokuwaze?"
35 Msenga ija kamwidika, "Loho
Yang'alile kokwizila, na nguvu za Mulungu
zokugubika. Avo Mwana yonda yavum-
buke kokuwa Yang'alile na kokemigwa
Mwana wa Mulungu.
36 Kumbuka ndugu yako Elizabeti.
Wanhu wakala wolonga kakala mgumba,
lakini sambi kana inda ya miezi sita,
hamoja na uvele uyalinao.
37 Kwavija kuduhu kinhu kimulemela
Mulungu."
38 Malia kalonga, "Niye na msang'hanaji
wa Mndewa, nailawilile kumwangu kamba
viulongile." Abaho msenga ija kasegela.

Malia komtembelela Elizabeti

39 Kumwande kidogo Malia kafunga
mwanza, kalopola kuchola kuna idibuga
dili mvigongo va isi ya Yudea.
40 Kengila mng'anda ya Zakalia, kamula-
musa Elizabeti.
41 Elizabeti viyahulike Malia komu-
lamusa, king'hele kili mna iinda yake
kizumha. Nayo Elizabeti kamemezigwa
Loho Yang'alile,
42 kalonga kwa sauti ng'hulu, "Gweye
kunogeligwa kubanza watwanzi wose, na
imwana yonda umulele konogeligwa!
43 Habali mbuli ino ng'hulu inilawilile
niye, mbaka mama wa Mndewa wangu
keza kunhembelela?
44 Vimhulike kondamusa, mwana
king'hele yeli mna iinda yangu kazumha
kwa kudeng'helela.
45 Kumweda gweye utogola usenga wa
Mndewa, kwavija wolawilila kumwako!"

Lwila lwa Malia

46 Malia kalonga,
"Moyo wangu womgwaa nhogolwa Mn-
dewa,
47 Loho yangu yomdeng'helela kwavija Mu-
lungu Mkombola wangu,
48 kang'humbuka, niye msang'hanaji wake
muhole!
Kulawa sambi wanhu wose wong'hema
munhu yamwedile,
49 kwavija Mulungu Mkulu kanhendela
vinhu vikulu.
Twaga jake ding'ala.
50 Kulawa lukolo na lukolo,

kowonela bazi wanhu wose womtegeleza.
51 Katenda mbuli ng'hulu kwa mkono wake.
Kawapwililisa wanhu weli na magoda mmizoyo yao.
52 Kawahumulusa wandewa mna ivigoda vao va undewa,
na kawenula wahole.
53 Weli na nzala kawatenda wegute kwa vinhu vinogile na
kawawinga matajili makono gaiyeka.
54 Kasang'hana kija kiyalongile kwa wahenga zetu,
keza kumtaza msang'hanaji wake Izilaeli.
55 Kakumbuka kumonela bazi Abulahamu,
na lukolo lwake lose siku zose!"
56 Malia kakala kwa Elizabeti miezi midatu, abaho kabwela ukayake.

Kuvumbuka kwa Yohana Mbatizaji

57 Kipindi cha kuifungula Elizabeti vikivikile, kaifungula mwana wa kimbigalo.
58 Wanhu weli behi nayo na ndugu zake viwahulike mbuli ng'hulu ziyatendeligwe na Mndewa, wadeng'helela hamoja nayo.
59 Imwana viyavikize siku nane, wamwingiza kumbi. Walonda kumkema Zakalia, twaga da tatake,
60 lakini mamake kalonga, "Bule, twaga jake Yohana."
61 Wamulongela, "Kuduhu munhu mulukolo lwenu yeli na twaga dijo!"
62 Abaho wamgwaa kilaguso tatake, wamuuza twaga gani diyalondile mwanage yakemigwe.
63 Zakalia kawapula kibao cha kwandikila, kandika vino, "Twaga jake Yohana." Wanhu wose wakanganya!
64 Bahaja Zakalia kadaha kulonga, kamgwaa nhogolwa Mulungu.
65 Wanhu weli behi nayo wadumba ng'hani. Mbuli izo za unzonza zibwililika kila hanhu kuvigongo va isi ya Yudea.
66 Kila munhu yahulike mbuli ayo kaigelegeza, kauza, "Vino mwana ino kokuwa nani?" Kwavija udahi wa Mndewa ukala hamoja nayo.

Lwila lwa Zakalia

67 Zakalia tatake Yohana kamemezigwa Loho Yang'alile, kalonga usenga wa Mulungu,
68 "Yatogoligwe Mndewa, Mulungu wa Izilaeli!
Keza kuwataza wanhu zake na kuwagombola.
69 Katugwaa Mkombola yeli na udahi,
mzukulu wa Daudi msang'hanaji wake.
70 Kamba viyalongile toka mwaka kubitila watula ndagu zake wang'alile,
71 kamba kotukombola na wanhu wang'hobo,
na kulawa mmakono ga wanhu watwihile.
72 Kalonga kowonela bazi wahenga zetu,
na kokumbuka lagano jake ding'alile.
73 Kaiduila kwa muhenga wetu Abulahamu,
74 kutukombola mmakono ga wanhu watwihile,
na kututenda tumsang'hanile bila kudumba,
75 tuwe wanhu wang'alile na wanhu wotenda goyolonda Mulungu,
siku zose za ugima wetu.

76 Gweye mwanangu, kokemigwa mtula ndagu wa Mulungu yeli Uchanha Ng'hani.
Komulongolela Mndewa,
kuitanda nzila yake.
77 Kowalongela wanhu zake kamba wokomboligwa,
na nzambi zao zogeligwa kumgongo.
78 Mulungu wetu kana bazi na moyo unogile.
Kotumwemwesela mulenge wa ukombozi kulawa kuulanga,
79 na wowamwemwesela wanhu wose wokala mdiziza da ifa,
na kulongoza magulu getu mnzila ya tindiwalo."
80 Imwana ija kagendelela kukula lukuli na kawa na nguvu mwiiloho. Kakala kuluwala mbaka siku dija viyalawilile mgameso ga wanhu wa Izilaeli.

2

Kuvumbuka kwa Yesu
Mat 1:18-25

1 Kipindi acho, Agusito, Mndewa wa Lumi, kalagiza wanhu wose mwiisi ya Lumi wapetigwe.
2 Awo ukala mwanza wa ichanduso wa wanhu kupetigwa kipindi Kilenio viyakalile mkulu wa isi ya Siliya.
3 Avo kila munhu kachola kudibuga diyavumbuke kwandikigwa twaga jake.
4 Yusufu kasegela kudibuga da Nazaleti mwiisi ya Galilaya, kachola kudibuga da Beselehemu mwiisi ya Yudea, hanhu hayavumbuke mndewa Daudi. Yusufu kachola kuko kwavija kolawa mulukolo lwa Daudi.
5 Kachola na Malia kupetigwa, yakalile yamfungile zengele. Nayo Malia kakala na inda.
6 Viwakalile kudibuga da Beselehemu, kipindi cha Malia kuifungula kivika.
7 Kaifungula mwanage wa chaudele wa kimbigalo, kamvaza vikumbi. Abaho kamtambaliza hanhu hoodimiligwa ng'ombe, kwavija hawapatile gati mzing'anda za wageni.

Wasusilaji wa ng'hondolo na wasenga wa kuulanga

8 Kilo acho kukala na wasusilaji wa
ng'hondolo mna imigunda ilibehi na
Beselehemu, wakala wokaliza fugo zao.
9 Msenga wa kuulanga kawalawililа,
ukulu wa Mndewa uwamwemwesela, nao
wadumba ng'hani.
10 Lakini msenga ija kawalongela, “Seke-
mudumbe! Niye niwagalila mbuli in-
ogile, mbuli yonda itende wanhu wose
wadeng'helele.
11 Lelo kudibuga da Daudi, Mkombola
wenu kavumbuka, ayo Kilisito Mndewa!
12 Kino acho kilaguso kumwenu,
momvika mwana king'hele kavazigwa
vikumbi, katambalizigwa hanhu hoodim-
iligwa ng'ombe.”
13 Bahaja bumbila kulu da wasenga wa
kuulanga dilawililа, diilumba na msenga
ija iyagwe, wamtogola Mulungu walonga,
14 “Ukulu kwa Mulungu yeli Uchanha
Ng'hani kuulanga,
na tindiwalo diwe kwa wanhu wa mwiisi
yawanogele!”
15 Wasenga wa kuulanga viwabwelile ku-
ulanga, wasusilaji wailongela, “Tucholeni
Beselehemu tukailole mbuli ino ilawilile,
yailongile Mndewa.”
16 Avo walopola kuchola, wawavika
Malia na Yusufu, na wamona imwana
king'hele katambalizigwa hanhu hoodim-
iligwa ng'ombe.
17 Wasusilaji viwamone imwana, wawa-
longela kija kiyawalongele msenga wa ku-
ulanga mbuli ya imwana.
18 Wanhu wose wahulike kija kiwalongile
wasusilaji, wakanganya.
19 Lakini Malia kazika mbuli izo
muumoyo na kazigelegeza ng'hani.
20 Wasusilaji wabwela kuno wokwimba
nyila za kumtogola Mulungu kwa mbuli
zose ziwahulike na kuzona. Zose zilaw-
ililа kamba msenga wa kuulanga viyawa-
longele.

Yesu kogweleligwa twaga

21 Mna isiku ya nane, siku ya kwingizigwa
imwana kumbi, wamgwaa twaga da Yesu.
Twaga ijo kagweleligwa na msenga wa ku-
ulanga mamake hanagoga inda.

Yesu kogaligwa Mng'anda ya Mulungu

22 Vikivikile kipindi cha kuisunha kamba
Musa viyalagize mna Gamalagizo gake,
Yusufu na Malia wamsola imwana na wa-
chola nayo Yelusalemu muladi wamwike
mgameso ga Mndewa,
23 kamba viyandikigwe mna Gamalag-
izo ga Mndewa, “Kila mwana wa chaudele
wa kimbigalo yonda yavumbuke yagaligwe
mgameso ga Mndewa.”
24 Vivija wachola kulava nhosa kamba
malagizo ga Mndewa vigalondile, “Huwa
wabili hebu makinda mabili ga njiwa.”
25 Kipindi acho kukala na munhu yokala
Yelusalemu, twaga jake Simeoni. Munhu
ayo kakala yotenda goyolonda Mulungu
na komdumba Mulungu. Vivija kakala
yobetela ukombozi wa Izilaeli, na Loho
Yang'alile kakala hamoja nayo.
26 Nayo Loho Yang'alile kamulongela
honda yafe mbaka yamone Kilisito Mkom-
bola.
27 Loho kamulongoza Simeoni yachole
kuna Ing'anda ya Mulungu. Abaho Yusufu
na Malia wamgala imwana Yesu kuna
Ing'anda ya Mulungu wamtendele kamba
Malagizo ga Musa vigalondile.
28 Simeoni kamsola imwana mmakono
gake, kamtogola Mulungu, kalonga,
29 “Mndewa, sambi kusang'hana kamba vi-
ulongile,
muleke msang'hanaji wako yachole moyo
uholile.
30 Kwa meso gangu niuwona ukombozi
wako,
31 ukombozi uutandile mgameso ga wanhu
wose.
32 Mulenge uwatenda wanhu haweli
Wayahudi wajuwe goulonda,
na kugala ukulu kwa wanhu zako wa
Izilaeli.”
33 Tatake na mamake imwana wakan-
ganya kija kiyalongile Simeoni mbuli ya
imwana.
34 Simeoni kawatambikila, kamulongela
Malia, “Mwana ino kasaguligwa na Mu-
lungu mbuli ya kupotela na kukomboligwa
wanhu wengi wa Izilaeli. Nayo kokuwa
kilaguso kulawa kwa Mulungu, na wanhu
wengi womulema.
35 Abaho magesa ga wanhu wengi
gogubuligwa. Na gweye mwenyego,
usungu uli kamba panga dikutwa dousoma
moyo wako.”
36 Kukala na mgane imoja mtula ndagu
wa Mulungu, yakalile mvele ng'hani, twaga
jake Ana, biti Fanueli wa lukolo lwa Asheli.
Mtwanzi ayo kakala na mkasano wake kwa
miyaka saba toka yasoligwe.
37 Nayo kakala mgane mbaka viyavikize
miyaka malongo manane na nne. Kipindi
chose acho kakala Mng'anda ya Mulungu
imisi na ikilo, komgwaa ukulu Mulungu,
kopula na kofunga kuja.
38 Saa iija kavika, kamgwaa nhogolwa
Mulungu na kalonga mbuli za imwana kwa
wanhu wose wakalile wombeta Mulungu
yaikombole Yelusalemu.

Kubwela Nazaleti

39 Yusufu na Malia viwamambukize ku-
gatenda gaja gose galondeke na Malagizo ga
Mndewa, wabwela kudibuga jao da Naza-
leti mwiisi ya Galilaya.

40 Imwana kakula na kawa mbala goya,
kakala yamemile nzewele, na ng'hekewa ya
Mulungu ikala kumwake.

Mbwanga Yesu Mng'anda ya Mulungu

41 Kila mwaka tatake na mamake Yesu
wacholaga Yelusalemu kuna inyimwili ny-
imwili ya Pasaka.
42 Yesu viyavikize miyaka longo na mi-
bili, wachola kuna inyimwili nyimwili ya
Pasaka kamba viwatendaga.
43 Nyimwili nyimwili viimalile, wabwela
ukae, lakini mbwanga Yesu kasigala
Yelusalemu. Tatake na mamake hawa-
juwile bule.
44 Wao viwagize kakala mna ikibumbila
cha wanhu, avo watembela siku ngima.
Abaho wasonga kumzahila Yesu mwa
ndugu zao na mbwiga zao.
45 Hawamone bule, avo wabweleganya
Yelusalemu kumzahila.
46 Siku ya kadatu wamvika kuna Ing'anda
ya Mulungu, kakala hamoja na wafundiza
wa Kiyahudi, kowategeleza na kuwauza.
47 Wanhu wose wamuhulike wakan-
ganya nzewele zake na vija viyawedike.
48 Tatake na mamake viwamone was-
inhuka ng'hani. Mamake kamuuza,
“Mwanangu, habali ututendile vino? Niye
na tatako tukala moyo yungwayungwa
tokuzahila gweye!”
49 Yesu kawedika, “Habali munizahila?
Vino hamujuwile bule niye nilondeka
ng'hale mng'anda ya Tatangu?”
50 Lakini wao hawajuwile fambulo da
ulonzi awo.
51 Abaho Yesu kachola nao Nazaleti, ako
kakala kowategeleza. Mamake kazika
muumoyo mbuli zino zose.
52 Yesu kakula lukuli na ubala,
kanogeligwa na Mulungu hamoja na
wanhu.

3

Yohana Mbatizaji kowapetela wanhu
Mat 3:1-12; Mlk 1:1-8; Yoh 1:19-28

1 Mwaka wa longo na tano muundewa
wa mndewa wa Lumi yakemigwe Tibelio,
Pontio Pilato kakala mkulu wa isi ya Yudea,
na Helode kakala mkulu wa isi ya Galilaya,
na Filipo mdodo wake kakala mkulu wa It-
ulea na isi ya Tulakoniti, na Lusania kakala
mkulu wa isi ya Abilene,
2 Anasi na Kayafa wakala wakulu wa
walava nhosa. Kipindi acho mbuli ya Mu-
lungu imwizila Yohana mwanage Zakalia
ako kuluwala
3 Yohana kachola mziisi zose zili
mmabehi na lwanda lwa Yolidani,
kawapetela wanhu, “Lekeni nzambi
na mbatizigwe na Mulungu kozigela
kumgongo nzambi zenu.”
4 Kamba viyandikigwe mna ikitabu cha
mtula ndagu wa Mulungu Isaya,
“Munhu kokema kuluwala,
‘Itandeni nzila ya Mndewa,
goloseni nzila yonda yabite!
5 Kila konde dimemezigwe,
kila kisugulu na kigongo visegezigwe,
nzila hazigoloke zigolosigwe,
na nzila zihile zotendigwa goya.
6 Wanhu wose wokona Mulungu kowakom-
bola wanhu!’ ”
7 Lunhu lwa wanhu lumcholela Yohana
yawabatize. Yohana kawalongela, “Mw-
eye mizoka! Nani yawalongele modaha
kuikimbila nhaguso yonda igaligwe na Mu-
lungu?
8 Musang'hane gaja gonda galaguse
muzileka nzambi zenu. Sekemuilongele,
‘Abulahamu ayo muhenga wetu.’ Nowa-
longela, Mulungu kodaha kugasola mabwe
gano na kugatenda lukolo lwa Abulahamu!
9 Shoka ikigwa goya kukanha mibiki mna
gamasina. Kila mbiki uleka kulela matunda
ganogile wokanhigwa na kwasigwa
muumoto.”
10 Lunhu lwa wanhu lumuuza Yohana,
“Avo tutende choni?”
11 Yohana kawedika, “Munhu yoyose yeli
na viwalo vibili yamgwee kimoja miyage
yeliduhu, na ija yeli na lujo yatende vivo.”
12 Wabokela kodi nao weza kubatizigwa.
Wamuuza Yohana, “Mfundiza, tweye tu-
tende choni?”
13 Nayo kawalongela, “Sekemubokele
kodi kubanza vija vimulagizigwe.”
14 Wakalizi nao wamuuza, “Na tweye tu-
tende choni?”
Nayo kawalongela, “Sekemumboke
munhu yoyose sente yake hebu seke-
mumtaguse munhu yoyose kwa uvizi.
Mutosheke na kija kimubokela.”
15 Wanhu wakala wobetela kwiza kwa
Mkombola, avo wasonga kuiuza mmizoyo
yao kamba Yohana kodaha kuwa ayo Kil-
isito Mkombola.
16 Yohana kawalongela wose, “Niye
nowabatiza mweye kwa mazi, lakini
kokwiza ija yeli munhu mkulu ng'hani
kubanza niye. Niye sifaya hata kudohola
nzabi za vilatu vake. Ayo kowabatiza kwa
Loho Yang'alile na moto.
17 Ayo kana lungo mmakono gake lwa
kubetela uhule wake. Kowika uhemba
kudikanho, lakini koisoma imikumvi
muumoto haufaga.”
18 Kwa mbuli nyingi Yohana kawapetela
wanhu Mbuli Inogile na kawalonda waleke
nzambi zao.
19 Lakini Yohana kamkomhokela mn-
dewa Helode, mkulu wa isi ya Galilaya
kwavija kamsola Helodiya, mwehe wa
mdodo wake, na katenda nzambi nyingi.

20 Abaho Helode katenda dihile ng'hani
kwa kumgodeka Yohana mkifungo.

Yesu kobatizigwa
Mat 3:13-17; Mlk 1:9-11

21 Wanhu wose viwakalile wobatizigwa,
Yesu nayo kabatizigwa. Viyakalile kompula
Mulungu, ulanga ugubuka,
22 na Loho Yang'alile kamuhulumukila
mna ulukuli luigalile na huwa. Sauti
ihulikigwa kulawa kuulanga, "Gweye kwa
Mwanangu nikunogele. Ninogelwa na gw-
eye."

Wanhu wa lukolo luyavumbuke Yesu
Mat 1:1-17

23 Yesu viyasongile sang'hano yake,
kakala na miyaka malongo madatu. Avo
wanhu wagesa kakala mwanage Yusufu,
mwanage Heli,
24 mwanage Matati, mwanage Lawi,
mwanage Meliki, mwanage Yani, mwanage
Yusufu,
25 mwanage Matatia, mwanage Amosi,
mwanage Nahumu, mwanage Esili, mwan-
age Nagai,
26 mwanage Maati, mwanage Matatia,
mwanage Semeni, mwanage Yusufu,
mwanage Yuda,
27 mwanage Yoana, mwanage Lesa,
mwanage Zelubabeli, mwanage Shealitieli,
mwanage Neli,
28 mwanage Meliki, mwanage Adi,
mwanage Kosamu, mwanage Elimadamu,
mwanage Eli,
29 mwanage Yoshua, mwanage Eliezeli,
mwanage Yolimu, mwanage Matati, mwan-
age Lawi,
30 mwanage Simeoni, mwanage Yuda,
mwanage Yusufu, mwanage Yonamu,
mwanage Eliakimu,
31 mwanage Melea, mwanage Mena,
mwanage Matata, mwanage Natani,
mwanage Daudi,
32 mwanage Yese, mwanage Obedi,
mwanage Boazi, mwanage Salimoni,
mwanage Nashoni,
33 mwanage Aminadabu, mwanage Adi-
mini, mwanage Alini, mwanage Heziloni,
mwanage Pelesi, mwanage Yuda,
34 mwanage Yakobo, mwanage Isaka,
mwanage Abulahamu, mwanage Tela,
mwanage Naholi,
35 mwanage Selugi, mwanage Lagau,
mwanage Pelegi, mwanage Ebeli, mwanage
Sela,
36 mwanage Kenani, mwanage Alifak-
isadi, mwanage Shemu, mwanage Nuhu,
mwanage Lameki,
37 mwanage Metusela, mwanage Henoko,
mwanage Yaledi, mwanage Mahalaleli,
mwanage Kenani,
38 mwanage Enoshi, mwanage Seti,
mwanage Adamu, mwanage Mulungu.

4

Kugezigwa kwa Yesu
Mat 4:1-11; Mlk 1:12-13

1 Yesu kabwela kulawa Yolidani, kamema
Loho Yang'alile na kalongozigwa na Loho
Yang'alile mbaka kuluwala.
2 Ako kagezigwa na Mwenembago kwa
ikipindi cha siku malongo mane. Mna
ikipindi chose acho hadile kinhu chochose,
avo vizimalile siku azo, nzala imuluma.
3 Abaho Mwenembago kamulongela
Yesu, "Kamba gweye kwa Mwana wa
Mulungu, dilongele dibwe dino digaluke
gate."
4 Lakini Yesu kamwidika, "Maandiko
Gang'alile golonga, 'Munhu hawa mgima
kwa kuja kwiiyeka!' "
5 Abaho Mwenembago kamsola Yesu
mbaka uchanha ng'hani, kamulagusila
undewa wose wa mwiisi kwa mwanza
umoja.
6 Mwenembago kamulongela Yesu,
"Nokugwaa ukulu na utajili wose uno,
kwavija vose va mmakono gangu, na
niye nodaha kumgwaa munhu yoyose
inimulonda.
7 Nokugwaa vinhu vose vino, kamba wa-
hanitambikila."
8 Yesu kamwidika, "Maandiko Gang'alile
golonga,
'Mtambikile Mndewa Mulungu wako,
na umsang'hanile heyo yaiyeka!' "
9 Abaho Mwenembago kamsola Yesu
mbaka Yelusalemu, kamwika uchanha
ng'hani kuna ikiswili cha ing'anda ya
Mulungu, abaho kamulongela Yesu,
"Kamba gweye kwa Mwana wa Mulungu,
ilagaze mwenyego hasi kulawa hano.
10 Kwavija Maandiko Gang'alile golonga,
'Mulungu kowalagiza wasenga zake
wa kuulanga wakukalize!'
11 Na vivija golonga,
'Wokupapa mmakono gao,
sekeuilumize magulu gako mgamabwe!' "
12 Lakini Yesu kamwidika, "Maandiko
Gang'alile golonga, 'Sekeumgeze Mndewa
Mulungu wako!' "
13 Mwenembago viyamambukize
kumgeza Yesu kwa kila nzila, kamuleka
mbaka kipindi kiyagwe kinogile.

Yesu kosonga sang'hano yake ako Galilaya
Mat 4:12-17; Mlk 1:14-15

14 Abaho Yesu kabwela isi ya Galilaya,
nguvu ya Loho Yang'alile ikala hamoja
nayo. Mbuli zake zibwililika mziisi zose za
mmabehi.

15 Kakala yofundiza mna zing'anda za
kumpula Mulungu na kila munhu kamg-
waa nhogolwa.

Yesu kolemigwa ako Nazaleti
Mat 13:53-58; Mlk 6:1-6

16 Abaho Yesu kachola Nazaleti, hanhu
kuyakulile. Mna isiku ya Kubwihila,
kengila mng'anda ya kumpula Mulungu
kamba viyatendaga. Kema yasome
Maandiko Gang'alile.
17 Kagweleligwa kitabu cha mtula ndagu
wa Mulungu Isaya, kakifungula na kona
hanhu handikigwe,
18 "Loho wa Mndewa Mulungu kamgati
mmwangu,
kwavija kanisagula niwagalile wanhu
wakiwa Mbuli Inogile.
Kanituma niwapetele wagodekigwe kamba
wolekesigwa,
na waja wasuwameso walole,
na kuwakombola waja wadununzigwe,
19 na kuwalongela kamba saa ivika
ya Mndewa kuwakombola wanhu zake."
20 Abaho Yesu kakigubika ikitabu, kak-
ibweza kwa msang'hanaji, abaho kakala
hasi. Wanhu wose wakalile mng'anda ya
kumpula Mulungu wamulola Yesu bunhuu.
21 Nayo kasonga kuwalongela,
"Chandikigwe muno, lelo kilawilila kamba
vimuhulike."
22 Wose wamtogola na wakanganya
mbuli zake zinogile ziyalongile. Walonga,
"Vino ino siyo mwanage Yusufu?."
23 Yesu kawalongela, "Nojuwa monon-
gela ulonzi uno, 'Mganga, ihonye
mwenyego! Gose gatuhulike kugatenda
ako Kapelinaumu, vivija gatende na hano
ukayako.' "
24 Yesu kagendelela kulonga, "Nowa-
longela ukweli, kuduhu mtula ndagu
yotegelezigwa ukayake.
25 "Nhegelezeni, ona kukala na wagane
wengi mwiisi ya Izilaeli mna ikipindi
cha Eliya. Kipindi acho, mvula haitowile
miyaka midatu na nusu, kukala na lufilili
lwa nzala mwiisi yose.
26 Lakini Eliya hatumigwe bule kwa
munhu yoyose iyagwe mwiisi ya Izilaeli, ila
kwa mgane imoja yakalile Selepata, mwiisi
ya Sidoni.
27 Vivija mna ikipindi cha mtula ndagu
wa Mulungu Elisha, kukala na wanhu
wengi wakalile wolumwa utamu wa dikulu
mwiisi ya Izilaeli. Lakini kuduhu munhu
yoyose iyagwe yahonyigwe, ila Naamani
yaiyeka, munhu wa isi ya Siliya."
28 Wanhu wakalile mng'anda ya kumpula
Mulungu wagevuzika ng'hani viwahulike
avo.
29 Wenuka, wamulava kunze kudibuga
jao dizengigwe uchanha kukigongo,
wamgala mbaka mwiingema ya kigongo
acho, walonda kumpigisa hasi.
30 Lakini Yesu kabita hagati ya lunhu luja,
kalawanya.

Munhu yeli na kinyamkela
Mlk 1:21-28

31 Abaho Yesu kachola kudibuga da
Kapelinaumu mwiisi ya Galilaya. Mwiisiku
ya Kubwihila, kakala yofundiza wanhu.
32 Mafundizo gake gawakanganya wanhu
wose, kwavija kakala kolonga kwa udahi.
33 Mng'anda ya kumpula Mulungu kukala
na munhu yeli na kinyamkela. Kalila kwa
sauti ng'hulu,
34 "Oii! Kolonda kututenda choni, Yesu
wa Nazaleti? Vino kwiza kutukoma? Noku-
juwa, Gweye kwa ija Yang'alile wa Mu-
lungu!"
35 Yesu kamkomhokela ikinyamkela
ija, "Nyamala! Mulawe munhu ino!"
Kinyamkela kambwanha hasi munhu
ija mgameso gao, abaho kamulawa bila
kumulumiza.
36 Wanhu wose wakanganya ng'hani na
wailongela, "Mbuli gani zino? Munhu ino
kana nguvu na udahi wa kuwakomhokela
vinyamkela, nao womtegeleza!"
37 Avo mbuli za Yesu zibwililika kila
hanhu mwiisi ija.

Yesu kowahonya wanhu wengi
Mat 8:14-17; Mlk 1:29-34

38 Yesu kalawa kuna ing'anda ya kumpula
Mulungu, kachola ukayake Simoni. Mkwe
wa kitwanzi wa Simoni kakala yolumwa
homa ng'hali, avo wamulongela Yesu ya-
muhonye.
39 Yesu kamcholela, kema behi na lusazi
lwa mtwanzi ayo, kaikomhokela homa im-
ulawe. Homa imulawa, bahaja mtwanzi ija
kenuka, kasonga kuwasang'hanila.
40 Zuwa vidihongile, wanhu wose
wakalile na watamu wawagala kwa Yesu,
nayo keka makono gake uchanha mwa kila
munhu na kuwahonya wose.
41 Vinyamkela wawalawa wanhu wengi
na kuguta, "Gweye kwa mwana wa Mu-
lungu!"
Yesu kawakomhokela na kawagomesa
kulonga, kwavija wamjuwa kamba kakala
Kilisito.

Yesu kowapetela wanhu mzing'anda za kumpula Mulungu
Mlk 1:35-39

42 Imitondo yake, Yesu kasegela
kudibuga, kachola hanhu kuduhu wanhu.
Wanhu wasonga kumzahila, na viwamone,
walonda kumgomesa sekeyachole.
43 Lakini Yesu kawalongela, "Vivija
nolondeka kuwapetela wanhu wa
mmabuga gayagwe Mbuli Inogile ya

Undewa wa Mulungu, kwavija acho kiyanhumile Mulungu kukisang'hana."
44 Avo kawapetela wanhu mzing'anda za kumpula Mulungu mwiisi yose ya Yudea.

5

Yesu kowakema wanahina wa ichanduso
Mat 4:18-22; Mlk 1:16-20

1 Siku dimoja Yesu kakala yemile mumgwazo wa lamba da Genesaleti. Wanhu wengi wakala woisung'ha sung'ha wategeleza mbuli ya Mulungu.
2 Yesu kazona ngalawa mbili zikalile mwiingema ya lamba, zilekigwe na wavuwa somba, wakalile wosunha mizavu yao.
3 Yesu kengila mwiingalawa imoja ikalile ya Simoni, kamulonda Simoni yaikwese mgamazi. Abaho Yesu kakala mwiingalawa, kafundiza lunhu luja.
4 Viyamambukize kufundiza, kamulongela Simoni, "Kwesa ingalawa mbaka kuna gamazi mengi, abaho gweye na wayago mupigise mizavu yenu muvuwe somba."
5 Simoni kamwidika, "Go mkulu, tusang'hana ng'hani kilo kigima lakini hatupatile kinhu bule. Lakini kamba gweye kolonga avo, nogela mizavu yangu mgamazi."
6 Wapigisa mizavu yao, somba wengi wanamata mbaka mizavu yao ilonda kudegeka.
7 Avo wawakema wayao wakalile mwiingalawa iyagwe weze kuwataza. Wayao weza na wazimemeza ngalawa zose mbili, zose zikala zimemile somba mbaka zilonda kudidimila.
8 Simoni Petulo viyachonile kija kilawilile, kamfugamila Yesu mmagulu, kalonga, "Mndewa, segela haulongozi wangu, niye nimema nzambi!"
9 Simoni na wayage wakanganya ng'hani mbuli ya somba wengi wawapatile.
10 Vivija wayage Simoni, Yakobo na Yohana, wanage Zebedayo, nao wakanganya. Yesu kamulongela Simoni, "Sekeudumbe. Kulawa sambi kokuwa mvuwaji wa wanhu."
11 Wazilava ngalawa zao kunze mumgwazo, wavileka vinhu vose, wamkweleleza Yesu.

Yesu komuhonya munhu yeli na dikulu
Mat 8:1-4; Mlk 1:40-45

12 Yesu viyakalile kudibuga dimoja, kukala na munhu imoja yakalile na utamu wa dikulu. Viyamonile Yesu, kaibwanha hasi, kampula, "Go mkulu, wahalonda, kodaha kunihonya!"
13 Yesu kagolosa mkono wake, kamkwasa. Kalonga, "Nolonda, hona!" Bahaja utamu wa dikulu umulawa munhu ija.
14 Yesu kamulagiza, "Sekeumulongele munhu yoyose, lakini goga inzila mbaka kwa mulava nhosa ukailaguse, abaho kalave nhosa kamba viyalagize Musa ili kutenda kila munhu yatogole kamba kuhonyigwa."
15 Lakini mbuli za Yesu zibwililika kila hanhu. Wanhu wengi weza kumtegeleza na kuhonyigwa mitamu yao.
16 Lakini Yesu kacholaga hanhu kuduhu wanhu na kampula Mulungu.

Yesu komuhonya munhu yaholole
Mat 9:1-8; Mlk 2:1-12

17 Siku dimoja Yesu viyakalile kofundiza, Mafalisayo wayagwe na wafundiza Malagizo ga Musa wakala aho. Wakala walawile kila buga mwiisi ya Galilaya na Yudea na kulawa Yelusalemu. Nguvu ya Mndewa ikala hamoja na Yesu kuwahonya watamu.
18 Wanhu wayagwe weza kuno wampapa mulusazi munhu yaholole. Wageza kumwingiza mng'anda wamwike haulongozi wa Yesu.
19 Lakini hawapatile nzila ya kumwingiza mng'anda, kwavija kukala na lunhu lwa wanhu. Avo wamsola mtamu wao, wamgala uchanha kukiswili, watobola zonzo. Abaho wamuhumulusa na lusazi lwake mbaka hagati ya lunhu lwa wanhu, wamwika haulongozi wa Yesu. 20 Yesu viyone kutamanila kwao, kamulongela munhu ija, "Mbwigangu, nzambi zako zigeligwa kumgongo."
21 Wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo wasonga kuiuza, "Munhu gani ino kolonga mbuli za kumuliga Mulungu? Mulungu yaiyeka ayo yodaha kuzigela kumgongo nzambi za wanhu!"
22 Yesu kajuwa viwagesile, avo kawalongela, "Habali mogesa avo?
23 Choni kibuhile, kulonga, 'Nzambi zako zigeligwa kumgongo,' hebu kulonga, 'Ima utembele'?
24 Lakini nolonda mujuwe kamba Mwana wa Munhu kana udahi mwiisi wa kuzigela kumgongo nzambi za wanhu." Abaho kamulongela munhu ija yaholole, "Nokulongela, ima, papa lusazi lwako, uchole ukayako!"
25 Bahaja munhu ija kenuka mgameso ga wanhu, kapapa lusazi lwake mumo muyatambalale, kachola ukayake kuno komtogola Mulungu.
26 Wanhu wose wakanganya ng'hani na kudumba! Wamtogola Mulungu walonga, "Lelo tona unzonza!"

Yesu komkema Lawi
Mat 9:9-13; Mlk 2:13-17

27 Abaho Yesu kachola na kamona mbokela kodi yakemigwe Lawi kakala

mng'anda ya kusolela kodi. Yesu kamulongela, “Nikweleleze.”
28 Lawi kenuka, kaleka kila kinhu, kamkweleleza.
29 Abaho Lawi kamtendela Yesu nyimwili nyimwili ng'hulu ukayake. Vivija kukala na wabokela kodi wengi na wanhu wayagwe wagonekigwe.
30 Mafalisayo na wafundiza Malagizo ga Musa wayagwe wakalile aho wawauza wanahina wa Yesu, “Habali moja na kung'wa hamoja na wabokela kodi na wanhu wotenda nzambi?”
31 Yesu kawedika, “Wanhu wagima hawalonda mganga, lakini waja weli watamu womulonda mganga.
32 Sizile kuwakema wanhu wogesa wanoga, lakini niza kuwakema waja wene nzambi waleke.”

Mbuli ya kufunga kuja
Mat 9:14-17; Mlk 2:18-22

33 Wanhu wayagwe wamulongela Yesu, “Wanahina wa Yohana Mbatizaji wofunga kuja miyanza mingi na kumpula Mulungu, na wanahina wa Mafalisayo wotenda vivo, lakini wanahina zako woja na kung'wa.”
34 Yesu kawedika, “Vino mogesa wanhu wagonekigwe kuna idizengele wodaha kufunga kuja kipindi munhu yosola kahamoja nao? Havidahika bule!
35 Lakini kipindi chokwiza, munhu yosola vonda yasegezigwe kumwao, baho wofunga kuja.”
36 Abaho Yesu kawalongela lusimo luno, “Kuduhu munhu yokanha kilaka mkiwalo cha sambi na kukika mkiwalo cha umwaka. Yahatenda avo, kokinanga kija kiwalo cha sambi, na kilaka acho honda kiigale na kiwalo cha umwaka.
37 Vivija kuduhu munhu yogida divai ya sambi mna mifuko ya ng'hwembe ya umwaka. Kwavija yahatenda avo, divai ya sambi yoitula mifuko ayo ya umwaka, divai yokwitika, na mifuko yobanangika.
38 Divai ya sambi yogidigwa mmifuko ya ng'hwembe ya sambi!
39 Kuduhu munhu yolonda divai ya sambi yahamambukiza kung'wa ya umwaka. Kwavija kolonga, ‘Ya umwaka inoga ng'hani.’ ”

6

Mbuli ya siku ya Kubwihila
Mat 12:1-8; Mlk 2:23-28

1 Mna isiku imoja ya Kubwihila, Yesu kakala yobita mmigunda ya uhemba. Wanahina zake wasonga kubena mikungwi ya uhemba, wagafigisa mmakono gao na kuja mhule zake.
2 Mafalisayo wayagwe wawauza, “Habali motenda kinhu kigomesigwe mna isiku ya Kubwihila?”
3 Yesu kawedika, “Vino mweye hamusomile kija kiyatendile Daudi na wayage viwakalile na nzala?
4 Daudi kengila Mng'anda ya Mulungu, kasola magate galavigwe kwa Mulungu, kagaja na vivija kawagwaa wayage. Malagizo gawagomesa wanhu wayagwe kuja magate gago ila kwa walava nhosa waiyeka.”
5 Abaho Yesu kamambukiza kwa kulonga, “Mwana wa Munhu ayo Mndewa wa siku ya Kubwihila.”

Yesu komuhonya munhu yahololе mkono
Mat 12:9-14; Mlk 3:1-6

6 Mna isiku iyagwe ya Kubwihila, Yesu kengila mng'anda ya kumpula Mulungu na kafundiza. Baho kukala na munhu imoja, mkono wake wa kudila ukala uhololе.
7 Wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo wayagwe wakala wozahila kilamuso cha kumtagusa Yesu, avo wakala womulola wamone kamba komuhonya munhu mwiisiku ya Kubwihila.
8 Lakini Yesu kawajuwa viwagesile, kamulongela munhu ija yahololе mkono, “Ima wize hano haulongozi.” Munhu ija kenuka na kwima hagati.
9 Abaho Yesu kawalongela, “Nowauza, vino Malagizo getu gotulonda tutende choni mwiisiku ya Kubwihila? Kutenda ganogile hebu kutenda gehile? Kuhonya ugima wa munhu hebu kuukoma?”
10 Yesu kawalola wanhu wose wakalile aho, abaho kamulongela munhu ija, “Golosa mkono wako.” Munhu ija katenda avo, na mkono wake uhona kabili.
11 Lakini wanhu wagevuzika ng'hani na wasonga kuilongela wamtende choni Yesu.

Yesu kosagula watumigwa longo na wabili
Mat 10:1-4; Mlk 3:13-19

12 Kipindi kija Yesu kachola kuna ikigongo kumpula Mulungu, kakala ako kilo kigima kompula Mulungu.
13 Imitondo yake, kawakema wanahina zake, kawasagula longo na wabili mna idibumbila jao, kawagwaa twaga da watumigwa.
14 Watumigwa awo wakala Simoni, ayo Yesu kamkema Petulo na Andeleya mdodo wake, Yakobo na Yohana, Filipo na Batulumayo,
15 Matayo na Tomaso na Yakobo mwanage Alufayo na Simoni yakemigwe Zelote,
16 Yuda mwanage Yakobo na Yuda Isikaliote yamuhinduke Yesu.

Yesu kofundiza na kuhonya wanhu
Mat 4:23-25

17 Yesu viyahumuluke kukigongo hamoja
na watumigwa zake, kema hanhu hagoloke
hamoja na wanahina zake wengi. Lunhu
mkulu lwa wanhu lukala aho kulawa isi
yose ya Yudea na buga da Yelusalemu, na
kulawa mhwani ya isi za Tilo na Sidoni.
18 Weza kumtegeleza Yesu na kuho-
nyigwa mitamu yao. Vivija wanhu waja
wakalile wogazigwa na vinyamkela weza
na wahonyigwa.
19 Wanhu wose wageza kumkwasa Yesu,
kwavija nguvu ya kuhonya ikala ilawa
kumwake na kuwahonya wose.

Kudeng'helela na kunyunyuwala
Mat 5:1-12

20 Yesu kawalola wanahina zake, kalonga,
"Mmweda mweye muli wakiwa,
kwavija Undewa wa Mulungu uli wenu.
21 Mmweda mweye muli na nzala sambi,
kwavija mokwiguta!
Mmweda mweye mulila sambi,
kwavija modeng'helela!"
22 "Mmweda mweye kamba wanhu wom-
wihilani, wowalema, wowaliga na kuwa-
longa vihile kwa mbuli ya Mwana wa
Munhu!
23 Deng'heleleni na kuvina vonda galaw-
ilile, kwavija mwikiligwa nhunza ng'hulu
kuulanga. Kwavija vivo wahenga zao vi-
wawatendele watula ndagu wa Mulungu.
24 Lakini mogaya mweye muli matajili
sambi,
kwavija mmala kupata deng'ho jenu!
25 Mogaya mweye mwigute sambi,
kwavija mokona nzala!
Mogaya mweye museka sambi,
kwavija moiyalala na kulila!"
26 "Mogaya mweye kamba wanhu wose
wowagwaa nhogolwa kwavija wahenga
zao vivija wawatendela vivo watula ndagu
wa uvizi."

Kuwanogela wakwihile
Mat 5:38-48; Mat 7:12

27 "Lakini nowalongela mweye mu-
nitegeleza, wanogeleni wamwihileni,
muwatendele ganogile waja wowatendela
gehile.
28 Muwatambikile waja wowaduila, na
muwapulile kwa Mulungu waja wom-
onelani.
29 Munhu yonda yakutowe kanza dimoja,
muleke yakutowe kanza diyagwe vivija,
kamba munhu kokuboka koti jako, muleke
yasole na shati jako vivija.
30 Munhu yahakupula kinhu mgwee, na
munhu yokuboka vinhu vako, sekeulonde
yakubwezele.
31 Avo watendeleni wayagwe gaja gose
gomulonda mweye kutendeligwa."
32 "Kamba mweye mowanogela wanhu
wowanogela mweye waiyeka, vino mo-
tenda kilozo gani? Hata wanhu wene
nzambi wowanogela waja wowanogela
hewo!
33 Na kamba mowatendela ganogile waja
wowatendela ganogile waiyeka, vino mo-
tenda kilozo gani? Hata wanhu wene
nzambi wotenda vivo!
34 Na kamba mowakopesha waja waiyeka
mutamanila wodaha kuwabwezela, vino
motenda kilozo gani? Hata wanhu
wene nzambi wowakopesha wayao
wotamanila wodaha kuwabwezela kikija
kiwawakopeshe!
35 Lakini mweye wanogeleni waja
womwihileni na muwatendele ganogile,
muwakopeshe wanhu bila kutamanila
kubwelezeligwa. Abaho nhunza yenu
yokuwa ng'hulu, na mweye mokuwa
wana wa Mulungu yeli Uchanha Ng'hani.
Kwavija heyo kanoga kwa waja weliduhu
nhogolwa kumwake na wanhu wotenda
nzambi.
36 Muwe na bazi kamba vija Tata yenu
viyeli na bazi."

Kuwatagusa wayagwe
Mat 7:1-5

37 "Sekemuwataguse wayagwe, Mu-
lungu honda yawataguse mweye. Seke-
muwalaumu wayagwe, na Mulungu honda
yawalaumu mweye. Mugele kumgongo
nzambi za wanhu wayagwe, na Mulungu
kogela kumgongo nzambi zenu.
38 Muwagwee wayagwe, na Mulungu
kowagwaa mweye. Na mweye mobokela
kibaba kimemile na kusindiligwa mbaka
vokwitika mmakono genu, na vose vonda
mudahe kuvigoga. Avo, vija vimuwapimila
wayagwe, Mulungu nayo kowapimila
vivo."
39 Abaho Yesu kawalongela lusimo
luno, "Msuwameso hadaha kumulongoza
msuwameso miyage. Yahatenda vivo, wose
wabili wolagalila mdikolombo.
40 Kuduhu mwanahina yombanza mfun-
diza wake. Lakini kila mwanahina ya-
hamambukiza mafunzo gake, koigala na
mfundiza wake.
41 "Habali kolola kibanzi kili mdisiso da
ndugu yako lakini hulola biki dili mdisiso
jako?
42 Hebu kodahaze kumulongela ndugu
yako, 'Chonde, leka nikulave kibanzi kili
mdisiso jako,' kuno gweye ung'hali huna-
jona biki dili mdisiso jako mwenyego? Gw-
eye kwa mnafiki! Tanhu lava biki dili
mdisiso jako, abaho kodaha kulola goya na
kulava kibanzi kili mdisiso da ndugu yako.

Mbiki na matunda gake
Mat 7:16-20; Mat 12:33-35

43 “Mbiki unogile haudaha kulela
matunda gehile, hebu mbiki wihile
haudaha kulela matunda ganogile.
44 Kila mbiki wojuwika kwa matunda
gake goulela, kwavija hudaha kubawa
ngama mumkese hebu kubawa fulu kuna
ivisolo va miba.
45 Munhu yanogile kolava ganogile
mwiingama yake inogile ili muumoyo
wake, lakini munhu yehile kolava gehile
mwiingama yake ihile ili muumoyo wake.
Kwavija munhu kolonga gaja gamemile
muumoyo wake.

Wazengaji wabili
Mat 7:24-27

46 “Habali monikema, ‘Mndewa, Mn-
dewa,’ kuno hamugatenda gaja goniwalon-
gela?
47 Munhu yoyose yokwiza kumwangu
na kutegeleza mbuli zangu na kuzigoga
nowalagusila kaigala na choni.
48 Kaigala na munhu yozenga ng'anda
yake yahimbile hasi ng'hani, keka chan-
dusilo chake mdibwe. Mvula ng'hulu vi-
itowile, mazi gaitowa ing'anda, lakini ha-
gadahile kuitigisa kwavija ikala izengigwe
goya.
49 Lakini munhu yoyose yotegeleza
mbuli zangu na kolema kuzigoga, kaigala
na munhu yazengile ng'anda yake bila
kuhimba chandusilo. Mvula ng'hulu
viitowile, mazi gaitowa ng'anda ija, nayo
igwa na kubanangika!”

7

Yesu komuhonya msang'hanaji wa mkulu imoja wa wakalizi wa Lumi
Mat 8:5-13

1 Yesu viyamambukize kuwafundiza
wanhu, kachola Kapelinaumu.
2 Ako kukala na mkulu imoja wa wakalizi
gana wa Kilumi yakalile na msang'hanaji
wake mtamu ng'hani, na kalonda kufa.
Nayo mkulu ayo kakala yomnogela ng'hani
msang'hanaji ayo. 3 Mkulu ayo viyahulike
mbuli za Yesu, kawatuma wavele wayagwe
wa Wayahudi wampule Yesu yeze kumuho-
nya msang'hanaji wake.
4 Avo wamcholela Yesu, wampula
ng'hani, wamulongela, “Munhu ino kofaya
umtaze.
5 Kowanogela wanhu na vivija katuzen-
gela ng'anda ya kumpula Mulungu.”
6 Avo Yesu kachola nao. Viyakalile behi
na ng'anda ya mkulu ija, mkulu ija kawa-
tuma mbwiga zake wamulongele Yesu, “Go
mkulu, sekeuigaze kwiza ukae, kwavija
niye sifaya gweye wingile mng'anda yangu,
7 vivija niiyona sifaya hata kwiza
kumwako. Lakini longa mbuli iiyeka, na
msang'hanaji wangu kohona.
8 Kwavija naniye vivija na hasi ya udahi
wa wakulu na nina wakalizi hasi yangu.
Nahamulongela ino, ‘Chola!’ nayo kochola,
nahamulongela iyagwe, ‘Izo!’ nayo kok-
wiza, vivija nahamulongela msang'hanaji
wangu, ‘Tenda vino!’ nayo kotenda vivo.”
9 Yesu viyahulike avo kakanganya
ng'hani, kahinduka, kalulongela lunhu lwa
wanhu lukalile lomkweleleza, “Nowalon-
gela, sinamona munhu yeli na tamanilo
kulu kamba dino, hata mwiisi ya Izilaeli!”
10 Wanhu waja watumigwe wabwela
kuna ing'anda ya mkulu ija, wamvika
msang'hanaji ija kahona.

Yesu komzilibula mwana wa mgane

11 Kumwande, Yesu kachola kudibuga
dimoja dikemigwe Naini. Kailongoza
na wanahina zake na lunhu mkulu lwa
wanhu.
12 Viyakalile habehi na ulwivi mkulu wa
kwingilila kudibuga dijo, wanhu wapapile
maiti ga mbwanga wakala wolawa kunze
kudibuga, wochola kuzika. Mbwanga ayo
yafile kakala mwana yeli yaiyeka wa mt-
wanzi yakalile mgane. Wanhu wengi wa
buga ijo wakala hamoja na mtwanzi ayo.
13 Mndewa Yesu viyamone mtwanzi ayo,
kamonela bazi, kamulongela, “Sekeulile.”
14 Abaho kagenda, kalukwasa ulusazi
luwaitambalize maiti ya mbwanga ija.
Wanhu walupapile ulusazi luja wema.
Yesu kalonga, “Mbwanga! Nokulongela,
lamuka.”
15 Mbwanga ija yafile kalamuka, kasonga
kulonga. Abaho Yesu kamgwaa mama ija
mwanage.
16 Wanhu wose wengila bwembwe na
wamtogola Mulungu. Walonga, “Mtula
ndagu mkulu wa Mulungu katulawilila
hamwetu! Mulungu keza kuwakombola
wanhu zake!”
17 Mbuli zino za Yesu zenela mwiisi yose
ya Yudea na isi zili mmabehi.

Wasenga kulawa kwa Yohana Mbatizaji
Mat 11:2-19

18 Wanahina zake Yohana Mbatizaji
wamulongela Yohana mbuli zose zino.
Nayo kawakema wanahina zake wabili
mna iwanahina zake,
19 kawatuma wachole kwa Mndewa
wakamuuze, “Vino gweye ayo ija iyalongile
Yohana Mbatizaji kokwiza, hebu tumbete
iyagwe?”
20 Viwavikile kwa Yesu, wamulongela,
“Yohana Mbatizaji katutuma tukuuze,
kamba gweye ayo ija yalongile kokwiza,
hebu tumbete iyagwe?”
21 Kipindi kikija Yesu kawahonya wanhu
wengi wakalile watamu, wakalile wogaya,
wakalile na vinyamkela na kawatenda

wanhu wengi wakalile wasuwameso walole.
22 Avo Yesu kawedika, “Bweleni mka-
mulongele Yohana gaja gomuhulika na
kugona, wasuwameso wolola, mbetembete
wotembela, na weli na utamu wa dikulu
wohonyigwa, na wanhu hawahulika
wohulika, wafile wozilibuka, na wakiwa
wopeteligwa Mbuli Inogile.
23 Kamweda munhu ija yeliduhu shaka
na niye!”
24 Wanahina wa Yohana viwasegele, Yesu
kasonga kululongela lunhu luja mbuli ya
Yohana, “Vino vimucholile kuluwala, mu-
chola kulola choni? Muchola kulola lu-
sanze vilutigisigwa na beho?
25 Vino muchola kulola choni? Muchola
kumulola munhu yavalile viwalo vinogile?
Wanhu iwovala viwalo vinogile, weli na
ugima wa kubwihila wokala mzing'anda za
wandewa!
26 Nongeleni, vino muchola kulola choni?
Muchola kumulola mtula ndagu wa Mu-
lungu? Ona, lakini mona vingi ng'hani
kubanza mtula ndagu wa Mulungu.
27 Kwavija Yohana ayo yalongigwe mna
Gamaandiko Gang'alile, ‘Mulungu kalonga,
nomtuma msenga wangu yakulongolele,
yaitande nzila yako.’ ”
28 Yesu kamambukiza kulonga, “Nowa-
longela, Yohana ni munhu mkulu kubanza
munhu yoyose yakalile mwiisi. Lakini yeli
mdodo Muundewa wa Mulungu ni munhu
mkulu kubanza Yohana.”
29 Wanhu wose wamuhulike, hata
wabokela kodi, wamtogola Mulungu
kamba kanoga na wakala wabatizigwe na
Yohana.
30 Lakini Mafalisayo na wafundiza Mala-
gizo ga Musa walema kutenda ga Mulungu,
kwavija walema kubatizigwa na Yohana.
31 Yesu kagendelela kulonga, “Vino ni-
wasimulile kwa lusimo gani wanhu wa
lukolo luno? Vino waigala na choni?
32 Waigala na wana wadodo wakalile
mdigulilo. Kibumbila kimoja chokikemelela
kibumbila kiyagwe, ‘Tuwatowela gombe
sugu, lakini hamuvinile bule! Tuwembila
nyila za kuindilo, lakini hamulilile bule!’
33 Yohana Mbatizaji keza, kafunga kuja
na hang'wile divai, mweye mulonga, ‘Kana
kinyamkela!’
34 Mwana wa Munhu keza, kaja na
kung'wa, mweye mulonga, ‘Muloleni
munhu ino! Mmelo na mulevi, mbwiga
wa wabokela kodi na wanhu waja wotenda
nzambi!’
35 Lakini nzewele ya Mulungu yokoneka
inoga kwa wanhu waja wose woitogola.”

Yesu ukayake Simoni Mfalisayo

36 Mfalisayo imoja kamgoneka Yesu
yakaje nayo lujo lwa ichungulo. Avo Yesu
kachola kuna ing'anda ya Mfalisayo, kakala
na kuja.
37 Kudibuga dija kukala na mtwanzi
imoja yakalile yotenda nzambi. Kahulika
kamba Yesu kakala yoja mng'anda ya
Mfalisayo ayo, avo kasola nyhupa ya
alabasita imemile mavuta gonung'hila goya
ga bei ng'hulu.
38 Kema kukisogo, habehi na magulu ga
Yesu kolila, mahozi gake galagalila mgam-
agulu ga Yesu. Abaho kagahangusa magulu
ga Yesu kwa mvili zake, kaganonela na ka-
gagidila mavuta.
39 Mfalisayo ija viyone avo, kailongela,
“Maza munhu ino yakalile mtula ndagu
wa Mulungu, yahamjuwile mtwanzi ino
yomgoga kavilihi, yahamjuwile kamema
nzambi!”
40 Yesu kamulongela, “Simoni, nina mbuli
ya kukulongela.”
Simoni kalonga, “Ona, Mfundiza, non-
gela.”
41 Yesu kasonga kumulongela, “Kukala na
wanhu wabili wakopile sente kwa munhu
yokopesha sente. Imoja kakopa sente ma-
gana matano, na iyagwe kakopa malongo
matano.
42 Wose wabili hawadahile kumulipa,
avo munhu ija kawalekelela wose. Vino
nani mna iwanhu waja yonda yamnogele
ng'hani munhu ija?”
43 Simoni kamwidika, “Vinikona niye
kokuwa ija yalekeleligwe sente nyingi.”
Yesu kalonga, “Kulonga goya.”
44 Abaho kamuhindukila mtwanzi ija na
kamulongela Simoni, “Komona mtwanzi
ino? Niza kuna ikae yako, hungwelele mazi
ga kusunha magulu gangu, lakini mtwanzi
ino kagasunha magulu gangu kwa mahozi
gake na kagahangusa kwa mvili zake.
45 Gweye hunibokele kwa kuninonela,
lakini mtwanzi ino halekile kuganonela
magulu gangu tangu vinizile.
46 Hunibakile pala jangu mavuta, lakini
mtwanzi ino kambakaza magulu gangu
mavuta gonung'hila goya.
47 Nokulongela, nzambi zake nyingi
zigeligwa kumgongo, lekaavo kalagusa
unogelwa mkulu. Lakini munhu yoyose
yeli na nzambi kidogo zigeligwe kumgongo,
kolagusa unogelwa mdodo.”
48 Abaho Yesu kamulongela mtwanzi ija,
“Nzambi zako zigeligwa kumgongo.”
49 Wanhu wayagwe wakalile hamoja na
Yesu muulujo, wasonga kuilongela, “Ino
munhu gani yodaha kuzigela kumgongo
nzambi za wanhu?”
50 Lakini Yesu kamulongela mtwanzi ija,
“Kutamanila kwako kukukombola. Genda
moyo uholile.”

8

Watwanzi wacholile na Yesu

1 Hamwande Yesu kafunga mwanza,
kabitila mna gamabuga na vijiji kowapetela
wanhu Mbuli Inogile ya Undewa wa
Mulungu. Wanahina zake longo na wabili
wachola nayo.
2 Watwanzi wayagwe wakalile walav-
igwe vinyamkela na kuhonyigwa mitamu
yao vivija wamkweleleza. Watwanzi awo
wakala Malia, yakemigwe Magidalena, ija
yalavigwe vinyamkela saba,
3 Yoana mwehe wake Kuza yakalile
msang'hanaji mkulu mna ikae ya mndewa
Helode, na Suzana, na watwanzi wayagwe
wengi. Watwanzi awo wakala wosola
vinhu vao na kuwataza Yesu na wanahina
zake.

Lusimo lwa muhandaji
Mat 13:1-9; Mlk 4:1-9

4 Wanhu wagendelela kwiza kwa Yesu ku-
lawa kila buga. Lunhu mkulu viluitig'hane
hamoja, Yesu kalulongela lusimo luno.
5 "Kukala na munhu kachola kuhanda
mbeyu mumgunda wake. Viyakalile
komiza izimbeyu, mbeyu ziyagwe zilagalila
mnzila, wanhu wazibojoga, na ndege
wazija.
6 Mbeyu ziyagwe zilagalila mdibwe hali
na udongo kidogo. Vizotile, zinyala kwavija
udongo ukala waduhu unyefu.
7 Mbeyu ziyagwe zilagalila mna ivisolo va
miba. Miba ikula na izizonga zimbeyu.
8 Mbeyu ziyagwe zilagalila mna udongo
unogile. Zikula na kulela mbeyu nyingi
kubanza zija zihandigwe, kila mbeyu ilela
miyanza malongo longo."
Yesu viyalongile avo, kalonga kwa sauti
ng'hulu, "Munhu yeli na magwiti, yahu-
like!"

Simo zotufunza choni
Mat 13:10-17; Mlk 4:10-12

9 Wanahina zake Yesu wamuuza fambulo
da lusimo luno.
10 Yesu kawedika, "Mweye mutendigwa
kuzijuwa mbuli zifisigwe za Undewa wa
Mulungu. Lakini kwa wanhu wayagwe, no-
longa kwa simo, muladi walole lakini seke-
wone, na wategeleze lakini sekewajuwe.

Yesu kofambula lusimo lwa muhandaji
Mat 13:18-23; Mlk 4:13-20

11 "Dino ijo fambulo da muhandaji,
mbeyu ni mbuli ya Mulungu.
12 Zija zilagalile mnzila zolagusa wanhu
waja iwohulika mbuli ya Mulungu, lakini
Mwenembago kokwiza na kuisola mbuli
ayo mmizoyo yao muladi waleke kutogola
na kukomboligwa.
13 Mbeyu zilagalile mdibwe zolagusa
wanhu waja wohulika mbuli ya Mulungu
na kuibokela kwa kudeng'helela, lakini
mbuli ayo haika mizizi mgati mmwao.
Woitogola kwa kipindi kidodo, lakini
wahagezigwa woileka mbuli ayo.
14 Mbeyu zilagalile mvisolo va miba zo-
lagusa wanhu waja wohulika mbuli ya
Mulungu, lakini viwogendelela, Mbuli ayo
yozongigwa zongigwa na magayo, na uta-
jili, na kudeng'helela vinhu va mwiisi.
Wanhu awo hawalela bule matunda gonda
gakangale.
15 Lakini mbeyu zilagalile hali na udongo
unogile zolagusa wanhu waja iwohulika
mbuli ya Mulungu na kuika mmizoyo
yao na kuitogola, wofunga umoyo mbaka
wolela matunda.

Taa kigubikigwe
Mlk 4:21-25

16 "Wanhu hawabwinha taa kuigubika na
kikalango hebu kuika muuvungu wa lusazi.
Lakini woika hana ikingolobweda, muladi
wanhu viwokwingila wone mulenge.
17 "Kinhu chochose kifisigwe chok-
wikigwa hanhu hazelu, na kinhu chochose
kigubikigwe chojuwika na kugaligwa hana
umulenge.
18 "Avo muiteganye na gaja gomuhu-
lika, kwavija munhu yeli na kinhu
kokongezeligwa, lakini ija yeliduhu kinhu
kobokigwa hata kija kidodo kiyogesa
kanacho."

Mamake na ndugu zake Yesu
Mat 12:46-50; Mlk 3:31-35

19 Mamake na ndugu zake Yesu wamc-
holela, lakini hawadahile kumvikila habehi
mbuli ya lunhu lwa wanhu.
20 Munhu imoja kamulongela Yesu, "Ma-
mako na ndugu zako wema kunze, wolonda
kukona."
21 Yesu kawalongela wanhu wose, "Ma-
mangu na ndugu zangu ni waja woihulika
mbuli ya Mulungu na kuitenda."

Yesu kodihoza beho kulu
Mat 8:23-27; Mlk 4:35-41

22 Siku dimoja Yesu kakwela mwi-
ingalawa hamoja na wanahina zake,
kawalongela, "Tuloke umwambu." Avo
wasonga umwanza.
23 Viwakalile muumwanza, Yesu kawasa.
Bahaja nyukwanyukwa da beho disonga
kubuma mna idilamba, na ngalawa isonga
kumema mazi, avo wose wakala mdizu-
mozumo.
24 Wanahina wamgendela Yesu wamu-
lamusa, wamulongela, "Go mkulu! Go
mkulu! Tofa!"
Yesu kalamuka, kadikomhokela beho na
ng'humbi ya mazi. Vose vinyamala na
kukala tuluu.

25 Abaho kawalongela wanahina zake,
“Tamanilo jenu da kwahi?”

Lakini awo wakanganya na kudumba,
wailongela, “Ino munhu gani? Kodikomhokela
beho na ng'humbi, navo vomuhulka!”

Yesu komulava munhu vinyamkela
Mat 8:28-34; Mlk 5:1-20

26 Yesu na wanahina zake wavika kuna
imhwani ya isi ya Wagelasi, muumwambu
wa lamba kulawa Galilaya.
27 Viyahumuluke mwiingalawa, kamt-
ing'hana munhu imoja yeli na vinyamkela,
yalawile kudibuga. Miyaka mingi munhu
ayo kakala havala kiwalo wala hasinya
ukayake, lakini kakala yokala kuna gama-
panga.
28 Viyamone Yesu, kaibwanha mmagulu
ga Yesu, kaguta mizangi yolonga, “Gweye
Yesu! Mwana wa Mulungu yeli Uchanha
Ng'hani! Kolonda kunitenda choni?
Nokupula, sekeunidununze!”
29 Kalonga avo kwavija Yesu kakala
yamulagize ikinyamkela yamulawe munhu
ayo. Miyanza mingi kinyamkela ayo
kakala yomkumba munhu ayo. Hamoja
wanhu wakala womgodeka mng'anda
kuno makono gake na magulu gake
gagodekigwa minyololo na mhingu, lakini
kakala yokanha, na kinyamkela ayo kakala
yomkimbiza mbaka kuluwala.
30 Yesu kamuuza munhu ija, “Twaga jako
nani?”

Kamwidika, “Twaga jangu Lunhu.”
Kalonga avo kwavija vinyamkela wengi
wakala wamkumbile.
31 Vinyamkela waja wampula Yesu
sekeyawagale kuna dikolombo dikulu.
32 Habehi na aho kukala na bumbila kulu
da nguluwe wakalile woja kukigongo. Avo
vinyamkela wampula Yesu yawatogolele
wawakumbe nguluwe. Yesu kawatogolela.
33 Vinyamkela wamulawa munhu ija,
wawengila nguluwe. Bumbila jose da
nguluwe dihumulukila mwiingema ya idil-
amba, wengila mdilamba, wose wafa mga-
mazi.
34 Wanhu wakalile wowadima nguluwe
awo wachona acho kilawilile, wakimbila
na wazibwililisa mbuli azo kudibuga na
mvijiji.
35 Wanhu wachola kulola kija kilawilile.
Viwavikile kwa Yesu, wamona munhu ija
yalavigwe vinyamkela kakala mmagulu ga
Yesu, kavala viwalo, kana nzewele zake.
Wanhu wose wadumba.
36 Na waja wayonile mbuli ayo, wawa-
longela wanhu vija munhu ayo yakalile na
vinyamkela viyahonyigwe.
37 Abaho wanhu wose wa isi ija ya Wage-
lasi wampula Yesu yalawanye, kwavija
wakala wadumbile ng'hani. Avo Yesu kak-
wela mwiingalawa na kulawanya.
38 Munhu ija yalavigwe vinyamkela kam-
pula Yesu wachole wose.

Lakini Yesu hamtogolele, kamulongela,
39 “Bwela ukayako ukawalongele wanhu
gose gayakutendele Mulungu.”

Avo munhu ija kachola kila hanhu
kudibuga dija, kawapetela wanhu mbuli
zose ziyatendeligwe na Yesu.

Mndele wa Yailo na mtwanzi yakwasile
kiwalo cha Yesu
Mat 9:18-26; Mlk 5:21-43

40 Yesu viyabwelile mwambu uyagwe wa
lamba, wanhu wambokela kwa deng'ho
kwavija wose wakala wombeta.
41 Abaho keza munhu imoja, twaga jake
Yailo. Munhu ayo kakala mkulu wa ng'anda
ya kumpula Mulungu. Kamfugamila Yesu,
kampula yachole ukayake,
42 kwavija mndele wake yeli yaiyeka
kakala mmabehi kufa. Mndele ayo kakala
na miyaka longo na mibili.

Yesu viyakalile kochola, wanhu wakala
womsung'ha sung'ha kila mwambu.
43 Mna dibumbila dija da wanhu, kukala
na mtwanzi imoja yakalile na utamu wa ku-
tumika kwa miyaka longo na mibili. Kakala
yamambukize vinhu vake vose kwa wa-
ganga, lakini kuduhu munhu yadahile ku-
muhonya.
44 Mtwanzi ija kamcholela Yesu kukisogo,
kakwasa mhindo ya kiwalo cha Yesu, ba-
haja kutumika kuleka.
45 Yesu kauza, “Nani yanikwasile?”

Wanhu wose wabela. Petulo kalonga,
“Go mkulu, wanhu wose wakuzunguluka
na kukusung'ha sung'ha.”
46 Lakini Yesu kalonga, “Kuna munhu
kanikwasa, kwavija nihulika nguvu zini-
lawa.”
47 Mtwanzi ija viyone hadaha kuifisa,
keza yogwaya, kaibwanha mmagulu ga
Yesu. Baho mgameso ga wanhu, kamulon-
gela Yesu habali kakwasa mhindo ya kiwalo
chake, na vija viyahonyigwe bahaja.
48 Yesu kamulongela, “Mwanangu, kuta-
manila kwako kukuhonya. Chola moyo
uholile.”
49 Yesu viyakalile yang'hali yolonga,
msenga kulawa ukayake Yailo keza,
kamulongela Yailo, “Mndele wako kamala
kufa, avo sekeumgaze Mfundiza.”
50 Lakini Yesu viyahulike avo, kamulon-
gela Yailo, “Sekeudumbe, gweye togola tu,
mndele wako kohona.”
51 Viyavikile kuna ing'anda ya Yailo, Yesu
kawagomesa wanhu sekewengile hamoja
nayo, ila kengila na Petulo na Yohana, na
Yakobo na tatake na mamake mndele ayo.

52 Wanhu wose wakala wolila na kumuyalalila imwana. Yesu kawalongela, “Sekemulile, kwavija imwana hafile bule, kawasa tu!”
53 Wanhu wose wamseka kwavija wakala wajuwile imwana kakala yafile.
54 Lakini Yesu kamgoga mkono, kamulongela, “Mwanangu, lamuka!”
55 Ugima wake umbwelela mndele ija, bahaja kalamuka. Abaho Yesu kawalagiza wamgwee lujo.
56 Tatake na mamake wakanganya ng'hani, lakini Yesu kawagomesa sekewamulongele munhu yoyose kija kilawilile.

9

Yesu kowatuma wanahina zake longo na wabili
Mat 10:5-15; Mlk 6:7-13

1 Yesu kawakema hamoja wanahina zake longo na wabili, kawagwaa nguvu na udahi wa kulava vinyamkela na kuwahonya watamu.
2 Abaho kawatuma wachole wakawapetele wanhu usenga wa Undewa wa Mulungu na kuhonya watamu.
3 Kawalongela, “Sekemusole kinhu chochose muumwanza wenu. Sekemusole mkongoja, wala mkoba, wala lujo, wala sente, wala viwalo vibili.
4 Ng'anda yoyose yonda mwingile na kugonekigwa, kaleni mumo mbaka vonda musegele mna idibuga dijo.
5 Wanhu wahalema kuwabokela, segeleni buga dijo na kung'huseni timbwisi dili mmagulu genu kiwe kilaguso kamba wawatendela nzambi.”
6 Wanahina wafunga mwanza, wabitila vijiji vose wowapetela wanhu Mbuli Inogile na kuwahonya wanhu kila hanhu.

Helode konyawanyawa
Mat 14:1-12; Mlk 6:14-29

7 Helode yakalile mndewa wa Galilaya, kahulika mbuli zose ziyatendile Yesu. Kanyawanyawa ng'hani, kwavija wanhu wakala wolonga Yohana Mbatizaji kazilibuka kulawa kwa wafile.
8 Wanhu wayagwe walonga Eliya kalawilila, wayagwe walonga imoja wa watula ndagu wa Mulungu wa umwaka kazilibuka kulawa kuna iwanhu wafile.
9 Lakini Helode kalonga, “Yohana nimkanha dipala, vino ino ayo nani inihulika mbuli zake?” Nayo kalonda kumona Yesu.

Yesu kowagwaa lujo wanhu wengi
Mat 14:13-21; Mlk 6:30-44; Yoh 6:1-14

10 Watumigwa waja viwabwelile, wamulongela Yesu kila kinhu wakitendile. Yesu kawasola, kachola nao waiyeka kuna dibuga dikemigwe Betisaida.
11 Lakini wanhu viwajuwile avo, wamkweleleza Yesu. Nayo kawabokela, kalonga nao mbuli ya Undewa wa Mulungu na kawahonya waja wakalile watamu.
12 Zuwa vidisongile kuhonga, wanahina longo na wabili wamcholela Yesu, wamulongela, “Walongele wanhu wachole kuna ivijiji na migunda ilibehi na hano wakazahile lujo na hanhu ha kuwasa, kwavija hano hatwili twa kuluwala.”
13 Lakini Yesu kawalongela, “Mweye wagweleleni lujo waje.”

Lakini wao wamwidika, “Tuna magate matano na somba wabili tu. Kolonda tuchole tukawagulile lujo lunhu lose luno?”
14 Wambigalo waiyeka wakalile hanhu aho wakala wovika elufu tano.

Yesu kawalongela wanahina zake, “Walongeleni wanhu wakale mna ivibumbila va wanhu malongo matano.”
15 Nao wanahina watenda vivo. Wanhu wose wakala hasi.
16 Abaho Yesu kagasola magate matano na somba wabili, kalola uchanha kuulanga, kamgwaa nhogolwa Mulungu, kagabanzula gamagate na iwasomba, kawagwaa wanahina zake wawagwelele wanhu.
17 Wanhu wose waja na kwiguta. Wanahina zake wasola vigelo longo na vibili vimemile vinhu visigale.

Petulo komtogola Yesu ayo Kilisito
Mat 16:13-19; Mlk 8:27-29

18 Siku dimoja Yesu kakala yaiyeka kompula Mulungu. Wanahina zake wamcholela, nayo kawauza, “Vino wanhu wolonga niye na nani?”
19 Wamwidika, “Wanhu wayagwe wolonga gweye kwa Yohana Mbatizaji, wayagwe wolonga kwa Eliya, kuno wayagwe wolonga gweye kwa imoja wa watula ndagu wa Mulungu wa umwaka yazilibuke kulawa kwa wafile.”
20 Yesu kawauza, “Na mweye molonga niye na nani?”

Petulo kamwidika, “Gweye kwa Kilisito, wa Mulungu.”
21 Abaho Yesu kawagomesa wanahina zake sekewamulongele munhu yoyose mbuli ayo.

Yesu kolonga mbuli ya ifa yake
Mat 16:20-28; Mlk 8:30-9:1

22 Vivija Yesu kawalongela, “Mwana wa Munhu kolondeka yadununzike ng'hani, na kulemigwa na wavele na wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa. Kokomigwa lakini siku da kadatu kozilibuka.”
23 Abaho Yesu kawalongela wanhu wose, “Munhu yoyose yolonda kunikweleleza, yaileme mwenyego, yaidikwe msalaba wake kila siku, yanikweleleze.

24 Kwavija munhu yoyose yolonda
kuukombola ugima wake mwenyego
kowagiza, lakini munhu yoyose yowagiza
ugima wake mbuli ya niye, koukombola.
25 Vino munhu yahapata kila kinhu mwi-
isi, lakini kowagiza ugima wake, munhu
ayo kopata choni?
26 Kamba munhu konyonela kinyala
niye na mafundizo gangu, Mwana wa
Munhu nayo yaheza muukulu wake na wa
Tatake na wasenga wa kuulanga wang'alile
komonela kinyala munhu ayo.
27 Lakini nowalongela ukweli, wanhu
wayagwe wemile hano honda wafe mbaka
wawone Undewa wa Mulungu."

Yesu kogaluka ikihanga
Mat 17:1-8; Mlk 9:2-8

28 Vizibitile siku nane toka yalonge mbuli
azo, Yesu kawasola Petulo na Yohana na
Yakobo kachola nao kukigongo kumpula
Mulungu.
29 Viyakalile kompula Mulungu, kihanga
chake kigaluka, viwalo vake vikala vizelu
chuwee!
30 Bahaja wanhu wabili wakala aho wo-
longa nayo. Nao wakala Musa na Eliya,
31 wakoneka muukulu, wakala wolonga
na Yesu mbuli ya ifa yake yonda yaimam-
bukize ako Yelusalemu.
32 Petulo na wayage wakala wokuluza.
Viwalamuke, wawona ukulu wa Yesu na
wanhu wabili wemile nayo.
33 Wanhu waja viwakalile wosegela,
Petulo kamulongela Yesu, "Go mkulu,
vinoga tweye tukale hano! Tuzenge viheha
vidatu, kimoja chako, kimoja cha Musa na
kimoja cha Eliya." Petulo kakala hajuwa
bule kija kiyolonga.
34 Petulo yang'hali yolonga, wingu
dilawilila, diwagubika na kungugu jake,
wanahina wadumba ng'hani wingu dijo
vidiwagubike.
35 Sauti ilonga kulawa mdiwingu, "Ino
ayo Mwanangu inimsagule. Mtegelezeni!"
36 Sauti ayo viinyamale, Yesu kasigala
yaiyeka. Wanahina wanyamala tuluu, na
kipindi kija hawamulongele munhu yoyose
kija kiwone.

Yesu komulava mbwanga imoja
kinyamkela
Mat 17:14-18; Mlk 9:14-27

37 Imitondo yake Yesu na wanahina zake
wadatu wahumuluka kukigongo. Lunhu
mkulu lwa wanhu luiting'hana na Yesu.
38 Munhu imoja mna ulunhu kaguta,
"Mfundiza! Nokupula undolele
mwanangu, mwanangu yeli yaiyeka!
39 Kinyamkela komkumba na komtenda
yagute nyangi, komgela kisango kuno ko-
lawa miholovu mumulomo. Kogendelela
kumulumiza na hamuleka hima bule!
40 Niwapula wanahina zako wamulave
kinyamkela ayo, lakini hawadahile bule."
41 Yesu kawalongela, "Mweye lukolo
luliduhu kutamanila na lwagile! Nokala na
mweye mbaka lini? Nogela kitumbe kum-
gongo mbaka lini?" Abaho kamulongela
munhu ija, "Mgale hano mwanago."
42 Mbwanga ija viyakalile komwizila
Yesu, kinyamkela kambwanha hasi
na kamgela kisango. Lakini Yesu
kamkomhokela kinyamkela, kamuhonya
mbwanga ija, na kamgwaa tatake.
43 Wanhu wose wakanganya kwa udahi
mkulu wa Mulungu.

Yesu kolonga kabili mbuli ya ifa yake
Mat 17:22-23; Mlk 9:30-32

Wanhu viwakalile wang'hali wokan-
ganya mbuli ziyatendile Yesu, Yesu
kawalongela wanahina zake,
44 "Sekemuisemwe mbuli inilonda kuwa-
longela! Mwana wa Munhu kogeligwa
mmakono ga wanhu."
45 Lakini wanahina zake hawajuwile
fambulo da ulonzi awo. Ukala ufisigwe
kumwao avo hawadahile kuujuwa, nao
wadumba kumuuza Yesu.

Nani yeli munhu mkulu?
Mat 18:1-5; Mlk 9:33-37

46 Wanahina wa Yesu wasonga
kuibamilila wao kwa wao nani yeli munhu
mkulu viweli.
47 Yesu kakijuwa kiwakalile wogesa, kam-
sola mwana mdodo, kamwika behi nayo.
48 Abaho kawalongela wanahina zake,
"Munhu yoyose yombokela mwana ino
kwa twaga jangu, konibokela niye, na
munhu yoyose yombokela niye, kombokela
ija yanhumile. Kwavija munhu yeli mdodo
vimwili, ayo munhu mkulu kubanza wose."

Munhu hamwihilani mweye miyenu
Mlk 9:38-40

49 Yohana kamulongela Yesu, "Mndewa,
tumona munhu kolava vinyamkela kwa
twaga jako. Tumgomesa kwavija halawa
mkibumbila chetu."
50 Yesu kamulongela Yohana na
wanahina wayagwe, "Sekemumgomese,
kwavija munhu yoyose hamwihilani
mweye miyenu."

Wanhu wa kijiji cha Samalia wolema
kumbokela Yesu

51 Kipindi cha Yesu kugaligwa kuulanga
vikikalile mmabehi, kagangamala, kachola
Yelusalemu.
52 Kawatuma wasenga wamulongolele
wachole kuna ikijiji kili mwiisi ya Samalia
kumtandila kila kinhu.
53 Lakini wanhu wa kijiji cha Samalia
hawambokele Yesu, kwavija wajuwa
kamba kakala kochola Yelusalemu.

54 Wanahina zake, Yakobo na Yohana wone avo, walonga, “Mndewa, kolonda tulagize moto kulawa kuulanga uwasakaze wose?”
55 Yesu kahinduka kawakomhokela. Kawalongela, “Hamujuwile bule loho gani imulinayo, kwavija Mwana wa Munhu hezile kuubananga ugima wa wanhu lakini keza kuukombola.”
56 Abaho Yesu na wanahina zake wachola kuna ikijiji kiyagwe.

Wanhu wofaya kumkweleleza Yesu
Mat 8:19-22

57 Viwakalile mnzila, munhu imoja kamulongela Yesu, “Nokukweleleza kokose konda uchole.”
58 Yesu kamulongela, “Vizongo wana mhango na ndege wana mvulu, lakini Mwana wa Munhu kaduhu hanhu ha kubwihila na kutambalala.”
59 Yesu kamulongela munhu iyagwe, “Nikweleleze.”
Lakini munhu ija kalonga, “Go mkulu, beta tanhu mbwele ukae hamzike tatangu.”
60 Yesu kamwidika, “Waleke wanhu wafile wawazike wanhu wafile wayao. Lakini gweye chola ukawapetele wanhu Undewa wa Mulungu.”
61 Munhu iyagwe kalonga, “Go mkulu, nokukweleleza, lakini beta tanhu halulage lukolo lwangu.”
62 Yesu kamulongela, “Munhu yoyose yokwaluka kulima abaho kolola kukisogo, hafaya Muundewa wa Mulungu.”

10

Yesu kowatuma wanhu malongo saba na wabili
1 Abaho Mndewa Yesu kawasagula wanhu wayagwe malongo saba na wabili, kawatuma wabili wabili wamulongolele kila kijiji na kila hanhu kuyalondile kuchola.
2 Kawalongela, “Kuna ndiya nyingi lakini wasang'hanaji wadodo. Mpuleni Mndewa wa indiya yawatume wasang'hanaji mumgunda wake.
3 Gendeni! Nowatuma mweye kamba ng'hondolo mna iwambwizi.
4 Sekemusole mfuko hebu mkoba hebu vilatu. Sekemwime na kumulamusa munhu yoyose mnzila.
5 Ng'anda yoyose yonda mwingile, tanhu mulonge, ‘Tindiwalo dikale mng'anda ino.’
6 Kamba hana munhu kodinogela tindiwalo, tindiwalo jenu dokala nayo, kamba kuduhu munhu yodinogela tindiwalo, tindiwalo jenu dowabwelela.
7 Mkale mng'anda ayo, diyeni na kung'wa chochose chonda wawagwelele, kwavija msang'hanaji kolondeka yapate malipo gake. Sekemuhamehame kulawa ng'anda imoja kuchola iyagwe.
8 Buga jojose donda mwingile na kubokeligwa, diyeni vija vonda wawagwelele.
9 Wahonyeni watamu weli kuko, na muwalongele, ‘Undewa wa Mulungu wa behi yenu.’
10 Lakini buga jojose donda mwingile na wanhu wolema kuwabokela, laweni mumo, na vimubita kuna zinzila zao, mulonge,
11 ‘Hata matimbwisi ga buga jenu gatunanahile mmagulu getu togakung'husa kiwe kilaguso kumwenu kamba mututendela gehile. Lakini mujuwe kamba Undewa wa Mulungu wa mmabehi!’
12 Nowalongela ukweli, mna isiku ya nhaguso, Mulungu kolagusa bazi ng'hani kwa wanhu wa buga da Sodoma kubanza wanhu wa buga dijo!

Mabuga golema kutogola
Mat 11:20-24

13 “Kogaya gweye buga da Kolazini! Kogaya gweye buga da Betisaida! Maza unzonza utendigwe kumwenu mweye wahatendigwe mna gamabuga ga Tilo na Sidoni, wanhu zake wahalekile mwaka nzambi zao na kuvala magunia na kuibakaza mitozi, kulagusa kamba waleka nzambi!
14 Mwiisiku ya nhaguso, Mulungu kolagusa bazi ng'hani kwa wanhu wa mabuga ga Tilo na Sidoni kubanza mweye.
15 Gweye buga da Kapelinaumu, vino kolonda kuinula mwenyego mbaka uchanha kuulanga? Mawe! Kohumulusigwa mbaka kowochola wanhu wafile!”
16 Yesu kawalongela wanahina zake, “Munhu yoyose yowategeleza mweye, konhegeleza niye, na yoyose yowalema mweye, kondema niye. Na munhu yoyose yondema niye, komulema ija yanhumile.”

Kubwela kwa waja malongo saba na wabili

17 Abaho wanhu waja malongo saba na wabili wabwela kuno wodeng'helela. Walonga, “Mndewa, hata vinyamkela watutegeleza vituwakomhokele kwa twaga jako!”
18 Yesu kawedika, “Nimona Mwenembago kolagala kulawa kuulanga kamba lumwesa.
19 Tegelezeni! Niwagwaa udahi, avo modaha kukanyaga mgendela hasi na inge na kuzihuma nguvu zose za Mwenembago. Kuduhu kinhu chonda kiwalumize.
20 Lakini sekemudeng'helele kwavija vinyamkela wowategeleza, ila deng'heleleni kwavija matwaga genu gandikigwa kuulanga.”

Yesu kodeng'helela
Mat 11:25-27; 13:16-17

21 Kipindi kija Yesu kadeng'helela kwa udahi wa Loho Yang'alile, kalonga, “Tata, Mndewa wa kuulanga na mwiisi! Nokutogola kwavija kuwafisa mbuli zino wanhu weli na nzewele na ubala, na kuwagubulila wana wadodo. Ona, Tata, vino vivo viulondile.

22 “Tatangu kanigwaa vinhu vose. Kuduhu munhu yamjuwile Mwana ila Tata yaiyeka, na kuduhu munhu yamjuwile Tata ila Mwana na waja wose Mwana yawasagule kuwagubulila wamjuwe Tata.”

23 Abaho Yesu kawahindukila wanahina zake, kalonga nao kinyelegezi, “Wamweda wanhu wose wovona vinhu vimona mweye!

24 Nowalongela ukweli, watula ndagu wengi wa Mulungu na wandewa walonda kuvona vimona mweye, lakini hawavonile bule, na vivija walonda kuhulika vimuhulika mweye, lakini hawahulike bule.”

Lusimo lwa Msamalia yanogile

25 Munhu imoja yagajuwile goya Malagizo ga Musa, kachola kwa Yesu yamgeze. Avo kamuuza, “Mfundiza, vino nhende choni niupate ugima wa mazuwa gose?”

26 Yesu kamwidika, “Vino, Malagizo golongaze na gweye kogajuwaze?”

27 Munhu ija kamwidika, “ ‘Mnogele Mndewa Mulungu wako kwa moyo wako wose, na kwa loho yako yose, na kwa nguvu zako zose, na kwa nzewele zako zose,’ na ‘Umnogele miyago kamba viuinogela mwenyego.’ ”

28 Yesu kamwidika, “Kulonga goya, tenda vivo na gweye kokuwa na ugima.”

29 Lakini munhu ija kalonda kuilagusa kamba kanoga, avo kamuuza Yesu, “Vino miyangu ayo nani?”

30 Yesu kamwidika, “Munhu imoja kakala kolawa Yelusalemu kochola Yeliko. Mnzila, wabavi wamgoga, wamboka vinhu vake, na kumtowa, wamuleka habehi na kufa.

31 Abaho mulava nhosa imoja kakala yohumuluka kubitila nzila iija. Viyamone, kainega, kabitila kumgwazo.

32 Vivija Mlawi imoja viyavikile aho, kamulola munhu ija, nayo kainega, kabitila kumgwazo.

33 Lakini Msamalia imoja yakalile muumwanza kavika aho hayakalile munhu ija. Nayo viyamone, kamonela bazi.

34 Kamcholela, kamgela mavuta na divai mna ivilonda vake na kavifunga goya. Abaho kamwika uchanha mwa mhunda wake, kamgala mbaka kuna ing'anda ya wageni na kumulolesa goya.

35 Imitondo yake kalava sente kamgwaa mwene ng'anda, kamulongela, ‘Mulolese goya munhu ino. Chochose chonda umsang'hanile, nahabwela nokugwaa fungu jako.’ ”

36 Abaho Yesu kamuuza, “Viukona gweye, mna iwanhu awo wadatu, nani yakalile miyage munhu ija yatoigwe na wabavi?”

37 Munhu ija kamwidika, “Ija yamonele bazi.”

Yesu kamulongela, “Na gweye genda ukatende vivo.”

Yesu kowatembelela Mata na Malia

38 Yesu na wanahina zake viwakalile mnzila, wengila kuna ikijiji kimoja. Mtwanzi imoja twaga jake Mata kambokela ukayake.

39 Mata kakala na mdodo wake yakemigwe Malia, yakalile hasi behi na magulu ga Yesu na kutegeleza mafundizo gake.

40 Lakini Mata kakala yohunganika na sang'hano nyingi ziyalondeke kusang'hana, avo kamcholela Yesu, kamulongela, “Mndewa, vino hutonga bule kamba mdodo wangu kanilekela sang'hano zose nisang'hane niiyeka? Mulongele yeze yanitaze!”

41 Lakini Mndewa kamwidika, “Gwee Mata gwee! Kohunganika na kugaya kwa vinhu vingi,

42 lakini kimoja kiiyeka kilondeka. Malia kasagula kinhu kinogile, na honda kisegezigwe bule kumwake.”

11

Yesu kofundiza kumpula Mulungu
Mat 6:9-13; 7:7-11

1 Siku dimoja Yesu kakala hanhu kompula Mulungu. Viyamambukize, mwanahina wake imoja kamulongela, “Mndewa, tufundize kupula, kamba vija Yohana viyawafundize wanahina zake.”

2 Yesu kawalongela, “Mwahampula Mulungu, longeni vino.
‘Tataetu uli kuulanga.
Twaga jako ditogoligwe,
Undewa wako wize.
3 Utugwee lelo lujo lwa kila siku.
4 Uzigele kumgongo nzambi zetu,
kamba vija tweye vituzigela kumgongo
nzambi za wanhu.
Sekeutwingize kuna ukugezigwa.’ ”

5 Abaho Yesu kawalongela wanahina zake, “Munhu gani kumwenu yeli na mbwiga yahamcholela kilo kikulu na kumulongela, ‘Mbwigangu, ng'hopeshe magate madatu,

6 kwavija mbwigangu keza, kalawa mwanza, na niye nabule lujo lwa kumgwaa!’

7 na ija yeli mng'anda yamwidike, ‘Sekeunigaze! Lwivi luhindigwa mwaka, na niye

na wanangu tuwasa, avo sidaha kulamuka kukugwaa kinhu chochose.'
8 Nowalongela vino, hata yahalema kulamuka na kumgwaa magate kwavija mbwigake, lakini kwavija kaduhu kinyala kugendelela kumpula, kolamuka na kumgwaa kila kinhu kiyopula.
9 "Avo nowalongela, puleni na mweye mogweleligwa, zahileni na mweye movona, gong'ondeni ulwivi na mweye movugulilwa.
10 Kwavija waja wose wompula Mulungu wogweleligwa, na waja wozahila wopata, na lwivi lovuguligwa kwa munhu yoyose yogong'onda.
11 Vino kuna munhu yoyose kumwenu kamba mwanage yahampula somba, heyo komgwaa zoka?
12 Hebu yahampula finga komgwaa inge?
13 Kamba mweye wene nzambi mojuwa kuwagwaa wanenu vinhu vinogile, lakini Tataenu yeli kuulanga kowagwaa ng'hani Loho Yang'alile wanhu waja wompula."

Yesu na Belizebuli
Mat 12:22-30; Mlk 3:20-27

14 Siku dimoja Yesu kakala komulava kinyamkela yamtendile munhu imoja yalemelwe kulonga. Kinyamkela ayo viyamulawile, munhu ija kasonga kulonga. Lunhu lwa wanhu lukanganya ng'hani,
15 lakini wanhu wayagwe walonga, "Belizebuli, mkulu wa vinyamkela, ayo yomgwaa udahi wa kulava vinyamkela."
16 Wanhu wayagwe walonda kumgeza Yesu, avo wampula yatende kilaguso kulawa kuulanga.
17 Lakini Yesu kakijuwa kiwakalile wokigesa, avo kawalongela, "Undewa wowose wahaigola mna ivibumbila na kuitowa, undewa awo wofa, na lubuga lumoja lwahaigola, lubuga lulo lofa.
18 Avo kamba undewa wa Mwenembago wahaigola mvibumbila na kuitowa, undewa awo wokwimaze? Mweye molonga niye nolava vinyamkela kwavija Belizebuli konigwaa udahi wa kutenda vivo.
19 Kamba nolava vinyamkela kwa udahi wa Belizebuli, avo wanhu wenu wolava vinyamkela kwa udahi wa nani? Kwa mbuli ayo wanhu wenu wenyego wowatagusa kamba mobananga!
20 Lakini kamba nowalava vinyamkela kwa udahi wa Mulungu, avo mujuwe kamba Undewa wa Mulungu uvika mwaka kumwenu.
21 "Munhu mwene nguvu viyokaliza ng'anda yake kwa silaha, vinhu vake havisoligwa bule.
22 Lakini yaheza munhu mwene nguvu kubanza heyo, komtowa na kumuhuma, komboka silaha zake ziyatamanile na koigolela na wayage vija viyasolile.
23 "Munhu yoyose heli ubanzi wangu konilema, na munhu yoyose yolema kunitaza kwika hamoja, ayo kopwililisa.

Kubwela kwa kinyamkela
Mat 12:43-45

24 "Kinyamkela yahamulawa munhu, kochola mwiisi inyalile kuzahila hanhu ha kubwihila. Yahaswela, koilongela, 'Nobwela ukayangu kunilawile.'
25 Yahabwela na kuivika ng'anda ifagiligwa na kila kinhu kikigwa goya,
26 baho kobwela na kuwagala vinyamkela wayagwe saba wehile kubanza heyo, awo wokwiza na kukala mumo. Avo ugima wa munhu ayo wokuwa wiha kubanza aho haichanduso."

Deng'ho da kweli

27 Yesu yang'hali yolonga, mtwanzi imoja kulawa kuna ulunhu kamulongela kwa sauti ng'hulu, "Kamweda mtwanzi yakulelile na kukukong'heza!"
28 Lakini Yesu kamwidika, "Wamweda ng'hani wanhu wose wohulika mbuli ya Mulungu na kuigoga!"

Wanhu wolonda unzonza
Mat 12:38-42

29 Wanhu viwakalile womsung'ha sung'ha, Yesu kagendelela kulonga, "Lukolo luno lwa wanhu wotenda nzambi! Lolonda kilaguso, lakini kuduhu kilaguso chochose chonda wagweleligwe, ila kilaguso cha Yona.
30 Kamba vija mtula ndagu wa Mulungu Yona viyakalile kilaguso kwa wanhu wa Ninawi, vivo ili kwa Mwana wa Munhu vonda yawe kilaguso kwa wanhu wa lukolo luno.
31 Mna isiku ya nhaguso, Malikia wa Sheba kokwima na kuwatagusa mweye kamba mubananga, kwavija heyo kafunga mwanza kulawa mwiisi yake kachola kumtegeleza Mndewa Sulemani na mafundizo gake geli na nzewele. Nowalongela, hano hana munhu mkulu kubanza Sulemani.
32 Mna isiku ya nhaguso, wanhu wa Ninawi wokwima na kuwatagusa mweye, kwavija awo waleka nzambi Yona viyawapetele. Lakini nowalongela, hano hana munhu mkulu kubanza Yona!

Mulenge wa lukuli
Mat 5:15; Mat 6:22-23

33 "Kuduhu munhu yobwinha taa na kuigubika na kikalango, lakini koika kukingolobweda, muladi wanhu wokwingila mng'anda wone mulenge.
34 Meso gako mulukuli lwako gaigala na taa. Kamba meso gako magima, lukuli lwako lose lokuwa na mulenge, lakini meso

gako gahabanangika, lukuli lwako lose lokuwa mdiziza.
35 Muiteganye, mulenge uli mgati mmwenu sekeuwe ziza.
36 Kamba lukuli lwako lose lwahawa na mulenge, na kuduhu hanhu heli na ziza, lukuli lwako lose lokuwa na lenge eka, kamba vija taa viimwemwesa mulenge wake."

Yesu kowalonga Mafalisayo na wafundiza Malagizo ga Musa
Mat 23:1-36; Mlk 12:38-40
37 Yesu viyamambukize kulonga, Mfalisayo imoja kamgoneka ukayake wakaje hamoja, avo Yesu kengila mng'anda, kakala hasi, kasonga kuja.
38 Mfalisayo ayo kakanganya ng'hani viyamone Yesu koja bila kusunha makono gake.
39 Avo Mndewa kamulongela, "Mweye Mafalisayo mosunha vikasi na sahani kwa kunze, lakini mgati mmwenu mmema ubokaji na gehile.
40 Mweye mwa wabozi! Vino siyo Mulungu yavitendile va kunze na va mgati vivija?
41 Lakini laveni vili mgati na muwagwee wakiwa na kila kinhu chonoga kumwenu.
42 "Mogaya mweye Mafalisayo! Kwavija momgwaa Mulungu fungu da longo da majani gonung'hila goya kamba vija binzali na kalafuu, na mboga ziyagwe, lakini moleka kutenda ganogile kwa wanhu na kumnogela Mulungu. Molondeka kutenda gano na sekemugaleke gago gayagwe.
43 "Mogaya mweye Mafalisayo! Kwavija monogelwa kukala kuna ivigoda va haulongozi mzing'anda za kumpula Mulungu na kulamusigwa mna gamagulilo.
44 Mogaya mweye! Kwavija muigala na mapanga hagakoneka, wanhu wobita uchanha bila kugajuwa."
45 Munhu imoja yagajuwile goya Malagizo ga Musa kamulongela Yesu, "Mfundiza, wahalonga avo, kotuliga tweye vivija!"
46 Yesu kamwidika, "Vivija mogaya mweye mugajuwile goya Malagizo ga Musa! Kwavija mowapapiza wanhu mizigo mikulu, lakini mweye wenyego hamulonda kugolosa makono kuwataza kupapa.
47 Mogaya mweye, kwavija mogazengela goya mapanga ga watula ndagu wa Mulungu, waja wakomigwe na wahenga zenu.
48 Mweye wenyego mokitogola kija kiwatendile wahenga zenu, kwavija wao wawakoma watula ndagu wa Mulungu, na mweye mogazengela goya mapanga gao.
49 Kwa mbuli ayo, nzewele ya Mulungu ilonga, 'Nowatuma watula ndagu wa Mulungu na watumigwa, wayagwe wowakoma na wayagwe wowadununza!'
50 Avo wanhu wa lukolo luno wotagusigwa mbuli ya kuwakoma watula ndagu wose wa Mulungu, kulawa kuna ichanduso cha isi,
51 toka kukomigwa kwa Habili mbaka kukomigwa kwa Zakalia, ija yakomigwe hagati ha upango wa kulavila nhosa na Hanhu Hong'ala. Ona, nowalongela, wanhu wa lukolo luno wotagusigwa kwa kuwakoma wao!"
52 "Mogaya mweye wafundiza Malagizo ga Musa! Kwavija mofisa luvugulo lwa kuvugulila lwivi lwa ng'anda ya kuifunzila. Mweye wenyego hamwingila bule, abaho muwagomesa waja wakalile wolonda kwingila sekewengile!"
53 Yesu viyasegele hanhu aho, wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo wasonga kumulonga vihile na kumuuza mbuli nyingi,
54 wageza kumnamata kwa mbuli zake zonda yalonge.

12

Yesu kowazuma wanhu mbuli ya unafiki
Mat 10:26-27
1 Wanhu wengi waiting'hana hamoja mbaka wanhu wakala woikanyaga. Tanhu Yesu kawalongela wanahina zake, "Iteganyeni na usasu wa Mafalisayo, nao ndo unafiki.
2 Kinhu chochose kigubikigwe chogubuligwa, na kija kifisigwe chojuwika.
3 Avo chochose kimulongile mdiziza chohulikigwa mmulenge, na chochose kimunyong'onye mwiiyeka mdigati dihindigwe chopetigwa mkiswili.

Ija wa kumdumba
Mat 10:28-31
4 "Nowalongela mweye mbwiga zangu, sekemuwadumbe wanhu waja woukoma lukuli, abaho hawadaha kutenda kinhu kiyagwe chochose kihile.
5 Lakini nowalagusila wa kumdumba, mdumbeni Mulungu, heyo yahakoma, kana udahi wa kumwasa munhu muumoto wa jehanamu. Nowalongeleni, mdumbeni ayo!
6 "Vino nhongwa watano hawachuuzigwa kwa sente ndodo mbili? Lakini kuduhu hata imoja yosemwigwa na Mulungu.
7 Hata mvili zili mmapala genu zipetigwa zose. Avo sekemudumbe. Mweye munoga ng'hani kubanza nhongwa wengi!

Kumtogola na kumulema Kilisito
Mat 10:32-33; 12:32; 10:19-20
8 "Nowalongeleni ukweli, munhu yoyose yonitogola niye mgameso ga wanhu, Mwana wa Munhu nayo komtogola mgameso ga wasenga wa Mulungu.

9 Lakini munhu yoyose yonibela niye
mgameso ga wanhu, Mwana wa Munhu
nayo kombela mgameso ga wasenga wa
Mulungu.
10 “Munhu yoyose yomulonga vihile
Mwana wa Munhu, nzambi zake zogeligwa
kumgongo, lakini munhu yoyose yomuliga
Loho Yang'alile, nzambi zake honda
zigeligwe kumgongo bule.
11 “Wahawagala haulongozi wa ng'anda
za kumpula Mulungu, na mgameso ga
wakulu wa isi na wandewa, sekemun-
yawenyawe vija vonda mwidike hebu kija
chonda mulonge.
12 Kwavija Loho Yang'alile kowafundiza
saa iija kimulondeka kulonga.”

Lusimo lwa tajili mbozi

13 Munhu imoja muulunhu kamulongela
Yesu, “Mfundiza, mulongele ndugu yangu
tuigolele uhazi wa tataetu.”
14 Yesu kamwidika, “Mbwigangu, nani
yanigwelele udahi wa kuwalamula hebu
kuwagolela uhazi wenu?”
15 Abaho kagendelela kuwalongela wose,
“Muiteganye na ugila! Kwavija ugima wa
munhu hautamanila wingi wa vinhu viyali-
navo.”
16 Abaho Yesu kawalongela lusimo luno,
“Kukala na munhu imoja yakalile na
mgunda uli na ndiya nyingi.
17 Kasonga kugelegeza mwenyego,
‘Nabule hanhu hakwika ndiya yangu yose.
Nhendeze?’
18 Abaho kailongela, ‘Notenda vino, no-
gatula makanho gangu na kuzenga makulu
ng'hani. Mumo nokwika ndiya yangu na
vinhu vangu viyagwe.
19 Abaho noilongela, gweye moyo wangu!
Kuna vinhu vose vinogile kwa miyaka
heleketwaa. Bwihila, diya, ing'wa, na ku-
deng'helela!’
20 Lakini Mulungu kamulongela, ‘Gw-
eye kwa mbozi! Kilo cha lelo noulonda
ugima wako, abaho vinhu vose vino viuik-
ile vokuwa va nani?’ ”
21 Abaho Yesu kamambukiza kulonga,
“Vino vivo ili kwa waja woikila vinhu vao
wenyego, lakini haweka vinhu vao kwa Mu-
lungu.”

Kumtamanila Mulungu
Mat 6:25-34

22 Abaho Yesu kawalongela wanahina
zake, “Nowalongela, sekemulugaiye lujo lu-
mulonda muladi muwe wagima, hebu vi-
walo vimulonda kwa ng'huli zenu.
23 Kwavija ugima unoga kubanza lujo, na
lukuli lunoga kubanza viwalo.
24 Waloleni bondwa, hawahanda,
hawasenga, waduhu makanho, lakini
Mulungu kowadima! Vino Mulungu
hawanogela ng'hani mweye kubanza
iwabondwa?
25 Nani kumwenu kwa kuigaza ng'hani
kodaha kwengeza hata saa dimoja da
ugima wake?
26 Kumbe hamudaha kutenda mbuli
ndodo kamba ino, habali moigaza kwa
mbuli ziyagwe?
27 Loleni maluwa vigokula. Ha-
gasang'hana hebu hagaisonela viwalo.
Lakini nowalongela kweli, hata mndewa
Sulemani, hamoja na utajili wake wose
kakala kaduhu viwalo vinogile viigalile na
maluwa gano.
28 Kamba Mulungu heyo yodivaza jani
da kumuhulo, lelo dabahano na mayo dok-
wasigwa muumoto, vino hondayawavaze
ng'hani mweye? Mweye wanhu muta-
manila kidogo!
29 “Avo sekemuigaze moja choni, hebu
mong'wa choni.
30 Kwavija vinhu avo, vivo voogaiya
wanhu haweli Wayahudi. Tataenu yeli
kuulanga kojuwa molonda vinhu vose avo.
31 Lakini uzahileni tanhu Undewa wa Mu-
lungu, nayo kowagwaa vinhu avo.

Utajili wa kuulanga
Mat 6:19-21

32 “Sekemudumbe mweye kibumbila
kidodo cha wanahina zangu, kwavija
Tataenu kanogelwa kuwagwaa mweye
Undewa.
33 Chuuzeni vose vimulinavo na muwag-
welele wakiwa zisente. Muitendele mikoba
hailala, na muikile ngama yenu kuulanga.
Ako hondaihunguke, kwavija kuduhu
wabavi wodaha kuhavika na kuduhu
ng'hobo wodaha kuibananga.
34 Kwavija kuko kuili ngama yako, vivija
kuko kondauwe moyo wako.

Wasang'hanaji welimeso

35 “Muitande na kuifunga mikwiji
mvigudi, na taa zenu ziwe zokwaka,
36 kamba wasang'hanaji viwombetela
mkulu wao yabwele kulawa kuna idizen-
gele. Yahabwela na kugong'onda ulwivi,
himahima womvugulila.
37 Wamweda wasang'hanaji waja mkulu
wao yahabwela kowavika meso! Nowalon-
geleni ukweli, mkulu ayo kosaula koti jake,
kowalongela wakale hasi muulujo nayo
kowasang'hanila.
38 Wamweda wasang'hanaji waja mkulu
wao kowavika wang'hali meso, hata kamba
yahabwela kilo kikulu hebu nzogolo zik-
wika!
39 Lakini mujuwe vino, kamba mwene
ng'anda yahajuwile saa ya kwiza mbavi,
yahakalile meso, na sambi yaileke ng'anda
yake ituligwe na mbavi.

40 Na mweye vivija molondeka mwiitande, kwavija Mwana wa Munhu kokwiza mna isaa hamuigesile."

Msang'hanaji yatamaniligwa na hatamaniligwa
Mat 24:45-51

41 Petulo kamulongela, "Mndewa, vino lusimo luno kutulongela tweye twiiyeka, hebu kuwalongela wanhu wose?"
42 Mndewa kamwidika, "Vino msang'hanaji gani yotamaniligwa na yeli na nzewele? Ayo ija mkulu wake komwika yalolese wasang'hanaji wayagwe, na yawagwee lujo mna isaa inogile.
43 Kamweda msang'hanaji ija mkulu wake yahabwela komvika kosang'hana vivo!
44 Nowalongela ukweli, mkulu wake komwika msang'hanaji ayo yawe mulolesaji wa vinhu vake vose.
45 Lakini msang'hanaji ija yahailongela mwenyego, 'Mkulu wangu kokawa ng'hani kubwela.' Baho kosonga kuwatowa wasang'hanaji wayagwe, wa kitwanzi na wa kimbigalo, kuno koja na kung'wa mbaka kokoligwa.
46 Abaho mkulu wake kobwela mna isiku msang'hanaji ija haigesile na mna isaa haijuwile bule. Mkulu ayo komtowa ng'hani na kumwika hamoja na wanhu hawatogola.
47 "Msang'hanaji ija yajuwile kija kiyolonda mkulu wake yakisang'hane, lakini hakisang'hana bule msang'hanaji ayo kotowigwa ng'hani.
48 Lakini msang'hanaji ija hakijuwile kiyolonda mkulu wake, abaho kotenda kinhu kihile, msang'hanaji ayo kotowigwa kidogo. Munhu yagweleligwe vingi kodaigwa vingi, na munhu yagweleligwe vingi ng'hani kodaigwa vingi ng'hani.

Yesu kowatenda wanhu waigole
Mat 10:34-36

49 "Niza kubwinha moto mwiisi, vinondile niye wahakile mwaka!
50 Nina ubatizo nolondigwa niubokele, na niye nougaiya ng'hani mbaka umale!
51 Vino mweye mogesa niza kugala tindiwalo mwiisi? Bule! Sizile kugala tindiwalo, lakini kuwagola wanhu.
52 Kulawa sambi, wanhu watano wa ng'anda imoja woigola, wadatu kwa wabili, na wabili kwa wadatu.
53 Tata koigola na mwanage, na mwana koigola na tatake. Mama koigola na mndele wake, na mndele koigola na mamake. Mama mkwe koigola na mkwe wake wa kitwanzi, na mkwe wa kitwanzi koigola na mama mkwe wake."

Kujuwa vipindi
Mat 16:2-3

54 Yesu kawalongela wanhu kabili, "Mwahajona wingu dolawilila mwambu wa kudihongela zuwa, baho molonga, 'Mvula kotowa,' na kweli kotowa.
55 Na mwahajona beho da kusini nyukwanyukwa molonga, 'Hokuwa na joto,' na yokuwa vivo.
56 Mweye mwa wanafiki! Modaha kulola isi na ulanga na kulagula kamba mvula kotowa hebu hatowa, habali hamujuwile fambulo da kipindi kino?

Ilumbe na munhu yakwihile
Mat 5:25-26

57 "Habali hamudaha kujuwa wenyego mbuli zinogile za kusang'hana?
58 Kamba munhu kokugala mkitala, vinoga uilumbe nayo mung'hali mnzila. Wahalemelwa, kokugala kwa msemi, nayo msemi kokugala mmakono ga wakalizi, nao wokugodeka mkifungo.
59 Nokulongela, mumo humulawa ng'o, mbaka ulipe sente yose!"

13

Lekeni nzambi buleavo mofa

1 Kipindi kikija wanhu wayagwe wakala aho, wamulongela Yesu mbuli ya Wagalilaya wakomigwe na Pilato kipindi viwakalile womulavila nhosa Mulungu.
2 Yesu kawedika, "Vino mogesa Wagalilaya awo wakala na nzambi nyingi kubanza Wagalilaya wayagwe lekaavo wadununzika vivo?
3 Bule! Nowalongela kweli, na mweye vivija mwahalema kuleka nzambi zenu, mose mofa kamba awo.
4 Hebu mogesa wanhu waja longo na wanane wafile kwa kulagaliligwa na lingo ako Siloamu wakala na nzambi nyingi kubanza wanhu wose kudibuga da Yelusalemu?
5 Bule! Nowalongela, mwahalema kuleka nzambi, mose mofa kamba awo."

Lusimo lwa mbiki wa matunda haulela

6 Abaho Yesu kawalongela lusimo luno, "Munhu imoja kahanda mbiki wa matunda mumgunda wake wa mizabibu. Kachola kuzahila matunda, lakini hapatile tunda jojose bule.
7 Avo kamulongela msang'hanaji wake, 'Lola, mwaka uno wa kadatu nokwiza hano kuzahila matunda mumbiki uno, lakini sipata chochose. Ukanhe! Habali ugendelele kuibananga isi?'
8 Lakini msang'hanaji wake kamwidika, 'Go mkulu, uleke mwaka uno uiyeka, nouhalilila na kuwikila mbolea.
9 Abaho kamba wahalela yokuwa goya, lakini wahaleka kulela, kodaha kuukanha!' "

Yesu komuhonya mtwanzi siku ya Kubwihila

10 Siku dimoja da Kubwihila, Yesu kakala yofundiza mng'anda ya kumpula Mulungu.
11 Baho kukala na mtwanzi imoja. Mtwanzi ayo kakala na kinyamkela yamtendile yalumwe miyaka longo na nane. Kakala yaveduke mgongo na hadahile kuigolosa bule.
12 Yesu viyamone, kamkema, kamulongela, “Mama, kuhonyigwa utamu wako!”
13 Yesu kamwikila makono, bahaja lukuli lwake lugoloka, nayo kamgwaa nhogolwa Mulungu.
14 Lakini mkulu wa ng'anda ya kumpula Mulungu kagevuzika kwavija Yesu kamuhonya munhu mwiisiku ya Kubwihila. Avo kawalongela wanhu, “Mnazo siku sita za kusang'hana. Mzisiku azo, mwize muhonyigwe, lakini sekemwize kudisiku da Kubwihila!”
15 Mndewa kamwidika, “Mweye mwa wanafiki! Vino, nani kumwenu yoleka kumfungula ng'ombe wake hebu mhunda wake kulawa mdizizi na kumulongoza yachole kung'wa mazi mwiisiku ya Kubwihila?
16 Mtwanzi ino kolawa mulukolo lwa Abulahamu. Nayo kakala yagogigwe na Mwenembago kwa miyaka longo na nane. Vino halondeke kulekesigwa mwiisiku ya Kubwihila?”
17 Mbuli azo ziyalongile Yesu ziwatenda waja wamwihile wagwe kinyala, lakini wanhu wayagwe wakala wodeng'helela kwa mbuli zose za unzonza ziyasang'hane Yesu.

Lusimo lwa mbeyu ndodo ya haladali
Mat 13:31-32; Mlk 4:30-32

18 Abaho Yesu kawauza, “Vino Undewa wa Mulungu uigala na choni? Vino niusimulile kwa lusimo gani?
19 Uigala na kija kilawilile kwa munhu yasolile mbeyu ndodo ya haladali na kuihanda mumgunda wake. Mbeyu ayo yota na kuwa mbiki mkulu, na ndege wazenga mvulu zao mna gamatambi gake.”

Lusimo lwa mela
Mat 13:33

20 Yesu kawauza kabili, “Vino Undewa wa Mulungu uigala na choni?
21 Uigala na kija kilawilile kwa mtwanzi yasolile mela na kuditibwiliza hamoja na madebe mabili ga usage, abaho usage wose ugongomoka.”

Mulango msisili
Mat 7:13-14, 21-23

22 Yesu kagendelela na mwanza wake kuchola Yelusalemu, kubitila kuna gamabuga na vijiji kowapetela wanhu.
23 Munhu imoja kamuuza, “Go mkulu, vino wonda wakomboligwe wanhu wadodo waiyeka?”
Yesu kawedika,
24 “Gangamaleni mwingile kubitila ulwivi msisili, kwavija wanhu wengi wolonda kwingila lakini honda wadahe bule.
25 Mwene ng'anda kokwinuka na kuhinda ulwivi. Mweye mokwima kunze na kusonga kugong'onda ulwivi molonga, ‘Mndewa, tuvugulile!’ Nayo kowedika, ‘Sikujuwile kumulawa!’
26 Mweye momwidika, ‘Tuja na kung'wa hamoja na gweye, na gweye kutufundiza kudibuga jetu!’
27 Lakini heyo kolonga kabili, ‘Sikujuwile kumulawa! Segeleni kumwangu, mweye mose mutenda nzambi!’
28 Baho molila na kudafuna meno mwahawona Abulahamu na Isaka na Yakobo na watula ndagu wose wa Mulungu muundewa wa Mulungu, kuno mweye wenyego mwasigwa kunze!
29 Wanhu wokwiza kulawa mwambu wa kudilawila zuwa na mwambu wa kudihongela zuwa, kulawa mwambu wa kasikazini na mwambu wa kusini, wokala hasi muulujo muundewa wa Mulungu.
30 Abaho wanhu waja weli wa ikimambukizo sambi wokuwa wa ichanduso, na waja weli wa ichanduso sambi wokuwa wa ikimambukizo.”

Yesu koinogela Yelusalemu
Mat 23:37-39

31 Kipindi kikija Mafalisayo wayagwe wamcholela Yesu, wamulongela, “Segela hanhu hano uchole hanhu hayagwe, kwavija Helode kolonda kukukoma.”
32 Yesu kawedika, “Gendeni mkamulongele vino ija kizongo, ‘Nolava vinyamkela na kuhonya watamu lelo na mayo, na siku da kadatu nomambukiza sang'hano yangu!’
33 Hata avo lelo, mayo, na kisindo nogendelela na mwanza wangu, kwavija hailondeka mtula ndagu wa Mulungu yafile kunze ya buga Yelusalemu.
34 “Gweye Yelusalemu! Gweye Yelusalemu! Kowakoma watula ndagu wa Mulungu na kuwatowa kwa mabwe waja Mulungu yawatumile kumwako! Miyanza mingapi nilonda kuwahagata wanago kwa makono gangu, kamba vija nguku viyovihagata vinziya vake mna gamabawa gake, lakini hulondile bule!
35 Sambi lola, Ng'anda yenu ya Mulungu ilekigwa vihame! Na niye nowalongela, hondamumbone kabili mbaka siku dija vondamulonge, ‘Mulungu yamtambikile ija yokwiza kwa twaga da Mndewa!’ ”

14

Yesu komuhonya munhu mtamu

1 Mwiisiku imoja ya Kubwihila, Yesu kachola kuja lujo mng'anda ya mkulu imoja wa Mafalisayo, wanhu wakala womulola goya Yesu.
2 Munhu imoja yakalile na utamu wa kuvimba lukuli keza kwa Yesu.
3 Yesu kawauza wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo, “Vino, vinoga kumuhonya munhu mwiisiku ya Kubwihila hebu havinogile bule?”
4 Lakini wao hawalongile mbuli yoyose bule. Yesu kamsola mtamu ija, kamuhonya, abaho kamuleka yachole.
5 Abaho kawauza, “Vino nani kumwenu yeli na mwana hebu ng'ombe, yahadumbukila mdikolombo mwiisiku ya Kubwihila, hamulava mwiisiku ayo?”
6 Lakini wao hawadahile kumwidika mbuli ino.

Uhole na moyo unogile

7 Yesu kawona wanhu waja wagonekigwe viwakalile wosagula vigoda va kuulongozi. Avo kawalongela wose lusimo luno,
8 “Munhu yahakugoneka kuna idizengele, sekeukale mvigoda va haulongozi, kwavija kodaha kwiza munhu yagonekigwe yeli munhu mkulu kubanza gweye,
9 na munhu yawagoneke mose wabili kokwizila na kukulongela, ‘Segela aho haukalile umulekele miyago.’ Baho kogwa kinyala mgameso ga wanhu na kobwela kukala kuna ivigoda va kukisogo.
10 Lakini wahagonekigwa kuna ulujo, genda ukakale kuna ivigoda va kukisogo, muladi munhu yakugoneke yaheza yakulongele, ‘Mbwigangu, izo ukale kuna ivigoda va haulongozi.’ Baho kopata nhogolwa mgameso ga wanhu wose wagonekigwe.
11 Kwavija waja wose woitenda wenyego wanhu wakulu wotendigwa wanhu wadodo, na waja woitenda wenyego wanhu wadodo wotendigwa wanhu wakulu.”
12 Abaho Yesu kamulongela ija yamgoneke, “Kamba kowatanda wanhu lujo lwa imisi hebu lwa ichungulo, sekeuwagoneke mbwiga zako, hebu ndugu zako, hebu matajili hebu wanhu welibehi na gweye. Kwavija wahatenda avo, wao nao wokugoneka na avo wokulipa vija viuwatendele wao.
13 Lakini kamba wahatenda nyimwili nyimwili, wagoneke wakiwa,, mbetembete, waholole, na waja wasuwameso,
14 na gweye kotambikiligwa, kwavija awo hawadaha kukulipa. Mulungu kokulipa mwiisiku ya kuzilibuligwa kwa wanhu wanogile.”

Lusimo lwa nyimwili nyimwili ng'hulu
Mat 22:1-10

15 Munhu imoja mna iwaja wakalile muulujo viyahulike avo, kamulongela Yesu, “Wamweda waja wonda waje lujo lwa nyimwili nyimwili muundewa wa Mulungu!”
16 Yesu kamulongela, “Munhu imoja katenda nyimwili nyimwili ng'hulu, kawagoneka wanhu wengi.
17 Viivikile saa ya nyimwili nyimwili, kamtuma msang'hanaji wake yakawalongele wanhu wagonekigwe weze, kwavija kila kinhu kitandigwa.
18 Lakini kila munhu kalava kitala chake. Munhu wa ichanduso kamulongela msang'hanaji ija, ‘Nigula mgunda, avo nolondeka nikaulole. Chonde, ndeka nyhole.’
19 Iyagwe kalonga, ‘Nigula ng'ombe longo wa kulimila, avo vino na muumwanza, nochola kuwageza. Chonde, ndeka nyhole.’
20 Iyagwe kalonga, ‘Sambi sambi nisola mwehe, avo sidaha kwiza.’
21 “Msang'hanaji ija kabwela na kumulongela mbuli zose zino mkulu wake. Mkulu wake kagevuzika ng'hani, kamulongela msang'hanaji wake, ‘Lopola ugende mzinzila mhanda na mna gamabuga, uwagale hano wanhu wakiwa, waholole, wasuwameso na mbetembete.’
22 Bahaja msang'hanaji ija kamulongela, ‘Go mkulu, gago gose gasang'hanigwa, lakini kuna gati disigala.’
23 Avo mkulu ija kamulongela msang'hanaji wake, ‘Lawa kunze uchole mzinzila na mna gamakulugumbi ukawalongele wanhu weze, muladi ng'anda yangu imeme.
24 Nowalongela kweli, kuduhu hata munhu imoja mna iwaja wagonekigwe walemile kwiza yonda yalanze lujo lwangu!’ ”

Kudununzika sama ya kuwa mwanahina
Mat 10:37-38

25 Baho lunhu lwa wanhu vilukalile lomkweleleza, Yesu kahinduka, kawalongela,
26 “Munhu yoyose yokwiza kumwangu na kuno kowanogela ng'hani tatake na mamake na mwehe wake na wanage na lumbu zake na ndugu zake na vivija kamba kounogela ng'hani ugima wake mwenyego kubanza kumnogela Kilisito, hadaha kuwa mwanahina wangu.
27 Na munhu yoyose haupapa msalaba wake na kunikweleleza, hadaha kuwa mwanahina wangu.
28 “Vino nani kumwenu yahalonda kuzenga lingo, tanhu hakala hasi na

kugelegeza sente za kudizengela, muladi yajuwe kamba kana sente za kumambukiza sang'hano yake?
29 Buleavo, yahamambukiza kuzenga chandusilo, kolemelwa kumambukiza kuzenga dilingo, na wose wachone acho kilawilile womseka,
30 wolonga, 'Munhu ino kasonga kuzenga, lakini kalemelwa kumambukiza sang'hano yake!'
31 "Hebu mndewa gani yahaitanda kuchola kuitowa na mndewa iyagwe, tanhu hakala hasi na kugelegeza kamba heyo na wakalizi zake elufu kumi kodaha kuitowa na mndewa miyage yeli na wakalizi elufu ishilini?
32 Kamba yahona hadaha, kowatuma wasenga zake wakaiting'hane na mndewa iyagwe, wampule wailumbe yang'hali kutali."
33 Yesu kamambukiza kulonga, "Vivo ili kumwenu, kuduhu munhu yodaha kuwa mwanahina wangu mbaka yaleke kila kinhu kiyali nacho.

Mkele ubanangike
Mat 5:13; Mlk 9:50

34 "Mkele unoga, lakini wahagiza ukali wake, kuduhu nzila ya kuubweza kabili.
35 Haufaya kwa isi hebu mna imbolea, lakini wokwasigwa. Yeli na magwiti yahulike!"

15

Lusimo lwa ng'hondolo yapotele
Mat 18:12-14

1 Siku dimoja wabokela kodi wengi na wanhu wayagwe wotenda nzambi wachola kumtegeleza Yesu.
2 Mafalisayo na wafundiza Malagizo ga Musa wasonga kunung'unika, "Munhu ino kowabokela wanhu wotenda nzambi na kuja nao!"
3 Avo Yesu kawalongela lusimo luno.
4 "Vino kamba imoja wenu kana ng'hondolo gana, abaho ng'hondolo imoja kapotela, vino kotenda choni? Kowaleka waja malongo tisa na tisa kuluwala, na kuchola kumzahila ija yapotele mbaka yampate.
5 Yahampata, kodeng'helela na kumwika mmaega gake,
6 na kumgala ukae. Abaho kowakema hamoja mbwiga zake na wanhu weli behi nayo na kowalongela, 'Miyenu nodeng'helela kwavija nimpata ng'hondolo wangu yapotele. Avo tudeng'helele hamoja!'
7 Nowalongela, avo vondaiwe, hokuwa na ndeng'helelo ng'hulu kuulanga mbuli ya munhu imoja mwene nzambi yahaleka nzambi zake, kubanza waja malongo tisa na tisa wogesa wanoga na hawalonda kuzileka nzambi zao."

Lusimo lwa sente ipotele

8 "Hebu mtwanzi yeli na sente longo yahagiza imoja, kotendaze? Kobwinha taa, kofagila ng'anda yake, na kulola goya kila hanhu mbaka yaipate.
9 Yahaipata, kowakema hamoja mbwiga zake na wanhu weli behi yake, kowalongela, 'Nodeng'helela ng'hani kwavija niipata sente yangu ipotele. Avo tudeng'helele hamoja!'
10 Vivija nowalongela, wasenga wa Mulungu wodeng'helela mbuli ya munhu imoja mwene nzambi yahaleka nzambi zake."

Lusimo lwa mwana yapotele

11 Yesu kagendelela kulonga, "Kukala na munhu imoja yakalile na wana wabili.
12 Ija imdodo kamulongela tatake, 'Tata, nigwelele uhazi wangu sambi.' Avo munhu ija kawagolela uhazi wao wanage awo wabili.
13 Hazibitile siku nyingi, ija imdodo kachuuza uhazi wake. Abaho kafunga mwanza na sente ziyapatile, kachola isi ya kutali, ako kazinanga sente zose ziyapatile.
14 Kamambukiza kila kinhu kiyakalile nacho. Abaho lufilili lwa nzala lulawilila mwiisi ija, nayo kakala kaduhu kinhu chochose kisigale.
15 Avo kachola kusang'hana kibaluwa kwa munhu imoja wa isi ija, munhu ayo kamtuma mumgunda wake yasusile nguluwe.
16 Kakala kosulukila kuja maganda gawadile nguluwe, lakini kuduhu munhu yamgwelele kinhu chochose cha kuja.
17 Abaho kagelegeza na kulonga, 'Tatangu kana wasang'hanaji wengi, woja mbaka wosigaza na niye hano nofa na nzala!
18 Nosegela na kuchola kwa tatangu na kumulongela, Tata, nimtenda Mulungu nzambi, na vivija nikutendela gweye nzambi.
19 Sifaya kukemigwa mwanago. Nhende kamba imoja wa wasang'hanaji zako.'
20 Avo kafunga mwanza wa kubwela kwa tatake.

"Viyakalile yang'hali kutali, tatake kamona. Kamonela bazi mwanage, avo kamkimbilila, kamuhagatila na kamnonela.
21 Mwanage kamulongela, 'Tata, nimtenda Mulungu nzambi, na vivija nikutendela gweye. Sifaya kukemigwa mwanago.'
22 Lakini tatake kawakema wasang'hanaji zake. Kawalongela, 'Lopoleni! Galeni kiwalo kinogile mumvaze. Mvazeni pete mkidole chake na vilatu mmagulu gake.

23 Abaho choleni mumgale bofu da
ng'ombe dinonile mudichinje, wose tuje na
kudeng'helela!
24 Kwavija mwanangu ino kakala yafile
lakini sambi mgima. Kakala yapotele
lakini sambi koneka.' Avo wasonga ku-
deng'helela.
25 "Kipindi acho mwanage imkulu kakala
kumgunda. Viyakalile behi na ing'anda,
kahulika nyila na wanhu wovina.
26 Avo kamkema msang'hanaji imoja, ka-
muuza, 'Ako kuna choni?'
27 Msang'hanaji ayo kamwidika, 'Mdodo
wako kabwela ukae, na tatako kamchinjila
bofu da ng'ombe dinonile, kwavija kabwela
mgima!'
28 "Ija imwana mkulu kagevuzika
ng'hani, avo kalema kwingila mng'anda.
Tatake kalawa kunze na kumpula yengile
mng'anda.
29 Lakini kamwidika tatake, 'Lola, miyaka
yose ino niye nokusang'hanila kamba
msang'hanaji, na silemile lagizo jako jojose.
Kungwaa choni? Hunigwelele hata mbuzi
nideng'helele na mbwiga zangu!
30 Lakini mwanago ino kananga vinhu
vako mbuli ya ugoni, na viyabwelile ukae
kumchinjila bofu da ng'ombe dinonile!'
31 Tatake kamwidika, 'Mwanangu,
kipindi chose kukala na niye, na vinhu vose
vinilinavo vako.
32 Lakini tulondeka tudeng'helele na
kusekelela, kwavija mdodo wako kakala
yafile lakini sambi mgima, kakala yapotele
lakini sambi koneka!' "

16

Lusimo lwa mulolesaji mbala

1 Yesu kawalongela wanahina zake,
"Kukala na tajili imoja yakalile na mulole-
saji wa vinhu vake. Tajili ayo kalongeligwa
kamba mulolesaji ayo konanga sente zake.
2 Avo kamkema mng'anda, kamuuza,
'Mbuli gani zimhulika kumwako? Mhetela
vinhu vose viubokele na vija viulavile,
kwavija hudaha kuwa mulolesaji wa vinhu
vangu kabili.'
3 Mulolesaji ija kailongela, 'Mkulu wangu
konilekesa usang'hano. Notenda choni?
Kulima sidahile bule, na kupula nokona
kinyala.
4 Sambi nojuwa choni chonda nhende
muladi nahalavigwa mna isang'hano, niwe
na mbwiga wa kunibokela mzikae zao!'
5 "Avo kawakema wanhu wose wakalile
wodaigwa na mkulu wake. Kamuuza
wa ichanduso, 'Kodaigwa choni na mkulu
wangu?'
6 Nayo kamwidika, 'Madebe gana ga
mavuta.' Mulolesaji ija kamulongela, 'Sola
cheti chako, kala hasi, lopola wandike mal-
ongo matano.'
7 Abaho kamuuza iyagwe, 'Na gweye ko-
daigwa choni?' Nayo kamwidika, 'Viloba
gana va ngano.' Mulolesaji ija kamulon-
gela, 'Sola cheti chako, wandike malongo
nane.'
8 "Mkulu wa ija mulolesaji mbala kam-
togola kwavija katenda vinhu kwa ubala.
Kwavija wanhu wa mwiisi ino wabala
ng'hani mna zimbuli zao kubanza wanhu
wa kumulenge."
9 Yesu kagendelela kulonga, "Avo nowa-
longeleni, itendeleni umbwiga kubitila
vinhu va mwiisi, muladi vahamala mudahe
kubokeligwa kuna ikae ya ugima wa
mazuwa gose.
10 Munhu yoyose yotamaniligwa mna iv-
inhu vidodo, kotamaniligwa mna ivinhu
vikulu. Na munhu yoyose hatamaniligwa
mna ivinhu vidodo, vivija hatamaniligwa
mna ivinhu vikulu.
11 Avo kamba mweye hamutamaniligwa
kulolesa mali za mwiisi, modahaze kuta-
maniligwa kulolesa mali za kuulanga?
12 Na kamba hutamaniligwa kulolesa
vinhu va munhu iyagwe, nani yonda
yakugwee vinhu vako mwenyego?
13 "Kuduhu msang'hanaji yodaha
kuwasang'hanila wakulu wabili. Kwavija
komwihila imoja na kumnogela iyagwe,
hebu koilumba na imoja na kumbeza
iyagwe. Hamudaha kumsang'hanila
Mulungu hamoja na mali."

Ulonzi uyagwe wa Yesu
Mat 11:12-13; 5:31-32; Mlk 10:11-12

14 Mafalisayo viwazihulike mbuli zino
zose, wamzeha Yesu, kwavija wakala
wanogelwa na sente.
15 Yesu kawalongela, "Mweye awo
wanhu muitenda munoga mgameso ga
wanhu, lakini Mulungu kaijuwa mizoyo
yenu. Kwavija vinhu vikoneka vinoga
ng'hani kwa wanhu, mgameso ga Mulungu
vokoneka viha.
16 "Malagizo ga Musa na maandiko
ga watula ndagu wa Mulungu vikala
vipetigwa mbaka kipindi cha Yohana
Mbatizaji. Kusongela aho, Mbuli Inogile
ya Undewa wa Mulungu yopetigwa, na kila
munhu kowamba kokwingila.
17 Lakini vibuha ng'hani kwa ulanga na
isi kupotela, kubanza kinhu kidodo ng'hani
kupotela mna Gamalagizo.
18 "Mbigalo yoyose yomwasa mwehe
wake na kusola mtwanzi iyagwe, kotenda
ugoni. Na mbigalo yomsola mtwanzi ija
yasigwe, nayo kotenda ugoni vivija.

Munhu tajili na Lazalo

19 "Kukala na tajili imoja yavalile viwalo
va sente nyingi ng'hani na kuja goya kila
siku.

20 Vivija kukala na munhu imoja mkiwa
yakemigwe Lazalo, kamema vilonda lukuli
lose, kakala yokwikigwa muulwivi lwa
tajili ija.
21 Lazalo kakala yosulukila kuja vilagale
muimeza ya tajili ayo. Na umbwa wakala
wokwiza na kumulambita mvilonda vake.
22 "Abaho mkiwa ija kafa na kasoligwa na
wasenga wa kuulanga mbaka behi ya Abu-
lahamu. Tajili ayo nayo kafa na kazikigwa.
23 Ako kowochola wanhu wafile, kakala
kodununzika ng'hani. Kenula meso gake,
kamona Abulahamu kwa kutali na Lazalo
kakala behi yake.
24 Avo kamkema kwa sauti ng'hulu, 'Tata
Abulahamu! Nyonele bazi! Mtume Lazalo
yazabike kidole chake mgamazi, yaluhoze
lulimi lwangu, kwavija nogaya ng'hani
muumoto uno!'
25 "Lakini Abulahamu kamulongela,
'Mwanangu, kumbuka muugima wako
kubokela vinhu vinogile, nayo Lazalo
kabokela vihile. Lakini sambi Lazalo
kobwihila, na gweye kodununzika.
26 Hata avo, hagati yetu tweye na
mweye hekigwa kolombo kulu, muladi
munhu yolonda kuloka kulawa kuno
kwiza kumwenu sekeyadahe, hebu munhu
yoyose kulawa kumwenu sekeyaloke kwiza
kumwetu!'
27 Tajili ija kalonga, 'Nokupula gweye,
tata Abulahamu, umtume Lazalo kuna ikae
ya tatangu,
28 ako kuna ndugu zangu watano. Muleke
yachole yakawazume muladi sekeweze
hanhu hano ha kudununzika!'
29 "Abulahamu kalonga, 'Ndugu zako
wanago maandiko ga Musa na ga watula
ndagu wa Mulungu ga kuwazuma. Wawa-
tegeleze wao kiwolonga!'
30 Tajili ija kamwidika, 'Bule tata Abula-
hamu! Lakini kamba munhu yahazilibuka
kulawa kwa wafile na kuwacholela, baho
wozileka nzambi zao!'
31 Lakini Abulahamu kamulongela,
'Kamba hawagagoga maandiko ga Musa
na watula ndagu wa Mulungu, honda wa-
tegeleze hata kamba munhu yahazilibuka
kulawa kwa wafile!' "

17

Nzambi
Mat 18:6-7, 21-22; Mlk 9:42

1 Yesu kawalongela wanahina zake,
"Vinhu vondaviwatende wanhu watende
nzambi volawilila, lakini kogaya munhu ija
yovitenda vilawilile!
2 Yokuwa vinoga kwa munhu ayo
yagodekigwe dibwe kulu da kudugila
msingo na yasigwe mbahali, kubanza
kumuhonza imoja wa wadodo wano
yatende nzambi.
3 Avo iteganyeni!
"Ndugu yako yahakutendela nzambi,
umzume. Yahatogola, gela kumgongo.
4 Yahakutendela nzambi miyanza saba
kwa siku dimoja, na kila yaheza kumwako
kolonga, 'Ng'hosa,' kolondeka ugele kum-
gongo."

Tamanilo
5 Watumigwa wamulongela Mndewa,
"Twengezele tamanilo."
6 Mndewa kawedika, "Maza tamanilo
jenu dahakuwile dodo kamba mbeyu
ndodo ya haladali, mwahadahile kuu-
longela mbiki uno wa mkuyu, 'Ng'oka
ukaihande mbahali!' nao wahawatogolele.

Sang'hano ya msang'hanaji
7 "Vino nani kumwenu yeli na
msang'hanaji yomulimila hebu kosusila
ng'hondolo, yahabwela kumgunda, komu-
longela yalopole kuja lujo lwake?
8 Bule. Lakini komulongela, 'Uitande, ni-
tandile lujo lwangu, unisang'hanile mbaka
ng'homeleze kuja na kung'wa, abaho na
gweye koja na kung'wa.'
9 Vino komgwaa nhogolwa msang'hanaji
ayo kwavija kasang'hana gaja galag-
ilizigwe?
10 Vivo ili kumwenu mweye, mwa-
hatenda vose vimulagilizigwe, longeni,
'Tweye twa wasang'hanaji wadodo, tu-
sang'hana kija kitulondigwe kusang'hana!'
"

Yesu kowahonya wanhu longo
11 Yesu viyakalile mnzila kochola
Yelusalemu, kabitila mzimbaka za vijiji va
Samalia na Galilaya.
12 Viyakalile kokwingila mna ikijiji
kimoja, mumo kukala na wanhu longo
wakalile na utamu wa dikulu, wemile
kutali.
13 Waguta, "Go mkulu! Yesu! Tonele
bazi!"
14 Yesu kawona, kawalongela, "Gendeni
mkailaguse kwa walava nhosa."
Viwakalile mnzila wochola, wahona.
15 Imoja wao viyone kahona, kabwele-
ganya kwa Yesu kuno komgwaa nhogolwa
Mulungu kwa sauti ng'hulu.
16 Kamgwila Yesu mmagulu kingubang-
guba, kamtogola. Munhu ayo kakala
Msamalia.
17 Yesu kalonga, "Vino hawakalile wanhu
longo wahonyigwe? Wayagwe tisa wa
kwahi?
18 Vino kuduhu iyagwe yabwelile kumg-
waa nhogolwa Mulungu, ila munhu ino hali
muyahudi?"
19 Abaho Yesu kamulongela munhu
ija, "Ima na uchole. Kutamanila kwako
kukuhonya."

Kwiza kwa Undewa wa Mulungu
Mat 24:23-28, 37-41

20 Mafalisayo wayagwe wamuuza Yesu Undewa wa Mulungu vondawize. Yesu kawedika, “Undewa wa Mulungu hawiza kwa kukoneka kwa meso.
21 Kuduhu munhu yonda yalonge, ‘Lola, uno hano!’ hebu ‘Uja haja!’ Kwavija Undewa wa Mulungu wa mgati mmwenu.”
22 Abaho kawalongela wanahina zake, “Kipindi chokwiza vonda mulonde kuyona siku imoja mwiizisiku za Mwana wa Munhu, lakini hondamuyone bule.
23 Baho wanhu wowalongela, ‘Loleni kakuja!’ hebu ‘Loleni, kahano!’ Sekemuwakweleleze.
24 Kwavija kamba vija lumwesa vilulawilila kuulanga na kumwemwesa kulawa mwambu umoja mbaka mwambu uyagwe, vivo vondayawe Mwana wa Munhu mwiisiku yake.
25 Lakini tanhu kolondeka yadununzike ng'hani na kulemigwa na wanhu wa lukolo luno.
26 Kamba viikalile mna ikipindi cha Nuhu, vivo vondaiwe mzisiku za Mwana wa Munhu.
27 Kila munhu kakala koja na kung'wa, kusola na kusoligwa mbaka siku ija Nuhu viyengile mdisafina. Mvula ng'hulu itowa na kuwakoma wanhu wose.
28 Vivija kamba viilawilile mna ikipindi cha Lutu. Wanhu wagendelela kuja na kung'wa, kugula na kuchuuza, kuhanda na kuzenga.
29 Lakini siku ija Lutu viyasegele Sodoma, moto na mabwe gokwaka vilagala hasi na kuwakoma wose.
30 Vivo vondaiwe mwiisiku Mwana wa Munhu vonda yagubuligwe.
31 “Mwiisiku ayo, munhu yeli mkiswili cha ng'anda yake sekeyahumuluke mng'anda kusola vinhu vake, vivija munhu yeli kumgunda sekeyabwele ukayake.
32 Kumbukeni gampatile mwehe wake Lutu.
33 Munhu yoyose yolonda kuukombola ugima wake mwenyego, kowagiza, na yoyose yowagiza ugima wake, koukombola.
34 Nowalongela, kilo acho wanhu wabili wawasile mulusazi lumoja, imoja kosoligwa na iyagwe kolekigwa.
35 Watwanzi wabili woduga sembe hamoja, imoja kosoligwa na iyagwe kolekigwa.
36 Wanhu wabili wokuwa kumgunda, imoja kosoligwa na iyagwe kolekigwa.”
37 Wanahina zake wamuuza, “Vino, kwahi Mndewa?”
Yesu kawedika, “Kokose kuli na mzoga, baho honda waiting'hane mhungu.”

18

Lusimo lwa mgane na msemi

1 Abaho Yesu kawafundiza wanahina zake kwa lusimo kamba siku zose wolondeka kumpula Mulungu na sekewadonhe.
2 Kalonga, “Kudibuga dimoja kukala na msemi yakalile hamdumba Mulungu hebu kuwatonga wanhu.
3 Vivija kudibuga dijo, kukala na mgane imoja yakalile komgendela msemi ayo baho kwa baho, kampula, ‘Ngwelele haki yangu kulawa kwa munhu yanitendele gehile.’
4 Siku nyingi msemi ayo hamtegeleze mgane ayo, lakini kumwande kailongela, ‘Hata kamba simdumba Mulungu hebu kuwatonga wanhu,
5 lakini kwavija mgane ino konigaza, nomgwaa haki yake, kwavija nahaleka, kogendelela kwiza hano na kunigaza!’ ”
6 Abaho Mndewa kagendelela kulonga, “Tegelezeni kiyalongile msemi ija yehile.
7 Vino, Mulungu honda yawagwee haki wanhu zake yawasagule, womulilila imisi na ikilo? Vino kokawa kuwategeleza?
8 Nowalongela, kowagwaa haki yao himahima. Lakini Mwana wa Munhu vondayeze, vino kodivika tamanilo mwiisi?”

Lusimo lwa Mfalisayo na mbokela kodi

9 Abaho Yesu kawalongela lusimo luno wanhu waja wakalile woitapa wanoga na kuwabeza wayagwe.
10 “Kukala na wanhu wabili wacholile kumpula Mulungu kuna Ing'anda ya Mulungu. Imoja kakala Mfalisayo na iyagwe kakala mbokela kodi.
11 “Mfalisayo ayo kainega kumgwazo na kumpula Mulungu, ‘Go Mulungu, nokugwaa nhogolwa kwavija niye sili kamba wanhu wayagwe, wabokaji, wotenda gehile, hebu wagoni. Wala sili kamba ino mbokela kodi.
12 Niye nofunga kuja miyanza mibili mzisiku saba, na nolava fungu da longo da vinhu vangu vose vinipata!’
13 “Lakini ija mbokela kodi kema kutali, hadahile hata kwinula meso gake kuulanga, lakini kaitowa mhambaga yake kwa usungu, kalonga, ‘Go Mulungu, nyonele bazi, niye notenda nzambi!’
14 Nowalongela, mbokela kodi ija kachola ukayake kuno katendigwa kanoga mgameso Mulungu kubanza ija Mfalisayo. Kwavija wose woitenda wanhu wakulu wohumulusigwa, na waja woihumulusa wotendigwa wanhu wakulu.”

Yesu kowatambikila wana wadodo
Mat 19:13-15; Mlk 10:13-16

15 Wanhu wayagwe wamgalila Yesu wana wadodo yawekile makono. Wanahina viwone avo, wawakomhokela.

16 Lakini Yesu kawakema iwana, kalonga,
“Walekeni wana wadodo weze kumwangu,
sekemuwagomese, kwavija Undewa wa
Mulungu wa wanhu kamba wano.
17 Nowalongeleni ukweli! Munhu yoyose
yolema kuubokela Undewa wa Mulungu
kamba mwana mdodo, honda yengile
ng'o!”

Munhu tajili
Mat 19:16-30; Mlk 10:17-31

18 Mkulu imoja kamuuza Yesu, “Mfundiza
Unogile, nhende choni niupate ugima wa
mazuwa gose?”
19 Yesu kamuuza, “Habali kong'hema,
‘unogile’? Kuduhu yanogile, ila Mulungu
yaiyeka.
20 Kugajuwa Malagizo, ‘Sekeutende
ugoni, sekeukome, sekewibe, sekeulonge
uvizi, wategeleze tatako na mamako.’ ”
21 Munhu ija kedika, “Gago gose nigagoga
toka haudodo.”
22 Yesu viyahulike avo, kamulongela,
“Kuhungukiligwa na kinhu kimoja. Chuuza
vose viulinavo, uwagwee sente wanhu
wakiwa, na gweye kokuwa na ngama yako
kuulanga. Abaho wize unikweleleze.”
23 Lakini munhu ayo viyahulike avo,
kanyunyuwala kwavija kakala tajili
ng'hani.
24 Yesu viyamone kanyunyuwala, ka-
longa, “Vino avo vonda iwe vidala kwa
wanhu matajili kwingila Muundewa wa
Mulungu!
25 Kwavija vibuha kwa ngamiya kubita
mna ikizonzo cha sanzia, kubanza tajili
kwingila muundewa wa Mulungu.”
26 Wanhu wamuhulike, wamuuza, “Avo
lelo nani yonda yadahe kukomboligwa?”
27 Yesu kawedika, “Vinhu havidahika
kwa wanhu, kwa Mulungu vodahika.”
28 Abaho Petulo kalonga, “Lola! Tweye
tuvileka vinhu vetu vose, tukukweleleza
gweye.”
29 Yesu kawalongela, “Nowalongela
kweli, munhu yoyose yoleka kae yake hebu
mwehe wake hebu ndugu zake hebu tatake
na mamake hebu wanage mbuli ya Undewa
wa Mulungu,
30 kobokela vinhu vingi ng'hani mna
ikipindi kino na kobokela ugima wa
mazuwa gose mna ikipindi chonda kize.”

Yesu kolonga lwakadatu mbuli ya ifa yake
Mat 20:17-19; Mlk 10:32-34

31 Yesu kawagala hamgwazo wanahina
zake longo na wabili, kawalongela,
“Tegelezeni! Tochola Yelusalemu. Kuko
kila kinhu chandikigwe na watula ndagu
wa Mulungu mbuli ya Mwana wa Munhu
cholawililа.
32 Kwavija kogeligwa mmakono ga
wanhu haweli Wayahudi, nao womzeha,
womuliga, na womtemela mate.
33 Womtowa mbalati na kumkoma, lakini
siku da kadatu kozilibuka.”
34 Lakini wanahina hawazijuwile bule
mbuli azo, kwavija wakala wafisigwe na
hawakijuwile kija kiyakalile yokilonga
Yesu.

Yesu komuhonya msuwameso
Mat 20:29-34; Mlk 10:46-52

35 Yesu viyakalile behi na kuvika Yeliko,
munhu imoja yakalile msuwameso kakala
hamgwazo mnzila, kopula.
36 Munhu ayo viyahulike lunhu lwa
wanhu lobita, kauza, “Kuna choni?”
37 Wanhu wamulongela, “Yesu wa Naza-
leti kobita.”
38 Nayo kakemelela, “Yesu! Mwana wa
Daudi! Nyonele bazi!”
39 Wanhu walongole wamkomhokela,
wamulongela yanyamale. Lakini heyo
kagendelela kukemelela ng'hani, “Mwana
wa Daudi! Nyonele bazi!”
40 Avo Yesu kema, kalagiza munhu ija
yagaligwe kumwake. Viyavikile behi, Yesu
kamuuza,
41 “Kolonda nikutendele choni?”
Nayo kamwidika, “Go mkulu, nolonda
kulola.”
42 Yesu kamulongela, “Lola! Kutamanila
kwako kukuhonya.”
43 Bahaja munhu ija kadaha kulola,
kamkweleleza Yesu kuno komgwaa
nhogolwa Mulungu. Wanhu wose viwone
avo, wamgwaa nhogolwa Mulungu.

19

Yesu na Zakayo

1 Yesu kachola kudibuga da Yeliko, na
kakala yobita mzinzila za buga dijo.
2 Kuko kukala na mkulu imoja wa
wabokela kodi yakemigwe Zakayo, nayo
kakala tajili.
3 Kakala kolonda kumona Yesu, lakini
hadahile mbuli ya lunhu lwa wanhu na
kwavija kakala mguhi.
4 Avo kakimbila haulongozi wa lunhu
luja, kakwela mumbiki wa mkuyu mu-
ladi yamone Yesu, yakalile yochola kubitila
nzila ija.
5 Yesu viyavikile hanhu aho, kalola
uchanha, kamulongela, “Zakayo,
himahima humuluka hasi, kwavija lelo
nolondeka kukala mng'anda yako.”
6 Zakayo kahumuluka himahima, kam-
goneka Yesu kwa kudeng'helela.
7 Wanhu wose wagone ago, wasonga
kunung'unika, walonga, “Munhu ino ka-
chola kukala mng'anda ya munhu mwene
nzambi!”

8 Zakayo kema, kamulongela Yesu, “Go
Mkulu, tegeleza! Nowagwaa wakiwa nusu
ya vinhu vangu, na kamba nimboka munhu
yoyose kinhu, nombwezela miyanza mine.”
9 Yesu kamulongela, “Lelo ukombozi
uvika kwa wanhu wa lubuga luno, kwavija
munhu ino nayo kolawa mulukolo lwa
Abulahamu.
10 Kwavija Mwana wa Munhu keza
kuwazahila na kuwakombola waja
wapotele.”

Lusimo lwa wasang'hanaji longo
Mat 25:14-30

11 Wanhu viwakalile wotegeleza gago,
Yesu kagendelela kuwalongela lusimo.
Baho kakala mmabehi na Yelusalemu, nao
wagesa kamba Undewa wa Mulungu wa
mmabehi kulawilila.
12 Avo kawalongela, “Kukala na munhu
imoja wa lukolo lwa kindewa yafungile
mwanza kuchola isi ya kutali yakatendigwe
mndewa, abaho yabwele ukayake.
13 Avo yang'hali hanasegela, kawakema
wasang'hanaji zake longo, kila imoja kamg-
waa sente sawa, abaho kawalongela, ‘Ten-
deni biashala mbaka vondambwele.’
14 Lakini wanhu wa isi yake wakala
wamwihile. Avo wawatuma wasenga wa-
gende kwa wanhu waja wakalonge, ‘Hatu-
mulonda munhu ino yawe mndewa wetu.’
15 “Munhu ija kaupata undewa, kabwela
ukayake. Baho kawalagiza wasang'hanaji
zake yawagwelele sente wachole kumwake
yapate kujuwa kija kiwapatile.
16 Msang'hanaji wa ichanduso keza, ka-
longa, ‘Go mkulu, sente zako ziunigwelele
zilela miyanza longo.’
17 Kamulongela, ‘Kutenda goya
msang'hanaji unogile! Kwavija kutenda
vinogile kulolesa mna ivinhu vidodo,
nokutenda uwe munhu mkulu wa mabuga
longo.’
18 Msang'hanaji wa kabili keza, kalonga,
‘Go mkulu, sente zako ziunigwelele zilela
miyanza mitano.’
19 Nayo kamulongela, ‘Kokuwa munhu
mkulu wa mabuga matano.’
20 “Msang'hanaji iyagwe keza, kalonga,
‘Go mkulu, sola sente zako. Nikala niz-
ifungile goya mkikumbi.
21 Nikudumba, kwavija kuna gahigahi.
Kosola vinhu va wayago kwa uvizi na
kosenga vija huvihandile.’
22 Mkulu ija kamulongela, ‘Gweye kwa
msang'hanaji yehile! Nokutagusa kwa
mbuli zako mwenyego! Kunijuwa nina
gahigahi, nisolaga vinhu va wayangu na
kusenga vija sivihandile.
23 Habali huzikile sente zangu kwa
wanhu wokwika sente muladi vimbwelile
nyambulile zongezeke?’
24 “Abaho kawalongela waja wemile
aho, ‘Mbokeni ayo zisente, mumgwelele
msang'hanaji ija yapatile sente miyanza
longo ya zija ziyagweleligwe.’
25 Lakini wao wamulongela, ‘Go mkulu,
lakini heyo kanazo sente miyanza longo!’
26 Nayo kawedika, ‘Munhu yeli na kinhu
kokongezelwa, lakini ija yeliduhu kinhu,
kobokigwa hata kija kidodo kiyelinacho.
27 Na sambi, waja wanihile, wondema
niye niwe mndewa wao, wagaleni hano,
muwakome bahano mgameso gangu!’ ”

Yesu kokwingila Yelusalemu kwa deng'ho
Mat 21:1-11; Mlk 11:1-11; Yoh 12:12-19

28 Yesu viyamambukize kulonga avo,
kawalongolela kuchola Yelusalemu.
29 Viyakalile behi na kuvika Betifage na
Betania, habehi na Lugongo lwa Mizeituni,
kawatuma wanahina zake wabili,
30 kawalongela, “Gendeni kuna ikijiji
kili kuulongozi wenu. Mwahengila,
momvika mwana mhunda kafungigwa,
nayo yang'hali hanakweligwa na munhu.
Mfunguleni mumgale hano. 31 Munhu
yoyose yahawauza habali momfungula,
mulongeleni, ‘Mndewa komulonda.’ ”
32 Wanahina waja wachola, wamvika
kamba vija Yesu viyawalongele.
33 Viwakalile womfungula imwana
mhunda, wenyego wawauza, “Habali
momfungula?”
34 Nao wawedika, “Mndewa komulonda.”
35 Wamgala imwana mhunda kwa Yesu.
Abaho watandika viwalo vao mumgongo
wa imwana mhunda, na wamtaza Yesu
kukwela.
36 Yesu viyakalile kochola, wanhu wan-
zanza viwalo vao mnzila.
37 Viyakalile behi na kuvika Yelusalemu,
hanhu hali na mtelemuko wa Lugongo
lwa Mizeituni, lunhu mkulu lwa wanahina
zake lusonga kudeng'helela na kumgwaa
nhogolwa Mulungu kwa sauti ng'hulu
mbuli ya unzonza wauwonile.
38 Walonga, “Mulungu yamtambikile Mn-
dewa yokwiza kwa twaga da Mulungu,
tindiwalo kuulanga na ukulu kwa Mu-
lungu!”
39 Baho Mafalisayo wayagwe wakalile
muulunhu wamulongela Yesu, “Mfundiza,
walagize wanahina zako wanyamale!”
40 Yesu kawedika, “Nowalongeleni, wa-
hanyamala wano, mabwe goguta.”

Yesu kowalilila wanhu wa buga da Yelusalemu

41 Yesu viyavikile behi na buga da
Yelusalemu na viyawone wanhu wa buga
dijo, kawalilila,

42 kalonga, “Maza lelo mwahajuwile
mbuli zilondeka kugala tindiwalo! Lakini
sambi zifisigwa mgameso genu!
43 Kwavija kipindi chokwiza, wanhu
wakwihile vonda wakuzengele luwa,
wokuzunguluka na kukusung'ha sung'ha
kila mwambu.
44 Wokuhondahonda gweye na wanhu
zako weli muuluwa wako. Kuduhu hata
dibwe dimoja donda disigazigwe uchanha
ya diyagwe, kwavija hukijuwile kipindi
kiyezile Mulungu kukukombola!”

Yesu kokwingila Mng'anda ya Mulungu
Mat 21:12-17; Mlk 11:15-19; Yoh 2:13-22

45 Abaho Yesu kengila Mng'anda ya
Mulungu, kasonga kuwawinga wanhu
wakalile wochuuza vinhu,
46 kawalongela, “Yandikigwa mna
Gamaandiko Gang'alile, Mulungu kalonga,
‘Ng'anda yangu yokuwa ng'anda ya
kupulila.’ Lakini mweye muitenda mhango
ya wabavi!”
47 Kila siku Yesu kakala kofundiza
Mng'anda ya Mulungu. Wakulu wa walava
nhosa, wafundiza Malagizo ga Musa, na
walangulizi wa wanhu walonda kumkoma,
48 lakini hawadahile bule kutenda avo,
kwavija wanhu wose wakala womtegeleza
goya, hawalondile kuswela mbuli.

20

Mbuli ya udahi wa Yesu
Mat 21:23-27; Mlk 11:27-33

1 Siku dimoja Yesu kakala Mng'anda
ya Mulungu kowafundiza wanhu na
kuwapetela Mbuli Inogile. Wakulu wa
walava nhosa na wafundiza Malagizo ga
Musa hamoja na wavele weza,
2 wamulongela, “Tulongele, vino kotenda
mbuli zino kwa udahi wa nani? Nani
yakugwelele udahi uno?”
3 Yesu kawedika, “Beteni na niye niwauze
mbuli imoja. Nongeleni,
4 vino udahi wa Yohana wa kubatiza
ulawa kuulanga hebu kwa wanhu?”
5 Wagesa, “Tulonge choni? Twahalonga,
‘Ulawa kuulanga,’ kotuuza, ‘Habali,
hamumtogole Yohana?’
6 Na twahalonga, ‘Ulawa kwa wanhu,’
lunhu lose luno lotutowa mabwe, kwavija
wose wotogola kamba Yohana kakala mtula
ndagu wa Mulungu.”
7 Avo wamwidika, “Hatujuwile kuulaw-
ile.”
8 Yesu kawalongela, “Na niye siwalongela
bule notenda mbuli zino kwa udahi wa
nani.”

Lusimo lwa walimaji mumgunda wa mizabibu
Mat 21:33-46; Mlk 12:1-12

9 Abaho Yesu kawalongela wanhu lusimo
luno, “Kukala na munhu imoja yahandile
mizabibu mumgunda wake. Kawakodisha
walimaji, abaho kachola mwiisi iyagwe na
kakala siku nyingi.
10 Msimu wa kubawa zabibu viuvikile,
munhu ija kamtuma msang'hanaji wake
yachole kwa walimaji wamgwelele
zabibu. Lakini walimaji waja wamtowa
msang'hanaji ija, wamuwinga makono
gaiyeka.
11 Avo kamtuma msang'hanaji iyagwe,
lakini walimaji wamtowa vivija na ku-
muliga, wamuwinga makono gaiyeka.
12 Abaho kamtuma msang'hanaji wa ka-
datu. Ino nayo walimaji wamulumiza,
wamwasa kunze.
13 Abaho mwene mgunda ija kalonga,
‘Nhende choni? Nomtuma mwanangu
nimnogele. Lamda ino womtegeleza!’
14 Lakini walimaji viwamone, wailon-
gela, ‘Ino ayo muhazi wake. Tumkome na
uhazi wake wokuwa wetu.’
15 Avo wamulava kunze ya mgunda uja,
wamkoma.”
Yesu kawauza, “Vino, mwene mgunda
kowatenda choni waja walimaji?
16 Kokwiza na kuwakoma walimaji wose
awo na kowakodisha walimaji wayagwe
mgunda awo wa mizabibu.”
Wanhu viwahulike mbuli ayo, walonga,
“Bule! Sekeilawilile avo!”
17 Lakini Yesu kawalola, kawauza, “Vino,
ulonzi uno fambulo jake choni?
‘Dibwe wadilemile wazengaji kamba hadi-
faya,
digalamuka dibwe kulu da kutamanila
kubanza gose!’
18 Munhu yoyose yonda yaikwale mdibwe
ajo kobeneka beneka munhu donda dimu-
lagalile domuhonda tipitipi.”

Mbuli ya kulipa kodi
Mat 22:15-22; Mlk 12:13-17

19 Wafundiza Malagizo ga Musa na
wakulu wa walava nhosa wajuwa kamba
lusimo ulo kakala kowafumbila wao. Avo
bahaja walonda kumgoga Yesu, lakini
wawadumba wanhu.
20 Avo wazahila kipindi kinogile. Wawa-
honga wanhu wayagwe waitende wanoga,
wawatuma wamgeze Yesu kwa kumuuza,
muladi wadahe kumgoga na kumgala kwa
mkulu wa Lumi.
21 Wanhu awo wamulongela Yesu,
“Mfundiza, tokujuwa gweye kofundiza na
kulonga ukweli, wala hutonga ukulu wa
munhu, lakini kofundiza nzila za Mulungu
mna ikweli.
22 Tulongele, vino vinoga kulipa kodi kwa
mndewa mkulu wa Lumi hebu havinogile
bule?”

23 Lakini Yesu kaujuwa mwaka ubala
wao, kawalongela,
24 “Ndagusileni isente. Vino, kihanga
kino na twaga dino va nani?”
Wamwidika, “Va mndewa mkulu wa
Lumi.”
25 Yesu kawalongela, “Vinoga. Vinhu
va mndewa wa Lumi mgweleleni mndewa
wa Lumi, na va Mulungu mgweleleni Mu-
lungu.”
26 Avo, mgameso ga wanhu hawadahile
kumgoga kwa mbuli yoyose. Wakanganya
ulonzi wake, wanyamala huupi.

Mbuli ya kuzilibuka kwa wafile
Mat 22:23-33; Mlk 12:18-27

27 Abaho Masadukayo, wanhu wolonga
kamba kuduhu kuzilibuka kulawa kwa
wafile. Wayagwe wamcholela Yesu, wamu-
longela,
28 “Mfundiza, Musa katwandikila,
‘Munhu yahafa na kuleka mwehe wake bila
wana, ndugu yake munhu ayo kolondeka
yamsole imgane, yamulelele ndugu yake
yafile wana.’
29 Kukala na ndugu saba. Ija imkulu ka-
sola mwehe, lakini kafa bila kulela wana.
30 Wakabili kamsola mtwanzi ija, lakini
nayo kafa bila wana.
31 Abaho wa kadatu kamsola. Vivo ilaw-
ilile kwa wose saba wamsola, lakini wafa
bila wana.
32 Kukimambukizo, mtwanzi ija nayo
kafa.
33 Lelo mwiisiku ya kuzilibuka, mtwanzi
ayo kokuwa mwehe wa nani? Kwavija
kakala yasoligwe na wose saba.”
34 Yesu kawedika, “Wanhu wa mwiisi ino
wosola na kusoligwa,
35 lakini waja wasaguligwe kuzilibuka
kulawa kwa wafile na kuupata ugima won-
dawize, hawasola hebu kusoligwa.
36 Woigala na wasenga wa kuulanga, na
hondawafe bule. Wao ni wana wa Mulungu
kwavija wazilibuka kulawa kwa wafile.
37 Lakini kwa mbuli ya kuzilibuka kwa
wanhu wafile, hata Musa kalagusa avo mna
imbuli ya ikisolo kikwaka baho kamkema
Mndewa, ‘Mulungu wa Abulahamu na Mu-
lungu wa Isaka na Mulungu wa Yakobo.’
38 Heyo ni Mulungu wa wanhu wagima,
siyo wa wanhu wafile. Kwavija kumwake
heyo wose wagima.”
39 Wafundiza Malagizo ga Musa wayagwe
walonga, “Mfundiza, kulonga goya!”
40 Avo hawadahile kumuuza mbuli
ziyagwe.

Mbuli ya Kilisito Mkombola
Mat 22:41-46; Mlk 12:35-37

41 Yesu kawauza, “Vino habali wanhu
wolonga kamba Kilisito Mkombola kolawa
mulukolo lwa Daudi?
42 Kwavija Daudi mwenyego kolonga
mna ikitabu cha Zabuli,
‘Mndewa Mulungu kamulongela Mndewa
wangu,
Kala hano mwambu wangu wa mkono wa
kudila,
43 mbaka niwahume wanhu wakwihile na
niweke
hasi mmagulu gako.’
44 Daudi mwenyego kamkema ‘Mndewa.’
Yodahika vilihi Kilisito Mkombola yalawe
mulukolo lwa Daudi?”

Yesu kowazuma wafundiza Malagizo ga Musa
Mat 23:1-36; Mlk 12:38-40

45 Wanhu wose viwakalile womtegeleza,
Yesu kawalongela wanahina zake,
46 “Muiteganye na wafundiza Malagizo
ga Musa. Wao wonogelwa kwanga kuno
wavala mikanzu mitali, na kulamusigwa
na wanhu mna gamagulilo na kukala
mna ivigoda va haulongozi mzing'anda
za kumpula Mulungu na mna izinyimwili
nyimwili.
47 Wowonela wagane kwa kusola vinhu
vao, na kuitenda wanoga kwa kumpula
Mulungu kwa kulonga mbuli nyingi! Awo
nhaguso yao yobanza ng'hani!”

21

Sadaka ya mgane
Mlk 12:41-44

1 Yesu kenula meso gake kawona matajili
viwogela nhunza zao mkigelo cha kulavila
nhuza.
2 Abaho kamona mgane mkiwa imoja
kagela sente mbili ndodo.
3 Yesu kalonga, “Nowalongela ukweli,
mgane ino kalava kinhu kikulu kubanza
wose.
4 Kwavija matajili walava vija visigale
muutajili wao, lakini mgane ino hamoja
na ukiwa wake, kalava vose viyotamanila
muugima wake.”

Yesu kolonga mbuli ya kubanangigwa kwa Ng'anda ya Mulungu
Mat 24:1-2; Mlk 13:1-2

5 Wanahina wayagwe wakala wolonga
mbuli ya Ng'anda ya Mulungu, viizengigwe
kwa mabwe ganogile na sadaka za wanhu
zilavigwe kwa Mulungu. Lakini Yesu ka-
longa,
6 “Mogona gano gose! Siku yokwiza
kuduhu dibwe dondadisigale uchanha ya
diyagwe, mabwe gose gobomoligwa.”

Kugaya na kudununzika
Mat 24:3-14; Mlk 13:3-13

7 Wamuuza, “Mfundiza, vinhu avo volawililа lini? Choni chondakitendeke kulagusa kipindi cha kulawililа vinhu avo cha mmabehi?”
8 Yesu kawedika, “Muiteganye, munhu sekeyawavizile. Kwavija wanhu wengi wokwiza kwa twaga jangu, na kulonga, ‘Niye ayo Kilisito!’ na ‘Kipindi cha mmabehi!’ Lakini sekemuwakweleleze.
9 Mwahahulika ng'hondo na zumozumo, sekemudumbe, kwavija vinhu avo volondeka tanhu vilawilile, lakini kimambukizo king'hali hakinavika.”
10 Yesu kagendelela kulonga, “Wanhu wa isi imoja woitowa na wanhu wa isi iyagwe, undewa umoja woitowa na undewa uyagwe.
11 Kila hanhu hokuwa na migudemo mikulu ya isi, lufililі lwa nzala na mitamu, volawililа vinhu va kugela bwembwe na vilaguso kulawa kuulanga.
12 Lakini gang'hali haganalawila gano gose, mogogigwa na kudununzigwa. Mogaligwa mzing'anda za kumpula Mulungu na kuwagodeka mkifungo, mogaligwa haulongozi wa wandewa na wakulu wa isi mbuli ya twaga jangu.
13 Kino chokuwa kipindi chenu kinogile cha kuwapetela wanhu Mbuli Inogile.
14 Gangamaleni, sekemunyawenyawe mbuli ya vija vonda mwidike,
15 kwavija niye nowagwaa ubala na mbuli za kulonga. Kuduhu munhu mna iwanhu wamwihileni yodaha kuwahuma hebu kulema chonda mulonge.
16 Mohindukigwa na tata zenu na mama zenu na ndugu zenu na wanhu wa mulukolo, na mbwiga zenu, na wayagwe vimwili wowakoma.
17 Wanhu wose wowehila mweye mbuli ya twaga jangu.
18 Lakini kuduhu hata luvili lumoja lwa mmapala genu londa lupotele.
19 Mwahagangamala, moihonya wenyego.

Yesu kolonga mbuli ya kubanangigwa kwa Yelusalemu
Mat 24:15-21; Mlk 13:14-19

20 “Mwahajona buga da Yelusalemu dizungulukigwa na wakalizi, baho mujuwe kipindi cha kubanangigwa cha mmabehi.
21 Baho, waja weli Yudea wakimbilile kuvigongo, waja weli kudibuga walawanye, waja weli kumigunda sekewabwele kudibuga.
22 Kwavija kino acho kipindi cha nhaguso kutenda gaja gandikigwe galawilile.
23 Mna izisiku azo wogaya watwanzi wali na zinda na waja wokong'heza! Kwavija hokuwa na magayo ng'hani mwiisi, na ng'hasiliki ya Mulungu yokuwa mna iwanhu wano.
24 Wayagwe wokomigwa kwa panga, na wayagwe wosoligwa na kugodekigwa mziisi zose, na wanhu haweli Wayahudi wodihondahonda buga da Yelusalemu, mbaka kipindi chao vonda kimale.

Kwiza kwa Mwana wa Munhu
Mat 24:29-31; Mlk 13:24-27

25 “Hokuwa na vilaguso mna dizuwa, mna umwezi, na mna zinhondo. Isi zose zokuwa mna ukugaya, wodumba mvumo wa bahali na ng'humbi.
26 Wanhu wosinduka kwa bwembwe, kwa kubetela chondakilawilile mwiisi, kwavija vinhu vili kuulanga votigisika.
27 Kipindi acho womona Mwana wa Munhu kokwiza, mna ga mawingu kwa nguvu ng'hulu na ukulu.
28 Avo vinhu vino vahasonga kulawililа, mwime na mwinule mapala genu uchanha, kwavija kukomboligwa kwenu kwa mmabehi.”

Fundizo da mbiki wa mtini
Mat 24:32-35; Mlk 13:28-31

29 Abaho Yesu kawalongela lusimo luno, “Geseni mbiki wa mtini na mibiki yose iyagwe.
30 Mwahagona majani gake gosonga kuzuka, mojuwa kamba vuli da mmabehi.
31 Vivija, mwahavona vinhu avo volawililа, mujuwe kamba Undewa wa Mulungu wa mmabehi.
32 “Nowalongeleni ukweli, wanhu wa lukolo luno hawafa wose mbaka gano gose galawilile.
33 Ulanga na isi vobita, lakini mbuli zangu hondazibite.

Kaleni meso

34 “Iteganyeni! Mizoyo yenu sekeigogigwe na unovu wa mwiisi ino, kukoligwa, na kugaya mbuli ya ugima uno, kwavija siku ayo yowasinhusa
35 kamba mtego. Kwavija yowezila wanhu wose wokala kila hanhu mwiisi.
36 Muiteganye na mupule siku zose, muladi mudahe kuhonyeka mna zimbuli zose zino zondazilawilile na kwima haulongozi wa Mwana wa Munhu.”
37 Kila siku Yesu kakala kofundiza Mng'anda ya Mulungu, na yahavika ichungulo, kacholaga kuna Ulugongo lwa Mizeituni na kakala kuko kilo kigima.
38 Imitootondo ng'hani wanhu wose wakala wochola kuna Ing'anda ya Mulungu kumtegeleza.

22

Kiseto cha kumkoma Yesu
Mat 26:1-5; Mlk 14:1-2; Yoh 11:45-53

1 Kipindi cha Nyimwili nyimwili da Magate hagageligwe Mela, kikemigwe Pasaka kikala behi.
2 Wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa wakala wozahila nzila ya kumkoma Yesu, lakini wawadumba wanhu.

Yuda kotogola kumuhinduka Yesu
Mat 26:14-16; Mlk 14:10-11

3 Mwenembago kamkumba Yuda Isikaliote, imoja wa wanahina longo na wabili.
4 Yuda kachola kwa wakulu wa walava nhosa na wakulu wa wakalizi wa Ng'anda ya Mulungu, kawalongela vija vonda yamuhinduke Yesu kumwao.
5 Nao wadeng'helela na waitogolela kumgwaa sente.
6 Yuda katogola, na kasonga kuzahila nzila ya kumgela Yesu mmakono gao kwa kinyelegezi.

Yesu koitanda kuja lujo lwa Pasaka
Mat 26:17-25; Mlk 14:12-21; Yoh 13:21-30

7 Siku ya Magate hagageligwe Mela ivika. Siku ayo bofu da ng'hondolo da Pasaka dolavigwa nhosa.
8 Avo Yesu kawatuma Petulo na Yohana, kawalongela, "Choleni mkatutandile lujo lwa Pasaka tuje."
9 Nao wamuuza, "Kolonda tukalutandile kwahi ulujo lwa Pasaka?"
10 Yesu kawedika, "Mwahengila kudibuga, mnzila momting'hana mbigalo yapapile nongo ya mazi. Mkwelelezeni mbaka mng'anda yonda yengile,
11 na mulongeleni mwene kae, 'Mfundiza kokuuza, dakwahi gati dondanidile lujo lwa Pasaka niye na wanahina zangu?'
12 Nayo kowalagusila gati kulu da uchanha dihambigwe, mumo mtutandile kila kinhu."
13 Wasegela wavika kila kinhu kamba vija Yesu viyawalongele, nao watanda lujo lwa Pasaka.

Lujo lwa Mndewa
Mat 26:26-30; Mlk 14:22-26; 1Kol 11:23-25

14 Saa viivikile, Yesu kakala muulujo na watumigwa zake.
15 Kawalongela, "Nisulukila ng'hani kuja lujo luno lwa Pasaka hamoja na mweye ning'hali sinadununzika!
16 Avo nowalongela, honda nije kabili mbaka vonda ilawilile Muundewa wa Mulungu."
17 Abaho Yesu kasola kikasi cha divai, kamgwaa nhogolwa Mulungu, kalonga, "Soleni kino mung'wile mose.
18 Nowalongela kulawa sambi, honda ning'we divai ino mbaka vondawize Undewa wa Mulungu."
19 Abaho kasola gate, kamgwaa nhogolwa Mulungu, kadibanzula, kawagwaa, kalonga, "Uno ulo lukuli lwangu, ulavigwe mbuli ya mweye. Tendeni vino kwa kung'humbuka niye."
20 Vivija, viwamambukize kuja lujo lwa ichungulo, kawagwaa kikasi, kalonga, "Kino acho kikasi cha lagano da sambi dilagusigwa kwa damu yangu, ikwitika mbuli ya mweye.
21 "Lakini, loleni! Munhu yonihinduka kabahano na niye muulujo!
22 Mwana wa Munhu kofa kamba Mulungu viyalondile, lakini kogaya munhu ija yomuhinduka!"
23 Abaho wasonga kuiuza, nani viweli yonda yatende vivo.

Kuibamilila mbuli ya ukulu

24 Wanahina wakala woibamilila wao kwa wao nani yokoneka munhu mkulu kubanza wose.
25 Yesu kawalongela, "Wandewa wa wanhu haweli Wayahudi wana udahi kwa wanhu, walangulizi woikema, 'Mbwiga wa wanhu.'
26 Lakini kumwenu mweye haili vivo bule, munhu mkulu kumwenu yawe kamba munhu mdodo, na mulangulizi yawe kamba msang'hanaji.
27 Vino, nani yeli munhu mkulu, ija yakalile mmeza koja, hebu ija yotanda ulujo? Ona, ayo ija yakalile mmeza koja. Lakini niye na hagati yenu kamba munhu yosang'hana."
28 "Mweye mukala na niye kipindi chose cha kugezigwa kwangu,
29 kamba Tatangu viyanigwelele Undewa na niye nowagwaa Undewa awo.
30 Moja na kung'wa mmeza yangu mna Undewa wangu, na mokala mna ivigoda va Undewa kugatawala makabila ga Izilaeli longo na mabili."

Yesu kolagula kamba Petulo kombela
Mat 26:31-35; Mlk 14:27-31; Yoh 13:36-38

31 Yesu kalonga, "Simoni, Simoni! Tegeleza! Mwenembago kampula Mulungu kuwageza mweye, kuwabagula wanogile na wehile, kamba vija mfolaji viyobagula fuya na hemba.
32 Lakini nikupulila kwa Mulungu gweye Simoni, muladi kumtamanila kwako Mulungu sekekupotele. Na vondaunibwelele, uwagangamize ndugu zako."
33 Petulo kamwidika, "Mndewa, notogola kugodekigwa na gweye mkifungo na kufa!"

34 Yesu kalonga, “Petulo, nokulongela
ukweli, kilo cha lelo nzogolo yang'hali
hanakwika, konibela miyanza midatu.”

Kipindi cha kugaya

35 Abaho Yesu kawauza wanahina zake,
“Vino, kipindi kija viniwatumile kuno
mduhu kibindo hebu mkoba hebu vilatu,
muhungukiligwa na kinhu chochose?”

Wamwidika, “Aka, hatuhungukiligwe na
kinhu.”

36 Yesu kawalongela, “Lakini sambi,
munhu yoyose yeli na kibindo, hebu mkoba
yausole, na munhu yoyose yeliduhu panga
yakachuuze koti jake yakagule.

37 Kwavija nowalongela Maandiko
Gang'alile galongile, ‘Kekigwa mdibumbila
dimoja na wabananzi,’ golondigwa galaw-
ilile. Nowalongela, gaja gandikigwe mbuli
ya niye golawilila.”

38 Wanahina walonga, “Mndewa, lola,
hano hana mapanga mabili!”

Nayo kawedika, “Gofaya!”

*Yesu kompula Mulungu kuna Ulugongo
lwa Mizeituni*

Mat 26:36-46; Mlk 14:32-42

39 Yesu kasegela kudibuga dija kachola
kuna Ulugongo lwa Mizeituni, kamba viya-
zowele, na wanahina zake wamkweleleza.

40 Viyavikile kuko, kawalongela,
“Mpuleni Mulungu, sekemwingile mna
ukugezigwa.”

41 Abaho kawaleka, kachola utali wa
kwasa dibwe, kafugama, kampula Mu-
lungu.

42 Kalonga, “Tata, wahalonda,
unisegezele kikasi kino cha madununzo.
Siyo kamba vinilonda niye, lakini kamba
viulonda gweye.”

43 Msenga wa kuulanga kamulawilila,
kamgangamiza.

44 Kwa usungu mkulu uyakalile nao
kampula ng'hani, mbaka fuguti dimulawa,
fuguti jake dikala kamba madondwe ga
damu golagala hasi.

45 Viyamambukize kumpula Mulungu,
kabwela kwa wanahina zake, kawavika
wokuluza kwavija wakala wadonhile
mbuli ya kunyunyuwala.

46 Kawalongela, “Habali mowasa?
Lamukeni mumpule Mulungu, sekemwingile
mna ukugezigwa.”

Yesu kogogigwa

Mat 26:47-56; Mlk 14:43-50; Yoh 18:3-11

47 Yesu viyakalile yang'hali kolonga,
lunhu lwa wanhu luvika lulongozigwe na
Yuda, imoja wa wanahina zake longo na
wabili. Yuda kamcholela Yesu kamulamusa
kwa kumnonela.

48 Lakini Yesu kamulongela, “Yuda, ko-
muhinduka Mwana wa Munhu kwa kum-
nonela?”

49 Wanahina wakalile hamoja na Yesu vi-
wonile gaja gonda galawilile, wauza, “Mn-
dewa, tuwakanhe na mapanga getu?”

50 Imoja wao kambiga kwa panga
msang'hanaji wa Mkulu wa walava nhosa
na kamkanha digwiti da mkono wa kudila.

51 Lakini Yesu kalonga, “Bule sekemu-
tende avo!” Kadikwasa digwiti da munhu
ija, kamuhonya.

52 Abaho Yesu kawalongela wakulu wa
walava nhosa na wakulu wa wakalizi wa
Ng'anda ya Mulungu na wavele wezile
kumgoga, “Habali, mwiza kungoga kwa
mapanga na malungu, kamba nambavi?

53 Siku zose ng'hala na mweye Mng'anda
ya Mulungu hamngogile bule. Lakini
kino acho kipindi chenu cha kusang'hana,
muundewa wa ziza.”

Petulo kombela Yesu

*Mat 26:57-58; Mlk 14:53-54, 66-72; Yoh
18:12-18, 25-27*

54 Baho wamgoga Yesu, wengila nayo
mng'anda ya mkulu wa walava nhosa.
Petulo kamkweleleza kwa kutali.

55 Wabwinha moto hagati hana uluwa,
wakala hamoja na Petulo kakala hamoja
nao.

56 Msang'hanaji imoja wa kitwanzi viya-
mone Petulo kakala aho haumoto, kamu-
lola bunhuu, kalonga, “Vivija munhu ino
kakala hamoja na Yesu!”

57 Lakini Petulo kabela, kalonga, “Gwee,
mtwanzi gwe, simjuwile bule!”

58 Hamwande kidogo munhu iyagwe ka-
mona Petulo, kalonga, “Vivija na gweye
kwa imoja wao!”

Lakini Petulo kamwidika “Gwee munhu
gwe, siyo niye!”

59 Vidibitile saa dimoja, munhu iyagwe
kagangamiza ng'hani, “Kweli munhu ino
kakala hamoja na Yesu, kwavija nayo
mwenekae wa Galilaya!”

60 Lakini Petulo kamwidika, “Munhu gw-
eye, sikijuwile kiulonga!”

Bahaja, viyakalile yang'hali kolonga, nzo-
golo keka.

61 Mndewa kahinduka, kamulola Petulo,
nayo Petulo kakumbuka Mndewa viyamu-
longele, “Kilo cha lelo nzogolo yang'hali
hanakwika, konibela miyanza midatu.”

62 Petulo kalawa kunze kalila kwa
usungu.

Yesu kozehigwa na kutowigwa

Mat 26:67-68; Mlk 14:65

63 Wanhu wakalile womkaliza Yesu,
wakala womzeha na kumtowa,

64 viwamgubike gameso na wamuuza,
“Lagula! Nani yakutowile?”

65 Vivija walonga mbuli ziyagwe nyingi za
kumuliga.

Yesu kogaligwa mkitala
Mat 26:59-66; Mlk 14:55-64; Yoh 18:19-24

66 Imitondo yake, wavele, wakulu wa
walava nhosa na wafundiza Malagizo ga
Musa waiting'hana hamoja na Yesu ka-
galigwa mkitala acho.
67 Walonga, “Tulongele! Vino, gweye ayo
Kilisito Mkombola?”
Yesu kawedika, “Nahawalongela, honda
munitogole bule,
68 na nahawauza mbuli, honda mwidike
bule.
69 Lakini kusongela sambi, Mwana wa
Munhu kokala muukulu mwambu wa
mkono wa kudila wa Mulungu yeli na
Udahi.”
70 Wose walonga, “Vino gweye kwa
Mwana wa Mulungu?”
Yesu kawedika, “Molonga, iyo niye.”
71 Walonga, “Hatulonda usindila uyagwe!
Tweye wenyego tumuhulika viyalongile!”

23

Yesu kogaligwa kwa Pilato
Mat 27:1-2, 11-14; Mlk 15:1-5; Yoh 18:28-38

1 Abaho wanhu wose wenuka, wamgala
Yesu kwa Pilato,
2 wasonga kumulavila vitala, walonga,
“Tumvika munhu ino kowagiza wanhu
zetu, kowagomesa wanhu sekewalipe kodi
kwa mndewa mkulu wa Lumi na koikema
heyo ayo Kilisito Mkombola na koikema
Mndewa.”
3 Pilato kamuuza, “Gweye ayo Mndewa
wa Wayahudi?”
Yesu kamwidika, “Ona, vivo viulonga,”
4 Abaho Pilato kawalongela wakulu wa
walava nhosa na ulunhu lwa wanhu, “Siy-
onile mbuli ya kumtagusa munhu ino.”
5 Lakini wao wagangamiza ng'hani,
walonga, “Kwa mafundizo gake kowad-
ing'hula wanhu wose wa mwiisi ya Yudea.
Kasongela Galilaya na sambi keza hano.”

Yesu kogaligwa kwa Helode
6 Pilato viyahulike avo kauza, “Vino
munhu ino mwenekae wa Galilaya?”
7 Viyajuwile kamba Yesu kalawa mwi-
isi ilongozigwa na Helode, kamgala kwa
Helode, yakalile Yelusalemu kipindi acho.
8 Helode viyamone Yesu kadeng'helela
ng'hani, kwavija kahulika mbuli zake
na toka mwaka kakala yolonda kumona.
Kakala kobetela kona unzonza utendigwa
na Yesu.
9 Avo Helode kamuuza Yesu mbuli nyingi,
lakini hamwidike mbuli.
10 Wakulu wa walava nhosa na wafun-
diza Malagizo ga Musa walawilila kuulon-
gozi wamulavila vitala Yesu vikulu vikulu.
11 Helode na wakalizi zake wamzeha Yesu
na kumwehula, abaho wamvaza kiwalo
cha undewa wambweza kwa Pilato.
12 Kipindi kikija Helode na Pilato wakala
mbwiga, kwavija ako umwaka wakala wai-
hile.

Yesu kotagusigwa yafe
Mat 27:15-26; Mlk 15:6-15; Yoh 18:39-19:16

13 Pilato kawakema hamoja wakulu wa
walava nhosa, walangulizi na wanhu,
14 kawalongela, “Mumgala munhu ino
kumwangu mulonga kakala kowagiza
wanhu. Lelo nimuuza mgameso genu na
siyonile mbuli yoyose ihile yumumtagusile.
15 Vivija Helode hachonile kiyabanange,
lekaavo kambweza kumwetu. Kwavija
kuduhu mbuli yoyose yaitendile munhu
ino imtende yakomigwe.
16 Avo nolagiza yatoigwe mbalati na ku-
muleka yachole.”
17 Chahavikaga kipindi cha Nyimwili ny-
imwili ya Pasaka, Pilato kalondeka yamfun-
gulile mfungwa imoja.
18 Lunhu lose lukemelela, “Mkome
munhu ayo! Tufungulile Balaba!”
19 Balaba kakala yagodekigwe mkifungo
mbuli ya kuwading'hula wanhu kudibuga,
na mbuli ya ukomaji.
20 Pilato kalonda kumulekesa Yesu, avo
kalulongela ulunhu kabili.
21 Lakini wagendelela kukemelela,
“Muwambe mumsalaba! Muwambe
mumsalaba!”
22 Pilato kawalongela mwanza wa ka-
datu, “Vino, mbuli gani ihile yaitendile
munhu ino? Siyonile mbuli yoyose yait-
endile munhu ino imtende yakomigwe! No-
lagiza yatoigwe mbalati na kumulekesa.”
23 Wagendelela kukemelela ng'hani, wo-
longa Yesu yawambigwe mumsalaba, kuki-
mambukizo nyangi zao zihuma.
24 Avo Pilato katogola kija kiwalondile
kumtendela Yesu.
25 Kamfungulila munhu iwamulondile,
ija yagodekigwe mbuli ya kuwading'hula
wanhu na ukomaji, na kamgela Yesu
mmakono gao wamtendele kamba vi-
walondile.

Yesu kowambigwa mumsalaba
Mat 27:32-44; Mlk 15:21-32; Yoh 19:17-27

26 Wakalizi wamulongoza Yesu, vi-
wakalile womgala, wamting'hana munhu
imoja kulawa Kilene, twaga jake Simoni,
kakala kolawa kumgunda, wamgoga
wamdikwa umsalaba, na wamulagiza
yaupape kukisogo cha Yesu.

27 Lunhu mkulu lwa wanhu lumkweleleza, mmwanza awo wakala watwanzi wayagwe wakalile womulilila na kuiyalala.
28 Yesu kahinduka kawalongela, “Mweye kina mama wa Yelusalemu! Sekemunililile niye, lakini ililileni wenyego na wanenu.
29 Kwavija kipindi chokwiza wanhu wolonga, ‘Wamweda watwanzi hawalelile wana na hawakong'heze!’
30 Kipindi acho wanhu wovilongela vigongo, ‘Tulagalile!’ na wovilongela visugulu, ‘Tufiseni!’
31 kwavija kamba wanhu wotenda mbuli zino kipindi mbiki ung'hali mbisi, vino yokuwaze kipindi mbiki wahanyala?”
32 Wanhu wabili wayagwe wakalile wabananzi, wagaligwa wakomigwe hamoja na Yesu.
33 Viwavikile hanhu hakemigwe, “Fumvu da Pala,” wamuwamba Yesu mumsalaba, hamoja na waja wabananzi wabili, imoja mwambu wa mkono wake wa kudila na iyagwe mwambu wa mkono wake wa kumoso.
34 Yesu kalonga, “Tata, gela kumgongo nzambi zao, kwavija hawakijuwa kiwotenda.”

Waigolela viwalo vake kwa kubwanha simbi.
35 Wanhu wema aho wolola, kuno wakulu wa Wayahudi womzeha Yesu, walonga, “Kawakombola wayagwe, leka yaikombole mwenyego, kamba heyo ayo Kilisito, yasaguligwe na Mulungu!”
36 Vivija wakalizi wamzeha, wamcholela wamgwaa divai ya ugwadu,
37 kuno wolonga, “Kamba gweye kwa Mndewa wa Wayahudi, ikombole mwenyego!”
38 Uchanha ya msalaba wake wandika vino, “Ino ayo Mndewa wa Wayahudi.”
39 Imoja wa waja wabananzi yawambigwe mumsalaba, kamuliga Yesu, kalonga, “Vino gweye siyo Kilisito Mkombola? Ikombole mwenyego na tweye!”
40 Lakini ija iyagwe kamkomhokela miyage, kalonga, “Vino, gweye humdumba Mulungu bule? Na gweye kutagusigwa kamba heyo.
41 Gweye na niye totagusigwa goya, kwavija tobokela fungu da sang'hano zetu, lakini munhu ino hatendile mbuli yoyose ihile.”
42 Abaho munhu ija kamulongela Yesu, “Yesu, ung'humbuke wahengila Muundewa wako!”
43 Yesu kamulongela, “Nokulongela ukweli, lelo kokuwa na niye Paladiso.”

Ifa ya Yesu
Mat 27:45-56; Mlk 15:33-41; Yoh 19:28-30

44 Ikala saa sita imisi, ziza diigubika isi yose mbaka saa tisa,
45 kwavija zuwa dileka kumwemwesa. Panziya da Ng'anda ya Mulungu digola gati da Ng'anda ya Mulungu na hanhu hong'ala ng'hani, didegeka mhande mbili.
46 Yesu kalila kwa sauti ng'hulu, “Tata, noika mmakono gako loho yangu!” Viyalongile avo, kafa.
47 Mkulu wa wakalizi wa Lumi viyagone gago galawilile, kamgwaa nhogolwa Mulungu, kalonga, “Munhu ino kweli kakala yanogile!”
48 Wanhu wose wakalile waiting'hane aho kulola mbuli azo, viwagone gago galawilile, wabwela ukayao, kuno wotowa mhambaga zao kwa kunyunyuwala.
49 Wanhu wose wamjuwile Yesu na watwanzi wamuwinzile kulawa Galilaya, wema kwa kutali wolola mbuli azo.

Yesu kozikigwa
Mat 27:57-61; Mlk 15:42-47; Yoh 19:38-42

50 Kukala na munhu imoja twaga jake Yusufu, munhu wa Mkitala, kakala munhu yanogile na kutenda goyolonda Mulungu.
51 Keza kulawa Yudea buga da Alimataya na kakala kobeta kwiza kwa Undewa wa Mulungu. Hamoja kakala imoja wa wakulu wa mkitala, hagatogole gaja gawalondile wayage na gaja gawakalile wotenda.
52 Kachola kwa Pilato, kampula lukuli lwa Yesu.
53 Abaho kaluhumulusa hasi ulukuli, kaluzingiliza sitili, kalwika mdipanga disongoligwe mdibwe, dikalile hadinazikiligwa munhu.
54 Ikala ijumaa, siku ayo ikala siku ya kuitanda siku ya Kubwihila ikalile behi kusonga.
55 Watwanzi waja wamkweleleze Yesu kulawa Galilaya wachola na Yusufu, na wajona dipanga na vija vilwikigwe lukuli lwa Yesu.
56 Abaho wabwela ukae, watanda mavuta gonung'hila goya walubake lukuli lwa Yesu.

Mna isiku ya Kubwihila wabwihila kamba Malagizo ga Musa vigalagize.

24

Yesu kozilibuka
Mat 28:1-10; Mlk 16:1-8; Yoh 20:1-10

1 Jumapili imitootondo ng'hani, watwanzi waja wachola kudipanga, kuno wasola mavuta gonung'hila goya gawatandile.
2 Wadivika idibwe dibimbilisigwa hamgwazo wa umulomo wa dipanga, 3 avo wengila mdipanga, lakini hawaluwone lukuli lwa Mndewa Yesu.

4 Wema aho kuno woikanganya mbuli
ayo, bahaja wanhu wabili wavalile viwalo
vizelu chuwee wema behi nao.
5 Kuno wamema bwembwe, watwanzi
waja waidulika hasi, wanhu waja wawa-
longela, “Habali momzahila munhu yeli
mgima mna iwanhu wafile?
6 Hano kahaduhu, kazilibuka. Kum-
bukeni vija viyawalongele viyakalile
Galilaya.
7 ‘Mwana wa Munhu kolondeka
yageligwe mmakono ga wanhu wotenda
nzambi, awo womuwamba mumsalaba, na
siku ya kadatu kozilibuka!’ ”
8 Baho watwanzi waja wazikumbuka
mbuli zake,
9 Walawa mdipanga, na wawalongela
wanahina longo na imoja mbuli zose zino
na wanhu wayagwe.
10 Watwanzi awo wakala, Malia Magi-
dalena, Yoana na Malia mamake Yakobo,
awo hamoja na watwanzi wayagwe wawa-
longela watumigwa mbuli azo.
11 Lakini watumigwa wagesa kamba
mbuli zilongigwe na iwatwanzi waja za
ubozi, na hawawatogolele bule.
12 Lakini Petulo kenuka na kakimbila
mbaka kudipanga, kasungulila mgati, kay-
ona sitili iiyeka. Abaho kabwela ukae kuno
kokanganya kija kilawilile.

Mwanza wa kuchola Emau
Mlk 16:12-13

13 Siku didija wanahina wabili wa
Yesu wakala wochola kuna ikijiji kimoja
kikemigwe Emau, kikala utali wa kilometa
longo na imoja* kulawa Yelusalemu,
14 wakala wosimulila usheha wa mbuli
zose zilawilile.
15 Viwakalile wosimulila, Yesu
mwenyego kakwesa behi kailongoza nao.
16 Wamona, lakini wafisigwa seke-
wamjuwe.
17 Yesu kawalongela, “Mosimulila usheha
gani kuno mogenda?”
Nao wema wanyamala tuluu, na vihanga
vao vogela bazi kwa kunyunyuwala.
18 Imoja wao yakemigwe Kileopa, ka-
muuza, “Vino, gweye wiiyeka ayo huli
mwenekae wa Yelusalemu hujuwile mbuli
zilawilile kuko sambi sambi?”
19 Kawauza, “Mbuli gani?”
Nao wamwidika, “Mbuli zimulawilile
Yesu wa Nazaleti, munhu ayo kakala
mtula ndagu wa Mulungu na kakala
yokoneka mgameso ga Mulungu na wanhu
wose kamba kana udahi kwa kila kinhu
kiyalongile na kiyatendile.
20 Wakulu wa walava nhosa na walan-
gulizi zetu wamgela mmakono yatagusigwe
kufa, na yawambigwe mumsalaba.
21 Na tweye tutamanila kamba heyo ayo
yonda yawakombole wanhu wa Izilaeli!
Lakini lelo siku ya kadatu toka zilawilile
mbuli zino.
22 Watwanzi wayagwe wa mdibumbila
jetu watukanganya, imitootondo wachola
kuna dipanga,
23 lakini hawaluvikile lukuli lwake. Wab-
wela walonga wawona wasenga wa kuu-
langa wawalongela kamba, Yesu mgima.
24 Abaho wanhu wayagwe wa mkibum-
bila chetu wachola kuna dipanga na wavika
vivija viwawalongele watwanzi awo, lakini
hawamonile bule.”
25 Yesu kawalongela, “Mweye mwa
wabozi, na mizoyo yenu midala kutogola
gose galongigwe na watula ndagu wa
Mulungu!
26 Vino, halondigwa Kilisito Mkombola
yadununzike kamba avo, abaho yengile
muukulu wake?”
27 Yesu kawasimulila gaja galongigwe
na Maandiko Gang'alile mbuli yake
mwenyego, kusongela mna ivitabu va Musa
na maandiko ga watula ndagu wose wa
Mulungu.
28 Viwavikile behi na ikijiji kiwakalile wo-
chola, Yesu kaitenda kamba kogendelela na
mwanza,
29 lakini wamgoma ng'hani, wolonga,
“Ukale na tweye, zuwa dihonga na ziza dok-
wingila.” Avo kagenda na kukala nao.
30 Kakala hasi na kuja nao, kasola gate,
kamgwaa nhogolwa Mulungu, abaho
kadibanzula kawagwaa.
31 Bahaja, meso gao gagubuligwa na
wamjuwa, lakini kapotela mgameso gao.
32 Wailongela, “Vino, mizoyo yetu
hayakile na kimuhemuhe vitukalile mnzila
kotulongela na kotusimulila Maandiko
Gang'alile?”
33 Bahaja wenuka wabweleganya
Yelusalemu, kuko wawavika wanahina
longo na imoja wakala hamoja na wanhu
wayagwe,
34 wolonga, “Mndewa kazilibuka kweli!
Kamulawilila Simoni!”
35 Wanhu waja wawasimulila kija ki-
walawilile mnzila, na vija viwamjuwile
Yesu viyadibanzule gate.

Yesu kowalawilila wanahina zake
Mat 28:16-20; Mlk 16:14-18; Yoh 20:19-23; Sang'h 1:6-8

36 Wanhu waja viwakalile wang'hali
wowasimulila mbuli azo, bahaja Yesu kema
hagati yao, kawalongela, “Zihozeni.”
37 Wasinhuka na kudumba wagesa
wokona mzimu.
38 Lakini Yesu kawalongela, “Habali mod-
umba na kunyawanyawa?

* **24:13** Kilometa longo na imoja sawa na maili saba

39 Loleni makono gangu na magulu
gangu, na mojuwa kamba ayo niye.
Mbabaseni mojuwa, kwavija mzimu
waduhu lukuli na mizege, kamba vimny-
ona niye."
40 Viyalongile avo, kawalagusila makono
gake na magulu gake.
41 Wakala wang'hali hawatogola, kwav-
ija wakala wodeng'helela na kukanganya,
avo Yesu kawauza, "Mna kinhu chochose
chakuja hano?"
42 Wamgwaa kihande cha somba
yakokigwe,
43 kakisola, kakija mgameso gao.
44 Abaho kawalongela, "Mbuli zino azo
ziniwalongeleni ving'halile hamoja na mw-
eye, kamba gose gandikigwe mbuli ya niye
mna Gamalagizo ga Musa, na gandikigwe
na watula ndagu wa Mulungu, na Zabuli
galondeka galawilile."
45 Baho kazigubula nzewele zao wadahe
kugajuwa Maandiko Gang'alile.
46 Kawalongela, "Vino avo yandikigwe,
Kilisito Mkombola kolondeka yadununzike
na siku da kadatu kozilibuka kulawa kwa
wafile,
47 kwa twaga jake, usenga wopetigwa
kwa wanhu wa isi zose, kusongela
Yelusalemu, muladi waleke nzambi zao na
Mulungu yazigele kumgongo.
48 Na mweye awo wasindila wa mbuli
azo.
49 Na niye nowagalila ija iyalongile
Tatangu. Lakini beteni kudibuga mbaka
nguvu vonda iwezileni kulawa uchanha."

Yesu kogaligwa kuulanga
Mlk 16:19-20; Sang'h 1:9-11

50 Abaho kawalongoza kunze kudibuga
mbaka Betania, ako kenula makono gake,
kawatambikila.
51 Viyakalile kowatambikila, kawaleka
kagaligwa kuulanga.
52 Wamtambikila na wabwela
Yelusalemu kwa deng'ho kulu,
53 kipindi chose wakala Mng'anda ya Mu-
lungu na kumgwaa nhogolwa Mulungu.

Mbuli Inogile ya Yesu Kilisito yandikigwe na Yohana Ulongozi

Mbuli Inogile yandikigwe na Yohana ya mumkumbo wa vitabu vine va lagano da sambi, vitabu avo volagusa vija Yesu viyakalile hano mwiisi. Kila kitabu acho chokemigwa, “Injili,” fambulo jake Mbuli Inogile. Vitabu avo vandikigwa na Matayo na Maluko na Luka na Yohana kipindi Yesu viyafile na kuzilibuka. Mbuli Inogile yandikigwe na Yohana yogesigwa kamba yandikigwa na mtumigwa Yohana behi ya mwaka wa 90 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Hamoja kitabu chenyego hakilonga kamba Yohana ayo mwandikaji, lakini wandikaji wa kitabu kino uigala na baluwa ya 1 Yohana na 2 Yohana na 3 Yohana. Wandikaji wa umwaka wogesa kamba Yohana kakala yokala kudibuga da Efeso kipindi acho, avo yogesigwa kamba ikitabu chandikiligwa kuko Efeso.

Yohana kolonga kinaganaga ikilamuso cha kwandika ikitabu kino, kuwataza wanhu watogole kamba Yesu ayo Kilisito Mwana wa Mulungu yeli mgima na kwa kutogola ako tupate ugima kubitila twaga jake (Sula ya 20:31). Kitabu kino wandikiligwa wanhu wose, Wayahudi kwa wanhu haweli Wayahudi. Mbuli Inogile yandikigwe na Yohana haiigalile ng'hani na ivitabu viyagwe vidatu va Mbuli Inogile. Heyo kandika ng'hani mbuli za unzonza ziyatendile Yesu na handike ng'hani mbuli za simo. Mbuli ng'hulu ziyagwe kamba kubatizigwa kwa Yesu na kugezigwa ako kuluwala vivija hazandikigwe mkitabu kino cha Mbuli Inogile.

Mbuli zili mkitabu

Yohana kosonga Imbuli Inogile (Sula ya 1:1-18).

Abaho kandika mbuli za nyingi unzonza ziyatendile (Sula ya 1:19-12:50).

Abaho kasimulila mbuli nyingi za Yesu viyakalile hano mwiisi, mbuli zilawilile yang'hali hanakufa na viyafile na viyazilibuke (Sula ya 13:1-20:31).

Yohana komambukizila Mbuli Inogile mna isula ya 21 kosimulila mbuli ya kipindi kimoja Yesu viyawalawilile wanhu viyazilibuke kwa wafile abaho kolonga kilamuso chake cha kwandika ikitabu.

Mbuli igala ugima

1 Baho kunaichanduso vinhu vose ving'hali havinaumbigwa kukala imoja yakemigwe Mbuli. Ayo kakala na Mulungu na ayo kakala Mulungu.

2 Toka kunaichanduso Mbuli kakala hamoja na Mulungu.

3 Kubitila heyo, Mulungu kaumba vinhu vose. Kuduhu kinhu chochose kiumbigwe bila heyo.

4 Mgati mmwake mumo ukalile mwanduso wa ugima, na ugima awo ukala mulenge kwa wanhu.

5 Mulenge awo wokwaka mdiziza, najo ziza hadiudaha kuuzima bule.

6 Kulawilila munhu imoja yatumigwe na Mulungu, twaga jake Yohana.

7 Ayo keza kuwalongela wanhu mbuli ya umulenge muladi wanhu wose wahulike na watogole.

8 Heyo mwenyego hakalile awo umulenge bule, lakini keza kuwalongela wanhu mbuli ya umulenge.

9 Uno ukala mulenge kweli, mulenge wizile mwiisi kuwamwemwesela wanhu wose.

10 Mbuli kakala mwiisi, na kubitila heyo Mulungu kaumba isi yose, lakini wanhu wa mwiisi hawamjuwile bule.

11 Keza mwiisi yake mwenyego, lakini wanhu zake mwenyego hawambokele bule.

12 Lakini waja wambokele na kumtogola, Mulungu kawatogolela kuwa wanage.

13 Si wana wa Mulungu bule kwa kuleligwa, hebu viwolonda wanhu hebu kwa udahi wa mbigalo yoyose, lakini Mulungu mwenyego heyo Tatao.

14 Na heyo yakemigwe Mbuli kawa munhu, kakala hamoja na tweye, na tweye tuwona ukulu wake, ukulu uyagweleligwe na Mulungu Tatake, nayo kamema ng'hekewa na ukweli.

15 Yohana kalava usindila uno yolonga, “Ino ayo iniwalongeleni kokwiza kukisogo changu yeli mkulu kubanza niye, kwavija kakala kuko toka umwaka niye sinavumbuka.”

16 Kwa ng'hekewa imemile iyalinayo, tweye wose tumweda ng'hani.

17 Mulungu kalava Malagizo kubitila Musa, lakini Yesu Kilisito katugalila ng'hekewa na ukweli.

18 Kuduhu munhu yamonile Mulungu, lakini Imwana yaiyeka yaigalile na Mulungu na kuilumba na Tata, ayo yatutendile tumjuwe Mulungu.

Usenga wa Yohana Mbatizaji
Mat 3:1-12; Mlk 1:1-8; Luk 3:1-18

19 Wakulu wa Wayahudi kudibuga da Yelusalemu wawatuma walava nhosa na Walawi wachole kwa Yohana wakamuuze, “Gweye kwa nani?”

20 Yohana halemile bule kuwedika, lakini
kalonga fulu ipile, “Niye sili Kilisito Mkom-
bola.”
21 Wamuuza, “Gweye kwa nani? Kwa
Eliya?”
Yohana kawedika, “Ka, sili Eliya bule.”
Wamuuza, “Gweye kwa mtula ndagu wa
Mulungu?”
Kawedika, “Ka, sili niye.”
22 Wamulongela, “Tulongele, gweye kwa
nani? Tolonda tukawedike waja watutu-
mile. Vino gweye mwenyego koikemaze?”
23 Yohana kawedika kwa kulonga gaja
gayalongile mtula ndagu wa Mulungu
Isaya,
“Niye na ‘imoja yokema kuluwala.
Tendeni goya nzila ya Mndewa, goloseni
nzila yonda yabite!’ ”
24 Wasenga waja watumigwe na kibum-
bila cha Mafalisayo
25 wamuuza Yohana, “Kumbe gweye
huli Kilisito, hebu huli Eliya, hebu huli
mtula ndagu wa Mulungu, habali kobatiza
wanhu?”
26 Yohana kawedika, “Niye nowabatiza
mweye kwa mazi, lakini kabaho imoja
kema hagati yenu, mweye hamumjuwile
bule.
27 Kokwiza kukisogo changu, lakini niye
sifaya hata kudohola nzabi za vilatu vake.”
28 Mbuli zose zino zilongigwa ako Betania
mwambu wa kudilawila zuwa wa lwanda
lwa Yolidani, kuyakalile Yohana yobatiza
wanhu.

Yesu ayo Mwanang'hondolo wa Mulungu

29 Imitondo yake Yohana kamona
Yesu komwizila, kalonga, “Loleni,
Mwanang'hondolo wa Mulungu yosegeza
nzambi za wanhu wa mwiisi!
30 Ino ayo inilongile mbuli zake, ‘Kok-
wiza munhu kukisogo changu yeli munhu
mkulu kubanza nene, kwavija kakala kuko
toka umwaka niye sinavumbuka.’
31 Niye mwenyego simjuwile viyali, lakini
niza kuwabatiza kwa mazi muladi kutenda
yajuwigwe na wanhu wa Izilaeli.”
32 Yohana kalava usindila kwa kulonga,
“Nimona Loho Yang'alile kohumuluka ku-
ulanga kamba huwa na kwima uchanha
yake.
33 Niye nikala sijuwile kamba ayo heyo,
lakini Mulungu, yanhumile kuwabatiza
kwa mazi kanongela, ‘Munhu yonda
umone Loho Yang'alile komuhumulukila
kulawa kuulanga na kwima uchanha kwa
munhu ayo, heyo ayo yonda yawabatize
kwa Loho Yang'alile.’ ”
34 Abaho Yohana kalonga, “Nichona
kinhu acho, na nowalongeleni ukweli, heyo
ayo Mwana wa Mulungu.”

Wanahina wa ichanduso wa Yesu

35 Imitondo yake, Yohana kakala kabili
hanhu aho na wanahina zake wabili.
36 Viyamone Yesu kobita, kalonga,
“Loleni, ino ayo Mwanang'hondolo wa
Mulungu!”
37 Wanahina awo wabili viwamuhulike
Yohana kolonga avo, wamkweleleza Yesu.
38 Yesu kahinduka, kawona womk-
weleleza, kawauza, “Mozahila choni?”
Wamwidika, “Labi, kokala kwahi?” Labi
fambulo jake, “Mfundiza.”
39 Kawalongela, “Izoni mulole.” Avo wa-
chola hamoja nayo na kuhona hayakalile
yokala. Ikala saa kumi ya imisi, na wasinda
nayo.
40 Andeleya, ndugu yake Simoni Petulo,
kakala imoja wa awo iwabili wamuhulike
Yohana na kumkweleleza Yesu.
41 Bahaja Andeleya viyamone Simoni
ndugu yake, kamulongela, “Tumona
Masihi.” Masihi fambulo jake “Kilisito
Mkombola.”
42 Abaho Andeleya kamgala Simoni kwa
Yesu.
Yesu kamulola, kamulongela, “Twaga
jako Simoni mwanage Yohana, lakini
kokemigwa Kefa.” Kefa kwa Kigiliki Petulo,
na Petulo fambulo jake dibwe.

Yesu komkema Filipo na Nasanaeli

43 Imitondo yake Yesu kachola isi ya
Galilaya, kamvika Filipo, kamulongela,
“Ng'holeleze!”
44 Filipo kakala mwenekae wa Betisaida
kudibuga diwakalile Andeleya na Petulo.
45 Filipo kamvika Nasanaeli, kamulon-
gela, “Tumona munhu ayo yandikigwe na
Musa mna ikitabu cha Malagizo, na wat-
ula ndagu wa Mulungu wengi wandika
mbuli zake. Heyo Yesu mwanage Yusufu,
mwenekae wa Nazaleti.”
46 Nasanaeli kamuuza, “Vino mbuli
yoyose inogile yodaha kulawa kudibuga da
Nazaleti?”
Filipo kamwidika, “Izo ulole.”
47 Yesu viyamone Nasanaeli komwizila,
kasimulila, “Ino Mwiizilaeli kweli, mgati
yake mduhu uvizi!”
48 Nasanaeli kamuuza, “Vino gweye kun-
juwaze?”
Yesu kamwidika, “Filipo yang'hali
hanakukema viukalile hasi hana umbiki
wa mtini, niye nikona.”
49 Nasanaeli kedika, “Mfundiza, gweye
kwa Mwana wa Mulungu! Gweye kwa Mn-
dewa wa Izilaeli!”
50 Yesu kamulongela Nasanaeli, “Vino
kotogola kwavija nikulongela nikona
viukalile hana umbiki wa mtini? Kokwiza
kuvona vinhu vingi ng'hani kubanza vino!”

51 Yesu kawalongela, “Nowalongeleni ukweli, mouwona ulanga ugubuka na wasenga wa kuulanga wokwela na kuhumuluka uchanha ya Mwana wa Munhu.”

2

Zengele kudibuga da Kana

1 Siku da kadatu kukala na zengele kudibuga da Kana mwiisi ya Galilaya. Mamake Yesu kakala aho,
2 Yesu na wanahina zake vivija wagonekigwa kudizengele.
3 Divai viimalile, mamake kamulongela Yesu, “Divai imala.”
4 Yesu kamwidika, “Mama, habali unongela vivo. Saa yangu hainavika.”
5 Abaho mamake Yesu kawalongela waja wasang'hanaji, “Chochose chonda yawalongele sang'haneni.”
6 Kukala na nongo sita za mabwe, kila nongo yomema madumu matano, zikigwa aho kamba viikalile mila ya Wayahudi ya kunawa.
7 Yesu kawalongela awo iwasang'hanaji, “Memezeni mazi nongo zose.” Nao wazimemeza mbaka uchanha.
8 Abaho Yesu kawalongela, “Deheni kidogo mumgalile mkulu wa dizengele.” Nao wamgalila.
9 Mkulu wa dizengele viyagalanzile gaja gamazi, gagaluka divai. Hajuwile kuilawile, lakini waja iwasang'hanaji wadehile gamazi wajuwa. Avo mkulu wa dizengele kamkema ayo yosola mwehe,
10 kamulongela, “Kila munhu kagolaga divai inogile hana ichanduso. Wanhu wagonekigwe wahang'wa ng'hani, kolava divai igwaduke wang'we, lakini gweye kuika divai inogile mbaka sambi!”
11 Yesu kasang'hana unzonza uno wa ichanduso ako Kana mwiisi ya Galilaya. Kuko kalagusa ukulu wake, na wanahina zake wamtogola.
12 Vigabitile gago, Yesu hamoja na mamake, ndugu zake, na wanahina zake wachola kudibuga da Kapelinaumu wakala aho siku ndodo.

Yesu kokwingila Mng'anda ya Mulungu
Mat 12:12-13; Mlk 11:15-17; Luk 19:45-46

13 Siku da Pasaka ya Wayahudi dikala behi, avo Yesu kachola Yelusalemu.
14 Kawavika wanhu Mng'anda ya Mulungu wochuuza ng'ombe, ng'hondolo, njiwa, na wayagwe wakala mmeza wovunja sente. 15 Yesu kabota balati da luzabi, kawawinga wose ng'hondolo, ng'ombe, na vivija kazibidula meza za wanhu wakalile wovunja sente na kuzipwililisa sente zao.
16 Abaho kawalongela wose wakalile wochuuza njiwa, “Wasegezeni hano! Lekeni kuitenda ng'anda ya Tatangu kamba gulilo!”
17 Wanahina zake wakumbuka kamba Maandiko Gang'alile golonga, “Unogelwa wangu wa ng'anda yako yakutambikila, wosoma mgati mmwangu kamba moto.”
18 Wakulu wa Wayahudi wamuuza Yesu, “Vino unzonza gani wonda utende kutulagusila gweye kuna udahi wa kutenda gano gose?”
19 Yesu kawedika, “Tuleni Ng'anda ino ya Mulungu, na niye noizenga kabili kwa siku ndatu.”
20 Wayahudi wamuuza, “Ng'anda ino ya Mulungu izengigwa kwa miyaka malongo mane na sita. Vino, gweye koizenga kwa siku ndatu?”
21 Lakini Ng'anda ya Mulungu iyakalile yolonga Yesu ikala lukuli lwake.
22 Viyazilibuke kulawa kwa wafile, wanahina zake wakumbuka kamba Yesu kawalongela mbuli ayo, wanahina zake wagatogola Maandiko Gang'alile na gaja gayalongile Yesu.

Yesu kojuwa magesa ga wanhu

23 Yesu viyakalile kudibuga da Yelusalemu kuna inyimwili nyimwili ya Pasaka, wanhu wengi wamtogola viwonile mbuli nyingi za unzonza ziyatendile.
24 Lakini Yesu kakala hawatamanila bule, kwavija kawajuwa wanhu wose.
25 Hailondeke munhu yoyose yamulongele mbuli yao, kwavija mwenyego kagajuwa gakalile mmizoyo yao.

3

Yesu na Nikodemo

1 Kukala na mulangulizi imoja wa Wayahudi twaga jake Nikodemo, kakala imoja mna ikibumbila cha Mafalisayo.
2 Siku dimoja ikilo kamcholela Yesu na kumulongela, “Labi, tojuwa gweye kwa mfundiza kutumigwa na Mulungu. Kwavija kuduhu munhu yodaha kutenda unzonza kamba viutenda gweye kamba Mulungu hali hamoja nayo.”
3 Yesu kamwidika, “Nokulongela ukweli, kuduhu munhu yodaha kuwona Undewa wa Mulungu bila kuleligwa mwanza wa kabili.”
4 Nikodemo kamuuza, “Vino munhu mkulu kodahaze kuleligwa mwanza wa kabili? Havidahika bule munhu mkulu kwingila mna iinda ya mamake na kuleligwa mwanza wa kabili!”
5 Yesu kamwidika, “Nokulongela ukweli, kuduhu munhu yodaha kwingila Muundewa wa Mulungu bila kuleligwa kwa mazi na kwa Loho Yang'alile.

6 Munhu koleligwa kwa lukuli na tatake
na mamake, lakini koleligwa kiloho na
Loho Yang'alile.
7 Sekeukanganye kwavija nokulongela
molondeka mweye mose muleligwe
mwanza wa kabili.
8 Beho dobuma kokose kudilonda, kodi-
hulika, lakini hudijuwa dolawa kwahi hebu
dochola kwahi. Vivo viili kwa munhu
yoyose yaleligwe na Loho Yang'alile."
9 Nikodemo kauza, "Avo gano go-
dahikaze?"
10 Yesu kamwidika, "Gweye kwa mfun-
diza mkulu wa Waizilaeli, huijuwile vilihi
mbuli ino?
11 Nokulongela ukweli, tolonga kija tuk-
ijuwile tosimulila acho tuchonile, lakini
haduhu munhu yoyose kumwenu yotogola
usenga wetu.
12 Hamnhogola viniwalongeleni mbuli za
mumuno mwiisi, vino monhogolaze na-
hawalongela mbuli za ako kuulanga?
13 Kuduhu munhu yoyose yacholile kuu-
langa ila Mwana wa Munhu, yezile kulawa
kuko."
14 Kamba Musa viyamwinule mumbiki
nyoka wa shaba kuja kuluwala, vivo vonda
yenuligwe Mwana wa Munhu,
15 avo munhu yoyose yonda yamtogole
yawe na ugima wa mazuwa gose.
16 Avo, Mulungu kawanogela wanhu wa
mwiisi mbaka kamulava Mwanage yeli
yaiyeka, muladi munhu yoyose yonda yam-
togole sekeyapotele lakini yawe na ugima
wa mazuwa gose.
17 Mulungu hamtumile mwanage yeze
mwiisi yawataguse wanhu, lakini kam-
tuma yeze kuwakombola.
18 "Wanhu wose wonda wamtogole
Mwana honda watagusigwe bule, lakini
wose womulema watagusigwa mwaka,
kwavija hawamtogole Mwana yaiyeka
yanogeligwe na Mulungu.
19 Vino vivo nhaguso vonda iwe, mulenge
wiza mwiisi, lakini wanhu wanogelwa
na ziza kubanza mulenge, kwavija gago
goyosang'hana ganyolodoka.
20 Wanhu wose wotenda gehile
hawaulonda mulenge na haweza ku-
mulenge, kwavija hawalonda gehile gao
gowotenda goneke.
21 Lakini wanhu wotenda ganogile
wokwiza kumulenge muladi woneke
wosang'hana goyolonda Mulungu."

Yesu na Yohana Mbatizaji

22 Vigabitile gago, Yesu na wanahina zake
wachola kuna iisi ya Yudea, kuko kakala
nao siku ndodo na kabatiza wanhu.
23 Nayo Yohana kakala kobatiza ako Ain-
oni, siyo kutali ng'hani kulawa Salimu,
kwavija hanhu aho kukala na mazi mengi.
Wanhu wakala womcholela, nayo kawaba-
tiza.
24 Gano gose gatendeka Yohana yang'hali
hanagodekigwa mkifungo.
25 Wanahina wayagwe wa Yohana wa-
songa kuibamilila na Muyahudi mbuli ya
jadi ya kunawa ili wamtambikile Mulungu.
26 Avo wamcholela Yohana na kumu-
longela, "Mfundiza, vino komkumbuka
munhu ija yuukalile nayo mwambu wa
kudilawila zuwa wa lwanda lwa Yolidani,
ija yuulongile mbuli zake? Hambe sambi
kobatiza na kila munhu komcholela!"
27 Yohana kawedika, "Kuduhu munhu yo-
daha kuwa na kinhu chochose kamba Mu-
lungu hamgwelele.
28 Mweye wenyego awo wasindila zangu
kamba nonga, 'Niye sili Kilisito Mkombola,
lakini nhumigwa nimulongolele.'
29 Mtwanzi yosoligwa ni wa mbigalo
yosola. Lakini mbwiga wa mbigalo yosola,
yemile na kutegeleza, kodeng'helela ya-
hahulika sauti ya mbigalo yosola. Vivo ili
kumwangu, deng'ho jangu divika.
30 Heyo kolondeka yawe mkulu na niye
niwe mdodo."

Heyo yezile kulawa kuulanga

31 Heyo yolawa uchanha ni mkulu
kubanza wose. Heyo yolawa mwiisi ni wa
mwiisi na kolonga mbuli za mwiisi, lakini
heyo yolawa kuulanga ni mkulu wa gose.
32 Heyo kolonga mbuli ziyone na zija
ziyahulike, lakini kuduhu munhu yotogola
mbuli zake.
33 Lakini munhu yoyose yozitogola mbuli
zake kosindila kamba Mulungu kolonga uk-
weli.
34 Heyo yatumigwe na Mulungu kolonga
mbuli za Mulungu, kwavija Mulungu kamg-
waa ng'hani Loho wake Yang'alile.
35 Tata kamnogela Mwanage na keka kila
kinhu mmakono gake.
36 Munhu yoyose yomtogola Mwana kana
ugima wa mazuwa gose, na munhu yoyose
yomulema Mwana kaduhu ugima, lakini
kosigala mwiinhaguso ya Mulungu.

4

Yesu kolonga na mtwanzi wa Kisamalia

1 Mafalisayo wahulika kamba Yesu
kakala kopata na kobatiza wanahina wengi
kubanza Yohana,
2 lakini ukweli Yesu hambatize munhu
yoyose ila wanahina zake wao wabatize.
3 Yesu viyahulike avo, kasegela mwiisi ya
Yudea na kubwela mwiisi ya Galilaya.
4 Mmwanza wake kalondeka yabitile
Samalia.
5 Kavika mwiisi ya Samalia kudibuga da
Sikali, behi na mgunda wa Yakobo uyamg-
welele mwanage yakemigwe Yusufu.

6 Hanhu aho kukala na sima da Yakobo. Yesu viyadonhile na mwanza mtali, kakala aho kudisima. Ikala imisi.
7 Mtwanzi wa kisamalia keza kudeha mazi. Yesu kamulongela, “Nigwelele mazi ning'we.”
8 Kipindi acho wanahina zake wakala wacholile kudibuga kugula chakuja.
9 Mtwanzi ayo kamwidika, “Gweye kwa Muyahudi na niye na Msamalia. Kodahaze kumhula mazi ga kung'wa?” Kwavija Wayahudi hawajaga hamoja na Wasamalia.
10 Yesu kamwidika, “Maza ujuwile choolava Mulungu, na maza ujuwile nani yokupula mazi ga kung'wa, wahampulile, nayo yahakugwelele mazi gogala ugima.”
11 Mtwanzi ayo kamulongela, “Go mkulu, gweye kuduhu doo, na sima dino dingila ng'hani. Wahagapatile kwahi mazi gago gogala ugima?
12 Vino gweye kwa mkulu kubanza tata yetu Yakobo yatugwelele sima dino? Heyo mwenyego hamoja na wanage na fugo yake yose wang'wa mazi ga mdisima dino!”
13 Yesu kamwidika, “Wanhu wose wong'wa mazi gano wokona ng'hilu kabili,
14 lakini munhu yoyose yong'wa mazi gonda nimgwelele, honda yaone ng'hilu kabili. Mazi gonda nimgwelele niye gokuwa nzasa ya mazi gogala ugima wa mazuwa gose mgati mmwake.”
15 Mtwanzi ayo kalonga, “Go mkulu, nigwee mazi gago muladi sekeniwe na ng'hilu kabili, na ndeke kwiza hano kudeha mazi.”
16 Yesu kamulongela, “Genda kamkeme mkasano wako, na wize nayo.”
17 Mtwanzi ayo kamwidika, “Naduhu mkasano.”
Yesu kamulongela, “Kulonga goya kuduhu mkasano.
18 Kusoligwa na wakasano watano, na mbigalo yuukala nayo sambi siyo mkasano wako. Kunongela goya.”
19 Mtwanzi ayo kalonga, “Go mkulu, vinikona gweye kwa mtula ndagu.
20 Wahenga zetu wamtambikila Mulungu kuna ulugongo luno, lakini mweye Wayahudi molonga Yelusalemu aho hanhu holondeka tumtambikile Mulungu.”
21 Yesu kamulongela, “Mama, togola gano gonikulongela, kipindi chokwiza baho wanhu honda wamtambikile Tata kuna ulugongo luno hebu ako Yelusalemu.
22 Mweye Wasamalia hamumjuwile goya ayo imumtambikila, lakini tweye Wayahudi tumjuwa itumtambikila, kwavija ukombozi wolawa kwa Wayahudi.
23 Lakini kipindi chokwiza na sambi chabahano, aho awo wotambikaga kweli, womtambikila Tata kwa loho na kweli, kwavija Tata kolonda wanhu womtambikila kamba vivo.
24 Mulungu ni Loho, avo wanhu womtambikila wolondeka wamtambikile kwa loho na kweli.”
25 Mtwanzi ayo kamulongela Yesu, “Nojuwa Mkombola kokwiza, yokemigwa Kilisito, yaheza kotulongela mbuli zose.”
26 Yesu kamwidika, “Iyo nene, inilonga na gweye.”
27 Kipindi acho wanahina zake Yesu wabwela, wakanganya ng'hani viwamvikile Yesu kolonga na mtwanzi ayo. Lakini kuduhu imoja wao yamuuzile mtwanzi ayo, “Kolonda choni?” hebu yamuuze Yesu, “Habali kolonga na mtwanzi ino?”
28 Abaho mtwanzi ayo kaleka nongo yake ya mazi, kabweleganya kudibuga na kuwalongela wanhu,
29 “Izoni mumulole munhu yanongele gaja gose ganhendile. Vino hadaha kuwa Kilisito Mkombola?”
30 Avo wanhu wasegela kudibuga na kumgendela Yesu.
31 Mna ikipindi kikija wanahina zake wamnanahiza Yesu, “Mfundiza, chonde, diya tanhu!”
32 Lakini Yesu kawedika, “Ninao lujo mweye hamulujuwile.”
33 Avo wanahina wasonga kuiuza, “Vino hana munhu kamgalila chakuja?”
34 Yesu kawalongela, “Ujaji wangu, ni kutenda goyolonda ija yanhumile na kuimambukiza sang'hano iyanigwelele.
35 Mweye mulongaga vino, ‘Ing'hali miezi mine tosonga kusenga.’ Lakini nowalongeleni, inuleni meso genu mulole mmigunda! Vihandigwe vikangala volondeka visengigwe!
36 Msengaji kolipigwa, na kwika hamoja indiya kwa ugima wa mazuwa gose. Avo muhandaji na msengaji wose wadeng'helele hamoja.
37 Ulonzi uno wa kweli, ‘Imoja kohanda iyagwe kosenga.’
38 Niwatuma mkasenge mumgunda kinhu kija hamkisang'hanile, wanhu wayagwe awo wasang'hane, na mweye momweda kwa sang'hano yao.”
39 Wasamalia wengi wa buga dija wamtogola Yesu kwa gaja gayalongile mtwanzi ayo, “Kanongela gose ganhendile.”
40 Avo Wasamalia viwamcholele Yesu, wampula yakale nao. Yesu kakala nao siku mbili.
41 Wanhu wengi watogola mbuli ya usenga wa Yesu.
42 Wamulongela mtwanzi ayo, “Sambi totogola, siyo mbuli ya gaja gaulongile gaiyeka, lakini tweye wenyego tumuhulika, na tojuwa heyo ayo Mkombola wa wanhu wa mwiisi yose.”

Yesu komuhonya mwana wa mkulu imoja

43 Vizibitile siku mbili, Yesu kachola isi ya
Galilaya.
44 Kwavija Yesu mwenyego kalonga,
“Mtula ndagu hapata nhogolwa mwiisi
yake.”
45 Viyavikile mwiisi ya Galilaya, wanhu
wengi wambokela, kwavija wakala wa-
cholile mna ulujo lwa Pasaka mwiisi ya
Yelusalemu na wachona kila kinhu kiya-
tendile kipindi cha Pasaka.
46 Yesu kachola kabili kudibuga da
Kana mwiisi ya Galilaya, aho hayagaluse
mazi kuwa divai. Aho kukala na mkulu
imoja yakalile na mbwanga wake mtamu
kudibuga da Kapelinaumu.
47 Mkulu ayo viyahulike kamba Yesu keza
kulawa mwiisi ya Yudea kwiza mwiisi ya
Galilaya, kamcholela Yesu, kampula yac-
hole kudibuga da Kapelinaumu yakamuho-
nye mbwanga wake, yakalile kolonda kufa.
48 Yesu kamulongela, “Kuduhu munhu
yoyose hagati yenu yotogola mbaka yaone
unzonza na vilaguso.”
49 Mkulu ayo kamulongela, “Go mkulu,
tuchole wose mwanangu yang'hali
hanakufa.”
50 Yesu kamulongela, “Genda, mwanago
kohona!”

Munhu ayo katogola mbuli za Yesu, ka-
chola.
51 Mnzila ya kuchola ukayake kawat-
ing'hana wasang'hanaji zake wamulon-
gela, “Mbwanga wako kahona!”
52 Kawauza mna ikipindi gani mwan-
age viyahonile, wamwidika, “Ikala jana saa
saba imisi vivo homa viimulekile.”
53 Bahaja tata ayo kakumbuka ikala
kipindi acho Yesu viyamulongele,
“Mwanago kohona.” Avo heyo na wanhu
wa mng'anda yake wamtogola Yesu.
54 Uno ukala unzonza wakabili yaut-
endile Yesu viyalawile isi ya Yudea kwiza isi
ya Galilaya.

5

Yesu komuhonya mtamu hana dikolombo

1 Vigabitile gano, Yesu kachola kudibuga
da Yelusalemu kuna inyimwili nyimwili ya
Wayahudi.
2 Ako Yelusalemu behi na mulango
ukemigwe Mulango wa Ng'hondolo kukala
na kolombo dikemigwe kwa Kiebulania
Betisaza. Mumgwazo wa kolombo dijo
kukala na vihelengo vitano.
3 Lunhu mkulu lwa wanhu wolumwa
lukala lutambalala mvihelengo vivo,
wanhu wasuwameso, mbetembete na
wanhu waholole. Wakala wobetela mazi
gatibuligwe,
4 kwavija kuna kipindi msenga wa kuu-
langa kezaga na kugatibula gaja gamazi geli
kudikolombo, na mtamu yoyose yahalon-
gola kwingila mazi gahamala kutibuligwa,
kohona utamu wowose uyali nao.
5 Aho kukala na munhu imoja mtamu
kwa miyaka malongo madatu na nane.
6 Yesu viyamone katambalala aho, ka-
juwa kamba munhu ayo kana utamu wa
siku nyingi, avo Yesu kamuuza, “Kolonda
kuhona?”
7 Mtamu ayo kamwidika, “Go
mkulu. Kuduhu munhu wa kuningiza
kudikolombo mazi gahatibuligwa. Kila
vinigeza kwingila, munhu iyagwe konilon-
golela.”
8 Abaho Yesu kamulongela, “Winuke,
papa mkeka wako, utembele.”
9 Bahaja munhu ayo kahona, kapapa
mkeka wake, kasonga kutembela.

Mbuli ino ilawilila mwiisiku ya Kubwi-
hila,
10 avo wakulu wa Wayahudi wamulon-
gela munhu ija yahonyigwe, “Lelo ni siku ya
Kubwihila, Malagizo getu gogomesa gweye
sekeupape mkeka wako.”
11 Munhu ayo yahonyigwe kawedika,
“Munhu heyo yanihonyile kanilongela
nipape mkeka wangu nigende.”
12 Wamuuza, “Munhu gani heyo yakulon-
gele utende vivo?”
13 Lakini munhu ayo yahonyigwe kakala
hamjuwile Yesu viyali, kwavija hanhu aho
kukala na lunhu, na Yesu kakala yasegele.
14 Abaho, Yesu kamvika munhu ayo
yamuhonyile Mwiig'anda ya Mulungu.
Kamulongela, “Tegeleza, gweye sambi
kuhona. Sekeutende nzambi kabili, muladi
sekegakupate gehile kubanza gano.”
15 Abaho munhu ayo kasegela, kachola
kwa iwakulu wa Wayahudi, kawalongela,
“Yesu ayo yanihonyile.”
16 Abaho Wayahudi wasonga kumwihila
Yesu kwavija kamuhonya munhu siku ya
Kubwihila.
17 Yesu kawedika, “Tatangu kosang'hana
siku zose, na niye vivija nosang'hana.”
18 Ulonzi uno uwatenda wakulu wa
Wayahudi wazahile nzila kwa nguvu zose
wadahe kumkoma Yesu. Watenda avo siyo
kwavija kabena lagizo da siku ya Kubwihila
diiyeka, lakini vivija kamkema Mulungu
Tatake, avo kaitenda kamba kaigala na
Mulungu.

Udahi wa Mwana wa Mulungu

19 Yesu kawedika, “Nowalongeleni uk-
weli, Mwana hatenda mbuli yoyose heyo
mwenyego, kotenda gaja goyomona Tatake

kotenda. Gaja goyotenda Tata, Mwana nayo kotenda.
20 Avo Tata komnogela Mwanage na komulagusila gaja gose goyotenda mwenyego. Komulagusila mbuli ng'hulu ng'hani kubanza zino, na mweye mose mokanganya.
21 Kamba vija Tata viyowazilibula wanhu wafile na kuwagwaa ugima, vivo ili kwa Mwana nayo kowagwaa ugima waja wose yawalondile.
22 Tata hamtagusa munhu yoyose. Kamgwelela Mwanage udahi wose wa kutagusa,
23 avo wanhu wose wamtegeleze Mwana, kamba vija viwomtegeleza Tata. Munhu yoyose yolema kumtegeleza Mwana kolema kumtegeleza Tata yamtumile."
24 "Nowalongeleni ukweli, wanhu wose wozihulika mbuli zangu na kumtogola heyo yanhumile wanao ugima wa mazuwa gose. Awo honda watagusigwe bule, kwavija wamala kubita mkufa kwiza muugima.
25 Nowalongeleni ukweli, kipindi chokwiza tena kipindi kimala kwiza, baho waja wafile woihulika sauti ya Mwana wa Mulungu, na waja woihulika wokuwa wagima.
26 Kamba Tata mwenyego viyali chanduso cha ugima, vivo ili kwa Mwanage, kamtenda yawe chanduso cha ugima.
27 Kamgwelela Mwana udahi wa kutagusa, kwavija heyo ayo Mwana wa Munhu.
28 Sekemuikanganye mbuli ino, kipindi chokwiza baho waja wose wafile woihulika sauti yake
29 na wolawa mna gamapanga gao. Waja wose watendile ganogile wozilibuka na kupata ugima, na waja watendile gehile wozilibuka ili watagusigwe."

Ukweli mbuli ya Yesu

30 "Niye mwenyego sitenda mbuli yoyose kwa udahi wangu, lakini notagusa kamba Mulungu viyonongela, avo notagusa goya, kwavija sitenda kija kinonda, lakini kija kiyolonda heyo yanhumile."
31 "Nahalonga mbuli zangu mwenyego, ulonzi wangu wokuwa wa uvizi.
32 Lakini kabaho imoja yosindila mbuli ya niye, naniye nojuwa gaja goyolonga ga ukweli.
33 Mweye mutuma wasenga kwa Yohana, na mbuli ziyalongile mbuli yangu ni za ukweli.
34 Siulonda usindila wa munhu, lakini nonga vino ili mukomboligwe.
35 Yohana kakala kamba kiwenge kikwaka yangaduu, na mweye muudeng'helela mulenge wake kwa kipindi kidodo.
36 Lakini niye mwenyego ninao usindila mkulu kubanza wa Yohana, kija kinhenda acho kiyanigwelele Tatangu nikitende, gano gose golagusa kamba Tata ayo yanhumile.
37 Tata mwenyego yanhumile, vivija kosindila mbuli ya niye. Mweye hamunaihulika sauti yake hebu kuchona kihanga chake,
38 na mweye muilema mbuli yake kwavija hamumtogole ija iyamtumile.
39 Mogasoma Maandiko Gang'alile kwavija mogesa kulawa mumo moupata ugima wa mazuwa gose. Na kuno Maandiko gago gago gandika mbuli zangu!
40 Lakini hamulonda kwiza kumwangu mupate ugima.
41 "Sizahila nhogolwa kulawa kwa wanhu.
42 Lakini niye niwajuwa. Nojuwa mna imizoyo yenu hamumnogela Mulungu.
43 Niza kwa twaga da Tatangu, lakini hamunibokele, ila munhu iyagwe yaheza kwa twaga jake mwenyego, mombokela.
44 Munogelwa kubokela nhogolwa kulawa mweye kwa mweye, lakini hamulonda kupata nhogolwa kulawa kwa heyo yeli Mulungu yaiyeka, vino modahaze kunhogola niye?
45 Sekemugese nowalongeleza kwa Tatangu, lakini Musa, yumumtamanila ayo yonda yawalongeleze.
46 Kamba kweli mumtogola Musa, mwahanhogole na niye, kwavija Musa kandika mbuli zangu.
47 Kamba hamgatogole gaja gayandike Musa, modahaze kutogola gano gonilonga?"

6

Yesu kowagwaa lujo lunhu mkulu
Mat 14:13-21; Mlk 6:30-44; Luk 9:10-17

1 Abaho, Yesu kaloka mwambu wa lamba da Galilaya, vivija dokemigwa Lamba da Tibelia.
2 Lunhu mkulu lumkweleleza, kwavija luwona unzonza wake wa kuhonya watamu.
3 Yesu kakwela mbaka uchanha kukigongo kakala hasi na wanahina zake.
4 Kipindi cha nyimwili nyimwili ya Wayahudi ikemigwe Pasaka kikala behi.
5 Yesu viyalolile kaluwona lunhu mkulu lomwizila, avo kamuuza Filipo, "Tukagule kwahi vinhu vingi vakuja muladi wanhu wano wose waje?"
6 Yesu kalonga vino kumgeza Filipo kwavija kakala yajuwile kinhu gani chonda yatende.
7 Filipo kamwidika, "Sente magana mabili hazidaha kugula magate kwa wanhu wose wano!"

8 Imoja wa wanahina zake Yesu
yakemigwe Andeleya, ndugu yake Simoni
Petulo, kalonga,
9 “Kabahano mbwanga kana magate
matano ga ngano na somba wabili, lakini
sikinhu chochose kwa lunhu lulihano.”
10 Yesu kawalongela wanahina zake, “Wa-
longeleni wanhu wakale hasi.” Kwavija
hanhu aho hakala na mijani, wanhu wose
wakala hasi. Kukala na wambigalo kamba
elufu tano.
11 Yesu kasola gaja gamagate, kamgwaa
nhogolwa Mulungu, kawagolela wanhu
wose wakalile aho. Katenda vivo kwa waja
iwasomba, kila munhu kapata viyalondile.
12 Viwamambukize kuja, Yesu kawalon-
gela wanahina zake, “Dondoleni vihande
visigale. Sekemuleke hata kimoja.”
13 Avo wanahina wadondola na
kumemeza vigelo longo na vibili kulawa
kuna gamagate matano gawadile wanhu.
14 Viwauwonile unzonza uno yautendile
Yesu, wanhu walonga, “Kweli ino ayo mtula
ndagu wa Mulungu yalondeke kwiza mwi-
isi!”
15 Yesu kajuwa kamba walonda kumgoga
kwa nguvu na kumtenda mndewa wao, avo
kabweleganya kuvigongo yaiyeka.

Yesu kotembela uchanha mgamazi
Mat 14:22-23; Mlk 6:45-52

16 Viivikile ichungulo, wanahina wa Yesu
wahumuluka kudilamba,
17 wakwela mwiingalawa, na kubwela
umwambu wa lamba mwambu wa
Kapelinaumu. Ikilo ivika lakini Yesu kakala
yang'hali hanachola kumwao.
18 Beho kulu dibuma na kugatibula ga
mazi.
19 Wanahina zake viwacholile utali wa
kilometa tano mbaka sita, wamona Yesu
kotembela uchanha mgamazi, kokwiza
mwambu wao kuili ngalawa, wadumba
ng'hani.
20 Yesu kawalongela, “Sekemudumbe. Iyo
niye!”
21 Wanahina zake walonda kumsola
Yesu mwiingalawa, bahaja wavika mwiisi
kuwakalile wochola.

Wanhu womzahila Yesu

22 Imitondo iyagwe lunhu mkulu lukala
lukalile mwambu uyagwe wa lamba wona
aho hakala na ngalawa imoja iiyeka. Wao
wajuwa kamba Yesu hacholile hamoja na
wanahina zake, lakini wasegela waiyeka.
23 Ngalawa ziyagwe zilawile Tibelia
zivika mbaka behi na hanhu hawadile ma-
gate Mndewa viyamambukize kumgwaa
nhogolwa Mulungu.
24 Wanhu viwajuwile Yesu kahaduhu
hanhu aho, hebu wanahina zake, wakwela
mzingalawa na kuchola Kapelinaumu,
kumzahila.

Yesu ayo lujo lwa ugima

25 Wanhu viwamvikile Yesu umwambu
uyagwe wa lamba, wamuuza, “Mfundiza,
vino hano kwiza lini?”
26 Yesu kawedika, “Nowalongeleni uk-
weli, monizahila niye kwavija muja mag-
ate mwiguta, siyo kwavija mona unzonza
wangu.
27 Sekemulusang'hanile lujo lunangika,
lakini mulusang'hanile lujo lugala ugima
wa mazuwa gose. Uno awo lujo londa
yawagwee Mwana wa Munhu, kwavija Mu-
lungu Tata kamsagula.”
28 Avo wamuuza, “Vino kinhu gani tu-
tende tudahe kugatenda goyolonda Mu-
lungu?”
29 Yesu kawedika, “Kinhu choolonda
Mulungu mweye mutende, mumtogole ija
yamtumile.”
30 Wamwidika, “Vino unzonza gani
wonda utende ili tuwone na kukutogola?
Choni chonda utende?
31 Wahenga zetu waja lujo lukemigwa
Mana kuluwala, kamba Maandiko
Gang'alile vigalonga, ‘Kawagwelela lujo
luhumuluke kuulanga.’ ”
32 Yesu kawalongela, “Nowalongeleni uk-
weli, siyo Musa yawagwelele lujo lwa ku-
ulanga, lakini Tatangu ayo yowagwaa lujo
lwa ukweli kulawa kuulanga.
33 Lujo loowagwaa Mulungu ayo heyo
yezile hasi kulawa kuulanga na kowagwaa
ugima wanhu wa mwiisi.”
34 Wamulongela, “Go mkulu, tugwee lujo
lulo siku zose.”
35 Yesu kawalongela, “Niye ayo lujo lu-
gala ugima. Wose wonda weze kumwangu
honda wone nzala, na waja wose won-
hogola honda wone ng'hilu.
36 Niwalongeleni kamba munyona lakini
hamtogola.
37 Wose iwonigwelela Tatangu wokwiza
kumwangu. Na niye simwasa kunze
munhu yoyose yokwiza kumwangu,
38 kwavija sizile hasi kulawa kuulanga
kutenda gaja gonilonda lakini goyolonda
Tata yanhumile.
39 Gano gago goyolonda ija yanhumile
sekenimwagize hata imoja mna iwaja wose
yangwelele, lakini nolondeka niwazilibule
wose na kuwagwaa ugima siku ya kimam-
bukizo.
40 Kwavija kiyolonda Tatangu acho kino,
kila munhu yomulola Mwana na kumto-
gola heyo yawe na ugima wa mazuwa gose.
Na niye nomzilibula munhu ayo mna isiku
ya uhelelo.”

41 Avo, Wayahudi wasonga kum-
nung'unikila Yesu kwavija kalonga, “Niye
ayo lujo luhumuluke kuulanga.”
42 Avo walonga, “Vino ino siyo Yesu
mwanage Yusufu? Tumjuwa tatake na ma-
make. Yokuwaze kabili kolonga kahumu-
luka kuulanga?”
43 Yesu kawedika, “Lekeni kuin-
ung'unikila.
44 Kuduhu munhu yodaha kwiza
kumwangu bila kugaligwa na Tata yanhu-
mile, na niye nomzilibula munhu ayo mna
isiku ya uhelelo.
45 Watula ndagu wa Mulungu wandika,
‘Kila munhu kofundizigwa na Mulungu.’
Munhu yoyose yomtegeleza Tata na kui-
funza kumwake kokwiza kumwangu.
46 Kuduhu munhu yoyose yamonile Tata,
heyo yalawile kwa Mulungu ayo heyo
yaiyeka yamonile Tata.
47 Nowalongeleni ukweli, heyo yotogola
kanao ugima wa mazuwa gose.
48 Niye ayo lujo lugala ugima.
49 Wahenga zenu waja lujo Mana ku-
luwala, lakini wafa.
50 Lakini munhu yoyose yoluja lujo luhu-
muluke kuulanga honda yafe bule.
51 Niye ayo lujo lugala ugima luhumu-
luke kuulanga. Munhu yoyose yoja lujo
luno, kokuwa mgima siku zose. Lujo londa
nimgwee munhu ayo ni lukuli lwangu, awo
uniwagwelela wanhu wa mwiisi ili wawe
wagima.”
52 Mbuli ino iwatenda Wayahudi
waibamilile. Waiuza, “Vino munhu ino
kodahaze kutugwaa lukuli lwake tuluje?”
53 Yesu kawalongela, “Nowalongeleni uk-
weli, kamba hamuluja lukuli lwa Mwana
wa Munhu na kuing'wa damu yake, honda
muwe na ugima mgati mmwenu.
54 Munhu yoluja lukuli lwangu na
kuing'wa damu yangu kanao ugima wa
mazuwa gose, na niye nomzilibula mna
isiku ya uhelelo.
55 Kwavija lukuli lwangu ulo lujo lwa
kweli, na damu yangu acho king'waji cha
kweli.
56 Wanhu woluja lukuli lwangu na
kuing'wa damu yangu wokala mgati
mmwangu, na niye nokala mgati mmwao.
57 Tata yeli mgima yanhumile, na kwa
mbuli yake niye na vivija mgima. Vivo
vonda iwe munhu yoyose yoluja lukuli
lwangu kokuwa mgima mbuli ya niye.
58 Uno awo lujo luhumuluke kuulanga,
haluigalile na lujo luja luwadile wahenga
zenu, abaho wafa. Lakini yoyose yoluja lujo
luno kokuwa mgima siku zose.”
59 Yesu kalonga mbuli zino viyakalile
kofundiza mna ing'anda ya kumpula Mu-
lungu ako Kapelinaumu.

Mbuli zigala ugima wa mazuwa gose

60 Wanhu zake wengi wamkweleleze wai-
hulika mbuli ino na kulonga, “Mafundizo
gano madala ng'hani. Nani yodaha kugato-
gola?”
61 Bila kulongeligwa, Yesu kajuwa kamba
wanhu zake wamkweleleze wakala woi-
nung'unikila mbuli ino, avo kawalongela,
“Vino mbuli ino yolonda kuwatenda
mulemelwe?
62 Vino yokuwaze, mwahamona Mwana
wa Munhu kobwela uchanha kuja
kuyakalile ichanduso?
63 Loho wa Mulungu ayo yomgwaa
munhu ugima, nguvu za munhu hazidaha
kinhu chochose. Mbuli ziniwalongeleni ni
za Loho wa Mulungu na zogala ugima.
64 Lakini wayagwe wenu hawato-
gola.” Yesu kawajuwa toka mwaka waja
hawamtogola na kamjuwa ija yonda
yamuhinduke.
65 Abaho kalonga, “Lekaavo niwalon-
geleni kuduhu munhu yodaha kwiza
kumwangu bila Tata kutenda idahike kwa
munhu ayo kutenda vivo.”
66 Kwa ulonzi uno, wanhu wengi
wamkweleleze wabweleganya kukisogo na
hawadahile kabili kuchola nayo.
67 Avo Yesu kawauza wanahina zake
longo na wabili, “Na mweye vivija molonda
kusegela?”
68 Simoni Petulo kamwidika, “Mndewa,
tweye tuchole kwa nani? Gweye kunazo
mbuli zigala ugima wa mazuwa gose.
69 Sambi tweye totogola na tojuwa kamba
gweye ayo Yang'alile ija yalawile kwa Mu-
lungu.”
70 Yesu kedika, “Vino siwasagule mweye
longo na wabili? Lakini imoja wenu Mwen-
embago!”
71 Yesu kakala yolonga mbuli ya Yuda,
mwanage Simoni Isikaliote. Yuda kakala
imoja wa wanahina longo na wabili, ayo
yonda yamuhinduke Yesu.

7

Yesu na ndugu zake

1 Vigabitile gano, Yesu kachola mwiisi ya
Galilaya, halondile kuchola isi ya Yudea
kwavija wakulu wa Wayahudi wakala
wolonda kumkoma.
2 Siku ya nyimwili nyimwili ya Wayahudi
ya viheha ikala behi,
3 avo ndugu zake Yesu wamulongela,
“Segela hanhu hano uchole isi ya Yudea,
muladi wanhu zako wokukweleleza wa-
zone mbuli ziutenda.
4 Kuduhu munhu yofisa kija kiyotenda
kamba yahalonda wanhu wamjuwe goya.
Kwavija gweye kotenda mbuli zino, leka
wanhu wose wamwiisi wakujuwe.”

5 Yesu hatogoligwe hata na ndugu zake.

6 Yesu kawalongela, “Kipindi changu niye hakinavika. Lakini kipindi chochose kinoga kumwenu.

7 Wanhu wa mwiisi hawawehila mweye, lakini wonihila niye, kwavija siku zose nowalongela gaja goyotenda ganyolodoka.

8 Mweye choleni kuna inyimwili nyimwili. Niye sichola bule, kwavija kipindi changu hakinavika.”

9 Yesu kalonga vino, abaho kagendelela kukala mwiisi ya Galilaya.

Yesu kuna inyimwili nyimwili ya viheha

10 Ndugu zake Yesu viwacholile kuna inyimwili nyimwili, Yesu nayo kachola. Hacholile kunze kunze lakini kachola kinyelegezi.

11 Wakulu wa Wayahudi wakala womzahila Yesu hana inyimwili nyimwili. Walonga, “Munhu ija ka kwahi?”

12 Hakala na minong'ono hana ulunhu mbuli ya Yesu. Wanhu wayagwe walonga, “Kanoga,” lakini wayagwe walonga, “Bule, kokwagiza wanhu.”

13 Lakini kuduhu munhu yokala yolonga mbuli ya Yesu chaka chaka, kwavija wakala wowadumba wakulu wa Wayahudi.

14 Nyimwili nyimwili viikalile hagatigati, Yesu kengila Mng'anda ya Mulungu kasonga kufundiza.

15 Wakulu wa Wayahudi wakanganya ng'hani na kulonga, “Yokuwaze munhu ino kojuwa vinhu vingi na kuno haifunzile kokose?”

16 Yesu kawedika, “Mafundizo gano gonifundiza siyo gangu, lakini golawa kwa Mulungu yanhumile.

17 Munhu yoyose yolonda kutenda goyolonda Mulungu kojuwa gano gonifundiza golawa kwa Mulungu hebu nolonga gaja gonilonda.

18 Munhu ija yolonga mbuli zake kozahila nhogolwa yake mwenyego. Lakini heyo yozahila nhogolwa kumwake ija yamtumile munhu ayo mkweli, mduhu uvizi mumulomo mmwake.

19 Vino Musa hawagwelele Malagizo? Lakini kuduhu hata munhu imoja yogagoga. Vino habali molonda kung'homa?”

20 Lunhu lwa wanhu lumwidika, “Gweye kuna kinyamkela. Nani yolonda kukukoma?”

21 Yesu kawedika, “Nhenda unzonza umoja, mweye mose mukanganya.

22 Musa kawalagiza muwengize kumbi wanenu hamoja siyo Musa lakini wahenga zenu awo wasongile, na mweye momwingiza kumbi mwana mna isiku ya Kubwihila.

23 Kamba mwana kokwingizigwa kumbi mna isiku ya Kubwihila muladi sekemubene Malagizo ga Musa, habali monigevuzikila kwavija nimuhonya munhu mna isiku ya Kubwihila?

24 Lekeni kutagusa kwa meso, lakini mutaguse kwa ukweli.”

Ayuno iyo Kilisito Mkombola?

25 Wanhu wayagwe wa Yelusalemu walonga, “Vino ino siyo munhu ija iwakulu wolonda kumkoma?

26 Loleni! Kolonga kunze kunze na hawamulongela mbuli yoyose! Vino iwakulu wamjuwa ayo Kilisito Mkombola?

27 Lakini Kilisito Mkombola yaheza, kuduhu munhu yonda yajuwe kolawa kwahi, lakini tweye tukujuwa koolawa munhu ino.”

28 Yesu viyakalile kofundiza Mng'anda ya Mulungu, kalonga kwa sauti ng'hulu, “Vino mweye munjuwa goya niye na mukujuwa kuja kundawa? Sizile kwa udahi wangu mwenyego, heyo yanhumile, ni mkweli. Mweye hamumjuwile,

29 lakini niye nimjuwa, kwavija nolawa kumwake, nayo kanhuma.”

30 Abaho walonda kumgoga, lakini kuduhu hata munhu imoja yamgolosele mkono, kwavija saa yake ikala hainavika.

31 Lakini wanhu wengi hana ulunhu wamtogola na kulonga, “Vino Kilisito Mkombola yaheza, kotenda unzonza mkulu kubanza yautendile munhu ino?”

Wakalizi watumigwa kumgoga Yesu

32 Mafalisayo waluhulika lunhu lonyong'onya mbuli ya Yesu, avo wao na iwakulu wa walava nhosa wawatuma wakalizi wamgoge.

33 Yesu kalonga, “Nokala na mweye kipindi kidodo, na abaho nochola kumwake ija yanhumile.

34 Monizahila, lakini honda munyone, kwavija hamudaha kwiza hanhu hanili.”

35 Wakulu wa Wayahudi wailongela, “Vino munhu ino kochola kwahi mbaka seketumone? Vino kochola kunagamabuga ga Wagiliki kuko kookala wanhu zetu na kuwafundiza Wagiliki?

36 Vino kofambula choni viyolonga, tomzahila lakini honda tumone, na hatudaha kuchola kuko konda yawe?”

Vizanda va mazi ga ugima

37 Mna isiku ya uhelelo na siku ng'hulu ya inyimwili nyimwili, Yesu kema kakemelela, “Munhu yoyose yokona ng'hilu yeze kumwangu yang'we.

38 Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga, ‘Munhu yonhogola niye, vizanda va mazi gogala ugima vokilima muumoyo wake.’ ”

39 Yesu kalonga vino mbuli ya Loho Yang'alile, ija wanhu wose womtogola wombokela. Kipindi acho Loho Yang'alile kakala yang'hali hanakwiza, kwavija Yesu kakala hanakwinuligwa muukulu.

Kuigola kwa wanhu

40 Wanhu wayagwe mna ulunhu wamuhulika viyalongile avo na walonga, “Kweli munhu ino mtula ndagu wa Mulungu!”

41 Wanhu wayagwe walonga, “Heyo ayo Kilisito Mkombola!”

Lakini wayagwe walonga, “Kilisito Mkombola hadaha kulawa mwiisi ya Galilaya!

42 Maandiko Gang'alile golonga kamba Kilisito Mkombola kolawa mulukolo lwa Daudi na kovumbukila Beselehemu kudibuga diyakalile Daudi.”

43 Avo lunhu luigola mbuli ya Yesu.

44 Wanhu wayagwe walonda kumgoga Yesu, lakini kuduhu hata munhu imoja yamgolosele mkono.

Kuleka kutogola kwa wakulu wa Wayahudi

45 Wakalizi viwabwelile, wakulu wa walava nhosa na Mafalisayo wawauza, “Habali hamumgalile?”

46 Wakalizi wawedika, “Kuduhu munhu yolonga kamba munhu ayo!”

47 Mafalisayo wawauza, “Vino na mweye vivija muviziligwa?”

48 “Mumjuwa mkulu yoyose hebu Mfalisayo yomtogola?

49 Lunhu luno halugajuwile Malagizo ga Musa, avo waduiligwa na Mulungu!”

50 Nikodemo kakala imoja wa Mafalisayo wakalile aho, ayo yacholile kumulola Yesu ichanduso. Kawalongela wayage,

51 “Vino Malagizo getu godaha kumtagusa munhu yoyose bila tanhu kumuhulika na kukijuwa kija kiyatendile?”

52 Wamwidika, “Vino na gweye vivija kolawa mwiisi ya Galilaya? Gasome Maandiko Gang'alile na koifunza, kuduhu mtula ndagu wa Mulungu yalawile mwiisi ya Galilaya.”

53 Abaho kila munhu kachola ukayake.

8

Mtwanzi yagogigwe ugoni

1 Yesu kachola kuna Ulugongo lwa Mizeituni.

2 Imitootondo ng'hani Yesu kabwela kuna Ing'anda ya Mulungu. Wanhu wose wamzunguluka, nayo kakala hasi kasonga kuwafundiza.

3 Wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo wamgala mtwanzi yagogigwe ugoni, wamwika haulongozi wa wanhu wose.

4 Wamulongela Yesu, “Mfundiza, mtwanzi ino kagogigwa ugoni.

5 Muna ga Malagizo getu Musa katulagiza kamba mtwanzi kamba ino yatoigwe mabwe mbaka yafe. Lelo gweye kolongaze?”

6 Walonga vino ili wamgoge Yesu kwa mbuli zake, muladi wapate kumtagusa. Lakini Yesu kainama kandika hasi kwa kidole chake.

7 Viwagendelele kwima aho kuno womuuza, Yesu kenuka kawalongela, “Munhu yoyose hatendile nzambi yasonge kumpigisila dibwe.”

8 Abaho Yesu kainama kabili kandika hasi.

9 Viwahulike avo, wose wasegela imoja imoja, wasonga iwavele. Yesu kalekigwa yaiyeka, na mtwanzi ija yang'hali yemile aho.

10 Yesu kenuka na kumulongela mtwanzi ija, “Wa kwahi wanhu waja? Kuduhu munhu yoyose yakutaguse?”

11 Mtwanzi ija kalonga, “Go mkulu, kahaduhu.”

Yesu kalonga, “Vinoga. Na niye vivija sikutagusa. Genda lakini sekeutende nzambi kabili.”

Yesu yuyo mulenge wa isi

12 Yesu kawalongela Mafalisayo kabili, “Niye ayo mulenge wa isi. Munhu yoyose yonikweleleza kokuwa na mulenge wa ugima na honda yagende mdiziza bule.”

13 Mafalisayo wamulongela, “Gweye koisindila mwenyego, avo gago goulonga hagatogoligwa kamba kweli.”

14 Yesu kawedika, “Aka, hata kamba nahaisindila mwenyego, gaja gonilonga ga ukweli kwavija nikujuwa kundawile na kuja kunichola. Mweye hamukujuwile kuja kundawile hebu kuja kunichola.

15 Mweye motagusa kwa nzila zoyotagusa wanhu, niye simtagusa munhu yoyose.

16 Lakini hata nahatagusa, notagusa goya kwavija sili niiyeka bule, nahamoja na Tata yanhumile.

17 Yandikigwa mna ga Malagizo genu kamba usindila wa wanhu wabili wahailumba, gaja gowolonga ga ukweli.

18 Niye noisindila mwenyego, na Tata yanhumile vivija konisindila.”

19 Wamuuza, “Tatako kakwahi?”

Yesu kawedika, “Hamnijuwile niye hebu Tatangu. Maza munijuwile niye, vivija mwahamjuwile Tatangu.”

20 Yesu kalonga gano gose viyakalile kofundiza Mng'anda ya Mulungu, mdigati hakikigwe kiya cha kulavila sadaka. Kuduhu munhu yamgogile, kwavija saa yake ikala hainavika.

Hamudaha kuchola kuja kunyhola

21 Yesu kawalongela kabili, “Niye
nosegela, mweye monizahila, lakini mofa
na nzambi zenu. Hamudaha kuchola kuja
kunyhola.”
22 Avo wakulu wa Wayahudi wauza, “Ko-
longa hatudaha kuchola hanhu kuyochola.
Vino kolonda kuikoma mwenyego?”
23 Yesu kawedika, “Mweye mwa wanhu
wa mwiisi ino, lakini niye nolawa kuu-
langa. Mweye molawa mumuno mwiisi,
lakini niye silawa mwiisi bule.
24 Lekaavo niwalongeleni mofa na
nzambi zenu. Mofa na nzambi zenu kamba
hamulonda kutogola kamba ‘Niye ayo
Heyo.’ ”
25 Wamuuza, “Gweye kwa nani?”
Yesu kawedika, “Niwalongeleni haichan-
duso.
26 Ninazo mbuli nyingi za kulonga
kumwenu, nyingi za kuwatagusa. Hata
ivo ija yanhumile ni mkweli, na niye
nowalongela wanhu wa mwiisi kija
kimhulike kumwake.”
27 Wakala hawajuwile kamba Yesu kakala
kolonga mbuli ya Tata.
28 Avo kawalongela, “Mwahamwinula
uchanha Mwana wa Munhu, mojuwa
kamba, ‘Niye ayo Heyo,’ abaho mojuwa
kamba sitenda mbuli yoyose kwa udahi
wangu, lakini nolonga kija kiyanilagize
Tata nonge.
29 Na heyo yanhumile kahamoja na nene,
handekile niiyeka bule kwavija siku zose
notenda kija kimnogele.”
30 Wanhu wengi wamuhulike Yesu yo-
longa mbuli zino wamtogola.

Yesu kowatenda mulekesigwe

31 Avo Yesu kawalongela Wayahudi waja
wamtogole, “Kamba mwahatogola mafun-
dizo gangu, mwa wanahina zangu kweli.
32 Avo moijuwa kweli, na kweli yowa-
tenda mulekesigwe.”
33 Wamwidika, “Tweye twa lukolo lwa
Abulahamu na hatunakuwa watumwa wa
munhu yoyose. Habali kotulongela ‘Tolekesigwa’?”
34 Yesu kawalongela, “Nowalongeleni
ukweli, munhu yoyose yotenda nzambi
mtumwa wa nzambi.
35 Mtumwa hali munhu wa lukolo siku
zose, lakini mwana ayo munhu wa lukolo
siku zose.
36 Kamba Mwana yahawalekesa, na mw-
eye molekesigwa kweli.
37 Nojuwa mwa lukolo lwa Abulahamu.
Lakini molonda kunikoma, kwavija ham-
gatogola mafundizo gangu.
38 Nowalongela kija kiyanilagusile
Tatangu, lakini mweye motenda kija
kimulongeligwe na tata yenu.”
39 Wamwidika, “Tata yetu Abulahamu.”
Yesu kawedika, “Maza mukalile wana
wa Abulahamu, mwahatendile mbuli zizija
ziyatendile heyo.
40 Niwalongela ukweli umhulike kwa Mu-
lungu, lakini molonda kunikoma. Abula-
hamu hatendile kamba vivo!
41 Motenda kiyatendile tata yenu.”
Wamwidika, “Mulungu yaiyeka ayo Tata
itwilinayo hatuli wana wa kuvikila, tweye
twa wanage too.”
42 Yesu kawalongela, “Maza Mulungu
yakalile Tata yenu, mwahaninogele,
kwavija niza kulawa kwa Mulungu na
sambi nabahano. Sizile kwa udahi wangu
mwenyego, lakini kanhuma.
43 Habali hamjuwa kinonga? Kwavija
hamudaha kutegeleza usenga wangu.
44 Mweye mwa wana wa tataenu, Mwen-
embago, na mweye molonda kukweleleza
kusulukila kwa tataenu. Kusongela mwaka
kakala mkomaji na hemile muna ikweli,
kwavija mduhu kweli mgati mmwake. Ya-
halonga uvizi, kolagusa viyali, kwavija
heyo ni mvizi na tata wa uvizi.
45 Lakini nowalongeleni ukweli, lekaavo
hamnitogola bule.
46 Nani imoja wenu yodaha kulagusa
kamba nibananga? Kamba nolonga ukweli,
habali hamunhogola?
47 Munhu wa Mulungu kotegeleza mbuli
za Mulungu. Hata ivo, mweye hamuli wa
Mulungu, lekaavo hamnitegeleza.”

Yesu kakala kuko Abulahamu yang'hali hanavumbuka

48 Wayahudi wamuliga Yesu walonga,
“Hatulongile goya kamba gweye kwa
Msamalia na kuna kinyamkela?”
49 Yesu kawedika, “Nabule kinyamkela.
Nomtegeleza Tatangu lakini mweye
monibeza.
50 Sizahila nhogolwa yangu mwenyego.
Lakini kabaho imoja yoizahila, heyo ayo
yotagusa.
51 Nowalongeleni ukweli, munhu yoyose
yotogola mafundizo gangu honda yafe
bule.”
52 Avo, Wayahudi wamulongela, “Sambi
tojuwa kamba gweye kuna kinyamkela!
Abulahamu kafa, na watula ndagu wa Mu-
lungu wafa, abaho gweye kolonga yoyose
yotogola mafundizo gako honda yafe bule.
53 Vino gweye kwa mkulu kubanza tata
yetu Abulahamu? Heyo kafa, na watula
ndagu wa Mulungu vivija wafa. Kogesa
gweye kwa nani?”
54 Yesu kawedika, “Nahaitogola
mwenyego, nhogolwa ayo mduhu kinhu.
Ija yonitogola niye ni Tatangu yumulonga
Mulungu wenu.
55 Mweye hamumjuwile bule, lakini niye
nimjuwa. Nahalonga simjuwile, nokuwa

mvizi kamba mweye. Lakini nimjuwa, na nozigoga mbuli zake.
56 Tata yenu Abulahamu kadeng'helela viyachonile kipindi changu chakwiza, kachona na kadeng'helela."
57 Wayahudi wamulongela Yesu, "Vino gweye hunapata hata miyaka malongo matano, kumonaze Abulahamu?"
58 Yesu kawedika, "Nowalongeleni ukweli, Abulahamu yang'hali hana vumbuka, niye nabaha."
59 Abaho wadondola mabwe wampigisile, lakini Yesu kaifisa kalawanya Mng'anda ya Mulungu.

9

Yesu komuhonya munhu yavumbuke msuwameso
1 Yesu viyakalile kogenda, kamona munhu yavumbuke msuwameso.
2 Wanahina zake wamuuza, "Mfundiza, nzambi gani imtendile munhu ino yavumbuke msuwameso? Vino heyo ayo yaitendile nzambi ayo hebu tatake na mamake?"
3 Yesu kawedika, "Ino hailawilile kwavija heyo katenda nzambi hebu tatake na mamake watenda nzambi. Lakini kavumbuka msuwameso muladi udahi wa Mulungu woneke kumwake.
4 Kwavija ing'hali imisi, tolondeka tusang'hane sang'hano ya ija yanhumile. Ikilo yovika, baho kuduhu munhu yodaha kusang'hana.
5 Kipindi ning'hali mwiisi, niye na mulenge wa isi yose."
6 Viyamambukize kulonga vino, Yesu katema mate hasi, kabuluga nhope kwa mate gaja, abaho kambaka mgameso munhu ija msuwameso.
7 Yesu kamulongela, "Genda kasunhe kihanga chako hana dilamba da Siloamu." Siloamu fambulo jake "Yatumigwe." Avo munhu ija kachola, kasunha kihanga chake, kabwela yolola.
8 Wanhu weli mmabehi nayo, na wanhu wamonile aho umwaka yopula, ing'hali hainalawilila mbuli ino, wauza, "Vino ino siyo munhu ija yakalile na kupula?"
9 Wanhu wayagwe walonga, "Iyo heyo," lakini wayagwe walonga, "Aka, siyo heyo, kaigala nayo."
Avo munhu ija kalonga mwenyego, "Iyo niye."
10 Wamuuza, "Vino kudahaze kulola?"
11 Kawedika, "Munhu yokemigwa Yesu katenda nhope, kanibaka mgameso gangu, kanilongela nigenda Siloamu nikasunhe kihanga changu. Avo nichola, na bahaja vinisunhile nidaha kulola."
12 Wamuuza, "Munhu ayo kakwahi?"
Kawedika, "Mmhane."

Mafalisayo wozahila munhu msuwameso kahonyigwa vilihi
13 Abaho wamgala kwa Mafalisayo munhu ayo yakalile msuwameso.
14 Yesu viyatendile nhope na kumuhonya munhu ayo yakalile msuwameso ikala siku ya Kubwihila.
15 Abaho Mafalisayo wamuuza kabili munhu ayo viyadahile kulola. Kawalongela, "Kanibaka nhope mgameso gangu, nisunha kihanga changu, na sambi nodaha kulola."
16 Mafalisayo wayagwe walonga, "Munhu yatendile mbuli ino halawa kwa Mulungu bule, kwavija hadigoga lagizo da siku ya Kubwihila."
Lakini wayagwe walonga, "Vino munhu yotenda nzambi kodahaze kutenda unzonza kamba uno?" Avo, wakala waigolile.
17 Avo Mafalisayo wabwelela kumuuza munhu ayo, "Kulonga kakuhonya usuwameso wako. Gweye kolongaze mbuli ya munhu ayo?"
Munhu ayo kawedika, "Mtula ndagu wa Mulungu."
18 Hata ivo wakulu wa Wayahudi hawalondile kutogola kamba kakala msuwameso na sambi kodaha kulola. Avo wawakema tatake na mamake,
19 Wayahudi wawauza, "Vino ino ayo mwanenu? Yumulonga kavumbuka msuwameso, lelo kadahaze kulola?"
20 Tatake na mamake wawedika, "Tojuwa kamba heyo ayo mwanetu, na tojuwa kamba kavumbuka msuwameso.
21 Lakini hatujuwile sambi viyadahile kulola, wala hatumjuwile munhu yamuhonyile. Muuzeni mwenyego, heyo mkulu goya, kodaha kuwedika!"
22 Tatake na mamake walonga vino kwavija wakala wowadumba wakulu wa Wayahudi, kwavija Wayahudi walonga munhu yoyose yolonga komtogola Yesu kamba ayo Kilisito Mkombola kowingigwa mng'anda ya kumpula Mulungu.
23 Lekaavo tatake na mamake walonga, "Heyo mkulu goya, muuzeni!"
24 Mwanza wa kabili wamkema munhu ija yavumbuke msuwameso, wamulongela, "Iduile kwa Mulungu kamba kolonga ukweli! Tojuwa kamba munhu ino yakuhonyile kotenda nzambi."
25 Munhu ayo kawedika, "Mmhane kamba munhu ayo kotenda nzambi hebu hatenda bule. Kinhu kimoja kinjuwile, ng'hala silola, sambi nolola."
26 Wamuuza, "Vino kakutendela choni? Kakuhonyaze usuwameso wako?"
27 Kawedika, "Nimala kuwalongela, lakini hamulonda kutegeleza. Vino habali

molonda kuihulika kabili? Hebu na mweye vivija molonda kuwa wanahina zake?"
28 Wamuliga na kumulongela, "Gweye kwa mwanahina wa munhu ayo! Tweye twa wanahina wa Musa.
29 Tojuwa kamba Mulungu kalonga na Musa, lakini kwa munhu ayo, hatujuwile kolawa kwahi!"
30 Munhu ija kawedika, "Mweye monyazanya! Hamkujuwile kuyalawile, lakini kanitenda nidahe kulola!
31 Tojuwa kamba Mulungu hawategeleza wanhu wotenda nzambi, lakini kowategeleza wanhu waja womtegeleza heyo na kusang'hana gaja goyolonda.
32 Tangu chanduso cha isi yose kuduhu munhu yahulike kamba munhu yoyose kamuhonya munhu yavumbuke msuwameso.
33 Maza munhu ino halawile kwa Mulungu, sambi yadahe kutenda mbuli ino."
34 Wamwidika, "Gweye kuvumbuka na kukulila mzizambi abaho kolonda kutufunza tweye?" Avo wamuwinga mna ing'anda ya kumpula Mulungu.

Usuwameso wa loho

35 Yesu viyahulike kamba wamuwinga mng'anda ya kumpula Mulungu, kamona munhu ayo kamuuza, "Vino gweye komtogola Mwana wa Munhu?"
36 Munhu ayo kamwidika, "Go mkulu, nongela ayo nani, mhate kumtogola!"
37 Yesu kamulongela, "Kumona, ayo heyo yolonga na gweye sambi."
38 Munhu ayo kalonga, "Notogola Mndewa." Abaho kamfugamila Yesu.
39 Yesu kalonga, "Niza mwiisi ino kuwatagusa wanhu, avo waja hawalola walole na waja wogesa wolola waleke kulola."
40 Mafalisayo wayagwe wakalile hamoja na Yesu viwamuhulike kolonga avo, wamuuza, "Vino kolonga na tweye vivija hatulola?"
41 Yesu kawedika, "Maza mkalile hamulola, sambi mutende nzambi. Lakini kwavija molonga molola, avo mung'hali motenda nzambi."

10

Lusimo lwa msusilaji

1 Yesu kalonga, "Nowalongela ukweli, munhu yoyose yoleka kubitila hana ulwivi lwa ng'hondolo, lakini kokwela na kubitila nzila iyagwe, munhu ayo mbavi na mbokaji.
2 Munhu ija yobitila hana ulwivi ayo msusilaji wa ng'hondolo.
3 Mkalizi wa ulwivi komvugulila ulwivi, ng'hondolo wokihulika kifengwa cha msusilaji viyowakema ng'hondolo zake kwa matwaga gao, kowalava kunze.
4 Yahawalava kunze kowalongolela, na ng'hondolo womkweleleza kwavija wakijuwa kifengwa chake.
5 Honda wamkweleleze munhu yoyose iyagwe, lakini womkimbila munhu ayo kwavija hawakijuwile kifengwa chake."
6 Yesu kawalongela lusimo luno lakini hawajuwile fambulo jake.

Yesu ayo msusilaji yanogile

7 Avo Yesu kalonga kabili, "Nowalongeleni ukweli, niye ayo lwivi lwa ng'hondolo.
8 Wose wayagwe wezile kukisogo changu wabavi na wabokaji, lakini ng'hondolo hawawategeleze bule.
9 Niye ayo lwivi. Munhu yoyose yobitila kumwangu kokomboligwa, kokwingila na kulawa kuzahila chakuja.
10 Mbavi kokwiza muladi yebe, yakome, na kunanga. Niye niza muladi muwe na ugima, ugima umemile.
11 "Niye ayo msusilaji yanogile. Msusilaji yanogile koulava ugima wake mbuli ya ng'hondolo.
12 Munhu wa kulipigwa yeli siyo msusilaji na ng'hondolo haweli wake, yahamona mbwizi kokwiza, kowaleka ng'hondolo na kukimbila. Avo mbwizi kogoga imoja na wayagwe wopwililika.
13 Munhu wa kulipigwa kokimbila kwavija heyo munhu wa kulipigwa kwiiyeka, na hawatonga bule ng'hondolo.
14 Niye ayo msusilaji yanogile. Niwajuwa ng'hondolo zangu na wao wonijuwa niye,
15 kamba Tata viyonjuwa niye, na niye vinimjuwa Tata. Na niye nodaha kufa mbuli yao.
16 Abaho ninao ng'hondolo wayagwe siyo wa mdizizi dino. Vivija nolondeka niwagale, wokihulika kifengwa changu, nao wokuwa bumbila dimoja da msusilaji imoja.
17 "Tata koninogela kwavija noulava ugima wangu kwa kulonda mwenyego, muladi nidahe kuubweza kabili.
18 Kuduhu munhu youlava ugima wangu. Niye noulava kwa kulonda mwenyego. Ninao udahi wa kuulava, na udahi wa kuubweza kabili. Vino vivo viyanilagize Tata nhende."
19 Mbuli zino za Yesu ziwatenda Wayahudi waigole kabili.
20 Wanhu wengi wakala wolonga, "Kana kinyamkela, vivija kana kibozi mbwelela! Habali mumtegeleza?"
21 Lakini wanhu wayagwe wakala wolonga, "Munhu yeli na kinyamkela hadaha kulonga kamba vino! Vino kinyamkela kodahaze kuwahonya wasuwameso?"

Yesu kolemigwa

22 Ako Yelusalemu kukala na nyimwili
nyimwili ya kulavigwa kwa Ng'anda ya Mulungu kwa Mulungu. Kikala kipindi cha
kihuhwe.
23 Yesu kakala kotembela mna uluhe-
lengo lwa Sulemani hana Ing'anda ya Mulungu,
24 Wayahudi wamzunguluka, wamuuza,
“Vino gweye kotugaza mbaka lini? Tulongele fulu ipile, gweye kwa Kilisito Mkombola?”
25 Yesu kawedika, “Nimala kuwalonge-
leni, lakini hamnhogola. Mbuli zinhenda kwa udahi wa Tatangu zonilagusa,
26 lakini honda mtogole, kwavija hamuli
ng'hondolo zangu.
27 Ng'hondolo zangu woihulika
sauti yangu, niye niwajuwa na wao wong'holeleza.
28 Nowagwaa ugima wa mazuwa gose, na
honda wafe bule. Kuduhu munhu yonda yawasole mmakono gangu.
29 Tatangu yanigwelele awo ayo mkulu
kubanza wose, na kuduhu yodaha kuwasola mmakono ga Tata.
30 Niye na Tata twa wamoja.”
31 Abaho Wayahudi wadondola mabwe
kabili wamtowe Yesu.
32 Yesu kawalongela, “Nhenda mbuli
nyingi zinogile mgameso genu zija ziyanigwelele Tata nhende, kwa mbuli gani molonda kunhowa mabwe?”
33 Wayahudi wamwidika, “Hatulonda
kukutowa na mabwe mbuli ya mbuli yoyose inogile, lakini mbuli ya ukuduzi wako! Gweye kwa munhu, lakini koitenda mwenyego kwa Mulungu!”
34 Yesu kawedika, “Vino hayandikigwe
mna Ikitabu chenu cha malagizo kamba Mulungu kalonga, ‘Mweye mwa walungu?’
35 Mulungu kawakema ‘walungu’ wanhu
waja wagweleligwe usenga wake, na tweye tojuwa kamba Maandiko Gang'alile golonga ukweli siku zose.
36 Kamba viili kumwangu, Tata kanisag-
ula na kanhuma mwiisi. Yokuwaze kabili mweye molonga nomkudula kwavija nonga niye na Mwana wa Mulungu?
37 Kamba sitenda gaja goyolonda Tatangu
nhende, sekemunhogole.
38 Lakini kamba nogatenda, hata kamba
hamnitogola niye, molondeka mutogole gaja ganisang'hane, muladi mujuwe kamba Tata kokala mgati mmwangu na niye nokala mgati mwa Tata.”
39 Bahaja walonda kumgoga Yesu, lakini
kawalawa mmakono gao.
40 Abaho Yesu kabwela kabili mwambu
wa lwanda lwa Yolidani mbaka aho haakalile Yohana yobatiza wanhu, kakala kuko.
41 Wanhu wengi wamcholela, walonga,
“Yohana hatendile unzonza, lakini kila kinhu kiyalongile mbuli ya munhu ino cha ukweli.”
42 Wanhu wengi wa ako wamtogola Yesu.

11

Kufa kwa Lazalo

1 Munhu yakemigwe Lazalo yakalile
kudibuga da Betania kakala mtamu. Betania dijo buga diwakalile Malia na mkulu wake Mata.
2 Malia ino ayo yambakaze Mndewa
mavuta gonung'hila goya mmagulu na kuhangusa kwa mvili zake. Lazalo lumbu jake ayo yakalile mtamu.
3 Avo lumbu zake Lazalo wamgalila Yesu
usenga, “Mndewa, mbwigako yuumnogele mtamu.”
4 Yesu viyahulike avo, kalonga, “Utamu
awo honda ugale ifa. Uno ulawilila kugala nhogolwa kwa Mulungu, na vivo vonda iwe kwa Mwana wa Munhu kobokela nhogolwa.”
5 Yesu kawanogela Mata na mdodo wake
Malia na lumbu jao Lazalo.
6 Viyabokele usenga uno kamba Lazalo
kakala mtamu, Yesu kongeza siku mbili kukala aho haakalile.
7 Abaho Yesu kawalongela wanahina
zake, “Tubweleni Yudea.”
8 Wanahina wamwidika, “Mfundiza,
sambi sambi Wayahudi wa aho walonda kukutowa mabwe, abaho kofunga mwanza ubwele kuko?”
9 Yesu kalonga, “Vino imisi yaduhu masaa
longo na mabili? Avo wanhu wogenda imisi hawaikwala, kwavija wowona mulenge wa mwiisi ino.
10 Lakini kamba wahagenda ikilo woik-
wala kwavija waduhu mulenge.”
11 Yesu viyamambukize kulonga avo, ka-
longa, “Mbwigaetu Lazalo kawasa, lakini nochola kumulamusa.”
12 Wanahina wamwidika, “Mndewa,
kamba kawasa kohona.”
13 Yesu kakala yofambula kamba Lazalo
kafa, lakini wanahina zake wagesa kakala yolonga kuwasa utulo.
14 Avo Yesu kawalongela fulu ipile,
“Lazalo kafa,
15 lakini nodeng'helela mbuli yenu kwav-
ija sikalile nayo muladi mutogole. Leka tucholeni kumwake.”
16 Tomaso yakemigwe Pacha kawalon-
gela wanahina wayage, “Tucholeni hiko hamoja na Mfundiza, tukafe nayo!”

Yesu ayo uzilibuko na ugima

17 Yesu viyavikile ako, kaluvika lukuli lwa
Lazalo lwa mdipanga siku nne.

18 Betania ikala utali wa kamba kilometa
ndatu kulawa Yelusalemu,
19 Wayahudi wengi weza kuwalola Mata
na Malia na kuwagoga makono mbuli ya ifa
ya lumbu jao.
20 Mata viyahulike kamba Yesu kakala
yokwiza, kalawa kunze kumbokela, lakini
Malia kasigala mng'anda.
21 Mata kamulongela Yesu, “Mndewa,
maza ukalile baha lumbu jangu sambi yafe
bule!
22 Lakini hata sambi nojuwa kamba
Mulungu kokugwaa kinhu chochose
kiumpula.”
23 Yesu kamulongela, “Lumbu jako
kozilibuka.”
24 Mata kedika, “Nojuwa kamba
kozilibuka mna isiku ya uhelelo.”
25 Yesu kamulongela, “Niye ayo uzilibuko
na ugima. Wanhu wose wonhogola
wokuwa wagima, hata wahafa,
26 na wanhu wose weli wagima na won-
hogola niye honda wafe bule. Kozitogola
mbuli zino?”
27 Mata kedika, “Ona Mndewa, noto-
gola kamba gweye ayo Kilisito Mkombola,
Mwana wa Mulungu ija yezile mwiisi.”

Yesu kolila

28 Mata viyalongile avo, kabweleganya
mng'anda, kamkema mkulu wake Malia
kinyelegezi. Kamulongela, “Mfundiza
kabaha, kokukema gweye.”
29 Malia viyahulike avo, kenuka
himahima kamcholela Yesu.
30 Yesu kakala yang'hali hanavika mki-
jiji, lakini kakala hanhu aho haamting'hane
Mata.
31 Avo, Wayahudi wakalile mng'anda na
Malia womgoga makono, wamkweleleza
viwamone kenuka himahima na kuchola
kunze. Wagesa kochola kudipanga kulila.
32 Malia kavika aho haakalile Yesu,
bahaja viyamone, kamfugamila, kalonga,
“Mndewa, maza ukalile baha, lumbu jangu
sambi yafe bule!”
33 Yesu viyamone Malia kolila, na
Wayahudi wakalile nayo wolila vivija, kona
usungu na kanyunyuwala muumoyo.
34 Yesu kawauza, “Mumzikila kwahi?”
Wamwidika, “Mndewa izo ulole.”
35 Yesu kalila.
36 Wayahudi walonga, “Loleni viyamno-
gele Lazalo.”
37 Lakini wanhu wayagwe walonga, “Ka-
muhonya munhu msuwameso, hadahile
vilihi kumtenda Lazalo sekeyafe?”

Lazalo kozilibuka

38 Yesu viyakalile yang'hali konyun-
yuwala muumoyo, kachola kudipanga,
dikalile mhango igubikigwe na dibwe.
39 Yesu kawalagiza, “Segezeni idibwe!”
Mata, lumbu wa munhu ija yafile, kedika,
“Mndewa, kwiza honung'ha bundo, kwav-
ija kana siku nne toka yazikigwe!”
40 Yesu kamulongela, “Vino sikulongele
bule wahatogola kouwona ukulu wa Mu-
lungu?”
41 Wadikwesa hamgwazo idibwe, Yesu
kalola uchanha kalonga, “Nokugwaa
nhogolwa gweye Tata, kwavija kon-
hegeleza.
42 Nojuwa kamba siku zose konhegeleza,
lakini nolonga vino mbuli ya wanhu weli
hano, ili watogole gweye kunhuma.”
43 Viyamambukize kulonga avo,
kakemelela, “Lazalo, lawa kunze!”
44 Lazalo kalawa kunze kuno makono
gake na magulu gake gazingilizigwa sitili,
na leso mkihanga chake. Yesu kawalongela,
“Mfunguleni mulekeni yachole.”

Kiseto cha kumkoma Yesu
Mat 26:1-5; Mlk 14:1-2; Luk 22:1-2

45 Wayahudi wengi wacholile kumtem-
belela Malia wachona kiyatendile Yesu,
wamtogola.
46 Lakini wanhu wayagwe wabwela kwa
Mafalisayo, wawalongela kija kiyatendile
Yesu.
47 Avo Mafalisayo na wakulu wa walava
nhosa waiting'hana na wanhu wa mki-
tala waiuza, “Vino tutende choni? Loleni
mbuli za unzonza ziyotenda munhu ino!
48 Kamba twahamuleka yagendelele vivo,
kila munhu komtogola, na wakulu wa Wa-
lumi wokwiza na kuinanga Ng'anda yetu ya
Mulungu na isi yetu!”
49 Imoja wao, yakemigwe Kayafa, yakalile
Mkulu wa walava nhosa, kalonga, “Mweye
mwa wabozi!
50 Vino hamona kamba vinoga ng'hani
kumwenu munhu imoja yafe mbuli ya
wanhu, kubanza isi yose inangigwe?”
51 Halongile vino kwa kugesa mwenyego,
lakini kwavija kakala Mkulu wa walava
nhosa mwaka awo, kakala yolagula kamba
Yesu kofa mbuli ya Wayahudi,
52 na siyo kwa Wayahudi waiyeka, lakini
vivija kuwagala hamoja wanhu wa Mu-
lungu wapwililike wawe wamoja.
53 Kulawa siku dijo wakulu wa Wayahudi
wamkalila kiseto Yesu wamkome.
54 Avo Yesu hacholile kunze kunze mwiisi
ya Yudea, lakini kasegela kachola behi na
luwala, kunadibuga dikemigwe Efulahimu,
kakala kuko na wanahina zake.
55 Kipindi cha nyimwili nyimwili ya
Pasaka ya Wayahudi kikala behi kuvika,
avo wanhu wengi wachola Yelusalemu
ili waisunhe, nyimwili nyimwili ing'hali
hainavika.
56 Wakala womzahila Yesu, na viwait-
ing'hane Mng'anda ya Mulungu, waiuza,

“Vino mogesaze? Hambe Yesu honda yeze
mwiinyimwili nyimwili?”
57 Wakulu wa walava nhosa na Mafa-
lisayo walagiza kamba munhu yoyose kaku-
juwa kuyali Yesu yalonge, ili wamgoge.

12

Yesu kobakigwa mavuta ako Betania
Mat 26:6-13; Mlk 14:3-9

1 Zing'hali siku sita kuvika nyimwili ny-
imwili ya Pasaka, Yesu kachola Betania,
ukayake Lazalo, ayo iyamzilibule kulawa
kwa wafile.
2 Wanhu wamtandila lujo lwa ichungulo
baho, Mata ayo yakalile yomtaza kugola.
Lazalo kakala imoja mna iwanhu wakalile
woja na Yesu.
3 Abaho Malia kasola nusu lita ya mavuta
gonung'hila goya ga bei ng'hulu ng'hani,
kambakaza Yesu mmagulu, kagahangusa
kwa mvili zake. Ng'anda yose ikala bwiki
bwiki mbuli ya gaja gamavuta gonung'hila
goya.
4 Yuda Isikaliote imoja wa wanahina zake
Yesu, ayo yonda yamuhinduke Yesu, ka-
longa,
5 “Vino habali mavuta gano hagauzigwe
kwa sente magana madatu, na sente azo
wagweleligwe wanhu wakiwa?”
6 Kalonga vino siyo kwavija kakala
yowatonga wakiwa, lakini kwavija kakala
mbavi. Kakala mpapaji wa mkoba wa
zisente, na miyanza mingi kakala yosola
sente.
7 Lakini Yesu kalonga, “Sekemumgaze!
Mulekeni yatende vivo mbuli ya siku yangu
ya kuzikigwa.
8 Wanhu wakiwa mokala nao siku zose,
lakini hamkala na niye siku zose.”

Kiseto cha kumkoma Lazalo

9 Wayahudi wengi wahulika kamba Yesu
kakala Betania, avo wachola kuko, siyo
mbuli ya Yesu yaiyeka lakini vivija kumona
Lazalo, ayo iyamzilibule.
10 Avo wakulu wa walava nhosa wakala
kiseto cha kumkoma Lazalo vivija,
11 kwavija mbuli ya Lazalo Wayahudi
wengi wakala wowalema na kumtogola
Yesu.

Yesu kokwingila Yelusalemu kwa ng'henze
Mat 21:1-11; Mlk 11:1-11; Luk 19:28-40

12 Imitondo yake lunhu mkulu lwizile
kuna inyimwili nyimwili ya Pasaka
luhulika kamba Yesu kakala yokwiza
Yelusalemu.
13 Avo wabena mibunho ya mbiki
wa mtende na wachola kumbokela,
wakemelela,
“Mulungu yatogolwe!
Mulungu yamtambikile munhu ayo yok-
wiza kwa twaga da Mndewa!
Mulungu yamtambikile Mndewa wa
Izilaeli!”
14 Yesu kamona mwana mhunda,
kamkwela mumgongo, kamba Maandiko
Gang'alile vigalonga,
15 “Sekeudumbe, isi ya Sayuni!
Hano kokwiza Mndewa wako,
yakwelile mumgongo wa mwana mhunda.”
16 Kipindi acho wanahina zake hawai-
juwile mbuli ino. Lakini Yesu viyenuligwe
muukulu, wakumbuka kamba Maandiko
Gang'alile galonga mbuli ino na wamten-
dela kamba vivo.
17 Wanhu wakalile na Yesu kipindi
viyamkemile Lazalo kulawa mdipanga na
kumzilibula kulawa kwa wafile, wakala
wogabwililisa gaja galawilile.
18 Lekaavo lunhu lwa wanhu luchola
kumbokela, kwavija luhulika unzonza uno
uyatendile.
19 Abaho Mafalisayo wailongela, “Mona,
hatudaha kutenda chochose! Loleni wanhu
wose wa mwiisi womkweleleza!”

Wagiliki wolonda kulonga na Yesu

20 Wagiliki wayagwe wakala mumo mna
iwanhu wacholile Yelusalemu kutambika
mna ikipindi cha nyimwili nyimwili ya
Pasaka.
21 Wachola kwa Filipo mwenekae wa
Betisaida mwiisi ya Galilaya walonga, “Go
mkulu, tolonda tumone Yesu.”
22 Filipo kachola na kumulongela Ande-
leya, abaho wose wabili wachola kumulon-
gela Yesu.
23 Yesu kawedika, “Sambi kipindi kivika
cha Mwana wa Munhu kubokela ukulu.
24 Nowalongeleni ukweli, mhule ya
uhemba yosigala imoja siku zose mbaka
ilagale hasi ife. Ila yahafa baho yolela na
kuwa mhule nyingi.
25 Munhu yoyose younogela ugima wake
kowagiza, lakini munhu yoyose yowihila
ugima wake mwiisi ino kowika kwa ugima
wa mazuwa gose.
26 Munhu yoyose yolonda kuwa
msang'hanaji wangu kolondeka
yanikweleleze, avo msang'hanaji wangu
kokuwa na niye aho honda niwe. Tatangu
komgwaa nhogolwa munhu yoyose
yonisang'hanila.

Yesu kolonga mbuli ya ifa yake

27 “Sambi loho yangu yoluma, vino
nongeze? Nonge, ‘Tata, sambiutende
kipindi kino kivike kumwangu’? Lakini
lekaavo niza ili nibite kipindi kino cha
madununzo.
28 Tata, uditogole twaga jako!”
Abaho sauti ihulikigwa kulawa kuu-
langa, “Niditogola, na notenda vivo kabili.”

29 Lunhu lwimile aho luihulika sauti
ayo, na wanhu wayagwe walonga, “Mu-
lungu kaduma.” Kuno wayagwe walonga,
“Msenga wa kuulanga kalonga nayo!”
30 Lakini Yesu kawalongela, “Sauti ino
haihulikigwe mbuli ya niye, lakini mbuli
yenu.
31 Sambi acho kipindi cha wanhu wa
mwiisi ino kutagusigwa, na Mwenembago
mkulu wa mwiisi ino kokwasigwa.
32 Kipindi nahenuligwa uchanha kulawa
hasi, nomkwega kila munhu kumwangu.”
33 Kwa ulonzi uno Yesu kalagusa ifa
yonda yafe.
34 Lunhu lwa wanhu lumwidika, “Malag-
izo getu gotulongela kamba Kilisito Mkom-
bola kokuwa mgima siku zose. Habali
kabili gweye kolonga Mwana wa Munhu
kolondeka yenuligwe uchanha? Vino ino
Mwana wa Munhu ayo nani?”
35 Yesu kawedika, “Mulenge wokala na
mweye kwa kipindi kidodo. Gendeleleni
na mwanza kung'hali na mulenge muladi
ziza sekediwezile, kwavija munhu yotem-
bela mdiziza hajuwa kuja kuyochola.
36 Utogoleni mulenge baho mulinao mu-
ladi muwe wanhu wa mulenge.”

Wanhu wolema kumtogola Yesu

Yesu viyamambukize kulonga avo,
kasegela, wanhu hawamonile.
37 Hamoja Yesu kasang'hana unzonza
mgameso gao, lakini hawamtogole bule.
38 Avo kiyalongile mtula ndagu wa Mu-
lungu Isaya kilawilile.

“Mndewa, nani yatogole usenga wetu utu-
longile?
Vino Mulungu kalagusa udahi wake kwa
nani?”

39 Avo hawadahile kutogola, kwavija
Isaya vivija kalonga,
40 “Mulungu kagafumba meso gao
kazifunga nzewele zao,
muladi meso gao sekegadahe kulola,
na nzewele zao sekezidahe kujuwa.
Sekewanibwelele niye, Mulungu kolonga,
na niye nidahe kuwahonya.”
41 Isaya kalonga vino kwavija kawona
ukulu wa Yesu na kalonga mbuli yake.
42 Avo wakulu wengi wa Wayahudi
wamtogola Yesu, lakini mbuli ya
Mafalisayo hawadahile kulonga mbuli
zake kunze kunze, kwavija wadumba
kuwingigwa mna ing'anda ya kumpula
Mulungu.
43 Kwavija walonda nhogolwa za wanhu
kubanza nhogolwa za Mulungu.

Mbuli ya Yesu yotagusa wanhu

44 Yesu kakemelela, “Munhu yoyose yon-
hogola niye, hanhogola niye niiyeka lakini
vivija komtogola ija yanhumile.
45 Yoyose yonyona niye vivija komona ija
yanhumile.
46 Niye niza mwiisi niwe mulenge, ili
munhu yoyose yonhogola sekeyasigale
mdiziza.
47 Munhu yoyose youhulika usenga
wangu na halonda kuutogola, niye
simtagusa bule, kwavija sizile kuwatagusa
wanhu wa mwiisi, ila kuwakombola.
48 Wose wonilema niye na kuulema
usenga wangu kabaho imoja yonda
yawataguse. Mbuli zinongile zowatagusa
mwiisiku ya uhelelo!
49 Kwavija silongile kwa udahi wangu,
lakini Tata yanhumile kanilagiza vinon-
deka kulonga.
50 Na niye nojuwa kamba lagizo jake do-
gala ugima wa mazuwa gose. Avo nolonga
gaja gayanilongele Tata nonge.”

13

Yesu kowasunha magulu wanahina zake

1 Dikala ding'hali siku dimoja kuvikila
nyimwili nyimwili ya Pasaka. Yesu kajuwa
kamba kipindi chake kivika cha kusegela
mwiisi ino na kuchola kwa Tatake. Yesu
kakala yawanogele ng'hani wanhu zake
weli mwiisi, kawanogela siku zose.
2 Yesu na wanahina zake wakala muulujo
lwa ichungulo. Mwenembago kakala ya-
malile kwingila muumoyo wa Yuda mwan-
age Simoni Isikaliote, yamuhinduke Yesu.
3 Yesu kajuwa kamba Tata kamgwaa
vinhu vose mmakono gake. Na kajuwa
kamba kalawa kwa Mulungu na kochola
kwa Mulungu.
4 Avo kenuka muulujo, keka hamgwazo
mgolole wake, kasola kikumbi, kaifunga
mkigudi.
5 Abaho kagida mazi mwiinongo, ka-
songa kuwasunha magulu wanahina zake
na kuwahangusa kwa kija kikumbi kiyai-
fungile mkigudi.
6 Yesu kavika kwa Simoni Petulo, lakini
Petulo kamuuza, “Mndewa, vino gweye
kolonda kunisunha magulu niye?”
7 Yesu kamwidika, “Kinhenda sambi gw-
eye hukijuwa bule, lakini baho kumwande
kokijuwa.”
8 Petulo kalonga, “Aka, gweye hunisunha
magulu gangu hata siku dimoja!”
Yesu kamwidika, “Kamba sikusunha
magulu gako, honda uwe mwanahina
wangu bule.”
9 Simoni Petulo kamwidika, “Mndewa,
sekeusunhe magulu gangu gaiyeka, lakini
vivija sunha makono gangu na pala jangu!”
10 Yesu kamulongela, “Wanhu wose
wakogile waduhu dikwe na hawalondeka
kuisunha, lakini magulu gao gaiyeka.
Mwenye mung'ala, lakini siyo wose.”

11 Yesu kakala yajuwile mwaka nani
yonda yamuhinduke, lekaavo kalonga siyo
wose mung'ala.
12 Yesu viyamambukize kuwasunha
magulu gao, kasola uja umgolole wake,
kabwela hanhu hake haakalile muulujo.
Kawauza, “Mujuwa habali niye nhenda
vino kumwenu?
13 Mweye mong'hema niye Mfundiza na
Mndewa, molonga goya kwavija vivo nili.
14 Niye Mndewa wenu na Mfundiza, ni-
wasunha magulu genu. Avo na mweye
molondeka muisunhe magulu genu.
15 Niye niwalagusila nzila, avo na mweye
mutende kamba vija viniwatendeleni.
16 Nowalongeleni ukweli, mtumwa hali
mkulu kubanza mkulu wake, na msenga
hali mkulu kubanza ija yamtumile.
17 Sambi muujuwa ukweli uno,
momweda kamba mwahasang'hana!
18 “Silonga mweye mose, niwajuwa waja
waniwasagule. Lakini Maandiko Gang'alile
galongile vino galawilile, ‘Munhu ija inidile
nayo lujo lwangu konihinduka.’
19 Nowalongeleni sambi gang'hali ha-
ganalawila, muladi gahalawilila, mutogole
kamba, ‘Niye ayo Heyo.’
20 Nowalongeleni ukweli, yoyose
yombokela munhu inimtuma konibokela
niye, na yoyose yonibokela niye kombokela
ija yanhumile.”

Yesu kolagula kamba kohindukigwa
Mat 26:20-25; Mlk 14:17-21; Luk 22:21-23

21 Yesu viyamambukize kulonga avo,
kona usungu ng'hani muumoyo wake,
kalonga fulu ipile, “Nowalongeleni ukweli,
imoja wenu konihinduka.”
22 Wanahina wailola, kuno wonyawanyawa
nani yolongigwa.
23 Mwanahina imoja, ija yanogeligwe
ng'hani na Yesu, kakala behi na Yesu.
24 Simoni Petulo kamfunya, kamulon-
gela, “Muuze, komulonga nani.”
25 Avo mwanahina ija kamkwesela behi
ng'hani Yesu, kamuuza, “Mndewa, komu-
longa nani?”
26 Yesu kamwidika, “Munhu ija yonda
nimgwee kihande cha gate chonda nizan-
hike mbakuli, ayo munhu mwenyego.”
Abaho kasola kihande cha gate, kazanhika,
kamgwaa Yuda mwanage Simoni Isikaliote.
27 Bahaja Yuda viyasolile digate, Mwen-
embago kamwingila. Yesu kamulongela,
“Tenda himahima kiulonda kutenda!”
28 Kuduhu munhu mna iwaja wakalile
muulujo yajuwile habali Yesu yamulongele
vivo.
29 Kwavija Yuda kakala yopapa mkoba
wa zisente, wanahina wayagwe wagesa
Yesu kamulongela yachole kugula kija kilo-
ndeke mwiinyimwili nyimwili ya Pasaka,
hebu yawagwee kinhu wakiwa.
30 Bahaja Yuda kadibokela gate, kachola
kunze. Ikala ikilo.

Lagizo da sambi

31 Yuda viyasegele, Yesu kalonga, “Sambi
ukulu wa Mwana wa Munhu wogubuligwa,
na ukulu wa Mulungu wogubuligwa mgati
mmwake.
32 Na kamba ukulu wa Mulungu
wogubuligwa kubitila heyo, baho Mulungu
kougubula ukulu wa Mwana wa Munhu
kumwake mwenyego, na kotenda vivo
himahima.
33 Wanangu, nokala na mweye kipindi
kidodo. Monizahila, lakini nowalongeleni
gaja ganiwalongele wakulu wa Wayahudi,
‘Hamudaha kuchola kuja kunyhola.’
34 Nowagweleleni lagizo da sambi,
Muinogele. Kamba niye viniwanogele, na
mweye muinogele vivo.
35 Mwahainogela, baho kila munhu
kojuwa kamba mweye mwa wanahina
zangu.”

Yesu kolagula kamba Petulo kombela
Mat 26:31-35; Mlk 14:27-31; Luk 22:31-34

36 Simoni Petulo kamuuza, “Mndewa, ko-
chola kwahi?”
Yesu kamwidika, “Hudaha kuniwinza
sambi kuja kunyhola, lakini baho
kumwande koniwinza.”
37 Petulo kamuuza, “Mndewa, habali
sidaha kukuwinza sambi? Niye nodaha
kufa mbuli ya gweye!”
38 Yesu kamwidika, “Vino gweye kweli
kodaha kufa mbuli ya niye? Nokulongela
ukweli, nzogolo yang'hali hanakwika koni-
bela miyanza midatu.”

14

Yesu nzila ya kuchola kwa Tata

1 Yesu kawalongela, “Sekemudumbe na
kunyawanyawa. Momtogola Mulungu,
nhogoleni na niye vivija.
2 Mng'anda ya Tatangu kuna magati
mengi, maza haili vivo sambi niwalongele.
Nochola kuwatandileni hanhu.
3 Nahachola na kuwatandileni hanhu,
nobwela na kuwasola ili mkale na niye aho
honikala.
4 Muijuwa nzila ya hanhu honichola.”
5 Tomaso kamulongela, “Mndewa,
hatukujuwile kwahi kuuchola, vino
toijuwaze inzila?”
6 Yesu kamwidika, “Niye ayo nzila, ukweli
na ugima. Kuduhu munhu yochola kwa
Tata kamba habitile kumwangu.

7 Yesu kawalongela, Maza munjuwile
niye, mwahamjuwile na Tatangu vivija. Ku-
lawa sambi na kugendelela mumjuwa na
mumona."
8 Filipo kamulongela, "Mndewa, tula-
gusile Tata, acho tukilonda tu."
9 Yesu kamwidika, "Nikala na mweye
siku zose, avo lelo hunjuwile vilihi Fil-
ipo? Munhu yoyose yanyonile niye, ka-
mona Tata. Habali gweye koniuza niwala-
gusile Tata?
10 Filipo, vino gweye hutogola kamba
nokala mgati mwa Tata na Tata kokala
mgati mmwangu? Mbuli ziniwasimulileni
hazilawa kumwangu. Tata, yokala mgati
mmwangu kosang'hana mwenyego.
11 Nhogoleni nahalonga kamba nokala
mgati mwa Tata na Tata kokala mgati
mmwangu. Kamba siyo vivo, togoleni
mbuli ya vinhu vinhenda.
12 Nowalongeleni ukweli, wose won-
hogola wotenda gaja ganhendile, wotenda
makulu ng'hani kubanza gano, kwavija
nochola kwa Tata.
13 Na nowatendela chochose kimpula
kwa twaga jangu, ili ukulu wa Tata woneke
kubitila kwa Imwana.
14 Mwahanipula kinhu chochose kwa
twaga jangu, nowatendela.

Loho Yang'alile

15 "Mwahaninogela, mogagoga malagizo
gangu.
16 Nompula Tata, nayo kowagwaa Mtazaji
iyagwe, kokala na mweye siku zose.
17 Heyo ayo Loho Yang'alile yolagusa
ukweli wa Mulungu. Wanhu wa mwiisi
hawadaha kumbokela, kwavija hawamona
hebu kumjuwa. Lakini mweye mumjuwa
kwavija kokala na mweye na kamgati
mmwenu.
18 "Nahachola siwaleka mwiiyeka kamba
wakiwa, nowabweleleni.
19 King'hali kipindi kidodo wanhu wa
mwiisi honda wanyone kabili, lakini mw-
eye monyona. Kwavija namgima, na mw-
eye vivija mokuwa wagima.
20 Siku ayo yahavika, mojuwa kamba
namgati mwa Tatangu, na mweye mwa
mgati mmwangu, na niye na mgati
mmwenu.
21 "Wanhu wose wogatogola malagizo
gangu na kugagoga, wao woninogela.
Tatangu kowanogela wose woninogela
niye, na niye vivija nowanogela wao na
kuilagusa kumwao."
22 Yuda, siyo Yuda Isikaliote, ka-
longa, "Mndewa, habali gweye koilagusa
kumwetu na siyo kwa wanhu wa mwiisi?"
23 Yesu kamwidika, "Munhu yoyose
yoninogela niye kogagoga mafundizo
gangu. Tatangu komnogela munhu ayo,
niye na Tatangu tomwizila na kukala nayo.
24 Munhu yoyose hanogela niye hagagoga
mafundizo gangu. Mafundizo gamuhulike
siyo gangu, lakini golawa kwa Tata, yanhu-
mile.
25 "Niwalongela mbuli zino ning'hali
hamoja na mweye.
26 Tatangu kowagalila Mtazaji, Loho
Yang'alile kwa twaga jangu, kowafundiza
vinhu vose na kuwakumbusa gose ganiwa-
longele.
27 "Nowalekela tindiwalo, nowagwaa
tindiwalo jangu. Siwagwelela bule
kamba viwowagwelela wanhu wa mwiisi.
Sekemudumbe na kunyawanyawa.
28 Munihulika viniwalongele, 'Nosegela,
lakini nowabwelela.' Maza muninogele
mwahadeng'helele kuwa nochola kwa
Tata, kwavija heyo ayo mkulu kubanza
niye.
29 Niwalongela mbuli zino sambi
zing'hali hazina lawilila ili zahalawilila,
mutogole.
30 Silonga ng'hani na mweye, kwavija
Mwenembago ayo mkulu wa isi ino kok-
wiza. Heyo kaduhu nguvu kumwangu,
31 lakini wanhu wa mwiisi wolondeka
wajuwe kamba nomnogela Tata, lekaavo
notenda kila kinhu kamba viyonilagiza.
"Inukeni, tusegele.

15

Yesu ayo mzabibu wa kweli

1 "Niye ayo mzabibu wa kweli, na Tatangu
ayo mulimaji.
2 Kila tambi dileka kulela mgati
mmwangu kodikanha, na kodidahulila kila
tambi dilela matunda, ili dilele ng'hani.
3 Mweye mung'ala mwaka kwa mafun-
dizo ganiwagwelele.
4 Kaleni mgati mmwangu, na niye nokala
mgati mmwenu. Tambi hadidaha kulela
matunda denyego mbaka dikale mumbiki.
Vivo ili kumwenu mweye, hamudaha
kulela matunda mbaka mukale mmwangu.
5 "Niye na mzabibu, na mweye mwa
matambi. Waja wokala mgati mmwangu
na niye mgati mmwao, wolela ng'hani
matunda kwavija mweye hamudaha ku-
tenda mbuli yoyose bila niye.
6 Munhu yoyose yoleka kukala mgati
mmwangu, koigala na tambi dikwasigwa
kutali na kunyala. Matambi kamba
gago gokwikigwa hamoja na kwasigwa
muumoto galukule.
7 Mwahakala mgati mmwangu na mbuli
zangu zahakala mgati mmwenu, baho pu-
leni chochose kimulonda, na mweye mog-
weleligwa.

8 Ukulu wa Tatangu wolagusigwa kamba
mweye mwahalela matunda mengi, na
mokuwa wanahina zangu.
9 Nowanogela mweye kamba vija Tata
viyoninogela niye, kaleni muunogelwa
wangu.
10 Mwahagagoga malagizo gangu,
mokala muunogelwa wangu kamba vija
niye vinigagogile malagizo ga Tatangu na
kukala muunogelwa wake.
11 “Niwalongela vino ili ndeng'ho jangu
dikale mgati mmwenu na avo ndeng'ho
jenu dileke kumala.
12 Lagizo jangu dijo dino, muinogele,
muinogele kamba viniwanogele mweye.
13 Kuduhu unogelwa mkulu kubanza
uno, wa munhu kuulava ugima wake mbuli
ya mbwiga zake.
14 Mweye mwa mbwiga zangu mwaha-
tenda gaja goniwalagiza.
15 Siwakema kabili watumwa, kwavija
watumwa hawajuwa kija chootenda mkulu
wao. Lakini nowakema mbwiga, kwav-
ija niwalongela kila kinhu kimhulike kwa
Tatangu.
16 Siyo mweye munisagule niye, lakini
niye niwasagula mweye, muchole na kulela
matunda, matunda gokala siku zose. Na ivo
Tata kowagwaa chochose kimumpula kwa
twaga jangu.
17 Lagizo jangu kumwenu dijo dino,
muinogele.

Kwihiligwa na wanhu wa mwiisi

18 “Wanhu wa mwiisi wahawehila, kum-
bukeni kamba wasonga kunihila niye.
19 Maza muli wanhu wa mwiisi, baho
wanhu wa mwiisi wahawanogele mweye
kamba wanhu wa kumwao. Lakini ni-
wasagula mweye hagati ya wanhu wa mwi-
isi, na hamwili wanhu wa mwiisi, lekaavo
wanhu wa mwiisi wowehila.
20 Kumbukeni kiniwalongele, ‘Mtumwa
hali mkulu kubanza mkulu wake.’
Kamba wanhu wanidununza niye vivija
wowadununza na mweye. Kamba
wagagoga mafundizo gangu, wogagoga na
genu vivija.
21 Wowatendela mweye gano gose
kwavija mwa wanhu zangu, na kwavija
hawamjuwile ayo yanhumile.
22 Maza sizile na kulonga nao sambi
wawe na nhaguso ya nzambi, lakini sambi
hawadaha kubela kamba waduhu nzambi.
23 Munhu yoyose yonihila niye vivija
komwihila Tatangu.
24 Maza sitendile kumwao mbuli zija
hazinatendigwa na munhu yoyose, sambi
wawe na nhaguso ya nzambi. Lakini wa-
zona mbuli zinhendile na watwihila niye
na Tatangu.
25 Gano gatendeka, avo kija chandikigwe
mna ga Malagizo gao kilawilile, ‘Wanihila
bila kilamuso.’
26 “Nomtuma kumwenu Mtazaji kulawa
kwa Tata, Loho Yang'alile, ayo yolagusa
ukweli wa Mulungu. Kowalongela ukweli
mbuli ya niye,
27 vivija na mweye mowalongela mbuli
ya niye, kwavija mkala na niye kulawa
kuna ichanduso.”

16

1 Yesu kawalongela, “Niwalongeleni gano
gose ili sekemuleke kunitogola niye.
2 Wanhu wowawinga mna zing'anda za
kumpula Mulungu, na kipindi chokwiza
baho kila munhu yowakoma mweye kogesa
komsang'hanila Mulungu.
3 Wanhu wowatendela gano gose kwavija
hawamjuwile Tata hebu niye.
4 Niwalongela gano ili wahasonga kuwa-
tendela gago, mukumbuke kamba niwalon-
geleni.

Sang'hano ya Loho Yang'alile

“Siwalongele gano kulawa kunaichan-
duso kwavija nikala hamoja na mweye.
5 Lakini sambi nochola kumwake yan-
humile, kuduhu imoja wenu yoniuza, ‘Ko-
chola kwahi?’
6 Kwavija niwalongela gano gose, mizoyo
yenu inyunyuwala ng'hani.
7 Lakini nowalongeleni ukweli, vinoga
kumwenu niye nisegele, kwavija kamba
sisegela, Mtazaji honda yawezile. Lakini
nahasegela, nomtuma kumwenu.
8 Kipindi yaheza, kowalagusila wanhu
wa mwiisi kamba wabananga viwogesa
mbuli ya kutenda nzambi, na mbuli ya
kutenda ganogile, na mbuli ya Mulungu
vonda yawataguse wanhu.
9 Wabananga mbuli ya kutenda nzambi
kwavija hawanhogola niye.
10 Wabananga mbuli ya kutenda
ganogile, kwavija nochola kwa Tata na
honda munyone kabili.
11 Wabananga mbuli ya Mulungu
vonda yawataguse wanhu, kwavija
Mwenembago, mkulu wa isi ino kamala
kutagusigwa.
12 “Nina mbuli nyingi za kuwalongela,
lakini sambi hamdaha bule kuzigoga.
13 Loho Yang'alile yaheza, ayo yolagusa
ukweli wa Mulungu, kowalongoza muu-
juwe ukweli wose. Honda yalonge gake
mwenyego, lakini kolonga gaja gayahulike,
na kowalongeleni gaja gondageze.
14 Konigwaa niye ukulu kwavija kosola
gaja gononga na kuwalongela mweye.
15 Vinhu vose viyalinavo Tatangu ni
vangu, lekaavo niwalongela kamba Loho
Yang'alile kosola gaja ganimgwee niye na
kuwalongela.

Kunyunyuwala na kudeng'helela

16 “King'hali kipindi kidodo honda munyone kabili, na kipindi kidodo kumwande monyona.”

17 Wanahina zake wayagwe waiuza, “Vino kofambula choni? ‘King'hali kipindi kidodo honda munyone kabili, na kipindi kidodo kumwande monyona, na vivija kalonga, kwavija nochola kwa Tata.’ ”

18 Wagendelela kuiuza, “Kofambula choni viyolonga, ‘King'hali kipindi kidodo?’ Hatujuwa kolonga choni!”

19 Yesu kajuwa kamba walonda kumuuza, avo kawalongela, “Vino mweye moiuza nifambula choni vinongile, ‘King'hali kipindi kidodo honda munyone kabili, abaho kipindi kidodo kumwande monyona?’

20 Nowalongeleni ukweli, mweye molila na kona usungu, lakini wanhu wa mwiisi wodeng'helela. Mweye monyunyuwala, lakini kunyunyuwala kwenu kogalamuka kudeng'helela.

21 Kipindi mtwanzi yahalonda kulela, konyunyuwala kwavija kipindi chake cha kugaya kivika, lakini mwana king'hele yahavumbuka, koisemwa kugaya kwake, kodeng'helela kwavija kalela mwana king'hele mwiisi.

22 Vino vivo ili kumwenu, sambi munyunyuwala, lakini nowezila kabili na mizoyo yenu yomema ndeng'ho, kuduhu munhu yonda yadisegeze.”

23 “Siku dija dahavika, honda munipule kinhu chochose. Nowalongeleni ukweli, Tata kowagwaa chochose kimumpula kwa twaga jangu.

24 Mbaka sambi hamnapula kinhu chochose kwa twaga jangu. Puleni mogweleligwa ili ndeng'ho jenu dimeme.”

Yesu kaihuma isi

25 “Niwalongeleni mbuli zino kwa simo. Kipindi chovika, baho honda nilonge bule kwa simo, lakini nolonga kunze kunze mbuli ya Tata.

26 Siku dija dahavika, mompula Tata kwa twaga jangu. Siwalongela bule nompulilani kwa Tata,

27 kwavija Tata mwenyego kowanogela. Kowanogela kwavija moninogela niye na mutogola kamba ndawa kwa Mulungu.

28 Ndawa kwa Tata na niza mwiisi, na sambi nosegela mwiisi, nochola kwa Tata.”

29 Abaho wanahina zake wamulongela, “Sambi hulonga kwa simo bule, lakini kolonga kunze kunze.

30 Sambi tojuwa kamba kujuwa kila kinhu. Hatulonda kuuza mbuli yoyose. Ino yotutenda tukutogole kamba kulawa kwa Mulungu.”

31 Yesu kawauza, “Vino sambi motogola?

32 Kipindi chokwiza, tena kivika, baho mweye mose mopwililika, kila munhu ukayake, mondeka niiyeka. Lakini sili niiyeka bule, kwavija Tata kahamoja na niye.

33 Niwalongela gano gose, ili kwa kubandagala mmwangu mkale moyo uholile. Mwiisi mnago madununzo, lakini fungeni umoyo! Niye niihuma isi!”

17

Yesu kowapulila wanahina zake

1 Aho Yesu viyamambukize kulonga avo, kalola uchanha kuulanga kalonga, “Tata, saa ivika. Mgwee ukulu Mwanago ili Imwana nayo yakugwee ukulu.

2 Kwavija kumgwaa Mwanago udahi kwa wanhu wose, ili yawagwee ugima wa mazuwa gose.

3 Uno awo ugima wa mazuwa gose, wanhu wakujuwe gweye Mulungu uliwiiyeka wa ukweli, na wamjuwe Yesu Kilisito yuumtumile.

4 Niulagusa ukulu wako mwiisi, niimambukiza sang'hano yuunigwelele niisang'hane.

5 Tata! Sambi unigwee ukulu, ukulu uuja ung'halile nao na gweye isi ing'hali hainaumbigwa.

6 “Niditenda twaga jako dijuwike kwa wanhu waja waunigwelele mwiisi. Wakala wanhu wako na gweye kungwaa niye, wao waigoga mbuli yako.

7 Sambi wojuwa vinhu vose viunigwelele volawa kumwako.

8 Kwavija niwagwaa usenga uunigwelele, na wao waubokela, wojuwa kweli niye nilawa kumwako, na watogola kamba gweye kunhuma.

9 “Niye nowapulila wao. Siwapulila wanhu wa mwiisi bule lakini kwa wose waunigwelele, kwavija wako gweye.

10 Wanhu wose wanili nao wako, na wose wauli nao wangu, na ukulu wangu wolagusigwa kubitila kumwao.

11 Sambi nokwiza kumwako, sili mwiisi kabili lakini awo wa mwiisi. Tata Ung'alile, weke goya kwa udahi wa twaga jako diunigwelele wadahe kuwa kinhu kimoja kamba vija gweye na niye vitwili kinhu kimoja.

12 Ving'halile hamoja nao niweka goya kwa udahi wa twaga jako diunigwelele. Niweka goya na kuduhu hata munhu imoja yapotele, ila munhu ija yasaguligwe kupotela, muladi Maandiko Gang'alile galawilile.

13 Sambi nokwiza kumwako, nolonga mbuli zino mwiisi muladi wadahe kuwa na ndeng'ho jangu dimemile mna imizoyo yao.

14 Niwagwelela usenga wako, na wanhu wa mwiisi wawehila, kwavija haweli

wanhu wa mwiisi, kamba niye vinili siyo wa mwiisi.
15 Sikupula bule uwasegeze mwiisi, lakini nokupula uweke goya kulawa kwa ija Imdumuka.
16 Kamba vija niye vinili siyo wa mwiisi, na awo vivija haweli wa mwiisi.
17 Uwatende wang'ale kwa kweli, mbuli yako ayo kweli.
18 Niwatuma mwiisi, kamba vija gweye viunitumile niye.
19 Mbuli yao noilava mwenyego kumwako, ili na wao vivija wailave ukweli kumwako.
20 "Siwapulila wao waiyeka bule, lakini na waja wose wonda wanhogole niye mbuli ya usenga wao wonda wawapetele.
21 Nopula kuwa wose wawe kinhu kimoja. Tata, nopula wawe mgati mmwetu, kamba vija gweye viuli mgati mmwangu na niye mgati mmwako. Nopula wawe kinhu kimoja ili wanhu wa mwiisi watogole kamba kunhuma.
22 Ukulu uuja uunigwelele niwagwaa wao ili wawe kinhu kimoja, kamba vija gweye na niye vitwili kinhu kimoja.
23 Ino yofambula, niye nokala mgati mmwao na gweye Tata kokala mgati mmwangu. Nopula wawe kinhu kimoja kweli, muladi wanhu wa mwiisi wajuwe kamba kunhuma na kuwanogela hewo kamba viuninogela niye.
24 "Tata, kunigwaa wao. Nolonda wao wakale hamoja na niye aho hanili, muladi wawone ukulu wangu. Uno awo ukulu uunigwelele kwavija kuninogela isi ing'hali hainaumbigwa.
25 Tata Unogile, wanhu wa mwiisi hawakujuwile, lakini niye nikujuwa, na wano wojuwa kamba kunhuma.
26 Nhenda wao wakujuwe, na nogendelela kutenda vivo, ili unogelwa uli nao kumwangu ukale mgati mmwao, muladi naniye ng'hale mgati mmwao."

18

Kugogigwa kwa Yesu
Mat 26:47-56; Mlk 14:43-50; Luk 22:47-53

1 Yesu viyamambukize kupula, kasegela hamoja na wanahina zake kachola mwambu wa kizanda kikemigwe Keduloni. Hanhu aho kukala na mgunda wa mibiki, Yesu na wanahina zake wengila mumo.
2 Yuda, yamuhinduke Yesu, kahajuwa hanhu aho, kwavija miyanza mingi Yesu kakala yoiting'hana na wanahina zake.
3 Avo Yuda kachola kunaumgunda wa mibiki, kachola hamoja na bumbila da wakalizi, na wakalizi wa Ng'anda ya Mulungu watumigwe na wakulu wa walava nhosa na Mafalisayo. Wakala na viwenge na mimuli na mizele.
4 Yesu kajuwa kila kinhu chonda kimulawilile, avo kalawilila haulongozi, kawauza, "Momzahila nani?"
5 Wamwidika, "Yesu wa Nazaleti."
Yesu kawalongela, "Iyo niye."
Yuda yamuhinduke Yesu kakala yemile hamoja nao.
6 Baho Yesu viyawalongele, "Iyo niye," wabwela kukisogo, wagwa hasi.
7 Yesu kawauza kabili, "Momzahila nani?"
Wamulongela, "Yesu wa Nazaleti."
8 Yesu kawalongela, "Nimala kuwalongela kamba iyo niye. Avo kamba monizahila niye, walekeni wano wachole."
9 Kalonga vino muladi kija kiyalongile kilawilile, "Tata, wanhu waja waunigwelele simwagize hata imoja."
10 Simoni Petulo yakalile na panga mkigudi, kadisomola kamkanha gwiti da mkono wa kudila msang'hanaji wa Mkulu wa walava nhosa. Msang'hanaji ayo kakemigwa Malukusi.
11 Yesu kamulongela Petulo, "Bweza panga jako muna iyala! Kogesa silonda niking'wele kikasi cha madununzo kiyanigwelele Tatangu?"

Yesu kogaligwa kwa Anasi
12 Abaho wakalizi na wakulu wao na wakalizi wa Wayahudi wamgoga Yesu, wamgodeka.
13 Wandusa kumgala kwa Anasi. Anasi kakala mkwe wa Kayafa, yakalile Mkulu wa walava nhosa mwaka awo.
14 Kayafa ayo yawalongele wakulu wa Wayahudi kamba vinoga ng'hani kwa munhu imoja yafe mbuli ya wanhu wose.

Petulo kombela Yesu
Mat 26:69-70; Mlk 14:66-68; Luk 22:55-57
15 Simoni Petulo na mwanahina iyagwe wamkweleleza Yesu. Mwanahina ayo iyagwe kakala yajuwike goya na Mkulu wa walava nhosa, avo kachola na Yesu hana ulubuga lwa ng'anda ya Mkulu wa walava nhosa.
16 Lakini Petulo kakala kunze behi na mulango. Abaho mwanahina ayo iyagwe yajuwike na mkulu wa walava nhosa kalawa kunze, kalonga na mndele yakalile mmulango, kamgala Petulo mng'anda.
17 Mndele yakalile mmulango kamulongela Petulo, "Vino gweye huli imoja wa wanahina wa munhu ayo?"
Petulo kamwidika, "Aka, siyo niye."
18 Wasang'hanaji na wakalizi wabwinha moto wa makala, wema wokotela kwavija kukala na beho. Avo Petulo kachola, kema hamoja nao kokotela.

Mkulu wa walava nhosa komuuza Yesu
Mat 26:59-66; Mlk 14:55-64; Luk 22:66-71

19 Mkulu wa walava nhosa kamuuza Yesu
mbuli ya wanahina zake na mbuli ya ma-
fundizo gake.
20 Yesu kamwidika, “Siku zose nonga
kunze kunze na kila munhu. Mafundizo
gangu gose nifundiza mna izing'anda
za kumpula Mulungu na Mng'anda
ya Mulungu, mumo Wayahudi wose
mooiting'hana. Silongile chochose kwa
kinyelegezi.
21 Habali koniuza niye? Wauze iwanhu
wanihulike vinongile. Wauze mbuli iniwa-
longele, wao waijuwa.”
22 Yesu viyalongile avo, mkalizi imoja
yemile behi nayo kamzaba kofi, kalonga,
“Habali umwidika avo Mkulu wa walava
nhosa?”
23 Yesu kamwidika, “Kamba nonga mbuli
yoyose ihile, walongele wanhu weli hano
mbuli ayo. Lakini kamba nonga goya, ha-
bali konhowa?”
24 Abaho Anasi kamgala Yesu kwa
Mkulu wa walava nhosa Kayafa, kuno
kagodekigwa.

Petulo kombela Yesu kabili
Mat 26:71-75; Mlk 14:69-72; Luk 22:58-62

25 Petulo kakala yang'hali yemile aho
kokota moto. Wanhu wayagwe wamuuza,
“Vino gweye huli imoja wa wanahina
zake?”
Lakini Petulo kabela, kalonga, “Aka, siyo
niye!”
26 Msang'hanaji imoja wa Mkulu wa
walava nhosa, lukolo lumoja na munhu
ija yakanhigwe gwiti na Petulo, kamuuza,
“Vino gweye sikonile hamoja nayo kuja
kumgunda wa mibiki?”
27 Abaho Petulo kalonga, “Aka!” Bahaja
nzogolo keka.

Yesu kogaligwa mkitala cha Pilato
Mat 27:1-2, 11-14; Mlk 15:1-5; Luk 23:1-5

28 Imitootondo ng'hani Yesu kalavigwa
mng'anda ya Kayafa kagaligwa mng'anda
ya mkulu wa isi. Wakulu wa Wayahudi
hawengile bule mng'anda ya mkulu wa
isi ya Yudea, kwavija walonda kukala
wanogile, ili wadahe kuja lujo lwa Pasaka.
29 Avo Pilato kawalawila kunze kawauza,
“Muna kitala gani na munhu ino?”
30 Wao wamwidika, “Maza habanange
sambi tumgale kumwako.”
31 Pilato kawalongela, “Msoleni mweye
wenyego mukamtaguse kamba Malagizo
genu vigalonga.”
Wayahudi wamwidika, “Tweye hatulon-
deka kumkoma munhu yoyose.”
32 Gano gatendeka ili kutenda mbuli za
Yesu zilawilile, mbuli ziyalongile kulagusa
vonda yafe.
33 Pilato kengila kabili mng'anda ya
mkulu wa isi, kamkema Yesu, kamuuza,
“Vino gweye kwa Mndewa wa Wayahudi?”
34 Yesu kamwidika, “Vino uuzaji uno
wolawa kumwako hebu wanhu wayagwe
wakulongela mbuli zangu?”
35 Pilato kamulongela, “Vino gweye ko-
gesa niye na Muyahudi? Wanhu wako
mwenyego na wakulu wa walava nhosa
wao wakugalile kumwangu. Vino kutenda
choni?”
36 Yesu kamulongela, “Undewa wangu
hauli wa mwiisi ino. Maza undewa wangu
uli wa mwiisi ino, wanahina zangu wa-
hanigombele sekengogigwe na wakulu wa
Wayahudi. Ka, undewa wangu hauli wa
bahano bule!”
37 Avo Pilato kamuuza, “Vino gweye kwa
mndewa?”
Yesu kamwidika, “Gweye kolonga niye na
mndewa. Niye nivumbuka mbuli ya gano,
na mbuli ya gano niza mwiisi, kulonga
mbuli ya ukweli. Munhu yoyose younogela
ukweli konhegeleza.”
38 Pilato kamuuza, “Ukweli ndiyo choni?”

Yesu kotagusigwa yafe
Mat 27:15-31; Mlk 15:6-20; Luk 23:13-25

Abaho Pilato kalawa kunze kawacholela
kabili Wayahudi, kawalongela, “Niye si-
chona kilamuso cha kumtagusila.
39 Lakini mbuli ya mila yumulinayo,
siku zose niwafungulilaga mfungwa
imoja kipindi cha Pasaka. Avo molonda
niwafungulile Mndewa wa Wayahudi?”
40 Wamwidika kwa kukemelela, “Aka siyo
heyo! Tomulonda Balaba!” Balaba kakala
mbokaji.

19

1 Abaho Pilato kalagiza Yesu yatoigwe
mbalati.
2 Wakalizi waluka ngata ya miba, waika
mdipala jake. Abaho wamvaza kiwalo cha
undewa.
3 Wamcholela, wamulongela, “Mwinyi,
Mndewa wa Wayahudi!” Abaho wamzaba
makofi.
4 Pilato kalawa kunze kabili, kalulon-
gela lunhu lwa wanhu, “Loleni, nomgala
kumwenu mujuwe kamba sichonile kila-
muso cha kumtagusila.”
5 Avo Yesu kalawa kunze kuno kavala
ngata ya miba na kiwalo cha undewa.
Pilato kawalongela, “Loleni! Munhu
mwenyego ayo ino!”
6 Wakulu wa walava nhosa na wakalizi
wa Ng'anda ya Mulungu viwamone,

wakemelela, “Muwambe mumsalaba! Muwambe mumsalaba!”

Pilato kawalongela, “Mweye wenyego msoleni mumuwambe mumsalaba. Niye sichona kilamuso cha kumtagusila.”

7 Wayahudi wamwidika, “Tunago Malagizo golonga kolondeka yafe, kwavija kaitenda heyo Mwana wa Mulungu.”

8 Pilato viyahulike vivo, kadumba ng'hani.

9 Kengila kabili mna ing'anda ya mkulu wa isi, kamuuza Yesu, “Vino gweye kolawa kwahi?”

Lakini Yesu hamwidike bule.

10 Pilato kamulongela, “Kolema kulonga na niye? Hujuwile ninao udahi wa kukufungulila na vivija kukuwamba mumsalaba.”

11 Yesu kamwidika, “Kuna udahi kumwangu kwavija kugweleligwa na Mulungu. Avo munhu yanigalile mmakono gako katenda nzambi ng'hani.”

12 Pilato viyahulike vivo, kazahila nzila ya kumfungulila Yesu. Lakini Wayahudi wakemelela, “Wahamfungulila huli mbwiga wa Mndewa mkulu wa Lumi! Munhu yoyose yoitenda Mndewa komuhinduka Mndewa mkulu wa Lumi!”

13 Pilato viyahulike mbuli azo, kamulava Yesu kunze, kakala mkigoda cha mkulu wa kitala, hanhu hakemigwe “Lubuga lwa mabwe” Kwa Kiebulania “Gabasa”

14 Ikala saa sita imisi siku ya kuitanda Pasaka. Pilato kawalongela Wayahudi, “Aino hano Mndewa wenu!”

15 Wao wakemelela, “Mkome! Mkome! Muwambe mumsalaba!”

Pilato kawauza, “Molonda nimuwambe mumsalaba mndewa wenu?”

Wakulu wa walava nhosa wamwidika, “Twaduhu mndewa iyagwe lakini Mndewa mkulu wa Lumi!”

16 Abaho Pilato kamulava Yesu kumwao muladi wamuwambe mumsalaba.

Yesu kowambigwa mumsalaba
Mat 27:32-44; Mlk 15:21-32; Luk 23:26-43

Avo wambokela Yesu.

17 Kalawa kunze kuno kapapa msalaba wake, kachola hanhu hakemigwe Fumvu da Pala. Kwa Kiebulania hokemigwa Goligota.

18 Ako wamuwamba Yesu mumsalaba, na vivija wawawamba wanhu wayagwe wabili. Imoja mwambu wa mkono wa kudila na iyagwe mwambu wa kumoso. Yesu hagati yao.

19 Pilato kandika kibao, kakika mumsalaba. Vino vivo yandike, “Yesu wa Nazaleti, Mndewa wa Wayahudi.”

20 Wayahudi wengi wakisoma kibao acho kwavija hanhu aho hayawambigwe Yesu hakala behi na buga jao. Kibao acho chandikigwa Kiebulania, Kilatini na Kigiliki.

21 Wakulu wa walava nhosa wamulongela Pilato, “Sekewandike ‘Mndewa wa Wayahudi’ lakini, ‘Munhu ino kalonga heyo ayo Mndewa wa Wayahudi.’ ”

22 Pilato kawedika, “Kinyandike nyandika.”

23 Wakalizi viwamambukize kumuwamba Yesu mumsalaba, wasola viwalo vake na kuvigola mafungu mane, kila mkalizi kapata dimoja. Vivija wasola kiwalo chake kiyagwe kikalile hakisonigwe bule lakini kilukigwa.

24 Wakalizi wailongela, “Kino seketukidege, leka tubwanhe simbi tulole yomgwila nani.” Mbuli ino itendeka kutenda Maandiko Gang'alile galawilile.
“Waigolela viwalo vangu,
wakibwanhila simbi kiwalo changu.”
Na vino vivo viwatendile iwakalizi.

25 Wemile behi na msalaba wa Yesu wakala mamake na mamake mkulu na Malia mtwanzi wa Kilopasi na Malia Magidalena.

26 Yesu viyamone mamake na mwanahina wake yamnogele ng'hani wema aho, kamulongela mamake, “Mama, sambi ino ayo mwanago.”

27 Abaho kamulongela mwanahina ayo, “Sambi ino ayo mamako.” Kulawa siku dijo mwanahina ayo kamsola na kukala nayo ukayake.

Kufa kwa Yesu
Mat 27:45-56; Mlk 15:33-41; Luk 23:44-49

28 Yesu kajuwa kamba kulawa sambi kila kinhu kimala, na ili kutenda Maandiko Gang'alile galawilile, Kalonga, “Nokona ng'hilu.”

29 Baho kukala na kikonha kimemile divai ya ugwadu, avo wavabika dididoki mna idivai wadinanika mna ulubiki lwa hisopo, wadika mna umulomo wa Yesu.

30 Yesu viyang'wile ija idivai, kalonga, “Gamala!”

Kaidulika kafa.

Yesu kohomigwa mulubavu

31 Abaho wakulu wa Wayahudi wampula Pilato yawatogolele wagabene magulu ga wanhu wakalile wawambigwe mmisalaba muladi wazihumuluse ng'huli zao. Wampula vino kwavija ikala siku ya kuitanda, na hawalondile ng'huli zikale mmisalaba mwiisiku ya Kubwihila, kwavija siku ayo ya Kubwihila ikala ing'alile.

32 Avo wakalizi wachola, wagabena magulu ga munhu wa ichanduso na abaho

kwa munhu iyagwe wakalile wawambigwe mmisalaba hamoja na Yesu.
33 Lakini viwezile kwa Yesu, wamvika kafa mwaka, avo hawagabenile bule magulu gake.
34 Mkalizi imoja kamuhoma Yesu mgoha mulubavu lwake, bahaja damu na mazi vilawa.
35 Munhu yagonile gano vigalawilile kawalongela ili na mweye mupate kutogola. Gaja goyolonga ga ukweli na kojuwa kamba kolonga ukweli.
36 Gano gatendigwa ili kutenda Maandiko Gang'alile galawilile, “Kuduhu zege jake donda dibenigwe.”
37 Vivija Maandiko Gang'alile golonga, “Womulola munhu ayo wamuhomile.”

Yesu kozikigwa
Mat 27:57-61; Mlk 15:42-47; Luk 23:50-56

38 Vigabitile gago, Yusufu, mwenekae wa Alimataya kampula Pilato yamgwelele lukuli lwa Yesu. Yusufu kakala mwanahina wa Yesu kwa kinyelegezi, kwavija kakala yowadumba wakulu wa Wayahudi. Pilato kamtogolela yalusole lukuli lwa Yesu, avo Yusufu kachola, kalusegeza na kasegela nao.
39 Nikodemo, munhu yamgendele Yesu ikilo baho ichanduso hamoja na Yusufu, kapapa mhishi nane za mavumba, gatibwilizigwe na mavuta ga bei ng'hulu gokemigwa manemane na ubani.
40 Wanhu awo wabili walusola lukuli lwa Yesu, waluzingiliza sitili hamoja na mavuta gonung'hila goya kamba viili mila ya Wayahudi ya kuzika.
41 Hanhu aho hayawambigwe Yesu kukala na mgunda, mgati kukala na panga da sambi najo dikala hadinazikiligwa munhu.
42 Kwavija ikala ing'hali siku imoja kuvikila siku ya Kubwihila na vivija panga dijo dikala behi, avo walwika lukuli lwa Yesu mumo.

20

Yesu kazilibuka
Mat 28:1-8; Mlk 16:1-8; Luk 24:1-12

1 Imitootondo ng'hani mwiisiku ya Jumapili, kung'hali hakuna kunguzuka goya, Malia Magidalena kachola kuna dipanga kajona dija dididbwe disegezigwa mmulomo wa dipanga.
2 Avo kachola yokimbila mbaka kwa Simoni Petulo na ija mwanahina iyagwe yanogeligwe ng'hani na Yesu, kawalongela, “Wamsegeza Mndewa kudipanga na hatujuwa wamwika kwahi!”
3 Baho Petulo na ija mwanahina iyagwe wachola kudipanga.
4 Wose wabili wakala wokimbila, lakini ija mwanahina iyagwe kakimbila ng'hani kubanza Petulo na kalongola kuvika kudipanga.
5 Viyainamile na kusungulila, kayona sitili lakini hengile mgati bule.
6 Kukisogo chake kavika Simoni Petulo, kengila mgati ya dipanga na kayona sitili,
7 na kikumbi kizingilizigwe mdipala da Yesu hakikalile hamoja na sitili, lakini kikala hamgwazo kiiyeka.
8 Abaho ija mwanahina iyagwe yasongile kuvika kudipanga kengila mgati, vivija kayona na katogola.
9 Wakala wang'hali hawajuwile Maandiko Gang'alile vigalongile kamba kolondeka yazilibuke kulawa kwa wafile.
10 Abaho wanahina waja wabwela ukayao.

Yesu komulawilila Malia Magidalena
Mat 28:9-10; Mlk 16:9-11

11 Malia kakala yemile kunze ya dipanga kuno kolila. Viyakalile yang'hali kolila, kainama kasungulila kudipanga,
12 kawona wasenga wa kuulanga wabili wavalile viwalo vizelu, wakala aho halukalile lukuli lwa Yesu, imoja kudipala na iyagwe kuna gamagulu.
13 Wasenga awo wamuuza Malia, “Mama, kolilila choni?”
Kawedika, “Wamsegeza Mndewa wangu, na sikujuwile bule kuwamwikile!”
14 Abaho Malia kahinduka kukisogo, kamona Yesu kema aho lakini hajuwile bule kamba kakala Yesu.
15 Yesu kamuuza Malia, “Mama, kolilila choni? Komzahila nani?”
Malia kagesa munhu ayo kakala mwamizi wa mgunda, avo kamulongela, “Go mkulu, kamba kumsegeza, nongela hanhu haumwikile nyhole nikamsole.”
16 Yesu kamulongela, “Malia!”
Malia kahinduka kamulongela kwa Kiebulania, “Laboni!” Laboni fambulo jake “Mfundiza.”
17 Yesu kamulongela, “Sekeungoge kwavija ning'hali sinachola kwa Tata kuulanga. Lakini genda kwa ndugu zangu ukawalongele nochola kwa Tatangu vivija Tata yenu, Mulungu wangu vivija Mulungu wenu.”
18 Avo Malia Magidalena kachola, kawalongela wanahina, “Nimona Mndewa!” Abaho kawasimulila kila kinhu kiyamulongele.

Yesu kowalawilila wanahina zake
Mat 28:16-20; Mlk 16:14-18; Luk 24:36-49

19 Ikala ichungulo ya siku dija da Jumapili, wanahina wakala waiting'hane hamoja mng'anda kuno nyivi wahinda kwavija wakala wowadumba wakulu wa

Wayahudi. Abaho Yesu kema hagati yao. Kawalongela, “Tindiwalo diwe kumwenu!”
20 Viyamambukize kulonga avo, kawalagusila makono gake na lubavu lwake. Wanahina viwamone Mndewa wadeng'helela.
21 Yesu kawalongela kabili, “Tindiwalo diwe kumwenu. Kamba Tata viyanhumile, na niye nowatuma.”
22 Baho kawahuvila, kawalongela, “Bokeleni Loho Yang'alile.
23 Kamba mwahazigela kumgongo nzambi za wanhu, Mulungu nayo kozigela kumgongo. Lakini kamba hamzigela kumgongo nzambi za wanhu, vivija Mulungu hazigela kumgongo bule.”

Yesu komulawilila Tomaso

24 Mwanahina wake imoja mna iwanahina longo na wabili Tomaso, yakemigwe Pacha hakalile hamoja nao kipindi Yesu viyezile.
25 Avo wanahina wayagwe wamulongela, “Tumona Mndewa!”
Tomaso kawalongela, “Mbaka nizone ng'hovu za misumali mmakono gake, na ningize kidole changu mna zing'hovu na ningize mkono wangu mulubavu lwake, sitogole bule!”
26 Vizivikile siku nane wanahina wakala hamoja kabili mng'anda, Tomaso nayo kakala hamoja nao. Nyivi zikala zihindigwe, lakini Yesu kengila kema hagati yao kawalongela, “Tindiwalo diwe kumwenu.”
27 Abaho kamulongela Tomaso, “Ika kidole chako hano, ulole makono gangu. Abaho golosa mkono wako wike mulubavu lwangu. Leka kuwa na moyo mdala, lakini utogole!”
28 Tomaso kamwidika, “Mndewa wangu na Mulungu wangu!”
29 Yesu kamulongela, “Vino gweye kotogola kwavija kunyona? Wamweda waja wose wotogola bila kunyona!”

Kilamuso cha kwandika kitabu kino

30 Yesu viyakalile na wanahina zake katenda mbuli ziyagwe nyingi za unzonza lakini hazandikigwe bule mna ikitabu kino.
31 Lakini zino zandikigwa ili mweye mudahe kutogola kamba Yesu ayo Kilisito Mkombola, Mwana wa Mulungu, na kwa kumtogola muwe na ugima.

21

Yesu kowalawilila wanahina saba

1 Vigabitile gano, Yesu kawalawilila wanahina zake kabili hana dilamba da Tibelia. Vino vivo viilawilile.
2 Simoni Petulo na Tomaso yakemigwe Pacha na Nasanaeli mwenekae wa Kana mwiisi ya Galilaya na wanage Zebedayo na wanahina wayagwe wabili wa Yesu wakala hamoja.
3 Simoni Petulo kawalongela wayage, “Nochola kuvuwa somba.”
Wayage wamulongela, “Tochola na gweye.” Avo wakwela mwiingalawa wachola, lakini ikilo kigima hawapatile kinhu bule.
4 Zuwa vidisongile kulawa, Yesu kema mwiingema ya dilamba, lakini wanahina hawajuwile bule kamba kakala Yesu.
5 Abaho Yesu kawauza, “Mbwiga zangu, vino hampatile kinhu chochose?”
Wamwidika, “Ona, hatupatile chochose.”
6 Kawalongela, “Pigiseni lwavu lwenu mwambu wa mkono wa kudila wa ngalawa, mopata somba.” Avo walupigisa ulwavu, somba wengi wakala wanamate, hawadahile bule kulukwega.
7 Mwanahina ija yanogeligwe na Yesu kamulongela Petulo, “Ayo Mndewa!” Simoni Petulo viyahulike kakala Mndewa, kaifunga kiwalo chake cha kunze mkigudi kwavija kakala yakivulile, kazumha mgamazi.
8 Wanahina wayagwe weza mwiimhwani kwa ngalawa, kuno wokwekwesa lwavu lumemile somba. Hawakalile kutali ng'hani bule kulawa mwiisi inyalile, ikala utali wa magulu gana dimoja.
9 Viwavikile kunze mwiisi inyalile, wauvika moto wa makala na uchanha yake kuna somba na gate.
10 Yesu kawalongela, “Wagaleni hano somba wayagwe wamuwavuwile.”
11 Simoni Petulo kengila mgati mwiingalawa, kalukwega kunze ulwavu lumemile somba wakulu. Wose kwa wose wakala somba gana dimoja na malongo matano na ndatu. Hamoja wakala wengi kamba vivo lakini lwavu haludegeke bule.
12 Yesu kawalongela, “Izoni muje.” Kuduhu mwanahina yagezile kumuuza, “Gweye kwa nani?” kwavija wamjuwa kamba kakala Mndewa.
13 Avo Yesu keza, kasola digate kawagolela, na katenda vivo kwa waja iwasomba.
14 Uno ukala mwanza wa kadatu wa Yesu kuwalawilila wanahina zake viyazilibuke kulawa kwa wafile.

Yesu kolonga na Petulo

15 Viwamambukize kuja, Yesu kamuuza Simoni Petulo, “Simoni mwanage Yohana, vino koninogela ng'hani kubanza wano wayagwe?”
Simoni kamwidika, “Ona Mndewa, gweye kojuwa niye nokunogela.”
Yesu kamulongela, “Wadime wanang'hondolo zangu.”
16 Mwanza wa kabili Yesu kamuuza Petulo, “Simoni mwanage Yohana, gweye koninogela?”

Simoni kamwidika, “Ona Mndewa, gweye kojuwa niye nokunogela.”
Yesu kamulongela, “Wasusile ng'hondolo zangu.”
17 Mwanza wa kadatu Yesu kamuuza, “Simoni mwanage Yohana, gweye koninogela?”
Petulo kona usungu kwavija Yesu kamuuza mwanza wa kadatu, “Koninogela?” Avo kamulongela, “Mndewa, gweye kojuwa kila kinhu, kojuwa niye nokunogela!”
Yesu kamulongela, “Wadime ng'hondolo zangu.
18 Nokulongela ukweli, viukalile mbwanga, kuifunga mkwiji mwenyego na kuchola kokose kuulondile. Lakini wahawa mvele, kogolosa makono gako na munhu iyagwe kokufunga na kokugala kuja hukulondile kukuchola.”
19 Kwa ulonzi uno Yesu kakala yolagusa vija Petulo vonda yafe na kugala ukulu kwa Mulungu. Abaho Yesu kamulongela, “Nikweleleze!”

Yesu na ija mwanahina iyagwe

20 Abaho Petulo kahinduka, kamona ija mwanahina iyagwe yanogeligwe na Yesu, ija yakalile behi na Yesu muulujo lwa Pasaka yamuuzile Yesu, “Mndewa, nani yonda yakuhinduke?”
21 Petulo viyamone, kamuuza Yesu, “Mndewa, na ino vilihi?”
22 Yesu kamwidika, “Nahalonda yakale mgima mbaka vonda nize, gweye ya choni? Gweye nikweleleze!”
23 Avo mbuli ayo ibwililika kwa wanhu wamkweleleze Yesu kamba mwanahina ayo honda yafe bule. Lakini Yesu halongile honda yafe, kalonga, “Nahalonda yakale mgima mbaka vonda nize, gweye ya choni?”
24 Ino ayo mwanahina yazisimulile mbuli zino, na vivija ayo yazandike. Tweye tojuwa kamba gaja gayalongile ga ukweli.

Kuuhelelo

25 Kuna mbuli ziyagwe nyingi ziyatendile Yesu. Maza zandikigwe zose, vinigesa mwiisi yose sambi hawe na hanhu hakwika ivitabu vandikigwe.

Sang'hano za Iwatumigwa Ulongozi

Kitabu cha Sang'hano za Iwatumigwa chosimulila kusonga kwa wanhu wamtogole Yesu na vija wanhu viwamtogole Yesu kusongela Yelusalemu mbaka Yudea na Samalia na vivija mbaka kumwande ya kuko. Vino vivo Yesu viyawalongele wanahina zake yang'hali hanagaligwa kuulanga (Sula ya 1:8). Kitabu kino chandikigwa na Luka vivija ayo yandike Mbuli Inogile ya Luka. Luka kakala mganga na kandika goya zimbuli kamba vizilawile. Heyo kandika Imbuli Inogile na kitabu kino cha Sang'hano za Iwatumigwa kwa Teofili yakalile Mgiliki, lakini vivija togesa ivitabu vandikigwa mbuli ya wanhu wamtogole Yesu wose Wagiliki na Wayahudi (Sula ya 1:1).

Kitabu kino cha Sang'hano za Iwatumigwa chogesigwa kamba chandikigwa hagati ya mwaka wa 60-64 toka kuvumbuka kwa Kilisito, kwavija ikitabu chohelela aho Paulo viyakalile yang'hali mkifungo. Vivija Luka wanga wose na mtumigwa Paulo na wanhu wogesa kamba kitabu kino chandikigwa kudibuga da Antiokia. Kitabu cha Sang'hano za Iwatumigwa chogendeleza Mbuli Inogile ya Luka na chosongela Yesu viyacholile kuulanga. Kilamuso cha Luka kwandika kamba kikija cha Mbuli Inogile ya Luka. Kalonda Teofili na wanhu wamtogole Yesu watamanile kija kiwafundizigwe, avo kandika goya vija mbuli ya Yesu viyakalile hano mwiisi na vija wanhu wamtogole Yesu viwongezeke.

Kitabu cha Sang'hano za Iwatumigwa chotulagusila vija waetu wasongile kumtogola Yesu viwakalile na viilondeka mna ukukala kwa kumtamanila Yesu. Vivija viwatendile watumigwa votulagusila kamba tolondeka tumtamanile Loho Yang'alile twahawalongela wanhu wayagwe usenga wa Mbuli Inogile.

Mbuli zili mkitabu

Tanhu Loho Yang'alile kowezila wanahina na wanhu wamtogole Yesu wosonga kongezeka (Sula ya 1:1-8:1).
Abaho wanhu wamtogole Yesu wodununzigwa na wosonga kwenela kubanza Yelusalemu (Sula ya 8:2-12:23).
Abaho Paulo kochola mwanza wake wa ichanduso wa umishieni (Sula ya 12:24-14:28).
Abaho mting'hano wa Yelusalemu kugesa wanhu wamtogole Yesu sambi sambi wolondeka watende choni (Sula ya 15:1-35).
Abaho Paulo kochola mwanza wake wa kabili wa umishieni (Sula ya 15:36-18:22).
Abaho kachola mwanza wake wa kadatu wa umishieni (Sula ya 18:23-20:38).
Abaho Paulo kogeligwa mmakono ako Yelusalemu (Sula ya 21-26).
Kukimambukizo kagaligwa Lumi (Sula ya 27-28).

1 Kwa Mkulu Teofili.

Mna ikitabu changu kinisongile kwandika, nyandika gose gayatendile Yesu na kufundiza kulawa mna ikipindi kiyasongile kusang'hana,

2 mbaka mna disiku diyagaligwe kuulanga. Viyakalile yang'hali hanagaligwa uchanha, kawagwaa malagizo kwa udahi wa Loho Yang'alile wanhu awo yawasagule wawe watumigwa zake.

3 Mna ikipindi cha siku malongo mane toka ifa yake, Yesu kakala yowalawilila watumigwa zake miyanza mingi muladi kulagusa kakala mgima. Wamona, nayo kalonga nao mbuli za Undewa wa Mulungu.

4 Mna ikipindi kimoja viyakalile koja nao, kawalagiza, “Sekemulawe kudibuga da Yelusalemu, lakini mbeteleni Loho Yang'alile yeli nhunza iyawalongele Tatangu.

5 Yohana kawabatiza kwa mazi, lakini mna ikipindi kidodo kumwande mobatizigwa kwa Loho Yang'alile.”

Yesu kogaligwa uchanha kuulanga
Mlk 16:19-20; Luk 24:50-53

6 Watumigwa viwaiting'hane hamoja na Yesu, wamuuza, “Mndewa, vino kipindi kino acho chonda uwabwezele wanhu wa Izilaeli undewa?”

7 Yesu kawedika, “Kipindi na siku azo va mmakono ga Tatangu. Mweye siyo sang'hano yenu kujuwa lini vondaiwe.

8 Lakini Loho Yang'alile vondayawezile, mobokela nguvu, na mowapetela wanhu mbuli zangu zimone, mowapetela kudibuga da Yelusalemu na mziisi zose za Yudea na Samalia, na kuuhelelo wa isi.”

9 Viyamambukize kulonga vivo, kagaligwa uchanha kuulanga kuno womulola. Abaho ulanga umfisa, hawamone kabili.

10 Viwakalile wang'hali wolola bunhuu kuulanga Yesu viyakalile kochola, bahaja wanhu wabili wavalile viwalo vizelu chuwee wema habehi nao.

11 Walonga, “Mweye wanhu wa Galilaya, habali mwima aho na kulola uchanha kuulanga? Yesu iino yagaligwe uchanha kuulanga kulawa kumwenu, kobwela kabili kamba vivo vimmona kochola kuulanga.”

Muhazi wa Yuda
Mat 27:3-10

12 Abaho watumigwa wabwela Yelusalemu kulawa kuna Ulugongo lwa Mizeituni, lukalile utali wa kilometa imoja kulawa buga dija.
13 Wengila kudibuga, wachola mbaka kudigati diwakalile Petulo na Yohana na Yakobo na Andeleya na Filipo na Tomaso na Batulumayo na Matayo na Yakobo mwanage Alufayo na Simoni Zeloti na Yuda mwanage Yakobo.
14 Wagendelela kuiting'hana hamoja kumpula Mulungu, hamoja na watwanzi wayagwe, na Malia mamake Yesu na wadodo zake Yesu.
15 Siku dimoja Petulo kema mumting'hano wa wanhu wamtogole Yesu. Wanhu awo wakala wovika gana dimoja na malongo mabili.
16 Petulo kema na kulonga, "Ndugu zangu, Maandiko Gang'alile golondeka galawilile, gaja gayalongile Loho Yang'alile kubitila Daudi, yalagule mbuli ya Yuda, ayo yawalongoze wanhu waja wamgogile Yesu.
17 Yuda kakala imoja wa kibumbila chetu, kwavija kasaguligwa tutende nayo sang'hano."
18 Yuda kagula mgunda kwa sente ziyapatile kwa gehile, mumo kagwa kingubanguba luu, na inda yake itulika na vinhu vake vose va mgati vilawa kunze.
19 Wanhu wose wa Yelusalemu waihulika mbuli ayo, avo kwa ulonzi wa kumwao waukema mgunda awo Akelidama, fambulo jake, "Mgunda wa Damu."
20 "Kwavija yandikigwa mna ikitabu cha Zabuli,
'Ng'anda yake iwe vihame,
mgati yake sekeyakale munhu yoyose.'
Vivija yandikigwa,
'Munhu iyagwe yasole sang'hano yake.'
21 "Avo, kolondeka yasaguligwe munhu imoja yakalile na tweye kipindi chose Mndewa Yesu viyangile na tweye.
22 Kusongela kipindi kija Yohana viyawapetele wanhu usenga wake wa kubatiza, mbaka siku dija Yesu viyagaligwe kuulanga kulawa kumwetu. Munhu ayo yailumbe na tweye mna isang'hano ya kuwapetela wanhu kuzilibuka kwa Yesu."
23 Avo wasagula matwaga ga wanhu wabili, Yusufu yakemigwe Balisaba hebu Yusito, na wakabili Matiasi.
24 Abaho wampula Mulungu walonga, "Mndewa, kugajuwa goyogesa kila munhu. Avo tulagusile nani mna iwanhu wano wabili yuumsagule
25 yakusang'hanile muutumigwa yaulekile Yuda, yalemelwa kuchola hanhu hayalondeke."
26 Aho wabwanha simbi kusagula mna iwanhu awo wabili, avo simbi imgwila Matiasi, nayo kongezigwa mna ikibumbila cha watumigwa longo na imoja.

2

Kwiza kwa Loho Yang'alile

1 Siku da Pentekoste vidivikile, wanhu wose wamtogole Yesu wakala waiting'hane hamoja.
2 Bahaja wanhu wahulika kinhu chobuma kulawa kuulanga kiigalile na beho kulu dibuma, kinhu acho kiimemeza ng'anda yose iwakalile wanhu awo.
3 Baho wona vinhu viigalile na lambi da moto, vipwililika na kumkwasa kila munhu yakalile aho.
4 Wanhu wose wamemezigwa Loho Yang'alile na wasonga kulonga kwa ulonzi uyagwe, kamba Loho viyawadahize kulonga.
5 Ako Yelusalemu kukala na Wayahudi womdumba Mulungu, walawile kila hanhu mwiisi yose.
6 Viwazihulike nyangi azo, lunhu mkulu luiting'hana hamoja. Wanhu wose wakanganya, kwavija kila munhu kahulika wanhu wamtogole Yesu wolonga kwa ulonzi wake mwenyego.
7 Wakanganya ng'hani na kulonga, "Wanhu wose wano wolonga, ni wenekae wa Galilaya.
8 Yokuwaze kabili, kila imoja wetu kowahulika wolonga kwa ulonzi wake mwenyego?
9 Wayagwe vitwili wolawa Palitiya na Mediya na Elama, kulawa Mesopotamia, Yudea na Kapadokia, kulawa Ponto na Asiya,
10 kulawa Fulugia na Pamfulia, kulawa Misili na banzi za Libiya behi na Kilene. Wayagwe wetu walawa Lumi,
11 Wayahudi na wanhu wengile dini ya Kiyahudi, na wayagwe wetu wolawa Kilete na Alabiya lakini kila imoja wetu kowahulika wolonga mbuli ng'hulu ziyatendile Mulungu kwa ulonzi wa kumwetu!"
12 Wose wakanganya na kwazanywa, waiuza, "Mbuli ino fambulo jake choni?"
13 Lakini wanhu wayagwe wawageweza, walonga, "Wanhu wano wakoligwa!"

Usenga wa Petulo kwa wanhu

14 Abaho Petulo kema hamoja na watumigwa longo na imoja na kwa sauti ng'hulu kasonga kululongela ulunhu, "Mbwigazangu Wayahudi na mweye mose mukalaga isi ya Yelusalemu, nhegelezeni niwalongele fambulo da mbuli zino.
15 Wanhu wano hawakoligwe, kamba vimugelegeza, sambi saa ndatu ya imitondo.

16 Lakini, gano gago gayalongile mtula
ndagu wa Mulungu Yoeli,
17 Mulungu kolonga, 'Vino vivo vondan-
hende mna isiku ya uhelelo,
Nomgidila kila munhu Loho yangu.
Wanenu wa kimbigalo na wakitwanzi
wolagula mbuli zangu,
wabwanga zenu wolagusiligwa vinhu na
Mulungu,
wavele wenu wolota nzozi.
18 Ona, hata wasang'hanaji zangu wose wa
kitwanzi na wa kimbigalo,
nowagidila Loho yangu mna izisiku azo,
na wao wolagula.
19 Notenda unzonza kuulanga
na vilaguso mwiisi.
Hokuwa na damu, moto na yosi,
20 Zuwa dogeligwa ziza,
mwezi wogaluka mdung'hu kamba damu,
ing'hali hainavika siku ija ng'hulu ya kwiza
kwa Mndewa.
21 Abaho, munhu yoyose yompula Mndewa
kwa kutazigwa kokomboligwa.' "
22 "Wanhu wa Izilaeli! Tegelezeni mbuli
zino, Yesu wa Nazaleti kakala munhu wa
udahi na kalagusigwa kumwenu kwa un-
zonza na vilaguso viyatendile Mulungu ku-
bitila kumwake. Mweye wenyego mui-
juwa mbuli ino kwavija ilawilila bahano
hamwenu.
23 Toka mwaka Mulungu kajuwa na
kalonda mweye mumgoge Yesu na mweye
mumkoma kwa kuwaleka wanhu wotenda
nzambi wamuwambe mumsalaba.
24 Lakini Mulungu kamzilibula kulawa
kwa wafile, kamulekesa kulawa muusungu
wa ifa, kwavija havidahike ifa imwike mki-
fungo.
25 Kwavija Daudi kalonga mbuli yake,
'Nimona Mndewa ka haulongozi wangu
siku zose,
kahabehi yangu, na niye sigwaya bule.
26 Avo niye nodeng'helela,
na lulimi lwangu lolonga kwa ku-
deng'helela,
na lukuli lwangu lokala kwa kutamanila,
27 kwavija gweye Mulungu honda undeke
kowochola wanhu wafile,
honda umuleke mtumigwa wako yang'alile
yole mdipanga.
28 Kundagusila nzila ilongoza muugima,
nimema deng'ho kwavija kwa hamoja na
niye.' "
29 "Ndugu zangu, nolondeka nonge fulu
ipile kamba muhenga wetu mkulu Daudi
yajuwike ng'hani. Kafa, kazikigwa, na
mbaka lelo panga jake dabahano hamwetu.
30 Kwavija kakala mtula ndagu wa
Mulungu, kakijuwa kija kiyalongile Mu-
lungu, Mulungu kamulongela kwa kuiduila
kamba yahamtendile munhu imoja kulawa
mulukolo lwa Daudi yawe Mndewa kamba
viyakalile heyo.
31 Daudi kagona gonda yatende Mulungu,
avo kasimulila mbuli ya kuzilibuka kwa
Kilisito Mkombola viyalongile,
'Halekigwe kuwochola wanhu wafile,
lukuli lwake halwolile mdipanga.'
32 Mulungu kamzilibula ino Yesu, na tweye
wao tuyone mbuli ayo na towapetela mw-
eye.
33 Kazilibuligwa na kwikigwa muukulu
mwambu wa mkono wa kudila wa
Mulungu Tatake, na kambokela Loho
Yang'alile, kamba viyalongeligwe. Kino
kimona na kuhulika ayo Loho iyatugidile
Yesu.
34 Kwavija Daudi hagaligwe kuulanga,
lakini kalonga,
'Mndewa kamulongela Mndewa wangu,
Kala hano muukulu mwambu wangu wa
mkono wa kudila
35 mbaka niwatende wanhu wakwihile
kamba kigoda cha kwikila magulu
gako.'
36 "Wanhu wose wa Izilaeli molondeka
mujuwe kamba ino Yesu, yummuwambile
mumsalaba, Mulungu kamtenda Mndewa
na Kilisito Mkombola!"
37 Wanhu viwahulike vivo, wasomigwa
mmizoyo na wamulongela Petulo na watu-
migwa wayagwe, "Ndugu zetu, lelo tutende
choni?"
38 Petulo kawalongela, "Kila imoja wenu
kolondeka yaleke nzambi na yabatizigwe
kwa twaga da Yesu Kilisito, na Mulungu
kozigela kumgongo nzambi zenu na
mobokela Loho Yang'alile yeli nhuza.
39 Kwavija lagano da Mulungu di-
tendigwa mbuli yenu na mbuli ya wanenu,
na wose wali mmatali na Mndewa Mulungu
wetu kowakema kumwake."
40 Petulo kawalongela mbuli nyingi
na kwa kuwazuma kalonga, "Ihonyeni
wenyego kulawa mna inhaguso yonda ize
ya wanhu wa lukolo luno wihile!"
41 Wanhu wengi wazitogola mbuli zake
na wabatizigwa, wanhu gana malongo ma-
datu wongezeka mkibumbila siku dijo.
42 Wagendelela kufundizigwa na watu-
migwa, wakala kimbwiga na kuja gate
hamoja na kumpula Mulungu.

Wanhu wamtogole Yesu viwakalile wokala

43 Mbuli nyingi za unzonza na vilaguso
zikala zitendigwa na watumigwa, na kila
munhu kengila bwembwe.
44 Wanhu wose wamtogole Yesu wagen-
delela kukala hamoja na kuigolela vinhu
vao.

45 Wakala wochuuza migunda na vinhu viwakalile navo na kuigolela zisente kwa kila munhu viyalondile.
46 Wagendelela kuiting'hana Mng'anda ya Mulungu kila siku, wakala woja hamoja mzikae zao, waja kwa kudeng'helela na kwa moyo uholile,
47 kuno womtogola Mulungu, na wanhu wose wawanogela. Kila siku wanhu wamtogole Yesu wongezigwa na Mndewa mdibumbila jao.

3

Petulo na Yohana womuhonya mbetembete

1 Siku dimoja saa tisa ya imisi kipindi cha kumpula Mulungu, Petulo na Yohana wakala wochola kuna Ing'anda ya Mulungu.
2 Kipindi acho wanhu wakala wampapile munhu imoja mbetembete toka viyavumbuke. Kila siku wakala womwika munhu ayo hana ulwivi lwa Ng'anda ya Mulungu lukemigwe, "Lwivi lunogile" muladi yapule sente kwa wanhu wakalile wokwingila Mng'anda ya Mulungu.
3 Viyawone Petulo na Yohana wokwingila Mng'anda ya Mulungu, kawapula wamgwee kinhu chochose.
4 Nao wamulola munhu ayo bunhuu. Petulo kamulongela, "Tulole tweye!"
5 Avo kawalola bunhuu, kuno kotamanila kupata kinhu chochose kulawa kumwao.
6 Lakini Petulo kamulongela, "Nabule sente, ila nokugwaa kija kinilinacho, kwa twaga da Yesu Kilisito wa Nazaleti, nokulagiza ima wima utembele!"
7 Abaho kamgoga kwa mkono wake wa kudila kamwinula. Na bahaja mige ya magulu gake igangamala.
8 Kenuka, kema kwa magulu gake, kasonga kutembela. Abaho kengila Mng'anda ya Mulungu hamoja nao, kuno kozumha zumha na kumtogola Mulungu.
9 Wanhu wose viwamone kotembela na komtogola Mulungu,
10 wamjuwa kamba heyo yakalile yopula hana, "Ulwivi Lunogile," avo wose wakanganya kija kimulawilile munhu ayo.

Usenga wa Petulo Mng'anda ya Mulungu

11 Kuno munhu ayo yang'hali kowawinza Petulo na Yohana hana, "Uluhelengo lwa Sulemani," kamba vilukemigwe, wanhu wose wakanganya na wasonga kuwakimbilila.
12 Petulo viyawone wanhu, kawalongela, "Ndugu zangu wa Izilaeli, habali moikanganya mbuli ino, habali motubunhulila meso? Vino mogelegeza mbuli ino ilawilila kwa udahi wetu kumtenda munhu ino yatembele hebu kwavija tweye tomtambikila Mulungu?
13 Mulungu wa Abulahamu na Isaka na Yakobo na Mulungu wa wahenga zetu, kamgwaa ukulu mtumigwa wake Yesu. Lakini mumgela mmakono ga iwakulu, mumulema haulongozi ha Pilato, hata Pilato viyalondile kumulekesa.
14 Kakala yang'alile na yanogile, lakini mweye mumulema, mumpula Pilato yawatendele vimulonda, yawafungulile munhu mkomaji.
15 Mumkoma ayo yakalile chanduso cha ugima, lakini Mulungu kamzilibula kulawa kwa wafile na tweye tuyona mbuli ayo.
16 Udahi wa twaga da Yesu awo umgwelele nguvu munhu ino mbetembete. Kino kimona na kukijuwa kitendigwa kwa kutamanila kwa twaga jake. Kumtamanila Yesu ako kumtendile munhu ino yahonyigwe, kamba mose vimona.
17 "Sambi, ndugu zangu, nojuwa kija kimumtendele Yesu mweye na wakulu zenu mukala hamkijuwile.
18 Mulungu kalonga mbuli ino toka mwaka ilawilile kubitila watula ndagu zake wose, kamba Kilisito wake Mkombola kolondeka yadununzike, na vino vivo ili.
19 Lelo lekeni nzambi zenu mumbwelele Mulungu, muladi Mulungu yazigele kumgongo nzambi zenu.
20 Mwahatenda avo, kipindi cha kuhozigwa moyo chokwiza kulawa kwa Mndewa, na komtuma Yesu, yeli Kilisito Mkombola yasaguligwe mbuli yenu.
21 Kolondeka yasigale kuulanga mbaka kipindi kivike cha kugatenda gose gawe ga sambi, kamba viyalongile Mulungu kubitila watula ndagu zake wang'alile wakalile kuko umwaka.
22 Kwavija Musa kalonga, 'Mndewa Mulungu wenu kowagalileni mtula ndagu wake, kamba viyanhumile niye, kokuwa imoja wa wanhu zenu. Mutogole chochose chonda yawalongeleni.
23 Munhu yoyose yolema kumtegeleza mtula ndagu ayo wa Mulungu kobaguligwa mna iwanhu wa Mulungu na kokomigwa.'
24 Na watula ndagu wa Mulungu wose wakalile na usenga, kusongela Samweli na wayagwe wezile kumwande, vivija walonga vinhu vilawilila mzisiku zino.
25 Lagano da Mulungu kubitila watula ndagu zake ni jenu, na mweye mwamgati mna idilagano da Mulungu yaditendile kwa wahenga zenu. Kamba viyalongile kwa Abulahamu, 'Kubitila lukolo lwako nowatenda wanhu wose wa mwiisi wamwede.'
26 Avo Mulungu viyamzilibule mtumigwa wake, tanhu kamtuma kumwenu, mumwede na kuwatenda mweye muleke nzambi zenu."

4

Petulo na Yohana wogaligwa mkitala cha Wayahudi

1 Petulo na Yohana viwakalile wang'hali wolonga na wanhu, walava nhosa, wakulu
wa wakalizi wa Ng'anda ya Mulungu, na Masadukayo wayagwe wavika.
2 Wagevuzika ng'hani kwavija watumigwa wao wabili wakala wowafundiza
wanhu kuwa Yesu kazilibuka kwa wafile, na ino ilagusa kamba wafile wozilibuka.
3 Avo wawagoga na kuwagodeka mkifungo mbaka imitondo yake, kwavija zuwa
dikala dihongile.
4 Lakini wanhu wengi wauhulike usenga watogola, na wambigalo wongezeka mbaka
gana malongo matano.
5 Siku diyagwe wakulu wa Wayahudi, wavele, na wafundiza Malagizo ga Musa
waiting'hana Yelusalemu.
6 Waiting'hana na Anasi mulava nhosa mkulu, na Kayafa na Yohana na Alekizanda, na wanhu wayagwe wa lubuga lwa mulava nhosa mkulu.
7 Waweka Petulo na Yohana haulongozi wao, wawauza, "Vino mweye mutendaze?
Nguvu gani yumpatile hebu mosang'hana kwa twaga da nani?"
8 Petulo kuno kamema Loho Yang'alile, kawedika, "Walangulizi wa wanhu na
wavele!
9 Kamba lelo touzigwa mbuli ya kija kinogile kitendigwe kwa munhu yabemendeke magulu na vija viyahonyigwe,
10 avo molondeka mose mujuwe, na wanhu wose wa Izilaeli mujuwe, kamba
munhu ino yemile haulongozi wenu kahona kwa twaga da Yesu Kilisito wa Nazaleti, ayo yummuwambile mumsalaba na Mulungu kamzilibula kulawa kwa wafile.
11 Yesu iyo yolongigwa mna Gamaandiko Gang'alile,

'Dibwe dilemigwe na mweye wazengaji
digalamuka dibwe da kutamanila kubanza
gose.'

12 Ukombozi haupatikana kwa munhu yoyose iyagwe, kwavija mwiisi yose
kuduhu twaga diyagwe diyatugwee Mulungu donda tukomboligwe najo."
13 Wakulu wa mkitala wakanganya kona vija Petulo na Yohana viwagangamale,
kwavija wawajuwa kamba hawaifunzile ubala wowose. Abaho wajuwa kamba
wakala mbwiga zake Yesu.
14 Lakini viwamone munhu ayo yahonyigwe kema hamoja na Petulo na Yohana,
hawadahile kulonga mbuli.
15 Avo wawalongela walawe mdigati da ikitala, abaho wakulu wa mkitala wasonga
kuilongela wenyego.
16 Wakulu wa mkitala waiuza, "Tuwatende choni wanhu wano? Kila munhu
mwiisi ya Yelusalemu kojuwa kamba unzonza uno mkulu utendigwa na hewo, na
tweye hatudaha kuibela bule mbuli ino.
17 Lakini kutenda mbuli ino sekeibwililike ng'hani kwa wanhu, leka
tuwazume wanhu wano waleke kulonga kwa munhu yoyose kwa twaga da Yesu."
18 Avo wawakema kabili mng'anda, wawazuma sekewalonge hebu kufundiza
kwa twaga da Yesu.
19 Lakini Petulo na Yohana wawedika, "Mweye wenyego taguseni choni kinogile
mgameso ga Mulungu, kuwategeleza mweye hebu kumtegeleza Mulungu.
20 Kwavija hatudaha kuleka kulonga kija kituwone na tukihulike tweye wenyego."
21 Avo wanhu wa mkitala wawazuma ng'hani abaho wawalekesa. Hawadahile
kuwatagusa, kwavija wanhu wose wakala womgwaa nhogolwa Mulungu mbuli ya
kija kilawilile.
22 Munhu yatendiligwe unzonza uno wa kuhonyigwa kakala na miyaka kubanza
malongo mane.

Wanhu wamtogole Yesu wompula Mulungu yawagangamize

23 Bahaja Petulo na Yohana viwalekesigwe, wabwela kuna ikibumbila chao na
kuwalongela kija kilongigwe na wakulu wa walava nhosa na wavele.
24 Wanhu wamtogole Yesu viwahulike avo, wailumba hamoja mna ukumpula
Mulungu, walonga, "Mndewa gweye kuumba ulanga, isi, bahali na vose vilimgati
mmwake!
25 Kulonga kubitila muhenga wetu Daudi, mtumigwa wako, kwa udahi wa Loho
Yang'alile. Viyalongile,

'Habali wanhu wa mwiisi yose wagevuzika?
Habali wanhu wokala kiseto cha kibozi?
26 Wandewa wa mwiisi waitanda wenyego,
walangulizi waiting'hana hamoja
kumbiduka Mndewa na Mkombola ayo
yaamsagule.'

27 Kwavija Helode na Pontio Pilato waiting'hana hamoja mna idibuga dino da
wanhu haweli Wayahudi na wanhu wa Izilaeli kumbiduka Yesu, Mtumigwa wako
Yang'alile, Kilisito Mkombola yuumsagule.
28 Watenda mbuli zija ziulondile toka mwaka zilawilile kwa udahi wako.
29 Sambi, gweye Mndewa, ulole mbuli zao zakugela bwembwe ziwatendile. Tutaze
tweye wasang'hanaji zako seketudumbe kuwapetela wanhu usenga wako.
30 Golosa mkono wako uwahonye wanhu. Tenda vifukuzi na unzonza kwa twaga da
Yesu mtumigwa wako yang'alile."

31 Viwamambukize kumpula Mulungu,
aho hawakalile waiting'hane hatigisika.
Wose wamemezigwa Loho Yang'alile na
wagendelela kuwapetela wanhu usenga wa
Mulungu bila kudumba.

Wanhu wamtogole Yesu wokala kamba wanhu wa lubuga lumoja

32 Kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu
wakala na moyo umoja. Kuduhu imoja
wao yalongile vija viyakalile navo vikala
vake, lakini waigolela na wayao kila kinhu
kiwakalile nacho.
33 Watumigwa wawapetela wanhu mbuli
ya kuzilibuka kwa Mndewa Yesu kwa
nguvu ng'hulu, na Mulungu kawagwaa
wanhu ng'hekewa ng'hani.
34 Kukala kuduhu munhu yoyose
mkibumbila yakalile bila kinhu. Wanhu
wayagwe wakalile na migunda hebu
ng'anda wakala wochuuza, na kugala
zisente ziwapatile,
35 na wawagwaa watumigwa, na zisente
izo zigoligwa kwa kila munhu kamba
viyalondile.
36 Kukala na Mulawi imoja twaga jake
Yusufu, mwenekae wa Kupulo, ayo watu-
migwa wamkema Balinaba, fambulo jake,
"Munhu yogangamiza wanhu,"
37 kachuuza mgunda wake, kawagwaa
zisente watumigwa.

5

Anania na Safila

1 Kukala na munhu imoja yakemigwe
Anania na mwehe wake Safila, nao vivija
wachuuza mgunda wao.
2 Anania kailumba na mwehe wake,
kabagula sente ziyagwe na zisigale
kawagwaa watumigwa.
3 Petulo kamuuza, "Anania, habali
kumtogolela Mwenembago yakulongoze
umvizile Loho Yang'alile kwa kufisa sente
ziyagwe ziupatile kwa kuchuuza mgunda
wako?
4 Viukalile ung'hali hunachuuza um-
gunda ukala wako, na viumambukize
kuchuuza, sente zikala zako. Lelo, habali
kutenda mbuli ayo? Humvizile munhu bule
ila kumvizila Mulungu!"
5 Bahaja Anania viyaihulike mbuli ayo,
kagwa hasi kafa. Wanhu wose waihulike
mbuli ayo wadumba ng'hani.
6 Wabwanga weza waluvaza sitili lukuli
lwake walulava kunze waluzika.
7 Vigabitile masaa madatu mwehe wake
Anania keza, kengila mng'anda, lakini ha-
juwile gaja gampatile mkasano wake.
8 Petulo kamuuza, "Nongele, zino izo
sente zose zimpatile gweye na mkasano
wako kwa kuchuuza mgunda wenu?"
Kamwidika, "Ona, zizo."
9 Avo Petulo kamulongela, "Vino habali
gweye na mbigalo wako muilumba
kumgeza Loho wa Mndewa? Wanhu
wamzikile mkasano wako sambi wa
hamulango na gweye wokusola vivija!"
10 Bahaja kagwa hasi mmagulu ga Petulo
kafa. Wabwanga viwengile wamvika kafa,
avo wamulava kunze na wamzika behi na
mbigalo wake.
11 Wanhu wose wamtogole Yesu na wose
wayagwe waihulike mbuli ayo wadumba
ng'hani.

Unzonza na vifukuzi

12 Watumigwa watenda mbuli nyingi za
unzonza na vifukuzi mna iwanhu. Wanhu
wose wamtogole Yesu waiting'hana hamoja
muluhelengo lwa Sulemani.
13 Kuduhu wanhu wayagwe kulawa
kunze wagezile kuilumba na wanhu
wamtogole Yesu, hamoja wanhu wawag-
waa nhogolwa.
14 Lunhu lwa wambigalo na watwanzi
wamtogole Mndewa wongezeka mkibum-
bila.
15 Mbuli ya unzonza uwakalile wotenda
watumigwa, wanhu wawagala watamu
mvisazi na mmikeka, muladi sisila da
Petulo diwakwase wanhu wayagwe
viyakalile kobita.
16 Lunhu lwa wanhu lwiza kulawa
mmabuga geli behi na Yelusalemu, na
kuwagala wanhu wose wakalile wolumwa
hebu wakalile na vinyamkela, na wose
wahonyigwa.

Watumigwa wodununzigwa

17 Abaho mulava nhosa mkulu na
wayage wose, na wanhu wa kibumbila cha
Masadukayo, wawonela migongo ng'hani
watumigwa, avo wasonga kuwehila.
18 Wawagoga watumigwa na kuwag-
odeka mkifungo.
19 Lakini ikilo msenga wa kuulanga
wa Mndewa kafungula nyivi za ikifungo,
kawalava kunze iwatumigwa, kawalon-
gela,
20 "Gendeni mkeme Mng'anda ya Mu-
lungu, walongeleni wanhu mbuli ya ugima
uno."
21 Watumigwa watogola, na imitootondo
wengila Mng'anda ya Mulungu na wasonga
kufundiza.

Mulava nhosa mkulu na wayage
wawakema hamoja wavele wose wa Izilaeli
mkitala, abaho walagiza watumigwa
walavigwe mkifungo na wagaligwe hau-
longozi wao.
22 Lakini wakulu wa wakalizi wa Ng'anda
ya Mulungu viwacholile, hawawavikile
iwatumigwa mkifungo, avo wabwela
mkitala na kulonga,

23 “Vituvikile mkifungo, tukivika kihindigwa na wakalizi wose wokaliza zinyivi, lakini vitufungule zinyivi, hatumvikile munhu bule mgati!”
24 Wakulu wa walava nhosa na wakulu wa wakalizi wa Ng'anda ya Mulungu viwahulike avo, wakanganya kija kiwalawilile watumigwa.
25 Abaho munhu imoja keza kawalongela, “Tegelezeni! Wanhu wamuwagodeke mkifungo wa Mng'anda ya Mulungu wofundiza wanhu!”
26 Avo mkulu wa wakalizi wa Ng'anda ya Mulungu kachola hamoja na wanhu zake wawagoga iwatumigwa. Hawawagogile kwa nguvu, kwavija wawadumba wanhu sekewawatowe mabwe.
27 Wawagala iwatumigwa mgati, na wawemiza haulongozi wa mkitala, na mulava nhosa mkulu kawalongela,
28 “Tuwagomesa sekemufundize kwa twaga da munhu ino, lakini loleni kimtendile! Mugabwililisa mafundizo genu mwiisi yose ya Yelusalemu, na molonga tweye wao kilamuso cha ifa yake!”
29 Petulo na watumigwa wayagwe wedika, “Tolondeka tumtegeleze Mulungu siyo wanhu.
30 Mweye mumkoma kwa kumuwamba mumsalaba, lakini Mulungu wa wahenga zetu kamzilibula Yesu kulawa kwa wafile.
31 Mulungu kamwinula mbaka mwambu wa mkono wake wa kudila kamtenda Mulangulizi na Mkombola, kuwatenda wanhu wa Izilaeli waleke nzambi zao na Mulungu yazigele kumgongo.
32 Tweye tuzona mbuli azo, tweye na Loho Yang'alile, yeli nhunza ya Mulungu kwa wose womtogola.”
33 Wanhu wa mkitala viwahulike avo, wagevuzika ng'hani walonda kuwakoma iwatumigwa.
34 Lakini imoja wao, Mfalisayo yakemigwe Gamalieli yakalile mfundiza Malagizo ga Musa yadumbigwe ng'hani na wanhu wose, kema aho mkitala. Kawalongela watumigwa walavigwe kunze kidogo,
35 abaho kawalongela wanhu wa mkitala, “Waizilaeli wayangu, iteganyeni ng'hani na kija kimulonda kuwatendela wanhu wano!
36 Baho umwaka kukala na munhu yakemigwe Teuda, kaitenda munhu mkulu, na wanhu gana na nne wailumba nayo. Lakini kakomigwa na wanhu zake wamkweleleze waimwaga na mbuli zake zihelela baho.
37 Abaho, Yuda mwenekae wa Galilaya kalawilila mna ikipindi cha kuwapeta wanhu, na heyo vivija kakala na lunhu mkulu, lakini vivija kakomigwa, na wanhu zake wose wamkweleleze waimwaga.
38 Lelo, nowalongeleni, sekemuwatendele mbuli yoyose wanhu wano. Walekeni! Kamba kija kiwaitogolele kutenda cholawa kumwao wenyego, hondakitendeke bule,
39 lakini kamba cholawa kwa Mulungu, hondamuwahume bule. Baho mogomba na Mulungu!”

Wanhu wa mkitala wakweleleza mbuli za Gamalieli.

40 Wawakema iwatumigwa mkitala, wawatowa mbalati, na wawalagiza sekewalonge kabili kwa twaga da Yesu, abaho wawalekesa.
41 Watumigwa viwasegele mkitala, wakala na deng'ho kwavija Mulungu katogola wageligwe kinyala mbuli ya twaga da Yesu.
42 Kila siku wagendelela kufundiza na kuwapetela wanhu Mng'anda ya Mulungu na mzikae za wanhu, kamba Yesu Kilisito iyo Mkombola.

6

Watazaji saba

1 Siku vizigendelele wanahina viwakalile wokongezeka, kukala na ndwagi mna Iwayahudi wolonga Kigiliki na waja iwolonga Kiebulania. Wayahudi iwolonga Kigiliki walonga kamba wagane wakiwa weli kumwao wasemwigwa muna ukugoleligwa sente kila siku.
2 Avo iwatumigwa longo na wabili wawakema wanahina wose wawalongela, “Havinogile bule kumwetu kuleka kuwapetela wanhu mbuli ya Mulungu na kuwagolela lujo.
3 Avo, ndugu zangu, saguleni wanhu saba kumwenu wajuwike kamba wamema Loho Yang'alile na nzewele, na toweka wawe wakulu wa mbuli ino.
4 Lakini tweye tompula Mulungu na kuwapetela wanhu mbuli ya Mulungu kipindi chetu chose.”
5 Wanhu wose wanogelwa na mbuli za watumigwa, avo wamsagula Sitefano munhu yamemile kutamanila na Loho Yang'alile, hamoja na Filipo na Polokolo na Nikanoli, Timona na Palimena na Nikolasi munhu hali Muyahudi kulawa Antiokia iyo yakalile yengile mwiidini ya Kiyahudi.
6 Abaho wanhu wao wose wagaligwa kwa iwatumigwa, wao wampula Mulungu na kuwekila makono.
7 Avo mbuli za Mulungu zigendelela kwenela. Wanahina wongezeka ng'hani ako Yelusalemu na walava nhosa wengi wamtogola Yesu.

Sitefano kogogigwa

8 Mulungu kamgwaa ng'hekewa na nguvu Sitefano, nayo kadaha kutenda unzonza na vifukuzi mna iwanhu.

9 Lakini kalemigwa na wanhu wayagwe wakalile wanhu wa ng'anda ya kumpula Mulungu, ikemigwe, “Ng'anda ya kumpula Mulungu ya wanhu Walekesigwe,” wanhu awo walawa Kilene na Alekizandilia. Wayagwe walawa isi za Kilikia na Asiya.
10 Lakini Loho Yang'alile kamgwaa nzewele Sitefano viyakalile kolonga, mbaka walemelwa kumuhuma.
11 Avo wawahonga wanhu walonge, “Tumuhulika komulonga vihile Musa na Mulungu!”
12 Kwa ulonzi uno wawading'hula wanhu, wavele na wafundiza Malagizo ga Musa. Wamgoga Sitefano na kumgala mkitala cha Wayahudi.
13 Abaho wawagala wanhu wayagwe walonge uvizi mbuli yake, walonga, “Siku zose munhu ino koilonga vihile Ng'anda ya Mulungu na Malagizo ga Musa.
14 Tumuhulika kolonga kamba Yesu wa Nazaleti koibomola Ng'anda ya Mulungu na kugalusa vihendo vetu vitugweleligwe na Musa!”
15 Wanhu wose wakalile mkitala wambunhulila meso Sitefano, wachona kihanga chake kiigala na kihanga cha msenga wa kuulanga.

7

Sitefano kolonga na wanhu wa mkitala

1 Mulava nhosa mkulu kamuuza Sitefano, “Mbuli zino za ukweli?”
2 Sitefano kawedika, “Tata zangu na ndugu zangu, nhegelezeni! Muhenga wetu Abulahamu yang'hali hanachola kukala isi ya Halani, Mulungu wa ukulu kamulawilila mwiisi ya Mesopotamia.
3 Mulungu kamulongela, ‘Segela mwiisi yako, waleke wanhu wa lubuga lwako uchole isi yonda nikulagusile.’
4 Avo kalawanya mwiisi ya Wakalidayo kachola kukala kudibuga da Halani. Tatake Abulahamu viyafile, Mulungu kamulongela Abulahamu yeze mwiisi ino yumukala sambi.
5 Mulungu hamgwelele Abulahamu hata kimhongwe kidodo kiwe chake mwenyego, lakini Mulungu kamulongela komgwaa, iwe yake na lukolo lwake. Mulungu viyamulongele avo, Abulahamu kakala kaduhu wana.
6 Vino vivo Mulungu viyamulongele Abulahamu, ‘Lukolo lwako lokala mwiisi ya ugeni, ako wokuwa watumwa na wotendigwa vihile kwa miyaka magana mane.
7 Lakini nowatagusa wanhu wondawawatende watumwa. Abaho lukolo lwako lolawa mwiisi iyo na wonigwaa ukulu niye hanhu hano.’
8 Abaho Mulungu kamgwaa Abulahamu kihendo cha kwingila kumbi kamba kilaguso cha lagano. Avo Abulahamu kamwingiza kumbi Isaka siku ya nane toka viyavumbuke. Vivija Isaka kamwingiza kumbi mwanage, yakemigwe Yakobo, na Yakobo kawengiza kumbi waja wahenga zetu longo na wabili.”
9 “Wanage Yakobo wamonela migongo mdodo wao Yusufu na wamchuuza yawe mtumwa mwiisi ya Misili. Lakini Mulungu kakala hamoja nayo,
10 kamuhonya na magayo gake. Yusufu viyagaligwe kwa Falao mndewa wa Misili, Mulungu kamtenda yanogeligwe, na nzewele zake zoneka, avo mndewa wa Misili kamtenda yawe mkulu wa wakulu wa Isi, na mkulu wa wasang'hanaji wa mng'anda.
11 Abaho kukala na lufilili lwa nzala mwiisi yose ya Misili na Kanaani, itendile wanhu wadununzike. Wahenga zetu hawapatile lujo bule.
12 Yakobo viyahulike ako Misili kukala na ndiya, kawatuma wanage, wahenga zetu, mwanza wa ichanduso kuvika ako.
13 Viwacholile mwanza wa kabili, Yusufu kailagusa kwa ndugu zake, na mndewa Falao kalujuwa lukolo lwa Yusufu.
14 Avo Yusufu kawatuma wasenga kwa tatake Yakobo, wamulongele heyo na lukolo lose weze Misili, wose kwa wose wakala malongo saba na tano.
15 Abaho Yakobo kachola Misili, ako heyo na wanage wafa.
16 Ng'huli zao zigaligwa Shekemu, ako wazikigwa mna gamapanga gayagulile Abulahamu kwa sente kulawa kuna ulukolo lwa Hamoli.”
17 “Kipindi cha Mulungu kutenda gayamulongele Abulahamu vikikalile behi, wanhu zetu wongezeka ng'hani mwiisi ya Misili.
18 Abaho mndewa iyagwe yalekile kumjuwa Yusufu kasonga kutawala mwiisi ya Misili.
19 Kawatendela usede wahenga zetu na kuwatenda vihile, kawalagiza waweke kunze wanao ving'hele, muladi wafe.
20 Musa kavumbuka mna ikipindi acho, kakala mwana yanogile. Kaleligwa na mamake kwa miezi midatu,
21 na viyekigwe kutali na ukae, mndele wa Falao kamsola na kamulela kamba mwanage.
22 Musa kafundizigwa ubala wose wa Wamisili na kawa munhu mkulu kwa kulonga na sang'hano.”
23 “Musa viyavikize miyaka malongo mane, kachola kuwalola ndugu zake Waizilaeli.

24 Kamona imoja wao kotendiligwa vihile na Mmisili, avo kachola kumtaza Mwizilaeli kwa kumulipa gehile Mmisili kwa kumkoma.
25 Kagesa ndugu zake Waizilaeli wahajuwile kamba Mulungu yahawakombole kubitila heyo, lakini wao hawajuwile.
26 Imitondo yake kawona Waizilaeli wabili woitowa, kageza kuwagombeleza kawalongela, 'Nhegelezeni mweye mwa ndugu habali moitowa kamba avo?'
27 Lakini ayo yakalile yomtowa miyage kamsung'ha Musa kumgwazo. Kamuuza, 'Nani yakutendile mulangulizi na mulamuzi wetu?
28 Hebu kolonda kunikoma kamba viumkomile ija Mmisili jana?'
29 Musa viyahulike avo, kalawanya mwiisi ya Misili kachola mwiisi ya Midiani. Ako kapata wana wabili."
30 "Viibitile miyaka malongo mane, msenga wa kuulanga kamulawililа Musa kuna ikisolo kikalile chokwaka kuluwala behi na lugongo lwa Sinai.
31 Musa kakanganya ng'hani kija kiyone, kachola behi ya kisolo yalole goya. Lakini kahulika sauti ya Mndewa,
32 'Niye na Mulungu wa wahenga zako, Mulungu wa Abulahamu na Mulungu wa Isaka na Mulungu wa Yakobo.' Musa kagwaya kwa bwembwe na hagezile kulola kabili.
33 Mndewa kamulongela, 'Vula vilatu vako, kwavija hanhu aho hawimile hang'ala.
34 Niwona wanhu zangu viwodununzigwa mwiisi ya Misili. Nihulika viwogutililа, nihumuluka niwahonye. Avo sambi nokutuma uchole Misili.' "
35 "Musa iyo yalemigwe na wanhu wa Izilaeli, viwamulongile, 'Nani yakutendile mulangulizi na mulamuzi kumwetu?' Musa iyo yatumigwe na Mulungu kuwalanguliza wanhu na kuwakombola kubitila msenga wa kuulanga yamulawililе hana ikisolo kikwaka.
36 Kawalongoza wanhu walawe Misili, kwa kutenda unzonza na vilaguso mwiisi ya Misili na hana Ibahali ya shamu kwa miyaka malongo mane kuluwala.
37 Musa iyo yawalongele wanhu wa Izilaeli, 'Mulungu kowasagulileni mtula ndagu wake, kamba viyanhumile niye na kokuwa imoja wa wanhu zenu.'
38 Musa iyo yakalile na lung'husesa lwa wanhu wa Izilaeli kuluwala, kakala ako na wahenga zetu na msenga wa kuulanga yalongile nayo hana Ulugongo lwa Sinai, na kabokela mbuli za ugima wa Mulungu yatugwelele tweye."
39 "Lakini wahenga zetu walema kumtogola, wamsung'ha kumgwazo na walonga yahanogile kumwao wahabweleganye Misili.
40 Avo wamulongela Haluni, 'Tutendele mulungu yonda yatulongoze. Hatujuwa kinhu gani kimulawilile Musa, yatulavile Misili.'
41 Avo watenda kinyago cha ng'ombe, wakigwaa ukulu, watenda nyimwili nyimwili kudeng'helela kija kiwatendile.
42 Mulungu kawaleka na kawatenda wazigwee ukulu nhondo za kuulanga, kamba viyandikigwe mna ikitabu cha watula ndagu wa Mulungu."
"Mweye wanhu wa Izilaeli! Si niye bule yumunichinjile wanyama na kundavila nhosa
kwa miyaka malongo mane kuja kuluwala?
43 Mweye mkipapa kiheha cha mulungu Moleki,
na kinyago cha nhondo ya mulungu wenu Lefani,
vinyago vimutendile vivo vimvitambikile, avo nowahamizila mwiisi ya Babeli."
44 "Wahenga zetu wakala na kiheha kilagusa kamba Mulungu kabaho ako kuluwala. Kitendigwa kamba Mulungu viyamulongele Musa yakitende, kiigalile na kija kiyaone.
45 Abaho, wahenga zetu wakibokele acho ikiheha kwa wahenga zao. Wakipapa viwacholile hamoja na Yoshua na wachola nacho mna ziisi ziyawabitize Mulungu. Kikala kuko mbaka kipindi cha Daudi.
46 Daudi kanogeligwa na Mulungu na kampula Mulungu yamtogolele yatende hanhu hakukala Mulungu wa Yakobo.
47 Lakini Sulemani iyo yamzengele Mulungu ng'anda."
48 Lakini Mulungu yeli Uchanha Ng'hani hakala mng'anda izengigwe kwa makono ga wanhu, kamba mtula ndagu wa Mulungu viyolonga,
49 "Ulanga acho kigoda changu
na isi iyo inikile magulu gangu.
Ng'anda ya gani yonda munizengele niye?
Hanhu gani hondanikale niye?
50 Niye mwenyego iyo nhendile vinhu vose vino."
51 Abaho Sitefano kalonga, "Mweye muli na mizoyo midala, na mulekile kumjuwa Mulungu, mweye musitile magwiti genu kutegeleza usenga wa Mulungu! Mwiigala na wahenga zenu na mweye vivija momulema Loho Yang'alile!
52 Vino hana mtula ndagu yoyose wa Mulungu wahenga zenu wamulekile kumdununza? Wawakoma wasenga wa Mulungu wao kulawa umwaka walongile kwiza kwa Msang'hanaji wake Yanogile. Na sambi mumuhinduka na kumkoma.

53 Mweye wao mubokele malagizo ga Mulungu, gamgweleligwe na wasenga wa kuulanga, lakini hamgagogile bule!"

Sitefano kotoigwa mabwe

54 Wanhu wa mkitala viwamtegeleze Sitefano, wagevuzika ng'hani, wadafuna meno gao.

55 Lakini Sitefano kuno kamema Loho Yang'alile, kalola uchanha kuulanga kawona ukulu wa Mulungu na Yesu kema mwambu wa mkono wa kudila wa Mulungu.

56 Kalonga, "Loleni, nouwona ulanga ugubuka na Mwana wa Munhu kema mwambu wa mkono wa kudila wa Mulungu!"

57 Kwa nyangi wanhu wa mkitala wasita magwiti gao. Bahaja wanhu wose wamzumhila Sitefano,

58 wamulava kunze ya buga, wamtowa mabwe. Waja wakalile womtowa mabwe waleka viwalo vao kwa mbwanga imoja twaga jake Sauli.

59 Viwakalile womtowa mabwe Sitefano kapula, "Mndewa Yesu, ibokele loho yangu!" 60 Kafugama kaguta, "Mndewa! ugele kumgongo nzambi yao ino!" Viyalongile avo kafa.

8

1 Nayo Sauli kona vinoga kukomigwa kwa Sitefano.

Sauli kowadununza wanhu wamtogole Yesu

Mna izisiku azo wanhu wamtogole Yesu ako Yelusalemu wasonga kudununzigwa vihile. Wanhu wose wamtogole Yesu, wahaleka watumigwa, wakala wapwilililike mwiisi iyo ya Yudea na Samalia.

2 Wanhu wanogile wamzika Sitefano na wamulilila ng'hani.

3 Lakini Sauli kalonda kuwadununza wanhu wamtogole Yesu. Kachola ng'anda mbaka ng'anda, kawalava kunze wanhu wamtogole Yesu, wambigalo kwa watwanzi, na kaweka mvifungo.

Mbuli Inogile yopetigwa ako Samalia

4 Wanhu wamtogole Yesu wapwilililike wachola kila hanhu kuwapetela wanhu Mbuli Inogile.

5 Filipo kachola kudibuga da Samalia na kawapetela wanhu mbuli ya Kilisito Mkombola.

6 Lunhu lwa wanhu lumtegeleza goya Filipo viyalongile na kuwona unzonza uyatendile.

7 Vinyamkela wawalawa wanhu kwa kulila, na wanhu wengi waholole na mbetembete wahonyigwa.

8 Avo kukala na deng'ho kulu kudibuga dija.

9 Munhu imoja twaga jake Simoni kakala yokala mumo, kawazanya Wasamalia kwa uhawi wake. Kaitenda kamba kakala munhu mkulu.

10 Wanhu wose kudibuga dija, wakulu kwa wadodo wamtegeleza ng'hani, walonga, "Munhu ino kana udahi wa Mulungu ukemigwa, 'Udahi Mkulu'."

11 Wamtegeleza ng'hani kwavija kwa miyaka mingi kawazanya kwa uhawi wake.

12 Lakini viwautogole usenga wa Filipo, usenga wa Mbuli Inogile ya Undewa wa Mulungu na mbuli ya twaga da Yesu Kilisito, wose wabatizigwa, wambigalo kwa watwanzi.

13 Simoni nayo katogola, viyamambukize kubatizigwa kakala yokwanga na Filipo na kakanganya viyone unzonza na vilaguso vikalile vitendigwa.

14 Watumigwa wakalile Yelusalemu wahulika wanhu wa Samalia waibokela mbuli ya Mulungu, avo wawatuma Petulo na Yohana kumwao.

15 Viwavikile, wawapulila kwa Mulungu wanhu wamtogole Yesu wambokele Loho Yang'alile.

16 Kwavija Loho Yang'alile kakala yang'hali hanamuhulumukila munhu yoyose kumwao, wakala wabatizigwe kwa twaga da Mndewa Yesu diiyeka.

17 Abaho Petulo na Yohana wawekila makono, wabokela Loho Yang'alile.

18 Simoni kona wanhu wamtogole Yesu wambokela Loho Yang'alile viwekiligwe makono na watumigwa. Avo kalonda kuwagwaa sente Petulo na Yohana,

19 kalonga, "Naniye nigweleleni udahi uno, muladi munhu yoyose yonda nimwikile makono gangu yabokele Loho Yang'alile."

20 Lakini Petulo kamwidika, "Upotele kutali gweye na sente zako, kwa kugesa kodaha kugula kwa sente nhunza ya Mulungu!

21 Kuduhu hanhu hohose mwiisang'hano yetu, kwavija moyo wako haugesa ganogile mgameso ga Mulungu.

22 Avo leka nzambi zako, na magesa gako gehile na mpule Mndewa yagele kumgongo.

23 Kwavija nokona kumema migongo na kwa mfungwa wa nzambi."

24 Simoni kamulongela Petulo na Yohana, "Mhulileni kwa Mndewa, gano gamulongile sekegandawilile."

25 Viwamambukize kulonga gaja gawone na kuwapetela wanhu usenga wa Mndewa, Petulo na Yohana wabwela Yelusalemu. Mnzila wawapetela Mbuli Inogile wanhu wa mvijiji va Samalia.

Filipo na mkulu wa Isiyopiya

26 Msenga wa kuulanga wa Mndewa kamulongela Filipo, “Itande uchole kusini kubitila nzila ilawa Yelusalemu kuchola Gaza.” Nzila ino sambi haitumika.
27 Avo Filipo kaitanda na kuchola. Muisiopiya yeliduhu kimbigalo, yakalile munhu mkulu mna ingama ya Kandake mndewa wa kitwanzi wa Isiopiya kakala mnzila ya kuchola ukayake. Kakala Yelusalemu komtambikila Mulungu na kakala yobwela ukayake na mtuka wa kubulula.
28 Viyakalile mnzila kakala yosoma kitabu cha mtula ndagu wa Mulungu Isaya.
29 Avo Loho Yang'alile kamulongela Filipo, “Genda kakale behi na mtuka uja.”
30 Baho Filipo kakimbila behi na mtuka kamuhulika munhu ayo kosoma kitabu cha mtula ndagu wa Mulungu Isaya. Filipo kamuuza, “Vino kogajuwa gago gousoma?”
31 Mkulu ayo kedika, “Nodahaze kugajuwa bila munhu kunifambulila?” Avo kamgoneka Filipo yakwele mumtuka na yakale hamoja nayo.
32 Munhu ayo kakala yosoma hanhu hano mna Gamaandiko Gang'alile,
“Kakala kamba ng'hondolo yogaligwa kuchinjigwa,
kamba mwana ng'hondolo yanyamale huupi viyokanhigwa mibahila,
halongile mbuli.
33 Kageligwa kinyala na koneligwa.
Kuduhu munhu yodaha kulonga mbuli za lukolo lwake,
kwavija ugima wake mwiisi uvika kuuhelelo.”
34 Mkulu iyo kamuuza Filipo, “Nongele mtula ndagu wa Mulungu kolonga mbuli ya nani? Mbuli yake mwenyego hebu ya munhu iyagwe?”
35 Filipo kasonga kulonga, kasongela hanhu hano ha Maandiko Gang'alile, kamulongela Mbuli Inogile ya Yesu.
36 Viwakalile wogendelela na mwanza, wavika hanhu hakalile na mazi, mkulu ayo kalonga, “Hano hana mazi. Kinhu gani kingomesa ndeke kubatizigwa?” 37 Filipo kamulongela, “Kodaha kubatizigwa kamba wahatogola kwa moyo wako wose. Mkulu ayo kamwidika, ‘Notogola kamba Yesu Kilisito iyo Mwana wa Mulungu’.”
38 Mkulu ayo kalagiza mtuka wime. Filipo na mkulu iyo wahumulukila mgamazi, Filipo kambatiza.
39 Viwalawile mgamazi, Loho wa Mndewa kamsegeza Filipo. Mkulu ayo hamonile kabili, lakini kagendelela na mwanza kuno kamema deng'ho.
40 Filipo kasinhukila ka Azoto, kachola isi ya Kaisalia na mnzila kawapetela wanhu Mbuli Inogile kila buga.

9

Sauli komtogola Yesu
Sang'h 22:6-16; 26:12-18
1 Mna ikipindi acho Sauli kagendelela kuwehila na kuwakoma wanahina wa Mndewa. Kachola kwa mulava nhosa mkulu,
2 kapula baluwa ya kujuwika mng'anda ya kumpula Mulungu ako Damesiki, muladi yahamvika munhu yoyose mtwanzi hebu mbigalo kotogola nzila ya Mndewa yamgoge yamgale Yelusalemu.
3 Sauli viyakalile mnzila behi na kuvika Damesiki, bahaja mulenge kulawa kuulanga ummwemwesela banzi zose.
4 Kagwa hasi na kahulika sauti yomulongela, “Sauli, Sauli! Habali konidununza?”
5 Sauli kauza, “Mndewa, gweye kwa nani?”
Kedika, “Niye na Yesu yuunidununza.
6 Lakini inuka uchole kudibuga, ako kolongeligwa cha kusang'hana.”
7 Wanhu wakalile mwanza umoja na Sauli wema, hawalongile mbuli, sauti waihulika lakini hawamonile munhu.
8 Sauli kenuka, kabenzula meso gake, lakini hachonile kinhu. Avo wamgoga mkono wamulongoza Damesiki.
9 Kwa siku ndatu hadahile kulola, na kipindi chose acho hadile na hang'wile kinhu chochose.
10 Kukala na mwanahina wa Yesu kuko Damesiki twaga jake Anania. Mulungu kamulagusila kinhu mzinzozi, Mndewa kamkema, “Anania!”
Anania kedika, “Aino baha Mndewa.”
11 Mndewa kamulongela, “Winuke uchole Mnzila Igoloke. Kuna ing'anda ya Yuda muuze munhu yokemigwa Sauli kulawa Taliso. Heyo kompula Mulungu,
12 Mulungu kamulagusila kinhu, kamona munhu yakemigwe Anania keza na kumwikila makono gake yadahe kulola kabili.”
13 Lakini Anania kamwidika, “Mndewa wanhu wengi wanongela mbuli zake munhu ino na gaja gose gayawatendele wanhu zako wa mwiisi ya Yelusalemu.
14 Nayo keza Damesiki kwa udahi kulawa kwa wakulu wa walava nhosa kuwagoga wanhu wose wokugwaa ukulu gweye.”
15 Mndewa kamulongela, “Genda kwavija nimsagula yanisang'hanile, kutenda twaga jangu dijuwike na wanhu haweli Wayahudi na wandewa wao na wanhu wa Izilaeli.
16 Niye mwenyego nomulagusila vonda yadununzike mbuli yangu.”
17 Avo Anania kachola kengila mng'anda iyakalile Sauli, kamwikila makono, kalonga, “Ndugu yangu Sauli, Mndewa kanhuma, Yesu mwenyego yakulawilile gweye mnzila viukalile kokwiza hano.

Kanhuma muladi udahe kulola kabili na umemezigwe Loho Yang'alile.
18 Bahaja vinhu kamba vibale vilagala mgameso ga Sauli, na kadaha kulola kabili, kenuka na kabatizigwa,
19 viyamambukize kuja, nguvu zake zimbwelela."

Sauli kowapetela wanhu ako Damesiki

Sauli kakala siku ndodo na wanahina wa Yesu ako Damesiki.
20 Baho kasonga kuwapetela wanhu mzing'anda za kumpula Mulungu kamba Yesu iyo Mwana wa Mulungu.
21 Wanhu wose wamuhulike wakanganya wauza, "Vino ino siyo heyo yawakomile wanhu wamgwelele ukulu Yesu mwiisi ya Yelusalemu. Hezile hano mbuli ya kuwagoga wanhu wao na kuwagala kwa wakulu wa walava nhosa?"
22 Lakini Sauli kawapetela wanhu kwa udahi mkulu, na kulonga kwake kamba Yesu Kilisito kakala Mkombola kuwatenda Wayahudi wakalile Damesiki walemelwe kumwidika.
23 Vizibitile siku nyingi, Wayahudi waiting'hana na wakala kiseto cha kumkoma Sauli.
24 Lakini kalongeligwa mbuli iyo, imisi na ikilo wakaliza hana ulwivi lwa kwingila kudibuga muladi wamkome.
25 Lakini ikilo kimoja wanahina wakalile na Sauli wamsola, wamuhumulusa mdigelo kulu kubitila zonzo dikalile muuluwa uzunguluke dibuga.

Sauli ako Yelusalemu

26 Sauli kachola Yelusalemu kalonda kuilumba na wanahina. Lakini wose wamdumba, kwavija hawatogole kamba Sauli nayo kakala mwanahina.
27 Abaho Balinaba keza kumtaza Sauli, na kamgala kwa watumigwa. Kawasimulila vija Sauli viyamonile Mndewa mnzila na Mndewa kalonga nayo. Vivija kawalongela vija Sauli viyawapetele wanhu wa Damesiki kwa twaga da Yesu.
28 Avo Sauli kakala nao na kachola kudibuga jose da Yelusalemu, kawapetela wanhu wa Damesiki kwa twaga da Mndewa kwa kugangamala.
29 Vivija kalonga na kuibamilila na Wayahudi wolonga Kigiliki, lakini hewo walonda kumkoma.
30 Wanhu wamtogole Yesu viwone vivo, wamgala Sauli mbaka kudibuga da Kaisalia na wamuleka yachole Taliso.
31 Avo kipindi acho vibumbila va wanhu wamtogole Yesu vikala moyo hole kila hanhu kuko Yudea na Galilaya na Samalia. Kubitila Loho Yang'alile yakalile yowagangamiza wanhu, wanhu wongezeka ng'hani viwakalile wokala kwa kumdumba Mndewa.

Petulo kotenda unzonza kudibuga da Ludia na Yopa

32 Petulo kagenda kila hanhu, siku dimoja kachola kuwatembelela wanhu wamtogole Yesu wakalile ako Ludia.
33 Ako kamting'hana munhu yakemigwe Enea, yakalile yaholole na hadahile kwinuka mulusazi kwa miyaka minane.
34 Petulo kamulongela, "Enea, Yesu Kilisito kokuhonya. Lamuka mulusazi lwako tandika lusazi lwako." Bahaja Enea kenuka.
35 Wanhu wose wakalile Ludia na Saloni wamona Enea, nao wamtogola Mndewa.
36 Ako Yopa kukala na mtwanzi yakemigwe Tabita yakalile mwanahina wa Yesu, Twaga jake kwa Kigiliki Dolikasi, fambulo jake, "Mhala," Mtwanzi ayo kakala yotenda ganogile na kuwataza wakiwa.
37 Kipindi acho mtwanzi ayo kalumwa, abaho kafa. Lukuli lwake lusunhigwa lwikigwa mdigati da uchanha.
38 Buga da Yopa hadikalile kutali ng'hani na buga da Ludia. Wanahina wa Yesu ako Yopa viwahulike kamba Petulo kakala kuko Ludia, wawatuma wanhu wabili na usenga uno, "Tokupula ulopole wize kumwetu."
39 Avo Petulo kachola nao. Viyavikile kagaligwa mdigati da uchanha ako wagane wose wamzunguluka kuno wolila na kumulagusila viwalo vose viyasonile Dolikasi viyakalile yang'hali mgima.
40 Petulo kavilava kunze, kafugama mavindi kampula Mulungu, abaho kaluhindukila lukuli lwa mtwanzi ayo yafile, kalonga, "Tabita, lamuka!" Nayo kabenzula meso gake, viyamonile Petulo, kagandamuka.
41 Petulo kamgoga mkono kamtaza kwinuka. Abaho kawakema wanhu wose wamtogole Yesu, wayagwe wakala wagane kamwika haulongozi wa hewo, kuno ka mgima.
42 Mbuli ino ibwililika kudibuga jose da Yopa na wanhu wengi wamtogola Mndewa.
43 Petulo kagendelela kukala ako Yopa kwa siku nyingi mwiikae ya munhu yakalile yowamba ng'hwembe yakemigwe Simoni.

10

Petulo na Kolinelio

1 Kukala na munhu imoja mwiisi ya Kaisalia yakemigwe Kolinelio, kalala mkulu wa kibumbila cha wakalizi gana wa Kilumi kikemigwe, "Kibumbila cha Italia."
2 Kakala munhu yomdumba Mulungu, heyo na wanhu wose wa mulubuga lwake wamgwaa ukulu Mulungu. Vivija kasang'hana ng'hani kuwataza wanhu

wakiwa na kakala yompula Mulungu siku zose.
3 Siku dimoja saa tisa imisi, Mulungu kamulagusila kinhu, kamona msenga wa kuulanga wa Mulungu kamwizila kamulongela, “Kolinelio!”
4 Kolinelio kamulola bunhuu msenga ayo wa kuulanga kwa bwembwe kamulongela, “Go mkulu, kuna choni?”
Msenga wa kuulanga kamwidika, “Mulungu kanogelwa kumpula kwako na sang'hano ya kuwataza wakiwa, nayo hakusemwa bule.
5 Watume wanhu sambi baha, wachole Yopa kwa munhu imoja yokemigwa Simoni Petulo.
6 Heyo mgeni mna ikae ya munhu yokemigwa Simoni, muwamba ng'hwembe, kokala behi ya Bahali.”
7 Abaho msenga ayo wa kuulanga kasegela, Kolinelio kawakema wasang'hanaji zake wabili na mkalizi wake imoja wa iwasang'hanaji zake, yomdumba Mulungu.
8 Kawalongela kija kilawilile, abaho kawatuma wachole Yopa.
9 Siku diyagwe viwakalile mnzila behi na Yopa, imisi Petulo kachola kudigati da uchanha kumpula Mulungu.
10 Kona nzala na kalonda kuja kinhu chochose, lujo vilukalile lotandigwa, Mulungu kamulagusila kinhu.
11 Kona ulanga ugubuka na kona kinhu kamba mgolole mkulu uwambigwe mhande zake nne wohumulusigwa hasi.
12 Mgati yake kukala na wanyama wose na wang'onyo wotambala na ndege.
13 Kahulika sauti yomulongela, “Petulo, lamuka uchinje uje!”
14 Lakini Petulo kalonga, “Aka, Mndewa, sinakuja bule kinhu kigomigwe hebu kihile.”
15 Sauti imulongela kabili, “Sekeuvikeme viha vinhu viyatendile Mulungu vinoge.”
16 Mbuli ino ilawilila miyanza midatu, abaho kinhu acho kigaligwa kuulanga.
17 Petulo viyakalile kokanganya fambulo da kinhu acho, wanhu watumigwe na Kolinelio wavika hana ing'anda ya Simoni, na wakala wemile haulongozi wa ulwivi.
18 Wakema, wauza, “Vino hano hana mgeni yoyose yokemigwa Simoni Petulo?”
19 Petulo kakala yang'hali yogelegeza fambulo da kinhu acho, baho Loho Yang'alile kamulongela, “Tegeleza! Kuna wanhu wadatu wokuzahila.
20 Avo sekeunyawenyawe, itande uchole nao, kwavija niye iyo niwatumile.”
21 Avo Petulo kahumuluka kawalongela wanhu wao, “Niye iyo yumumzahila. Muwinza choni?”
22 Wamwidika, “Mkulu Kolinelio katutuma. Munhu ayo kanoga na komdumba Mulungu na katogoligwa ng'hani na Wayahudi. Msenga yang'alile wa kuulanga kamulongela yakugoneke gweye ukayake. Muladi yahulike chondaulonge.”
23 Petulo kawagoneka wanhu awo kumwake, ikilo acho kawagwaa hanhu ha kuwasa.
Imitondo yake kaitanda kachola nao na wanhu wayagwe wamtogole Yesu kulawa Yopa wachola nayo.
24 Imitondo yake wavika mwiisi ya Kaisalia. Kolinelio kakala kowabeta, hamoja na ndugu na mbwiga zake wa behi yawagoneke.
25 Petulo viyakalile behi kuvika, Kolinelio kenuka kamcholela, kagwa kingubanguba kamtambikila.
26 Petulo kamwinula, kamulongela, “Inuka, niye mwenyego na munhu kamba gweye.”
27 Petulo kagendelela kulonga na Kolinelio viyakalile kokwingila mng'anda, mumo kawavika wanhu wengi waiting'hana.
28 Petulo kawalongela, “Mweye wenyego mujuwa goya kamba Muyahudi kagomigwa na malagizo gake sekeyamtembelele hebu kuilumba na munhu hali Muyahudi. Lakini Mulungu kandagusila sekenimkeme munhu yoyose keha hebu hafaya.
29 Na viundagize, silemile bule niza, avo nokuuza kabili kung'hemela choni?”
30 Kolinelio kalonga, “Siku ndatu zibitile mna isaa kamba ino, saa tisa imisi, ng'hala nimpula Mulungu mng'anda yangu. Bahaja munhu yavalile viwalo vizelu chuwee, kema haulongozi wangu,
31 kalonga, ‘Kolinelio! Mulungu kahulika viumpulile na kazitogola sang'hano zako za kuwataza wanhu wakiwa.
32 Mtume munhu yachole Yopa kwa munhu yokemigwa Simoni Petulo. Kokala mwiikae ya Simoni muwamba ng'hwembe, kokala behi na Bahali.’
33 Avo bahaja niwatuma wanhu kumwako, na kutenda goya viwizile. Sambi wose twabaha haulongozi wa Mulungu, tobetela kuhulika mbuli yoyose yakulagize Mndewa ulonge.”

Ulonzi wa Petulo

34 Baho Petulo kasonga kulonga, “Sambi nojuwa kweli Mulungu hambagula munhu yoyose.
35 Wose womgwaa ukulu na kutenda ganogile kowatogola, hatonga wolawa isi gani.
36 Muujuwa usenga uyaugalile kwa wanhu wa Izilaeli, kuwapetela wanhu

Mbuli Inogile igala tindiwalo kubitila Yesu Kilisito yeli Mndewa wa wanhu wose.

37 Muzijuwa mbuli ng'hulu zitendeke mwiisi yose ya Wayahudi, kusongela Galilaya, Yohana viyamalile kuwapetela wanhu usenga wake wa ubatizo.

38 Mumjuwa Mulungu viyamsagule Yesu wa Nazaleti kwa kumgwaa Loho Yang'alile na udahi. Kila hanhu hayacholile katenda ganogile na kuwahonya wanhu wose wakalile mmakono ga Mwenembago, kwavija Mulungu kakala nayo.

39 Tweye tuchona kila kinhu kiyatendile mwiisi ya Wayahudi na Yelusalemu. Abaho wamkoma kwa kumuwamba mumsalaba.

40 Lakini siku ya kadatu Mulungu kamzilibula kulawa kwa wafile na kamtenda yaoneke,

41 siyo kwa kila munhu, lakini kwa waja wazonile mbuli azo, wasaguligwe mwaka na Mulungu, wao tweye tudile na kung'wa hamoja nayo viyazilibuke kulawa kwa wafile.

42 Katulagiza tuwapetela wanhu Mbuli Inogile na kuwalongela kamba Yesu iyo yasaguligwe na Mulungu kuwatagusa wanhu wagima na wafile.

43 Watula ndagu wose wa Mulungu walonga mbuli yake, walonga wanhu wose womtogola nzambi zao zogeligwa kumgongo kwa udahi wa twaga da Yesu."

Wanhu haweli Wayahudi wombokela Loho Yang'alile

44 Petulo viyakalile yang'hali yolonga, Loho Yang'alile kawahumulukila wanhu wose wakalile womtegeleza.

45 Wayahudi wamtogole Yesu wezile kulawa Yopa hamoja na Petulo wakanganya viwone Mulungu vivija kawagwaa wanhu haweli Wayahudi nhunza ya Loho Yang'alile.

46 Kwavija wawahulika wolonga kwa ulonzi wa sambi na kuutogola ukulu wa Mulungu. Petulo kawalongela,

47 "Wanhu wano wambokela Loho Yang'alile, kamba vitumbokele tweye. Vino munhu yoyose kodaha kuwagomesa sekewabatizigwe kwa mazi?"

48 Avo kalagiza wabatizigwe kwa twaga da Yesu Kilisito. Abaho wampula yakale nao kwa siku ndodo.

11

Petulo kowasimulila wanhu wamtogole Yesu ako Yelusalemu

1 Watumigwa na wanhu wayagwe wamtogole Yesu ako Yudea wahulika kamba wanhu haweli Wayahudi vivija wabokela mbuli ya Mulungu.

2 Petulo viyacholile Yelusalemu, wanhu wolonda wanhu haweli Wayahudi wengile kumbi, wambeza Petulo,

3 walonga, "Gweye kukala mzikae za wanhu haweli Wayahudi hawengile kumbi na vivija kuja nao!"

4 Avo Petulo kawalongela fulu ipile kija kilawilile kusongela kuna ichanduso.

5 "Vinikalile nompula Mulungu kudibuga da Yopa, Mulungu kandagusila kinhu. Nyona kinhu chokwiza hasi kiigala na mgolole mkulu uhumulusigwa kwa mhande zake nne kulawa kuulanga, wima behi yangu.

6 Ndola goya mgati yake nyona wanyama wose, wang'onyo wotambala na ndege.

7 Abaho mhulika sauti yonongela, 'Petulo, lamuka uchinje uje!'

8 Lakini nonga, 'Mndewa bule! Kuduhu kinhu kihile hebu kigomesigwe kingile mumulomo wangu.'

9 Sauti ilonga kabili kulawa kuulanga, 'Sekeuvikeme viha vinhu viyatendile Mulungu vinoge.'

10 Mbuli ayo ilawilila miyanza midatu, kukikomelezo kinhu kija kibwelezigwa kuulanga.

11 Bahaja wanhu wadatu watumigwe kumwangu kulawa Kaisalia wavika mng'anda ing'alile.

12 Loho kanilongela nichole nao sekeninyawenyawe. Ndugu wano sita kulawa Yopa wachola na niye Kaisalia na wose twingila mng'anda ya Kolinelio.

13 Kolinelio katulongela vija viyamonile msenga kulawa kuulanga kema mng'anda yake. Kamulongela, 'Mtume munhu yachole Yopa kwa munhu yokemigwa Simoni Petulo.

14 Kowalongeleni mbuli zondaziwatende gweye na wanhu wa mulubuga lwako mukomboligwe.'

15 Vinisongile kulonga, Loho Yang'alile keza kumwao kamba viyezile kumwetu kuna ichanduso.

16 Abaho nikumbuka kija kiyalongile Mndewa, 'Yohana kawabatiza wanhu kwa mazi, lakini mweye mobatizigwa kwa Loho Yang'alile.'

17 Vivo ili Mulungu kawagwaa wanhu haweli Wayahudi nhunza iija iyatugwelele tweye vitumtogole Mndewa Yesu Kilisito Mkombola, niye na nani, mbaka nimgomese Mulungu?"

18 Viwahulike avo, waleka kumulonga na wamtogola Mulungu, walonga, "Vivija Mulungu kawagwaa wanhu haweli Wayahudi nyafasi ya kuleka nzambi na kubokela ugima wa mazuwa gose!"

Wanhu wamtogole Yesu ako Antiokia

19 Wanhu wayagwe wamtogole Yesu wakalile wapwililike mbuli ya madununzo

galawilile viyakomigwe Sitefano, wachola mbaka Foinike, Kupulo na Antiokia, kuwapetela Wayahudi waiyeka usenga uno.

20 Lakini wanhu wayagwe wamtogole Yesu, walawile Kupulo na Kilene, wachola Antiokia kuwapetela wanhu haweli Wayahudi usenga wa Mbuli Inogile ya Mndewa Yesu.

21 Udahi wa Mndewa ukala hamoja nao, na wanhu wengi watogola na wambwelela Mndewa.

22 Mbuli ino iwavikila wanhu wamtogole Yesu ako Yelusalemu, avo wamtuma Balinaba yachole Antiokia.

23 Viyavikile na kona vija Mulungu viyawagwelele ng'hekewa, kadeng'helela na kawapula wagendelele kumtamanila Mndewa kwa mizoyo yao yose.

24 Balinaba kakala munhu yanogile, kamema Loho Yang'alile na kutamanila, na wanhu wengi wambwelela Mndewa.

25 Abaho Balinaba kachola Taliso kumzahila Sauli.

26 Viyamonile, kamgala Antiokia, mwaka mgima waiting'hana na wanhu wamtogole Yesu na wawafundiza wanhu wengi. Ako Antiokia, kuko wanahina wa wasonga kukemigwa Wakilisito.

27 Mna ikipindi acho watula ndagu wayagwe wa Mulungu wasegela Yelusalemu wachola Antiokia.

28 Imoja wao yakemigwe Agabo, kema na kwa udahi wa Loho Yang'alile kalagula kamba hokuwa na lufilili lwa nzala mwiisi yose. Ilawilila kipindi cha utawala wa Kilaudio.

29 Wanahina wa Yesu waitogolela kila munhu yagale chochose kiyakalile nacho, kuwataza wayao wamtogole Yesu wakalile Yudea.

30 Watenda avo, abaho wawagwaa sente Balinaba na Sauli wazigale kwa wavele wa wanhu wamtogole Yesu.

12

Madununzo makulu

1 Mna ikipindi kikija Mndewa Helode kasonga kuwadununza wanhu wayagwe wamtogole Yesu.

2 Kalagiza Yakobo mkulu wake Yohana yakomigwe kwa panga.

3 Helode viyonile mbuli ino iwanogela Wayahudi, kagendelela, kamgoga Petulo. Mbuli ino ilawilila mna ikipindi cha Magate hagageligwe usasu.

4 Viwamgogile Petulo wamgodeka mkifungo, wamwika mmakono ga wakalizi wakalile vibumbila vine kila kibumbila kikala na wakalizi wane. Helode kalonda kumulava Petulo haulongozi wa wanhu yahamala Nyimwili nyimwili ya Pasaka.

5 Avo Petulo viyakalile yang'hali kagodekigwa, wanhu wamtogole Yesu wampulila ng'hani kwa Mulungu.

Petulo kolekesigwa kulawa mkifungo

6 Mna ikilo cha siku ayo iyalondile Helode yamgale Petulo haulongozi wa wanhu, Petulo kakala yawasile hagati ya wakalizi wabili. Kakala yagodekigwe kwa minyololo mibili. Hana ulwivi lwa kifungo hakala na wakalizi wakalile wokaliza.

7 Bahaja msenga wa kuulanga wa Mndewa kema, mulenge umwemwesa mdigati dija. Msenga wa kuulanga kamtigisa Petulo mdiega, kamulongela, lamuka, "Lopola, inuka!" Bahaja minyololo ilagala kulawa mmakono ga Petulo.

8 Abaho msenga ayo wa kuulanga kamulongela, "Ifunge mkwiji wako na uvale vilatu vako." Petulo katenda vivo, na msenga wa kuulanga kamulongela, "Vala kiwalo chako uniwinze."

9 Petulo kamkweleleza kunze ya kifungo, lakini hajuwile kamba msenga wa kuulanga kakala yotenda vivo kweli, kagiza kakala yolota nzonzi.

10 Wabita kibumbila cha ichanduso cha wakalizi abaho cha kabili, na kukimambukizo kibumbila cha wakalizi wa lwivi lwa kwingilila kudibuga. Lwivi luwavugukila lwenyego na wao walawa kunze, wagenda mnzila bahaja msenga wa kuulanga kamuleka Petulo.

11 Abaho Petulo kajuwa gamulawilile kalonga, "Sambi nojuwa kweli! Mndewa kamtuma msenga wake wa kuulanga yamhonye mmakono ga Helode na kulawa kwa kija kiwalondile kutenda Wayahudi."

12 Viyajuwile avo kachola ukae kwa Malia mamake Yohana yakemigwe Maluko, ako wanhu wengi wakala waiting'hane na wakala wompula Mulungu.

13 Petulo kagong'onda lwivi lwa kunze, na mtumigwa wa kitwanzi yakemigwe Loda kachola kulola nani yogong'onda.

14 Viyajuwile ikala sauti ya Petulo, kadeng'helela kaleka kuvugula ulwivi kabweleganya mng'anda, kawalongela, "Yemile kunze Petulo!"

15 Wamulongela, "Gweye kuna kibozi mbwelela." Lakini kagangamiza kamba ikala kweli. Avo wamwidika, "Sengine msenga wake kulawa kuulanga."

16 Mna ikipindi acho Petulo kagendelela kugong'onda ulwivi, kukimambukizo wamvugulila, na viwamone wakanganya.

17 Petulo kenula mkono kulagusa wanyamale, kawalongela vija Mndewa viyamulavile mkifungo. Kawalongela, "Mulongeleni Yakobo mbuli ino na wanhu

wayagwe wamtogole Yesu," abaho kachola hanhu hayagwe.
18 Viivikile imitondo, wakalizi wakala wonyawanyawa kwa kija kimulawilile Petulo.
19 Helode kalagiza wamzahile Petulo, lakini hawamonile bule. Avo kalagiza waja wakalizi wauzigwe na kalagiza wakomigwe.
Abaho, Helode kasegela mwiisi ya Yudea kachola kukala mwiisi ya Kaisalia.

Ifa ya Helode
20 Helode kawagevuzikila ng'hani wanhu wa Tilo na Sidoni, avo wamgendela hamoja. Tanhu wamtewenza Bulasto, mkalizi wa ng'anda ya Mndewa yawataze. Abaho wachola kwa Helode kumpula kuwe na tindiwalo, kwavija isi yao itamanila lujo kulawa mwiisi ya Mndewa.
21 Mna disiku disaguligwe Helode kavala viwalo vake va undewa, kakala mkigoda chake cha undewa, kalonga na wanhu.
22 Wanhu wakemelela, "Ino sauti ya Mulungu, siyo ya munhu."
23 Bahaja msenga wa kuulanga kambwanha hasi Helode, kwavija hamgwelele Mulungu ukulu. Kahomigwa na msango kafa.
24 Lakini mbuli ya Mulungu igendelela kwenela.
25 Balinaba na Sauli viwamambukize sang'hano yao, wabwela Yelusalemu hamoja na Yohana Maluko.

13

Sauli na Balinaba wosaguligwa na kutumigwa
1 Mna iwanhu wamtogole Yesu ako Antiokia, kukala na watula ndagu wa Mulungu na wafundiza, Balinaba na Sauli na Simeoni yakemigwe Mtitu na Lukio yalawile Kilene, Manaeni yakulile hamoja na Mndewa Helode.
2 Viwakalile womgwaa ukulu Mndewa na kufunga kuja, Loho Yang'alile kawalongela, "Mbagulileni Balinaba na Sauli wasang'hane sang'hano iniwakemele."
3 Wafunga kuja na kumpula Mulungu, wawekila makono wawatuma wachole.

Sauli na Balinaba wowapetela wanhu ako Kupulo
4 Balinaba na Sauli viwatumigwe na Loho Yang'alile wachola kudibuga da Seleukia, kulawa ako wakwela meli mbaka kisiwa cha Kupulo.
5 Viwavikile kudibuga da Salami wawapetela wanhu mbuli ya Mulungu mna izing'anda za kumpula Mulungu za Wayahudi. Yohana Maluko kakala yowataza kusang'hana.
6 Wanga mna ikisiwa mbaka wavika Pafo, ako wamting'hana muhawi imoja Muyahudi yakemigwe Baliyesu, yaitendile mtula ndagu wa Mulungu.
7 Munhu ayo kakala mbwiga wa mkulu wa kisiwa acho, yakemigwe Seligio Paulo, yakalile munhu mbala. Mkulu wa kisiwa kija kawakema Balinaba na Sauli kalonda kuhulika mbuli ya Mulungu.
8 Lakini wakala wogomesigwa na Elima yakalile muhawi, dino ijo fambulo jake kwa Kigiliki, yakalile yogeza kumtenda mkulu wa kisiwa sekeyatogole kumtamanila Kilisito.
9 Abaho Sauli, vivija yakemigwe Paulo, kuno kamema Loho Yang'alile, kamulola bunhuu ayo imuhawi,
10 kalonga, "Gweye mwana wa Mwenembago! Gweye kuvihila vinhu vose vinogile. Gweye kumema magesa gose gehile, na siku zose kogeza kuugalusa ukweli wa Mndewa kamba uvizi!
11 Udahi wa Mndewa wokutagusa sambi baha, na gweye kokuwa msuwameso honda uwone mulenge wa imisi kwa kipindi kidodo."
Bahaja kungugu dimulawilila Elima mgameso, kagenda kuno komzahila munhu yamgoge mkono yamulongoze.
12 Mkulu ayo wa ikisiwa viyonile kija kilawilile, katogola, kwavija kakanganya ng'hani mafundizo gayahulike kwa sama ya Mndewa.

Balinaba na Paulo wakudibuga da Antiokia Pasidia
13 Paulo na wayage wakwela meli kulawa Pafo mbaka Peliga, buga dikalile Pamfulia, baho Yohana Maluko kawaleka ako kabwela Yelusalemu.
14 Wagendelela na mwanza kulawa Peliga mbaka wavika kudibuga da Antiokia Pisidia. Mwiisiku ya Kubwihila wengila mng'anda ya kumpula Mulungu ya Wayahudi, wakala hasi.
15 Viwamambukize kusoma Malagizo ga Musa na maandiko ga watula ndagu wa Mulungu, wakulu wa ng'anda ya kumpula Mulungu ya Wayahudi wawagalila usenga, walonga, "Ndugu zetu, mwahawa na usenga wa kugangamiza towapula mulonge na wanhu."
16 Paulo kenuka, kawenulila makono, kalonga,
"Ndugu zangu Waizilaeli na wanhu wose muli hano mumgwaa ukulu Mulungu, nhegelezeni!
17 Mulungu wa wanhu wa Izilaeli kawasagula wahenga zetu na kawatenda isi ng'hulu viwakalile mwiisi ya Misili. Mulungu kawalava mwiisi ya Misili kwa udahi mkulu,

18 kwa miyaka malongo mane ako kuluwala kafunga umoyo mbuli ya sang'hano zao.
19 Kazibananga isi saba mwiisi ya Kanaani na kawatenda wanhu zake wawe wenekae.
20 Gano gose gatendeka kwa miyaka magana mane na malongo matano.

"Abaho kawagwaa wasemi wawalangulize mbaka kipindi cha mtula ndagu wa Mulungu Samweli.
21 Baho wanhu walonda wawe na mndewa, Mulungu kawagwaa Sauli mwanage Kishi wa kabila da Benjamini, yawe mndewa wao kwa miyaka malongo mane.
22 Viyamsegeze Sauli, Mulungu kamtenda Daudi yawe mndewa wao. Vino vivo viyalongile Mulungu mbuli yake, 'Nimona Daudi mwanage Yese ayo munhu younogeza moyo wangu, munhu yonda yatende gose gonilonda yatende.'
23 Mulukolo lwa Daudi mumo yalawile Yesu, Mulungu kamtenda yawe Mkombola wa wanhu wa Izilaeli kamba viyalongile.
24 Yesu yang'hali hana songa sang'hano yake, Yohana kawapetela wanhu wose wa Izilaeli waleke nzambi zao na wabatizigwe.
25 Yohana viyakalile behi na kuimambukiza sang'hano yake, kawauza wanhu, 'Vino mweye mogesa niye iyo Mkombola? Niye sili ayo yumumbetela. Heyo kokwiza kukisogo changu, niye sifaya hata kudohola vilatu vake.'
26 "Ndugu zangu Waizilaeli, lukolo lwa Abulahamu, na wanhu wose hamuli Wayahudi muli hano mumgwaa ukulu Mulungu, usenga uno wa kukomboligwa ugaligwa kumwetu!
27 Kwavija wanhu wakalile Yelusalemu na wakulu zao hawajuwile Yesu iyo Mkombola, vivija hawazijuwile mbuli za watula ndagu wa Mulungu zisomigwe kila siku ya Kubwihila. Avo watenda mbuli zilongigwe na watula ndagu wa Mulungu zilawilile kwa kumtagusa Yesu yafe.
28 Hamoja hawapatile kilamuso cha kumkomela, wampula Pilato yamtaguse kufa.
29 Viwamambukize kutenda kila kinhu kilongigwe na Maandiko Gang'alile mbuli yake, wamuhumulusa mumsalaba wamwika mdipanga.
30 Lakini Mulungu kamzilibula kulawa kwa wafile.
31 Kwa siku nyingi kawalawilila wanhu waja yakalile yokwanga nao kulawa Galilaya mbaka Yelusalemu. Wanhu awo sambi wowalongela wanhu.
32 Tweye twiza kuwapetela Mbuli Inogile, mbuli iyalongile Mulungu kwa wahenga zetu kamba koitenda,
33 sambi katutendela, tweye lukolo lwake, kwa kumzilibula Yesu. Kamba viyandikigwe mna ikitabu cha Zabuli ya kabili,
'Gweye kwa Mwanangu,
na lelo nolonga wose wajuwe niye na Tatako.'
34 Vino vivo viyalongile Mulungu mbuli ya kumzilibula kulawa kwa wafile, sekeyole mdipanga.
'Nowanogela kwa unogelwa ung'alile
kamba vinimulongele Daudi.'
35 Hanhu hayagwe mna ikitabu cha Zabuli holonga,
'Mulungu hondaumuleke mtumigwa wako yang'alile yole mdipanga.'
36 Mbuli ino hailawilile kwa Daudi, kwavija Daudi kasang'hana gayalondile Mulungu, abaho kafa, kazikigwa hamoja na wahenga zake, na lukuli lwake luola mdipanga.
37 Lakini haikalile vivo kwa ayo Mulungu yaamzilibule kulawa kwa wafile.
38 Ndugu zangu Waizilaeli, tolonda mujuwe, usenga wa nzambi kugeligwa kumgongo wopetigwa kumwenu.
39 Munhu yoyose yomtogola Yesu kolekesigwa, lakini mbuli ino haidahike mna Gamalagizo ga Musa.
40 Avo, muiteganye, sekegawalawilile gaja galongigwe na watula ndagu wa Mulungu.
41 'Tegelezeni mweye muli wafyosi! Kanganyeni mufe!
Kwavija kinhu kinhenda sambi,
honda mkitogole bule,
hata kamba munhu yahawasimulila!' "
42 Paulo na Balinaba viwakalile wolawa mng'anda ya kumpula Mulungu, wanhu wawagoneka wabwele mna Isiku iyagwe ya Kubwihila, wawapetele goya mbuli izo.
43 Wanhu viwasegele mumting'hano Wayahudi wengi na wanhu haweli Wayahudi waitogole dini ya Kiyahudi wawakweleleza Paulo na Balinaba. Watumigwa wawagangamiza wagendelele kukala mna ing'hekewa ya Mulungu.
44 Siku iyagwe ya Kubwihila kila munhu kudibuga keza kutegeleza mbuli ya Mndewa.
45 Wayahudi viwaluwone lunhu lwa wanhu, wona migongo, wakilema kiyalongile Paulo na wamuliga.
46 Lakini Paulo na Balinaba wagangamala kulonga, "Mbuli ya Mulungu ilondeka tanhu ipetigwe kumwenu. Lakini kwavija muilema na muiyona wenyego hamufaya kuupata ugima wa mazuwa gose, tweye towaleka tochola kwa wanhu haweli wayahudi.
47 Kwavija dino ijo lagizo diyatugwee Mndewa,
'Niwatenda mulenge kwa wanhu haweli wayahudi,

ili wanhu wose wa mwiisi wakomboligwe.'
"

48 Wanhu haweli Wayahudi viwahulike avo, wadeng'helela na walonga usenga wa Mndewa unoga, na wanhu wose wasaguligwe kuupata ugima wa mazuwa gose wamtogola Yesu.

49 Mbuli ya Mndewa ibwililika kila hanhu mwiisi ayo.

50 Lakini wakulu wa Wayahudi wawading'hula watwanzi haweli Wayahudi wakalile wotegelezigwa na womgwaa ukulu Mulungu na wambigalo wakalile na vinhu vingi kudibuga dija. Wasonga kuwadununza Paulo na Balinaba na kuwawinga mwiisi yao.

51 Watumigwa wakung'husa nhimbwisi za mmagulu gao kulagusa walemigwa, abaho wachola Ikonia.

52 Wanahina wa Yesu ako Antiokia wadeng'helela na wamema Loho Yang'alile.

14

Ako Ikoniamu

1 Ako Ikonia mbuli zilawilila kamba vizilawilile kuja Antiokia, Paulo na Balinaba wengila mng'anda ya kumpula Mulungu, wawasimulila wanhu mbaka wanhu wengi wakalile Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi wamtogola Yesu.

2 Lakini Wayahudi hawamtogole Yesu wawading'hula wanhu haweli Wayahudi wagombe na wanhu wamtogole Yesu.

3 Paulo na Balinaba wakala ako kwa siku nyingi, wolonga kwa kugangamala mbuli ya Mndewa, na Mndewa kalagusa kamba usenga wao mbuli ya ng'hekewa ukala kweli kwa kuwagwaa udahi wa kutenda unzonza na vilaguso.

4 Wanhu wa isi ayo wakala waigolile, wayagwe wakala ubanzi wa Wayahudi na wayagwe ubanzi wa watumigwa.

5 Abaho wanhu wayagwe haweli Wayahudi na Wayahudi, na walangulizi wao waitogolela kuwatendela vihile watumigwa na kuwatowa kwa mabwe.

6 Watumigwa viwaijuwile mbuli iyo, wakimbilila Lusitila na Delibe mwiisi ya Lukaonia na mziisi zili mmabehi.

7 Wakala ako wowapetela wanhu Mbuli Inogile.

Paulo na Balinaba ako Lusitila na Debe

8 Ako Lusitila kukala na munhu imoja yakalile mbetembete toka yavumbuke na kakala hadahile kugenda.

9 Munhu ayo kakala yomtegeleza Paulo viyakalile kolonga. Paulo kona kotamanila na kodaha kuhonyigwa, avo kamulola bunhuu,

10 kakemelela, "Ima kwa magulu gako!" Munhu ayo kazumha zumha kasonga kugenda.

11 Lunhu lwa wanhu viluwone kija kiyatendile Paulo, wasonga kukemelela kwa ulonzi wa kumwao wa Kilukaonia, "Walungu wagaluka wanhu na watuhumulukila!"

12 Balinaba wamgwaa twaga da Zeu na Paulo wamgwaa twaga da Helime, kwavija iyo yakalile mulongaji mkulu.

13 Mulava nhosa wa mulungu yakemigwe Zeu, kagala ng'ombe mbigalo na maluwa hana ulwivi lwa buga dijo. Kwavija heyo na lunhu walonda kuwalavila nhosa watumigwa.

14 Lakini Balinaba na Paulo viwahulike kija kiwalondile kutenda wanhu awo, wadega viwalo vao wakimbilila hagati ya ulunhu lwa wanhu, kuno wokemelela,

15 "Habali motenda vivo? Tweye vivija twa wanhu kamba mweye! Tweye twiza hano kuwapetela Mbuli Inogile, muleke kumtendela gehile Mulungu yeli Mgima, yaumbile ulanga na isi na bahali na vose vili mgati yake.

16 Baho umwaka Mulungu kawaleka wanhu wose watende kamba viwalondile.

17 Lakini halekile kuilagusa kamba kabaho kwa mbuli zinogile ziyotenda, kowagwaa mweye mvula kulawa kuulanga na ndiya mna ikipindi chake, kowagwaa lujo na kuimemeza mizoyo yenu deng'ho."

18 Hamoja watumigwa walonga avo, lakini ikala vidala ng'hani kulugomesa lunhu lwa wanhu luleke kuwalavila nhosa.

19 Lakini Wayahudi wayagwe walawa Ikonia na Antiokia na isi ya Pasidia na wawatewenza wanhu wailumbe nao, wamtowa mabwe Paulo na kumulava kunze ya buga, wagesa kakala yafile.

20 Lakini wanahina wa Yesu viwamzunguluke, kenuka kabwela kudibuga. Imitondo yake Paulo na Balinaba wachola Delibe.

Paulo na Balinaba wobwela Antiokia na Siliya

21 Paulo na Balinaba wawapetela wanhu Mbuli Inogile ako Delibe na wapata wanahina wengi. Abaho wabwela Lusitila mbaka Ikonia na Antiokia ya Pisidia.

22 Wawagangamiza wanahina wa Yesu na wawalonda wakale mna ukutamanila, wawafundiza, "Tolondeka tubitile madununzo mengi muladi twingile Muundewa wa Mulungu."

23 Paulo na Balinaba wasagula wavele kila kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu, kwa kumpula Mulungu na kufunga kuja waweka mmakono ga Mndewa, iwamtamanile.

24 Viwabitile mna zimbaka za isi ya Pisidia wavika Pamfulia.
25 Viwamambukize kuwapetela wanhu usenga ako Peliga wachola Atalia.
26 Kulawa Atalia wakwela meli wabwela Antiokia, hanhu hawekiligwe makono kupuliligwa ng'hekewa kwa Mulungu mbuli ya sang'hano iwaimambukize.
27 Viwavikile Antiokia, watenda mting'hano wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu, wawalongela mbuli zose ziyawatendele Mulungu na vija viyafungule nzila kwa wanhu haweli Wayahudi wamtogole Yesu.
28 Wakala siku nyingi hamoja na wanahina wa Yesu.

15

Mting'hano ako Yelusalemu

1 Wanhu wayagwe walawa Yudea weza Antiokia na wasonga kuwafundiza wanhu wamtogole Yesu, walonga, "Honda mukomboligwe mbaka mwingile kumbi kamba Malagizo ga Musa vigalonda."
2 Paulo na Balinaba waibamilila ng'hani na hewo kwa mbuli ino, avo waitogolela Paulo na Balinaba na wanhu wayagwe wa Antiokia wachole Yelusalemu kulonga na watumigwa na wavele wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu kwa sama ya mbuli ayo.
3 Wanhu wamtogole Yesu ako wawatuma na viwakalile wochola kubitila Foinike na Samalia, wawalongela wanhu vija wanhu haweli Wayahudi viwamtogole Mulungu, mbuli ino itenda wanhu wamtogole Yesu wadeng'helele.
4 Viwavikile Yelusalemu wabokeligwa na wanhu wamtogole Yesu na watumigwa na wavele, wawasimulila gose gayatendile Mulungu kubitila hewo.
5 Lakini wanhu wayagwe wamtogole Yesu wa kibumbila cha Mafalisayo wema walonga, "Wanhu haweli Wayahudi wolondeka wengile kumbi na kulongeligwa wagagoge Malagizo ga Musa."
6 Watumigwa na wavele waiting'hana hamoja muladi kulonga mbuli iyo.
7 Viwagendelele ng'hani kulonga Petulo kema kalonga, "Ndugu zangu toka mwaka mujuwa Mulungu kanisagula kumwenu niwapetele Mbuli Inogile wanhu haweli Wayahudi, muladi wahulike na kutogola.
8 Mulungu yajuwile goyogesa kila munhu, kalagusa viyawatogole wanhu haweli Wayahudi kwa kuwagwaa Loho Yang'alile kamba viyatendile kumwetu.
9 Mulungu hatubagule bule tweye na wao, kaisunha mizoyo yao kwavija wamtogola Yesu.
10 Vino habali molonda kumgeza Mulungu? Vino habali molonda kuwadikwa wanahina wa Yesu mizigo mikulu? Wahenga zetu hebu tweye hatudahile kuipapa.
11 Totogola na kukomboligwa kwa ng'hekewa ya Mndewa Yesu, kamba viili kumwao."
12 Bumbila jose da wanhu dikala huupi viwawahulike Balinaba na Paulo wosimulila mbuli zose za unzonza na vilaguso ziyatendile Mulungu kubitila wao kwa wanhu haweli Wayahudi.
13 Viwamambukize kusimulila, Yakobo kasonga kulonga, "Ndugu zangu, nhegelezeni!
14 Simoni kasimulila vija Mulungu ichanduso viyawanogele wanhu haweli Wayahudi kwa kuwasagula wanhu kulawa kumwao wawe wake.
15 Mbuli zino ziigala na mbuli za watula ndagu wa Mulungu. Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga,
16 Mndewa kolonga, 'Abaho nobwela
na kukizenga kabili kiheha cha Daudi,
nokizenga kiheha chake,
na kukizenga goya kabili.
17 Baho wanhu wayagwe wose wa mwiisi
wokwiza kumwangu,
wanhu wose haweli Wayahudi waniwasagule wawe wangu.
18 Avo viyolonga Mndewa, yatendile mbuli
ino ijuwike toka mwaka.' "
19 Yakobo kagendelela kulonga, "Vinikona niye, tuleke kuwagaza wanhu haweli Wayahudi wombwelela Mulungu.
20 Lakini tuwandikile baluwa kuwalongela waleke kuja lujo halufaya lulavigwe nhosa kwa vinyago, muladi kuwagomesa sekewatende ugoni, waleke kuja mnyama yabobotoligwe hebu kung'wa damu.
21 Kwavija Malagizo ga Musa gasomigwa toka mwaka mna zing'anda za kumpula Mulungu kila siku ya Kubwihila, mbuli zake zipetigwa mmabuga."

Baluwa kwa wanhu haweli Wayahudi wamtogole Yesu

22 Abaho watumigwa na wavele na wanhu wose wamtogole Yesu ako Yelusalemu, waitogolela kusagula wanhu kulawa mdibumbila na kuwagala Antiokia hamoja na Balinaba na Paulo. Wawasagula wanhu wabili wakalile wotegelezigwa ng'hani na wanhu wamtogole Yesu, wanhu wao wakala Yuda yakemigwe Balisaba na Sila.
23 Wawagwaa baluwa yandikigwe vino,

"Tweye watumigwa na wavele, ndugu zenu, towalamusa mweye ndugu zetu hamuli Wayahudi mukala Antiokia, Siliya na Kilikia.

24 Tuhulika kuna wanhu walawa kumwetu wawading'hula na kuwaleka

moyo yungwayungwa kwa mbuli ziwawalongele, lakini tweye hatuwatumile bule.
25 Avo tuiting'hana hamoja na wose tuitogolela kuwasagula wasenga na kuwatuma kumwenu. Wokuwa hamoja na mbwiga zetu Balinaba na Paulo,
26 wao waulava ugima wao mbuli ya sang'hano ya Mndewa Yesu Kilisito.
27 Avo towatuma kumwenu Yuda na Sila, wonda wawalongele kwa mulomo mbuli zituwandikila.
28 Avo Loho Yang'alile na tweye tuitogolela seketuwadikwe mizigo iyagwe kubanza malagizo gano.
29 Sekemuje lujo lulavigwe nhosa kwa vinyago, sekemung'we damu, sekemuje nyama ya mnyama yabobotoligwe, muiteganye na ugoni. Motenda goya kamba mwahaleka kusang'hana mbuli zose zino. Mkale goya."
30 Viwamambukize kuwalaga, wanhu awo watumigwe wachola Antiokia, ako wawakema hamoja wanhu wamtogole Yesu, wawagwaa baluwa.
31 Wanhu awo viwaisomile baluwa iyo, wadeng'helela ng'hani mbuli ya usenga wa kuwagangamiza.
32 Yuda na Sila, wakalile watula ndagu wa Mulungu walonga nao ng'hani, wawagangamiza na kuwagela moyo.
33 Viwakalile kipindi kidodo, walagigwa kwa tindiwalo na wanhu wamtogole Yesu, wabwela kwa waja wawatumile.
34 Lakini Sila kasigala ako.
35 Paulo na Balinaba wakala ako Antiokia kwa kipindi kidodo, wawafundiza wanhu na kuwapetela mbuli ya Mndewa.

Paulo na Balinaba woigola

36 Hazibitile siku nyingi Paulo kamulongela Balinaba, "Tubwele tukawakagule waetu wamtogole Yesu mna gamabuga gatupetile mbuli ya Mndewa, tukawalole viwogendelela."
37 Balinaba kalonda kumsola Yohana Maluko wachole wose,
38 lakini Paulo halondile wachole nayo, kwavija hakalile nao mbaka kuuhelelo wa sang'hano yao. Kwavija kabwela na kuwaleka wao ako Pamfulia.
39 Avo waibamilila, abaho waigola Balinaba kamsola Yohana Maluko wakwela meli wachola Kupulo.
40 Lakini Paulo kamsagula Sila, wanhu wa ako wamtogole Yesu wampulila ng'hekewa ya Mndewa, abaho kasegela.
41 Kachola Siliya na Kilikia na kuwagangamiza wanhu wamtogole Yesu mziisi azo.

16

Timoseo koilumba na Paulo na Sila

1 Paulo kavika Delibe na Lusitila, ako kukala na mwanahina wa Yesu imoja yakemigwe Timoseo. Mamake kakala Muyahudi yamtogole Yesu, lakini tatake kakala Mgiliki.
2 Wanhu wose wamtogole Yesu ako Lusitila na Ikonia wamtogola Timoseo.
3 Paulo kalonda kumsola Timoseo, avo kamwingiza kumbi. Katenda vivo kwavija Wayahudi wose wakalile ako wajuwa kamba tatake Timoseo kakala Mgiliki.
4 Viwakalile wobita mna gamabuga gaja wawagwaa wanhu malagizo galavigwe na watumigwa na wavele ako Yelusalemu, wawalongela wagagoge.
5 Wanhu wamtogole Yesu mziisi azo wagangamizigwa mna ukutamanila na wanhu wongezeka kila siku.

Paulo kalagusiligwa kinhu ako Tuloasi

6 Wabitila isi ya Fulugia na Galatia kwavija Loho Yang'alile hawatogolele wawapetele wanhu usenga awo mwiisi ya Asiya.
7 Viwavikile mna zimbaka za Misiya, walonda kuchola mwiisi ya Bisiniya, lakini Loho wa Yesu hawatogolele bule.
8 Avo wabitila Misiya, wachola dimwe kwa dimwe mbaka Tuloasi.
9 Ikilo Paulo kalagusiligwa kinhu na Mulungu, kamona munhu wa Makedonia kema kampula, "Loka wize Makedonia ututaze!"
10 Baho Paulo viyalagusiligwe kinhu acho, tuitanda kuchola Makedonia, kwavija tona Mulungu katukema kuwapetela wanhu Mbuli Inogile ako.

Kutogola kwa Lidia

11 Tulawa Tuloasi, tuloka kwa meli dimwe kwa dimwe mbaka Samotilake, imitondo yake tuvika Neapoli.
12 Tulawa ako tuchola mbaka Filipi, buga kulu da Makedonia, buga dizengigwe na Walumi. Tukala ako siku nyingi.
13 Siku ya Kubwihila tulawa kudibuga dija tuchola mumgwazo wa lwanda, twagiza aho, baho hooiting'hana Wayahudi kumpula Mulungu. Tukala hasi tulonga na iwatwanzi waiting'hane aho.
14 Mna iwaja wakalile wotutegeleza kukala na mtwanzi imoja yakalile yomgwaa ukulu Mulungu, mtwanzi ayo twaga jake Lidia mwenekae wa Tuatila ayo kakala mchuuza viwalo vinogile va bei ng'hulu. Mndewa kamfungula umoyo kadaha kuzibokela mbuli ziyalongile Paulo.
15 Heyo na wanhu wa mulubuga lwake viwamambukize kubatizigwa katugoneka, kalonga, "Mwahanyona nomtamanila Mndewa mwize ukae mukale." Avo katunanahiza ng'hani tuchole.

Paulo na Sila wogogigwa

16 Siku dimoja vitukalile tochola hanhu ha kumpula Mulungu, tumting'hana mtumwa imoja mtwanzi yakalile na kinyamkela wa ulaguzi. Mtumwa ayo kawapatila sente nyingi wakulu zake mbuli ya kulagula.

17 Avo mndele ayo kamkweleleza Paulo na tweye, kuno kokemelela, "Wanhu wano wasang'hanaji wa Mulungu Yeli Uchanha Ng'hani! Wowapeteleni nzila ya kukomboligwa!"

18 Katenda avo kwa siku nyingi, mbaka siku dimoja Paulo kagevuzika, kahinduka kamulongela iyo ikinyamkela, "Nokulagiza kwa twaga da Yesu Kilisito mulawe mndele ino!" Bahaja kinyamkela kamulawa.

19 Iwakulu wa mndele ayo viwone nzila yao ya kupata sente isegela, wawagoga Paulo na Sila, wawabulula mbaka haulongozi wa iwakulu.

20 Wawagala kwa wasemi walonga, "Wanhu wano Wayahudi, nao wogala ndwagi mwiisi yetu.

21 Wofundiza vihendo vigomigwe na Malagizo getu, tweye twa wenekae wa Lumi hatudaha kuvitogola vihendo vino wala hatuvigoga."

22 Lunhu lwa wanhu luilumba kuwatowa Paulo na Sila.

Abaho wasemi wawavula viwalo Paulo na Sila na walagiza watoigwe mbalati.

23 Viwamambukize kuwatowa ng'hani, wawagodeka mkifungo, mkulu wa kifungo kalagilizigwa yaweke muukalizi mkulu.

24 Viyapatile ndagilizi zizo, kaweka mdigati dili mgati ng'hani na kagafunga magulu gao mzimhanda.

25 Kilo kikulu Paulo na Sila wampula Mulungu na kumwimbila nyila za kumtogola, wafungwa wayao wakala wowategeleza.

26 Bahaja ulawilila mtigisiko mkulu wa isi, mhanda za kifungo zitigisika. Baho nyivi zose zivuguka na nzabi ziwagodekigwe zifunguka.

27 Mkalizi wa ikifungo kalamuka. Viyone nyivi za kifungo zivuguka, kagiza wafungwa wakimbila, avo kasomola panga jake yaikome mwenyego.

28 Lakini Paulo kakemelela ng'hani, "Sekeuikome! Tweye wose twa baha!"

29 Mkalizi wa kifungo kapula taa igaligwe, kazumhila mng'anda, kalagalila mmagulu ga Paulo na Sila kuno kogwaya.

30 Abaho kawalava kunze kawauza, "Mo wakulu, nhende choni ng'homboligwe?"

31 Wamwidika, "Mtogole Mndewa Yesu na gweye kokomboligwa hamoja na wanhu wa mulubuga lwako."

32 Avo wampetela mbuli ya Mndewa hamoja na wanhu wa mulubuga lwake.

33 Mna isaa iija ya ikilo mkalizi wa kifungo kawasola Paulo na Sila kawasunha vilonda vao, abaho bahaja heyo na wanhu wa mulubuga lwake wabatizigwa.

34 Abaho kawagala Paulo na Sila uchanha mng'anda yake na kawagwaa lujo. Heyo na wanhu wa mulubuga lwake wadeng'helela ng'hani, kwavija sambi wakala wamtogole Mulungu.

35 Imitondo yake wakulu wa Lumi wawatuma wakulu wa wakalizi kuno wawalagiza, "Walekeni wanhu wao wachole."

36 Avo mkulu wa kifungo kamulongela Paulo, "Iwakulu watulagiza tuwafungulile gweye na Sila. Avo choleni moyo uholile."

37 Lakini Paulo kawalongela iwakulu wa wakalizi, "Watutowa mgameso ga wanhu hamoja hatubanange mbuli, tweye twa wenekae wa Lumi lakini watugodeka mkifungo. Lelo wolonda kutufungulila kinyelegezi, bule! Leka weze watufungulile wenyego."

38 Wakulu wa wakalizi wawalongela mbuli zino wakulu wa Lumi, na iwakulu viwahulike Paulo na Sila wakala wenekae wa Lumi, wadumba ng'hani.

39 Avo weza na kuwapula wagele kumgongo mbuli ziwawatendele, abaho wawalava mkifungo, wawapula wasegele kudibuga dija.

40 Paulo na Sila walawa mkifungo wachola mng'anda ya Lidia. Mumo wawavika Wakilisito, wawalongela mbuli za kuwagangamiza, abaho walawanya.

17

Ako Sesalonike

1 Paulo na Sila wagenda kubitila buga da Amifipoli na buga da Apolonia mbaka Sesalonike, ako kukala na ng'anda ya kumpula Mulungu ya Wayahudi.

2 Kamba viyatendaga, Paulo kengila mng'anda ya kumpula Mulungu. Kwa siku ndatu za Kubwihila kalonga na wanhu, kwa Maandiko Gang'alile,

3 kuwalagusila kamba Kilisito Mkombola kalondeka yadununzike na kuzilibuka kwa wafile, Paulo kawalongela, "Ino Yesu inimsimulila kumwenu, iyo Kilisito Mkombola."

4 Wanhu wayagwe watogola wailumba na Paulo na Sila, vivija walangulizi wa kitwanzi na bumbila da Wagiliki womgwaa ukulu Mulungu watenda vivo.

5 Lakini Wayahudi wona migongo, wawasola wanhu wehile kulawa kuna digulilo, watenda bumbila na kugala ugomvi mwiisi ayo yose. Wengila mng'anda ya Yasoni kuwazahila Paulo na Sila wawagale mgameso ga wanhu.

6 Lakini hawawapatile bule, avo wawabulula Yasoni na wanhu wayagwe wamtogole Yesu mgameso ga wakulu wa buga dija wakemelela, “Wanhu wano wagala ndwagi kila hanhu! Na sambi weza kudibuga jetu,
7 na Yasoni kawagoneka mng'anda yake. Wano wose hawagagoga malagizo ga Mndewa wa Lumi, na wolonga kuna mndewa iyagwe twaga jake Yesu.”
8 Mbuli zino zilutenda lunhu na wakulu wa buga dija moyo yungwayungwa.
9 Iwakulu wa buga wawatoza sente Yasoni na wayage, abaho wawafungulila wachole.

Ako Beleya

10 Viivikile ikilo, wanhu wamtogole Yesu wawagala Paulo na Sila ako Beleya. Viwavikile ako wengila mng'anda ya kumpula Mulungu.
11 Wanhu wa Beleya wakala wotegeleza vinogile ng'hani kubanza wanhu wa Sesalonike. Wauhulika usenga awo kwa kusulukila, kila siku wakala wogalolesa goya Maandiko Gang'alile, wone kamba Paulo kakala yolonga kweli.
12 Wanhu wengi watogola, na watwanzi wengi wa Kigiliki wakalile wakulu watogola na vivija wambigalo wengi watogola.
13 Lakini Wayahudi wakalile Sesalonike viwahulike Paulo vivija kawapetela mbuli ya Mulungu wanhu wa Beleya, wachola ako na kugala ndwagi na kuwading'hula wanhu wao.
14 Bahaja wanhu wamtogole Yesu wamgala Paulo mhwani lakini Sila na Timoseo wasigala Beleya.
15 Wanhu wakalile womsindikiza Paulo wachola nayo mbaka Asene, abaho wabwela Beleya na usenga kulawa kwa Paulo, kamba Sila na Timoseo sekewakawe kuchola kumwake.

Ako Asene

16 Paulo vikalile kowabeta Sila na Timoseo ako Asene kagevuzika ng'hani viyonile buga dijo dimema vinyago va milungu.
17 Avo kakala kolonga na Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi womgwaa ukulu Mulungu mng'anda ya kumpula Mulungu. Na kila siku kakala yolonga na wanhu wakalile mna gamagulilo.
18 Wanhu waifunzile nzewele za Epiluko na Stoiki hawamtogolele, wayagwe walonga, “Ubozi gani woolonga munhu ino?”
Wayagwe wedika, “Yokoneka kolonga mbuli ya milungu haijuwika?” Walonga avo kwavija Paulo kakala yowapetela mbuli ya Yesu na kuzilibuka.
19 Avo wamsola Paulo wamgala kwa wanhu wa mkitala cha Aleopago cha buga dija, walonga, “Tolonda kujuwa mbuli ya gano mafundizo ga sambi goulonga.
20 Vinhu viyagwe vituhulike kolonga tona vifukuzi kumwetu, tolonda tujuwe fambulo da mbuli izo.”
21 Kwavija wenekae na wageni wose wa Asene na wanhu wayagwe wakalile ako wakala wosimulila na kuilongela mbuli izo za sambi kipindi chose.
22 Paulo kema haulongozi wa wanhu wa mkitala cha buga da Aleopago kalonga, “Vinikona niye mweye wanhu wa Asene mwa wanhu wa dini.
23 Kwavija vinikalile notembela mwiisi yenu ndola kila hanhu homutambikila, nyona upango wa kulavila nhosa umoja wandikigwa, ‘Kwa Mulungu hajuwike.’ Avo ayo imumtambikila bila kumjuwa iyo iniwapeteleni sambi.
24 Mulungu yatendile vinhu vose vili mwiisi, iyo Mndewa wa ulanga na isi na hakala mzing'anda zizengigwe na wanhu.
25 Vivija hasang'hanilwa kwa makono ga wanhu kamba vija kolonda chochose kulawa kumwao, kwavija heyo mwenyego iyo yowagwaa wanhu ugima, kowatenda wawe na mhumuzi na kila kinhu.
26 Kwa munhu imoja Mulungu kawaumba wanhu wose na kutenda wakale mwiisi yose, kulawa kuna ichanduso kagesa lini na kwahi wanhu wahakalile.
27 Katenda vino muladi wanhu wose wamzahile, vivija kwa kumzahila zahila wapate kumuwinza. Lakini Mulungu hali kutali na kila imoja wetu,
28 kamba viyalongile munhu imoja,
‘Mgati mmwake tokala, togenda na twa
wagima.’
Kamba viyalongile mtunga lwila wenu imoja,
‘Tweye vivija twa wanage.’
29 Kwavija tweye twa wana wa Mulungu, havinogile bule kugesa Mulungu kaigala na zahabu hebu shaba hebu dibwe disongoligwe na kwikigwa ulembo na wanhu.
30 Mulungu kaitenda halola kipindi kija wanhu viwakalile wabozi. Lakini lelo kowalagiza wanhu kila hanhu wazileke nzambi zao.
31 Kwavija Mulungu keka siku dimoja donda yawataguse wanhu wose wa mwiisi bila kumonela munhu kubitila munhu iyamsagule. Mulungu kawalagusila mbuli ino kwa kumzilibula munhu ayo kulawa kwa wafile!”
32 Viwamuhulike Paulo kolonga mbuli ya kuzilibuka kwa wafile, wanhu wayagwe wamzeha, lakini wayagwe walonga, “Tolonda kuihulika kabili mbuli ino.”
33 Avo Paulo kawaleka kasegela mkitala.
34 Wanhu wayagwe watogole wailumba na Paulo, mna iwao kakala Diyonisiyo, yakalile munhu wa mkitala, vivija kukala

na mtwanzi yakemigwe Damali na wanhu wayagwe.

18

Paulo ako Kolinto

1 Vigamalile gano, Paulo kasegela Asene kachola Kolinto.
2 Ako Kolinto kamvika Muyahudi yakemigwe Akula, mwenekae wa Ponto, yabwelile kulawa Italia hamoja na mtwanzi wake Pilisila, kwavija Kaisali Kilaudio kalagiza Wayahudi wose wasegele Lumi. Paulo kachola kuwalola,
3 kwavija awo wakala mafundi wa kusona mahema kamba Paulo, avo kakala nao na kusang'hana.
4 Kila siku ya Kubwihila kakala kolonga na wanhu mng'anda ya kumpula Mulungu, kageza kuwakwega Wayahudi na Wagiliki.
5 Sila na Timoseo viwasegele Makedonia, Paulo kasonga kuwapetela wanhu kipindi chake chose, kuwalagusila Wayahudi kamba Yesu kakala Kilisito Mkombola.
6 Viwamulemele na kumuliga, kakung'huna nhimbwisi ya viwalo vake kalonga, "Kamba mwahapotela mmhane wenyego, niye namduhu. Kulawa sambi na kugendelela nochola kwa wanhu haweli Wayahudi."
7 Avo kawaleka kachola kukala mng'anda ya munhu imoja hali Muyahudi twaga jake Tito Yusito, yakalile munhu yomgwaa ukulu Mulungu, ng'anda yake ikala behi na ng'anda ya kumpula Mulungu.
8 Kilisipo yakalile mkulu wa ng'anda ya kumpula Mulungu kamtogola Mndewa hamoja na wanhu wose wa mulubuga lwake na wanhu wayagwe wengi wauhulike usenga awo mwiisi ya Kolinto, watogola na wabatizigwa.
9 Siku dimoja ikilo Mndewa kamulagusila Paulo kinhu, kamulongela, "Sekeudumbe, gendelela kuwapetela wanhu sekeubwele kukisogo,
10 kwavija na hamoja na gweye. Kuduhu munhu yonda yadahe kukulumiza kwavija kudibuga dino ninao wanhu wengi."
11 Avo Paulo kakala ako mwaka mgima na miezi sita kowafundiza wanhu mbuli ya Mulungu.
12 Lakini kipindi Galio viyakalile mkulu wa isi ya Akaya, Wayahudi waiting'hana, wamgoga Paulo wamgala mkitala.
13 Walonga, "Munhu ino kowatenda wanhu wamgwee ukulu Mulungu bila kukweleleza Malagizo."
14 Paulo yang'hali hanalonga mbuli, Galio kawalongela Wayahudi, "Mazaikalile mbuli ya ubavi hebu ubananzi nahawategeleze.
15 Lakini kwavija moibamilila mbuli ya matwaga na malagizo genu wenyego, lamuleni mweye wenyego niye silonda kuwa msemi bule.
16 Baho kawawinga mkitala.
17 Abaho wose wamgoga Sositene yakalile mkulu wa ng'anda ya kumpula Mulungu, wamtowa bahaja haulongozi wa kitala. Lakini Galio haitongile bule mbuli iyo."

Paulo kobwela kabili Antiokia

18 Paulo kakala Kolinto siku nyingi hamoja na wanhu wamtogole Yesu. Abaho kawaleka kakwela meli hamoja na Pilisila na Akula mbaka Siliya. Yang'hali hanakwela meli kuchola Kenkela, tanhu kasenya mvili zake kwavija kakala yaiduile.
19 Viwavikile Efeso baho Paulo kawaleka Pilisikila na Akula, kengila mng'anda ya kumpula Mulungu kulonga na Wayahudi.
20 Wanhu wampula yakale siku nyingi lakini kawalemela.
21 Lakini viyakalile kosegela kawalongela, "Mulungu yahalonda nobwela kabili kumwenu." Avo kakwela meli kasegela Efeso.
22 Viyavikile Kaisalia kachola Yelusalemu kuwalamusa wanhu wamtogole Yesu, abaho kachola Antiokia.
23 Kakala siku ndodo, kasegela kubitila Galatia na Fulugia kuwagangamiza wanahina wose wa Yesu.

Apolo kowapetela wanhu ako Efeso na Kolinto

24 Kipindi acho kukala na Muyahudi imoja yakemigwe Apolo, mwenekae wa Alekizandilia keza Efeso. Kakala munhu yajuwile kulonga na ubala wa Maandiko Gang'alile.
25 Kakala yafundizigwe nzila ya Mndewa, yang'hali hanavulala kalonga mbuli za Yesu, kawafundiza goya hamoja kakala yaujuwile ubatizo wa Yohana wiiyeka.
26 Pilisila na Akula viwamuhulike kolonga bila kudumba mng'anda ya kumpula Mulungu, wamsola wamgala ukayao wamfambulila goya mbuli za Mulungu.
27 Apolo viyalondile kuchola Akaya, wanhu wamtogole Yesu wamgangamiza kwa kuwandikila baluwa wanahina wa Yesu ako Akaya wambokele. Viyavikile ako kwa udahi wa ng'hekewa ya Mulungu kadaha kuwataza wanhu wa ako wamtogole Yesu.
28 Kwa ubala wake wa kulonga kawahuma Wayahudi haulongozi ha iwanhu wose kwa kulagusa Maandiko Gang'alile kamba Yesu iyo Kilisito Mkombola.

19

Paulo ako Efeso

1 Apolo viyakalile Kolinto, Paulo kachola
kubitila mvijiji na kavika Efeso. Ako
kawavika wanahina wayagwe.
2 Kawauza, "Vimumtogole Yesu
mubokela Loho Yang'alile?"
Wamwidika, "Aka, hata kuhulika hatu-
nahulika kamba kuna Loho Yang'alile."
3 Paulo kawauza, "Vino mubatizigwa
ubatizo gani?"
Wamwidika, "Ubatizo wa Yohana."
4 Paulo kalonga, "Ubatizo wa Yohana
ukala kwa wanhu wose watogole kuleka
nzambi zao. Yohana kawalongela wanhu
wa Izilaeli wamtogole ayo yonda yeze kuk-
isogo chake, nayo iyo Yesu."
5 Viwahulike avo, wabatizigwa kwa
twaga da Mndewa Yesu
6 Paulo kawekila makono na Loho
Yang'alile kawahumulukila, walonga kwa
ulonzi uyagwe na vivija walagula usenga
wa Mulungu.
7 Wose kwa wose wakala wanhu longo na
wabili.
8 Kwa kipindi cha miezi midatu Paulo
kakala yochola mng'anda ya kumpula Mu-
lungu, kakala kolonga nao muladi yawa-
gale Muundewa wa Mulungu.
9 Lakini wayagwe wakala wadala,
walema kutogola wasonga kulonga vihile
mbuli ya Mndewa mna iwanhu. Baho Paulo
kawaleka kawasola wanahina wa Mndewa,
kakala kolonga nao kila siku mdigati da
kuifunzila da Tulano.
10 Mbuli zino zigendelela kwa kipindi
cha miyaka mibili mbaka wanhu wose
wakalile mwiisi ya Asiya, Wayahudi na
wanhu haweli Wayahudi, waihulika mbuli
ya Mndewa.

Wana wa Sikewa

11 Mulungu katenda mbuli za unzonza
ng'hulu kubitila Paulo.
12 Wanhu wakala wosola vikumbi na vi-
walo viyagwe viyasang'hanile Paulo, wav-
igala kwa watamu, nao wahonyigwa na
waja wakalile na vinyamkela walavigwa.
13 Wayahudi wayagwe wahunga
vinyamkela wachola kuno na kuno wogeza
kusang'hanila twaga da Mndewa Yesu.
Wawalongela vinyamkela, "Nowalagiza
kwa twaga da Yesu ayo yopetigwa na Paulo
mulawe."
14 Kukala na wana saba wa Muyahudi
imoja, mulava nhosa mkulu yakemigwe
Sikewa, nao watenda vivo.
15 Lakini kinyamkela kawalongela, "Yesu
nimjuwa goya na Paulo nimjuwa goya,
lakini mweye kina nani?"
16 Abaho munhu ayo yakumbigwe
na ikinyamkela kawazumhila wose
kawahuma nguvu. Na wao wanage
Sikewe wakimbila kulawa mng'anda
ayo kuno wolawa damu na viwalo vao
videgekadegeka.
17 Wayahudi wose na wanhu haweli
Wayahudi wakalile Efeso waihulika mbuli
ino. Wose wengila bwembwe, na kudigwaa
nhogolwa twaga da Mndewa Yesu.
18 Wanhu wengi wamtogole Yesu weza
walonga mgameso ga wanhu mbuli ziwa-
tendile.
19 Wanhu wengi wayagwe wakalile
wahawi aho haichanduso, wadondoleza
vitabu vao na kuvisoma moto haulongozi
wao, wagelegeza sente ya vitabu avo yovika
magana malongo matano.
20 Avo mbuli ya Mndewa yenela na iwa na
nguvu ng'hani.

Ndwagi ako Efeso

21 Vigamalile gano, Paulo kachola
Yelusalemu kwa kubitila Makedonia na
Akaya. Kalonga, "Nahavika ako nolondeka
nichole Lumi."
22 Avo kawatuma wasang'hanaji zake wa-
bili Timoseo na Elasito walongole Makedo-
nia, nayo kakala kidogo ako Asiya.
23 Kipindi acho kukala na ndwagi ako
Efeso mbuli ya Mndewa.
24 Kukala na munhu imoja twaga jake
Demetiliyo kakala yosongola vinyago
va ng'anda ya mulungu wa kitwanzi
yakemigwe Atemi, sang'hano ino iwatenda
waja watumigwa zake wamwede ng'hani.
25 Demetiliyo kawakema hamoja wao
iwasang'hanaji na wayagwe wakalile
na sang'hano kamba ayo, kawalongela,
"Wambigalo wayangu mojuwa topata sente
kulawa mwiisang'hano ino.
26 Lelo mohulika na kona wenyego mbuli
ziyatendile Paulo siyo hano Efeso kwiiyeka,
lakini vivija kose mwiisi ya Asiya. Kawad-
ing'hula na kuwatenda wanhu watogole
kamba mulungu yatendigwe kwa makono
ga wanhu hali mulungu bule.
27 Kokuwa na zumozumo kamba
sang'hano yetu yobezigwa na ng'anda ya
mulungu wa kitwanzi Atemi yolongigwa
siyo kinhu na kusegezeligwa ukulu wake.
Mulungu ino kogweleligwa ukulu na
wanhu wose wa Asiya na wose weli
mwiisi!"
28 Wanhu viwahulike vivo wagevuzika,
wasonga kukemelela, "Atemi iyo mkulu wa
Efeso!"
29 Buga jose dimema ndwagi. Wanhu
wawagoga Gayo na Alisitaliko, wenekae
wa Makedonia, wakalile muumwanza na
Paulo, wakimbila mbaka kuna digati da
mwangalo.
30 Paulo kalonda kuchola kuna ulunhu,
lakini wanahina wa Yesu wamgomesa.

31 Wakulu wayagwe wa isi ayo, wakalile
mbwiga zake, vivija wamtumila usenga
wampula sekeyachole kuna digati da
mwangalo.
32 Kukala na tulikizi mumting'hano wose,
wano wolonga vija na wayagwe wolonga
vino, kwavija wanhu wengi wakala hawa-
juwile habali waiting'hana.
33 Wayahudi wamtenda Alekizanda
yalawilile haulongozi, avo wanhu
wayagwe mna ulunhu wagiza iyo
heyo. Nayo Alekizanda kawenulila
wanhu mkono wanyamale kwa kulonda
kuigombela.
34 Lakini viwajuwile kamba kakala
Muyahudi, wanhu wose wakemelela
hamoja kwa masaa mabili, “Atemi ayo
mkulu wa Efeso!”
35 Abaho kalani wa buga dija kawatenda
wanhu wanyamale kawalongela, “Mweye
wenekae wa Efeso, kila munhu kojuwa
wanhu wa isi ino ya Efeso awo wokaliza
ng'anda ya mulungu Atemi na vivija awo
wokaliza mabwe mazelu galagale kulawa
kuulanga.
36 Kuduhu munhu yodaha kuibela mbuli
ino. Avo nyamaleni sekemulopole kutenda
kinhu chochose.
37 Muwagala wanhu wano hano hamoja
hawailigile ng'anda ya mulungu hebu ku-
muliga mulungu wetu wa kitwanzi.
38 Kamba Demetiliyo na wasang'hanaji
zake wana kitala na munhu yoyose,
wabaha wasemi na wakulu wa isi, wodaha
kuitagusila ako.
39 Lakini kamba mna mbuli ziyagwe, zi-
galeni mna uuting'hano.
40 Maza tutagusigwe mbuli ya kuwad-
ing'hula wanhu, na vilozo vilawilile lelo.
Ndwagi ino haifaya bule na sambi tudahe
kuigombela vinogile mbuli ya ndwagi ayo.”
41 Viyamambukize kulonga avo, kawa-
longela wanhu wakalile mumting'hano
waimwage.

20

Paulo kochola Makedonia na Ugiliki

1 Ndwagi ya Efeso viimalile, Paulo
kawakema hamoja wanahina wa Yesu,
kawalongela mbuli za kuwagangamiza.
Abaho kawalaga kachola Makedonia.
2 Kabitila isi ayo kawagangamiza wanhu
kwa usenga wake. Abaho kavika Ugiliki,
3 ako kakala miezi midatu. Kakala koi-
tanda kuchola Siliya, viyajuwile Wayahudi
wakala kiseto cha kumtenda vihile, avo
kabwela kubitila Makedonia.
4 Sapatulo, mwanage Pilo, kulawa Be-
leya kailongoza nayo, vivija Alisitaliko na
Sekundo kulawa Sesalonike, Gayo kulawa
Delibe, Tukiko na Tulofimo kulawa mwiisi
ya Asiya na Timoseo.
5 Wanhu wao walongola na kutubeta ako
Tuloasi.
6 Viimalile Nyimwili nyimwili ya Magate
hagageligwe Usasu, tukwela meli kulawa
Filipi, vizibitile siku tano tuwavika kuja Tu-
loasi. Ako tukala siku saba.

Mwanza waikimambukizo wa Paulo ako Tuloasi

7 Mwiisiku ya Jumamosi ichungulo tuit-
ing'hana hamoja muulujo. Paulo kagen-
delela kulonga mbaka kilo kikulu, kwavija
imitondo yake kakala yosegela.
8 Vibatali vingi vikala vikwaka mdigati da
uchanha kutukalile tuiting'hane.
9 Mbwanga imoja yakemigwe Eutiko
kakala yakalile mdidilisha, Paulo viyakalile
kogendelela kulonga, Eutiko kasonga
kukukila na kakukila mbaka kalagala hasi,
kulawa mdigati da uchanha da kadatu.
Viwacholile kumwinula wamvika kafa
mwaka.
10 Lakini Paulo kahumuluka hasi
kainama kamuhagatila kalonga, “Seke-
mudumbe ino mgima!”
11 Abaho kabwela kabili mdigati da
uchanha, kabanzula gate, kaja. Kagen-
delela kulonga nao mbaka vikukunguzuke,
abaho kasegela.
12 Wanhu awo wamsola mbwanga ayo
wamgala ukayake kuno mgima na wakala
moyo hole.

Mwanza wa kulawa Tuloasi mbaka Mileto

13 Tweye tukwela meli tulongola kuchola
Aso, ako tuchola kumsola Paulo. Avo yatu-
longele Paulo, kwavija kalonda kuvika ako
kubitila isi inyalile.
14 Avo katuvika ako Aso, tumsola mwi-
imeli, tuchola nayo Mitulene.
15 Kulawa ako tukala muumwanza wa ku-
chola Kio na imitondo yake tuvika. Siku ya
kabili tuvika Samo na imitondo yake tuvika
Mileto.
16 Paulo kagesa kugendelelela na
mwanza wake kwa meli bila kubitila Efeso
ili sekeyakawe ako Asiya. Kakala yolopola
kuvika Yelusalemu kuna inyimwili ny-
imwili ya Pentekosite, kamba yahadahike.

Paulo kowalaga wavele wa Efeso

17 Kulawa Mileto Paulo katuma usenga
kwa wavele wa kibumbila cha wanhu
wamtogole Yesu ako Efeso waiting'hane
nayo.
18 Viwavikile kawalongela, “Mujuwa vija
ving'halile na mweye kipindi chose, ku-
songela siku dija dinivikile mwiisi ya Asiya.
19 Mujuwa vinimsang'hanile Mndewa
kwa uhole na mahozi na magayo ganipatile

mbuli ya viseto vihile va Wayahudi wayagwe.
20 Mujuwa silekile kuwapetela kunzekunze mzikae zenu na kuwafundiza chochose chonda kiwataze.
21 Niwazuma ng'hani Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi wazileke nzambi zao na wambwelele Mulungu na kumtogola Mndewa wetu Yesu.
22 Avo, sambi kwa kumtegeleza Loho Yang'alile nochola Yelusalemu bila kujuwa gonda gamhate ako.
23 Kinhu kimoja kinjuwile, Loho Yang'alile kanizuma kila buga, kifungo na magayo vonibeta.
24 Lakini siutonga ugima wangu kamba kinhu, nogesa kuumambukiza utumigwa na sang'hano iyanigwelele Mndewa Yesu kuisang'hana, nayo iyo kuwapetela wanhu Mbuli Inogile ya ng'hekewa ya Mulungu."
25 "Nibita kumwenu mose kuwapetela Undewa wa Mulungu. Sambi nojuwa kuduhu imoja wenu yonda yambone niye kabili.
26 Lelo nowalongela, munhu yoyose kumwenu yahapotela, niye namduhu.
27 Kwavija silekile bule kuwapetela gose goyolonda Mulungu.
28 Avo muiteganye wenyego, diloleni goya bumbila jose diyawagwelele Loho Yang'alile mdikalize. Waloleni goya wanhu wa Mulungu, yawapatile Mulungu kubitila damu ya Mwanage.
29 Nojuwa goya nahasegela mbwizi wakali wokwiza kumwenu, na wodibananga bumbila dino.
30 Kipindi chovika baho wanhu wayagwe kulawa mdibumbila jenu wenyego, wowavizila wawagize wanahina kwa kuwatenda wawakweleleze hewo.
31 Avo mkale meso mwahakumbuka kamba kwa miyaka midatu imisi na ikilo niwafundiza kwa mahozi mengi."
32 "Avo sambi noweka muukalizi wa Mulungu na usenga wake wa ng'hekewa, udaha kuwagangamiza na kuwagwaa nhunza ziyalinazo Mulungu kwa wanhu zake wose.
33 Silondile sente hebu zahabu hebu viwalo va munhu yoyose.
34 Mweye wenyego mojuwa kamba nisang'hana kwa makono gangu mwenyego, muladi mhate vinhu vinilonda niye na wayangu.
35 Niwalagusila kamba kwa kusang'hana ng'hani tolondeka kuwataza wanyolile, kumbukeni mbuli ziyalongile Mndewa Yesu mwenyego, 'Vinoga ng'hani kulava kubanza kubokela.' "
36 Paulo viyamambukize kulonga avo, kafugama hamoja nao, kampula Mulungu.
37 Wanhu wose wakala wolila na kumulaga kwa kumuhagatila na kumnonela kwa unogelwa mkulu.
38 Wakala wanyunyuwale kwavija kalonga honda wamone kabili. Avo wachola nayo mbaka kuna imeli.

21

Paulo kogenda Yelusalemu

1 Vitumambukize kuwalaga, tukwela meli tuchola dimwe kwa dimwe mbaka Kosi, imitondo yake tuvika Lode, kulawa ako tuchola Patala.
2 Ako tuivika meli ikalile yochola Foinike, avo tukwela, tuchola mwanza wetu.
3 Vituvikile hanhu hakuyona Kupulo, tubitila mwambu wa kusini tuchola Siliya. Vituvikile buga da Tilo twima kwavija meli ilonda kuhumulusa mizigo.
4 Ako tuwavika wanahina wa Yesu na tukala hamoja nao siku saba. Kwa kulongozigwa na Loho Yang'alile, wanhu awo wamulongela Paulo sekeyachole Yelusalemu.
5 Lakini kipindi chetu cha kukala nao vikimalile, tusegela tugendelela na mwanza wetu. Wanhu wose hamoja na watwanzi na wana walawa kudibuga wachola hamoja na tweye mbaka mhwani, baho wose tufugama tumpula Mulungu.
6 Abaho tuilaga, tweye tukwela meli na wao wabwela ukayao.
7 Tugendelela na mwanza wetu tulawa Tilo tuchola Tolemaisi, ako tuwalamusa wakilisito tukala nao siku dimoja.
8 Imitondo yake tusegela tuchola Kaisalia. Ako tukala mng'anda ya Filipo, mpetaji wa Mbuli Inogile, imoja mna iwanhu saba wasaguligwe kamba watazaji wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Yelusalemu.
9 Kakala na wandele wane wakalile wolagula usenga wa Mulungu.
10 Vitukalile aho siku nyingi mtula ndagu wa Mulungu yakemigwe Agabo keza kulawa Yudea.
11 Keza kumwetu, kasola mkwiji wa Paulo kaifunga magulu gake na makono gake kalonga, "Vino vivo viyolonga Loho Yang'alile, mwene mkwiji uno, Wayahudi womgodeka kamba vino ako Yelusalemu, womgela mmakono ga wanhu haweli Wayahudi."
12 Vituhulike avo, tweye na wanhu wayagwe wakalile aho tumpula Paulo sekeyachole Yelusalemu.
13 Avo Paulo kedika, "Mweye molonda kutenda choni, kulila kamba vino na kunibweza kukisogo? Niye niitanda siyo kufungigwa kwiiyeka ako Yelusalemu, lakini hata kufa mbuli ya Mndewa Yesu."

14 Viyalemile kututegeleza, tumuleka tulonga, “Goyolonda Mndewa galawilile.”
15 Vitumambukize kukala aho kipindi kidodo, tufunga mizigo yetu tuchola Yelusalemu.
16 Wanahina wayagwe walawile Kaisalia vivija wachola hamoja na tweye na watugala mng'anda ya munhu itukalile tochola kumwake, Mnasoni yakalile mwenekae wa Kupulo na kakala mkilisito kulawa haichanduso.

Paulo komtembelela Yakobo

17 Vituvikile Yelusalemu, wanhu wamtogole Yesu kuko watubokela kwa deng'ho.
18 Imitondo yake Paulo kachola hamoja na tweye kumulola Yakobo, na wavele wose wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu wakala baho.
19 Paulo kawalamusa na kuwasimulila goya gaja gayatendile Mulungu kwa wanhu haweli Wayahudi kubitila sang'hano yake.
20 Viwahulike avo, wose wamtogola Mulungu. Abaho wamulongela Paulo, “Ndugu yetu Paulo, koona vija magana kwa magana ga Wayahudi viwamtogole Yesu, na vija viwogagoga malagizo.
21 Walongeligwa kukala kowafundiza Wayahudi wakalile mziisi za wanhu haweli Wayahudi sekewagagese Malagizo ga Musa, na kuwalongela sekewawengize kumbi wanao hebu kukweleleza vihendo va Wayahudi.
22 Lelo yokuwaze? Kwavija wahulika kamba kwa baha,
23 vino vivo vitulonda gweye utende. Hano hana wanhu wane waiduile kwa Mulungu.
24 Ilumbe nao mna kihendo cha kuisunha ukalipe sente zilondeka, abaho wasenyigwe mvili zao. Avo wanhu wose wojuwa kamba mbuli ziwalongeligwe mbuli ya gweye za uvizi, avo gweye mwenyego ugendelele kugagoga Malagizo ga Musa.
25 Lakini mbuli ya wanhu haweli Wayahudi weli wakilisito, tuwagalila baluwa kuwalongela vija vituitogolele kamba sekewaje kinhu chochose kilavigwe nhosa kwa vinyago, hebu kung'wa damu hebu kuja nyama ya mnyama yabobotoligwe, na sekewatende ugoni.”
26 Avo Paulo kawasola na imitondo yake katenda kihendo cha kuisunha hamoja nao. Abaho kengila Mng'anda ya Mulungu na kuwalongela kipindi cha kihendo cha kuisunha na mbuli ya nhosa yonda ilavigwe kwa kila imoja wao.

Paulo kogogigwa Mng'anda ya Mulungu

27 Lakini siku izo saba vizikalile behi kumala, Wayahudi wayagwe walawile mwiisi ya Asiya wamona Paulo ka Mng'anda ya Mulungu. Waluding'hula lunhu lose lwa wanhu, wamgoga Paulo.
28 Waguta ng'hondo, “Wanhu wa Izilaeli, mtutaze ino iyo munhu yochola kila hanhu na kofundiza vinhu viyagwe kwa wanhu wa Izilaeli na Malagizo ga Musa na Ng'anda ino ya Mulungu. Na sambi kawagala wanhu haweli Wayahudi kuhagela dikwe hanhu hano hong'ala!”
29 Walonga vino kwavija wamona Tulofimo mwenekae wa Efeso hamoja na Paulo kudibuga, avo wagesa Paulo kamgala Mng'anda ya Mulungu.
30 Isi yose ikala mdizumozumo, wanhu walawa kila hanhu na kumgoga Paulo, wambulula wamulava Mng'anda ya Mulungu. Bahaja nyivi za Ng'anda ya Mulungu zihindigwa.
31 Lunhu lwa wanhu lulonda kumkoma Paulo, baho usenga ugaligwa kwa mkulu wa wakalizi wa Kilumi kamba wanhu wose wa Yelusalemu wading'huka.
32 Bahaja mkulu wa wakalizi kawasola wakulu na wakalizi na kukimbilila kuna ulunhu. Wanhu viwamone mkulu ayo hamoja na wakalizi, waleka kumtowa Paulo.
33 Mkulu wa wakalizi kachola mbaka kwa Paulo, kamgoga na kulagiza yagodekigwe minyololo mibili. Abaho kauza, “Munhu gani ino, na katenda choni?”
34 Wanhu wayagwe wabwahanhuka vino, na wayagwe wabwahanhuka vino. Kukala na mwazanyo mbaka mkulu wa wakalizi hadahile kujuwa kija kilawilile, avo kawalagiza wanhu zake wamsole Paulo mbaka kuing'hambi.
35 Paulo viyavikile mna ikidaluko, wakalizi wampapa mbuli ya ndwagi za wanhu.
36 Wanhu wose wamwizila kuno wokemelela, “Mkome!”

Paulo koigombela

37 Wakalizi viwakalile womgala mwiing'hambi, Paulo kamulongela mkulu wa wakalizi, “Chonde, nodaha kukulongela mbuli?”

Mkulu ayo wa wakalizi kamuuza, “Kumbe kodaha kulonga Kigiliki!
38 Kumbe gweye huli mwenekae wa Misili, ija juzi juzi yawading'hule wanhu na kuwalongoza wanhu wehile gana malongo mane mbaka kuluwala!”
39 Paulo kamwidika, “Niye na Muyahudi, nileleke Taliso mwiisi ya Kilikia, mwenekae wa buga dijuwike ng'hani. Chonde ndeke nonge na wanhu.”
40 Mkulu wa wakalizi kamtogolela, avo Paulo kema mkidaluko kawenulila makono wanhu wanyamale. Wanhu viwanyamale kalonga nao kwa Kiebulania.

22

1 “Ndugu zangu Wayahudi, nhegelezeni
sambi viniigombela kumwenu!”
2 Viwamuhulike kolonga Kiebulania,
wanyamala tuluu na Paulo kagendelela
kulonga,
3 “Niye na Muyahudi, nivumbukila Taliso mwiisi ya Kilikia. Lakini ng'hulila bahano Yelusalemu kamba mwanahina wa
Gamalieli. Nibokela mafundizo kwa kugangamala mna gamalagizo ga wahenga
zetu na niilava mwenyego kwa moyo wose
kwa Mulungu kamba mose muli hano.”
4 Niwadunhunza mbaka kuwakoma
wanhu waikweleleze nzila ino. Niwagoga
wambigalo na watwanzi na kuwagodeka
mkifungo.
5 Mulava nhosa mkulu na wanhu wose
wamkitala wodaha kulonga kamba nolonga ukweli. Nibokela baluwa kulawa
kwa ndugu Wayahudi ako Damesiki, avo
nyhola kuwagoga wanhu awo na kuwagala
Yelusalemu kuno wagodekigwa minyololo
muladi watagusigwe.

Paulo kosimulila viyagaluke
Sang'h 9:1-19; 26:12-18

6 “Vinikalile nogenda na kuvika behi ya
Damesiki, yopata saa sita imisi, bahaja mulenge kulawa kuulanga unimwemwesela
mhande zose.
7 Nigwa hasi mhulika sauti yonongela,
‘Sauli, Sauli! Habali kondununza?’
8 Niuza, ‘Mndewa, gweye kwa nani?’
Kanongela, ‘Niye na Yesu wa Nazaleti. Niye
iyo yuunidununza.’
9 Wanhu wakalile hamoja na niye wawona umulenge, lakini hawaihulike sauti
ya ayo yalongile na niye.
10 Nimuuza, ‘Mndewa nhende choni?’
Mndewa kanongela, ‘Lamuka uchole
Damesiki, ako kolongeligwa kila kinhu
kinilonda utende.’
11 Ng'hala silola mbuli ya uja umulenge
mkali, avo waja wayangu wanigoga mkono
na kunilongoza Damesiki.
12 “Mna dibuga dijo kukala munhu
yakemigwe Anania, munhu yomdumba
Mulungu, yagagogile Malagizo ga Musa na
kakala kotogoligwa ng'hani na Wayahudi
wose wakalile kuko.
13 Keza kumwangu, kema behi yangu,
kalonga, ‘Ndugu Sauli lola kabili!’ Bahaja
ndola kabili na kumulola.
14 Anania kalonga, ‘Mulungu wa wahenga zetu kakusagula ujuwe goyolonda,
na kumona Msang'hanaji wake Yanogile na
kumuhulika kolonga kwa mulomo wake.
15 Kwavija kuvona na komulongela kila
munhu kiwone na kuhulika.
16 Na sambi kobeta choni? Inuka na
ubatizigwe na nzambi zako zigeligwe kumgongo kwa kumpula heyo.’

Paulo kokemigwa kuwapetela wanhu haweli Wayahudi

17 “Nibwela Yelusalemu na vinikalile
nompula Mulungu Mng'anda ya Mulungu,
Mulungu kandagusila kinhu,
18 Nimona Mndewa, kanongela, ‘Lopola
usegele Yelusalemu, kwavija wanhu weli
hano hondawatogole gondaulonge mbuli
ya niye.’
19 Nimwidika, ‘Mndewa, wao wojuwa
goya kamba ningila mzing'anda za
kumpula Mulungu, niwagoga na kuwatowa
wanhu wakutogole gweye.
20 Na munhu wako Sitefano viyakomigwe,
niye ng'hala baho nolola viyokomigwa
na kukaliza viwalo va wanhu wakalile
womkoma.’
21 Mndewa kanongela, ‘Genda, kwavija nokugala kutali kwa wanhu haweli
Wayahudi.’ ”
22 Wanhu wamtegeleza Paulo mbaka
viyalongile vino, lakini wasonga
kuguta nyangi, “Msegezeni! Mkomeni!
Holondigwa yawe mgima!”
23 Wagendelela kuguta nyangi kuno wopunga viwalo vao, wagevuzika na kupigisa
timbwisi uchanha.
24 Mkulu wa wakalizi kawalagiza wanhu
zake wamgale Paulo kuing'hambi, kawalongela wamtowe mbalati muladi wajuwe
habali Wayahudi woguta nyangi kamba
avo mbuli yake.
25 Lakini viwamgodeke na kulonda kumtowa mbalati, Paulo kamulongela mkulu
yemile aho, “Vino malagizo gotogola kumtowa mwenekae wa Lumi ing'hali hainajuwika mbuli gani ihile iyaitendile?”
26 Mkulu ayo viyahulike vivo kachola kwa
mkulu wa wakalizi kamuuza, “Kolonda kutenda choni? Munhu ayo mwenekae wa
Lumi!”
27 Avo mkulu wa wakalizi kamcholela
Paulo kamuuza, “Nongele, gweye kwa
mwenekae wa Lumi?”
Paulo kamwidika, “Ona.”
28 Mkulu wa wakalizi kamulongela, “Niye
niwa mwenekae wa Lumi kwa kulipa sente
nyingi.”
Lakini Paulo kamwidika, “Niye na
mwenekae wa Lumi kwa kuleligwa,”
29 Bahaja wanhu walondile kumsola
Paulo walawanya. Na ayo mkulu wa
wakalizi kadumba ng'hani viyajuwile
Paulo kakala mwenekae wa Lumi na kuno
kamgodeka nzabi.

Paulo kamkitala cha Wayahudi

30 Mkulu wa wakalizi kalonda kujuwa habali Wayahudi wamtagusa Paulo. Avo imitondo yake kamfungula Paulo iminyololo na kuwalagiza wakulu wa walava nhosa na wanhu wose wa mkitala waiting'hane. Abaho kamsola Paulo na kumwika haulongozi wao.

23

1 Paulo kawalola bunhuu wanhu wa mkitala, kalonga, “Waizilaeli wayangu! Mbaka lelo nosang'hana goyolonda Mulungu kwa moyo uleka kunitagusa kamba nibananga.”
2 Baho Anania Mulava nhosa mkulu kawalagiza waja wakalile behi na Paulo wamtowe kofi mumulomo.
3 Paulo kamulongela, “Mulungu kokutowa kofi gweye mwenyego uigalile na kando dibakigwe uzelu! Kwima baho muladi unitaguse kwa Malagizo, kuno gweye mwenyego kobena Malagizo kwa kulagiza nhoweke!”
4 Wanhu wemile behi na Paulo wamulongela, “Gweye komuliga mulava nhosa mkulu wa Mulungu!”
5 Paulo kedika, “Waizilaeli wayangu, sijuwile bule kamba kakala mulava nhosa mkulu. Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, ‘Sekeumulonge vihile mulangulizi wa wanhu zako.’ ”
6 Paulo viyone bumbila diyagwe wakala Masadukayo na wayagwe wakala Mafalisayo, kakemelela mkitala, “Waizilaeli wayangu! Niye na Mfalisayo, mwanage Mfalisayo. Niye ngaligwa hano mkitala kwavija notogola kamba wanhu wafile wozilibuka!”
7 Bahaja viyalongile avo, Mafalisayo na Masadukayo wasonga kuihasanya, na bumbila diigola.
8 Kwavija Masadukayo wolonga kuduhu kuzilibuka kwa wafile na kuduhu wasenga wa kuulanga hebu loho, lakini Mafalisayo wogatogola gose madatu.
9 Wakemelela ng'hani, wafundiza Malagizo ga Musa wayagwe wa kibumbila cha Mafalisayo wenuka walonga kwa nguvu, “Hatuona kiyabanange munhu ino! Yodahika loho hebu msenga wa kuulanga kalonga nayo kweli!”
10 Bwato dikala kulu mbaka mkulu wa wakalizi kengila bwembwe kamba Paulo yahakanhigwe vihande vihande. Avo kawalagiza wakalizi zake wahumuluke kuna dibumbila, wamsegeze Paulo wamgale kuna ing'hambi.
11 Kilo acho Mndewa kema behi ya Paulo, kamulongela, “Sekeudumbe! Kamba viuwalongele mbuli zangu hano Yelusalemu, vivija kolondeka utende vivo kudibuga da Lumi.”

Wayahudi wolonda kumkoma Paulo

12 Imitondo yake wayahudi wayagwe waiting'hana hamoja na kutenda ubala. Waiduila honda waje hebu kung'wa mazi mbaka vonda wamkome Paulo.
13 Wanhu waitogolele kutenda avo wakala wanhu kubanza malongo mane.
14 Abaho wachola kwa wakulu wa walava nhosa na wavele, walonga, “Tuiduila hamoja kamba hatuja kinhu mbaka vonda tumkome Paulo.
15 Avo, gweye na wanhu wa mkitala galeni usenga kwa mkulu wa wakalizi yamgale Paulo kumwetu, kuno moitenda molonda kujuwa goya mbuli zake. Na tweye toitanda kumkoma yang'hali hanavika hano.”
16 Lakini mwana wa lumbu jake Paulo kahulika kiseto chao, avo kachola kuna ing'hambi kamulongela Paulo.
17 Abaho Paulo kamkema mkulu imoja wa wakalizi, kamulongela, “Mgale mbwanga ino kwa mkulu wa wakalizi, kana mbuli ya kumulongela.”
18 Mkulu ayo kamsola, kamulongoza mbaka kwa mkulu wa wakalizi, kamulongela, “Ayo Paulo yagodekigwe, kang'hema na kunipula nimgale mbwanga ino kumwako, kwavija kana mbuli kolonda kukulongela.”
19 Mkulu wa wakalizi kamgoga mkono, kamgala hamgwazo waiyeka, kamuuza, “Kolonda kunongela choni?”
20 Kamulongela, “Wakulu wa Wayahudi wailumba mayo wakupule wamsole Paulo kuna ikitala, kuno woitenda wanhu wa mkitala wolonda kujuwa goya mbuli zake.
21 Lakini sekeuwatogolele, kwavija kuna wanhu kubanza malongo mane awo waifisa wombeta. Waiduila hawaja kinhu hebu kung'wa mbaka vonda wamkome. Wao sambi waitanda kutenda avo na wobetela vonda ulonge.”
22 Mkulu wa wakalizi kalonga, “Sekeumulongele munhu yoyose kamba kunongela mbuli ino.” Abaho kamuleka imbwanga yachole.

Paulo kogaligwa kwa mkulu wa isi ya Yudea

23 Abaho mkulu wa wakalizi kawakema wakulu zake wabili, kawalongela, “Watandeni wakalizi magana mabili wachole Kaisalia, hamoja na wakwela falasi malongo saba na wakalizi magana mabili wa migoha, na muitande kusegela saa ndatu lelo ikilo.
24 Mtandeni falasi wa Paulo, na mumvikize mgima kwa Felikisi mtawala wa Kilumi wa isi ya Yudea.”
25 Abaho mkulu wa wakalizi kandika baluwa ilonga vino,

26 Go mkulu, zihoze, “Niye Kilaudio Lusia, nokwandikila gweye, mkulu Felikisi.
27 Wayahudi wamgoga munhu ino na walonda kumkoma, lakini vimbonile kakala mwenekae wa Lumi, avo nhyola na wakalizi zangu kumuhonya.
28 Nilonda kujuwa kilamuso cha kumtagusila, avo nimgala mkitala chao.
29 Lakini nyona kuduhu mbuli yoyose iyatendile kumtenda yafe hebu kugodekigwa mkifungo. Nhaguso yao kumwake ikala mbuli ya Malagizo gao wenyego.
30 Na vinongeligwe kuna kiseto cha kumkoma, ndopola kumgala kumwako. Niwalongela wanhu wamtaguse wagale vitala vao kumwako.”
31 Avo wakalizi wao wamsola Paulo kamba viwalagizigwe. Wamgala ikilo acho mbaka Antipatili.
32 Imitondo yake wakalizi wa magulu wabwela kuna ing'hambi, wawaleka waja wakalizi wa falasi wagendelele na mwanza hamoja na Paulo.
33 Viwavikile Kaisalia wamgwaa ija ibaluwa mkulu wa isi ayo na kumwika Paulo mmakono gake.
34 Mkulu ayo viyaisomile ibaluwa kamuuza Paulo kalawa isi gani. Viyajuwile kalawa isi ya Kilikia,
35 kamulongela, “Nokutegeleza kipindi wanhu wakutaguse wahavika.” Abaho kalagiza Paulo yekigwe muukalizi, mng'anda ya Helode imkulu wa isi.

24

Paulo kamkitala kwa Felikisi

1 Vizibitile siku tano, Anania mulava nhosa mkulu hamoja na wavele na munhu yagajuwile malagizo yakemigwe Telutulo, wachola kwa Felikisi wamulongela vitala vao mbuli ya Paulo.
2 Abaho Paulo kakemigwa, na Telutulo kasonga kulava kitala chake vino,

“Go mkulu Felikisi! Ulangulizi wako unogile ugala tindiwalo kwa kipindi kitali, na mgaluko mkulu wotendigwa mbuli ya isi yetu.
3 Tweye tubokela mbuli ino kwa deng'ho na siku zose tolonga utogoligwe.
4 Silonda ng'hani kwagiza kipindi chako, lakini nokupula uwe muhole na utegeleze goya gonilonga.
5 Tona kamba munhu ino mng'hobo ng'hani, kogala ndwagi kwa Wayahudi mwiisi yose na iyo mkulu wa kibumbila cha Wanazaleti.
6 Vivija kalonda kuigela dikwe Ng'anda ya Mulungu, na tweye tumgoga. Tulonda kumtagusa kwa malagizo getu.
7 Lakini Lusia, mkulu wa wakalizi keza, kamsola kwa nguvu mmakono getu.
8 Na gweye wahamuuza munhu ino, kodaha kujuwa kulawa kumwake mbuli zose zitumtagusila.
9 Wayahudi nao watogola kiyalongile Telutulo.”

Paulo koigombela haulongozi wa mkulu wa isi ya Yudea Felikisi

10 Mkulu ayo kamwinulila Paulo mkono muladi yalonge, na Paulo kalonga, “Nodeng'helela kuigombela haulongozi wako kwavija nojuwa miyaka heleketwa gweye kwa msemi wa isi ino.
11 Gweye mwenyego kujuwa kamba zibita siku longo na mbili ziiyeka toka nyhole Yelusalemu kumtambikila Mulungu.
12 Wayahudi hawambonile ngombe na munhu Mng'anda ya Mulungu hebu wambone nowading'hula wanhu, siyo mng'anda ya kumpula Mulungu hebu hanhu hohose kudibuga.
13 Nao hawadaha kukulagusila kitala kiwanigalile hano.
14 Lakini niye notogola nomgwaa ukulu Mulungu wa wahenga zetu na kuikweleleza nzila ayo iwoikema ya uvizi. Lakini vivija noitogola kila mbuli yandikigwe mna Gamalagizo ga Musa na vitabu va watula ndagu wa Mulungu.
15 Niye nomtamanila Mulungu kamba vija viwomtamanila hewo, kamba wanhu wose wanogile na wehile wozilibuka kwa wafile.
16 Avo siku zose niiyoha ng'hani sambi niwe na moyo unitagusa kamba nibananga mgameso ga Mulungu na mgameso ga wanhu.”
17 “Viibitile miyaka mingi mbwela Yelusalemu muladi kuwagwaa sente wayangu na kumulavila Mulungu nhosa.
18 Ving'halile notenda avo wanyona Mng'anda ya Mulungu, ving'homeleze kihendo cha kuisunha. Kukala kuduhu lunhu hebu ndwagi yoyose.
19 Lakini Wayahudi wayagwe walawile mwiisi ya Asiya wakala baho, awo wao walondeke kwiza hano haulongozi wako na kulava kitala chao kamba wana mbuli yoyose kumwangu.
20 Hebu leka wanhu wano weli hano walonge, mbuli gani ihile iwaiyonile kumwangu vinimile mkitala,
21 lakini mbuli zino ziiyeka zinongile vinimile haulongozi wao kamba, ‘Lelo niye ngogigwa mbuli ya kutogola kamba wanhu wafile wozilibuka.’ ”
22 Abaho Felikisi yakalile yaijuwile goya mbuli ya kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu, kawalongela wanhu wanyamale,

kalonga, “Vondayeze Lusia, mkulu wa wakalizi, nolava nhaguso ya mbuli ayo.”
23 Kamulagiza mkulu wa wakalizi yamkalize Paulo, lakini sekeyamkalize ng'hani na yawatogolele mbwiga zake wamgwee kiyolonda.

Paulo kahaulongozi wa mkulu wa isi ya Yudea Felikisi na Dulusila

24 Vizibitile siku ndodo Felikisi keza hamoja na mwehe wake Dulusila, yakalile Muyahudi. Kalagiza Paulo yagaligwe, kamtegeleza viyalongile mbuli ya kumtogola Yesu Kilisito.
25 Lakini Paulo viyakalile kolonga mbuli ya kutenda ganogile na kuigomesa mwenyego na mbuli ya Siku ya Mulungu kuwatagusa wanhu, Felikisi kadumba ng'hani kalonga, “Sambi kodaha kuchola, nokukema kabili nahapata nyafasi.”
26 Mna ikipindi acho kakala yotamanila Paulo yahamgwelele sente, lekaavo kakala yogendelela kumkema na kulonga nayo.
27 Viibitile miyaka mibili, Polikio Fesito kamuhala Felikisi nyafasi ya ukulu wa isi. Felikisi kalonda nhogolwa kwa Wayahudi avo kamuleka Paulo mkifungo.

25

Paulo kochola kumwande kwa Mndewa mkulu wa Lumi

1 Siku ndatu kumwande Fesito viyavikile mwiisi ayo, kasegela Kaisalia kachola Yelusalemu,
2 wakulu wa walava nhosa na wakulu wa Wayahudi viwagalile kitala chao mbuli ya Paulo. Wampula Fesito,
3 yawatendele vinogile yamgale Paulo Yelusalemu, kwavija wakala kiseto mnzila wamkome.
4 Fesito kawedika, “Paulo kamkifungo ako Kaisalia, naniye nobwela kuko sambi baha.
5 Walekeni wakulu zenu wachole na niye Kaisalia wakamtaguse kamba katenda gehile.”
6 Fesito kakala hamoja nao siku nane hebu longo abaho kachola Kaisalia. Imitondo yake kakala mkigoda cha nhaguso mkitala, kalagiza Paulo yagaligwe mgati.
7 Paulo viyavikile, Wayahudi walawile Yelusalemu wamzunguluka na kusonga kulava vitala vikulu vikulu viwalemele kulava usindila.
8 Lakini Paulo kaigombela, “Niye sitendile chochose kihile kwa Malagizo ga Wayahudi hebu kwa Ng'anda ya Mulungu hebu kwa Mndewa mkulu wa Lumi.”
9 Lakini Fesito kalonda nhogolwa kwa Wayahudi, avo kamuuza Paulo, “Kotogola kuchola Yelusalemu ukatagusigwe ako mgameso gangu mbuli ya gano?”
10 Paulo kalonga, “Niye nokwima hano mkitala cha Mndewa mkulu wa Lumi, hano baho nilondeka kutagusigwa. Kamba viujuwile siwatendile Wayahudi chochose kihile.
11 Nahatenda dihile dinilondeka nhaguso ya kufa silema bule. Lakini kamba kuduhu ukweli mvitala viwagalile mbuli yangu, kuduhu munhu yodaha kunigala kumwao nochola kumwande kwa Mndewa mkulu wa Lumi.”
12 Baho Fesito viyamambukize kulonga na wanhu zake wamkitala, kamulongela Paulo, “Kuchola kumwande kwa Mndewa mkulu wa Lumi, avo kochola kwa Mndewa mkulu wa Lumi!”

Paulo kahaulongozi wa Agilipa na Benike

13 Vizibitile siku nyingi mndewa Agilipa na Benike wavika Kaisalia muladi kumulamusa Fesito.
14 Viwakalile ako siku nyingi, Fesito kamsimulila mndewa mbuli za Paulo, kalonga, “Hano hana munhu yalekigwe mkifungo na Felikisi.
15 Viny'holile Yelusalemu, wakulu wa walava nhosa na wavele wa Wayahudi wagala kitala kumwangu na kumhula nimtaguse.
16 Lakini niye niwedika siyo vivo viwatendaga Walumi kumulava munhu yatagusigwe yang'hali hana iting'hana na wanhu walavile kitala kihanga kwa kihanga na kugoleligwa nyafasi yaigombele mwenyego.
17 Viwezile hano, sikawile bule, lakini imitondo yake ng'hema mting'hano mkitala na kulagiza munhu ayo yagaligwe.
18 Wanhu wamtaguse viwemile hawalavile kitala chochose kihile kamba vinigesile nene.
19 Lakini wakala woibamilila mbuli ya dini yao wenyego na mbuli ya munhu yokemigwa Yesu, yakalile yafile, lakini Paulo kagendelela kulonga kakala mgima.
20 Sijuwile dakutenda vija nahapatile mbuli zino. Avo nimpula Paulo kamba yahadahile kuchola Yelusalemu na kutagusigwa kuko.
21 Lakini Paulo kachola kumwande, kalonda Mndewa mkulu wa Lumi yalamule mbuli yake na yekigwe muukalizi. Avo nilagiza yekigwe muukalizi mbaka vondanimgale kwa Mndewa mkulu wa Lumi.”
22 Agilipa kamulongela Fesito, “Maza nahanogelwe ng'hani kamba nahamuhulika munhu ayo niye mwenyego.”
Fesito kamwidika, “Komuhulika mayo.”
23 Imitondo yake Agilipa na Benike wengila kwa deng'ho kudigati da kuiting'hana, wakulu wa wakalizi na wakulu

wa ziisi. Fesito kalagiza Paulo yagaligwe mgati.
24 Fesito kalonga, “Mndewa Agilipa na wanhu wose muli hano hamoja na tweye, mumona munhu ino Wayahudi wose ako Yelusalemu na hano wagala vitala kumwangu. Walonga munhu ino yakomigwe.
25 Lakini niye siyonile mbuli yoyose ihile iyatendile mbaka yakomigwe. Kwavija heyo mwenyego kalonda kuchola kumwande kwa Mndewa mkulu wa Lumi, nigesa nimgale kuko.
26 Lakini niye nabule mbuli ya kumwandikila Mndewa mkulu wa Lumi mbuli ya munhu ino. Avo nimgala haulongozi wenu ng'haning'hani haulongozi wako, gweye Mndewa Agilipa muladi wahamala kumulolesa, mhate dakwandika mbuli yake.
27 Kwavija vinigesa yokuwa yosekeza nahamgala mfungwa bila kwandika kilamuso kiyatagusiligwe.”

26

Paulo koigombela haulongozi wa Agilipa

1 Agilipa kamulongela Paulo, “Kodaha kuigombela.” Baho Paulo kenula makono gake kalonga vino,
2 “Mndewa Agilipa! Niye noiyona nimweda, lelo kuigombela haulongozi wako mbuli zose ziwonitagusila Wayahudi.
3 Kwavija gweye kuvijuwa goya vihendo va Wayahudi na kuihasanya kwao. Nokupula ufunge umoyo unhegeleze.”
4 “Wayahudi wose wajuwa ving'halile toka haudodo wangu. Wajuwa ving'halile mwiisi yangu na ako Yelusalemu.
5 Toka mwaka wanijuwa goya, na wao wahalonda wodaha kukulongela kamba ng'hala mkibumbila cha Mafalisayo womgwaa ukulu Mulungu kubanza wose.
6 Lelo nokwima hano nitagusigwe mbuli ya kutamanila lagano diwagweleligwe wahenga zetu na Mulungu.
7 Dino ijo lagano ditamaniligwa koneka na makabila longo na mabili, kamba viwomsang'hanila goya Mulungu imisi na ikilo. Mbuli ya gago, go mkulu notagusigwa na Wayahudi!
8 Mweye mose muli hano, habali mokona vidala kutogola kamba Mulungu kowazilibula wanhu wafile?”
9 “Niye mwenyego nhenda kila mbuli kuwagoma wanhu waditogole twaga da Yesu wa Nazaleti.
10 Lekaavo nhendile vivo ako Yelusalemu. Nigweleligwa udahi na wakulu wa walava nhosa na kuwagodeka mkifungo wanhu wengi wamtogole Mulungu, na viwatagusigwe kufa na niye niilumba nao.
11 Miyanza mingi nyhola mzing'anda za kumpula Mulungu na niwananahiza wabele kutamanila kwao. Ng'hala niwehile ng'hani mbaka nyhola mmabuga ga kutali kuwadununza.”

Paulo kolonga vija viyagaluke
Sang'h 9:1-19; 22:6-16

12 “Kwa mbuli ayo ving'halile nochola Damesiki kwa udahi wa wakulu wa walava nhosa.
13 Go mkulu, kipindi ving'halile mnzila, zuwa vidikalile mdindosi, nyona mulenge mkulu kubanza zuwa, womwemwesa kulawa kuulanga, unizunguluka niye na waja wayangu.
14 Tweye wose tulagala hasi na mhulika sauti yonongela kwa Kiebulania, ‘Sauli, Sauli! Habali konidununza? Koilumiza mwenyego kamba ng'ombe yotowa mbalati ya mndewa wake.’
15 Niye nimuuza, ‘Mndewa, gweye kwa nani?’ Nayo Mndewa kanidika, ‘Niye na Yesu, yuunidununza.
16 Lakini winuke wime kwa magulu gako. Nikulawilila muladi nikusagule uwe msang'hanaji wangu. Kowalagusila wanhu wayagwe lelo kunyona na gaja gonda nikulagusile.
17 Nokuhonya na wanhu wa Izilaeli na vivija nokuhonya na wanhu haweli Wayahudi ako konda nikugale.
18 Uwafumbule meso gao walawe mdiziza weze kudilenge na walawe mmakono ga Mwenembago wambwelele Mulungu, avo kubitila kutamanila kwao kumwangu nzambi zao zogeligwa kumgongo na wopata uhazi wao mna iwanhu wasaguligwe na Mulungu.’ ”

Paulo kolonga mbuli ya sang'hano yake

19 “Avo Mndewa Agilipa sikilemile bule kinhu acho cha kuulanga kiyandagusile Mulungu.
20 Niwapetela wanhu kusongela Damesiki na Yelusalemu na abaho isi yose ya Yudea na kwa wanhu haweli Wayahudi. Waleke nzambi zao na wambwelele Mulungu na watende gaja golagusa waleka nzambi zao.
21 Kwa mbuli ayo lekaavo Wayahudi wangoga ving'halile mng'anda ya kumpula Mulungu, na walonda kung'homa.
22 Lakini Mulungu kanhaza mbaka lelo, na avo nima hano kuwalongela wanhu wose, wakulu kwa wadodo. Mbuli inonga iyo iija iwalongile watula ndagu wa Mulungu na Musa yolawilila.
23 Mbuli ya Kilisito Mkombola kalondeka yadununzike na yawe wa ichanduso kuzilibuka kwa wafile, muladi yawapetele

Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi mulenge wa kukomboligwa."

24 Paulo viyakalile koigombela avo, Fesito kakemelela, "Gweye Paulo, kuna kibozi mbwelela! Kusoma kwako ng'hani kukwehula!"

25 Paulo kamwidika, "Go mkulu, sikwingililigwa bule, vinonga niye ukweli wiiyeka.

26 Mndewa Agilipa! Kumwako nolonga bila kudumba kwavija mbuli zino zose kuzijuwa goya. Vinigesa mbuli zino kuzijuwa goya kwavija hazitendeke kinyelegezi.

27 Mndewa Agilipa, vino kowatogola watula ndagu wa Mulungu? Nojuwa kowatogola!"

28 Agilipa kamulongela Paulo, "Viugesa kwa kipindi kino kidodo kodaha kunhenda niwe mkilisito?"

29 Paulo kamwidika, "Kiwe kipindi kidodo hebu kitali nompula Mulungu gweye na mweye mose munhegeleza hano lelo muwe kamba vinili niye, lakini bila minyololo!"

30 Baho Mndewa Agilipa, na mkulu wa isi, Benike na waja wose wakalile hamoja nao, wenuka.

31 Viwakalile wosegela wailongela, "Munhu ino hatendile mbuli ya kumtenda yafe hebu yagodekigwe mkifungo."

32 Nayo Agilipa kamulongela Fesito, "Maza munhu ino halondile kuchola kumwande kwa Mndewa mkulu wa Lumi yahafunguligwe."

27

Paulo kogaligwa Lumi

1 Viwaitogolele tuchole Italia, wawagela Paulo na wafungwa wayagwe mmakono ga Juliasi, mkulu wa kibumbila cha wakalizi wa Lumi, kikemigwe, "Kibumbila cha Mndewa wa Lumi."

2 Tukwela meli ilawile Adilamito, ikalile yochola mhwani ya isi ya Asiya na tusonga umwanza. Alisitaliko, mwenekae wa Makedonia kulawa Sesalonike kakala na tweye.

3 Imitondo yake tuvika Sidoni. Juliasi kamonela bazi Paulo na kamtogolela yachole kuwalola mbwiga zake, yagweleligwe kiyalondile.

4 Kulawa ako tugendelela na mwanza kwavija ubeho ukala wobuma kwiza kumwetu, avo tubitila kisiwa cha Kupulo kukalile kuduhu ubeho.

5 Abaho tuloka bahali ya Kilikia na Pamfulia, tuvika kudibuga da Mula mwiisi ya Lukia.

6 Baho mkulu ayo kayona meli ng'hulu yolawa Alekizandilia ikala yochola Italia, avo katukweza.

7 Tugendelela na mwanza mholemhole, na kwa siku nyingi kwa kugaya ng'hani tuvika mwiisi ya Nido. Ubeho ututenda seketuchole kutali ng'hani na mwambu uja, avo tubitila mwambu wa Kilete behi na Salimone ako ubeho haukalile mkulu bule.

8 Tubita mumgwazo mholemhole tuvika hanhu hokemigwa Bandali Inogile behi na buga da Lasea.

9 Aho tuhakala ng'hani, mbaka kipindi cha kufunga kuja kikala kibitile, kwavija kipindi acho kikala hakinogile bule kugenda kwa meli. Avo Paulo kawazuma,

10 "Wayangu, vinikona mwanza uno wokuwa na magayo mengi na kwagiza vinhu vingi vikwezigwe mwiimeli, vivija kwagiza ugima wetu."

11 Lakini mkulu wa wakalizi kanogelwa na kija kiyalongile mulosaji na mwene meli siyo gaja gayalongile Paulo.

12 Kwavija hanhu aho hakala hehile na kikala kipindi cha kihuhwe, wanhu wengi wanogelwa kugendelela na mwanza yahadahika wavike Foiniki. Foiniki ayo bandali ya Kilete ichola kusini kudihongela zuwa na kasikazini kudihongela zuwa, ako wahadahile kukala kipindi cha kihuhwe.

Beho kulu mbahali

13 Lubeho lunogile lwa kudihongela zuwa lusonga kubuma, na wao wagesa kamba wapata kiwalondile, avo wafungula nzabi, wasegeza meli yao wachola behi ya mhwani ya Kilete.

14 Lakini hakibitile kipindi kitali, ubeho mkulu ukemigwa "Ubeho wa kaskazini," usonga kubuma kulawa mkisiwa.

15 Ubeho uitowa ayo imeli, kwavija hatudahile kuugomesa tuileka isoligwe na beho.

16 Kisiwa kimoja kidodo kikemigwe Kauda kitutaza kidogo na uja uubeho, na vitubitile kusini yake tuhonyeka, hamoja tugazika ng'hani, tudaha kukihonya kija ikigalawa didodo cha meli ayo.

17 Wanhu wakikwega kigalawa mgati, abaho waizungulusila nzabi imeli na kuifunga kwa nguvu. Wadumba wahananahile mumgwazo wa bahali, mhwani ya Libiya, avo wahulumusa matanga na kuileka imeli isoligwe na beho.

18 Beho digendelela kubuma na imitondo yake wasonga kuyasa mizigo ili mwiimeli.

19 Siku da kadatu wasonga kwasa mgamazi vinhu viyagwe vili mwiimeli kwa makono gao wenyego.

20 Kwa kipindi cha siku nyingi hatudahile kujona zuwa hebu nhondo, beho digendelela ng'hani mbaka twagiza tamanilo da kuhona.

21 Viwakalile kipindi kitali bila kuja, Paulo kema haulongozi wao kawalongela, "Wayangu maza munhegeleze niye na

kuleka kuchola Kilete, sambi gatupate magayo gano gose na ubananzi uno.
22 Lakini sambi nowapula, gangamaleni! Kuduhu imoja wenu yonda yafe, meli iiyeka iyo yonda ibanangike.
23 Kwavija kilo cha jana msenga wa kuulanga wa Mulungu kanizila. Mulungu inimsang'hanila na kumgwaa ukulu.
24 Msenga ayo wa kuulanga kanilongela, ‘Paulo sekeudumbe! Kolondeka wime haulongozi wa Mndewa mkulu wa Lumi. Kwa mbuli yako Mulungu kouhonya ugima wa wanhu wose weli muumwanza na gweye.’
25 Avo wayangu fungeni moyo! Kwavija nomtamanila Mulungu, galawilila kamba viyanongele.
26 Lakini tokwasigwa kuna ikisiwa kiyagwe.”

27 Kilo cha longo na nne, twasigwa na ubeho kuna ibahali ya Meditelania, kilo kikulu walosaji wasinhukila wa behi na isi inyalile.
28 Wahumulusa hasi luzabi lufungigwe kinhu kizito kuzahila utali wa mazi, wapata utali wa mita malongo mane. Abaho watenda vivo kabili wapata malongo madatu.
29 Wadumba kamba imeli sekeichole kuna gamabwe avo wahumulusa nanga nne kukisogo cha imeli, wapula uche hima hima.
30 Abaho walosaji walonda kutoloka, wahumulusa ikigalawa kidodo mgamazi na waitenda wochola kwika nanga kuulongozi wa imeli.
31 Lakini Paulo kamulongela mkulu wa wakalizi na wakalizi, “Kamba walosaji wano hawasigala mumuno mwiimeli, sambimutamanile kuhonyeka.”
32 Avo wakalizi wazikanha nzabi ziigogile ngalawa ndodo na kuileka ichole.

33 Usiku haunakucha, Paulo kawapula wanhu wose waje, “Kwa siku zose longo na nne mukala munyawanyawa, hamudile kinhu chochose.
34 Lelo nowapula chonde muje lujo muladi mupate nguvu ya kugendelela kuwa wagima. Kuduhu hata luvili lumoja londa lwage.”
35 Paulo viyamambukize kulonga avo, kasola gate, kamgwaa nhogolwa Mulungu mgameso gao, kadibanzula kasonga kuja.
36 Kila munhu kasamhuka, kasola gate kaja.
37 Wanhu wose kwa wose tukalile mwiimeli tukala wanhu magana mabili na malongo saba na sita.
38 Viwegute wahunguza uzito wa meli, kwa kwasa uhule wa ngano mbahali.

Meli yobeneka

39 Viuchile, walosaji hawaijuwile bule isi ayo, ila wona msanga wa mhwani, avo waitogolela kwima aho kamba yahadahika.
40 Wakanha zinanga wazileka mbahali, kipindi kikija wazifungula zinzabi zifungigwe muusukani, abaho wadinula digolole dili kuulongozi muladi digoge beho, wachole mhwani.
41 Lakini wavika hanhu haziiting'hanile bahali mbili, na imeli yangama. Mwambu wa ulongozi wangama mumsenga bila kutigisika. Mwambu wa kukisogo wa imeli usonga kubeneka vihande mbuli ya mazi geli na ng'humbi.
42 Wakalizi walonda kuwakoma wafungwa wose kwa kudumba kamba wahakogelele mbaka mhwani na kutoloka.
43 Mkulu wa wakalizi kalonda kumuhonya Paulo, avo kawagomesa sekewatende avo. Ila kawalagiza wose wadahile kogelela wazumhe kulawa mwiimeli na wogelele mbaka mhwani.
44 Wayagwe wakweleleza kwa kugoga vihande va mbao hebu vihande va imeli ibeneke. Vivo tuhonyeke tweye wose na kuvika wagima mhwani.

28

Ako Malita

1 Vituvikile kuna imhwani kuno twawagima, tujuwa kamba kisiwa kija chokemigwa Malita.
2 Wenekae wa aho watunogela ng'hani. Mvula isonga kutowa na kukala na beho, avo wabwinha moto na kutugoneka.
3 Paulo kadondola ngodi kakala yozika muumoto, mbuli ya umoto awo mgendela hasi kalawa mzingodi kamuluma Paulo na kuizingiliza mumkono wake.
4 Wenekae wa aho viwamone mgendela hasi mumkono wa Paulo wailongela, “Vitukona munhu ino kokuwa mkomaji, hamoja kahonyeka kufa mbahali, nhaguso ya milungu haimulekile yagendelele kuwa ugima.”
5 Lakini Paulo kamwasila muumoto mgendela hasi ayo na hamulumize bule.
6 Wanhu waja wakala womulola kamba yahavimbile hebu yalagale hasi na kufa. Lakini viwabetele kwa kipindi kitali na kona haduhu kinhu kimulawilile, wagaluka na kulonga, “Heyo kakala mulungu!”

7 Behi na hanhu aho hakala na migunda ya mkulu wa ikisiwa yakemigwe Pubulio. Avo katugoneka, kwa kipindi cha siku ndatu tukala ukayake.
8 Tatake Pubulio kakala yawasile mulusazi kolumwa homa na kuhala. Paulo kachola kumulola, viyamambukize kumpula

Mulungu, kamwikila makono gake, kamuhonya.
9 Viyamambukize kutenda avo, wanhu wayagwe wakalile watamu mkisiwa acho weza na wahonyigwa.
10 Wanhu watugwaa nhunza nyingi na kipindi vitusongile mwanza kabili, weka mwiimeli kila kinhu kitulondile.

Kulawa Malita kuchola Lumi

11 Viibitile miezi midatu tusonga kabili mwanza kwa meli ilawile Alekizandilia, ikemigwe, “Milungu Pacha.” Meli ayo ikala imile mkisiwa acho kwa kipindi chose cha kihuhwe.
12 Tuvika kudibuga da Silakusa, na tukala baho kwa siku ndatu.
13 Kulawa aho tugendelela na mwanza na tuvika mwiisi ya Legio. Imitondo yake beho disonga kubuma kulawa kusini, vizibitile siku mbili tuvika kudibuga da Potioli.
14 Ako tuwavika wayetu wamtogole Yesu, wao watupula tukale nao siku saba. Abaho tuvika Lumi.
15 Waetu wamtogole Yesu ako Lumi viwatuhulike tuvika, wayagwe weza kutubokela Kudigulilo da Apio na wayagwe hanhu hokemigwa Ng'anda Ndatu za wageni. Paulo viyawaonile kamgwaa nhogolwa Mulungu.

Paulo kudibuga da Lumi

16 Vituvikile kudibuga da Lumi, Paulo katogoleligwa kukala yaiyeka hamoja na mkalizi imoja wa kumkaliza.
17 Vizibitile siku ndatu, Paulo kawakema hamoja walangulizi wa Kiyahudi wa hanhu aho. Viwaiting'hane kawalongela, “Waizilaeli wayangu, hamoja sitendile mbuli yoyose ihile kwa wanhu zetu hebu kwa vihendo vetu vitubokele kwa wahenga zetu, ngodekigwa ako Yelusalemu na ngeligwa mmakono ga Walumi.
18 Viwaniuzile na kona sitendile mbuli yoyose ihile ya kung'homela, walonda kunifungulila.
19 Lakini Wayahudi viwailemile mbuli ino, niye nyhola kumwande kwa Mndewa mkulu wa Lumi, hamoja ng'hala nabule kitala chochose kwa wanhu zangu.
20 Lekaavo niwapula mwize nonge na mweye, niye nigodekigwa minyololo kamba vino, kwavija notogola Mkombola iwakalile wombeta wanhu wa Izilaeli keza.”
21 Wao wamulongela, “Tweye hatubokele baluwa yoyose kulawa Yudea mbuli yako wala kuduhu munhu yoyose yezile hano na kulonga mbuli zako hebu yalonge chochose kihile kumwako.
22 Lakini yokuwa vinoga tukuhulike mwenyego ulonge magesa gako, kwavija tweye tojuwa kamba kila hanhu wanhu wokilema kibumbila kino.”
23 Avo wapanga kuiting'hana, na wanhu wengi wavika kuyakalile. Toka imitondo mbaka ichungulo Paulo kawasimulila na kuwafambulila mbuli za Undewa wa Mulungu kageza kuwatenda wamtogole Yesu kwa kusoma Malagizo ga Musa na maandiko ga watula ndagu wa Mulungu.
24 Wanhu wayagwe wazitogola mbuli zake, ila wayagwe hawamtogole bule.
25 Viwalekile kuilumba wenyego, wasegela, Paulo viyamalile kulonga mbuli ino, “Loho Yang'alile kalonga goya kwa wahenga zenu kubitila mtula ndagu wa Mulungu Isaya!
26 Kalonga,
‘Genda ukawalongele wanhu wano,
kuhulika mohulika, lakini hondamujuwe bule,
kulola molola, lakini hondamone,
27 Kwavija mizoyo ya wanhu wano midala,
wasita magwiti gao,
wafing'hiliza meso gao.
Maza wadahile kulola kwa meso gao,
na kuhulika kwa magwiti gao,
na kujuwa kwa mizoyo yao,
wahanibwelele niye,
na niye nahawahonyile.’ ”
28 Paulo kamambukiza kulonga, “Avo mujuwe kamba usenga wa Mulungu kuwakombola wanhu, ugaligwa kwa wanhu haweli Wayahudi na wao wohulika.
29 Paulo viyamambukize kulonga avo, Wayahudi wachola mzikae zao kuno woibamilila.”
30 Kwa kipindi cha miyaka mibili Paulo kakala mng'anda iyapangile, mumo kawagoneka wanhu wose wezile kumulamusa.
31 Kawapetela wanhu mbuli za Undewa wa Mulungu na kuwafundiza mbuli za Mndewa Yesu Kilisito, kalonga kwa kugangamala na kubwihila.

Baluwa ya Paulo kwa wanhu wa ako Lumi Ulongozi

Kitabu cha Walumi chogesigwa chandikigwa na mtumigwa Paulo hagati ya mwaka wa 54 na 58 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Kipindi acho Paulo kakala hanatembelela Lumi avo kaigala baluwa ino kuwalagiza wanhu wamtogole Yesu ako Lumi, wose Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi. Baluwa ino kayandikila kudibuga da Kolinto kuyakalile kipindi acho. Paulo kandika baluwa ino muladi wanhu wa isi zose wamtogole na kumtegeleza Yesu Kilisito (Sula ya 16:26).

Kitabu cha Walumi acho kitabu muhimu kwa wanhu wamtogole Yesu kila hanhu kila kipindi mbuli ya vija viyalongile Paulo, ukombozi ulinao kubitila Yesu Kilisito. Vivija Paulo kalumbiliza Mbuli Inogile ya Yesu Kilisito na lagano da umwaka. Wanhu wengi woifunza mbuli woibamilila kuwa mbuli ng'hulu mna ikitabu iyo ya sula ya 1:16 ilonga, “Siyonela kinyala bule Mbuli Inogile, kwavija ina udahi wa Mulungu wakumkombola munhu yoyose yotogola, tanhu kwa Wayahudi, abaho kwa wanhu haweli Wayahudi.” Mwambu wa ichanduso wa kitabu cha Lumi (Sula ya 1-12) ni mbuli za mgati ng'hani za Seoloji na mwambu uyagwe (Sula ya 13-15) una mafundizo mengi ga kusang'hana kwa ugima wa wanhu wamtogole Yesu.

Mbuli zili mkitabu

Miyanza mingi Paulo kosonga kwandika baluwa zake kwa kuitambula mwenyego na kolonga nani yandike (Sula ya 1:1-15).

Abaho kokwandika mbuli ya wanhu viweli na ukombozi viudahika kubitila Yesu Kilisito (Sula ya 1:16-11:36).

Abaho Paulo kolava mafundizo gayagwe mbuli vija wanhu wamtogole Yesu viwokala (Sula ya 12:1-15:13).

Komambukiza ikitabu kwa kulava ndamuso kwa wanhu wamtogole Yesu mna ikibumbila ako Lumi (Sula ya 16).

1 Niye Paulo, na mtumwa wa Yesu Kilisito
na mtumigwa, nisaguligwe na ng'hemigwe
na Mulungu niwapetele wanhu Mbuli yake
Inogile.
2 Mbuli Inogile ilongigwe na Mulungu
toka mwaka kubitila watula ndagu zake,
kamba viyandikigwe mna Maandiko
Gang'alile.
3 Mbuli ino Inogile yomulonga Mwana wa
Mulungu, Mndewa wetu Yesu Kilisito. Heyo
kawa munhu kwa kuvumbuka mulukolo
lwa Daudi.
4 Kwa nzila ya Loho Yang'alile, kala-
gusigwa kwa udahi mkulu kuwa Mwana
wa Mulungu kwa kuzilibuligwa kwa wafile
nayo yuyo Yesu Kilisito Mndewa wetu.
5 Kubitila heyo na kwa mbuli ya twaga
jake tubokela ng'hekewa na tuwa watu-
migwa, tuwalongoze wanhu wa isi zose wa-
tegeleze kwavija womtamanila.
6 Vivija mweye mwa mna iwanhu wasag-
uligwe kuwa wanhu wa Yesu Kilisito.
7 Avo nowandikila mweye mose mukala
ako Lumi, mweye munogeligwe na Mu-
lungu na kawasagula muwe wanhu zake
wang'alile.
Ng'hekewa na tindiwalo kulawa kwa Mu-
lungu Tataetu na Mndewa Yesu Kilisito
vikale na mweye mose.

Kumgwaa nhogolwa Mulungu

8 Tanhu, nomgwaa nhogolwa Mulungu
wangu kubitila Yesu Kilisito mbuli ya mw-
eye mose, kwavija kumtamanila kwenu
Mulungu kuhulikigwa na wanhu wose wa
mwiisi.
9 Mulungu inimsang'hanila kwa moyo
wangu wose, kwa kuwapetela wanhu
Mbuli Inogile ya Mwanage, ayo yolola kuwa
nowakumbuka mweye,
10 miyanza mingi nahampula Mulungu.
Nompula Mulungu yahalonda, yatende
idahike niwatembelele mweye sambi.
11 Nosulukila ng'hani niwone, muladi
niwatende mumwede kiloho na niwa-
gangamize.
12 Niye ng'hala nifambula vino, wose
mweye na niye tuigangamize, tamanilo
jangu kwa Mulungu dowagangamiza
mweye na tamanilo jenu kwa Mulungu
donigangamiza niye.
13 Ndugu zangu nolonda mujuwe,
miyanza mingi nilonda kuwatembelela,
lakini mhotigwa kutenda avo mbaka
sambi. Nilonda kumwenu mweye wanhu
wamtogole Mulungu kamba vija viwato-
gole wanhu wayagwe haweli Wayahudi.
14 Nina ng'honde ya kuwapetela wanhu
wose, Wagiliki na haweli Wagiliki, wabala
na wabozi.
15 Lekaavo nosulukila ng'hani vivija ni-
wapetele Mbuli Inogile mweye mukala ako
Lumi.

Udahi wa Mbuli Inogile

16 Siyonela kinyala bule Mbuli In-
ogile, kwavija ina udahi wa Mulungu
wakumkombola munhu yoyose yotogola,
tanhu kwa Wayahudi, abaho kwa wanhu
haweli Wayahudi.
17 Kwavija Mbuli Inogile yogubula vija
Mulungu viyowatenda wanhu wanoge
mgameso gake. Mbuli ino yotendeka

kwa kutamanila, kusongela haichanduso mbaka kuuhelelo. Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga, “Munhu yatendigwe kanoga na Mulungu, kokuwa mgima kwa kumtamanila.”

Kwiha kwa wanhu

18 Mulungu kaigubula ng'hasiliki yake kulawa kuulanga mbuli ya gehile gose na nzambi za wanhu, awo kwa gaja gehile gowosang'hana woukimila ukweli sekeujuwike.

19 Avo gose gotenda Mulungu yajuwike kumwao gagubuligwa, kwavija Mulungu mwenyego kawagubulila.

20 Toka Mulungu yaumbe isi, udahi wake wa mazuwa gose na vija viyali, hamoja havoneka kwa meso, lakini vojuwika kwa kulola vinhu viyaumbile Mulungu. Avo wanhu hawadaha bule kuigombela!

21 Wamjuwa Mulungu, lakini hawamgwaa ukulu, hebu kumgwaa nhogolwa, magesa gao gamema ubozi, mizoyo yao imema ziza.

22 Wenyego woitapa wabala kumbe wabozi.

23 Woleka kumgwaa ukulu Mulungu yeli mgima siku zose, wovigwaa ukulu vinyago, viigalile na wanhu wofa na ndege na wanyama na wang'onyo wotambala.

24 Avo Mulungu kawaleka wasulukile gehile mmizoyo yao, na woitendela vinhu vigela kinyala mzing'huli zao.

25 Wougalusa ukweli wa Mulungu kwa uvizi, wovitambikila na kuvisang'hanila vija viyaumbile Mulungu na womuleka ija Yaumbile, heyo yolondeka kutogoligwa siku zose. Ona!

26 Kwavija wotenda vino, Mulungu kawaleka wawinze mbuli zigela kinyala mbaka watwanzi waleka kuwasa na wambigalo na woilonda wao kwa wao.

27 Wambigalo vivija woleka kuwasa na watwanzi, woilonda wao kwa wao. Wambigalo kwa wambigalo woitendela mbuli zigela kinyala, avo waigalila wenyego nhaguso ilondeka kwa gaja gowosang'hana.

28 Kwavija wanhu awo walema kumjuwa Mulungu kwa nzewele zao, Mulungu nayo kawaleka wakweleleze nzewele zao zihile, nao wasang'hana mbuli zigomesigwe kusang'hanwa.

29 Wanhu wano wamema gose gehile, kwiha na umelo na wogevuza wayagwe. Wamema migongo na ukomaji na ndwagi na uvizi na magesa gehile. Wolonga wayao,

30 woivizila, womwihila Mulungu, wanhu weli na nyodo, wasede wanhu weli na magoda, wanhu wogesa nzila ziyagwe za kutenda gehile. Hawawategeleza tatazao na mamazao,

31 waduhu nzewele, hawatenda ziwalongile, hawawanogela wanhu na waduhu bazi kwa wanhu wayagwe.

32 Wajuwa malagizo ganogile ga Mulungu golonga wanhu wotenda mbuli azo wolondeka wafe. Hawahelele kutenda mbuli azo ziiyeka lakini vivija wowagwaa pala ukulu wanhu wotenda mbuli zizo.

2

Nhaguso ya Mulungu

1 Avo gweye mbwigangu, kamba kowatagusa wayagwe kuwa wabananga, hudaha ng'o kuigombela, hata wahawa nani. Kwavija wahawatagusa wayagwe kuno na gweye kotenda mbuli zizija ziwotenda wao, baho koitagusa mwenyego.

2 Tweye tojuwa kuwa nhaguso ya Mulungu kwa wanhu wotenda mbuli kamba azo ya kweli.

3 Lakini gweye mbwigangu uwatagusa waja wotenda mbuli kamba azo kuno gweye mwenyego kotenda vivo! Vino gweye kogesa kodaha kuhonyeka na nhaguso ya Mulungu?

4 Hebu kowehula uhole wake mkulu na viyoleka kulopola kuwatagusa wanhu na kufunga umoyo kwake. Hujuwa bule uhole wa Mulungu wokulongoza uleke nzambi na umbwelela Mulungu?

5 Lakini kuna moyo mdala na kolema kumbwelela Mulungu, avo koikila nhaguso ng'hulu mna isiku ija ya ng'hasiliki za Mulungu na nhaguso yake inogile vondaigubuligwe.

6 Kwavija Mulungu komulipa kila munhu kamba vija viyatendile.

7 Wanhu wayagwe wogendelela kutenda ganogile kuno wolonda ukulu kwa Mulungu na kutogoligwa na Mulungu na kuleka kufa. Wanhu awo Mulungu kowagwaa ugima wa mazuwa gose.

8 Wanhu wayagwe wana gahigahi na woulema ukweli, muladi wakweleleze gehile, wanhu awo Mulungu kowatagusa ng'hani kwa ng'hasiliki yake.

9 Madununzo na usungu gowapata wanhu wose wotenda gehile, tanhu kwa Wayahudi abaho kwa wanhu haweli Wayahudi.

10 Lakini Mulungu kowagwaa ukulu, kutogoligwa na tindiwalo wanhu wose wotenda ganogile, tanhu Wayahudi abaho wanhu haweli Wayahudi.

11 Kwavija Mulungu hambagula munhu yoyose.

12 Wanhu wotenda nzambi kuno waduhu Malagizo ga Musa, wopotela bila Malagizo. Wanhu wotenda nzambi kuno wagajuwa Malagizo ga Musa, wotagusigwa kwa Malagizo.

13 Kwavija siyo waja wogahulika Malagizo ga Musa, wao wanogile mgameso ga Mulungu, lakini waja wotenda vigalonda Malagizo, wao wonda watendigwe wanoge mgameso ga Mulungu.
14 Wanhu haweli Wayahudi waduhu Malagizo ga Musa, lakini wahagesa kusang'hana vigalonda Malagizo, wao wenyego wanago malagizo hata kamba waduhu Malagizo ga Musa.
15 Mbuli zao zootenda zolagusa kuwa zilagizigwe na Malagizo zandikigwa mmizoyo yao. Mizoyo yao yolagusa kuwa uno awo ukweli, kwavija magesa gao kipindi kiyagwe gowatagusa na kipindi kiyagwe gowagombela.
16 Gano golawililа mna isiku ayo Mulungu vonda yagataguse magesa ga kinyelegezi ga wanhu, kubitila Yesu Kilisito, kamba viilonga Mbuli Inogile iniwapetela.

Wayahudi na Malagizo ga Musa

17 Kamba gweye koikema Muyahudi, kogatamanila Malagizo ga Musa na koigodela kuwa munhu wa Mulungu,
18 kamba gweye kujuwa viyolonda Mulungu utende kwavija Malagizo gakufunza kusagula ganogile,
19 kamba gweye kujuwa goya kuwa kwa mulongozaji wa wasuwameso, na kwa mulenge kwa wanhu weli mdiziza,
20 kamba gweye kwa mulangulizi wa wabozi na mfundiza wa wanhu hawanakangala, kamba gweye kogesa mna Gamalagizo kunayo nzewele yose na ukweli,
21 kowafundiza wayagwe, habali huifundiza mwenyego? Kowapetela wanhu sekewebe habali gweye mwenyego kokwiba?
22 Gweye kowalongela wanhu sekewatende ugoni, habali gweye kotenda ugoni? Kolonga vinyago havilondeka bule habali gweye mwenyego kokwiba vinhu vili mzing'anda za kutambikila vinyago?
23 Koigodela Malagizo ga Mulungu, vino gweye humgela kinyala Mulungu kwa kugabena Malagizo gake?
24 Maandiko Gang'alile golonga, “Mbuli ya gaja gomtenda mweye Wayahudi, wanhu wa isi ziyagwe wodiliga twaga da Mulungu.”
25 Mwahagagoga Malagizo, kwingila kumbi kwenu kofambula kinhu, lakini kamba hamugagoga Malagizo, kamba vija hamwingile kumbi bule.
26 Kamba munhu heli Muyahudi na hengile kumbi yahagagoga Malagizo, vino Mulungu hamgesa bule kamba munhu yengile kumbi?
27 Avo waja hawengile kumbi na kuno wogagoga Malagizo wowahonza mutagusigwe kuwa mubananga mweye Wayahudi mwingile kumbi na kugajuwa Malagizo, lakini mogabena.
28 Avo, siyo kila munhu yokoneka kwa kunze Muyahudi iyo Muyahudi wa kweli, na munhu hatendigwa Muyahudi wa kweli kwavija kengila kumbi mulukuli.
29 Lakini Muyahudi wa kweli ayo ija yeli Muyahudi kwa mgati, ayo ija moyo wake wingila kumbi. Ino ayo sang'hano ya Loho wa Mulungu na siyo Malagizo gandikigwe. Munhu yeli vino kobokela nhogolwa kwa Mulungu, na siyo kwa wanhu.

3

1 Vino Wayahudi wana choni chongezeke kuwabanza wanhu haweli Wayahudi? Hebu kwingila kumbi ni kinhu kikulu?
2 Ona, kuna vinhu vingi vikulu, Mulungu kawagwaa Wayahudi usenga wake.
3 Lakini yokuwaze kamba wanhu wayagwe hawatamaniligwa? Vino Mulungu nayo hatamaniligwa bule?
4 Bule, Mulungu kolonga ukweli, hata kamba kila munhu koviza. Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga mbuli ya Mulungu,
“Wahalonga kolagusa ukweli,
wahatagusa gweye kohuma.”
5 Kamba gaja gehile gotusang'hana golagusa kamba Mulungu kotenda goya, vino tulongeze? Tulonge Mulungu kobananga yahatutagusa? Hano nolonga kiunhu unhu.
6 Bule, maza ikalile vivo, Mulungu yahadahile vilihi kuwatagusa wanhu wose wa mwiisi?
7 Munhu kodaha kulonga, “Kamba uvizi wangu womsang'hanila Mulungu na kumgwaa ukulu na wotenda ukweli wake woneke, habali notagusigwa kamba nina nzambi?”
8 Lelo habali hatulonga, “Lekeni tutende nzambi ili ganogile geze?” Wanhu wayagwe wandiga walonga niye nofundiza mbuli zizo! Wotagusigwa kamba viilondeka.

Kuduhu munhu yanogile mgameso ga Mulungu

9 Sambi tulonge choni? Vino tweye Wayahudi tunoga kubanza wanhu haweli Wayahudi? Bule, nimala kuwalongela kuwa Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi wose wotawaligwa na nzambi.
10 Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga,
“Kuduhu hata munhu imoja yanogile mgameso ga Mulungu,
11 kuduhu munhu yeli na nzewele
hebu yomzahila Mulungu.
12 Wanhu wose wamuleka Mulungu,
wose wotenda gehile,

kuduhu munhu yotenda ganogile, kuduhu
hata imoja.
13 Mitundu melo yao iigala na mapanga ha-
gafukiligwe
milimi yao yolonga uvizi,
na mumilomo yao zolawa mbuli zili na
sumu iigalile na sumu ya mgendela
hasi,
14 ulonzi wao umema kuduila kugela
usungu.
15 Hawakawa kukoma.
16 Kokose kuwochola wohabananga na
kuhananga.
17 Hawajuwile kukala kwa tindiwalo,
18 hawamdumba Mulungu."
19 Sambi tojuwa kuwa Malagizo ga Mulungu gahalonga, golonga kwa wanhu wose wolongozigwa na Malagizo, muladi wanhu sekewaigombele, na wanhu wose wa mwiisi watagusigwe na Mulungu.
20 Kwavija kuduhu munhu yotendigwa kanoga mgameso ga Mulungu kwa kutenda gaja golondigwa na Malagizo, ila Malagizo ga Mulungu gotutenda tweye tujuwe totenda nzambi.

Mulungu viyowatenda wanhu wanoge mgameso gake

21 Lakini sambi nzila ya Mulungu ya kuwatenda wanhu wanoge mgameso gake igubuligwa. Haitendeka kwa Malagizo ga Musa, hamoja Malagizo ga Musa na watula ndagu wa Mulungu wolonga mbuli ayo.
22 Mulungu kowatenda wanhu wanoge mgameso gake kubitila tamanilo jao kwa Yesu Kilisito. Mulungu kotenda avo kwa wanhu wose womtogola Kilisito, kwavija wose waigala.
23 Wanhu wose watenda nzambi na wahungukilwa na ukulu wa Mulungu.
24 Lakini kwa nhunza ya ng'hekewa ya Mulungu, wanhu wose wotendigwa wanoga na Mulungu kubitila Yesu Kilisito, yowalekesa.
25 Mulungu kamulava Yesu muladi kwa damu yake, yazigele kumgongo nzambi za wanhu kwa kumtamanila heyo. Katenda avo kulagusa viyotenda ganogile kwa wanhu, kwavija baho umwaka kafunga umoyo na hawataguse bule.
26 Katenda avo kulagusa viyanogile kwa wanhu mna ikipindi cha sambi na komtenda munhu yoyose yomtogola Yesu yanoge mgameso gake.
27 Lelo toigodela choni? Kuduhu! Choni kilamuso cha mbuli ino? Kwavija togagoga Malagizo ga Mulungu? Bule, lakini kwavija totogola.
28 Kwavija Mulungu komtenda munhu yanoge mgameso gake kwa kumtamanila kwiiyeka, na siyo kwa kutenda gaja golondigwa na Malagizo.
29 Vino Mulungu ni Mulungu wa Wayahudi waiyeka? Vino vivija heli Mulungu wa wanhu haweli Wayahudi? Ona, vivija Mulungu wa wanhu haweli Wayahudi.
30 Mulungu ni imoja, na kowatenda awo wengile kumbi wanoge mgameso gake kwa kumtamanila, vivija kowatenda awo hawengile kumbi wanoge mgameso gake kwa kumtamanila.
31 Vino ino yofambula kuwa wahamtamanila Mulungu kuduhu Malagizo? Bule, si vivo bule, togagoga Malagizo.

4

Abulahamu kwa kumtamanila Mulungu katendigwa kanoga mgameso gake

1 Vino tulonge choni mbuli ya Abulahamu, muhenga wetu, kaifunza choni?
2 Maza Abulahamu yatendigwe kanoga mgameso ga Mulungu mbuli ya zija ziyasang'hane, yahawile na kinhu cha kuigodela, lakini siyo mgameso ga Mulungu.
3 Maandiko Gang'alile golonga, "Abulahamu kamtamanila Mulungu, na mbuli ya kumtamanila kwake, Mulungu kamgesa kanoga."
4 Munhu yahasang'hana halipigwa kamba nhunza, lakini kolipigwa kamba fungu jake.
5 Lakini munhu yoleka kutamanila sang'hano zake mwenyego, ila komtamanila Mulungu yozigela kumgongo nzambi za wanhu, avo Mulungu kodigesa tamanilo da munhu ayo na komtenda yanoge mgameso gake.
6 Nayo Daudi kalonga mbuli iino, viyalongile mbuli ya kumweda kwa munhu yagesigwe na Mulungu kanoga, bila kulola gaja gayasang'hane.
7 "Wamweda wanhu waja nzambi zao
zigeligwa kumgongo
na gaja gawatendile hagatongigwa!
8 Kamweda munhu ija nzambi zake Mn-
dewa honda yazigese!"
9 Vino kumweda kuno kuyalongile Daudi ni kwa wanhu waja wengile kumbi waiyeka? Bule! Vivija kwa wanhu hawengile kumbi. Kamba vinisongile kulonga, "Abulahamu kamtamanila Mulungu, na kwa kumtamanila kwake, Mulungu kamgesa kanoga."
10 Vino Abulahamu kagesigwa kipindi gani? Yang'hali hana kwingila kumbi hebu viyengile kumbi? Yang'hali hanakwingila kumbi na siyo viyengile kumbi.
11 Abulahamu kengila kumbi kumwande, kwingila kumbi kwake kukala kilaguso kilaguse kuwa Mulungu kamgesa kanoga mbuli ya kumtamanila kwake yang'hali

hanakwingila kumbi. Avo Abulahamu yuyo tata wa wanhu wose womtamanila Mulungu hata kamba hawengile kumbi na wanhu awo wogesigwa na Mulungu wanoga.

12 Vivija Abulahamu iyo tata wa wanhu wose wengile kumbi, lakini siyo kwavija wengila kumbi kwiiyeka, ila kwavija wokweleleza nzila iija ya kumtamanila Mulungu iyaikweleleze tataetu Abulahamu yang'hali hanakwingila kumbi.

Kwa kumtamanila Mulungu tokipata kiyalongile

13 Mulungu kamulongela Abulahamu na lukolo lwake kuwa isi yose yokuwa yao, siyo kwavija Abulahamu kagagoga Malagizo, lakini kwavija kamtamanila Mulungu, nayo Mulungu kamtenda kanoga mgameso gake.

14 Kwavija kamba kija kiyalongile Mulungu wogweleligwa waja wogagoga Malagizo waiyeka, baho tamanilo jao kwa Mulungu daduhu kinhu na vivija kija kiyalongile Mulungu siyo kinhu.

15 Malagizo gogala ng'hasiliki za Mulungu, lakini kamba kuduhu Malagizo, kuduhu kubena Malagizo.

16 Avo kija kiyalongile Mulungu kiza kwa kutamanila, muladi kubitila ng'hekewa ya Mulungu kwa vovose wagweleligwe nhunza wanhu wa lukolo lose lwa Abulahamu, siyo kwa waja wogagoga Malagizo waiyeka, lakini vivija kwa waja womtamanila Mulungu kamba viyatendile Abulahamu, yeli tata wa tweye wose.

17 Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga, “Nikusagula uwe tata wa isi nyingi.” Avo mbuli azo za kweli mgameso ga Mulungu, iyamtamanile Abulahamu, Mulungu yowazilibula wanhu wafile, na kwa lagizo jake vinhu havikalile baho, vabaho.

18 Abulahamu katogola na katamanila, hamoja kukala kuduhu kinhu cha kutamanila, na avo kawa tata wa isi nyingi. Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga, “Wanhu wa lukolo lwako wokuwa wengi.”

19 Abulahamu kakala na miyaka gana dimoja, lakini tamanilo jake kwa Mulungu hadihunguke hamoja kajuwa kakala yalalile ng'hani, na mwehe wake Sala sambo ikala imalile.

20 Abulahamu halekile kutamanila kiyalongile Mulungu, lakini tamanilo jake kwa Mulungu dimgangamiza na kamgwaa ukulu Mulungu.

21 Kajuwa goya kuwa Mulungu kodaha kutenda kija kiyamulongele.

22 Lekaavo Abulahamu kwa kumtamanila Mulungu, “Kagesigwa na Mulungu kanoga.”

23 Ulonzi wa, “kagesigwa na Mulungu kanoga” hawandikigwe kumwake yaiyeka,

24 vivija wandikigwa kumwetu kuwa togesigwa na Mulungu tunoga kwa kumtogola Mulungu yamzilibule Mndewa wetu Yesu, kwa wafile.

25 Heyo kalavigwa yafe kwa nzambi zetu, abaho kazilibuka ili Mulungu yatutende tunoge mgameso gake.

5

Tindiwalo na deng'ho

1 Sambi kwavija tutendigwa tunoga mgameso ga Mulungu kwa kumtamanila, tuna tindiwalo na Mulungu kubitila Mndewa wetu Yesu Kilisito.

2 Kwa kumtamanila heyo, Yesu katugalila ng'hekewa ya Mulungu, itukala nayo sambi, avo tobetela kwa kudeng'helela kwingila muukulu wa Mulungu.

3 Siyo gago gaiyeka, lakini vivija toigodela gamagayo getu, kwavija tojuwa kuwa magayo gogala kufunga umoyo,

4 kufunga umoyo kogala kugangamala, na kugangamala kogala tamanilo.

5 Tamanilo dino haditugela kinyala, kwavija Mulungu keka unogelwa wake mmizoyo yetu kubitila Loho Yang'alile, iyatugwelele tweye.

6 Vitukalile hatudaha kuihonya wenyego, kipindi kinogile vikivikile, Kilisito kafa mbuli ya tweye tutenda gehile.

7 Vidala ng'hani kwa munhu kufa mbuli ya munhu yanogile mgameso ga Mulungu. Sengine munhu kodaha kugeza kufa mbuli ya munhu yanogile ng'hani.

8 Lakini Mulungu katulagusila vija viyotunogela kwavija vitukalile tung'hali totenda nzambi Kilisito kafa mbuli yetu tweye!

9 Kwavija sambi Mulungu katutenda tunoge mgameso gake kwa damu ya Kilisito, kweli kotukombola na ng'hasiliki za Mulungu.

10 Vitukalile tuihila na Mulungu, tuilumba nayo kubitila ifa ya mwanage. Sambi tuilumba na Mulungu, yokuwa vinoga ng'hani na kweli tokomboligwa kwa ugima wa Kilisito.

11 Lakini siyo gago gaiyeka, vivija wose todeng'helela mbuli ya gaja gayatendile Mulungu kubitila Mndewa wetu Yesu Kilisito, yatutendile tuilumbe na Mulungu.

Adamu na Kilisito

12 Nzambi ingila mwiisi kubitila munhu imoja, na nzambi yake igala ifa. Avo, ifa yenela kwa wanhu wose kwavija wanhu wose watenda nzambi.

13 Malagizo ga Musa gang'hali haganagaligwa nzambi zikala mumuno mwiisi.

Lakini hanhu kuduhu Malagizo, nzambi hazigesigwe.
14 Lakini kulawa mna ikipindi cha Adamu mbaka mna ikipindi cha Musa, ifa iwatawala wanhu wose, hata kwa waja hawatendile nzambi kamba ziyatendile Adamu yalekile kugoga gaja gayamulagize Mulungu.

Adamu kakala kamba sisila da Kilisito yezile kumwande.
15 Lakini vinhu vino vibili haviigalile, kwavija nhuza ya Mulungu haiigalile na nzambi ya Adamu. Kweli hata kamba wanhu wengi wafa kwa nzambi ya munhu ayo imoja, lakini ng'hekewa ya Mulungu ibanza ng'hani na nhunza yake yenela kwa wanhu wengi kubitila ng'hekewa ya munhu imoja, Yesu Kilisito.
16 Nhunza ya Mulungu haiigalile na nzambi ya munhu imoja. Kwavija munhu imoja viyatendile nzambi Mulungu katagusa, lakini wanhu wengi viwatendile nzambi, Mulungu kawagwaa nhunza ya kuwatenda wanoge mgameso gake.
17 Kwa nzambi za munhu imoja ifa itawala. Lakini kija kiyatendile munhu ija imoja, Yesu Kilisito, kikulu ng'hani. Wanhu wose woipata ng'hekewa imemile ya Mulungu na nhuza ng'hulu, wotendigwa wanoga mgameso ga Mulungu na wotawala muugima kubitila munhu imoja, Yesu Kilisito.
18 Avo kamba vija nzambi za munhu imoja ziwatagusa wanhu wose, vivo ili kwa kinhu kimoja kinogile kwa Mulungu chowatenda wanoge mgameso ga Mulungu wanhu wose na kuwagwaa ugima.
19 Kamba vija kulema kutegeleza kwa munhu imoja wanhu wengi wotenda nzambi, vivo ili kwa kutegeleza kwa munhu imoja wanhu bwando wotendigwa wanoga mgameso ga Mulungu.
20 Malagizo ga Musa galawililа, avo gehile nago gongezeka, lakini nzambi vizongezeke, ng'hekewa ya Mulungu nayo yongezeka ng'hani.
21 Avo, kamba vija nzambi vizitawale na kugala ifa, vivo ili ng'hekewa ya Mulungu yotawala kwa ganogile, na kutugala muugima wa mazuwa gose kubitila Yesu Kilisito Mndewa wetu.

6

Tufa mzinzambi twa wagima kwa Kilisito

1 Baho tulongeze? Vino tugendelele kutenda nzambi ili ng'hekewa ya Mulungu yongezeke?
2 Bule! Tweye tufa na hatulongozigwa kabili na nzambi, yokuwaze tugendelele kabili kukala mzinzambi?
3 Vino hamujuwile kamba tweye wose tubatizigwe kwa kuilumba na Yesu Kilisito tubatizigwa mwiifa yake?
4 Vitudidimizigwe mgamazi, kamba tuzikigwa hamoja nayo na tuilumba mwiifa yake, avo kamba vija Kilisito viyazilibuke mwiifa kwa ukulu wa Tata, vivija na tweye tudahe kukala muugima wa sambi.
5 Kwavija kamba tuilumba nayo mna ukufa kamba viyafile, vivija toilumba nayo mna ukuzilibuka kamba viyazilibuke.
6 Kwavija tojuwa unhu wetu wa umwaka uwambigwa mumsalaba hamoja na Kilisito, muladi udahi wa nzambi uli mzing'huli zetu unangigwe na seketuwe watumwa wa nzambi.
7 Kwavija munhu yoyose yahafa, kolekesigwa na udahi wa nzambi.
8 Kamba tufa hamoja na Kilisito, vivija totamanila kukala hamoja nayo.
9 Kwavija tojuwa kamba Kilisito kazilibuka kwa wafile na honda yafe kabili, ifa honda imtawale kabili.
10 Avo kwavija kafa mwanza umoja, nzambi yaduhu udahi kumwake na sambi kokala kwa Mulungu.
11 Vivija na mweye muigese kamba mufa na hamulongozigwa kabili na nzambi, lakini mukale wagima kwa Mulungu kubitila Yesu Kilisito.
12 Nzambi sekezitawale kabili mzing'huli zenu zifa, avo sekemukweleleze vizilonda ng'huli zenu.
13 Vivija sekemulave hata hanhu hadodo ha maungo genu kwa nzambi. Lakini muilave wenyego kwa Mulungu, kamba wanhu wazilibuke kwa wafile, na muilave wenyego kumwake kwa gaja goyolonda.
14 Nzambi sekeziwatawale kabili, kwavija mweye hamulongozigwa na Malagizo ga Musa, lakini molongozigwa na ng'hekewa ya Mulungu.

Watumwa wosang'hana goyolonda Mulungu

15 Vino tulonge choni? Tutende nzambi kabili, kwavija hatulongozigwa na Malagizo lakini tolongozigwa na ng'hekewa ya Mulungu? Bule!
16 Mweye mojuwa kamba mwahailava wenyego kamba watumwa kumtegeleza munhu, mweye mokuwa watumwa wa munhu ayo yumumtegeleza. Mwahawa watumwa wa nzambi, mohelela mwiifa, hebu mwahawa watumwa wa kumtegeleza Mulungu motendigwa munoge mgameso gake.
17 Lakini Mulungu yatogoligwe, kwavija hamoja umwaka mukala watumwa wa nzambi, lakini sambi mogagoga kwa mizoyo yenu yose, gaja gose geli mna gamafundizo gamubokele.

18 Mulekesigwa muutumwa wa nzambi
na muwa watumwa wa kutenda goyolonda
Mulungu.
19 Nolonga ulonzi uwalongaga wanhu
siku zose muladi mudahe kujuwa. Kamba
vija umwaka vimuilavile wenyego kuwa
watumwa wa nzambi na gehile gose. Vivija
sambi molondeka muilave wenyego kuwa
watumwa wa kutenda goyolonda Mulungu,
gogala kung'ala.
20 Vimukalile watumwa wa nzambi,
mukala hamugesa kutenda goyolonda
Mulungu.
21 Vino mupata choni vimusang'hane
mbuli zija sambi mozonela kinyala?
Kwavija gaja gamutendile gogala ifa!
22 Lakini mulekesigwa mzinzambi na
mwa watumwa wa Mulungu. Sambi
mumweda kwa kupata kung'ala, na
kung'ala kuno kogala ugima ulibule
uhelelo.
23 Kwavija fungu da nzambi ayo ifa, lakini
nhunza ya Mulungu awo ugima ulibule
uhelelo kwa kuilumba na Yesu Kilisito, Mn-
dewa wetu.

7

Mbuli ya kusola

1 Ndugu zangu, nojuwa mogajuwa go-
nilonga kwavija nolonga na wanhu wa-
gajuwile malagizo. Malagizo gomtawala
munhu kipindi yahawa mgima.
2 Mtwanzi yahasoligwa kogodekigwa
na lagizo kipindi chose mkasano wake
yang'hali mgima, lakini mkasano wake
yahafa, mtwanzi ayo kalekesigwa na lagizo
dimgogile.
3 Avo yahasoligwa na mbigalo iyagwe
kipindi mkasano wake yang'hali mgima,
kokemigwa mgoni. Lakini kamba mkasano
wake yahafa, kobwihila na hatenda ugoni
bule hata kamba yahasoligwa na mbigalo
iyagwe.
4 Avo ndugu zangu, mweye vivija mufa
na hamulongozigwa kabili na Malagizo,
kwavija muilumba na lukuli lwa Kilisito,
sambi mwa wanhu zake heyo yazilibuke
kwa wafile, muladi tusang'hane ganogile
kwa Mulungu.
5 Vitukalile tokala kuno tolongozigwa vija
vilulonda lukuli, usulukilo wa nzambi, ud-
ing'huke kwa lagizo usang'hana mzing'huli
zetu, mbuli zose zitutendile zihelela mwi-
ifa.
6 Sambi hatulongozigwa na Malagizo,
kwavija tuigola na gaja gatugodeke. Avo
tomsang'hanila Mulungu mnzila ya sambi
ya Loho Yang'alile siyo mnzila ya umwaka
ya Malagizo gandikigwe.

Malagizo na nzambi

7 Vino tulonge Malagizo gana nzambi?
Bule! Lakini Malagizo gago ganitendile
niye niijuwe nzambi. Maza Malagizo haga-
longile, “Sekeusulukile kinhu cha miyago,”
Sambi njuwe bule kusulukila kwiha.
8 Lakini mbuli ya Malagizo gago, nzambi
ipata nzila ya kuding'hula gehile gose
kumwangu. Bila Malagizo nzambi zaduhu
udahi.
9 Baho umwaka ving'halile silongozigwa
na malagizo ng'hala mgima, lakini malag-
izo vigezile, nzambi zizilibuka na niye nifa.
10 Vinikona niye, malagizo gagesigwe
gogala ugima, gagala ifa.
11 Kwavija nzambi zipata nyafasi
igaligwe na malagizo, na kubitila malagizo
gago, zimvizila na kung'homa.
12 Avo Malagizo ga Musa Gang'ala, na
lagizo ding'ala, domnogeza Mulungu na
dinoga.
13 Vino ino yofambula kija kinogile kigala
ifa kumwangu? Bule, lakini ili nzambi
ijuwike kamba nzambi, kubitila kija
kinogile igala ifa kumwangu. Avo kubitila
Malagizo nzambi ilagusigwa viibanzile
kwiha.

Kuigola tweye kwa tweye

14 Tojuwa kuwa Malagizo golawa kwa
Loho Yang'alile lakini niye na munhu yeli
na lukuli, nichuuzigwa niwa mtumwa wa
nzambi.
15 Sikijuwile kija kinhenda, kwavija si-
tenda kija kinonda, lakini kija kinikihila
acho kinhenda.
16 Kamba nahatenda kija sikilondile ku-
tenda, ino yolagusa kuwa nogatogola Mala-
gizo gago kuwa ganoga.
17 Avo, siyo niye nitenda kinhu acho,
ila nguvu ya nzambi ayo ikala mgati
mmwangu.
18 Nojuwa kuwa kuduhu dinogile dikala
mgati mmwangu muunhu wangu. Kwav-
ija nolonda kutenda ganogile, lakini sidaha
bule kutenda.
19 Sitenda mbuli zinogile zinilonda ku-
tenda, ila notenda gehile gaja sigalonda ku-
tenda.
20 Avo nahatenda gaja sigalonda kutenda,
ino yolagusa kamba siyo niye nitenda avo,
ila nzambi ikala mmwangu ayo itenda avo.
21 Avo nyona kuna kinhu chogendelela,
nahalonda kutenda ganogile, nzambi ya
behi yangu.
22 Mgati muumoyo wangu no-
gadeng'helela Malagizo ga Mulungu.
23 Lakini nokona kuna lagizo diyagwe
dosang'hana mgati mmwangu, lagizo ajo
dogomba na malagizo gotogoligwa na
nzewele zangu, na donhenda niye niwe
mfungwa wa nzambi zisang'hana mgati
mmwangu.

24 Oo miyenu niye! Nani yodaha kunikombola ndawe mulukuli luno lunigala mwiifa?
25 Mulungu yatogoligwe, yotenda mbuli zino kubitila Mndewa wetu Yesu Kilisito!

Vino vivo ili, niye mwenyego kwa nzewele zangu na mtumwa wa Malagizo ga Mulungu, lakini kwa lukuli lwangu niye na mtumwa wa malagizo ga nzambi.

8

Ugima kubitila Loho

1 Avo wanhu wose weli wa Yesu Kilisito honda watagusigwe kuwa wabananga.
2 Kwavija kubitila Yesu Kilisito malagizo ga Loho yogala ugima, gotulekesa na malagizo ga nzambi na ga ifa.
3 Kija hakidahike kutendigwa na Malagizo ga Musa mbuli ya kunyolila kwa unhu wa wanhu, Mulungu kasang'hana kwa kumtuma Mwanage mwenyego, yezile mulukuli luigalile na ng'huli zetu tweye wene nzambi. Avo kazitagusa nzambi zili mulukuli lulo.
4 Mulungu katenda vivo muladi gaja galondeke mna Gamalagizo ga Musa gatendeke mgati mmwetu, tweye tukala muugima wa Loho Yang'alile, na siyo lukuli lumemile nzambi.
5 Wanhu wokala kwa kulukweleleza lukuli wotawaligwa na magesa ga lukuli. Lakini wanhu wokala kwa kukweleleza viyolonda Loho Yang'alile, wotawaligwa na magesa ga Loho Yang'alile.
6 Kwavija kulongozigwa na magesa ga lukuli kogala ifa, lakini kulongozigwa na Loho Yang'alile kogala ugima na tindiwalo.
7 Wanhu wokweleleza vilulonda lukuli woihila na Mulungu. Kwavija hawagagoga Malagizo ga Mulungu na hawadaha kugagoga.
8 Wanhu wokweleleza vilulonda lukuli hawadaha kumnogeza Mulungu.

9 Lakini mweye, kamba Loho wa Mulungu kokala mgati mmwenu, hamulongozigwa na lukuli, ila molongozigwa na Loho. Kamba munhu yoyose kaduhu Loho wa Kilisito, munhu ayo heli wa Kilisito bule.
10 Lakini kamba Kilisito kokala mgati mmwenu, hata kamba ng'huli zenu zofa mbuli ya nzambi, Loho kowatenda muwe wagima, kwavija Mulungu kawatenda munoge mgameso gake.
11 Kamba Loho wa Mulungu yamzilibule Yesu kwa wafile kokala mgati mmwenu, avo ayo Mulungu yamzilibule Kilisito kwa wafile vivija kozizilibula ng'huli zenu zifaga, kotenda avo kubitila Loho wake, yokala mgati mmwenu.
12 Avo ndugu zangu, tuna ng'honde, tolondeka seketukale kamba vizilonda ng'huli zetu.
13 Avo mwahakala kamba vizilonda ng'huli zenu, mofa, lakini kamba mozileka nzambi zenu kubitila Loho, mokuwa wagima.
14 Kwavija wanhu wolongozigwa na Loho wa Mulungu wao wana wa Mulungu.
15 Kwavija Mulungu hawagwelele bule Loho wa kuwatenda muwe watumwa kabili na kuwagela bwembwe, lakini kawagwaa Loho wa kuwatenda wana. Na kwa udahi wa Loho tomkema Mulungu, “Tata!”
16 Nayo Loho mwenyego kolagusa hamoja na loho zetu kuwa tweye twa wana wa Mulungu.
17 Kwavija tweye twa wanage, kotugwaa ganogile gayawekile wanhu zake, vivija tweye hamoja na Kilisito topata gaja gayamwikile, kamba tugaya nayo, vivija toupata ukulu wake.

Ukulu wonda wize

18 Kwavija nojuwa magayo ga kipindi kino hagabanzile ukulu uja wonda ugubuligwe kumwetu.
19 Vinhu vose viumbigwe vobetela kwa kusulukila ng'hani, Mulungu vonda yalaguse welihi wao wanage.
20 Kwavija vinhu viumbigwe vitendigwa voneke si kinhu bule, siyo kwa kulonda venyego, lakini kamba viyalondile Mulungu. Hata ivo chabaho cha kutamanila,
21 kuwa vinhu viumbigwe hana siku volekesigwa muutumwa wa kunangika na vokwingila muukulu wa kubwihila wa wana wa Mulungu.
22 Kwavija tojuwa mbaka sambi baha, vinhu vose viumbigwe vogutilila kwa usungu kamba usungu wa kulela mwana.
23 Lakini siyo vinhu viumbigwe viiyeka avo vigutilila kwa usungu, lakini tweye vivija tuli na Loho, yakalile nhunza ya ichanduso ya Mulungu, togutilila mgati kwa mgati, kuno tobetela Mulungu yatutende wanage na kutulekesa mna zing'huli zetu.
24 Kwavija kwa kutamanila avo tukomboligwa, lakini twahachona acho kitubetela, tamanilo dijo hadifaya. Nani yotamanila kija kiyaone?
25 Lakini kamba totamanila kija tung'hali hatunachona, tokibeta kwa kufunga umoyo.
26 Vivo ili, Loho mwenyego kotutaza tweye kuna ukunyolila kwetu. Kwavija hatujuwile kija kitulondeka kumpula Mulungu. Loho mwenyego kotupulila kwa Mulungu kwa kugutilila kuleka kulongeka.
27 Ayo yolola mmizoyo yetu, kojuwa viyogesa Loho, kwavija Loho kowapulila

wanhu wa Mulungu kamba viyolonda Mulungu.
28 Tojuwa kuwa mna ivinhu vose Mulungu kosang'hana vinogile kwa waja womnogela Mulungu, waja yawakemile watende goyolonda.
29 Kwavija wanhu yawajuwile Mulungu toka mwaka, awo yawabagule waigale na Mwanage, muladi Imwana yawe mwana wa chaudele mulukolo lukulu.
30 Avo waja wabaguligwe na Mulungu, wao yawakemile, na waja yawakemile, kawatenda wanoge mgameso gake, na waja yawatendile wanoge mgameso gake, wao yakalile nao muukulu wake.

Unogelwa wa Mulungu kubitila Yesu Kilisito

31 Mzimbuli zose zino, tulonge choni, Mulungu yahawa ubanzi wetu, nani yodaha kututenda mbuli yoyose?
32 Mulungu hamonele bazi hata Mwanage mwenyego, lakini kamulava mbuli ya tweye wose! Kamba katugwaa Mwanage, vino vivija honda yatugwee bule vinhu vose?
33 Vino nani yonda yawalavile vitala wanhu wasaguligwe na Mulungu? Mulungu mwenyego kawatenda wanoge mgameso gake!
34 Vino nani yonda yawataguse kuwa wabananga? Kuduhu! Kwavija Yesu Kilisito kafa, abaho kazilibuka kwa wafile, sambi kokala muukulu mwambu wa mkono wa kudila wa Mulungu, nayo ayo yotupulila kwa Mulungu.
35 Vino nani yodaha kutugola na unogelwa wa Kilisito? Vino mbuli ya magayo hebu udala wa kupata vilondeka hebu madununzo hebu lufilili lwa nzala hebu ukiwa hebu zumozumo hebu ifa?
36 Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga,
“Mbuli yako, tweye twa mdizumozumo da
kufa imisi na ikilo.
Tuigala na ng'hondolo wochola kuchinjigwa.”
37 Bule, mzimbuli zose zino tuhuma ng'hani kubitila heyo yotunogela tweye!
38 Kwavija niye nojuwa goya kuduhu kinhu kidaha kutugola na unogelwa wake, si ifa hebu ugima hebu wasenga wa kuulanga hebu wakulu wayagwe wa kuulanga, si kipindi cha sambi hebu kipindi chonda kize, hebu udahi wowose,
39 si kuulanga hebu hasi kuwochola wanhu wafile, hebu mna ivinhu vose viumbigwe, kuduhu kidaha kutugola na unogelwa wa Mulungu uli kwa Yesu Kilisito Mndewa wetu.

9

Mulungu na wanhu zake

1 Niye nolonga ukweli, niye na munhu wa Kilisito, avo siviza bule. Moyo wangu, kwa kuitogolela na Loho Yang'alile, wonongela kamba silonga uvizi bule.
2 Nolonga vino, kwavija nonyunyuwala ng'hani na usungu uli muumoyo haumala bule,
3 mbuli ya Wayahudi wayangu, na wanhu wa lukolo lwangu, mbuli ya kuwataza nahadahile kupula niduiligwe na Mulungu na mbaguligwe na Kilisito.
4 Awo wao Wayahudi, wasaguligwe na Mulungu wawe wanage, kawalagusila ukulu wake, kailagana nao, kawagwaa Malagizo gake, na vija viwolondeka kumtambikila na gaja gayalongile.
5 Awo wao wazukulu wa wahenga wa Waebulania, nayo Kilisito muuunhu wake kalawa mulukolo lwao. Mulungu yotawala mna ivose, yatogoligwe siku zose! Ona.
6 Silonga bule Mulungu kalemelwa kutenda kija kiyalongile, kwavija siyo wanhu wose wa Izilaeli wao wanhu wa Mulungu.
7 Vivija siyo lukolo lose lwa Abulahamu wao wanage Mulungu. Kwavija Mulungu kamulongela Abulahamu, “Lukolo lwako lolawa kwa Isaka.”
8 Avo siyo wana wose wa Abulahamu waleligwe kwa lukuli wao wana wa Mulungu, lakini wana waleligwe kubitila kija kiyalongile Mulungu, awo wao lukolo lwa Abulahamu.
9 Kwavija kija kiyalongile Mulungu acho kino, “Mna ikipindi kinogile nobwela na Sala kolela mwana.”
10 Na haimalile baho bule, ila Lebeka kalela wana wabili kwa tata imoja, nayo iyo Isaka muhenga wetu.
11 Lakini wana wao wabili wang'hali hawanavumbuka na wang'hali hawanajuwa kutenda ganogile hebu gehile, muladi Mulungu yaoneke kana udahi wa kusagula,
12 na yahasagula kosagula kamba viyolonda mwenyego, na siyo mbuli ya kija kiyatendile munhu, lakini kwa kija kiyalongile, “Imkulu komsang'hanila imdodo.”
13 Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga, “Nimnogela Yakobo, lakini nimwihila Esau.”
14 Vino tulonge choni? Mulungu kobagula? Bule habagula bule.
15 Kwavija kamulongela Musa, “Nomtendela ganogile munhu yoyose inimulonda, na nomonela bazi munhu yoyose inimulonda.”
16 Avo kila kinhu chotamanila bazi da Mulungu siyo viyolonda munhu hebu viyosang'hana munhu.
17 Kwavija Maandiko Gang'alile gomulongela vino Falao, “Niye nikutenda mndewa, muladi kubitila gweye ndaguse udahi

wangu na twaga jangu dijuwike mwiisi yose."
18 Avo, Mulungu komonela bazi munhu yoyose yoomulonda na komtenda munhu yoyose yoomulonda yawe mdala kutogola.

Bazi na ng'hasiliki za Mulungu

19 Lakini imoja wenu konilongela, "Kamba vino vivo ili, habali Mulungu kolonga tubananga? Nani yodaha kugalema goyolonda Mulungu?"
20 Gweye mbwigangu kwa nani umwidika Mulungu? Vino kitumbe chodaha kumuuza munhu yakilumbile, "Habali unilumbile vino?"
21 Avo munhu yalumbile kitumbe kodaha kukisang'hanila kamba viyolonda. Kodaha kulumba vitumbe vibili muulongo uuja, kitumbe kimoja kwa sang'hano ng'hulu na kiyagwe kwa sang'hano ndoo ndodo.
22 Vivo ili kwa kija kiyatendile Mulungu. Kalonda kulagusa ng'hasiliki yake na kutenda udahi wake ujuwike, lakini kafunga umoyo na kuwonela bazi wanhu wose walondeke kutagusigwa, wanhu walondeke kubanangigwa.
23 Nayo mwenyego kalonda kulagusa ukulu wake, viyatonele bazi tweye wanhu zake, yatusagule toka mwaka tubokele ukulu wake.
24 Avo tweye twa wanhu tukemigwe, siyo kulawa kwa Wayahudi waiyeka, lakini vivija kulawa kwa wanhu haweli Wayahudi.
25 Kamba viyolonga Mndewa mkitabu cha mtula ndagu Hosea,
"Wanhu haweli wangu,
nowakema, 'Wanhu zangu.'
Ija simnogele,
nomkema, 'Nomnogela.'
26 Na hanhu hawalongeligwe, 'Hamwili wanhu zangu,'
baho wokemigwa wana wa Mulungu yeli mgima."
27 Nayo Isaya mtula ndagu wa Mulungu kalonga kwa kukemelela mbuli ya wanhu wa Izilaeli, "Hata kamba wanhu wa Izilaeli wengi kamba msanga wa mhwani, lakini wanhu wonda wakomboligwe wokuwa wadodo.
28 Kwavija Mndewa kolopola kumambukiza kuwatagusa wanhu wa mwiisi."
29 Kamba Isaya viyalongile ako kukisogo, "Maza Mndewa yeli na udahi sambi yatulekele wanhu wayagwe mulukolo, twahabanangike kamba wanhu wa Sodoma na Gomola."

Paulo kowapulila kwa Mulungu wanhu wa Izilaeli

30 Avo tulonge choni? Wanhu haweli Wayahudi hawatendile kinhu muladi watendigwe wanoge mgameso ga Mulungu, lakini kwa kumtamanila, Mulungu kawatenda wanoge mgameso gake.
31 Wanhu wa Izilaeli wakalile wozahila malagizo muladi watendigwe wanoga na Mulungu, lakini hawagapatile malagizo ga kuwatenda wanoge mgameso ga Mulungu.
32 Habali hawagapatile? Hawagapatile kwavija hawekile tamanilo jao kwa Mulungu lakini watamanila gaja gawakalile wosang'hana. Avo waikwala, "mwiing'walo ya dibwe."
33 Kamba vigolonga Maandiko Gang'alile,
"Loleni nokwika dibwe ako Sayuni
donda diwatende wanhu waikwale,
dibwe kulu donda diwalagaze wanhu.
Lakini munhu yoyose yonda yamtogole
honda yagwe kinyala."

10

1 Ndugu zangu, moyo wangu wolonda ng'hani na nowapulila kwa Mulungu Waizilaeli wayangu wakomboligwe!
2 Nokona kuwa wowamba ng'hani kumnogeza Mulungu, lakini kuwamba kwao hakutimilike kwavija hawaujuwile ukweli wose.
3 Kwavija hawajuwile vija Mulungu viyowatenda wanhu wanoge mgameso gake, lakini wao watenda viwogesa, avo walema kutogola vija Mulungu viyowatenda wanhu wanoge mgameso gake.
4 Kwavija Kilisito viyezile, keza kugamambukiza Malagizo, avo munhu yoyose yomtogola Kilisito kotendigwa kanoga mgameso ga Mulungu.

Ukombozi kwa wanhu wose

5 Mbuli ya kutendigwa kunoga mgameso ga Mulungu kwa kugagoga Malagizo, Musa kandika vino, "Munhu yoyose yogoga Malagizo kokuwa mgima kwa Malagizo."
6 Lakini mbuli ya kutendigwa kunoga mgameso ga Mulungu kwa kumtamanila, Maandiko Gang'alile golonga vino, "Sekeuiuze mwenyego, nani yonda yachole kuulanga kumuhumulusa Kilisito?"
7 "Vivija sekeuiuze, nani yonda yachole hasi kowochola wanhu wafile kumzilibula Kilisito?"
8 Maandiko Gang'alile golonga, "Usenga wa Mulungu wa behi na gweye, wa mumulomo wako na muumoyo wako," nao, awo usenga wa kumtamanila Mulungu, utuwapetela wanhu.
9 Wahalonga kwa mulomo wako kuwa Yesu ayo Mndewa na kotogola muumoyo wako kuwa Mulungu kamzilibula kwa wafile, kokomboligwa.
10 Kwavija wahatogola muumoyo wako, kotendigwa kunoga mgameso ga Mulungu na wahalonga kwa mulomo wako kokomboligwa.

11 Maandiko Gang'alile golonga, “Munhu
yoyose yomtogola honda yageligwe
kinyala.”
12 Mulungu hawabagula Wayahudi na
wanhu haweli Wayahudi, kwavija wose
Mndewa wao imoja, nayo kowatendela
ganogile wanhu wose wompula.
13 Kwavija Maandiko Gang'alile golonga,
“Munhu yoyose yopula kwa twaga da Mn-
dewa kokomboligwa.”
14 Vino wompulaze kamba hawamto-
gole? Na womtogolaze kamba hawauhu-
like usenga wake? Na wouhulikaze usenga
kamba kuduhu munhu wa kuwapetela?
15 Wanhu wopetaze usenga kamba hawa-
tumigwe? Kamba Maandiko Gang'alile vi-
galonga, “Lola vivinogile kwiza kwa wanhu
wopeta Mbuli Inogile!”
16 Lakini siyo wose waitogola Mbuli In-
ogile ya Mulungu. Kwavija Isaya mtula
ndagu wa Mulungu kalonga, “Mndewa,
nani yautogole usenga wetu?”
17 Avo munhu komtamanila Mulungu
kwa kuuhulika usenga, usenga awo wok-
wiza kwa kupetigwa kwa mbuli inogile ya
Kilisito.
18 Lakini niye nouza, vino hawauhulike
usenga? Ona, kuuhulika wauhulika, kwav-
ija Maandiko Gang'alile golonga,
“Nyangi zao zihulikigwa mwiisi yose,
mbuli zao zivika kuuhelelo wa isi.”
19 Nouza kabili, vino wanhu wa Izilaeli
hawajuwa bule? Mulungu kalonga kwa
mulomo wa Musa,
“Nowatenda mweye wanhu zangu mu-
wonele migongo,
wanhu wa isi iyagwe
nowatenda muwagevuzikile
wanhu wabozi wa isi ziyagwe.”
20 Mulungu kagangamiza kulonga kwa mu-
lomo wa Isaya,
“Wanhu walekile kunizahila wanyona,
niwalawilila wanhu walekile kuuza mbuli
zangu.”
21 Lakini mbuli ya Izilaeli, Mulungu
kolonga, “Imisi yose niwenulila makono
gangu kuwabokela wanhu woleka kunihu-
lika na wononga vihile.”

11

Mulungu kowonela bazi wanhu wa Izilaeli

1 Nouza, vino Mulungu kowalema
Wayahudi wanhu zake mwenyego? Bule,
hawalema! Niye mwenyego na Mwiizilaeli,
mzukulu wa Abulahamu, kabila da
Benjamini.
2 Mulungu hawalemile bule wanhu zake,
yawasagule toka mwaka. Vino hamujuwile
bule Maandiko Gang'alile vigalonga mbuli
ya Eliya viyamuyalalile Mulungu mbuli ya
wanhu wa Izilaeli?
3 Kalonga, “Mndewa, wawakoma watula
ndagu zako na kubomola kila upango wako
wa kulavila nhosa. Niye niiyeka ayo nisi-
gale na wao wolonda kung'homa.”
4 Vino Mulungu kamwidikaze?
Kamwidika vino, “Niye mwenyego niikila
wanhu gana miyanza malongo saba
waja hawamtambikile Baali yaitendile
mulungu.”
5 Sambi vivo ili, hana wanhu kidogo wasi-
gala mna iwanhu wasaguligwe na Mulungu
kwa ng'hekewa yake.
6 Avo wasaguligwa kwa ng'hekewa
ya Mulungu, siyo mbuli ya gaja
gawasang'hane. Maza Mulungu kosagula
wanhu kwa gaja goyosang'hana, baho
ng'hekewa yake sambi iwe ng'hekewa bule.
7 Vino, wanhu wa Izilaeli wakipata
kija kiwakalile wokizahila? Bule, lakini
waja wasaguligwe na Mulungu wakipata,
wayagwe wafumbigwa sekewajuwe.
8 Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga,
“Mulungu kaifunga mizoyo yao na nzewele
zao, mbaka lelo hawadaha kulola hebu
kuhulika.”
9 Nayo Daudi kolonga,
“Nyimwili nyimwili zao ziwe mtego wa
kuwanamata,
waikwale na watagusigwe!
10 Meso gao gafumbigwe sekewadahe ku-
lola,
migongo yao iveduke mbuli ya kugaya siku
zose.”
11 Nouza kabili, vino Wayahudi vi-
waikwalile na kugwa hawenuke kabili?
Bule haili avo, kwavija Wayahudi wa-
tenda nzambi, wanhu haweli Wayahudi
wakomboligwa, avo Wayahudi wowonela
migongo.
12 Nzambi za Wayahudi zigala vinhu
vingi vinogile kwa wanhu wa mwiisi,
na kulemelwa kwa Wayahudi kugala
vinhu vingi vinogile kwa wanhu haweli
Wayahudi. Avo kamba Wayahudi wa-
hasang'hana goyolonda Mulungu wogala
vinhu vingi ng'hani vinogile.

Ukombozi wa wanhu haweli Wayahudi

13 Sambi nolonga na mweye wanhu
hamwili Wayahudi, kwavija niye na
mtumigwa wa wanhu haweli Wayahudi,
noigodela sang'hano yangu.
14 Nogesa nodaha kuwatenda Wayahudi
wayangu wawonele migongo mweye, avo
ndahe kuwakombola wayagwe wao.
15 Kwavija Wayahudi viwalemigwe,
wanhu wose wa mwiisi wailumba na
Mulungu. Sambi yokuwaze kamba
wahatogoligwa? Wanhu wafile wozilibuka!

16 Kamba kihande cha ichanduso cha
gate kilavigwa kwa Mulungu, avo gate jose
dilavigwa kwa Mulungu, na kamba mzizi
wa mbiki ulavigwa kwa Mulungu, vivija na
matambi gake galavigwa kwa Mulungu.
17 Kamba matambi gayagwe ga mzeituni
wamumgunda gakanhigwa na tambi da
mzeituni wa kumuhulo diombekigwa, avo
mweye wanhu hamwili Wayahudi wao
tambi da mzeituni wa kumuhulo. Sambi
momweda kwa kupata vinhu vingi vinogile
kulawa kwa Wayahudi.
18 Avo sekemuwabeze waja wose wakan-
higwe kamba matambi, moigodela choni?
Mweye mwa matambi, hamuigogeleza miz-
izi, ila mizizi yowagogeleza mweye.
19 Lakini molonga, “Matambi gakan-
higwa muladi niye niombekigwe
mmwake.”
20 Ona molonga. Wakanhigwa kwav-
ija hawatogole, mweye musola hanhu hao
kwavija mutogola. Lakini sekemuigodele
mbuli ayo, ila dumbeni.
21 Kamba Mulungu kagakanha matambi
gakalile hanhu hake, vino viugesa kokonela
bazi gweye?
22 Loleni Mulungu viyeli na bazi na
viyeliduhu mwangalo. Mulungu kaduhu
mwangalo kwa waja watendile nzambi,
lakini kokonela bazi kamba wahagendelela
kutamanila bazi jake. Wahaleka kutenda
avo vivija kokanhigwa.
23 Wayahudi wahaleka kulema kutogola
kwao, woombekigwa kabili, kwavija Mu-
lungu kodaha kuwaombeka kabili.
24 Mweye wanhu hamwili Wayahudi
mukanhigwa kulawa mumzeituni wa
kumuhulo na muombekigwa mumzeituni
wa mumgunda, hanhu haheli henu, avo
vibuha ng'hani kwa Mulungu kugaombeka
matambi gakanhigwe mumbiki wao
wenyego.

Mulungu kowonela bazi wanhu wose

25 Ndugu zangu, nolonda muijuwe mbuli
ino ifisigwe, muladi sekemuyone mwa
wabala ng'hani, Wayahudi hawamtegeleze
Mulungu kwa kipindi kidodo, mbaka
wanhu haweli Wayahudi walondeke
kumbwelela Mulungu wenele.
26 Wanhu wose wa Izilaeli wokom-
boligwa, kamba vigalonga Maandiko
Gang'alile,

“Mkombola kokwiza kulawa Sayuni
kowatenda wanhu wa lukolo lwa Yakobo
waleke nzambi zao.
27 Vino vivo vonda niilagane nao,
nahasegeza nzambi zao.”
28 Kwavija Wayahudi wailema Mbuli In-
ogile, waihila na Mulungu mbuli ya mweye
wanhu hamwili Wayahudi. Lakini kwavija
wasaguligwa, wang'hali wonogeligwa na
Mulungu mbuli ya wahenga zao.
29 Kwavija Mulungu yahamsagula munhu
na kumgwaa nhunza, hagesa habali ya-
tendile vivo.
30 Baho umwaka mweye wanhu hamwili
Wayahudi hamumtegeleze Mulungu, lakini
sambi Mulungu kowonela bazi kwavija
Wayahudi waleka kumtegeleza.
31 Vivo ili, kwavija Mulungu kawonela
bazi mweye, na sambi Wayahudi nao
hawamtegeleza Mulungu, muladi na wao
vivija Mulungu yawonele bazi.
32 Kwavija Mulungu kawagodeka wanhu
wose sekewamtegeleze muladi yawonele
bazi wanhu wose.

Tumtogole Mulungu

33 Loleni Mulungu viyanogile! Mulungu
mbala ng'hani na kana nzewele ng'hani!
Nani yodaha kugasimulila gaja goyolonda
kusang'hana? Nani yodaha kuzijuwa nzila
zake?
34 Kamba vigalonga Maandiko Gang'alile,
“Nani yazijuwile nzewele za Mndewa?
Nani yodaha kumgwaa magesa?
35 Nani yasongile kumgwaa kinhu Mu-
lungu,
ili Mulungu yambwelezele?”
36 Kwavija vinhu vose viumbigwa na Mu-
lungu, na vose vabaho kubitila Mulungu
na vabaho mbuli yake. Mulungu yag-
weleligwe ukulu siku zose! Ona.

12

Vitulondeka kumsang'hanila Mulungu

1 Avo, ndugu zangu, kwavija Mulungu
kana bazi ng'hani, nowapula ng'hani,
ilaveni wenyego kwa Mulungu kamba
nhosa ili ngima. Ilaveni wenyego kamba
wanhu mung'alile na kumnogeza Mulungu.
Ino ayo nzila inogile ya kumtambikila
Mulungu.
2 Sekemukweleleze vowotenda wanhu
wa mwiisi ino, lakini mulekeni Mulungu
yaigaluse mizoyo yenu kwa kugalusa vija
vimugesa. Baho modaha kugajuwa goy-
olonda Mulungu, gaja ganogile na gomno-
gela heyo na kija kitimilike.
3 Kwavija Mulungu kanigwaa ng'hekewa,
avo nowalongela mweye mose, sekemui-
tende munoga ng'hani kubanza vija vimu-
londeka kuwa, lakini nzewele zenu ziigale
na tamanilo diyawagwelele Mulungu.
4 Avo, mulukuli kuna maungo mengi, kila
maungo gana sang'hano yake.
5 Vivo ili kumwetu tweye, hamoja twa
wengi, twa maungo mulukuli lwa Kilisito,
na kila imoja wetu ni maungo ga miyage.
6 Avo kila munhu vitwili kana nhuza
yake, kamba Mulungu viyatugwee
ng'hekewa. Kamba munhu kagweleligwa

nhunza ya kulagula usenga wa Mulungu yatende vivo kamba viyomtamanila Mulungu.

7 Munhu yagweleligwe nhunza ya kusang'hana yasang'hane, na munhu yagweleligwe nhunza ya kufundiza yafundize.

8 Munhu yagweleligwe nhunza ya kuwagangamiza wayagwe yatende vivo. Munhu yomgolela miyage kinhu, yatende vivo kwa moyo unogile. Munhu yowalongoza wanhu, yawalongoze goya. Munhu yowonela bazi wanhu, yatende vivo kwa kusamhuka.

9 Unogelwa wenu uwe wa ukweli, gehileni gehile, gagogeni ganogile.

10 Mwiinogele ng'hani kamba ndugu, kila munhu tanhu yamgese miyage kubanza mwenyego.

11 Sang'haneni ng'hani, sekemuwe wanyeke. Msang'hanileni Mndewa kwa kuwamba.

12 Kumtamanila kwenu Mulungu kuwatende mudeng'helele, mwahagaya beteleni kwa kufunga umoyo, mpuleni Mulungu siku zose.

13 Wagweleleni vinhu wanhu wa Mulungu waliduhu, na wabokeleni wageni kwa moyo unogile.

14 Mpuleni Mulungu yawatendele ganogile wanhu wose wowadununza mweye, ona, mpuleni Mulungu yawatendele ganogile siyo yawaduile.

15 Deng'heleleni hamoja na waja wodeng'helela, lileni hamoja na waja wolila.

16 Kaleni goya mweye kwa mweye, sekemuigode, togoleni kusang'hana na wanhu wokoneka siyo kinhu. Sekemuyone muna nzewele ng'hani.

17 Kamba munhu kakutendela gehile, sekeumbwelezele gehile. Tenda ganogile mgameso ga wanhu wose.

18 Mweye wenyego wambeni ng'hani mukale na wanhu wose kwa moyo uholile.

19 Mbwiga zangu, sekemulipe gehile, lakini lekeni ng'hasiliki ya Mulungu itende vivo. Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, “Mndewa kolonga, niye iyo yonda nilipe gehile.”

20 Lakini, vivija Maandiko Gang'alile golonga, “Kamba munhu yakwihile kokona nzala mgwee lujo yaje, yahakona ng'hilu mgwee mazi yang'we, kwavija kwa kutenda avo komtenda yagwe kinyala na kohulika usungu muumoyo wake kamba usungu wa kumkutulila makala ga moto mdipala.”

21 Sekeutogole gehile gakuhume, lakini gahume gehile kwa ganogile.

13

Kuwategeleza watawala wa isi

1 Kila munhu yawategeleze watawala wa isi, kwavija utawala wose wolawa kwa Mulungu. Utawala wose uli mziisi wikigwa baho na Mulungu.

2 Avo, munhu youlema utawala wa mwiisi kolema kija kiyekile Mulungu, na munhu yoyose yotenda vivo koigalila mwenyego nhaguso yake.

3 Kwavija watawala wa mziisi hawadumbigwa na wanhu wotenda ganogile, lakini wodumbigwa na wanhu wotenda gehile. Avo gweye wahalonda sekeuwadumbe watawala wa mziisi sang'hana ganogile, na wao wokutogola.

4 Kwavija wao ni wasang'hanaji wa Mulungu, wokusang'hanila ganogile. Lakini wahasang'hana gehile baho wadumbe, kwavija wao wana udahi wa kutagusa. Wao ni wasang'hanaji wa Mulungu na wolagusa ng'hasiliki ya Mulungu kwa wanhu wotenda gehile.

5 Kwa mbuli ayo wategelezeni watawala wa mwiisi, siyo mbuli ya ng'hasiliki ya Mulungu iiyeka, lakini kwavija vivo viulonda moyo usang'hane.

6 Lekaavo mweye molipa kodi, kwavija watawala wa mwiisi ni wasang'hanaji wa Mulungu, nao wowasang'hanila mweye.

7 Mulipe kila munhu fungu jake, lipa kodi kwa munhu yobokela kodi, lipa ushulu kwa munhu yobokela ushulu, munhu wa kumdumba mdumbe, munhu wa kumtegeleza mtegeleze.

Kuinogela

8 Sekemudaigwe kinhu chochose, lakini mudaigwe kuwanogela waenu. Munhu yotenda vivo kogagoga Malagizo gose ga Musa.

9 Malagizo gano, “Sekeutende ugoni, sekeukome, sekewibe, sekeusulukile vinhu va miyago,” na Malagizo gose gayagwe gekigwa mna dilagizo dino dimoja, “Mnogele miyago kamba viuinogela mwenyego.”

10 Wahamnogela miyago honda umtendele gehile, avo kuinogela ako kugagoga Malagizo gose.

11 Molondeka mutende vino, kwavija mojuwa kipindi chenu cha kulamuka muutulo kivika, kwavija ukombozi wetu wa mmabehi ng'hani sambi kubanza vitusongile kumtogola Yesu.

12 Sambi kilo chomala na imisi ya mmabehi. Tuleke kusang'hana mbuli zisang'hanigwa mdiziza, tusole silaha za kuitowela mmulenge.

13 Tukaleni goya kamba viwokala wanhu imisi, seketukale kwa umelo mna zinyimwili nyimwili hebu kwa kukoligwa hebu

kwa dikwe hebu kwa ugoni hebu kwa kugomba na kuyonela migongo.
14 Lakini muilumbe na Mndewa Yesu Kilisito, sekemugese kukweleleza vizilonda ng'huli zenu.

14

Sekemuitaguse wenyego

1 Wabokeleni wanhu waja kumtamanila kwao Mulungu hakunagangamala goya, sekemuibamilile nao kwavija wogesa viyagwe.
2 Wanhu hawaigalile bule, wanhu wayagwe womtamanila Mulungu na woja kinhu chochose, lakini wanhu waja kumtamanila kwao Mulungu hakunagangamala goya woja mboga mboga ziiyeka.
3 Wanhu woja kila kinhu sekewawabeze waja hawajaga kila kinhu. Na waja woja mboga mboga ziiyeka sekewawataguse waja woja kila kinhu, kwavija Mulungu kawatogola.
4 Vino gweye kwa nani mbaka umtaguse msang'hanaji wa miyago? Mkulu wa msang'hanaji ayo, ayo yonda yasagule kamba kadaha hebu kalemelwa. Na kodaha kwavija Mndewa kodaha kumtenda yahume.
5 Munhu kodaha kugesa hana siku imoja ng'hulu kubanza zose, na munhu iyagwe kodaha kugesa siku zose ziigala. Avo kila munhu yalole kamba viyogesa vinoga.
6 Munhu yogesa siku imoja ng'hulu kubanza zose kotenda avo mbuli ya Mndewa, na munhu yoja kila kinhu kotenda vivo mbuli ya Mndewa kwavija komgwaa nhogolwa Mulungu. Vivija munhu yoleka kuja lujo luyagwe kotenda vivo mbuli ya Mulungu, nayo vivija komgwaa nhogolwa Mulungu.
7 Kwavija kuduhu munhu yoyose vitwili yokuwa mgima kwa mbuli yake mwenyego na vivija kuduhu munhu yofa kwa mbuli yake mwenyego.
8 Avo twahawa wagima twa wagima mbuli ya Mndewa, na twahafa tofa mbuli ya Mndewa. Avo twahafa hebu twahawa wagima twa wanhu zake Mndewa.
9 Kwavija Kilisito kafa na kazilibuka muladi yawe Mndewa wa wanhu wagima na wafile.
10 Gweye habali umtagusa miyago? Hebu habali umbeza miyago? Kwavija hana siku tokwima mgameso ga Mulungu tutagusigwe.
11 Kwavija Maandiko Gang'alile golonga,

“Mndewa kolonga, kamba vija vinili mgima,
kila munhu konifugamila
na kila munhu kolonga, niye na Mulungu.”

12 Kila munhu vitwili, komulongela Mulungu mbuli zake mwenyego.

Sekeumuhonze miyago yatende nzambi

13 Avo tuleke kuitagusa na seketuwakimile waetu hebu kuwahonza watende nzambi.
14 Kwavija niilumba na Mndewa Yesu, nojuwa goya vinhu vose vinoga kudigwa, lakini munhu yokona kinhu kiha kudigwa, kinhu acho kiha kumwake heyo.
15 Wahamgevuza miyago mbuli ya lujo luuja, aho kuduhu unogelwa. Sekeutogole lujo lwako luwe kilamuso cha kumtenda miyago yabanange kutamanila kwake, kwavija Kilisito kafa mbuli yake!
16 Sekeutogole kija kiugesa kinoga kibezigwe.
17 Kwavija Undewa wa Mulungu siyo mbuli ya kuja na kung'wa. Lakini mbuli ya kutenda ganogile, tindiwalo na deng'ho, vose vino volawa kwa Loho Yang'alile.
18 Munhu yomsang'hanila Kilisito kamba avo, komnogeza Mulungu na kotogoligwa na wanhu.
19 Avo tugoge ng'hani kusang'hana mbuli zigala tindiwalo na kuigangamiza.
20 Sekeuibanange sang'hano ya Mulungu mbuli ya lujo. Vose vidigwa vinoga, lakini havinogile kuja lujo londa lumuhonze miyago yatende nzambi.
21 Vinoga kuleka kuja nyama hebu kung'wa divai hebu kusang'hana kinhu chochose chonda kimuhonze miyago yatende nzambi.
22 Gendelela kukigoga kija kiutogola mgameso ga Mulungu wako. Kamweda munhu ija hagesa muumoyo wake kamba kabananga kwa gaja goyogesa ganoga kusang'hana.
23 Lakini munhu yeli na shaka yahaja kotagusigwa, kwavija koja kuno hamtamanila Mulungu, na mbuli yoyose isang'hanigwa bila kumtamanila Mulungu iha.

15

Wanogeze wayagwe siyo gweye mwenyego

1 Tweye tumtamanila Mulungu kwa nguvu tuwataze waetu womtamanila Mulungu kwa kunyolila muladi wadahe kufunga umoyo mna ukunyolila kwao. Seketutende gaja gotunogela tweye twiiyeka.
2 Kila munhu vitwili yamnogeze miyage kumtenda yamwede, muladi yagangamale kumtamanila Mulungu.
3 Kwavija Kilisito hasang'hane gamnogele heyo yaiyeka. Lakini kamba Maandiko Gang'alile vigalonga, “Maligo gose gawakuligile gweye, vivija wandiga niye.”

4 Kila kinhu chandikigwe ako umwaka
chandikigwa kutufunza tweye, muladi kwa
kubetela na kuigangamiza tumtamanile
Mulungu kubitila Maandiko Gang'alile.
5 Mulungu yeli chanduso cha kufunga
umoyo na kugangamala, yawatende muwe
kinhu kimoja kwa kukweleleza viyatendile
Yesu Kilisito,
6 muladi mweye mose kwa moyo umoja
na sauti imoja mumgwee nhogolwa Mu-
lungu, Tata wa Mndewa wetu Yesu Kilisito.

Mbuli Inogile kwa wanhu haweli Wayahudi

7 Igonekeni, mugale ukulu kwa Mulungu,
kamba Kilisito viyawagoneke mweye.
8 Kwavija nowalongela, Kilisito
kawasang'hanila Wayahudi kuwalagusila
Mulungu kotenda kija kiyalongile, kotenda
kija kiyailagane na wahenga zao kilawilile,
9 na kuwatenda wanhu haweli Wayahudi
wamgwee nhogolwa Mulungu kwa bazi
jake. Kamba Maandiko Gang'alile viga-
longa,
"Avo, nokugwaa nhogolwa kwa wanhu
haweli Wayahudi,
nokwimba nyila za kuditogola twaga jako."
10 Vivija golonga,
"Wanhu hamwili Wayahudi deng'heleleni
hamoja na wanhu wa Mulungu!"
11 Vivija golonga,
"Wanhu wose hamwili Wayahudi, mto-
goleni Mndewa,
makabila gose ga mwiisi, mtogoleni Mn-
dewa!"
12 Vivija mtula ndagu wa Mulungu Isaya
kolonga,
"Kolawilila munhu mulukolo lwa Yese,
nayo kowatawala wanhu haweli
Wayahudi,
na wao womtamanila."
13 Mulungu yotamaniligwa, yawatende
mudeng'helele ng'hani na muwe na tindi-
walo kwa kumtamanila kwenu, muladi ku-
tamanila kwenu kukule kwa udahi wa Loho
Yang'alile.

Kilamuso cha Paulo cha kwandika bila kudumba

14 Ndugu zangu, niye nogesa mweye
munoga ng'hani, na mna nzewele zose na
modaha kuifunza wenyego.
15 Lakini mna ibaluwa ino sidumbile
kwandika mbuli za kuwakumbuseni mbuli
ndodo ziiyeka, nhenda avo kwavija Mu-
lungu kangwaa ng'hekewa,
16 ya kuwa mtumigwa wa Yesu Kilisito
kwa kuwasang'hanila wanhu haweli
Wayahudi. Nosang'hana kamba mulava
nhosa kwa kuwapetela wanhu Mbuli
Inogile ilawa kwa Mulungu, muladi wanhu
haweli Wayahudi wawe nhosa itogoligwa
kwa Mulungu, itendigwe ing'ale kubitila
Loho Yang'alile.
17 Kwa kuilumba na Yesu Kilisito, nodaha
kuigodela sang'hano yangu kwa Mulungu.
18 Silonga mbuli yoyose iyagwe, ila mbuli
ija iiyeka iyaitendile Kilisito kubitila niye,
kuwalongoza wanhu haweli Wayahudi
wamtegeleze Mulungu. Nhenda avo kwa
kulonga na kusang'hana,
19 kwa udahi wa unzonza na vifukuzi,
kwa kubitila udahi wa Loho wa Mu-
lungu. Avo muumwanza wangu kulawa
Yelusalemu mbaka Iluliko, niwapetela
wanhu Mbuli Inogile yose ya Kilisito.
20 Siku zose nosulukila kuwapetela
wanhu Mbuli Inogile kila hanhu hawanadi-
hulika twaga da Kilisito, muladi sek-
enizenge mna ichandusilo cha munhu
iyagwe.
21 Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga,
"Wanhu hawanalongeligwa mbuli yake
wokona,
na waja hawanamuhulika wojuwa."

Paulo kofunga mwanza wa kuchola Lumi

22 Lekaavo miyanza mingi ndemelwa
kwiza kumwenu.
23 Lakini sambi ng'homeleza sang'hano
yangu mziisi zino, na kwavija ng'hala ni-
beta kwa miyaka mingi kwiza kumwenu,
24 sambi notamanila kutenda vivo.
Nolonda nize kuwalola muumwanza
wangu wa kuchola Sipania, na nolonda
mweye munhaze nivike ako, nahamam-
bukiza kudeng'helela kukala na mweye.
25 Lakini sambi nochola ako Yelusalemu
kuwasang'hanila wanhu wa Mulungu.
26 Kwavija wanhu wamtogole Yesu
weli Makedonia na Akaya wanogelwa
na walava nhunza wawataze wanhu wa
Mulungu weli wakiwa kuko Yelusalemu.
27 Wao wenyego wadeng'helela kutenda
vivo, lakini walondeka kutenda vivo, kwav-
ija wanhu haweli Wayahudi wamweda
kiloho kubitila Wayahudi, na wanhu
haweli Wayahudi wolondeka wawatende
Wayahudi wamwede kubitila vinhu vao.
28 Nahamambukiza sang'hano ino
na kuwagwaa sente ziwasangiligwe,
nowatembelela nahawa muumwanza wa
kuchola Sipania.
29 Nojuwa naheza kumwenu, nowagalila
mbuli zose zinogile kulawa kwa Kilisito.
30 Avo ndugu zangu, kwa udahi wa Mn-
dewa wetu Yesu Kilisito na kwa unogelwa
ugaligwa na Loho Yang'alile, nowapula
muilumbe na niye munhaze kumpula Mu-
lungu.
31 Mpuleni Mulungu yanihonye kulawa
mmakono ga wanhu hawamtogole Yesu
ako Yudea, na sang'hano yangu ako

Yelusalemu itogoligwe na wanhu wa Mulungu weli kuko.

32 Avo Mulungu yahalonda, nokwiza kumwenu kwa deng'ho, nibwihile hamoja na mweye.

33 Mulungu yogala tindiwalo yakale na mweye mose. Ona.

16

Paulo kowalamusa wanhu weli ako Lumi

1 Nolonda mumjuwe lumbu jetu Foibe, mtazaji wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Kenkela.

2 Nowapula mumbokele kwa twaga da Mndewa, kamba viilondeka kwa wanhu wa Mulungu, mumtaze kila kinhu kiyolonda kulawa kumwenu, kwavija kawataza wanhu wengi na vivija kumwangu niye.

3 Walamuseni Pilisila na mkasano wake Akula, wasang'hanaji wayangu kwa kuilumba na Yesu Kilisito.

4 Wao wauhonza ugima wao mbuli yangu. Nowagwaa nhogolwa ng'hani siyo niye niiyeka, lakini vivija vibumbila va wanhu haweli Wayahudi wamtogole Yesu.

5 Nowalamusa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu woiting'hana mzikae zao.

Mulamuseni mbwigangu Epaineto yasongile kumtogola Kilisito mwiisi ya Asiya.

6 Mulamuseni Malia yawasang'hanile kwa kuiyoha.

7 Vivija mulamuseni Anduloniko na Yunia, Wayahudi wayangu wagodekigwe na niye. Wao wajuwika ng'hani na watumigwa na wanongolela kumtogola Kilisito.

8 Mulamuseni Ampiliato mbwigangu inimnogela kwa kuilumba na Mndewa.

9 Vivija mulamuseni Ulibano, msang'hanaji miyetu mwiisang'hano ya Kilisito, vivija nomulamusa mbwigangu inimnogela Sitaku.

10 Mulamuseni Apele, ija sang'hano yake kwa Kilisito yoneka kuwa inoga. Ndamusileni wanhu wose weli mng'anda ya Alisitobulo.

11 Nomulamusa Helodiani, Muyahudi miyangu, na wanhu wamtogole Yesu mng'anda ya Nalikisi.

12 Ndamusileni watwanzi iwomsang'hanila ng'hani Mndewa, Tulufena na Tulufosa na mbwigangu Pelisi, yamsang'hanile ng'hani Mndewa.

13 Ndamusileni Lufo, yasaguligwe na Mndewa, na mamake yanitendile mwanage siku zose.

14 Ndamusileni Asunikilito na Fulegoni na Helime na Patuloba na Helima na wanhu wamtogole Yesu weli hamoja nao.

15 Ndamusileni Filologo na Yulia, na Nelea na lumbu jake, na Olimpa na wanhu wose wa Mulungu weli hamoja nao.

16 Muilamuse kwa nzila ilagusa moinogela. Vibumbila vose va wanhu wamtogole Yesu Kilisito vowalamusa.

Mafundizo ga kimambukizo

17 Ndugu zangu nowapula ng'hani, muiteganye na wanhu wowatenda muigole na kuwatenda muikwale, kwa kugalema mafundizo gamufunzigwe. Kaleni kutali nao!

18 Kwavija wose wotenda kamba vivo hawamsang'hanila Mndewa wetu Kilisito, lakini wosang'hana mbuli ya zinda zao. Kwa mbuli zao zaumulile na ulonzi wa kutewenza wowavizila wanhu hawaujuwile uvizi awo choni.

19 Kila munhu kahulika vimumtegeleze Mndewa, avo nowadeng'helela ng'hani, nolonda muwe na nzewele ya kujuwa ganogile, lakini sekemulongigwe kwa kutenda nzambi.

20 Nayo Mulungu yogala tindiwalo hakawa kumuhonda Mwenembago yeli hasi mmagulu genu.

Ng'hekewa ya Mndewa wetu Yesu ikale na mweye.

21 Timoseo msang'hanaji miyangu, kowalamusa, vivija Lukio na Yasoni na Sosipateli na Wayahudi wayangu wowalamusa.

22 Na niye Telitio, nyandike baluwa ino, nowalamusa kwa twaga da Mndewa.

23 Na Gayo, mwenekae wangu na kibumbila cha wanhu wose wamtogole Yesu woiting'hanaga mng'anda yake, kowalamusa. Vivija Elasito mwikaji wa sente za buga dino na miyage Kwalito, wowalamusa.

24 Ng'hekewa ya Mndewa wetu Yesu Kilisito ikale na mweye mose. Ona.

Kimambukizo cha kumpula Mulungu na kumtogola

25 Tumtogole Mulungu, yodaha kuwagangamiza mna Imbuli Inogile iniwapetele mbuli ya Yesu Kilisito, kwa kugubula ukweli ukalile ufisigwe miyaka heleketwaa.

26 Lakini sambi ukweli awo ugubuligwa kubitila maandiko ga watula ndagu wa Mulungu, na kwa lagizo da Mulungu yeliduhu uhelelo, ulagusigwa kwa wanhu wa isi zose muladi wose watogole na kutegeleza.

27 Mulungu yaiyeka yeli na nzewele, siku zose yagweleligwe ukulu kubitila Yesu Kilisito! Ona.

Baluwa ya Ichanduso ya Paulo kwa wanhu wa ako Kolinto Ulongozi

1 Wakolinto chandikigwa na mtumigwa Paulo behi na mwaka wa 55 toka kuvumbuka kwa Kilisito (Sula ya 1:1). Ino ayo baluwa ya ichanduso mna zibaluwa mbili ziyandike Paulo kwa wanhu wamtogole Yesu mna ikibumbila ako Kolinto. Yogesigwa kandika baluwa ino mna ikipindi kiyakalile ako Efeso yang'hali hanagesa kutembelela Kolinto mmwanza wake wa kuchola na kubwela Makedonia (Sula ya 16:5-9).

Baluwa ino yokwidika usenga ugaligwe kwa Paulo na wanhu wayagwe walawile mna ikibumbila cha wanhu wamtogole Yesu mbuli ya nzambi mna ikibumbila acho, mbuli za kuigola na ugoni. Buga da Kolinto dijuwika ng'hani mbuli ya ugoni, avo hatukanganya wanhu wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu wakala mzimbuli zizo.

Mbuli zili mkitabu

Paulo kowalamusa wanhu wa ako Kolinto na komgwaa Mulungu nhogolwa mbuli yao (Sula ya 1:1-9).

Abaho kolonga usenga uyabokele mbuli ya kuigola kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Kolinto (Sula ya 1:10-4:21).

Abaho kowalongela mbuli za ugoni na mbuli za wao kuigala mvitala (Sula ya 5-6).

Abaho kolava malagizo mbuli ya kusola na kusoligwa, kuvitambikila vinyago na kutambikila kunze kunze, nhunza za kiloho na kuzilibuligwa (Sula ya 7-15).

Kukimambukizo kolonga gaja gakusang'hana na gaja goyolonda kusang'hana (Sula ya 16).

1 Niye Paulo, nikemigwa niwe mtumigwa wa Yesu Kilisito, kamba viyalondile Mulungu, na vivija ndugu yetu Sositenesi,

2 towandikila mweye wanhu wa Mulungu muli kudibuga da Kolinto. Mweye mose mukemigwe muwe wanhu wang'alile wa Mulungu, mweye mwa wanhu wa Mulungu kwa kuilumba na Yesu Kilisito, hamoja na wanhu wose weli kila hanhu womgwaa ukulu Mndewa wetu Yesu Kilisito, Mndewa wao na vivija Mndewa wetu.

3 Mulungu Tataetu na Mndewa Yesu Kilisito wawagwee ng'hekewa na tindiwalo.

Vinhu vinogile kubitila Kilisito

4 Siku zose niye nomgwaa nhogolwa Mulungu wangu, kwavija kawagwaa mweye ng'hekewa, kubitila Yesu Kilisito.

5 Kwavija mweye muilumba na Kilisito, mugweleligwa vinhu vose vinogile, mugweleligwa nzewele zose na kujuwa mbuli zose zimulonga.

6 Usenga mbuli ya Kilisito, Mulungu kautenda wike mizizi mmizoyo yenu,

7 avo hamuswelile nhunza yoyose ilawa kwa Loho Yang'alile, kipindi vimumbeta kwa kusulukila Mndewa wetu Yesu Kilisito vonda yagubuligwe.

8 Nayo kowagangamiza mbaka kuuhelelo, muladi sekemoneke mubananga mna Isiku ya Mndewa wetu Yesu Kilisito.

9 Mulungu yawakemile mweye muilumbe na Mwanage, Yesu Kilisito Mndewa wetu, kotenda gaja gayalongile.

Wanhu wamtogole Kilisito woigola

10 Ndugu zangu, nowapula kwa twaga da Mndewa wetu Yesu Kilisito, muitogolele mbuli yoyose yumulonga, muladi sekemuigole mweye kwa mweye. Muilumbe goya na mugese dimoja na mulonde kinhu kimoja.

11 Ndugu zangu, wanhu wayagwe wa lukolo lwa Kiloe wanongela fulu ipile kuwa mogomba mweye kwa mweye.

12 Niye nolonga vino, kwavija kila munhu kolonga jake. Ino kolonga, “Nomkweleleza Paulo,” iyagwe kolonga, “Nomkweleleza Apolo,” iyagwe kolonga, “Nomkweleleza Kefa,” na iyagwe kolonga, “Nomkweleleza Kilisito.”

13 Vino, Kilisito kaigola? Vino, Paulo ayo yawambigwe mumsalaba mbuli ya mweye? Hebu mubatizigwa muwe wanahina wa Paulo?

14 Nomgwaa nhogolwa Mulungu kwavija simbatize munhu yoyose kumwenu, ila niwabatiza Kilisipo na Gayo.

15 Avo kuduhu munhu yodaha kulonga kabatizigwa kuwa mwanahina wangu.

16 Ona vija, vivija niwabatiza wanhu wa lubuga lwa Sitefana, lakini sikumbuka kamba nimbatiza munhu yoyose iyagwe.

17 Kilisito hanitumile niye kubatiza, lakini kanituma niwapetele wanhu Mbuli Inogile, na siyo kwa kutamanila nzewele za wanhu, muladi kuitenda ifa ya Kilisito mumsalaba sekeyage bule.

Kilisito ayo nguvu na nzewele ya Mulungu

18 Kwavija usenga mbuli ya ifa ya Kilisito mumsalaba yokoneka mbuli ya kibozi kwa wanhu wopotela, lakini kumwetu tweye tukomboligwa, usenga awo ni nguvu ya Mulungu.

19 Kwavija Maandiko Gang'alile golonga,

“Nozibananga nzewele za wanhu weli na
nzewele,
na ubala wa wanhu nowasa kutali.”
20 Avo, kakwahi yeli na nzewele? Hebu
mfundiza Malagizo ga Musa? Hebu wakulu
wa kuibamilila wa kipindi kino? Mulungu
kaitenda nzewele ya wanhu wa mwiisi ino
ubozi!
21 Kamba viili nzewele ya Mulungu,
wanhu wa mwiisi hawadaha kumjuwa
heyo kubitila nzewele zao wenyego.
Lakini Mulungu kanogelwa kuwakombola
waja womtogola kubitila usenga awo
utuwapetela na ukoneka kwa wanhu weli
na nzewele kamba ubozi.
22 Wayahudi wolonda kulola kilaguso,
Wagiliki wozahila nzewele.
23 Lakini tweye tompeta Kilisito
yawambigwe mumsalaba. Usenga uno
wowagevuza Wayahudi na kwa wanhu
haweli Wayahudi wokoneka ubozi.
24 Lakini kwa waja wakemigwe na
Mulungu, Wayahudi hamoja na haweli
Wayahudi, Kilisito ayo nguvu ya Mulungu
na nzewele za Mulungu.
25 Kwavija kija kikoneka ubozi wa Mu-
lungu, kina nzewele kubanza nzewele za
wanhu, na kija kikoneka kunyolila kwa
Mulungu, kina nguvu kubanza nguvu za
wanhu.
26 Ndugu zangu, kumbukeni vimukalile
baho umwaka Mulungu viyawakemile,
wanhu bwando kumwenu wakala waduhu
hata nzewele za wanhu wa mwiisi ino,
wanhu bwando wakala waduhu nguvu
hebu weli na ukulu.
27 Lakini Mulungu katenda giladi, kasag-
ula vinhu vija vikoneka na wanhu wa mwi-
isi va kibozi muladi kuwatenda wanhu weli
na nzewele wagwe kinyala, na kasagula
vinhu vija vikoneka na wanhu wa mwiisi
vonyolila muladi kuwatenda wanhu weli
na nguvu wagwe kinyala.
28 Mulungu kasagula vinhu vija vikoneka
na wanhu wa mwiisi si vinhu goya na
wovibeza na hawavigesa bule muladi yav-
inange vija vigesigwa na wanhu wa mwiisi
kuwa vinoga ng'hani.
29 Avo kuduhu munhu yodaha kuigodela
kinhu chochose mgameso ga Mulungu.
30 Lakini Mulungu kawatenda muilumbe
na Yesu Kilisito, kamtenda Kilisito yawe
nzewele yetu. Kubitila heyo totendigwa
tunoga mgameso ga Mulungu, na twa
wanhu wa Mulungu na tokomboligwa.
31 Avo Maandiko Gang'alile golonga,
“Munhu yoyose yolonda kuigoda, yaigodele
kija kiyasang'hane Mndewa.”

2

*Usenga wa Kilisito yawambigwe mum-
salaba*

1 Ndugu zangu, niye vinizile kumwenu
sizile kuwapetela usenga wa Mulungu,
ufisigwe kwa ulonzi mdala hebu kwa ubala
wa wanhu.
2 Kwavija vinikalile na mweye, silondile
kugesa kinhu chochose lakini Yesu Kilisito
na ifa yake mumsalaba.
3 Avo vinizile kumwenu, ng'hala bule
nguvu na nikala nodumba na kugwaya.
4 Mafundizo gangu na usenga wangu hav-
ilavigwe kwa mbuli zamulile kulawa kuna
zinzewele za munhu, lakini kwa nguvu ya
Loho wa Mulungu.
5 Nitenda vivo, muladi kutamanila
kumwenu sekekukale mna zinzewele za
wanhu ila mna inguvu ya Mulungu.

Nzewele ya Mulungu

6 Avo, nowapetela usenga uli na nzewele
kwa wanhu waja tamanilo jao dikangale.
Lakini siyo nzewele za mwiisi ino hebu
nguvu ya wakulu wa mwiisi ino, awo
wonda wabanangigwe.
7 Nowapetela nzewele ifisigwe ya Mu-
lungu, yaisagule mbuli ya ukulu wetu isi
ing'hali hainaumbigwa.
8 Kuduhu mndewa wa kipindi kino
yaijuwile nzewele ino. Maza waijuwile,
sambi wamuwambe mumsalaba Mndewa
wa ukulu.
9 Lakini Maandiko golonga,
“Mbuli zija hazinakoneka na munhu hebu
kuhulikigwa,
mbuli hazinagesigwa mmizoyo ya wanhu,
mbuli azo Mulungu kawekila wanhu
womnogela.”
10 Lakini Mulungu katugubulila mbuli
azo kubitila Loho wake. Kwavija Loho
Yang'alile kozahila kila kinhu, hata mbuli
za Mulungu ziifisile ng'hani.
11 Kuduhu munhu yojuwa viyogesa munhu
iyagwe, ila loho yake munhu ayo. Vivo
ili kuduhu yajuwile mbuli za Mulungu ila
Loho wa Mulungu yaiyeka.
12 Hatubokele bule loho wa wanhu wa isi
ino, lakini tubokela Loho yatumigwe na
Mulungu, muladi tudahe kugajuwa gaja
gose tugweleligwe na Mulungu.
13 Avo hatulonga mbuli zifundizigwe na
nzewele za wanhu, lakini kwa mbuli zi-
fundizigwe na Loho Yang'alile, vituwafam-
bulila mbuli za loho waja weli na Loho
Yang'alile.
14 Munhu yoyose yeliduhu Loho
Yang'alile hadaha kubokela vinhu kulawa
kwa Loho wa Mulungu. Wanhu wano
hawazijuwa mbuli azo, kumwao zokoneka
ubozi, kwavija mbuli azo zodahika
kufambuligwa kwa kutazigwa na Loho
Yang'alile yaiyeka.

15 Munhu yoyose yeli na Loho wa Mulungu, kodaha kujuwa kila kinhu kinogile, lakini kuduhu yodaha kumtagusa.
16 Maandiko golonga,
“Nani yajuwile viyogesa Mndewa?
Nani yodaha kumgwaa magesa?”
Lakini tweye togesa viyogesa Kilisito.

3

Wasang'hanaji wa Mulungu

1 Ndugu zangu, kulonga ukweli, sidahile kulonga na mweye kamba vinilonga na wanhu weli na Loho wa Mulungu. Nilonda kulonga na mweye kamba wanhu wa mwiisi ino, kamba wana ving'hele waja tamanilo jao kwa Kilisito hadinakangala.
2 Nilondeka kuwagwaa maziwa mung'we, lakini si lujo mdala, kwavija hamudahile kukija. Hata sambi hamudaha bule kukija,
3 kwavija mweye mung'hali mokala kamba viwokala wanhu wa mwiisi ino. Avo moiyonela migongo na kugomba wenyego, vino, ino hailagusa kuwa mweye mung'hali wanhu wa mwiisi ino na mokala kamba viwokala wanhu wa isi ino?
4 Imoja wenu kolonga, “Niye nomkweleleza Paulo,” na iyagwe kolonga, “Niye nomkweleleza Apolo,” Vino, hamutenda kamba wanhu wa mwiisi viwotenda?
5 Vino, Apolo ayo nani? Na Paulo ayo nani? Tweye twa wasang'hanaji wa Mulungu, tuwatenda mweye mutogole. Kila imoja wetu kotenda sang'hano iyagweleligwe na Mndewa.
6 Niye nihanda mbeyu, Apolo kagelela mazi, lakini Mulungu heyo yaitendile ikule.
7 Kwavija yahandile na ija yaigelele mazi waduhu chochose, lakini Mulungu heyo yaitendile ikule.
8 Munhu yahandile na munhu yaigelele mazi wose wa kinhu kimoja, Mulungu komgweka kila imoja kwa sang'hano yake yaitendile.
9 Kwavija wose tosang'hana hamoja na Mulungu, mweye muwa kamba mgunda wa Mulungu.

Vivija mwa ng'anda ya Mulungu.
10 Kwa ng'hekewa iyangwelele Mulungu, nhenda sang'hano ya mzengaji yanogile, nika chandusilo chake na munhu iyagwe kozenga uchanha yake. Lakini kila munhu yozenga kolondeka yatiganye viyozenga.
11 Kuduhu munhu iyagwe iyodaha kwika chandusilo, kwavija Mulungu kamwika Yesu Kilisito yaiyeka yawe chandusilo.
12 Uchanha mwa chandusilo acho wanhu wozenga kwa zahabu hebu shaba hebu mabwe ganogile ng'hani, na wayagwe wozenga kwa mibiki, majani hebu usoti.
13 Ukunoga kwa sang'hano ya munhu hokoneka mna isiku ija Kilisito vondayaifisule. Kwavija mna isiku ayo moto wogubula sang'hano ya kila munhu, moto wozigeza sang'hano zao kulagusa kamba zinoga.
14 Kamba kija kizengigwe uchanha mwa ichandusilo chokala bila kulukula moto, mzengaji kobokela nhunza.
15 Lakini kamba sang'hano ya munhu yolukula, mzengaji koyagiza, lakini heyo mwenyego kokomboligwa, kamba munhu yahonyeke kulawa kuna umoto.
16 Mweye mujuwa kuwa mwa ng'anda ya Mulungu na Loho wa Mulungu kokala mgati mmwenu!
17 Avo, munhu yoyose yoibananga ng'anda ya Mulungu, Mulungu nayo kombananga munhu ayo. Kwavija ng'anda ya Mulungu ing'ala, na mweye wenyego mwa ng'anda ya Mulungu.
18 Sekemwiivizile! Munhu yoyose kumwenu yogesa kana nzewele za mwiisi ino, muleke yawe mbozi, muladi yawe na nzewele.
19 Kwavija nzewele za wanhu wa mwiisi ino ni ubozi mgameso ga Mulungu. Kamba Maandiko Gang'alile vigolonga, “Mulungu kowanamata weli na nzewele muubala wao,”
20 na vivija Maandiko golonga, “Mndewa kojuwa viwogesa wanhu weli na nzewele siyo chochose.”
21 Avo, sekemuigodele wanhu, kwavija vinhu vose venu.
22 Paulo na Apolo na Kefa na isi ino na ugima na ifa na mbuli za sambi na za kumwande, gose gano genu.
23 Na mweye mwa wanhu wa Kilisito, nayo Kilisito wa Mulungu.

4

Watumigwa wa Kilisito

1 Mtugese tweye kamba wasang'hanaji wa Kilisito, tugweleligwe udahi wa kuwafambulila wanhu mbuli zifisigwe za Mulungu.
2 Kinhu kilondeka kwa wanhu wose wagweleligwe sang'hano ni kutenda kamba viyolonda mkulu wao.
3 Niye sitonga bule nahatagusigwa na mweye, hebu munhu yoyose mwiisi, na wala sidaha kuitagusa mwenyego.
4 Muumoyo wangu kuduhu kinhu kinitagusa niye, lakini mbuli ino hailagusa kuwa sibanange. Mndewa ayo wa kunitagusa niye.
5 Avo sekemumtaguse munhu yoyose king'hali kipindi hakinavika. Lekeni mbaka Mndewa vondayeze, nayo kokwiza kugamwemwesela gaja gafisigwe mdiziza

na kugafisula gaja gose geli mmizoyo ya wanhu. Aho kila munhu kobokela nhogolwa yake kulawa kwa Mulungu.

6 Ndugu zangu, mbuli ya mweye, niye nimtenda Apolo na niye tuwe kinhu cha mweye kuifunza, avo mudahe kujuwa fambulo da ulonzi uno, “Mukweleleze vija vandikigwe.” Muladi muleke kuigodela imoja na kumwehula iyagwe.

7 Sekeugese gweye kunoga kubanza wayagwe? Vino siyo Mulungu yakugwelele kila kinhu kiulinacho? Avo lelo koigodela choni, kamba vija vinhu viulinavo hugweleligwe bule?

8 Vino, mupata vose vimulonda? Mweye mwa matajili tiyali? Mweye mwa wandewa bila tweye? Ona, kamba mweye kweli mwahakuwile wandewa, avo na tweye twahadahile kuwa wandewa hamoja na mweye.

9 Kwavija vinikona niye, Mulungu katutenda tweye watumigwa tuwe wanhu wa kimambukizo, kamba wanhu watagusigwe kukomigwa mgameso ga wanhu, tuwe kilozo mwiisi yose haulongozi ha wasenga wa kuulanga na wanhu.

10 Tweye twawabozi mbuli ya Kilisito, lakini mweye mwawabala kwa kuilumba na Kilisito! Tweye tunyolila, lakini mweye mugangamala! Mweye motegelezigwa lakini tweye tokwehuligwa!

11 Mbaka sambi tweye tuna nzala na ng'hilu, tovala vikumbi, totowigwa, twaduhu hanhu ha kuwasa,

12 vivija todununzika na kusang'hana kwa makono getu wenyego. Twahaduiligwa, towapulila kwa Mulungu vinhu vinogile, na twahadununzigwa tofunga umoyo,

13 twahaligigwa, tokwidika vinogile. Tokoneka kamba wanhu wafitile mwiisi, mbaka sambi tweye twa dikwe da mwiisi!

14 Sandika mbuli zino niwagele kinyala, lakini kuwazuma mweye kamba wanangu niwanogela.

15 Avo hata kamba mwahawa na walangulizi elufu kumi muugima wenu kwa Kilisito, mweye mduhu tata wengi, kwavija kwa kuilumba na Yesu Kilisito, niye na tataenu kwa kuwagalila Mbuli Inogile.

16 Avo, nowapula, loleni vinhendile munikweleleze.

17 Lekaavo nimtuma Timoseo kumwenu, mwanangu nimnogela yosang'hana kwa kumtamanila Mndewa. Nayo kowakumbusa nzila inikweleleza niye kwa kuilumba na Yesu Kilisito, nzila ija inifundiza kila hanhu mna ivibumbila va wanhu wamtogole Yesu.

18 Wanhu wayagwe vimwili wasonga kuigoda, kwavija wogesa niye siza kumwenu kabili.

19 Lakini Mndewa yahalonda, nolopola kwiza kumwenu, aho nolola mwenyego kija kiwolonga awo woigoda na nguvu iwelinayo.

20 Kwavija Undewa wa Mulungu hauli muulonzi lakini kuna inguvu.

21 Mweye munogelwa na choni? Nize kumwenu na mbalati, hebu kwa unogelwa na uhole?

5

Ugoni mna ivibumbila va wanhu wamtogole Yesu

1 Avo lelo, kuna mbuli zilongigwa kamba kumwenu mweye kuna wanhu wotenda ugoni, na vivija uchafu hauna koneka hata kwa wamhazi. Nilongeligwa munhu kowasa na mamake wa kuvikila!

2 Modahaze kuigoda? Maza mulondeka munyunyuwale, na munhu yatendile kilozo acho kolondeka yawingigwe kumwenu.

3 Hata kamba na kutali na mweye, lakini muumoyo wangu na hamoja na mweye, nimtagusa mwaka munhu yatendile kinhu acho kamba vija nabaho na mweye.

4 Mwahaiting'hana hamoja kwa twaga da Mndewa Yesu na niye na hamoja na mweye muumoyo wangu, na nguvu ya Mndewa wetu Yesu ya hamoja na mweye,

5 mgweleleni Mwenembago munhu ayo, muladi lukuli lwake lubanangigwe, avo loho yake idahe kukomboligwa mna isiku ya Mndewa.

6 Kuigoda kumwenu hakunogile bule! Vino hamujuwile kuwa, mela kidogo youtenda usage wose ugongomoke?

7 Avo isunheni, mulave mela da umwaka da nzambi muladi muwe bonge da sambi diliduhu mela, kamba vimulondeka kuwa. Kwavija Yesu Kilisito ayo mwana ng'hondolo wa Pasaka yetu, kalavigwa nhosa.

8 Lelo tudeng'helele Pasaka yetu, siyo kwa gate dili na mela da umwaka dili na nzambi na ubananzi, lakini kwa gate hadigeligwe mela, gate dinogile na ukweli.

9 Nimwandikileni mna ibaluwa yangu iyagwe, mwiinege na wanhu weli wagoni.

10 Silonga mwiinege na wanhu hawamtogola Mulungu weli wagoni hebu wagila hebu wabavi hebu waja wotambikila vinyago. Kwavija mwahalonda kuinega nao wose, molondeka kulawanya mwiisi ino.

11 Fambulo da mbuli zinyandike ijo dino, mwiinege na munhu yoyose yoikema Mkilisito kuno kotenda ugoni hebu mgila hebu kovitambikila vinyago hebu muligaji hebu kokoligwa hebu mbavi. Hata kuja sekemuje nayo munhu ayo.

12 Lekaavo, silondeka kuwatagusa wanhu weli kunze ya vibumbila va wanhu wamtogole Yesu. Vino mweye hamulondeka kuwatagusa wanhu weli mna ivibumbila venu?
13 Mulungu kowatagusa wanhu weli kunze ya vibumbila va wanhu wamtogole Yesu. Mweye muwingeni munhu yehile mkibumbila chenu.

6

Kitala cha Wakilisito

1 Vino, kamba imoja wenu kana kitala na Mkilisito miyage, yokuwaze komgala mkitala cha wanhu hawamtogole Yesu, koleka kumgala kwa wanhu wa Mulungu?
2 Vino, hamujuwile bule wanhu wa Mulungu wokwiza kuwatagusa wanhu wa mwiisi? Kamba wanhu wa mwiisi wotagusigwa na mweye, vino molemelwa kutagusa mbuli ndoo ndodo?
3 Vino, mweye hamujuwile tokwiza kuwatagusa wasenga wa kuulanga? Todaha ng'hani kutagusa vinhu va ugima uno!
4 Kamba mwahagomba, vino mowakema wanhu hawategelezigwa mkibumbila chenu cha wanhu wamtogole Yesu wawe wasemi?
5 Mogela kinyala! Vino kuduhu hata munhu imoja kumwenu yeli na nzewele yodaha kuwazuma Wakilisito wagombile?
6 Lakini Mkilisito komgala Mkilisito miyage mkitala, kwa wasemi hawamtogole Yesu!
7 Kulonga ukweli, kuigala kwenu mkitala mweye kwa mweye kolagusa kuwa muhumigwa. Vinoga mweye koneligwa. Vinoga mweye kuviziligwa na kubokigwa vinhu venu.
8 Lakini mweye wao muwonela na kuwaboka ndugu zenu vinhu vao kwa uvizi!
9 Vino, hamujuwile kuwa wanhu wotenda gehile honda waupate Undewa wa Mulungu? Sekemwiivizile, wanhu wokala kwa ugima wa ugoni ubanzile hebu wovitambikila vinyago hebu wotenda ugoni hebu wambigalo wohindusa wayao,
10 hebu wabavi hebu wagila hebu wokoligwa hebu kuwaliga wayao hebu wabokaji, wao wose kuduhu yonda yaupate Undewa wa Mulungu.
11 Wanhu wayagwe kumwenu mukala vivo. Lakini sambi nzambi zenu zisegezigwa, mulavigwa kwa Mulungu, mutendigwa munoga mgameso ga Mulungu kwa twaga da Mndewa Yesu Kilisito na Loho wa Mulungu wetu.

Sang'hanileni ng'huli zenu kwa ukulu wa Mulungu

12 Munhu kodaha kulonga, "Vinhu vose nodaha kutenda." Lakini siyo vinhu vose vinoga kumwangu. Notogola nodaha kutenda kinhu chochose, lakini sitogola kinhu chochose kinhende niwe mtumwa wake.
13 Munhu iyagwe kolonga, "Lujo kwa mbuli ya inda, na inda kwa mbuli ya lujo." Ona, lakini Mulungu kovibananga vose vibili. Lukuli lwa munhu siyo kwa mbuli ya ugoni, lakini kwa mbuli ya kumsang'hanila Mndewa, nayo mndewa ayo yowika goya lukuli.
14 Mulungu kamzilibula Mndewa Yesu kwa wanhu wafile, na tweye vivija kotuzilibula kwa nguvu zake.
15 Vino, hamujuwile kuwa ng'huli zenu ni maungo ga lukuli lwa Kilisito? Hebu mogesa nodaha kusola maungo ga lukuli lwa Kilisito na kugatenda gawe maungo ga ulukuli lwa munhu yosulukila ugoni? Aka!
16 Hebu hamujuwile bule munhu yonda yailumbe na munhu yosulukila ugoni kokuwa lukuli lumoja na munhu ayo? Kwavija yandikigwa mna Gamaandiko Gang'alile, "Weli wabili wokuwa lukuli lumoja."
17 Lakini munhu ija yoilumba na Mndewa kahamoja nayo kiloho.
18 Avo muinege ng'hani na ugoni. Kwavija nzambi ziyagwe zitendigwa na munhu haziubananga lukuli, lakini munhu yotenda ugoni kolutendela nzambi lukuli lwake mwenyego.
19 Vino, hamujuwile bule ng'huli zenu ayo ng'anda ya Loho Yang'alile, yeli mgati mmwenu imugweleligwe na Mulungu? Avo lelo, mweye siyo kinhu chenu wenyego, lakini cha Mulungu,
20 kwavija muguligwa kwa bei ng'hulu. Avo zisang'hanileni ng'huli zenu kwa ukulu wa Mulungu.

7

Mbuli ya kusola na kusoligwa

1 Lelo, kwa mbuli zija zimnyandikile,
"Mbigalo kotenda goya yahaleka kusola mtwanzi."
2 Lakini kwavija kuna ugoni, kila mbigalo yawe na mwehe wake mwenyego, na kila mtwanzi yawe na mkasano wake mwenyego.
3 Mbigalo yatende vija viyolondeka kwa mwehe wake na vivija mtwanzi yatende vija viyolondeka kwa mkasano wake.
4 Mwehe kaduhu udahi na lukuli lwake, lakini mkasano wake kanao. Vivo ili kwa mkasano kaduhu udahi na lukuli lwake, lakini mwehe wake kanao.
5 Sekemuleke kuwasa hamoja lakini vonda muitogolele wenyego kutenda vivo muladi mupate kipindi kinogile cha

kumpula Mulungu. Abaho ibweleleni kabili, muladi Mwenembago sekeyawageze kwavija hamudaha kuitawala wenyego.

6 Siwalongela vino kwa kuwalagiza, lakini vinigesa niye.

7 Maza vinonda niye wanhu wose wakale kamba vinili niye, lakini kila munhu kana nhunza yake kulawa kwa Mulungu. Imoja kana nhunza ino, na iyagwe kana nhunza ija.

8 Lelo, kwa waja hawanasola na weli wagane, vinoga kumwenu kukala usaka kamba vinili niye.

9 Lakini mwahalemelwa kukala usaka, soleni, kwavija vinoga kusola kubanza kusulukila watwanzi.

10 Kwa waja wasolile na kusoligwa nowagwaa lagizo, sijangu lakini da Mndewa, mwehe sekeyaileke na mkasano wake,

11 lakini kamba yahatenda vivo, yakale usaka hebu wailumbe kabili na mkasano wake. Nayo mkasano sekeyamwase mwehe wake.

12 Kwa wanhu wayagwe nolonga niye, lakini siyo Mndewa, kamba mbigalo Mkilisito kana mwehe yolema kumtogola Yesu na imwehe kotogola kukala nayo, sekeyamwase.

13 Na kamba mtwanzi Mkilisito kasoligwa na mbigalo hamtogola Yesu na kotogola kukala nayo, sekeyamuleme.

14 Kwavija mkasano hamtogola Yesu kotogoligwa na Mulungu kwa kuilumba na mwehe wake, na mwehe hamtogola Yesu kotogoligwa na Mulungu kwa kuilumba na mkasano wake. Maza haili vivo, wana wao sambi watogoligwe na Mulungu, lakini Mulungu kawatogola.

15 Lakini kamba ija hamtogola Yesu kolonda kumuleka miyage yeli Mkilisito na yamuleke. Kwa kilamuso acho, ayo imkilisito, mbigalo hebu mtwanzi, hagomigwa kutenda vivo. Kwavija Mulungu kawakema mukale moyo uholile.

16 Gweye mwehe Mkilisito, kojuwa vilihi kuwa hudaha kumkombola mkasano wako? Hebu gweye mkasano Mkilisito, kojuwa vilihi kuwa hudaha kumkombola mwehe wako?

Ukale kamba Mulungu viyakukemile

17 Avo kila munhu na yakale kamba vija Mndewa viyamtendile yawe, na vivija ukale kamba viukalile Mulungu viyakukemile. Dino dijo lagizo jangu kwa vibumbila vose va wanhu wamtogole Yesu.

18 Kamba munhu yengile kumbi kakemigwa na Mulungu, sekeyaivizile kuwa hanakwingila kumbi. Na kamba viyakemigwe kakala hanakwingila kumbi, sekeyengile kumbi.

19 Kwavija kwingila kumbi hebu kuleka kwingila kumbi siyo kinhu, kilondeka ni kugagoga malagizo ga Mulungu.

20 Avo kila munhu yakale kamba viyakalile kipindi viyakemigwe na Mulungu.

21 Vino, gweye viukemigwe na Mulungu kukala mtumwa? Sekeugelegeze, lakini wahapata kipindi cha kulekesigwa, kisang'hanile.

22 Kwavija mtumwa yakemigwe na Mndewa kokuwa munhu yalekesigwe kwa Mndewa. Vivo ili kwa munhu yalekesigwe yakemigwe na Mndewa kokuwa mtumwa wa Kilisito.

23 Mulungu kawagula kwa bei ng'hulu, avo sekemuwe watumwa wa wanhu.

24 Ndugu zangu, kila munhu na yakale kwa kuilumba na Mulungu kamba vija viyakalile kipindi Mulungu viyamkemile.

Mbuli ya wanhu wasaka na wagane

25 Kwa gaja gamtwandikile mbuli ya wanhu wasaka, nabule lagizo kulawa kwa Mndewa, lakini nolonga vinigesa kamba munhu nitamaniligwa mbuli ya koneligwa bazi na Mndewa.

26 Lakini mbuli ya kugaya kuli sambi, vinikona niye yokuwa vinoga kwa munhu kukala kamba viyali.

27 Vino gweye kuna mwehe? Avo sekeumwase. Vino gweye hunasola? Avo sekeulonde kusola.

28 Lakini wahasola, hutendile nzambi. Na mndele yahasoligwa hatendile nzambi. Lakini wao waisolile wogazika ng'hani mwiisi ino, na niye silonda mweye muwe kamba wao.

29 Ndugu zangu, nolonga vino, kipindi kisigale kidodo. Avo kulawa sambi wanhu weli na wehe wakale kamba wasaka,

30 na waja wolila wakale kamba hawalila na waja wodeng'helela wakale kamba hawadeng'helela na wagulaji wakale kamba hawagulile kinhu,

31 na waja wosang'hanila vinhu va mwiisi ino wakale kamba waduhu sang'hano navo. Kwavija isi ino kamba viili sambi, hondaikale ng'hani.

32 Nolonda mweye sekemunyawenyawe. Munhu msaka kohunganikila mbuli za Mndewa, kwavija kolonda kumnogeza Mndewa.

33 Lakini mbigalo mwene mwehe kohunganikila mbuli za mwiisi, kwavija kolonda kumnogeza mwehe wake,

34 nayo kokwegigwa mhande mbili. Mtwanzi yeliduhu mkasano hebu mhambe kohunganikila sang'hano za Mndewa, kwavija kolonda kung'ala kwa lukuli na loho, lakini mtwanzi yeli na mkasano

kohunganikila mbuli za mwiisi, kwavija kolonda kumnogeza mkasano wake.

35 Nolonga vino kwavija nolonda kuwataza mweye. Siwagoma bule, lakini nolonda mweye mutende gaja ganogile muladi mupate kumsang'hanila Mndewa kwa moyo umoja.

36 Kamba munhu yoyose kogesa hamtendela vinogile mhambe yoolonda kufunga nayo zengele. Na kamba mhambe ayo kokuwa na miyaka mingi kwa kusoligwa na komsulukila ng'hani na yatende kamba viyolonda. Yafunge nayo zengele, aho hatenda nzambi.

37 Lakini kamba mbigalo kolonda mwenyego muumoyo wake kuleka kusola, na kodaha kuleka kusulukila na kutenda viyolonda, aho kotenda goya ng'hani yahaleka kumsola mhambe ayo.

38 Avo munhu yosola mtwanzi kotenda vinogile, lakini munhu yoleka kusola kotenda vinogile ng'hani.

39 Mtwanzi yasoligwe kokuwa kafungigwa na mkasano wake kipindi chose cha ugima wake, lakini mkasano wake yahafa, kodaha kusoligwa na mbigalo yoyose yoomulonda lakini kolondeka yawe Mkilisito.

40 Lakini vinikona niye, mtwanzi ayo komweda ng'hani yahakala usaka. Avo vinigesa niye, vivija ninayo Loho wa Mulungu.

8

Mbuli ya Lujo lulavigwe nhosa kwa vinyago

1 Sambi, kwa mbuli ya lujo lulavigwe nhosa kwa vinyago.

Tojuwa, wose tuna ubala, na ubala awo womtenda munhu yaigode, lakini unogelwa wozenga.

2 Waja wogesa wojuwa kinhu, hawajuwa kamba viwolondeka kujuwa.

3 Lakini munhu yomnogela Mulungu, kojuwigwa na Mulungu.

4 Avo mbuli ya kuja lujo lulavigwe nhosa kwa vinyago, tojuwa vinyago siyo kinhu chochose mwiisi, tojuwa Mulungu imoja yaiyeka.

5 Hata yahawa kuna vinhu vikemigwa, “walungu”, mwiisi hebu kuulanga. Ona, hata kamba wanhu wolonga kuna vinhu vikemigwa, “walungu” na “wandewa,”

6 lakini kumwetu tweye tuna Mulungu imoja yaiyeka, Tata ija yaumbile vinhu vose na kubitila heyo tokuwa wagima. Na kuna Mndewa imoja yaiyeka, nayo ayo Yesu Kilisito, kubitila heyo vinhu vose viumbigwa, na tweye twawagima kubitila heyo.

7 Lakini siyo kila munhu kana ubala uno. Wanhu wayagwe wakala wazowele kuvitambikila vinyago, mbaka sambi wahakala kuna ukuja wogesa woja lujo lulavigwe nhosa kwa vinyago, kwavija mizoyo yao yonyolila, na yogeligwa dikwe.

8 Lakini lujo haludaha bule kutugala behi na Mulungu. Avo twahaleka kuja hatuhungukiligwa kinhu, na twahaja hatukongezeligwa kinhu.

9 Lakini muiteganye, kulekesigwa kwenu sekekuwatende waja weli na mizoyo inyolile watende nzambi.

10 Kamba munhu moyo wake unyolila, yahakona gweye uli na kija kiukema ubala, koja mna ing'anda ya kulavila nhosa kwa vinyago, vino hageligwa moyo kuja lujo lulavigwe nhosa kwa vinyago?

11 Avo mkilisito miyago yeli na moyo unyolile, ija Kilisito yafile mbuli yake, kopotela mbuli ya kija kiukema ubala wako!

12 Kwavija mowatendela nzambi wakilisito waenu na kuilumiza mizoyo yao inyolile, momtendela nzambi Kilisito.

13 Avo kamba lujo lomuhonza mkilisito miyangu yatende nzambi, sija nyama ng'o, muladi sekenimuhonze mkilisito miyangu yatende nzambi.

9

Sang'hano za watumigwa

1 Vino, niye silekesigwe bule? Vino, niye sili mtumigwa bule? Vino, niye simonile bule Mndewa wetu Yesu? Vino mweye siyo ulawililo wa sang'hano yangu kwa Mndewa?

2 Hata kamba wanhu wayagwe hawatogola kuwa niye na mtumigwa, lakini kumwenu mweye na mtumigwa! Mweye awo kilaguso cha utumigwa wangu, kwavija muilumba na Mndewa.

3 Munhu yoyose yononga vihile, vino vivo vonda niigombele.

4 Vino, silondeka kuja na kung'wa kwa sang'hano yangu?

5 Vino, silondeka kukweleleza viwotenda watumigwa wayagwe na Kefa na ndugu zake Mndewa, kwa kumsola mwehe Mkilisito mna imiyanza yetu?

6 Hebu niye niiyeka na Balinaba wao tulondeka kusang'hana muladi tupate gaja gatulondeka?

7 Vino, mkalizi gani yoilipa mwenyego kwa sang'hano yake? Vino, mulimaji gani yoleka kuja matunda ga mgunda? Vino, msusilaji gani yoleka kung'wa maziwa ga fugo yake?

8 Silonga ulonzi uno kwa udahi wa kiunhu, kwavija Malagizo ga Musa golonga vivo.

9 Yandikigwa mna Gamalagizo ga Musa,
“Sekeumfunge ng'ombe mulomo wahamsang'hanila kuhulula uhemba.” Vino lelo,
tulonge Mulungu kosang'hanila ng'ombe?
10 Vino, hakalile kotugesa tweye viyalongile avo? Ona, gano gandikigwa
mbuli ya tweye, kwavija mulimaji na
msengaji wose wotamanila kuigolela kija
kisengigwe.
11 Tweye tuhanda mbeyu ya Loho mgati
mwenu. Vino mbuli ng'hulu twahapata
vinhu vitulondeka?
12 Kamba wayagwe wolondeka kupata
vinhu avo kwa kutamanila kulawa
kumwenu, vino tweye hatulondeka kupata
ng'hani kubanza wao?
Tweye hatukisang'hanila kitulondeka
kupata. Lakini, tofunga umoyo kwa kila
kinhu muladi seketuikimile Mbuli Inogile
ya Kilisito.
13 Vino hamujuwile kuwa waja
wosang'hana Mng'anda ya Mulungu,
wopata lujo lwao kulawa mumo, na waja
wolava nhosa muupango wopata fungu
kulawa mwiinhosa ayo?
14 Vivo ili kwa Mndewa, kalagiza waja
wopeta Mbuli Inogile wapate lujo lwao kulawa mumo.
15 Lakini niye sisang'hanile hata dimoja dinilondeka kupata, na wala sikwandika muladi mhate zinondeke kupata.
Kumwangu niye nokona vinoga kufa,
kubanza munhu yoyose yanyone noigoda
kwa mulomo wiiyeka!
16 Lakini nopeta Mbuli Inogile, siyo
mbuli ya kuigoda kwa mulomo. Ino ayo
sang'hano inigweleligwe. Nojona nahaleka
kuwapetela wanhu Mbuli Inogile!
17 Maza niisagule sang'hano ino kwa
kulonda mwenyego, nahatamanile fungu,
lakini noisang'hana siyo kwa kulonda
niye kwavija Mulungu ayo yanisagule
nimsang'hanile.
18 Vino, nopata fungu gani? Fungu jangu
ni kuwapetela Mbuli Inogile bila kupula
sente, bila kupula kinondeka kupata kwa
kuwapetela wanhu Mbuli Inogile.
19 Niye sili mtumwa wa munhu yoyose
bule, lakini niitenda mwenyego mtumwa
wa kila munhu, muladi mhate wanhu
bwando wamtogole Kilisito.
20 Vinikalile nosang'hana na Wayahudi
ng'hala kamba Muyahudi muladi niwapate
Wayahudi, hamoja niye silongozigwa na
Malagizo ga Musa, lakini ng'hala kamba
viwakalile wao muladi niwapate waja wolongozigwa na Malagizo ga Musa.
21 Vivo ili, vinisang'hane kwa waja
weliduhu Malagizo ga Musa, ng'hala
kamba viwokala wao, muladi niwapate
waja weliduhu Malagizo ga Musa. Ino
hainhenda sekenilongozigwe na Malagizo
ga Mulungu, lakini nolongozigwa na
Malagizo ga Kilisito.
22 Kwa waja wanyolile, naniye ninyolila muladi niwapate wao. Avo niitenda
kila kinhu kwa wanhu wose muladi nidahe
kuwatenda wayagwe wakomboligwe kwa
nzila yoyose idahika.
23 Notenda gano gose kwa mbuli ya Mbuli
Inogile muladi mhate fungu mna ivinhu
vake vinogile.
24 Vino, hamujuwile bule kuna ulubuga
lwa kukimbilila wanhu bwando wokimbila, lakini ija yonda yahume kobokela
fungu? Avo kolondeka ukimbile muladi
ubokele fungu.
25 Kila mkimbilaji kowamba kuitanda
goya muladi yapate taji dibanangika,
lakini tweye totenda avo tupate taji dileka
kubanangika.
26 Lekaavo, nowamba kukimbila nidahe
kuvika kuuhelelo, niye niigala na munhu
yoitowa, yoleka kwagiza ng'honde zake.
27 Lekaavo, nolugangamiza lukuli
lwangu muladi nilutawale ludahe kusang'hana muladi sekenyoneke sifaya
nahakomeleza kuwapetela wayagwe.

10

Wanhu wozumigwa mbuli ya vinyago

1 Ndugu zangu, nolonda mujuwe kilawilile kwa wahenga zetu wamkweleleze
Musa. Wose wakala wokalizigwa hasi ya
wingu, na wose wabita goya kuna Ibahali
Ndung'hu.
2 Wose wabatizigwa mdiwingu na mna
ibahali kamba wanahina wa Musa.
3 Wose waja gate didija da kiloho.
4 Vivija wang'wa kinhu kikija cha kiloho.
Wang'wa kulawa mdibwe dija da kiloho
diwacholile najo, dibwe dijo dikala Yesu
Kilisito mwenyego.
5 Lakini wanhu bwando hawamnogeze
Mulungu, na mitufi yao ipwililika kuluwala.
6 Lelo, mbuli zose zino ziwe kinhu cha
kuifunzila, kutuzuma tweye seketusulukile
gehile, kamba viwatendile wao.
7 Vivija seketuvitambikile vinyago,
kamba viwatendile wayagwe. Kamba
Maandiko vigolonga, “Wanhu waja na
kung'wa, wafeng'hula kwa ugoni.”
8 Seketutende ugoni kamba viwatendile
wayagwe, siku dimoja wafa wanhu elufu
ishilini na ndatu.
9 Seketumgeze Kilisito, kamba viwatendile wayagwe, na wakomigwa na
mizoka.
10 Seketuiyalale kamba viwatendile
wayagwe, na wakomigwa na msenga wa
ifa wa kuulanga.

11 Mbuli zose azo ziwalawilila wao, iwe
kilaguso kwa wayagwe na zandikigwa ku-
tuzuma tweye. Kwavija tokala mna ikipindi
cha mmabehi na uhelelo wa isi.
12 Avo munhu yoigesa kema goya yaiti-
ganye sekeyagwe.
13 Kugezigwa kwenu siyo kilozo kwa
wanhu. Lakini Mulungu kotenda kiya-
longile, na honda yatogole mugezigwe
kubanza nguvu zenu. Hamoja mogezigwa,
lakini kowagwaa nguvu ya kugangamala
na kowagwaa nzila ya kulawila.
14 Avo, mbwiga zangu niwanogela, kaleni
kutali na nhambiko za vinyago.
15 Nolonga na mweye wanhu muli na
nzewele, gelegezeni wenyego gano goni-
longa.
16 Twahamgwaa nhogolwa Mulungu na
kung'wa divai mkikasi, toilumba na damu
ya Kilisito. Twahabanzula gate na kudija
toilumba na lukuli lwa Kilisito.
17 Hamoja tweye twa wanhu bwando twa
lukuli lumoja, kwavija kuna gate dimoja,
wose toigolela gate dijo.
18 Waloleni wanhu wa Izilaeli, awo wa-
jaga lujo lwa nhosa lulavigwe muupango,
woilumba na nhosa ilavigwe kwa Mulungu.
19 Avo lelo, nonge choni? Vino, vinyago
hebu lujo lulavigwe nhosa kwa vinyago vo-
faya choni?
20 Aka! Kinilonga niye ni kija kilav-
igwe nhosa muupango wa wamhazi, siyo
kwa Mulungu. Na niye silonda mweye
muilumbe na vinyamkela.
21 Hamudaha kung'wela kikasi cha
Mndewa na vivija kung'wela kikasi cha
vinyamkela, hamudaha kuja lujo lwa
Mndewa na kuja lujo lwa vinyamkela.
22 Hebu tolonda kumgeza Mndewa yaone
migongo? Vino tweye tuna nguvu kubanza
heyo?
23 Mweye molonga, “Vinhu vose todaha
kutenda,” lakini niye nolonga siyo vinhu
vose vinoga. Mweye molonga, “Vinhu vose
todaha kutenda,” lakini niye nolonga siyo
vinhu vose vozenga.
24 Munhu yoyose kumwenu sekeyaigese
mwenyego yaiyeka, lakini yawagese
wanhu wayagwe.
25 Diyeni chochose kiuzigwa kudigulilo,
bila kuuza uza na kuitenda mizoyo nyun-
guwaa.
26 Kwavija Maandiko Gang'alile golonga,
“Isi na vose vilimumo ni vinhu va Mn-
dewa.”
27 Kamba munhu hamtogola Yesu
kowagoneka muulujo na mweye moto-
gola kuchola, diyeni chochose chonda
yawatandileni, sekemuuze uze mmizoyo
yenu.
28 Lakini kamba munhu kowalongela,
“Lujo luno lulavigwa nhosa kwa vinyago,”
kwa mbuli ya ayo yawalongele na kwa
mbuli ya mizoyo, sekemuje.
29 Nolonga vino, siyo mbuli ya mizoyo
yenu, lakini mbuli ya moyo wa ayo yawa-
longele.
Munhu kodaha kulonga, “Habali kulekesigwa kwangu kutamanile moyo wa munhu iyagwe?
30 Kamba noja kuno nomgwaa nhogolwa
Mulungu mbuli ya lujo lwangu, habali
munhu yanonge vihile mbuli ya lujo lu-
nimgwelele nhogolwa Mulungu?”
31 Avo chochose kimutenda, iwe kuja
hebu kung'wa, gose tendeni mbuli ya ukulu
wa Mulungu.
32 Sekemuwe ng'hwalo kwa Wayahudi
hebu kwa wanhu haweli Wayahudi hebu
kwa wanhu wose wa Mulungu.
33 Muwe kamba niye, nogeza
kuwanogeza wose kwa kila nzila, sitenda
gaja gonyona kumwangu ganoga, lakini
notenda gaja gokona wayagwe wose
ganoga, avo wadahe kukomboligwa.

11

1 Loleni vinhendile munikweleleze,
kamba vija niye vinilolile viyatendile
Kilisito na kumkweleleza.

*Kugubika pala kipindi cha kumtambik-
ila Mulungu*

2 Nowagwaa nhogolwa kwa kung'humbuka
niye kwa kila kinhu na kugagoga mafun-
dizo ganiwagwee.
3 Lakini nolonda mujuwe kuwa Kilisito
ayo pala kwa kila munhu, na mkasano ayo
pala kwa mwehe wake, na Mulungu ayo
pala kwa Kilisito.
4 Avo kila mbigalo yompula Mulungu,
hebu yolonga usenga wa Mulungu kuno
kagubika pala jake, ayo kombeza Kilisito.
5 Mtwanzi yoyose yompula Mulungu
hebu kulonga usenga wa Mulungu bila
kugubika pala jake, ayo komgela kinyala
mkasano wake. Mtwanzi yotenda avo
kaigala na mtwanzi yabeiye pala jake.
6 Mtwanzi yoleka kugubika pala jake,
vivija yabee mvili zake. Kwavija yogela
kinyala kwa mtwanzi kusenya mvili zake
hebu kubea, kolondeka yagubike pala jake.
7 Mbigalo halondeka kugubika pala jake,
kwavija heyo ayo sisila na ukulu wa Mu-
lungu. Lakini mtwanzi ayo ukulu wa mbi-
galo.
8 Kwavija mbigalo haumbigwe kulawa
kwa mtwanzi, lakini mtwanzi kaumbigwa
kulawa kwa mbigalo.
9 Vivija mbigalo haumbigwe mbuli ya mt-
wanzi, lakini mtwanzi kaumbigwa mbuli
ya mbigalo.
10 Kwa mbuli ayo na mbuli ya wasenga
wa kuulanga, lekaavo mtwanzi kogubika

pala jake iwe kilaguso cha kulongozigwa na mbigalo wake.
11 Lakini kwa kuilumba na Mndewa mtwanzi siyo kinhu bila mbigalo, na mbigalo siyo kinhu bila ya mtwanzi.
12 Kamba vija mtwanzi viyalawile kwa mbigalo, vivo ili mbigalo kovumbuka kulawa kwa mtwanzi, lakini vinhu vose volawa kwa Mulungu.
13 Gelegezeni wenyego, kamba vinoga kwa mtwanzi kumpula Mulungu bila kugubika pala jake.
14 Hata Mulungu viyaumbile kolagusa kuwa mbigalo yahawa na mvili nhali koigela kinyala mwenyego.
15 Lakini kwa mtwanzi kuwa na mvili nhali yolagusa unovu wake, kwavija kagweleligwa mvili nhali zimgubike.
16 Kamba munhu yoyose kolonda kuibamila kwa mbuli ayo, tweye twaduhu mila iyagwe, vivija kwa vibumbila va wanhu wamtogole Mulungu.

Lujo lwa kukumbuka ifa ya Mndewa
Mat 26:26-29; Mlk 14:22-25; Luk 22:14-20

17 Mna gamalagizo gano, siwagwaa bule nhogolwa, kwavija miting'hano yenu ya kumtambikila Mulungu yogala gehile kubanza ganogile.
18 Aho haichanduso, mhulika kuwa mwahaiting'hana hamoja moigola mna ivibumbila, na niye notogola kidogo.
19 Ona molondeka muigole, muladi waja wemile mna uukweli woneke goya.
20 Avo mwahaiting'hana mogesa moja lujo lwa Mndewa kumbe haili vivo bule.
21 Kwavija muulujo, kila imoja kolongola kusola lujo lwake mwenyego, kuno wayagwe wana nzala na wayagwe wakoligwa.
22 Vino, mweye mduhu kae za kudila na kung'wela? Hebu mowazeha kibumbila cha wanhu wamtogole Mulungu na kuwagela kinyala wanhu weliduhu kinhu? Vino niwalongele choni? Niwagwee nhogolwa? Siwagwaa nhogolwa kwa mbuli ayo!
23 Kwavija nibokela mafundizo kulawa kwa Mndewa niwagwee mweye. Kilo kija Mndewa Yesu viyahindukigwe, kasola gate,
24 kamgwaa nhogolwa Mulungu, kadibanzula na kalonga, “Uno awo lukuli lwangu, umugweleligwe, mutende vivo kwa kung'humbuka niye.”
25 Vivija, viyamambukize kuja kasola kikasi cha divai, kalonga, “Kikasi kino ni lagano da sambi da Mulungu, mwiidamu yangu, kokose konda mung'we, ing'weni kwa kung'humbuka niye.”
26 Kwavija mwahaja gate dino na kung'wela kikasi kino cha divai, mowapetela wanhu ifa ya Mndewa mbaka vondayeze kabili.
27 Avo munhu yoyose yoja gate da Mndewa hebu kung'wela vihile kikasi acho cha divai, munhu ayo kotagusigwa kwa kulutendela vihile lukuli na damu ya Mndewa.
28 Avo kila munhu tanhu yailolese mwenyego, yang'hali hanakuja gate na kung'wela kikasi acho.
29 Kwavija munhu yoyose yoja na kung'wa bila kujuwa fambulo da lukuli lwa Mndewa, munhu ayo koja na kung'wa nhaguso yake mwenyego.
30 Lekaavo, wanhu bwando kumwenu wanyolila na watamu, na wanhu bwando wafa.
31 Maza tusongile kuilolesa goya wenyego, sambi tutagusigwe na Mulungu.
32 Lakini totagusigwa na kufunzigwa na Mndewa, muladi seketoneke tubananga hamoja na wanhu wa mwiisi.
33 Avo ndugu zangu, mwahaiting'hana hamoja kuja lujo lwa Mndewa, kila munhu yambete miyage.
34 Na kamba hana munhu yoyose kana nzala na yaje ukayake, muladi kuiting'hana kwenu sekekuwatende mutagusigwe na Mulungu. Lakini kwa mbuli zija ziyagwe, nowapetela vondanize.

12

Nhunza zilawa kwa Loho Yang'alile

1 Sambi ndugu zangu, kwa mbuli ya nhunza zitugweleligwe na Loho Yang'alile.
Nolonda mujuwe vinogile mbuli azo.
2 Mojuwa kuwa vimukalile mung'hali hamunamjuwa Mulungu, mulongozigwa na kutawaligwa na mbuli za kuvitambikila vinyago viliduhu ugima.
3 Nolonda mujuwe kuwa, kuduhu munhu yoyose yolongozigwa na Loho wa Mulungu yodaha kulonga, “Yesu yaduiligwe,” na kuduhu munhu yodaha kulonga, “Yesu ayo Mndewa,” bila kulongozigwa na Loho Yang'alile.
4 Kuna nhunza nyingi, lakini Loho yolava nhunza zizo imoja.
5 Kuna nzila nyingi za kusang'hana, lakini Mndewa yosang'haniligwa imoja.
6 Kuna nzila nyingi za kusang'hana, lakini Mulungu ayo yowagwaa wanhu wose udahi wa kusang'hana.
7 Loho Yang'alile koilagusa kwa kila munhu kwa nzila nyingi muladi wanhu wose wamwede.
8 Loho komgwaa munhu usenga uli na nzewele, na kwa munhu iyagwe Loho iija komgwaa udahi wa kujuwa mbuli.
9 Loho iija komgwaa munhu imoja tamanilo, na komgwaa iyagwe udahi wa kuhonya wanhu.

10 Loho Yang'alile komgwaa munhu udahi wa kutenda unzonza, iyagwe komgwaa nhunza ya kulonga usenga wa Mulungu, na iyagwe komgwaa nhunza ya kujuwa nhunza zilawa kwa Loho hebu hazilawa kwa Loho. Vivija Loho komgwaa munhu nhunza ya kulonga ulonzi wa sambi, na iyagwe nhunza ya kuzifambula.
11 Gano gose gotendigwa na Loho ayo imoja, komgwaa kila munhu nhunza yake kamba viyolonda Loho.

Lukuli lumoja, maungo mengi

12 Kamba vija lukuli lumoja viuli na maungo mengi, hata kamba maungo gago mengi, lakini gotenda lukuli lumoja, vivija vivo ili kwa Kilisito.
13 Vivo ili kumwetu tweye wose, tuwe Wayahudi hebu haweli Wayahudi, watumwa hebu wanhu walekesigwe, wose tubatizigwa kwa Loho imoja mna ulukuli lumoja na wose tugweleligwa Loho imoja tumng'we.
14 Kwavija lukuli hauumbigwe kwa kiungo kimoja kiiyeka, lakini kwa maungo mengi.
15 Maza mgulu wahalongile, “Kwavija niye sili mkono bule, sili kiungo cha lukuli,” vino sambi uwe kiungo cha lukuli? Aka!
16 Na gwiti dahalongile, “Kwavija niye sili siso bule, niye sili lukuli bule,” vino, sambi diwe kiungo cha lukuli? Aka!
17 Maza lukuli lose lwahawile siso, munhu yahadahile vilihi kuhulika? Na maza lukuli lose lwahakalile gwiti diiyeka, munhu yahadahile vilihi kunusa?
18 Avo Mulungu kakika kila kiungo mulukuli kamba viyalondile.
19 Maza lukuli lose lwahawile kiungo kimoja, sambi kuwe na lukuli!
20 Vivo ili, maungo mengi, lakini lukuli lumoja.
21 Avo, siso hadidaha kuulongela mkono, “Sikulonda gweye!” hebu pala hadidaha kugalongela magulu, “Siwalonda mweye!”
22 Lakini viikoneka, hatudaha kutenda kinhu bila maungo ga lukuli gokoneka ganyolila.
23 Na maungo gotugesa hagafaya ng'hani, gago maungo gololesigwa goya, kuno maungo gogela kinyala gogubikigwa goya.
24 Lakini maungo gotugesa todaha kugalagusa hatugatonga. Avo Mulungu ayo yawikile lukuli hamoja, kakigwaa kutegelezigwa ng'hani kiungo kija kihungukiligwe kutegelezigwa.
25 Avo, kuduhu kuigola mulukuli, lakini maungo gose goitaza.
26 Kamba kiungo kimoja chahalumila, maungo gose gayagwe golumila hamoja nacho na kamba kiungo kimoja chahatogoligwa, maungo gose gayagwe godeng'helela hamoja nacho.
27 Avo, mweye mose mwa lukuli lwa Kilisito, kila munhu kiungo cha lukuli lulo.
28 Mvibumbila va wanhu wamtogole Yesu Mulungu kaweka, mosi watumigwa, pili watula ndagu na kadatu wafundiza, abaho kaweka waja weli na nhunza ya kutenda unzonza, abaho waja weli na nhunza ya kuhonya hebu kuwataza wayagwe hebu udahi wa kuwalongoza wanhu hebu kulonga ulonzi wa sambi.
29 Wanhu wose siyo watumigwa hebu watula ndagu hebu wafundiza. Siyo kila munhu kana udahi wa kutenda unzonza,
30 hebu kuhonya watamu hebu kulonga ulonzi wa sambi hebu kufambula ulonzi.
31 Avo, sulukileni nhunza zili ng'hulu ng'hani.
Na niye nowalagusila nzila inogile ng'hani.

13

Unogelwa

1 Hata nahadaha kulonga ulonzi wa wanhu na hata wa wasenga wa kuulanga, lakini kamba naduhu unogelwa, ulonzi wangu nyangi ziiyeka kamba munhu yotowa mpatu kuna dizengele hebu mbugi.
2 Vivija nodaha kuwa na nhunza ya kupeta usenga wa Mulungu, nozijuwa mbuli zose zifisigwe, na nodaha kuwa na tamanilo da kuhamiza vigongo, lakini nahaswela unogelwa niye siyo kinhu.
3 Nodaha kulava vinhu vangu vose kuwagwaa wakiwa, hata kuulava lukuli lwangu lulukuzigwe, lakini nahaswela unogelwa hainifaya chochose.
4 Yeli na unogelwa kobetela kwa kufunga umoyo, muhole, kaduhu migongo hebu kuitapa hebu kuigoda.
5 Yeli na unogelwa kotegeleza, haigesa mwenyego bule, hebu kugevuzika himahima, kaduhu mfundo.
6 Yeli na unogelwa hadeng'helela gehile, lakini kodeng'helela ukweli.
7 Yeli na unogelwa habwela kukisogo, kotamaniligwa na kotamanila gose na kogangamala.
8 Unogelwa haulemelwa. Kamba kuna nhunza za kupeta usenga wa Mulungu, zose zobita siku dimoja, yahawa nhunza ya kulonga ulonzi wa sambi, yohuhwa, wahawa ubala nao wobita.
9 Kwavija ubala wetu na nhunza yetu ya kupeta mbuli ya Mulungu hawenele,
10 lakini kipindi chahavika Mulungu kotenda chenela kija kihunguke na hachenele cholawanya.
11 Ving'halile mwana, nilonga na nigelegeza na nigesa kamba mwana, lakini

sambi na mkulu, mbuli zose za uwana nizileka.
12 Kituona sambi kamba lumvuye mvuye
mna ikiyoo, lakini aho kumwande tokona
meso kwa meso. Sambi nojuwa hadodo,
aho kumwande nojuwa goya, kamba vija
Mulungu viyanjuwile niye.
13 Vinhu vino vidatu vosigala, kutogola,
kutamanila na unogelwa, lakini dilikulu
kubanza gose awo unogelwa.

14

Nhunza ziyagwe zilawa kwa Loho Yang'alile

1 Uzahileni unogelwa. Vivija zahileni
nhunza ziyagwe zilawa kwa Loho
Yang'alile, ng'hani ng'hani nhunza ya
kuwapetela wanhu usenga wa Mulungu.
2 Munhu yolonga kwa ulonzi ukanganya,
halonga na wanhu lakini kolonga na Mulungu, kwavija kuduhu munhu yojuwa. Kolonga mbuli ziifisile kwa udahi wa Loho.
3 Lakini waja wowapetela wanhu usenga
wa Mulungu, wolonga na wanhu mbuli ya
kuwagela moyo, kuwagangamiza na kuwahoza mizoyo.
4 Waja wolonga ulonzi ukanganya
woigangamiza wenyego, lakini waja
wowapetela wanhu usenga wa Mulungu,
wao wokigangamiza kibumbila chose cha
wanhu wamtogole Yesu.
5 Vinilonda niye mweye mose mulonge
ulonzi ukanganya, lakini nolonda ng'hani
muwe na nhunza ya kuwapetela wanhu
usenga wa Mulungu. Kwavija munhu yeli
na nhunza ya kuwapetela wanhu usenga
wa Mulungu kofaya ng'hani kubanza ija
yolonga ulonzi wa kukanganya, mbaka
hawe na munhu wa kufambula mbuli zilongigwa, avo wanhu wose wamtogole Yesu
wadahe kugangamizwa.
6 Ndugu zangu, vino yowafaya choni naheza kumwenu kulonga na mweye ulonzi
ukanganya? Hakiwafaya chochose, mbaka
niwalongeleni ugubulo wa Mulungu hebu
ubala fulani, hebu usenga wa Mulungu
hebu mafundizo fulani.
7 Vivo ili kwa vinhu viliduhu ugima vilava
sauti, kamba vija kifengwa, hebu bango.
Vino munhu kodahaze kujuwa lwila lutoigwa kamba kifengwa acho hebu bango
vahatoigwa havilava sauti vinogile?
8 Kamba mhalati hailila goya, nani yonda
yaitande kwa kuitowa?
9 Vivo ili kumwenu mweye, kamba
lulimi lwenu halulonga kinhu kijuwika,
nani yonda yadahe kugajuwa gomulonga?
Kwavija kamba molonga na ubeho.
10 Kuna ulonzi mwingi mwiisi, lakini
kuduhu ulonzi uliduhu fambulo jake.
11 Lakini nahaleka kujuwa fambulo da
ulonzi wa munhu, niye nokuwa munhu
baki kumwake nayo kokuwa munhu baki
kumwangu.
12 Kwavija mweye mosulukila kupata
nhunza ya Loho, molondeka muwambe
kuzisang'hanila nhunza azo kwa kuwagangamiza wanhu wamtogole Yesu.
13 Avo munhu yolonga ulonzi ukanganya,
kolondeka yampule Mulungu yapate udahi
wa kufambula.
14 Kwavija nahampula Mulungu kwa
ulonzi ukanganya, loho yangu ayo ipula,
lakini nzewele zangu zokala bule.
15 Avo nhende choni? Nompula Mulungu
kwa loho yangu, vivija nompula Mulungu
kwa nzewele zangu na nokwimba kwa
loho yangu, vivija nokwimba kwa nzewele
zangu.
16 Wahamgwaa nhogolwa Mulungu kwa
loho yako iiyeka, yodahika vilihi kwa
wanhu waiting'hane kwidika nhogolwa
zako kwa Mulungu kwa kulonga, “Ona,”
kamba hawakijuwa kiulonga?
17 Hata kamba nhogolwa zako kwa Mulungu zahanoga vilihi, wanhu wayagwe
haziwagangamiza bule.
18 Nomgwaa nhogolwa Mulungu kwavija
niye nolonga ulonzi ukanganya kubanza
mweye mose.
19 Lakini nahaiting'hana na kibumbila
cha wanhu wamtogole Yesu, nonogelwa
kulonga mbuli tano zijuwika goya muladi
niwafundize wayagwe, kubanza kulonga
mbuli magana kwa magana kwa ulonzi
ukanganya.
20 Ndugu zangu, sekemugese kamba
wana wadodo. Kwa mbuli ya gehile mukale
kamba wana ving'hele weliduhu vitala,
lakini mugese kamba viwogesa wanhu
wabala goya.
21 Yandikigwa mna Gamalagizo kamba,
“Mndewa kolonga vino,
‘Kubitila wanhu wolonga ulonzi ukanganya,
na kwa milomo ya wanhu baki,
nowalongela wanhu zangu,
lakini hawanitegeleza bule.’ ”
22 Avo nhunza ya kulonga ulonzi ukanganya ni kilaguso kwa wanhu hawamtogola Yesu, siyo kwa wanhu wamtogole
Yesu, lakini nhunza ya kuwalongela wanhu
usenga wa Mulungu ni kilaguso kwa
wanhu wamtogole Yesu, siyo kwa wanhu
hawamtogole Yesu.
23 Avo, wanhu wose wamtogole Yesu wahaiting'hana hamoja, na wose wolonga kwa
ulonzi ukanganya, baho waheza wanhu
hawajuwa hebu wanhu hawamtogole Yesu,
vino honda walonge kuwa mweye mose
mna kibozi mbwelela?

24 Lakini wose wahalonga usenga wa Mulungu, yaheza munhu hajuwile kinhu hebu munhu hamtogola Yesu gose gonda yahulike gomulagusila nzambi zake na vivija gomtagusa.
25 Gaja gafisigwe mmizoyo yao gogubuligwa, nao wofugama na kumtambikila Mulungu, kwa kulonga, "Kweli Mulungu kabaha hamoja na mweye!"

Viilondeka kutenda mvibumbila va wanhu wa Mulungu

26 Ndugu zangu, nofambula vino, mwahaiting'hana hamoja kumtambikila Mulungu, imoja kana nyila, iyagwe kofundiza, iyagwe kana ugubulo kulawa kwa Mulungu, iyagwe kana nhunza ya kulonga kwa ulonzi ukanganya, na iyagwe kofambula kija kilongigwe. Kila kinhu kiwe kwa kuwagangamiza wanhu waiting'hane.
27 Kamba munhu kolonga ulonzi ukanganya, wanhu wabili hebu wadatu, walonge imoja imoja, munhu iyagwe kolondeka yafambule kija kilongigwa.
28 Lakini kamba kuduhu munhu yodaha kufambula mbuli ilongigwa, avo ija yolonga kwa ulonzi ukanganya yanyamale, yalonge mwenyego na kwa Mulungu.
29 Wanhu wabili hebu wadatu wagweleligwe usenga wa Mulungu, walonge na kuno wayagwe walolese goya gaja gowolonga.
30 Na kamba munhu yakalile aho kobokela usenga kwa Mulungu, ija yolonga yanyamale.
31 Mose modaha kulonga usenga wa Mulungu, imoja imoja, avo kila munhu koifunza na kugangamizwa.
32 Nhunza ya kulonga usenga wa Mulungu yolondeka iwe mmakono ga mulongaji.
33 Kwavija Mulungu siyo Mulungu wa kuding'huka, lakini Mulungu wa tindiwalo.
Kamba viili mna ivibumbila vose va wanhu wa Mulungu,
34 watwanzi wolondeka wanyamale mna ivibumbila va wanhu wamtogole Yesu. Hawatogoleligwa kulonga, lakini wategeleze, kamba Malagizo ga Wayahudi vigalonga.
35 Kamba hana kinhu wolonda kukijuwa, wahabwela ukae wodaha kuwauza wambigalo zao. Yogela kinyala kwa mtwanzi kulonga mvibumbila va wanhu wamtogole Yesu.
36 Vino, usenga wa Mulungu usonga kumwenu? Hebu uwavikila mweye mwiiyeka?
37 Kamba mweye moigesa wenyego molonga usenga wa Mulungu hebu wanhu wa Loho, avo muvijuwe kamba nokwandika gaja gaiyeka gayalagize Mndewa.
38 Kamba munhu hatonga kija kinyandika, sekemumtonge munhu ayo.
39 Ndugu zangu, sulukileni kuwapetela wanhu usenga wa Mulungu na sekemumgomese munhu yoyose kulonga ulonzi ukanganya.
40 Lakini tendeni goya kila kinhu, kamba viilondeka.

15

Kuzilibuka kwa Kilisito

1 Ndugu zangu, lelo nolonda kuwakumbusa Mbuli Inogile iniwapetele, na mweye muibokela, Mbuli ayo Inogile acho chandusilo cha kumtamanila kwenu Mulungu.
2 Usenga uniwapeteleni, ayo Mbuli Inogile. Mwahaigoga ng'hani mokomboligwa. Kamba mwahaleka kuigoga mugaya bule kutogola.
3 Niwagwaa kinhu kikulu ng'hani kimbokele, Kilisito kafa kwa nzambi zetu, kamba Maandiko Gang'alile vigolonga,
4 kamba kazikigwa, abaho siku da kadatu kazilibuka, kamba Maandiko Gang'alile vigolonga,
5 kamulawilila Kefa, abaho kawalawilila watumigwa wose longo na wabili.
6 Abaho kawalawilila kwa mwanza umoja wanahina zake bwando, kubanza magana matano, wanhu bwando mna iwao wang'hali wagima lakini wayagwe wafa.
7 Kumwande kamulawilila Yakobo, abaho kawalawilila watumigwa wose.
8 Kukimambukizo kandawilila naniye vivija, hata kamba niigala na munhu yavumbuke kipindi kihile.
9 Kwavija mna iwatumigwa wose niye na munhu mdodo ng'hani, niye sifaya hata kukemigwa mtumigwa, kwavija niwadununza wanhu wamtogole Yesu.
10 Lakini kwa ng'hekewa ya Mulungu niwa kamba vinili, na ng'hekewa iyanigwelele hayagile bule. Nisang'hana ng'hani kubanza wayagwe wose, hata avo siyo niye nisang'hane, lakini ng'hekewa ya Mulungu ya hamoja na niye.
11 Lakini siyo kinhu, kamba niye niwapetela wanhu Mbuli Inogile hebu wao wawapetela wanhu. Mweye mose mutogola usenga awo.

Kuzilibuka kwa wafile

12 Lelo, kamba towapetela wanhu kuwa Mulungu kamzilibula Kilisito kwa wanhu wafile, wanhu wayagwe kumwenu wodaha vilihi kulonga kuwa wanhu wafile honda wazilibuke bule?
13 Kamba kweli wanhu wafile honda wazilibuke bule, yofambula kuwa Kilisito hazilibuke bule.

14 Kamba Kilisito hazilibuke kwa wanhu
wafile, togaya bule kuwapetela wanhu na
kutamanila kwetu kuduhu kinhu.
15 Avo tokoneka wavizi mgameso ga
Mulungu, kwavija tulonga Mulungu
kamzilibula Kilisito kwa wanhu wafile.
Kamba kweli, Mulungu hamzilibule Kil-
isito, avo wanhu wafile honda wazilibuke.
16 Kwavija kamba wanhu wafile
hawazilibuka bule, avo Kilisito hazilibuke
bule.
17 Kamba Kilisito hazilibuke kwa wanhu
wafile, kumtamanila kwenu kuduhu kinhu,
na mung'hali mopotela mzinzambi zenu.
18 Vivija ino yofambula kuwa waja
wamtogole Kilisito abaho wafa, wapotela.
19 Kamba tomtamanila Kilisito vinogile
kwa ugima uno wiiyeka, tofaya koneligwa
bazi ng'hani na wanhu kubanza munhu
yoyose iyagwe mwiisi.
20 Lakini kweli Kilisito ayo waichanduso
kuzilibuka kwa wanhu wafile, ino yolagusa
kuwa waja wafile wozilibuka vivija.
21 Kwavija kamba ifa viigaligwe mwiisi
na munhu, vivo ili kuzilibuka kwa wanhu
wafile kogaligwa na munhu.
22 Kwavija kamba wanhu wose viwofa
mbuli ya kuilumba kwao na Adamu, vivo
ili wanhu wose wozilibuligwa kwa wanhu
wafile mbuli ya kuilumba kwao na Kilisito.
23 Lakini kila munhu kozilibuligwa mna
ikipindi chake, tanhu Kilisito, abaho waja
weli wanhu zake mna ikipindi chonda yeze
Kilisito.
24 Abaho wahavika uhelelo, Kilisito
kobananga utawala wose na udahi wose
na mamulaka gose, na komgwaa Undewa
Mulungu Tata.
25 Kwavija Kilisito kolondeka yatawale
mbaka Mulungu vonda yawahume wose
wamwihile na kuweka hasi ya magulu
gake.
26 Mdumuka wa kimambukizo
kubanangigwa kokuwa ifa.
27 Kwavija Maandiko Gang'alile golonga,
“Mulungu kokwika vinhu vose hasi ya mag-
ulu gake.” Avo yahalonga, “Vinhu vose.”
Mulungu mwenyego kahaduhu, heyo ayo
yokwika vinhu vose hasi ya Kilisito.
28 Lakini vinhu vose vahekigwa hasi ya
utawala wa Kilisito, nayo Imwana, koika
mwenyego hasi ya Mulungu, yekile vinhu
vose hasi yake, na Mulungu kovitawala
vose kila hanhu.
29 Kamba wanhu wafile hawazilibuka
bule, vino wotenda choni wanhu waja
wobatizigwa mbuli ya wao? Habali woba-
tizigwa mbuli ya wanhu awo wafile?
30 Na tweye, habali twamdizumozumo
kila saa?
31 Ndugu zangu, kila siku na mmabehi
na ifa! Magoda ganilinago kumwenu kwa
kuilumba na Yesu Kilisito Mndewa wetu
gonhenda nonge vino.
32 Vino mogesa nipata choni kwa kuitowa
na wanhu waigalile na ming'onyo ako
Efeso? Kamba wanhu wafile hawazilibuka,
“Tuje na tung'we, kwavija mayo tofa.”
33 Sekemuwe wabozi, “Mbwiga wehile
woibananga tabiya inogile.”
34 Muwe na nzewele na muleke ku-
tenda nzambi, kwavija wanhu wayagwe
kumwenu hawamjuwile Mulungu, na
nolonga vino kuwagela kinyala.

Kuzilibuka kwa lukuli

35 Wanhu wayagwe wodaha kuuza,
“Vino, wanhu wafile wodaha vilihi
kuzilibuka? Na lukuli lwao lokuwaze?”
36 Uuzaji awo wakibozi! Mwahahanda
mbeyu, haikota mbaka tanhu ife.
37 Na kiuhanda ni mbeyu iiyeka,
yodaha kuwa mbeyu ya ngano hebu
mbeyu ziyagwe, lakini wonda wote aho
kumwande wokuwa mnoga.
38 Mulungu koitenda mbeyu ayo yote na
koigwaa mnoga uyolonda mwenyego, kila
mbeyu koigwaa mnoga wake.
39 Vinhu vose viumbigwe haviigalile.
Wanhu, wanyama, ndege na somba wana
ng'huli, lakini ng'huli zao haziigalile bule.
40 Kuna ng'huli za kuulanga na ng'huli
za mwiisi. Unovu wa ng'huli za kuulanga
hauigalile na unovu wa ng'huli za mwiisi.
41 Zuwa dina unovu wake, mwezi vivija
una unovu wake na nhondo vivija zina un-
ovu wake. Hata nhondo vivija haziigalile
kwa unovu.
42 Vivo vonda iwe, kwa waja wafile vonda
wazilibuke. Lukuli lwahazikigwa lokola,
lwahazilibuka halukola bule.
43 Lwahazikigwa lwiha, lwahazilibuka
lunoga, lwahazikigwa lonyolila lwa-
hazilibuka luna nguvu.
44 Lwahazikigwa lokuwa lukuli, lwa-
hazilibuka lokuwa lukuli lwa loho. Kamba
tuna lukuli lwa kiunhu, vivija tokuwa na
lukuli lwa kiloho.
45 Kwavija Maandiko Gang'alile golonga,
“Munhu wa ichanduso, Adamu kaumbigwa
yawe ugima,” lakini Adamu wa ikimam-
bukizo ayo Loho yowagwaa wanhu ugima.
46 Siyo lukuli lwa kiloho ulo lulongole,
lakini lukuli lwa kiunhu ulo lulongole.
47 Adamu wa ichanduso, kaumbigwa kwa
udongo, Adamu wa kabili kalawa kuu-
langa.
48 Awo weli mwiisi waigala na munhu
yaumbigwe kwa udongo, na awo wa kuu-
langa waigala na heyo yalawile kuulanga.
49 Kamba vija vituigalile na heyo
yaumbigwe kwa udongo, vivo vonda
tuigale na heyo yalawile kuulanga.

50 Ndugu zangu, nolonda mujuwe kamba,
kija kili na lukuli na damu hakidaha kuwa
na fungu Muundewa wa Mulungu, na kija
kinangika chaduhu fungu da kija kileka ku-
nangika.
51 Tegelezeni, nowalongeleni mbuli
ifisigwe. Wose hatufa bule, lakini wose
togaluka.
52 Yolawilila kwa kusinhukiza, himahima
kubanza siso vidibwenza. Mhalati ya
ikimambukizo yahalila, wanhu wafile
wozilibuka, wose togaluka, avo hatufa
kabili.
53 Ng'huli zetu zifa na kunangika, zo-
galuka kuwa ng'huli zileka kufa hebu ku-
nangika.
54 Avo yahalawilila vino, lukuli lunangika
logaluka sekelunangike na kija kifa honda
kife, aho golawilila Maandiko Gang'alile ga-
longile, “Ifa ihumigwa na kuhuma kuvika!”
55 “Ifa, kuhuma kwako kwa kwahi?
Ifa, udahi wako wa kulumiza wa kwahi?”
56 Ifa yopata udahi wa kulumiza kulawa
kwa nzambi, na nzambi zopata udahi ku-
lawa kwa Malagizo.
57 Lakini tumgwee nhogolwa Mulungu
yotugwaa kuhuma kubitila Mndewa wetu
Yesu Kilisito!
58 Avo, ndugu zangu woniwanogela,
gangamaleni. Siku zose muhunganike
kumsang'hanila Mndewa, kwavija kuduhu
kinhu chonda mutende mwiisang'hano ya
Mndewa chonda chage bule.

16

Kusanga sente kuwataza wakilisito

1 Mwahasanga sente mbuli ya wanhu wa
Mulungu, nowalonda mutende kamba vija
vinivilongele vibumbila va wanhu wamto-
gole Yesu ako Galatia.
2 Kila jumapili kila munhu kumwenu
yabagule sente, ziigale na vija vimupatile,
zikeni goya, muladi vondanize sekemu-
londe kusanga sente.
3 Vondanize, nowagwaa baluwa na
nhunza zenu waja muwasagule na nowa-
tuma wachole Yelusalemu.
4 Kamba yofaya naniye nichole, aho
wodaha kuchola na niye.

Mbuli zoyogesa Paulo kusang'hana

5 Nahabitila mwiisi ya Makedonia, nok-
wiza kuwalola, kwavija nogesa kubitila
Makedonia.
6 Sengine nokala na mweye kipindi ki-
dodo, hebu sengine nodaha kukala na
mweye kipindi chose cha kihuhwe, avo
modaha kunitaza nigendelele na mwanza
wangu kokose konda nichole.
7 Mndewa yahalonda, nokwiza
kumwenu kukala ng'hani, kubanza kwima
aho kwa kipindi kidodo.
8 Nokala hano kudibuga da Efeso mbaka
siku ya Pentekosite.
9 Kwavija nivuguliligwa lwivi mkulu
mbuli ya sang'hano yangu, hamoja hana
wanhu bwando wondema.
10 Timoseo yaheza, mbokeleni goya,
kwavija kotenda sang'hano ya Mndewa,
kamba niye.
11 Munhu yoyose sekeyamwehule, lakini
mumtaze yagendelele goya na mwanza
wake, muladi yabwele kumwangu, kwavija
niye nombeta hamoja na ndugu zangu.
12 Avo, kwa mbuli ya ndugu yetu
Apolo, baho kwa baho nimnanahiza yeze
kumwenu hamoja na wanhu wayagwe
wamtogole Yesu, lakini halonda bule kwiza
sambi bule, avo yahadahika kokwiza.

Mbuli za kimambukizo

13 Kaleni meso, gangamaleni mdita-
manilo, muwe magalu na weli na nguvu.
14 Sang'hano zenu zose muzitende kwa
unogelwa.
15 Ndugu zangu, mojuwa kuwa Sitefana
na wanhu wa lubuga lwake wakala
wa ichanduso kumtogola Yesu mwi-
isi ya Akaya. Watenda viwadahile
kuwasang'hanila wanhu wa Mulungu.
Ndugu zangu, nowapula,
16 wategelezeni wanhu kamba wano, na
munhu yoyose iyagwe yosang'hana hamoja
na wao.
17 Nodeng'helela ng'hani kwavija Site-
fana, Folitunata na Akaiko wavika hano.
Kukala kwao hano, ni kamba wasola hanhu
ha kukala na mweye.
18 Wautenda moyo wangu usamhuke
ng'hani, kamba viwawatendile mweye
musamhuke. Wategelezeni wanhu kamba
wao.
19 Vibumbila va wanhu wamtogole Yesu
mwiisi ya Asiya kwa kuilumba na Kilisito
vowalamuseni ng'hani. Akula na Pilisila na
wanhu wa Mulungu weli mzing'anda zao,
womulamuseni kwa twaga da Mndewa.
20 Wanhu wose hano wamtogole Yesu
womulamuseni.
Muilamuse kwa nzila ilagusa moinogela.
21 Niye Paulo nowalamusa, nokwandika
kwa makono gangu mwenyego.
22 Munhu yoyose hamnogela Mndewa,
yaduiligwe na Mulungu!
Mndewa wetu izo!
23 Ng'hekewa ya Mndewa Yesu ikale
hamoja na mweye.
24 Nowanogela mose kwa kuilumba na
Yesu Kilisito.

Baluwa ya Kabili ya Paulo kwa wanhu wa ako Kolinto

Ulongozi

2 Wakolinto chandikigwa na mtumigwa Paulo muumwaka 55 na 56 toka kuvumbuka kwa Kilisito (Sula ya 1:1). Ino ayo baluwa ya kabili mna izibaluwa zitulinazo ziyandike Paulo kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Kolinto. Wanhu woifunza mbuli woitogolela kuwa ichanduso Paulo kandika baluwa ng'hali kwa wanhu wa ako Kolinto. Twaduhu baluwa ino ilongigwe mzisula za 2:3-4:2. Baluwa ino kwa Wakolinto yogesigwa yandikigwa kipindi Paulo kakala ako Makedonia (Sula ya 2:13).

2 Wakolinto cha vingine, cholonga mbuli zake mwenyego na cholonga mbuli za moyo. Paulo kosimulila deng'ho mbuli ya usenga unogile uyapatile kulawa kwa Tito mbuli ya wanhu wamtogole Yesu ako Kolinto. Mna ibaluwa ino, tona mafundizo mengi mbuli ya kulava kulawa mna idilagano da sambi, hanhu Paulo hayalavile malagizo mbuli ya kusanga sente na kuzigala kuwataza wanhu wamtogole Yesu ako Yelusalemu (Sula ya 8-9). Yokoneka wanhu wayagwe watumigwa wa uvizi kulawa kunze ya kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu wobitila wanhu wayagwe mna ikibumbila kumulonga vihile Paulo na kuitogola wenyego. Wawatenda wanhu wanyawe nyawe mbuli ya mamulaka ga Paulo, mbuli ayo yogesigwa kamba ayo imtendile Paulo yalaguse mamulaka kamba mtumigwa wa Yesu Kilisito kukimambukizo cha Wakolinto wa kabili.

Mbuli zili mkitabu

Paulo kosonga baluwa yake kwa kuwalamusa wanhu wa kibumbila wamtogole Yesu (Sula ya 1:1-7).

Abaho Paulo kolonga viyagimbule mwanza wake uyagesile na usenga uyabokele mbuli yao na viwaibokele baluwa yake ya ichanduso (Sula ya 1:8-7:16).

Abaho Paulo kolava mafundizo mbuli ya sente zisangigwe kwa kuwataza wanhu wamtogole Yesu ako Yelusalemu (Sula ya 8:1-9:15).

Kukimambukizo Paulo koigombela mbuli ya utumigwa wake na kolonga mbuli ya mwanza wake wa kutembelela (Sula ya 10:1-13:10).

1 Niye Paulo, namtumigwa wa Yesu Kilisito kwa kulonda Mulungu, na ndugu yetu Timoseo towatumileni baluwa mweye kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Kolinto, hamoja na wanhu wose wa Mulungu mwiisi yose ya Akaya,

2 Mulungu Tataetu na Mndewa Yesu Kilisito wawagwee ng'hekewa na tindiwalo.

Paulo komgwaa nhogolwa Mulungu

3 Tumgwee nhogolwa Mulungu, Tata wa Mndewa wetu Yesu Kilisito, Tata Mulungu yowonela wanhu bazi na kuwahoza mizoyo yao!

4 Mulungu kotuhoza mizoyo mna gamagayo getu, muladi na tweye tuwahoze mizoyo awo weli mna gamagayo, kwa kuhozigwa kukuja kutuhozigwe tweye na Mulungu.

5 Kamba vija madununzo ga Kilisito vigokongezeka kumwetu, vivija kubitila Kilisito kuhozigwa kwetu mizoyo kokongezeka.

6 Twahagaya, togaya mbuli ya kuhozigwa kwenu mizoyo na kukomboligwa kwenu. Kamba twahahozigwa mizoyo na mweye vivija mohozigwa mizoyo muladi kuwagangamiza mufunge umoyo mna gamagayo kamba vitugaya tweye.

7 Vivija, tamanilo jetu kumwenu digangamala, kwavija tojuwa kuwa kamba vija vitugaya hamoja, vivija mohozigwa mizoyo hamoja na tweye.

8 Ndugu zetu, hatulonda kuwafisa vitugaiye mwiisi ya Asiya. Tugaya ng'hani mbaka tugesa tolemelwa kufunga umoyo na tofa.

9 Tugesa tukala kamba wanhu watagusigwe ifa. Mbuli ino ilawilila muladi seketuitamanile wenyego, lakini tumtamanile Mulungu, yowazilibula wanhu wafile.

10 Mulungu katuhonya mdizumozumo da ifa, na kogendelela kutuhonya. Tweye totamanila kuwa Mulungu kotuhonya kabili,

11 mweye mwahatutaza kutupulila kwa Mulungu. Vinhu bwando vinogile vitupatile kwa wanhu bwando kutupulila, votenda wanhu bwando wamgwee nhogolwa Mulungu yetu.

Paulo kogimbula viyalondile kutenda

12 Tweye toigodela kinhu kimoja, mizoyo yetu yotulongela vitukala mwiisi ino, ng'hani ng'hani vituilumba na mweye, kwa kung'ala na ukweli kulawa kwa Mulungu. Tutenda vivo siyo kwa kulongozigwa na nzewele za wanhu wa mwiisi, lakini kwa ng'hekewa ya Mulungu.

13 Towandikila mweye gaja gamudahile kugasoma na kugajuwa. Niye notamanila motujuwa goya,

14 kwavija mbaka sambi mutujuwa kidogo. Tojuwa kuwa mna isiku ija ya kwiza Mndewa Yesu modaha kuigodela tweye kamba tweye vituigodela mweye.

15 Kwavija ng'hala nijuwile goya,
tanhu nilonda kwiza kumwenu muladi
mumwede kunyona miyanza mibili.
16 Muumwanza wangu wa kuchola isi ya
Makedonia, nilonda kubitila kumwenu, na
umbwelo kulawa Makedonia vivija mbitile
kumwenu, muladi mungale mwanza
wangu wa kuchola Yudea.
17 Vino mweye vimgesa vinifungile
mwanza wangu, ng'hala nonyawanyawa?
Hebu mogesa notenda mbuli zangu kamba
viwotenda wanhu, nahalonga, "Dimema,
ona," nahalonga, "Da hindi, ona"?
18 Kamba Mulungu viyolonga ukweli,
usenga wetu kumwenu siyo kulonga, "Ona"
na "Bule."
19 Kwavija Yesu Kilisito, Mwana wa Mu-
lungu, itumpetile kumwenu, niye na Sila
na Timoseo, hakalile munhu wa kulonga,
"Ona" na "Bule". Lakini kumwake heyo
siku zose, "Ona."
20 Kwavija haitongigwa Mulungu kalonga
miyanza mingahi, vija viyalongile kubitila
Kilisito vokuwa, "Ona." Lekaavo "Ona"
yetu itulonga kubitila Kilisito, toilonga kwa
kumgwaa ukulu Mulungu.
21 Mulungu mwenyego ayo yotutenda tw-
eye na mweye tugangamale kwa kuilumba
na Kilisito. Mulungu ayo yatusagule tweye,
22 katwikila kinhu kilagusa tweye twa
wanhu zake, na kamwika Loho wake mmi-
zoyo yetu kamba fungu dodo da gaja gose
gayatwikile.
23 Mulungu ayo msindila wangu, kau-
juwa moyo wangu! Niye sibwelile ako
Kolinto kwavija niwonela bazi.
24 Hatulonda kuwananahiza choni cha
kutamanila, tojuwa kamba mugangа-
mala mditamanilo jenu, lakini tweye
tosang'hana na mweye mbuli ya deng'ho
jenu.

2

1 Avo nigelegeza, sekeniwatembelele ka-
bili na kuwanyunyuwaza.
2 Kwavija nahawanyunyuwaza mweye,
nani yonda yanihoze umoyo? Siyo wawaja
waniwanyunyuwaze?
3 Lekaavo niwandikila baluwa, silondile
kwiza kumwenu na kunyunyuwazwa
na mweye mulondeke kunhenda niye
ndeng'helele. Vinikona niye na-
hadeng'helela na mweye vivija mod-
eng'helela.
4 Mna ibaluwa ija niwandikila kwa kun-
yunyuwala na usungu muumoyo na ma-
hozi mengi, sandike kwa kuwagela usungu,
lakini kuwalagusila viniwanogela ng'hani.

Kugela kumgongo nzambi za munhu

5 Kamba munhu yahamgela usungu
miyage, hangelile usungu ng'hani niye, ila
kawagela usungu mweye mose, silonda
kuwa msabalu ng'hani bule.
6 Nhaguso iyatagusigwe munhu ayo na
wanhu bwando kumwenu yomfaya.
7 Kisigale sambi, mugele kumgongo na
kumuhoza umoyo, muladi sekeyanyun-
yuwale ng'hani na kubwela kukisogo.
8 Nowapula ng'hani, mulagusileni kabili
munhu ayo kuwa mumnogela.
9 Kilamuso cha kuwandikila baluwa ija,
nilonda kuwageza nijuwe kamba modaha
kugoga kila kinhu.
10 Mwahagela kumgongo nzambi za
munhu, na niye vivija nogela kumgongo.
Kwavija nahagela kumgongo, kamba kweli
ya cha baho kinhu cha kugela kumgongo,
aho nogela kumgongo mgameso ga Kilisito
mbuli ya mweye,
11 muladi Mwenembago sekeyawe mbala
kumwetu, kwavija tojuwa viyogesa.

Paulo konyawanyawa kudibuga da Toloa

12 Vimvikile kudibuga da Tuloasi
kuwapetela wanhu Mbuli Inogile ya
Kilisito, nivika Mndewa kanivugulila nzila
nimsang'hanile.
13 Lakini nikala moyo yungwa yungwa,
kwavija simvikile ndugu yangu Tito. Avo
niwalaga nichola Makedonia.

Kuhuma kubitila Kilisito

14 Lakini, Mulungu yagweleligwe
nhogolwa, yotulongoza mna ikibumbila
cha kudeng'helela kuhuma kubitila Kilisito
na kubitila tweye topwililisa kila hanhu
usenga wa Kilisito kamba mnung'ho.
15 Kwavija tweye tuigala na mnung'ho un-
ogile wa ubani ulavigwe na Kilisito kwa Mu-
lungu, ukwenela kwa wanhu wose wokom-
boligwa na waja wopotela.
16 Kwa waja wopotela, mnung'ho awo
wogala ifa, lakini kwa waja wokomboligwa,
mnung'ho awo wogala ugima. Vino nani
yofaya kwa sang'hano ayo?
17 Tweye hatuigalile na wanhu wayagwe,
wopata sente kwa kuchuuza usenga wa
Mulungu, tweye kwa kuilumba na Kilisito
tolonga fulu ipile mgameso ga Mulungu,
kamba wanhu tutumigwe na Mulungu.

3

Wasang'hanaji wa Lagano da Sambi

1 Vino, tosonga kabili kuitogola wenyego?
Hebu tolonda baluwa ya yandikigwe na
mweye kututogola tweye hebu tuwandik-
ila baluwa kuitogola wenyego kamba viwo-
tenda wanhu wayagwe?
2 Mweye wenyego mwa baluwa yetu,
yandikigwe mmizoyo yetu, baluwa ijuwike
na kusomigwa na kila munhu.
3 Yolagusa kamba mweye mwa baluwa
ya Kilisito yaigalile kwa makono getu.

Baluwa ayo hayandikigwe kwa wino lakini yandikigwa kwa Loho wa Mulungu yeli mgima, hayandikigwe mdibwe ila mmizoyo ya wanhu.

4 Tweye hatunyawanyawa kulonga vino mgameso ga Mulungu, kwavija tomtamanila Kilisito.

5 Hatudaha kulonga tusang'hana chochose kwa udahi wetu wenyego, ila udahi wose tuli nao wolawa kwa Mulungu,

6 yatugwelele udahi wa kuwa wasang'hanaji wa lagano da sambi, siyo kwa malagizo gandikigwe, ila kwa Loho wa Mulungu. Kwavija malagizo gandikigwe gogala ifa, lakini Loho Yang'alile kogala ugima.

7 Malagizo gekigwa mgamabwe, na ukulu wa Mulungu woneka mbaka wanhu wa Izilaeli walemelwa kulola kihanga cha Musa hata mng'alo wa kihanga viukalile wovulala. Kamba malagizo gogala ifa gasang'hana na kugala ukulu kamba awo,

8 vino, sang'hano ya Loho Yang'alile haigala ukulu ubanzile ng'hani?

9 Kamba kukala na ukulu mna isang'hano igala kutagusigwa, avo sang'hano itutenda tunoge mgameso ga Mulungu yogala ukulu ubanzile ng'hani!

10 Kwa mbuli ayo, kija kikalile na ukulu aho haichanduso, sambi chaduhu ukulu mbuli ya kija kili na ukulu ubanzile ng'hani.

11 Kwavija kamba kija kikalile kwa kipindi kidodo kikala na ukulu, avo kija kikala siku zose chokuwa na ukulu ubanzile ng'hani!

12 Kwavija tweye totamanila avo, hatudumba kulonga.

13 Tweye hatuigalile na Musa yagubike kihanga chake kwa kikumbi muladi wanhu wa Izilaeli sekewone mng'alo viukalile wovulala.

14 Lakini nzewele zao zifungigwa, mbaka sambi wahasoma vitabu va lagano da umwaka nzewele zao zigubikigwa na kikumbi acho. Kikumbi acho hakisegezigwa mbaka munhu yailumbe na Kilisito.

15 Ona, mbaka sambi, wahasoma Malagizo ga Musa, nzewele zao zigubikigwa na kikumbi acho.

16 Lakini munhu yahambwelela Mndewa, kikumbi acho chosegezigwa.

17 Avo, "Mndewa," ayo Loho, na aho kuyali Loho wa Mndewa baho kuli na kulekesigwa.

18 Avo tweye wose, vihanga vetu havigubikigwe tuigala na kiyoo kulagusa ukulu wa Mndewa. Togalusigwa tuigale ng'hani na tuvike muukulu ng'hani. Ino ayo sang'hano ya Loho wa Mndewa.

4

Ngama mzinongo

1 Avo, Mulungu kwa bazi jake, katugwaa sang'hano ino, na tweye hatubwela kuchugu.

2 Tuzileka mbuli zose zigela kinyala na za kinyelegezi, hatulonga mbuli za uvizi hebu kuilonga vihile mbuli ya Mulungu. Lakini kwa kulonga ukweli mgameso ga Mulungu, muladi wayagwe watugese mmizoyo yao kamba totamaniligwa.

3 Avo kamba Mbuli Inogile ituwapetela wanhu ifisigwa, ifisigwa kwa hewo wopotela.

4 Hawatogola kwavija Mwenembago, mulungu wa isi ino kazigela nzewele zao mdiziza, muladi sekewawone mulenge wa Mbuli Inogile ya ukulu wa Kilisito, yaigalile na Mulungu kwa kila kinhu.

5 Kwavija hatuipetela wenyego, ila tompeta Kilisito yeli Mndewa na tweye twa wasang'hanaji zenu kwa Yesu.

6 Mulungu yalongile, "Mulenge umwemwese kulawa mdiziza!" Ayo yatendile mulenge wake umwemwese mmizoyo yetu, katugwelela mulenge wa nzewele za ukulu wa Mulungu mkihanga cha Yesu Kilisito.

7 Lakini tweye tuli na ngama ino tuigala na nongo, muladi kulagusa kamba nguvu ng'hulu yolawa kwa Mulungu, siyo kumwetu.

8 Siku zose togaya, lakini hatuhondigwa, tokona shaka, lakini hatubwela kukisogo,

9 todununzigwa, lakini hatulekigwa kutazigwa, tolagazigwa hasi, lakini hatubanangigwe bule.

10 Kipindi chose toisola ifa ya Yesu mzing'huli zetu, muladi ugima wa Yesu vivija woneke mzing'huli zetu.

11 Siku zose za ugima wetu twa mdizumozumo da ifa mbuli ya Yesu, muladi ugima wake woneke mzing'huli zetu zifa.

12 Avo, ifa yosang'hana mgati mmwetu, lakini ugima wosang'hana mgati mmwenu.

13 Maandiko Gang'alile golonga, "Nitogola lekaavo nonga." Kwa kutamanila kukuja, na tweye vivija totogola lekaavo tolonga,

14 kwavija tojuwa kamba Mulungu yamzilibule Mndewa Yesu kwa wafile, vivija kotuzilibula tweye hamoja na Yesu, na kotwika tweye na mweye kuulongozi wake.

15 Kwavija gano gose kwa sama ya mweye, muladi ng'hekewa ya Mulungu iwavikile wanhu bwando, itende wamtogole Mulungu na wamgwelele ukulu.

Kukala kwa kumtamanila Mulungu

16 Lekaavo hatubwela kuchugu. Hata kamba ng'huli zetu zofa, lakini siku zose loho zetu zotendigwa za sambi.
17 Magayo gotupata gabuha na gokala kwa kipindi kidodo, lakini gotugalila ukulu wa mazuwa gose kubanza gago gamagayo.
18 Avo sambi tugese vinhu vikoneka, ila tugese vija havikoneka. Kwavija vinhu vikoneka vokala kwa kipindi kidodo, lakini vija havikoneka vaduhu uhelelo.

5

1 Kwavija tojuwa kamba kiheha kitukala mwiisi ino, awo lukuli lwetu, chahabanangika Mulungu kotuvaza kae iyagwe ako kuulanga, kae ilibule uhelelo haizengigwe kwa makono ga wanhu.
2 Lakini sambi togutilila, kipindi vitubeta kwa kusulukila tugweleligwe lukuli lwa kulanga,
3 kwavija twahavazigwa lukuli lwa sambi, hatukoneka twa mwazi.
4 Vitukala mkiheha kino cha mwiisi, togutilila kwa lusikisiki, kwavija hatulonda kululeka lukuli luno lwa mwiisi, lakini tolonda kuvazigwa kae yetu ya kuulanga, muladi kija kifa kigalusigwe na ugima wa mazuwa gose.
5 Mulungu mwenyego ayo yatutandile gano gose. Katugwaa Loho wake kamba fungu dodo da gaja gayatwikile.
6 Avo siku zose togangamala. Tojuwa kamba vitukala mzing'huli zino, twa kutali na kae yetu hamoja na Mndewa.
7 Kwavija tokala kwa kumtamanila Mulungu, siyo kwa gaja gotulola.
8 Lakini togangamala na tolonda kululeka ukazi uno wa lukuli na kukala hamoja na Mndewa.
9 Mbuli ng'hulu, towamba ng'hani kumnogeza Mndewa, iwe tokala mwiisi ino hebu kuulanga.
10 Kwavija kila munhu kokwima kuulongozi wa Kilisito yatagusigwe. Kila munhu kobokela kija kiyolondeka, kamba vija viyasang'hane mwiisi, kamba ganoga hebu geha.

Umbwiga na Mulungu kubitila Kilisito

11 Tweye tojuwa choni kumdumba Mndewa, avo towamba kuwatewenza wanhu wayagwe. Mulungu kotujuwa goya, na niye nogesa kamba mweye vivija munjuwa mmizoyo yenu.
12 Tweye hatugeza kuitogola kabili kumwenu. Lakini towagwaa kilamuso kinogile mweye muigodele tweye, muladi mudahe kuwedika waja woigodela vija vikoneka na woleka vija vili mmizoyo.
13 Kamba tokoneka twaduhu nzewele, mbuli ya Mulungu na kamba tuna nzewele, mbuli ya mweye.
14 Tolongozigwa na unogelwa wa Kilisito, sambi tojuwa munhu imoja kafa mbuli ya wanhu wose, avo wose wafa nayo.
15 Kafa mbuli ya wanhu wose, muladi wanhu wokala sekewakale wenyego, lakini wakale mbuli ya heyo yafile na kazilibuligwa mbuli ya hewo.
16 Avo kulawa sambi, hatumgesa munhu kwa kumulola. Hamoja hana kipindi tumgesa Kilisito kwa kumulola, sambi hatutenda vivo kabili.
17 Munhu yoyose yahailumba na Kilisito kotendigwa wa sambi, ga umwaka gabita, ga sambi geza.
18 Gano gose golawa kwa Mulungu, yatutendile tuilumbe nayo kubitila Kilisito na katugwelela sang'hano ya kuwatenda wanhu wayagwe wailumbe nayo.
19 Avo, kubitila Kilisito Mulungu kailumba na wanhu wa mwiisi, hagesile nzambi zao, katugwaa usenga wa kuwapetela wanhu wailumbe nayo.
20 Avo, tweye tolonga mbuli ya Kilisito, kubitila tweye Mulungu kowapula mweye. Towapula kwa twaga da Kilisito, muilumbe na Mulungu.
21 Mulungu kamtenda ija yeliduhu nzambi yasole nzambi zetu, muladi kubitila heyo Mulungu yatutende tunoge mgameso gake.

6

1 Kwavija tosang'hana hamoja na Mulungu, towapula mweye mubokele ng'hekewa ya Mulungu, sekemutogole yage bule.
2 Mulungu kolonga,
“Kipindi kinogile vikivikile cha kukonela bazi,
nikutegeleza,
kipindi cha kukukombola vikivikile,
nikutaza.”
Tegelezeni! Sambi acho kipindi kinogile, lelo dijo siku da kukomboligwa!
3 Hatulonda kumwikila munhu yoyose ng'hwalo, muladi sang'hano yetu sekeilongigwe vihile.
4 Avo toilagusa kamba kweli twa wasang'hanaji wa Mulungu kwa kila kinhu, kwa kufunga umoyo na kwa kugaya na kwa kipindi kidala na kwa madununzo,
5 kwa kutoigwa na kwa kugodekigwa mkifungo na kwa kuding'huligwa na kwa kusang'hana ng'hani na kwa kuwasa meso na kwa nzala.
6 Tuilagusa twa wasang'hanaji zake kwa kung'ala kwetu na kwa nzewele na kwa kubetela na kwa moyo unogile na kwa Loho Yang'alile na unogelwa wa ukweli,
7 na kwa kulonga ukweli na kwa nguvu ya Mulungu. Totenda goyolonda Mulungu

kamba mgoha wetu wa kuitowela na kuigombela wenyego.
8 Totenda kwa kutegelezigwa na kugeligwa kinyala, tolongigwa vinogile na tolongigwa vihile, tolongigwa twa wavizi, lakini tolonga ukweli.
9 Tojuwika, lakini totendigwa kamba hatujuwika, tokoneka tofa, lakini tung'hali wagima, tutoigwa lakini hatukomigwe bule.
10 Tunyunyuwala lakini siku zose todeng'helela, twa wakiwa lakini towatenda wanhu bwando wawe wagoli, tokoneka tuduhu kinhu lakini kila kinhu chetu.
11 Ndugu zetu Wakolinto! Tulonga na mweye vinogile, mizoyo yetu yaduhu lusikisiki.
12 Tweye tuduhu lusikisiki na mweye, lakini mweye muna lusikisiki na tweye.
13 Sambi nolonga na mweye kamba wanangu, sekemuwe na lusikisiki mmizoyo yenu kamba tweye vitutendile.

Paulo kowazuma sekewailumbe na wanhu hawamtogole Yesu

14 Sekemuilumbe na wanhu hawamtogola Yesu. Vino ganogile na gehile gana umbwiga gani? Hebu yodahikaze mulenge na ziza kukala hamoja?
15 Vino Kilisito na Mwenembago woilumbaze? Vino munhu yomtogola Kilisito koilumbaze na ija hamtogola Kilisito?
16 Vino Ng'anda ya Mulungu yoilumbaze na vinyago? Avo tweye twa Ng'anda ya Mulungu yeli mgima! Kamba viyalongile Mulungu mwenyego,
“Nokala nao
na kutembela hamoja nao.
Niye nokuwa Mulungu wao,
na wao wokuwa wanhu zangu.”
17 Avo Mndewa kolonga,
“Segeleni kumwao
na mwiinege nao.
Sekemukwase kinhu kili na dikwe,
na niye nowabokela mweye.
18 Nokuwa Tataenu,
na mweye mokuwa wanangu wa kimbigalo na wa kitwanzi,
kolonga Mndewa yeli na Udahi wose.”

7

1 Mbwiga zangu niwanogela, gaja gose gayalongile Mulungu ni mbuli ya tweye. Avo tusunhe dikwe da ng'huli zetu hebu mizoyo yetu, tung'ale ng'hani na tumtegeleza Mulungu.

Deng'ho da Paulo

2 Twikeni mmizoyo yenu. Hatumtendele gehile munhu yoyose, hatumulumize hebu kumnyonya munhu yoyose.
3 Silonga mbuli zino kwa kumtagusa munhu, kamba vinongile, mweye mwa mmizoyo yetu, tufe hamoja hebu tuwe wagima hamoja.
4 Nojuwa mugangamala, noigodela mweye! Nihozigwa moyo ng'hani kipindi chose cha magayo getu, nodeng'helela ng'hani.
5 Hata vituvikile Makedonia, hatubwihile bule. Kila mwambu tukala na magayo, kunze migomvi na mizoyo yetu imema bwembwe.
6 Lakini Mulungu yowahoza mizoyo wanhu wokala moyo nyunguwaa, katuhoza mizoyo viyezile Tito kumwetu.
7 Siyo kwiza kwake kwiiyeka, lakini vivija mbuli ya mweye vimumuhozile umoyo. Nayo katulongela vimusulukila kunyona na vimunyunyuwale kwa gaja galawilile, na vija vimulonda kunigombela, avo nodeng'helela ng'hani.
8 Hata kamba kwa baluwa yangu ija niwatenda munyunyuwale, sigelegeza habali nhendile vivo. Nogesa baluwa ija iwatenda munyunyuwale, lakini kwa kipindi kidodo.
9 Sambi nodeng'helela, siyo kwavija munyunyuwala, lakini kwavija kunyunyuwala kwenu kuwatenda muleke nzambi na mumbwelela Mulungu, na Mulungu kakusang'hanila kunyunyuwala kuko, avo hatuwalumize bule.
10 Kwavija kunyunyuwala kulawaga kwa Mulungu kotenda wanhu waleke nzambi muladi wakomboligwe, avo hailondeka kona usungu kwa mbuli ayo. Lakini kunyunyuwala kwa mwiisi kogala ifa.
11 Loleni, viyatendile Mulungu kubitila kunyunyuwala kwenu, sambi mowamba ng'hani, modaha kulagusa kamba munoga. Mokona usungu mwahagona gehile gosang'hanwa, mosinhuka na kudumba, mosulukila ganogile, muilava kwa kusang'hana, molonda kona ganogile gotendeka. Kwa kila mbuli muilagusa mduhu gehile.
12 Avo, hamoja nyandika baluwa ija, sandike mbuli ya munhu yatendile gehile hebu mbuli ya munhu yatendeligwe gehile. Lakini nyandika muladi yoneke mgameso ga Mulungu, vija mweye vimuwambile kutusang'hanila.
13 Lekaavo tweye tuhozigwa mizoyo.

Siyo kuhozigwa umoyo kwiiyeka, lakini vivija tudeng'helela vitumone Tito kana deng'ho, mbuli ya kumuhoza moyo kwenu.
14 Mbuli ya mweye niye niigoda ng'hani kumwake, na hamungelile kinyala bule. Siku zose tuwalongela ukweli, na vivija kuigoda kwetu kwa Tito mbuli ya mweye kulagusa ukweli wiiyeka.
15 Avo unogelwa wake kumwenu wokongezeka ng'hani, yahakumbuka vimugagogile mafundizo gake, na vija vimumbokele kwa bwembwe na kugwaya.

16 Sambi nodeng'helela ng'hani kwavija
nodaha kuwatamanila ng'hani!

8

Kulava kwa moyo unogile

1 Ndugu zetu, tolonda mujuwe, Mulungu
viyavigwelele ng'hekewa vibumbila va
wanhu wamtogole Kilisito ako Makedonia.
2 Wanhu awo wagaya ng'hani, lakini
deng'ho jao dikala kulu, na wakala na
moyo wa kulava vinhu vao hamoja wakiwa
ng'hani.
3 Nowalongela ukweli, walava ng'hani,
na walava kubanza viwadahile. Kwa ku-
londa wenyego,
4 watupula ng'hani vivija na wao wengile
mwiisang'hano ino inogile ya kuwataza
wanhu wa Mulungu.
5 Wasang'hana kubanza vitugesile!
Tanhu wailava wenyego kwa Mn-
dewa, abaho wailava kumwetu, kamba
viyalondile Mulungu.
6 Avo tumpula Tito yaisongile sang'hano
ino ya kulava kwa moyo unogile, vivija
yawataze kuimambukiza kumwenu.
7 Mweye mna vinhu bwando, kumta-
manila Mulungu, ulonzi unogile, nzewele,
kuwamba ng'hani kutenda ganogile na
unogelwa wenu kumwetu. Avo vivija
towalonda mweye muwe na moyo unogile
ng'hani mwiisang'hano ino ya kulava.
8 Niye siwagwaa lagizo bule, lakini
nolonda kuwalagusila mweye wayagwe
viwowamba kuwataza wanhu, muladi
nijuwe unogelwa wenu viwili wa ukweli.
9 Kwavija muijuwa ng'hekewa ya Mn-
dewa wetu Yesu Kilisito, hamoja kakala na
kila kinhu, lakini kaitenda mkiwa mbuli
yenu mweye, muladi kubitila ukiwa wake
mweye muwe na kila kinhu.
10 Kwa mbuli ino, niye vinigesa vinoga
mweye mwahamambukiza gaja gamu-
songile mwaka ubitile. Mweye mukala
wanhu wa ichanduso siyo kulava kwiiyeka,
lakini vivija kwa moyo wa kulonda kulava.
11 Avo mambukizeni sang'hano ayo ya
kulava kwa moyo unogile, kamba vija
vimusulukile ng'hani kuisang'hana, avo
isang'haneni sambi kwa kija kimulinacho.
12 Kamba munhu kana moyo wa kulava,
Mulungu kobokela kija kiyalinacho, halola
kija kiyeduhu.
13 Niye silonda kuwadikwa mweye
mizigo abaho wayagwe wabwihile, lakini
mweye mose muwe sawa.
14 Vinhu vingi vimulinavo sambi vi-
wataze waenu waliduhu, muladi na wao
vonda wawe na vinhu vingi viwataze
mweye kipindi mduhu kinhu. Baho mose
mokuwa sawa.
15 Kamba Maandiko Gang'alile vigolonga,
"Ija yakubile kingi hapatile kingi ng'hani,
na ija yasolile kidogo hahungukilwe
kinhu."

Tito na wayage

16 Nomgwaa nhogolwa Mulungu kwa
kumgwaa Tito moyo wa kuwataza mweye
kamba moyo unilinao niye!
17 Siyo kwavija tweye tumulongela, lakini
vivija kakala kosulukila ng'hani kuwataza,
kwa kulonda mwenyego keza kumwenu.
18 Tomtuma ndugu imoja hamoja nayo,
yotegelezigwa ng'hani mna ivibumbila
vose va wanhu wamtogole Yesu, kwa
sang'hano yake ya kuwapetela wanhu
Mbuli Inogile.
19 Vivija, ndugu ayo kasaguligwa na
vibumbila va wanhu wamtogole Yesu
yange na tweye kipindi vitugala sente zino,
sente zigala ukulu kwa Mndewa na zilagusa
moyo wetu wa kuwataza wanhu.
20 Toitiganya wanhu sekewatuyalalile
vitwika hamoja na kugola sente zino
zilavigwe kwa moyo unogile.
21 Tweye tolonda kusang'hana ganogile
siyo mgameso ga Mndewa yaiyeka, lakini
vivija mgameso ga wanhu.
22 Vivija tomtuma hamoja nao ndugu
yetu, miyanza mingi tumgeza na tumona
kana moyo wa kuwataza wanhu. Sambi
kana moyo wa kuwataza ng'hani wanhu
kwavija kowatamanila mweye ng'hani.
23 Tito ayo miyangu, tosang'hana hamoja
mbuli ya mweye. Ndugu zetu wayagwe
wokwiza hamoja nayo, wao wasenga wa
vibumbila va wanhu wamtogole Yesu na
wogala ukulu kwa Kilisito.
24 Avo walagusileni unogelwa wenu, mu-
ladi vibumbila va wanhu wamtogole Yesu
wajuwe totenda goya vituigodela mweye.

9

Kuwataza wakilisito waetu

1 Silondeka kuwandikila mbuli ya
sang'hano ya kuwataza wanhu wa Mu-
lungu.
2 Nowajuwa vimuwamba kuwataza
wanhu, niye niigodela mbuli ayo kwa
wanhu wa Makedonia. Niwalongela toka
mwaka ubitile mweye wanhu wa Akaya
muitanda kulava, moyo wenu wa kulava
uwatenda wanhu bwando watende vivo.
3 Avo nowatuma ndugu wano, muladi
kuigoda kwetu mbuli ya mweye sekekuwe
mulomo wiiyeka. Lakini muitande
kuwataza, kamba viniwalongele wao
motenda.
4 Kwavija kamba naheza na munhu wa
Makedonia na twahawavika hamuitandile,
baho tweye togwa kinyala kwavija tu-
igodela ng'hani mweye. Na mweye vivija

mogwa kinyala kwavija tuwatamanila ng'hani!
5 Avo nigesa vinoga kuwapula ndugu wano wanongolele kwiza kumwenu, waitande nhunza yenu ng'hulu yumulongile moilava. Baho yolagusa kuwa nhunza ayo yolavigwa kwa kulonda mweye wenyego, siyo kwa kunanahizigwa.
6 Kumbukeni, munhu yohanda kidogo kosenga kidogo. Munhu yohanda vingi kosenga vingi.
7 Kila munhu kamba viyagesile muumoyo wake yalave kija kiyalinacho, siyo kwa moyo hamgwazo hebu kunanahizigwa, kwavija Mulungu komnogela munhu yolava kinhu kuno moyo kwatu!
8 Avo Mulungu kodaha kuwagwaa vingi ng'hani kubanza vija vimulonda, siku zose mpate kila kinhu kimulonda, avo muvisang'hanile kwa kila sang'hano inogile.
9 Kamba vigalonga Maandiko Gang'alile,
“Kowagwaa kwa moyo unogile wanhu
wakiwa
na moyo wake unogile waduhu uhelelo.”
10 Nayo Mulungu yomgwaa mbeyu mulimaji na lujo, vivija kowagwaa mweye mbeyu zimulonda, na kozitenda zote, zikule na zilele ng'hani mbuli ya kulava kwenu kwa mizoyo yenu inogile.
11 Kowatenda muwe wagoli siku zose kwa kila kinhu, mudahe kuwa na moyo unogile kipindi chose, muladi wanhu wamgwee nhogolwa Mulungu mbuli ya nhunza zenu ziwabokele kubitila tweye.
12 Kwavija sang'hano ino yumutenda siyo tu yowataza wanhu wa Mulungu, lakini vivija yowatenda wanhu bwando wamgwee nhogolwa ng'hani Mulungu.
13 Kwa mbuli zinogile zilagusigwa kwa sang'hano yenu ino, wanhu bwando womgwaa nhogolwa Mulungu mbuli ya kuigoga kwenu Mbuli Inogile ya Kilisito yumuitogola, na mizoyo yenu inogile ya kulava vinhu venu kumwao na kwa wanhu wose wayagwe.
14 Avo mizoyo yao yowanogela na wowapulila mweye mbuli ya ng'hekewa ng'hulu iyawagwelele Mulungu.
15 Tumgwee nhogolwa Mulungu mbuli ya nhunza yake iswelile ulonzi wa kuisimulila!

10

Paulo koigombela sang'hano yake

1 Niye Paulo mwenyego, wanhu wayagwe wolonga namuhole kipindi nahawa na mweye, lakini nahawa kutali na mweye namsabalu. Nowapula kwa bazi na moyo unogile wa Kilisito,
2 vondanize sekemunhende niwe msabalu, kwavija nojuwa nodaha kuwa msabalu kwa waja wolonga tokala kamba viwokala wanhu wa mwiisi ino.
3 Ona, tokala mwiisi, lakini hatuitowa kamba viwoitowa wanhu wa mwiisi.
4 Silaha zituitowela tweye siyo silaha za mwiisi ino, lakini nguvu ya Mulungu, itulaga ng'hambi zose. Tobananga mbuli zose za uvizi,
5 togabananga magoda gose gotenda viyagwe na nzewele ya kumjuwa Mulungu. Togaboka magesa gose na kugatenda gamtegeleze Kilisito.
6 Mwahagoga kila kinhu, tweye tuitanda kumtagusa munhu yoyose yoleka kugoga.
7 Mweye molola mbuli za kunze. Kamba munhu yoyose kogesa heyo munhu wa Kilisito, kolondeka yagese kabili kuwa tweye twa wanhu wa Kilisito kamba viyali heyo.
8 Niye sikona kinyala hata kamba nibanza kuigoda mbuli ya udahi uyatugwelele Mndewa, katugwaa udahi wa kuwazenga mweye siyo wa kuwabomola.
9 Silonda mweye mugese nolonda kuwagela bwembwe kwa baluwa zangu.
10 Kwavija wolonga, “Baluwa za Paulo zizama na zimema mbuli ng'hulu, lakini yahawa hamoja na tweye konyolila, na ulonzi wake siyo kinhu chochose!”
11 Wanhu kamba awo wolondeka wajuwe kuwa vose vibili sawa, gaja gatwandika kipindi twahawa kutali na gaja gonda tusang'hane twahawa hamoja na mweye.
12 Tweye hatudaha kuika hamoja hebu kuigala na wanhu waja woitogola wenyego. Wanhu woitenda wenyego kinhu cha kupimila na wanhu woilinga wao kwa wao, wanhu awo waduhu nzewele!
13 Lakini tweye hatuigoda ng'hani, kuigoda kwetu kokuwa mna isang'hano iyatugwelele Mulungu, vivija sang'hano ayo, iyo itusang'hana kumwenu.
14 Tweye hatunabanza kuigoda, kamba vija hatunakwiza kumwenu, kwavija tweye twiza kumwenu na tuwagalila Mbuli Inogile ya Kilisito.
15 Avo tweye hatubanza kuigoda mbuli ya sang'hano itendigwe na wanhu wayagwe. Lakini tololela kuwa kumtamanila kwenu Mulungu kogendelela na sang'hano yetu kumwenu yokuwa ng'hulu kwa kukweleleza viyolonda Mulungu.
16 Abaho todaha kuipeta Mbuli Inogile mziisi ziyagwe, zili kutali na mweye. Kwavija hatulonda kuigodela sang'hano imalile kusang'hanigwa na munhu iyagwe hanhu aho.
17 Lakini, kamba vigolonga Maandiko Gang'alile, “Munhu yolonda kuigoda, yaigodele kija kiyasang'hane Mndewa.”

18 Kwavija munhu yotogoligwa siyo ija
yoitogola mwenyego, lakini ija yotogoligwa
na Mndewa.

11

Paulo na watumigwa wavizi

1 Nogesa mofunga umoyo mbuli ya niye,
hata kamba nokoneka nambozi, sekemu-
tonge ng'hani!
2 Nowonela migongo, kamba Mulungu
viyowonela migongo, mweye muigala na
mhambe inimtandile yafungiligwe zengele
na mbigalo imoja, nayo ayo Kilisito.
3 Lakini nodumba kamba dija dizoka kwa
ubala wake wa uvizi viyamvizile Hawa,
nzewele zenu zodaha kugalusigwa na
moleka kung'ala kwenu na kuilava kwenu
kweli kwa Kilisito.
4 Kwavija munhu yoyose yokwiza
kumwenu na kuwapetela usenga wa Yesu
hauigalile na uja utuwapetele mweye
mombokela, na moitogola loho iyagwe
haiigalile na Loho Yang'alile yumumbokele
na moutogola usenga uyagwe hauigalile na
Mbuli Inogile yumubokele kumwetu.
5 Niye sigesa kuwa na mdodo kubanza
awo woikema, “Watumigwa wakulu.”
6 Sengine nokoneka sili mulongaji goya,
lakini nzewele ninazo, mbuli ino tuilagusa
goya siku zose na kipindi chose.
7 Vino niye nhenda vihile, viniitendile
mwenyego sifaya na kuwatenda mweye
mufaye, kwa kuwapetela Mbuli Inogile ya
Mulungu na silondile fungu jojose?
8 Vinikalile nowasang'hanila mweye,
fungu jangu dilawa mna ivibumbila
viyagwe va wanhu wamtogole Yesu. Avo
kamba vija niwaboka vinhu vao muladi
niwasang'hanile mweye.
9 Ving'halile na mweye simgazile munhu
yoyose yangwee chochose kinonda, kwav-
ija ndugu walawile Makedonia wangalila
kila kinhu kinondile. Kamba vija vindekile
kuwagaza kwa kinhu chochose, avo nogen-
delela kutenda vivo!
10 Kamba vija ukweli wa Kilisito viuli
mgati mmwangu, kuduhu munhu yoyose
mwiisi ya Akaya yodaha kunhenda sekeni-
igodele mbuli ayo.
11 Vino niye nolonga vino kwavija si-
wanogela bule? Mulungu kojuwa kuwa
nowanogela!
12 Nogendelela kusang'hana kamba
vinisang'hana sambi, muladi niwagwise
waja “watumigwa wakulu” wolonga
kwa kuigoda kuwa wosang'hana kamba
vitusang'hana tweye.
13 Kwavija wanhu awo siyo watumigwa
wa ukweli, wasang'hanaji wavizi, woitenda
kuwa watumigwa wa Kilisito.
14 Ona, mbuli ino siyo kilozo! Kwav-
ija hata Mwenembago mwenyego koitenda
msenga wa mulenge kulawa kuulanga!
15 Avo hatukanganya bule kamba
wasang'hanaji wa Mwenembago nao
woitenda wasang'hanaji wa gaja ganogile.
Kukimambukizo wobokela fungu jao
dilondeka kwa sang'hano zao.

Kugaya kwa Paulo kamba mtumigwa

16 Nolonga kabili, munhu sekeyanhende
niye nambozi. Lakini yahanhenda mbozi,
yanibokele kamba mbozi muladi naniye ni-
igode kidogo.
17 Mbuli ino inonga sambi silagilizigwe
na Mndewa nonge, mbuli ino ya kuigoda,
nolonga kamba munhu mbozi.
18 Kwavija wanhu bwando woigodela
mbuli za kiunhu, naniye vivija notenda
vivo.
19 Kwavija mweye mna nzewele, lekaavo
mokala kwa kufunga umoyo na wanhu
wabozi.
20 Mweye mokala kwa kufunga umoyo
hata munhu yowatenda watumwa, hebu
yowanyonya hebu yopata vinhu kwa
migongo yenu hebu yowehula hebu
yowazaba mkihanga.
21 Nokona kinyala kulonga tweye tunyo-
lila kusang'hana mbuli azo!

Nolonga kamba munhu mbozi, kamba
munhu yoyose kogeza kuigodela kinhu,
naniye vivija sidumba kuigodela.
22 Kamba wao Waebulania? Naniye vivija
na Muebulania. Kamba wao Waizilaeli?
Naniye vivija na Muizilaeli. Kamba wao
wolawa mulukolo lwa Abulahamu? Naniye
vivija nolawa mulukolo lwa Abulahamu.
23 Kamba wao wasang'hanaji wa Kilisito?
Nolonga kamba munhu yeli na kibozi
mbwelela, niye na msang'hanaji wa Kilisito
kubanza awo! Niye nisang'hana sang'hano
ndala ng'hani, ngodekigwa mkifungo
miyanza bwando, nhoigwa miyanza
bwando, ng'hala mdizumozumo da ifa
miyanza bwando.
24 Miyanza mitano Wayahudi wanhowa
mbalati malongo madatu na tisa.
25 Miyanza midatu Walumi wanhowa
mbalati, mwanza umoja wanhowa
mabwe. Miyanza midatu mbenekeligwa
na ngalawa ng'hulu mbahali na mwanza
umoja nisinda mgamazi imisi na ikilo.
26 Mna imiyanza yangu ng'hala mdizu-
mozumo da kusoligwa na mazi ga lwanda,
ng'hala mdizumozumo da wabokaji,
ng'hala mdizumozumo da wayahudi
wayangu, ng'hala mdizumozumo da
wanhu haweli Wayahudi, ng'hala mdizu-
mozumo kudibuga, ng'hala mdizumozumo
da kumuhulo, ng'hala mdizumozumo

mbahali na ng'hala mdizumozumo da ndugu wa uvizi.
27 Nisang'hana na kugaya, ng'hala meso miyanza mingi, ng'hala na nzala na ng'hilu na miyanza mingi nisinda na nzala, ng'hala nokona beho na ng'hala nabule viwalo.
28 Kubanza avo vose, siku zose nina ng'honde ya kuvisang'hanila vibumbila va wanhu wamtogole Yesu.
29 Kamba munhu konyolila, naniye vivija nonyolila. Kamba munhu katenda nzambi, naniye nokona usungu.
30 Kamba nahaigoda, noigodela kunyolila kwangu.
31 Mulungu, Tata wa Mndewa Yesu, yotogoligwa siku zose, kojuwa niye siviza bule.
32 Ving'halile ako Damesiki, mkulu wa isi, yakalile yolongozigwa na mndewa Aleta, keka wakalizi kudibuga da Damesiki muladi wangoge.
33 Lakini nihumulusiligwa mdigelo, kubitila zonzo dikalile muuluwa, vino vivo vinihonyeke mmakono gake.

12

Vinhu viyalagusiligwe Paulo na kugubuliligwa na Mndewa

1 Nolonda kuigoda, hamoja haifaya chochose. Lakini sambi nolonga mbuli ya vinhu viyanilagusile Mndewa na kunigubulila.
2 Nomjuwa munhu imoja Mkilisito, miyaka longo na nne ibitile kagaligwa mbaka kuulanga. Sijuwile bule kamba kakala ako na lukuli hebu na loho, Mulungu heyo yajuwile.
3 Nolonga kabili, nojuwa munhu ayo kagaligwa kuulanga, lakini sijuwa bule kamba kakala mulukuli hebu siyo mulukuli, Mulungu kojuwa.
4 Kuko kuulanga kahulika mbuli hazidahika kusimulila, mbuli azo munhu halondeka kuzilonga.
5 Avo noigodela munhu kamba ayo, lakini siigodela mwenyego, ila mbuli za kunyolila kwangu.
6 Maza nondile kuigoda, sambi niwe mbozi, kwavija nahalongile ukweli. Lakini siigoda kwavija silonda munhu yangese ng'hani kubanza vija viyonyona na kuhulika vinilonga.
7 Lakini kunhenda niye sekeniigode ng'hani mbuli ya vinhu vingi viyangubulile Mndewa, nigweleligwa usungu mulukuli kamba mwiba, msenga wa Mwenembago kanhowa, muladi sekeniigode ng'hani.
8 Nimpula Mndewa miyanza midatu yanisegezele mbuli ayo.
9 Lakini Mndewa kanongela, “Ng'hekewa yangu kumwako gweye yotosha, kwavija udahi wangu wokuwa mkulu ng'hani gweye wahanyolila.” Avo nodeng'helela ng'hani kuigodela kunyolila kwangu, muladi udahi wa Kilisito ukale kumwangu.
10 Avo niye nodeng'helela kunyolila, kuligigwa, kuzehigwa, kugaya na madununzo mbuli ya Kilisito. Kwavija nahanyolila, baho nogangamala.

Paulo viyowagesa Wakolinto

11 Niye niitenda nambozi, lakini mweye wao munhendile niwe vivo. Mweye wao mulondeke kungwaa nhogolwa. Kwavija hata kamba niye sifaya, sili mdodo bule kubanza awo woikema, “watumigwa wakulu.”
12 Unzonza na vifukuzi vitendeke kumwenu kwa kufunga umoyo vilagusa goya kuwa niye na mtumigwa.
13 Vino mweye muswela choni kubanza vibumbila viyagwe va wanhu wamtogole Yesu, lakini niye siwagazile mweye munitaze? Chonde, geleni kumgongo kwa kuwatendela vihile!
14 Sambi niitanda kwiza kumwenu kwa mwanza wa kadatu, na silonda kuwagaza bule, kwavija niye nowalonda mweye siyo vinhu vimulinavo. Siku zose tata na mama wowekila ngama iwana na siyo iwana wowekila ngama tata zao na mama zao.
15 Niye nodeng'helela kulava vinhu vose vinilinavo na vivija kuilava mwenyego mbuli ya kuwataza mweye. Vino mweye hamuninogela ng'hani kwavija niye nowanogela ng'hani?
16 Motogola kuwa siwagazile bule. Lakini munhu iyagwe kodaha kuwalongela kwavija niye na mbala ng'hani niwavizila.
17 Vino niye niwanyonya mweye kubitila msenga yoyose inimtumile kumwenu?
18 Niye nimpula Tito yeze kumwenu, na nimtuma ndugu yetu weze hamoja. Vino Tito kawanyonya? Vino mweye hamujuwile bule kuwa tweye tolongozigwa na moyo umoja na tosang'hana hamoja?
19 Modaha kulonga kuwa tweye toigombela wenyego kumwenu! Lakini tweye tolonga mbuli zino mgameso ga Mulungu, kuno tuilumba na Kilisito. Mbwiga zangu, kila kinhu kitusang'hana, tosang'hana kuwagangamiza mweye.
20 Nodumba naheza kumwenu, honda niwavike kamba vinonda niye, na mweye honda mumbone kamba vimulonda niye niwe. Nodumba nodaha kuvika wanhu wogomba hebu kuyonela migongo hebu kuigevuza hebu kuwa na gahigahi hebu kuideta hebu kuiliga hebu kuigoda na kuiding'hula.
21 Nodumba naheza kumwenu kabili, Mulungu wangu konhenda niwe muhole mgameso genu, nowalilila wanhu bwando watendile nzambi aho haichanduso, lakini

hawalekile uchafu wao, kusulukila kwihile na ugoni.

13

Paulo komambukiza kwa kuwazuma na kuwalamusa

1 Uno wokuwa mwanza wangu wa kadatu kwiza kumwenu. Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga, “Kitala chochose cholondeka choneke na wanhu wabili hebu wadatu.”

2 Ving'halile na mweye muumwanza wangu wa kabili niwazuma, na sambi nowazuma kabili ning'hali kutali, kipindi naheza honda niwonele bazi waja watendile nzambi aho umwaka hebu munhu yoyose iyagwe.

3 Mweye wenyego molola kamba Kilisito kolonga mgati mmwangu. Kumwenu mweye Kilisito hanyekile, lakini kolagusa nguvu zake kumwenu.

4 Kwavija hata kamba kawambigwa mumsalaba kwa kunyolila, lakini sambi mgima kwa nguvu ya Mulungu. Na tweye vivija tonyolila kwa kuilumba nayo, lakini kwa nguvu ya Mulungu twa wagima hamoja nayo muladi tuwasang'hanile mweye.

5 Muilolese wenyego mujuwe kamba momtamanila Mulungu. Muigeze wenyego. Vino mweye hamujuwile kuwa Yesu Kilisito kokala mgati mmwenu? Kamba haili avo, mweye mulemelwa.

6 Lakini notogola mweye mojuwa kuwa tweye hatulemelwe bule.

7 Avo tompula Mulungu sekemutende mbuli yoyose ihile. Siyo kamba tolonda wanhu watugese tweye tuhuma, lakini mweye mutende ganogile hata kamba tweye tokoneka tulemelwa.

8 Kwavija tweye hatudaha kuulema ukweli, lakini tougendeleza ukweli.

9 Todeng'helela kuwa tweye tunyolila, lakini mweye mugangamala, na tompula Mulungu mutelele ng'hani.

10 Lekaavo, nowandikila mbuli zino ning'hali kutali, muladi naheza kumwenu sekeniwe msede kwa kuusang'hanila udahi uyanigwelele Mndewa, udahi wa kuwagangamiza siyo wa kuwabomola.

11 Avo ndugu zangu, nowalaga! Wambeni kukala mutelele, gogeni mbuli zangu, muilumbe, kaleni moyo hole. Nayo Mulungu wa unogelwa na tindiwalo kokuwa hamoja na mweye.

12 Muilamuse kwa nzila ilagusa moinogela.

13 Wanhu wose wa Mulungu wowalamusa.

14 Ng'hekewa ya Mndewa Yesu Kilisito na unogelwa wa Mulungu kwa kuilumba na Loho Yang'alile, vikale na mweye mose.

Baluwa ya Paulo kwa wanhu wa ako Galatia
Ulongozi

Kitabu cha Wagalatia chandikigwa na Mtumigwa Paulo (Sula ya 1:1). Baluwa ino Paulo kawandikila vibumbila va wanhu wamtogole Yesu ako Galatia hagati ya mwaka wa 48-57 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Wagalatia wogesigwa awo wanhu wakalile ako Lumi mwiisi ya Galatia. Wanhu woifunza mbuli hawajuwile bule kamba Paulo kakala kwahi viyandike baluwa ino, lakini yogesigwa sengine kayandikila Efeso hebu Kolinto.

Paulo kawandikila wanhu wamtogole Yesu, wose Wayahudi kwa wanhu haweli Wayahudi mna ivibumbila va wanhu wamtogole Yesu ako Galatia. Kandika baluwa ino kuwalemela wafundiza wavizi walongile wanhu wamtogole Yesu wolondeka kukweleleza malagizo ga Wayahudi kulawa mna idilagano da umwaka, ng'hani ng'hani kwingila kumbi. Kukala na kibumbila cha wanhu mna iwanhu wamtogole Yesu kikemigwe Wayuda walondile wanhu haweli Wayahudi wamtogole Yesu wengile kumbi. Vivija walonga Paulo hakalile Mtumigwa bule, Paulo kaigombela mbuli ya utumigwa wake kwa kulonga mbuli zake za umwaka (Sula ya 1:11-2:14) na kaigombela Mbuli Inogile kwa kusimulila wanhu wokomboligwa kwa kumtamanila Yesu Kilisito (Sula ya 2:16). Ino yolawilila kwa bazi da Mulungu na siyo kija kiwosang'hana wanhu.

Mbuli zili mkitabu

Paulo kosonga baluwa yake kwa kuwalamusa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Galatia (Sula ya 1:1-5).

Abaho Paulo kosimulila mbuli zake ziyagwe za kukisogo muladi kuigombela viilondeka kumwake kuwafundiza wanhu na kolonga viyagezile kukala kwa kukweleleza malagizo lakini mbuli ayo haitendile chochose (Sula ya 1:6-2:21).

Abaho kosimulila sang'hano ya malagizo na ng'hekewa mna uukombozi (Sula ya 3-4).

Abaho kolonga mbuli ya malagizo gayagwe mbuli ya viilondeka kukala kwa wanhu wamtogole Yesu (Sula ya 5:1-6:10).

Paulo komambukiza baluwa yake kwa kuwalamusa na kowapula wakumbuke Mulungu kiyagaluse mgati ya munhu kinoga ng'hani kubanza malagizo ga lukuli, kamba vija kwingila kumbi (Sula ya 6:11-18).

1 Niye Paulo, namtumigwa, sikemigwe hebu kutumigwa na wanhu, lakini nhumigwa na Yesu Kilisito na Mulungu Tata, yamzilibule Yesu kwa wafile.
2 Ndugu wose weli hamoja na niye tovilamusa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu ako Galatia.
3 Mulungu Tataetu na Mndewa Yesu Kilisito wawagwee ng'hekewa na tindiwalo.
4 Kwa kutegeleza viyolonda Tataetu Mulungu, Kilisito kailava mwenyego kwa nzambi zetu, muladi yatukombole na nzambi za wanhu wa lukolo luno lwa sambi.
5 Mulungu yagweleligwe ukulu siku zose! Ona.

Mbuli imoja Inogile

6 Mweye mong'hanganya, sambi sambi baha, momuleka Mulungu yawakemile kwa ng'hekewa ya Kilisito, na mokweleleza usenga uyagwe ukoneka kamba mbuli inogile.
7 Kulonga ukweli kuduhu mbuli iyagwe inogile. Nolonga vino, kwavija kuna wanhu wayagwe wowading'hula na wolonda kuigalusa Mbuli Inogile ya Kilisito.
8 Lakini hata kamba imoja wetu hebu msenga wa kuulanga, kowapeteleni usenga uyagwe hauigalile na Mbuli Inogile ituwapetele tweye, ayo yaduiligwe na Mulungu!
9 Tweye tulonga, na sambi nolonga kabili, munhu yoyose yowapetela usenga uyagwe hauigalile na Mbuli Inogile imupeteligwe, munhu ayo yaduiligwe na Mulungu!
10 Vino vinongile vino nolonda kutogoligwa na wanhu? Haili vivo bule! Niye nolonda kutogoligwa na Mulungu! Vino, niye nolonda kuwanogeza wanhu? Maza nhendile vivo, sambi niwe msang'hanaji wa Kilisito.

Paulo viyapatile utumigwa

11 Ndugu zangu, nolonda mujuwe kuwa Mbuli Inogile iniwapetele hailawa kwa wanhu.
12 Niye siipatile kulawa kwa munhu yoyose, hebu kufundizigwa na munhu. Yesu Kilisito mwenyego yuyo yanigubulile.
13 Mweye muhulika vinikalile noigoga goya dini ya Kiyahudi, muhulika vinividununze ng'hani vibumbila va wanhu wamtogole Yesu bila kuvonela bazi na nilonda kudibananga tamanilo jao.
14 Niye niwahuma Wayahudi wayangu wengi wanileleke nao kwa kukweleleza dini ya Kiyahudi, niwamba ng'hani kuvigoga vihendo vitugweleligwe na wahenga zetu.

15 Lakini Mulungu kwa ng'hekewa
yake kanisagula ning'hali sinavumbuka,
kanikema nimsang'hanile.
16 Viyone vinoga kunigubulila Mwan-
age, muladi niwapetele Mbuli yake Inogile
wanhu haweli Wayahudi, sikimbilile kwa
munhu kumuuza mbuli yoyose,
17 hebu kuchola kudibuga da Yelusalemu
kuwauza waja wanongolele kuwa watu-
migwa, lakini tanhu nichola mwiisi ya Al-
abiya abaho nibweleganya kudibuga da
Damesiki.
18 Viibitile miyaka midatu, nichola
Yelusalemu kumulola Kefa,* na nikala nayo
kwa siku longo na tano.
19 Lakini siiting'hane na watumigwa
wowose wayagwe ila Yakobo, ndugu yake
Mndewa Yesu.
20 Kino kinyandika cha ukweli, Mulungu
kojuwa siviza!
21 Abaho nichola mziisi za Siliya na Ki-
likia.
22 Kipindi acho vibumbila va wanhu
wamtogole Yesu ako Yudea vikala hav-
inanyona.
23 Wao wakala wakijuwile kija kiiyeka ki-
wahulike kwa wanhu, “Munhu ija yakalile
yotudununza, sambi kowapetela wanhu
Mbuli Inogile iija ya kumtamanila Kilisito
iyakalile yolonda kuibananga!”
24 Avo mbuli ya niye wamgwaa ukulu
Mulungu.

2

Paulo na watumigwa wayage

1 Viibitile miyaka longo na nne, nibwe-
leganya Yelusalemu hamoja na Balinaba,
vivija nimsola Tito.
2 Nichola kuko kwavija Mulungu
kanigubulila nichole, vituiting'hane twi-
iyeka na walangulizi niwasimulila usenga
wa Mbuli Inogile iniwapetela wanhu
haweli Wayahudi. Nhenda vivo muladi
sang'hano yangu inisang'hane na ino
inisang'hana sekeyage bule.
3 Miyangu Tito hamoja kakala Mgiliki,
hawamnanahize yengile kumbi,
4 vivija kukala na wanhu waitendile
wamtogola Yesu walonda yengile kumbi.
Wanhu awo wengila kinyelegezi mna
ikibumbila chetu kutusepa, muladi wajuwe
vitubwihila kwa kuilumba na Yesu Kilisito.
Walonda tukale kamba watumwa.
5 Lakini hatuwatogolele bule, muladi uk-
weli wa Mbuli Inogile usigale na mweye.
6 Lakini wanhu wano wolongigwa kuwa
walangulizi, kamba kweli wakala vivo
hebu si vivo, niye sitonga bule. Kwavija
Mulungu hamtagusa munhu kwa kumulola
kwa kunze, wanhu awo hawakalile na
magesa ga kunyongezela.
7 Lakini wajuwa kuwa Mulungu kan-
huma niwapetele Mbuli Inogile wanhu
haweli Wayahudi, kamba vija Petulo
viyatumigwe yawapetele Mbuli Inogile
Wayahudi.
8 Kwavija Mulungu yamtendile Petulo
mtumigwa kwa Wayahudi, yuyo yan-
hendile niye kuwa mtumigwa kwa wanhu
haweli Wayahudi.
9 Yakobo, Kefa na Yohana wokoneka
kuwa walangulizi wakulu, waijuwa
ng'hekewa inigweleligwe na Mulungu,
avo watugoga makono niye na Balinaba,
kulagusa tweye na wao twa kinhu ki-
moja. Tuitogolela kuwa niye na Balin-
aba tukasang'hane kwa wanhu haweli
Wayahudi na wao wakasang'hane kwa
Wayahudi.
10 Lakini watupula kino kiiyeka,
tuwagese wakiwa weli mkibumbila chao,
na niye ng'hala niwamba kuisang'hana
mbuli ayo.

Paulo komzuma Kefa

11 Lakini Kefa viyezile kudibuga da An-
tiokia, nimulemela mgameso ga wanhu
kwavija kakala yabanange.
12 Kwavija wang'hali hawanavika wanhu
wayagwe watumigwe na Yakobo, Kefa
kakala yoja na wanhu haweli Wayahudi.
Lakini wanhu awo viwavikile kasonga
kuinega na wanhu haweli Wayahudi,
kwa kuwadumba wanhu wa kibumbila
wakalile wonanahiza kwingila kumbi.
13 Wayahudi wayagwe wailumba na Kefa
mna imbuli ayo ya unafiki, hata Balinaba
nayo kakala mumo.
14 Vinyonile mbuli zao zootenda hazi-
igalile na viilonda Mbuli Inogile, nimu-
longela Kefa mgameso ga wanhu wose,
“Hamoja gweye kwa Muyahudi, kokala
kamba wanhu haweli Wayahudi na siyo
kamba Muyahudi. Habali kowananahiza
wanhu haweli Wayahudi wakweleleze vi-
hendo va Wayahudi?”

Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi wokomboligwa kwa kumtamanila Mulungu

15 Tweye twa Wayahudi kwa kuvumbuka,
na siyo wanhu haweli Wayahudi wene
nzambi!
16 Tweye tojuwa kuwa munhu ha-
tendigwa kanoga mgameso ga Mulungu
kwa kugagoga Malagizo ga Musa, ila kwa
kumtamanila Yesu Kilisito. Na tweye tum-
tamanila Yesu Kilisito muladi tutendigwe
tunoge mgameso ga Mulungu, kubitila
kumtamanila kwetu Kilisito, na siyo kwa
kugagoga Malagizo ga Musa. Kwavija

* **1:18** Kefa kwa ulonzi wa Kigiliki Petulo.

kuduhu munhu yoyose yotendigwa kanoga mgameso ga Mulungu kwa kugagoga Malagizo ga Musa.

17 Lakini kamba tweye tolonda kutendigwa tunoge mgameso ga Mulungu kwa kuilumba na Kilisito, tokoneka kamba totenda nzambi, vino gano gofambula kamba Kilisito kowataza wanhu watende nzambi? Haili vivo bule!

18 Niinanga nzila ya kugatamanila Malagizo. Kamba sambi noizenga kabili, aho nolagusa niye nogabena Malagizo.

19 Mbuli ya Malagizo niye nifa, Malagizo genyego gang'homa muladi niwe mgima kwa mbuli ya Mulungu. Niye niwambigwa mumsalaba hamoja na Kilisito.

20 Sambi namgima, lakini sili niye kabili ila Kilisito yokala mgati mmwangu. Sambi nokala kwa kumtamanila Mwana wa Mulungu, yaninogele niye, na kaulava ugima wake mbuli ya niye.

21 Siilema ng'hekewa ya Mulungu. Kwavija kamba munhu kotendigwa kanoga mgameso ga Mulungu kwa kugagoga Malagizo, avo Kilisito kafa bule!

3

Malagizo na kumtamanila Mulungu

1 Mweye Wagalatia mwa wabozi! Vino nani yawalogile? Mbuli ya kuwambigwa kwa Yesu Kilisito mumsalaba ilongigwa goya mgameso genu.

2 Nolonda kujuwa kinhu kimoja kumwenu, vino mumbokela Loho wa Mulungu mbuli ya kusang'hana vigalonda Malagizo hebu kwa kuhulika Mbuli Inogile na kuitogola?

3 Vino mweye mwa wabozi? Mweye musonga kusang'hana mbuli zose kwa kutazigwa na Loho wa Mulungu, vino sambi molonda kumambukiza kwa udahi wenu wenyego?

4 Vino mbuli zose ziwapatile mugaya bule? Aka, havidahika!

5 Vino Mulungu kowagwaa Loho wake na kutenda unzonza kumwenu kwavija motenda vigalonda Malagizo ga Musa hebu kwavija moihulika Mbuli Inogile na kuitogola?

6 Kamba Maandiko Gang'alile vigolonga mbuli ya Abulahamu, “Kamtamanila Mulungu, nayo Mulungu kamgesa kanoga.”

7 Avo mujuwe kuwa, wanhu wose womtogola Mulungu, awo wao wana too wa Abulahamu.

8 Maandiko Gang'alile galagula toka mwaka kuwa Mulungu kowatenda wanhu wa isi zose wanoge mgameso gake kubitila kumtamanila kwao. Avo Maandiko Gang'alile gampetela Abulahamu Mbuli Inogile, “Kubitila gweye Mulungu kowatenda wanhu wa ng'holo zose za mwiisi wamwede.”

9 Avo wanhu wose womtamanila Mulungu womweda hamoja na Abulahamu, yamtamanile Mulungu.

10 Lakini wanhu wose wotamanila kugatenda golondigwa na Malagizo, wanhu awo waduiligwa na Mulungu. Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, “Munhu yoyose yoleka kugoga kila kinhu chandikigwe mna ikitabu cha Malagizo, munhu ayo kaduiligwa na Mulungu!”

11 Sambi yojuwika goya Malagizo hagadaha kumtenda munhu yanoge mgameso ga Mulungu, kwavija Maandiko Gang'alile golonga, “Munhu yotendigwa kanoga mgameso ga Mulungu kokala kwa kumtamanila Mulungu.”

12 Lakini Malagizo siyo mbuli ya kumtamanila Mulungu, lakini Maandiko Gang'alile golonga, “Munhu yoyose yotenda mbuli zilondeka na Malagizo kokala kwa mbuli zizo.”

13 Kilisito katukombola mna ukuduiligwa na Malagizo, kwa kuduiligwa mbuli ya tweye, kwavija Maandiko Gang'alile golonga, “Munhu yoyose lukuli lwake lunanikigwe mumbiki kaduiligwa.”

14 Mbuli ino itendeka muladi vinhu vinogile, vija Mulungu viyailagane na Abulahamu wagweleligwe wanhu haweli Wayahudi kubitila Yesu Kilisito, avo kwa kumtamanila Mulungu tobokela Loho Yang'alile iyalongile Mulungu.

Lagizo na Kija kiyalongile Mulungu

15 Ndugu zangu, nolonda nilonge vinhu viigalile na vinhu vootenda wanhu siku zose. Wanhu wabili wahaitogolela mbuli na kwika kilaguso cha kuilagana, kuduhu munhu yodaha kusegeza hebu kwengeza kinhu.

16 Avo kija kiyalongile Mulungu kagweleligwa Abulahamu na munhu yaleleke mulukolo lwa mwanage Abulahamu. Maandiko Gang'alile hagalonga, “Wanhu waleleke,” fambulo jake wanhu wengi, lakini golonga, “Munhu yaleleke,” fambulo jake munhu imoja, nayo ayo Kilisito.

17 Niye nolonga vino, Mulungu kailagana na Abulahamu na kalonga kotenda kiyailagane nayo. Malagizo ga Musa gagaligwe miyaka magana mane na malongo madatu kumwande hagadaha kudisegeza lagano. Avo hagadaha kusegeza kija kiyalongile Mulungu.

18 Kwavija kamba nhuza ya Mulungu yotamanila Malagizo, baho haidaha kutamanila kija kiyalongile Mulungu. Lakini, mbuli ya kija kiyalongile, Mulungu kamgwaa nhunza Abulahamu.

19 Vino kilamuso cha Malagizo choni? Gongezigwa muladi kulagusa zilihi azo nzambi, Malagizo gokala mbaka kwiza kwa munhu yaleleke mulukolo lwa mwanage Abulahamu, ayuja yalongigwe mna idilagano. Malagizo gagaligwa na wasenga wa kuulanga kubitila ija yogala kuilumba.

20 Munhu yowatenda wanhu wailumbe halondeka kamba mbuli yenyego ya munhu imoja, lakini Mulungu imoja.

Kilamuso cha Malagizo

21 Vino ino yofambula kuwa Malagizo ga Musa hagailumba na kija kiyalongile Mulungu? Aka, haili vivo! Kwavija kamba wanhu wabokela Malagizo godaha kugala ugima, baho munhu yoyose kodaha kutendigwa yanoge mgameso ga Mulungu kwa kugagoga Malagizo.

22 Lakini Maandiko Gang'alile golonga kuwa wanhu wose wa mwiisi wotawaligwa na nzambi, na nhunza iyalongile Mulungu kwa kumtamanila Yesu Kilisito, wogoleligwa wanhu waja womtogola.

23 Lakini kipindi cha kumtamanila Mulungu vikikalile hakinavika, Malagizo gakala gatufungile mbaka kipindi cha kumtamanila Mulungu vikigubuligwe.

24 Avo Malagizo gatulongoza mbaka viyezile Kilisito, muladi kwa kumtamanila kwetu Mulungu yatutende tunoge mgameso gake.

25 Lakini kipindi cha kumtamanila Mulungu kivika, avo Malagizo hagatulongoza kabili.

26 Kwa kumtamanila Yesu Kilisito mweye mose mwa wana wa Mulungu.

27 Mweye mose mubatizigwe kwa kuilumba na Kilisito, na sambi mumvala Kilisito mwenyego.

28 Avo kwa kuilumba na Yesu Kilisito wanhu wose kuduhu kuibagula. Kuduhu Wayahudi na Wagiliki, kuduhu watumwa na wanhu wakomboligwe, kuduhu wambigalo na watwanzi, wose kinhu kimoja.

29 Kamba mweye mwa wanhu wa Kilisito, baho mwa wanhu wa lukolo lwa Abulahamu, na mubokela kija kiyalongile Mulungu.

4

1 Avo, nolonga vino, muhazi yahawa yang'hali mwana, kaigala na mtumwa, hamoja vinhu vose vake.

2 Kipindi acho chose kolongozigwa na wanhu womulela na wanhu wovilola goya vinhu vake, mbaka chahavika kipindi kikigwe na tatake.

3 Vivo ili kumwetu tweye, vitukalile tung'hali wana, tukala watumwa wa loho zitawala mwiisi.

4 Lakini vikivikile kipindi kinogile, Mulungu kamtuma mwanage mwenyego, yaleligwe na mtwanzi, na kalongozigwa na Malagizo,

5 muladi yawakombole wanhu waja wose watawaligwe na Malagizo, ili tuwe wana wa Mulungu.

6 Kwavija mweye mwa wanage, Mulungu kamtuma Loho wa Mwanage mmizoyo yenu, Loho ayo yokemelela, "Aba, fambulo jake Tata."

7 Avo gweye huli mtumwa kabili, lakini kwa mwana. Na kwavija kwa mwana, Mulungu kokugwaa vinhu vose viyawekile wanage.

Paulo na Wagalatia

8 Kuko umwaka mukala hamumjuwile Mulungu, na avo mukala watumwa wa loho zilibule udahi wa kutawala.

9 Lakini sambi mumjuwa Mulungu, hebu nonge mujuwigwa na Mulungu, habali mozibwelela loho za ukiwa zilibule nguvu na molonda kuwa watumwa wao kabili?

10 Mung'hali mozigoga siku na miezi na vipindi na miyaka.

11 Nodumba sengine sang'hano yangu inisang'hane mbuli yenu yaga bule.

12 Ndugu zangu, nowapula muwe kamba niye. Kwavija hata niye niwa kamba mweye. Mweye hamunhendele mbuli yoyose ihile.

13 Mojuwa kuwa utamu awo unhendile kuwapetela Mbuli Inogile kwa mwanza wa ichanduso.

14 Hata ivo, kipindi kija hamnibezile hebu kundema mbuli ya utamu wangu, hamoja mugaya ng'hani mbuli ya utamu awo, lakini munibokela kamba vonda mumbokele msenga wa kuulanga, na munibokela kamba vonda mumbokele Yesu Kilisito mwenyego.

15 Mweye mukala na deng'ho! Vino kulawilila choni? Niye nodaha kulonga, kipindi kija, maza mudahile mwahang'olile meso genu wenyego na kungwaa niye.

16 Vino sambi monihila mbuli ya kuwalongela ukweli?

17 Wanhu wayagwe wowagaiya mweye, lakini hawagesa ganogile kumwenu. Wolonda mweye na niye tuigole, muladi mweye muwagaiye wao.

18 Kweli siku zose vinoga kugaiya mbuli zinogile, hata kamba niye nahaduhu.

19 Wanangu! Kamba vija mtwanzi viyogaya kipindi cha kulela mwana, na niye nowagaiya mbaka Kilisito vonda yalumbigwe mgati mmwenu.

20 Nosulukila, maza nahakalile na mweye sambi, nahalongile ulonzi unogile! Niye nokala moyo yungwa yungwa mbuli yenu!

Hajili na Sala

21 Nongeleni mweye mulonda
kutawaligwa na Malagizo ga Musa, vino
hamuhulika bule vigalonga Malagizo?
22 Kwavija yandikigwa kuwa Abulahamu
kakala na wana wabili, mwana imoja
kaleleka na mtwanzi yakalile mtumwa,
na mwana iyagwe kaleleka na mtwanzi
yakomboligwe.
23 Mwanage yaleleke na mtwanzi yakalile
mtumwa kaleleka kamba viwaleleke wana
wayagwe, lakini mwanage yaleleke na mt-
wanzi yakomboligwe kaleleka kubitila kija
kiyalongile Mulungu.
24 Kinhu kilawilile kwa wana wabili wa
Abulahamu kiigala na kinhu cha ukweli,
watwanzi wao wabili wolagusa malagano
mabili. Lagano dimoja dija ditendigwe
hana Ulugongo lwa Sinai, dolonga mbuli ya
Hajili, na wanage woleleka muutumwa.
25 Hajili kolagusa Ulugongo lwa Sinai
luli ako Alabiya, na yolagusa buga da
Yelusalemu dili sambi mwiisi, dili muu-
tumwa hamoja na wanage wose.
26 Lakini Yelusalemu ili kuulanga ni buga
dikomboligwe, najo dijo mamaetu.
27 Kwavija Maandiko Gang'alile golonga,
"Deng'helela gweye mtwanzi uli mgumba,
Toa lukenze gweye hupatile usungu wa
kulela mwana!
Kwavija wana wa mtwanzi yalekigwe
wokuwa wengi
kubanza wana wa mtwanzi yokala na
mkasano."
28 Avo ndugu zangu, mweye mwa wana
kwavija vivo viyalongile Mulungu kilaw-
ilile, kamba viikalile kwa Isaka.
29 Lakini kamba kipindi kija kiyaleleke
mwana ija kamba viwoleleka wana
wayagwe, kamdununza ija yaleleke kwa
udahi wa Loho wa Mulungu, sambi vivo ili.
30 Lakini Maandiko Gang'alile golonga,
"Muwinge mtwanzi yeli mtumwa na
mwanage, kwavija mwana wa mtwanzi
yeli mtumwa, honda yahazi hamoja na
mwana wa mtwanzi yakomboligwe."
31 Avo ndugu zangu, tweye hatuli wana
wa mtwanzi yeli mtumwa, ila twa wana wa
mtwanzi yakomboligwe.

5

Tweye tulekesigwa kwa Kilisito

1 Tulekesigwa kwavija Kilisito katutenda
tulekesigwe! Gangamaleni na sekemuto-
gole kuwa watumwa kabili.
2 Tegelezeni! Niye Paulo nolonga na mw-
eye, mwahatogola kwingila kumbi, Kilisito
honda yawafaye chochose.
3 Nolonga kabili, munhu yoyose yotogola
kwingila kumbi kolondeka yagagoge Mala-
gizo gose ga Musa.
4 Kamba molonda kutendigwa munoge
mgameso ga Mulungu kwa kugagoga Mala-
gizo, baho mwiinega na Kilisito, na muileka
ng'hekewa ya Mulungu.
5 Lakini tweye, totamanila kutendigwa
tunoge mgameso ga Mulungu kwa kumta-
manila. Kino acho tukibetela ng'hani kwa
udahi wa Loho wa Mulungu.
6 Kwavija twahailumba na Yesu Kilisito,
kwingila kumbi hebu kuleka kwingila
kumbi siyo kinhu, kilondeka ni kumta-
manila Mulungu kubitila unogelwa.
7 Mweye mukala musang'hana goya!
Nani yawagomese kuutogola ukweli?
8 Mbuli ayo haitendigwe na Mulungu,
yawakemile mweye.
9 "Mela kidogo doutenda usage wose
ugongomoke!"
10 Kwavija muilumba na Mndewa, nogesa
kuwa mogesa kamba vinigesa niye. Munhu
yoyose yowading'hula hata kamba yahawa
nani, munhu ayo kotagusigwa na Mulungu.
11 Ndugu zangu, kamba nogendelela
kuwapetela wanhu kwingila kumbi, habali
ning'hali nodununzigwa? Maza ikalile
avo kuwapetela kwangu wanhu mbuli ya
msalaba wa Kilisito sambi kuwading'hule
wanhu.
12 Maza nolonda wanhu awo wowad-
ing'hula mweye, wahabenigwe vimbigalo
wao wenyego.
13 Mweye ndugu zangu, mukemigwa mu-
ladi mulekesigwe. Lakini kulekesigwa kuko
sekekuwe kilamuso cha kutenda chochose
kimulonda mweye wenyego, ila molondeka
muisang'hanile kwa kuinogela.
14 Kwavija Malagizo gose ga Musa
gotendigwa kwa kugoga lagizo dino dimoja,
"Mnogele miyago kamba viuinogela
mwenyego."
15 Lakini mwahailuma na kuidafuna
wenyego kamba ming'onyo, aho muiti-
ganye sambi muibanange mweye kwa
mweye.

Gaja goyolonda Loho na gaja gotulonda tweye

16 Avo, nolonga vino, mbuli zenu zim-
sang'hana zilongozigwe na Loho wa Mu-
lungu, na aho honda mukweleleze usuluk-
ilo wihile uli mgati mmwenu.
17 Kwavija viulonda usulukilo wihile uli
mgati mmwenu hakuitogolela na vija viy-
olonda Loho wa Mulungu, na vija viy-
olonda Loho wa Mulungu hakuitogolela na
vija viulonda usulukilo wihile uli mgati
mmwenu. Vinhu vino vibili haviilumba
bule, avo hamudaha kutenda kinhu cho-
chose kimulonda wenyego.
18 Kamba mwahalongozigwa na Loho wa
Mulungu, aho hamutawaligwa na Malagizo
ga Musa.

19 Sang'hano za wanhu wokweleleza usulukilo wihile uli mgati mmwao zijuwika goya, ugoni na uchafu na ugoni ubanzile ng'hani,
20 na kuvitambikila vinyago na uhawi na kuihila na ndwagi na kuyonela migongo na ng'hasiliki na ugila na kuiding'hula na kuigola mna ivibumbila,
21 migongo ibanzile na kukoligwa na nyimwili nyimwili ya kukoligwa na mbuli ziyagwe kamba azo. Sambi nowazuma kamba viniwazumile aho haichanduso, wanhu wose wotenda mbuli azo honda wengile Muundewa wa Mulungu.
22 Lakini muugima wa munhu yolongozigwa na Loho wa Mulungu vinhu vino vokoneka mgati mmwake, unogelwa na deng'ho na tindiwalo na kufunga umoyo na bazi na moyo unogile na kutenda kija kiyalongile,
23 uhole, kuitawala mwenyego. Kuduhu Malagizo goleka kuitogolela na gano.
24 Wanhu wose wailumbile na Yesu Kilisito wauwamba unhu wao wa nzambi uli na usulukilo wihile na magesa gehile.
25 Twahakala kwa kulongozigwa na Loho wa Mulungu, tukweleleze viyolonda Loho.
26 Avo, seketuigode, seketuigobole hebu kuyonela migongo.

6

Tuitaze wenyego

1 Ndugu zangu, mwahamona munhu yoyose katenda nzambi, mweye mulongozigwa na Loho wa Mulungu mzumeni munhu ayo, muladi yaleke nzambi zake. Lakini mzumeni kwa uhole, kuno moiteganya muladi sekemugezigwe.
2 Muitaze mna gamagayo, kwa kutenda avo mogagoga malagizo ga Kilisito.
3 Munhu yahayona kinhu, na kuno heli kinhu chochose, koivizila mwenyego.
4 Lakini kila munhu yalole goya mbuli zake mwenyego zoyosang'hana. Kamba kotenda mbuli zinogile aho kodaha kuigodela mbuli zako, bila kulola choni kiyatendile munhu iyagwe.
5 Kwavija kila munhu kana mzigo wa kupapa mwenyego.
6 Munhu yofundizigwa mbuli ya Kilisito kolondeka waigwelele vinhu vake vose vinogile na mfundiza wake.
7 Sekemuivizile, Mulungu hagewezigwa, kwavija kija kiyahandile munhu acho chonda yasenge.
8 Munhu yohanda kuzinogeza nzambi zili mgati mmwake, mumo kosenga ifa, lakini yahahanda kuinogeza loho wa Mulungu, mumo kosenga ugima wa kweli wa mazuwa gose.
9 Avo seketudonhe kusang'hana ganogile, kwavija kamba hatubwela kukisogo, chahavika kipindi cha kusenga tosenga.
10 Avo twahawa tung'hali tuna kipindi, tuwatendele ganogile wanhu wose, ng'hani ng'hani waetu wamtogole Mndewa.

Kulamusigwa na kuzumigwa kwa uhelelo

11 Loleni vinyandike kwa helufi ng'hulu kwa makono gangu mwenyego!
12 Wanhu wolonda koneka wanoga kwa vinhu va kunze, awo wolonda kuwananahiza mweye mwingile kumbi, wotenda avo kwavija wodumba kudununzigwa mbuli ya msalaba wa Kilisito.
13 Hata waja wengile kumbi hawagagoga Malagizo ga Musa, wao wolonda mweye mwingile kumbi muladi waigodele kija kitendeke mzing'huli zenu.
14 Lakini niye noigodela msalaba wa Mndewa wetu Yesu Kilisito wiiyeka, kwavija kubitila msalaba wake vija viwokala wanhu wa mwiisi kumwangu kamba kufa na niye kamba nifa kumwao.
15 Kwingila kumbi hebu kuleka kwingila kumbi siyo kinhu, kilondeka kuumbigwa kabili.
16 Wanhu wose wokala kwa kukweleleza nzila ino, Mulungu yawagwee tindiwalo na bazi, vivija kwa waja Waizilaeli weli wa Mulungu.
17 Avo, munhu yoyose sekeyanigaze kabili, kwavija ng'hovu zili mulukuli lwangu mbuli ya Yesu.
18 Ndugu zangu, ng'hekewa ya Mndewa wetu Yesu Kilisito ikale na loho zenu mweye mose. Ona.

Baluwa ya Paulo kwa wanhu wa ako Efeso

Ulongozi

Baluwa kwa Waefeso yandikigwa kipindi kimoja na baluwa kwa Wakolosai behi na mwaka wa 60 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Mwandikaji koitambula mwenyego kamba Mtumigwa Paulo (Sula ya 1:1) Wanhu woifunza mbuli woitogolela kuwa Paulo ayo yandike baluwa kwa Waefeso hamoja hawalamuse wanhu kamba viyatendile kwa Wakolosai. Kwa kilamuso acho yogesigwa baluwa ino ilondigwa kuwavikila wanhu wamtogole Yesu mna ivibumbila vili mwiisi ayo. Vivija Paulo kolonga kakala mkifungo viyandike baluwa ino (Sula ya 3:1, 4:1, na 6:20). Paulo kaigala baluwa ino kwa makono ga Tukiko muumwanza wake wa kuwatembelela wanhu wamtogole Yesu mna ikibumbila kili ako Efeso (Sula ya 6:21-22).

Efeso dikala buga kulu kwa wakulu wa isi ya Lumi na mwiisi yose ya Asiya Ndodo. Buga da Efeso dijuwika ng'hani kwa ng'anda ilavigwe kwa mulungu wa kitwanzi wa Kigiliki Atemi (Sang'h 19:23-31). Wanhu wamtogole Yesu mkibumbila cha Efeso wakala wasongile goya mna ukutamanila lakini kumwande wona wavika kuuhelelo (Ugub 2:1-7).

Mdifungu da ichanduso da baluwa ino Paulo kosimulila Mulungu viyawasagule wanhu zake na kawakombola na nzambi zao kubitila Yesu Kilisito. Kawalinganya wanhu wamtogole Yesu na lukuli na Kilisito ayo pala na vivija kawalinganya kamba ng'anda izengigwe kwa mabwe na Kilisito ayo dibwe kulu da chandusilo. Fungu da kabili da ibaluwa Paulo kofundiza mbuli ya wanhu wamtogole Yesu viwolondeka kukala.

Mbuli zili mkitabu

Mna isula ya 1:1-2 Paulo koitambula mwenyego na kowalamusa wanhu wa ako Efeso.
Abaho kosimulila vija wanhu wamtogole Yesu viwoilumba na Kilisito (Sula ya 1:3-3:21).
Abaho Paulo kokwandika mbuli ya wanhu wamtogole Yesu viwolondeka kukala (Sula ya 4:1-6:20).
Kukimambukizo Paulo kolonga mbuli za kimambukizo (Sula ya 6:21-24).

1 Niye Paulo, namtumigwa wa Yesu Kilisito kwa kulonda Mulungu, nowandikila mweye wanhu wa Mulungu muli ako Efeso, mweye mugangamale kumtamanila Mulungu kwa kuilumba na Yesu Kilisito.

2 Mulungu Tataetu na Mndewa wetu Yesu Kilisito wawagwee ng'hekewa na tindiwalo.

Kumweda kiloho kwa kuilumba na Kilisito

3 Tumgwee nhogolwa Mulungu yeli Tata wa Mndewa wetu Yesu Kilisito! Kwavija kwa kuilumba na Kilisito katutenda tumwede kwa kutugwaa kila kinhu kinogile cha kiloho cha ako kuulanga.

4 Avo isi ing'hali hainaumbigwa, Mulungu katusagula tweye kwa kuilumba na Kilisito, muladi tung'ale na seketuwe na nzambi mgameso gake.

Mbuli ya unogelwa wake,

5 toka mwaka kalonda kututenda wanage kubitila Yesu Kilisito, vivo viyanogelwe na viyalondile.

6 Tumtogole Mulungu mbuli ya ng'hekewa yake inogile iyatugwelele, kubitila Mwanage iyamnogele!

7 Kwavija kwa damu ya Kilisito tweye tolekesigwa, nzambi zetu zogeligwa kumgongo kwa ukulu wa ng'hekewa ya Mulungu,

8 iyatugwee kwa kumema kwa nzewele na ubala wake wose.

9 Na katulagusila vinhu vake vifisigwe, viyalondile kutenda. Kanogelwa kutenda vivo kubitila Kilisito.

10 Vikivikile kipindi chake, katenda kija kiyalondile, kuvika hamoja vinhu vose viumbigwe kuulanga na mwiisi, kavigela mmakono ga Kilisito.

11 Kwa kuilumba na Kilisito, tweye tusaguligwa tuwe wanhu zake kamba viyalondile Mulungu toka mwaka. Mulungu kotenda kila kinhu kamba viyolonda mwenyego.

12 Mulungu katenda avo muladi tweye tusongile kumtamanila Kilisito, tumtogole Mulungu kwa ukulu wake!

13 Na mweye vivija muhulike usenga wa kweli wa Mbuli Inogile iwagalile ukombozi, na mumtogola Kilisito. Na vivija Mulungu kawekila kinhu cha kulagusa kwa kuwagwaa Loho Yang'alile iyalongile kulagusa mwa wanhu zake, kwa kuilumba na Kilisito.

14 Loho Yang'alile ayo yotutenda tubokele kija kiyalongile Mulungu kwa wanhu zake, na mbuli ino yotulagusila kuwa Mulungu kowagombola wanhu zake. Avo tumtogole Mulungu kwa ukulu wake!

Paulo kowapulila Waefeso kwa Mulungu

15 Kwa mbuli ayo, toka vinihulike mbuli ya kumtamanila kwenu Mndewa Yesu, na unogelwa wenu kwa wanhu wose wa Mulungu,

16 silekile bule kumgwaa nhogolwa Mulungu mbuli ya mweye. Nahampula Mulungu siwasemwa mweye bule.
17 Nogendelela kumpula Tata yeli mkulu, Mulungu wa Mndewa wetu Yesu Kilisito, yawagwee Loho wake, yonda yawagwee nzewele na kuwagubulila Mulungu kumwenu muladi mumjuwe goya.
18 Nompula Mulungu yawataze mudahe kujuwa goya tamanilo diyawakemele na vinhu vingi vinogile viyawekile wanhu zake,
19 na mudahe kujuwa udahi wake viwili mkulu ng'hani mbuli ya tweye tumtogola. Udahi awo usang'hana mgati mmwetu uigala na nguvu ibanzile ng'hani,
20 iyamzilibule nayo Kilisito kwa wanhu wafile, na kamwika yakale muukulu mwambu wa mkono wake wa kudila ako kuulanga.
21 Ako Kilisito kotawala kila ukulu na udahi na nguvu na undewa na kotawala kila twaga da loho yoyose itambuligwa mwiisi ino na isi yonda ize.
22 Mulungu kavika vinhu vose mmakono ga Kilisito na kamtenda Yesu yawe mkulu wa wanhu wose wamtogole.
23 Wanhu wose wamtogole Kilisito wao lukuli lwa Kilisito, na wao utimilifu wa Kilisito nayo ayo yotimiliza kila kinhu, kila hanhu.

2

Kulawa mkufa kwingila muugima

1 Aho umwaka mweye mukala kamba mufa mbuli ya ubananzi na nzambi zenu.
2 Kipindi kija mukala kwa ubananzi na kukweleleza gehile ga wanhu wa mwiisi ino, mukala momtegeleza mtawala wa gehile wa undewa wa ulanga, loho ija yowatawala wanhu iwoleka kumtegeleza Mulungu.
3 Na tweye wose tukala kamba wao, na tukala kwa kukweleleza usulukilo wihile uli mgati mmwetu, na tusang'hana mbuli zija zinogeligwe na ng'huli zetu na nzewele zetu. Kamba vitukalile, kamba viweli wanhu wayagwe, tumgevuza Mulungu na tulondeka kutagusigwa.
4 Lakini Mulungu kana bazi ng'hani. Na katunogela kwa unogelwa mkulu,
5 hata vitukalile tofa kwa nzambi, katutenda wagima hamoja na Kilisito. Kwa ng'hekewa ya Mulungu mweye mukomboligwa.
6 Kwa kuilumba na Yesu Kilisito, Mulungu katuzilibula hamoja nayo, tukale nayo kuulanga.
7 Vivo viyalondile kulagusa kwa kipindi chose chonda kize ukulu wa ng'hekewa yake iyatugwee kwa unogelwa kwa kuilumba kwetu na Yesu Kilisito.
8 Kubitila ng'hekewa ya Mulungu mukomboligwa kwa kumtamanila. Mbuli ino hailawilile kwa udahi wenu, lakini ilawilila kwa nhunza ya Mulungu,
9 hailawilile kwa sang'hano zenu, avo munhu yoyose sambi yaitape.
10 Tweye twa sang'hano ya makono ga Mulungu, na kwa kuilumba na Yesu Kilisito, Mulungu katuumba muladi tukale kwa kusang'hana mbuli zinogile ziyatutandile tuzisang'hane.

Kuilumba na Kilisito

11 Avo, mweye wanhu hamwili Wayahudi kwa kuvumbuka, mukemigwa, “Wanhu hawengile kumbi,” na Wayahudi woikema, “Wanhu wengile kumbi,” wao wengila kumbi mzing'huli zao, kulagusa kuwa wanhu wa Mulungu, kumbukeni vimukalile aho umwaka.
12 Vivija, kipindi kija mweye mukala hamuilumbile na Kilisito. Mukala wanhu baki na hamukalile mna iwanhu wasaguligwe na Mulungu, mukala mduhu fungu jojose mna gamalagano ga Mulungu gayawalongele wanhu zake, mukala mduhu cha kutamanila na mukala mduhu Mulungu.
13 Aho umwaka mukala kutali na Mulungu, lakini sambi, kwa kuilumba na Yesu Kilisito, mugaligwa behi kwa damu ya Kilisito.
14 Kwavija Kilisito mwenyego katugalila tindiwalo kwa kuwatenda Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi kinhu kimoja. Kwa kulava lukuli lwake mwenyego kamba nhosa kasegeza kuihila kwao, kuigalile na luwa lukalile lowagola.
15 Kagasegeza Malagizo ga Wayahudi na vihendo vake, muladi kulawa mzing'holo azo mbili yatende lukolo lumoja lwa sambi kwa kuilumba nayo mwenyego na avo kugala tindiwalo.
16 Kwa kulava nhosa lukuli lwake mumsalaba Kilisito kasegeza kuihila kwao, kazitenda ng'holo azo ziilumbe ziwe kinhu kimoja kamba lukuli na kuzitenda zimbwelele Mulungu.
17 Avo Kilisito keza kuwapetela Mbuli Inogile igala tindiwalo kumwenu, mweye wanhu hamwili Wayahudi, mukalile kutali na Mulungu na vivija kwa Wayahudi wakalile behi na Mulungu.
18 Avo kubitila Kilisito tweye wose, Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi, todaha kumcholela Tata kwa Loho imoja Yang'alile.
19 Avo mweye wanhu hamwili Wayahudi sambi hamwili wanhu baki hebu wanhu wa kutali, mweye sambi mwa wenekae hamoja na wanhu wa Mulungu na mwa wanhu wa lukolo lwa Mulungu.

20 Na mweye vivija muzengigwa mna
ichandusilo kikigwe na watumigwa na wa-
tula ndagu wa Mulungu. Nayo Yesu Kilisito
mwenyego ayo dibwe kulu da chandusilo.
21 Avo Kilisito mwenyego ayo yogogeleza
ng'anda yose na kuitenda ikule iwe ng'anda
ing'alile ya Mulungu ilavigwe kwa Mn-
dewa.
22 Kwa kuilumba na Kilisito, na mweye
vivija mozengigwa hamoja na wayagwe
wose, Mulungu yakale kumwenu kubitila
Loho wake Yang'alile.

3

Sang'hano ya Paulo kwa wanhu haweli Wayahudi

1 Avo, niye Paulo, namfungwa kwavija
nomsang'hanila Yesu Kilisito mbuli ya mw-
eye wanhu hamwili Wayahudi, nompula
Mulungu.
2 Nojuwa kweli muhulika, Mulungu
viyanigwelele ng'hekewa ya kusang'hana
sang'hano ino mbuli ya mweye.
3 Mulungu kangubulila vinhu vake vi-
fisigwe, mna ibaluwa ino niwapetela ki-
dogo mbuli ayo,
4 na mwahakisoma kija kinyandike,
modaha kujuwa vinhu vinjuwile niye,
vifisigwe kwa mbuli ya Kilisito.
5 Baho umwaka wanhu wakala hawav-
ijuwile vinhu vino vifisigwe, lakini sambi
Mulungu kawagubulila vinhu avo watula
ndagu na watumigwa zake wang'alile ku-
bitila Loho Yang'alile.
6 Kinhu chenyego kifisigwe acho kino,
kubitila Mbuli Inogile wanhu haweli
Wayahudi wopata fungu mna ivinhu
vinogile va Mulungu hamoja na Wayahudi,
wao wokuwa maungo ga lukuli luluja,
na wobokela kikija kiyalongile Mulungu
kubitila Yesu Kilisito.
7 Niye nitendigwa msang'hanaji wa
Mbuli Inogile kwa ng'hekewa iyanigwelele
Mulungu kwa udahi wake mkulu.
8 Niye na munhu mdodo kubanza wanhu
wose wa Mulungu, lakini Mulungu kanig-
waa ng'hekewa, muladi niwapetele wanhu
haweli Wayahudi Mbuli Inogile, ya vinhu
vinogile va Kilisito vilibule uhelelo,
9 na niwatende wanhu wose wazi-
juwe mbuli za Mulungu zifisigwe na
vizisang'hana. Mulungu yaumbile vinhu
vose, kavifisa vinhu vake avo toka mwaka,
10 muladi sambi, kubitila wanhu wamto-
gole Yesu, watawala na weli na ukulu wa
kuulanga waijuwe nzewele ya Mulungu vi-
ili na nzila nyingi.
11 Mulungu kaitenda mbuli ayo, kamba
viyagesile toka mwaka, na katenda kubitila
Mndewa wetu Yesu Kilisito.
12 Kwa kuilumba na Kilisito na kumta-
manila, todaha kumgendela Mulungu bila
kudumba na kuno totamanila kuwa ko-
tubokela.
13 Avo nowapulila kwa Mulungu, seke-
mubwele kukisogo, kwavija niye nogaya
mbuli ya mweye, gago gose mbuli ya kuwa-
tenda mumwede.

Unogelwa wa Kilisito

14 Kwa kilamuso kino, nomfugamila Tata,
15 yeli chanduso cha ng'holo zose kuu-
langa na mwiisi.
16 Nompula Mulungu yeli na ukulu wa
vinhu vingi, yawagangamize mmizoyo
yenu kubitila Loho wake,
17 nayo Kilisito yakale mmizoyo yenu kwa
kumtamanila kwenu. Nopula muwe na
mizizi na chandusilo mna ukuinogela,
18 muladi mweye hamoja na wanhu wa
Mulungu mujuwe goya unogelwa wa Kil-
isito viwenela kwa ugazi na utali, kwa
kwingila hasi na kuchola uchanha.
19 Ona, muujuwe unogelwa wa Kilisito
ubanzile nzewele zose, na mumemezigwe
utimilifu wose wa Mulungu.
20 Kumwake Mulungu kubitila nguvu
yake isang'hana mgati mmwetu, kodaha
kusang'hana mbuli ng'hulu ng'hani
kubanza gaja gotupula hebu kugesa.
21 Mulungu yatogoligwe kwa ukulu wake
ukoneka kwa wanhu wose wamtogole
Yesu, na kwa Yesu Kilisito, kipindi chose,
kiliduhu uhelelo! Ona.

4

Kuilumba na Kilisito

1 Avo, niye nili mfungwa kwavija nom-
sang'hanila Mndewa, nowapula mukale
kamba Mulungu viyawakemile.
2 Siku zose muwe wahole na moyo un-
ogile, muinogele kwa kufunga umoyo.
3 Wambeni ng'hani sekemwagize
kuilumba kwenu, kuyawagwee Loho
Yang'alile kubitila tindiwalo dili kumwenu.
4 Kuna lukuli lumoja na Loho imoja,
kamba vija vikuli na tamanilo dimoja
dimukemeligwe na Mulungu.
5 Hana Mndewa imoja na tamanilo di-
moja na ubatizo umoja,
6 hana Mulungu imoja nayo ayo Tata wa
wanhu wose, nayo ayo Mndewa wa wanhu
wose, kosang'hana kubitila gose, na kabaho
mna igose.
7 Kila imoja wetu kagweleligwa
ng'hekewa kamba viyalondile Kilisito
kumgwaa.
8 Kamba Maandiko Gang'alile vigolonga,
“Viyacholile uchanha ng'hani kuulanga,
kawasola wanhu bwando wakalile wa-
fungigwe,
kawagwaa wanhu nhunza.”

9 Vino yahalonga, “kachola uchanha” kofambula choni? Kofambula kuwa tanhu kahumuluka mbaka hasi ng'hani ya isi.
10 Avo munhu iija yahumuluke ayo iija yacholile uchanha kuulanga na kubanza kulanga, muladi yaimemeze isi yose kila hanhu.
11 Heyo ayo, “yawagwelele wanhu nhunza.” Na kawasagula wanhu wayagwe wawe watumigwa na wayagwe wawe watula ndagu wa Mulungu, na wayagwe wawapetele wanhu Mbuli Inogile na wayagwe wawe wasusilaji na wafundiza.
12 Katenda vivo, yawatande wanhu wose wa Mulungu mbuli ya kumsang'hanila Kilisito, muladi kulugangamiza lukuli lwa Kilisito.
13 Avo na tweye wose tuwe kinhu kimoja kwa kumtamanila na kumjuwa Mwana wa Mulungu, tuwe wanhu wakangale na kuuvikila utimilifu wake Kilisito mwenyego.
14 Avo hondatuwe wana kabili, twahasigwa na kuhembelusigwa kuno na kuno na beho da wanhu wofundiza uvizi muladi wawagize wanhu wayagwe kwa ubala.
15 Lakini twahalonga ukweli kwa moyo wa unogelwa, tokula mzimbuli zose kwa Kilisito, yeli mkulu.
16 Kwa kulongozigwa na Kilisito maungo gose ga lukuli goilumba, na lukuli lose logogelezwa kwa kutazigwa na maungo gake. Avo kila maungo gahasang'hana vilondeka, lukuli lose lokula na kuizenga mna ukuinogela.

Ugima kubitila Kilisito

17 Avo, nowazuma kwa twaga da Mndewa, sekemukale kabili kamba wanhu hawamjuwile Mulungu, weli na magesa gamemile ubozi wiiyeka.
18 Wanhu awo nzewele zao za mdiziza, wakutali na ugima ulavigwa na Mulungu mbuli ya ubozi wao na udala wao wa mizoyo.
19 Wanhu awo waduhu kinyala, wasede na wotenda mbuli zose zigela kinyala na wogendelela kulonda kutenda vivo.
20 Lakini mweye hamuifunzile avo mbuli ya Kilisito.
21 Mweye muhulika goya mbuli zake, na mufundizigwa ukweli uli kwa Yesu.
22 Uvuleni unhu wenu wa umwaka, uja ukalile wonangigwa kwa kusulukila vinhu va uvizi.
23 Mizoyo yenu na nzewele zenu vitendigwe va sambi.
24 Uvaleni unhu wa sambi, uumbigwe kwa kuigala na Mulungu, uja uigubula wenyego muugima wa ukweli wa kutenda golondigwa na Mulungu na kung'ala.
25 Avo lekeni uvizi! Kila munhu kolondeka kumulongela miyage ukweli, kwavija kila imoja wetu ni maungo ga lukuli lwa Kilisito.
26 Mwahagevuzika, sekemutogole kugevuzika kwenu kuwatende mutende nzambi, na sekemukale na ng'hasiliki kutwa ngima.
27 Sekemumgwelele mwenembago nyafasi.
28 Wanhu wose wakalile wokwiba waleke na wasonge kusang'hana kwa makono gao, muladi wakale kwa kutamaniligwa na wadahe kuwataza wakiwa.
29 Sekemulosoke, lakini mulonge mbuli zinogile, za kuwataza wanhu, muladi mbuli zimulonga ziwataze kamba viilondeka kwa awo wozihulika.
30 Sekemumtende Loho Yang'alile wa Mulungu, yanyunyuwale kwavija Loho ayo kilaguso cha Mulungu kuwa mweye mwa wanhu zake. Nayo Loho kolagusa kuwa siku yovika Mulungu kowatenda mulekesigwe.
31 Sekeukone usungu, sekemuding'huke na kugevuzika. Sekemuibamilile hebu kuiliga, sekemuihile kwa mbuli yoyose.
32 Lakini muyonele bazi na kuinogela, na kila munhu yagele kumgongo gehile ga miyage, kamba Mulungu viyazigelile kumgongo nzambi zenu, kubitila Kilisito.

5

Kukala mna umulenge

1 Avo muigale na Mulungu, kwavija mweye mwa wanage yowanogela.
2 Ugima wenu ulongozigwe na unogelwa, kamba Kilisito viyatunogele na mbuli yetu kailava mwenyego kamba nhunza inung'hila goya na nhosa imnogela Mulungu.
3 Kwavija mweye mwa wanhu wa Mulungu, mbuli ya ugoni, uchafu wowose hebu ugila, sekevilongigwe kumwenu.
4 Sekemulonge mbuli zigela kinyala hebu mbuli za ubozi hebu utalazi wa maligo, gose gago haganogile kumwenu. Lakini mbuli za kumgwaa nhogolwa Mulungu azo zinogile.
5 Mujuwe goya, munhu yotenda ugoni, hebu mchafu hebu msede, ugila uigala na kuvitambikila vinyago. Wanhu wotenda mbuli azo honda wawe na fungu Muundewa wa Kilisito na wa Mulungu.
6 Sekemutogole munhu yawavizile kwa mbuli za ubozi, kwavija kwa mbuli azo ng'hasiliki ya Mulungu yowezila wanhu wose woleka kumtegeleza.
7 Avo sekemutende nao mbuli yoyose.
8 Aho umwaka mweye mukala mdiziza, lakini sambi mokala kumulenge kwa kuilumba na Mndewa. Avo mukale kamba wanhu wa mulenge,

9 kwavija mulenge wogala kutenda mbuli
zinogile, kutenda goyolonda Mulungu na
ukweli.
10 Mugeze kugajuwa gaja gomnogela Mu-
lungu.
11 Sekemutende sang'hano zihile za mdiz-
iza, lakini zilaveni kunze kuna umulenge.
12 Mbuli zitendigwa kwa kinyelegezi, zo-
gela kinyala kuzilonga.
13 Lakini mbuli zose zitendigwa mna
umulenge, ukweli wake wogubuligwa
goya,
14 kwavija kila kinhu kigubuligwe goya
chokuwa mulenge. Lekaavo yolongigwa,
"Lamuka gweye uwasile,
zilibuka kwa wafile,
nayo Kilisito kokumwemwesela."
15 Avo, muitiganye vija vimukala.
Sekemukale kamba wanhu wabozi, lakini
kaleni kamba wanhu weli na nzewele.
16 Kisang'hanileni goya kipindi kino
kimuli nacho, kwavija siku zino ziha.
17 Avo sekemuwe wabozi, lakini za-
hileni gaja goyolonda Mndewa mweye
musang'hane.
18 Sekemukoligwe, kwavija ayo yowa-
bananga, lakini mumemezigwe Loho
Yang'alile.
19 Longeni kwa mbuli za zabuli na nyila
na tenzi za kiloho, mwimbileni Mndewa
nyila na zabuli kwa kumgwaa nhogolwa
mmizoyo yenu.
20 Siku zose mgweleleni nhogolwa Mu-
lungu Tata, kwa twaga da Mndewa wetu
Yesu Kilisito kwa kila kinhu.

Watwanzi na Wakasano

21 Kila munhu tanhu yamgese miyage
mbuli ya kumtegeleza Kilisito.
22 Watwanzi wategelezeni wakasano
zenu kamba kumtegeleza Mndewa.
23 Kwavija mbigalo kana udahi kwa
mwehe wake, kamba vija Kilisito viyali na
udahi kwa wanhu wamtogole. Nayo Kilisito
mwenyego ayo yowakombola wanhu
wamtogole, wanhu wamtogole awo lukuli
lwake.
24 Kamba vija wanhu wamtogole Kil-
isito viwomtegeleza, vivija watwanzi wa-
tegelezeni wakasano zenu mna zimbuli
zose.
25 Na mweye wakasano, wanogeleni
wehe zenu kamba vija Kilisito viy-
owanogele wanhu wamtogole, na kailava
mwenyego mbuli yao.
26 Katenda avo muladi yawalave kwa Mu-
lungu, yahamambukiza kuwasunha kwa
mazi kubitila mbuli yake,
27 muladi wawe wanhu wang'alile na
wanogile ng'hani, wanhu weliduhu dowa,
kwiha hebu chochose kili kamba acho.
28 Avo, wakasano wolondeka
wawanogele wehe zao kamba viwozino-
gela ng'huli zao wenyego. Munhu yomno-
gela mwehe wake koinogela mwenyego.
29 Kuduhu munhu yoyose yolwihila
lukuli lwake, lakini kolugwaa lujo na
kululolesa. Nayo Kilisito vivija vivo
viyowalolesa goya wanhu wamtogole,
30 kwavija tweye twa maungo ga lukuli
lwake.
31 Kamba Maandiko Gang'alile vigolonga,
"Kwa mbuli ino mbigalo komuleka tatake
na mamake, nayo koilumba na mwehe
wake, na wanhu wao wabili wokuwa kinhu
kimoja."
32 Kuna ukweli ufisigwe ugubuligwe mna
zimbuli zino, naniye nokona kuwa zomu-
longa Kilisito na kanisa jake.
33 Lakini vivija zowalonga mweye, kila
mbigalo kolondeka yamnogele mwehe
wake, kamba viyoinogela mwenyego, nayo
mtwanzi kolondeka yamtegeleze mkasano
wake.

6

Wana na tata zao na mama zao

1 Mweye wana, wategelezeni tata zenu na
mama zenu kamba viilondeka kwa wanhu
wa Kilisito, kwavija mbuli ayo inoga.
2 "Wategeleze tatako na mamako," dino
dijo lagizo da ichanduso dili na nhunza,
3 "Muladi ukale goya na ukale siku nyingi
mwiisi."
4 Na mweye kina tata sekemuwagevuze
wanenu ila waleleni goya na wafundizeni
mafundizo ga Kilisito.

Watumwa na wakulu zao

5 Watumwa wategelezeni wakulu zenu
kwa kudumba na kugwaya, tendeni avo
kwa moyo unogile kamba vija mom-
sang'hanila Kilisito.
6 Tendeni vivo siyo mna ikipindi wao
wowalola muladi wawatogole, lakini
sang'haneni kwa moyo umoja kamba
viyolonda Mulungu kwavija mweye mwa
wasang'hanaji wa Kilisito.
7 Mutogole kusang'hana kwa kuwamba
mbuli ya Mndewa na siyo mbuli ya wanhu.
8 Kumbukeni kuwa, Mndewa komgwaa
nhunza munhu yoyose, yawe mtumwa
hebu kakomboligwa mbuli ya sang'hano
yake inogile.
9 Na mweye iwakulu, vivija watende-
leni ganogile watumwa zenu, sekemulonge
kwa kukomhoka. Kumbukeni kuwa mweye
vivija kamba wao, mnayo Mndewa iija kuu-
langa, nayo habagula munhu.

Ng'hondo ya Kiloho

10 Kisigale, nowapula mugangamale kwa
kuilumba na Mndewa na kwa kutazigwa na
udahi wake.

11 Soleni silaha zose zilondeka kwa
kuitowela ziyowagwaa Mulungu mudahe
kuuhuma ubala wihile wa Mwenembago.
12 Kwavija tweye hatuitowa na wanhu ila
toitowa na nguvu za loho zihile zili kuu-
langa, toitowa na watawala na wakulu weli
na nguvu, wotawala isi imemile.
13 Kwa mbuli ayo soleni silaha zose zilon-
deka kwa kuitowela ziyowagwaa Mulungu
muladi yahavika siku ija ya gehile mu-
dahe kuzihuma nguvu za ija yamwihileni,
mwahaitowa mbaka kuuhelelo mokuwa
mung'hali na nguvu.
14 Avo muitande goya na ukweli uwe
kamba mkwiji mvigudi venu, na kutenda
goyolonda Mulungu kamba kiwalo cha
zuma cha kukimila mmhambaga zenu,
15 musulukile kuwapetela wanhu Mbuli
Inogile kamba vilatu mmagulu genu.
16 Kipindi chose acho, mumtamanile Mu-
lungu kamba ngao, muladi mudahe kuiz-
ima misale ikwaka ipigisigwe na ija Imdu-
muka.
17 Ubokeleni ukombozi kamba kofiya da
kuvala mdipala, na Mbuli ya Mulungu
iwe kamba panga dimugweleligwe na Loho
Yang'alile.
18 Siku zose mpuleni Mulungu yawataze.
Mpuleni Mulungu kipindi chose, kwa ku-
longozigwa na Loho. Kwa mbuli ino muit-
iganye sekemubwele kukisogo, siku zose
wapulileni wanhu wose wa Mulungu.
19 Vivija nipulileni na niye, Mulungu
yanigwee mbuli ya kulonga, muladi nidahe
kuwalongela wanhu kinhu kifisigwe cha
mna Imbuli Inogile bila kudumba.
20 Niye na msenga wa Mbuli ino Inogile,
hamoja sambi na mkifungo. Mnipulile
nidahe kulonga Mbuli Inogile inilondeka
bila kudumba.

Kimambukizo cha kuilamusa

21 Ndugu yangu Tukiko inimnogela na
msang'hanaji yomtamanila Mulungu mwi-
sang'hano ya Mndewa, kowalongela mbuli
zangu zose, muladi mujuwe kija kinhenda.
22 Lekaavo nomtuma kumwenu yawalon-
gele mbuli zetu, na yawagangamize.
23 Mulungu Tata na Mndewa Yesu Kilisito
wawagwee wanhu wose wamtogole Yesu
tindiwalo na unogelwa kwa kutamanila.
24 Ng'hekewa ya Mulungu ikale na wanhu
wose womnogela Mndewa wetu Yesu Kil-
isito kwa unogelwa wa mazuwa gose.

Baluwa ya Paulo kwa wanhu wa ako Filipi

Ulongozi

Paulo kandika baluwa ino kwa wanhu wamtogole Yesu ako Filipi behi na mwaka wa 61 toka kuvumbuka kwa Kilisito viyakalile mkifungo (Sula ya 1:13) yogesigwa kayandikila ako Lumi. Baluwa ino wandikiligwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu kudibuga da Filipi. Todaha kujuwa mbuli kidogo za buga da Filipi kulawa mna ikitabu cha Sang'hano za Iwatumigwa. Filipi dijo buga kulu mwiisi ya Makedonia. Vivija acho kibumbila cha ichanduso cha wanhu wamtogole Yesu mwiisi ya Makedonia. Paulo na Sila wao wakisongile kibumbila acho cha wanhu wamtogole Yesu na wakala wekigwe mkifungo kwa siku dimoja viwakalile kuko (Sang'hano 16).

Paulo kakala na vilamuso vingi va kwandika baluwa ino. Katumia nyafasi ayo kuwagwaa asente kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu kuko mbuli ya nhunza ziwamtumile viwahulike kakala mkifungo (Sula ya 4:10-19). Vivija kalonda wajuwe mbuli vizigendelela ako mkifungo na kalonda wamjuwe Timoseo na Epafuladito mkibumbila cha wanhu wamtogole Yesu (Sula ya 2:19-30) muladi wawabokele na wawategeleze viwowalongoza.

Mbuli zili mkitabu

Paulo kosonga baluwa yake kwa kuwalamusa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Filipi (Sula ya 1:1-2).

Abaho kalonda wajuwe mbuli vizigendelela kumwake na mbuli ziyolonda kusang'hana (Sula ya 1:3-2:30).

Abaho kowagwaa malagizo golondigwa kwa wanhu wamtogole Yesu (Sula ya 3:1-4:9).

Paulo komambukiza kwa kuwagwaa asente kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Filipi mbuli ya nhunza zao na kowalamusa (Sula ya 4:10-23).

1 Niye Paulo na Timoseo, twa
wasang'hanaji wa Yesu Kilisito, towandik-
ila mweye wanhu wa Mulungu muli ako
Filipi, mweye muilumbile na Yesu Kilisito,
hamoja na walangulizi na watazaji wa
wanhu wamtogole Yesu.
2 Mulungu Tataetu na Mndewa Yesu Kil-
isito wawagwee ng'hekewa na tindiwalo.

Paulo kowapulila wanhu wamtogole Yesu

3 Kila nahawagesa mweye nomtogola
Mulungu,
4 nahawapulila mweye mose kwa Mu-
lungu, nowapulileni kwa deng'ho,
5 kwavija mweye muilumba na niye
muisang'hano ya kubwililisa Mbuli Inogile
kulawa haichanduso mbaka sambi.
6 Nabule shaka kwa Mulungu yaisongile
sang'hano ino inogile mmizoyo yenu,
koigendeleza mbaka vondaimale mna isiku
ya kubwela Yesu Kilisito.
7 Kwavija mwa muumoyo wangu,
vinoga kumwangu kuwagesa, hata kamba
namkifungo hebu ndekesigwa, mweye
mose muilumba na niye mna ing'hekewa
iyanigwelele Mulungu ya kuigombela
Mbuli Inogile na kulagusa ukweli wake kwa
wanhu.
8 Mulungu ayo yajuwile nolonga fulu ipile
vija viniwasulukila kuwona kwa unogelwa
ulawa kwa Yesu Kilisito.
9 Nompula Mulungu unogelwa wenu
wengezeke ng'hani, na muwe wabala
ng'hani na nzewele zose,
10 muladi mudahe kusagula kinhu
kinogile. Baho mong'ala na mokuwa
mduhu kitala chochose mbaka mna isiku
ya kubwela Kilisito.
11 Baho mutende mbuli zinogile
mgameso ga Mulungu, mbuli azo zolawa
kwa Yesu Kilisito yaiyeka, muladi wanhu
wose wamgwee Mulungu ukulu na
nhogolwa.

Paulo kodeng'helela kupetigwa kwa Kilisito

12 Ndugu zangu nolonda mujuwe kuwa,
kindawilile niye acho kitendile Mbuli In-
ogile ipetigwe.
13 Kwa mbuli ayo wakalizi wose wa
ng'anda ya kindewa na wanhu wose
wayagwe wojuwa niye na mkifungo mbuli
ya Kilisito.
14 Kufungigwa kwangu, kuwatenda
ndugu bwando wamtamanile ng'hani
Mndewa, na wageligwa moyo wawe
magalu kulonga mbuli ya Mulungu bila
kudumba.
15 Kulonga ukweli wanhu wayagwe
woipeta Mbuli ya Kilisito kwa migongo na
ndwagi, lakini wayagwe woipeta vinogile.
16 Awo woipeta vinogile wotenda avo
kwa unogelwa, kwavija wojuwa Mulungu
kanigwaa sang'hano ya kuigombela Mbuli
Inogile.
17 Lakini awo wayagwe woupeta usenga
wa Kilisito kwa kuitapa, waduhu ukweli,
wogesa kuwa wodaha kunyongezela
madununzo gangu mkifungo.
18 Niye sitonga bule, niye nodeng'helela
kwavija kwa nzila yoyose wanhu wopeta
usenga wa Kilisito, iwe woupeta kwa kil-
amuso kinogile hebu kwa kilamuso kihile.
Niye sileka kudeng'helela bule,

19 kwavija nojuwa kwa kumpula kwenu
Mulungu na kutazigwa na Loho wa Yesu
Kilisito, nolekesigwa.
20 Vinikona niye notamanila kuwa honda
nigwe kinyala lakini nogangamala ng'hani,
avo sambi kamba viili siku zose iwe
muugima hebu mwiifa nimgwee ukulu
Kilisito.
21 Kwavija kumwangu niye kuwa mgima
ni kumsang'hanila Kilisito na kufa kony-
ongezela kinhu.
22 Kamba nahagendelela kuwa
mgima mulukuli luno, sang'hano yangu
yokongezeka ng'hani. Mmhane nisagule
choni!
23 Miyenu na mnzila mhanda. Kuno
nolonda kusegela na kukala na Kilisito,
mbuli ayo ibanga kunoga,
24 lakini vinoga ng'hani kumwenu kamba
nahagendelela kuwa mgima.
25 Nojuwa ukweli wa mbuli ino, nojuwa
nokuwa mgima na nogendelela kukala
hamoja na mweye mose muladi tamanilo
jenu na deng'ho jenu vongezeke,
26 muladi nahawa na mweye kabili,
mbuli ya niye mokuwa na kinhu cha
kuigodela mna ukuilumba kwenu na Yesu
Kilisito.
27 Avo kinhu kilondeka hano mbuli zenu
ziigale kamba viilonda mbuli inogile ya
Kilisito, kamba nahadaha kwiza kuwalola
hebu nahawahulika, nojuwa kuwa mose
mogangamala hamoja kwa loho imoja na
kudigombela hamoja tamanilo dilawa kwa
Mbuli Inogile.
28 Avo sekemuwadumbe wanhu wowe-
hila, siku zose muwe magalu na ino yola-
gusa kumwao awo wopotela na mweye
mokomboligwa, kwavija mbuli ayo yolawa
kwa Mulungu.
29 Kwavija mweye mugweleligwa kwa
mbuli ya kumsang'hanila Kilisito, siyo
kumtamanila kwiiyeka lakini vivija kugaya
mbuli yake.
30 Sambi mweye muilumba na niye mna
ing'ondo ya kuigombela Mbuli Inogile.
Ng'ondo ayo iyo ija yumunyonile nayo aho
haichanduso na mbaka sambi ning'hali
mwiing'ondo ayo.

2

Ukulu na uhole wa Kilisito

1 Kamba mwahailumba na Kilisito na
kugangamala, kamba unogelwa wake
wowasamhusa, kamba moilumba na Loho
Yang'alile na kamba mwahawa na mizoyo
inogile na kuyonela bazi mweye kwa
mweye,
2 avo itendeni ndeng'helelo yangu yenele
kwa kugesa kinhu kimoja na unogelwa
umoja na moyo umoja na muwe na nzewele
imoja.
3 Sekemuwe na gahigahi hebu magoda
gelibule kinhu, lakini kwa uhole muwagese
wayagwe kuwa wanoga kubanza mweye.
4 Kila munhu sekeyalole kiyolonda
mwenyego kiiyeka, lakini vivija yalole
kiwolonda wanhu wayagwe.
5 Mugese kamba viyagesile Yesu Kilisito.
6 Kilisito viyali kakala kweli Mulungu,
lakini hagesile bule kamba kuigala na Mu-
lungu kinhu cha kunanahila,
7 lakini kwa kulonda mwenyego,
kaleka vinhu avo vose kaitenda kamba
viyali mtumwa,
kaleligwa kamba viwoleligwa wanhu,
kaoneka kwa kihanga cha wanhu.
8 Kaitenda mwenyego mdodo, munhu
yotegeleza mbaka ifa yake,
ona ifa yake mumsalaba.
9 Lekaavo Mulungu kamwinula mbaka
uchanha ng'hani,
kamgwaa twaga kulu kubanza matwaga
gose.
10 Avo kwa ukulu wa twaga da Yesu,
vinhu vose viumbigwe, vili kuulanga na vili
mwiisi na kuwochola wanhu wafile,
vose vimfugamile,
11 na kila lulimi lulonge kuwa Yesu Kilisito
ayo Mndewa,
kwa ukulu wa Mulungu Tata.

Mumwemwese kamba mulenge

12 Mbwiga zangu siku zose vinikalile na
mweye munitegeleza, na hata sambi naku-
tali na mweye wambeni kunitegeleza. Kwa
bwembwe na kugwaya sang'haneni muladi
ukombozi wenu utelele,
13 kwavija Mulungu ayo yosang'hana
siku zose mgati mmwenu, kuwatenda
musulukile kusang'hana kamba viyolonda
mwenyego.
14 Tendeni kila kinhu bila kuiyalala hebu
kuibamilila,
15 muladi munoge na mung'ale na muwe
wana wanogile wa Mulungu, wokala mwi-
isi ya wanhu wapotele na wene nzambi.
Mweye mong'ala hagati yao kamba nhondo
zili kuulanga,
16 mugoge mbuli ya ugima muladi
mdisiku da Kilisito niigodele mweye kamba
kugaya kwangu na sang'hano yangu
havagile bule.
17 Hata kamba ugima wangu wogidigwa
uwe nhambiko mna isang'hano yenu ya
kutamaniligwa ili nhosa kwa Mulungu, ya-
hawa avo, nodeng'helela ng'hani na mweye
modeng'helela na niye.
18 Avo na mweye vivija mudeng'helela na
kusekelela hamoja na niye.

Timoseo na Epafuladito

19 Mndewa Yesu yahalonda, nolopola
kumtuma Timoseo kumwenu, muladi na-
hahulika mbuli zenu nisamhuke.
20 Kuduhu munhu yoyose iyagwe
yowagesa ng'hani kamba heyo.
21 Wanhu wayagwe hawamsang'hanila
Yesu Kilisito, ila wosang'hanila mbuli zao
wenyego.
22 Lakini mweye wenyego mumjuwa
goya Timoseo viyofaya, heyo na niye,
tusang'hana hamoja kamba munhu na
mwanage kuwapetela wanhu Mbuli
Inogile.
23 Avo nogesa kumtuma kumwenu hima
nahakona mbuli zangu vondaziwe.
24 Avo, nomtamanila Mndewa kuwa niye
mwenyego sikawa kwiza kumwenu.
25 Lakini nogesa kumbweza kumwenu
ndugu yangu na msang'hanaji miyangu
Epafuladito, yailumbile na niye
kuigombela Mbuli Inogile na vivija msenga
wenu mumtumile yanitaze.
26 Kwavija kowagelegeza ng'hani na
konyunyuwala ng'hani kwavija mweye
muhulika heyo kakala mtamu.
27 Ona, kakala mtamu, na kalonda kufa.
Lakini Mulungu kamonela bazi, siyo heyo
yaiyeka, vivija kanyonela bazi niye, muladi
sambi ninyunyuwale ng'hani.
28 Avo nolonda ng'hani kumtuma
kumwenu, muladi vondamumone kabili
mudeng'helele na kunyunyuwala kwangu
kumale.
29 Mumbokele goya kamba miyenu kwa
Mndewa. Na muwategeleze wanhu wai-
galile na heyo,
30 kwavija kalonda kufa mbuli ya
sang'hano ya Kilisito, nayo kauhonza
ugima wake muladi yanitaze kija
kimulemelwe mweye kunhaza.

3

Kusang'hana ganogile mgameso ga Mulungu

1 Avo, ndugu zangu, deng'heleleni kwa
kuilumba na Mndewa. Sitonga bule
kubwelela kwandika kija kinyandike aho
haichanduso, kwavija nahatenda avo na
mweye mokala goya.
2 Iteganyeni na wanhu waja wotenda
ganyolodoke, wanhu awo waigalile na
umbwa, wanhu waja wonanahiza kwingila
kumbi.
3 Tweye wao twingile kumbi kweli, tweye
tumtambikila Mulungu kwa Loho wake na
toigodela Yesu Kilisito. Tweye hatuigodela
kihendo kitendigwa mulukuli.
4 Niye mwenyego nahadahile kuigodela
mbuli azo. Kamba kuna munhu yoyose
kogesa kodaha kuigodela kihendo cha
kwingila kumbi, hanihuma niye bule.
5 Niye ving'halile na siku nane toka
mvumbuke, ningizigwa kumbi. Niye na
Mwiizilaeli too! Kabila da Benjamini. Niye
na Muebulania too! Kwa mbuli ya kugoga
Malagizo ga Musa, niye na Mfalisayo,
6 niye ng'hala niwambile ng'hani kutenda
mbuli azo mbaka nividununza vibumbila
va wanhu wamtogole Yesu Kilisito. Kwa
mbuli ya kutendigwa ninoga kwa kugagoga
Malagizo, niye sibanange mbuli yoyose.
7 Lakini kwa mbuli ya Kilisito, gaja gose
gangesile gonyongezela kinhu, sambi ha-
gafaya bule.
8 Siyo gago gaiyeka, ila nokona kila kinhu
hakifaya, mbuli ya unovu wa kumjuwa
Yesu Kilisito Mndewa wangu. Mbuli yake
nhogola kwasa kila kinhu, nigona gago gose
kamba mavi, muladi nimpate Kilisito.
9 Na kwa kuilumba nayo, niye silonda
kabili noge mgameso ga Mulungu kwa ku-
gagoga Malagizo. Lakini sambi ninoga
mgameso ga Mulungu kwa kumtamanila
Kilisito, kunoga kuko kolawa kwa Mulungu
kubitila kutamanila.
10 Niye nolonda kumjuwa Kilisito na
udahi wake wa kuzilibuka na kugaya nayo
na kuigala nayo mwiifa yake,
11 muladi naniye nitamanile kuwa
nodaha kuzilibuligwa kwa wafile.

Kukimbilila kutulonda

12 Silonga kuwa nimala kupata vinhu
vose vino hebu nonge nitelela, lakini
nogendelela kugangamala muladi mhate
fungu diyanikile Yesu Kilisito.
13 Ndugu zangu sigesa bule kamba ni-
dipata fungu ajo, lakini kinhenda niye,
noisemwa mbuli za kukisogo na nowamba
kulola mbuli za kumwande.
14 Avo nolopola kukimbila mvike ku-
uhelelo muladi mhate fungu da ugima wa
kuulanga diyanikemele Mulungu kubitila
Yesu Kilisito.
15 Tweye wose tukangale muugima wa
kuilumba na Kilisito tugese vivo. Lakini
kamba wanhu wayagwe vimwili wogesa
viyagwe, Mulungu kowatenda muzijuwe
mbuli azo.
16 Lakini tugendelele kukweleleza nzila
iija itugenda nayo mbaka sambi.
17 Ndugu zangu kwelelezeni vinhendile
niye. Waloleni goya wanhu waja wotenda
kamba vituwalongele mweye.
18 Kwavija miyanza mingi niwalongela
mbuli ino, na sambi nowalongela kabili
kwa mahozi kuwa, wanhu bwando wokala
kamba waihila na usenga wa kufa kwa Kil-
isito mumsalaba.
19 Wanhu awo wobanangika, kwavija
wotambikila vija viwosulukila mzing'huli
zao, na woigodela mbuli zigela kinyala na
wogesa mbuli za mwiisi.

20 Lakini tweye twa wenekae wa kuulanga, na tombetela kwa kusulukila Mkombola wetu Mndewa Yesu Kilisito, yeze kulawa kuulanga.
21 Kozigalusa ng'huli zetu zinyolila na kuzitenda ziigale na lukuli lwake lwa ukulu. Kotenda avo kwa nguvu yake yakutawala vinhu vose.

4

Magesa ga Paulo

1 Ndugu zangu waniwanogele ng'hani, nolonda ng'hani kuwona, mweye munhenda ndeng'helele na kuigoda mbuli ya mweye! Avo ndugu zangu, gangamaleni kwa kuilumba na Mndewa.
2 Nowapula Eudia na Sintike, waitogolele kamba ndugu kwa kuilumba na Mndewa.
3 Na gweye msang'hanaji miyangu utamaniligwa, nokulonda uwataze watwanzi wano, kwavija wasang'hana ng'hani hamoja na niye kuwapetela wanhu mbuli inogile, hamoja na Kilementi na wasang'hanaji wayangu wayagwe wose, waja matwaga gao gandikigwa mna ikitabu cha ugima.
4 Avo, siku zose deng'heleleni kwa kuilumba kwenu na Mndewa. Nobwelela kulonga, deng'heleleni!
5 Muwe wahole kwa wanhu wose, kwavija Mndewa ka mmabehi kwiza.
6 Sekemunyawenyawe kwa kinhu chochose, ila mpuleni Mulungu kwa kinhu chochose, na gaja gomulonda kuno momgwaa nhogolwa.
7 Na tindiwalo da Mulungu dibanza nzewele zose za wanhu, doika goya mizoyo yenu na nzewele zenu, kwa kuilumba na Yesu Kilisito.
8 Ndugu zangu, nomambukiza kulonga, nzewele zenu zigese mbuli zinogile na zija zilondeka kutogoligwa. Mbuli azo ziwe za ukweli na ganogile na kutenda golondigwa na kung'ala na kuinogela na kutegelezigwa.
9 Zisang'haneni mbuli zose zimuifunzile kumwangu na zimubokele na zimuhulike na zimone kumwangu. Na Mulungu yowagwaa wanhu tindiwalo kokuwa hamoja na mweye.

Paulo kowatogola Wafilipi kwa nhunza zao ziwamgwelele

10 Kwa kuilumba kwangu na Mndewa sambi nodeng'helela ng'hani kwavija mong'humbuka. Kulonga ukweli mukala mong'humbuka, ila ikala vidala kulagusa mbuli ayo.
11 Silonga vino kwavija nolonda kinhu, ila niifunza kuleka kutonga kwa vinhu vinilinavo hata kamba vidodo.
12 Nojuwa, kuleka kuwa na kinhu hebu kuwa na vinhu vingi. Niifunza kuleka kutonga kwa mbuli yoyose, nahawa nacho hebu nahawa nzala, nahawa na vinhu vingi hebu nabule kinhu.
13 Nogadaha gose kubitila Kilisito yonigangamiza.
14 Hata ivo, mweye mutenda goya kunitaza mna ukugaya kwangu.
15 Mweye Wafilipi, mujuwa goya vinisongile kuwapetela wanhu Mbuli Inogile, ving'halile nosegela ako Makedonia, mweye waiyeka wao kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu munitazile na kuilumba na niye kubokela na kuwagwaa wanhu wayagwe.
16 Vinikalile Sesalonike vinondile kutazigwa, mweye munhaza miyanza mingi.
17 Niye sizahila nhunza, lakini nolonda mweye mongezeligwe mna igaja gose ganogile gamutendile.
18 Sambi mbokela vinhu vose vimungwelele na mbokela kubanza vija vinondile! Sambi nina kila kinhu kwavija Epafuladito kangalila nhunza zenu. Nhunza zino zigala na nhosa imnug'hila goya Mulungu, nhosa yoitogola na imnogela.
19 Avo, Mulungu wangu kowagwaa kila kinhu kimulonda kulawa muugoli wake wa vinhu vingi vinogile viyali navo, kubitila Yesu Kilisito.
20 Ukulu uwe kwa Mulungu Tataetu siku zose! Ona.

Kuilamusa kwa kimambukizo

21 Nowalamusa wanhu wose wa Mulungu, waja weli wa Yesu Kilisito. Na ndugu wose weli hamoja na niye wowalamusa.
22 Wanhu wose wa Mulungu wowalamusa, ng'hani ng'hani wanhu weli mng'anda ya mndewa wa Lumi.
23 Ng'hekewa ya Mndewa Yesu Kilisito ikale na mweye mose.

Baluwa ya Paulo kwa wanhu wa ako Kolosai

Ulongozi

Baluwa kwa Wakolosai yandikigwa na Mtumigwa Paulo (Sula ya 1:1). Baluwa ino kayandika viyakalile mkifungo yogesigwa kayandikila ako Lumi behi na mwaka wa 60 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Baluwa kwa Wakolosai hamoja na baluwa kwa Waefeso na Filemoni zokemigwa baluwa za mkifungo kwavija Paulo kazandika viyakalile mkifungo. Kandika baluwa ino kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu kudibuga da Kolosai. Paulo hasongile heyo bule kibumbila acho cha wanhu wamtogole Yesu ako Kolosai kamba mwenyego viyalongile sula ya 2:1, lakini kakala na ng'honde mbuli ya kibumbila acho. Yogesigwa Epafulasi ayo yasongile kibumbila acho cha wanhu wamtogole Yesu kwavija kakala kolawa Kolosai.

Paulo kalonga mbuli ya wafundiza wavizi mna ikibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Kolosai. Hanhu hakulu ha baluwa yake kandika mbuli ayo. Ako kukala na kibumbila cha Wayahudi wamtogole Yesu wakalile wowananahiza wanhu wayagwe wamtogole Yesu wakweleleze malagizo ga Wayahudi kulawa mdilagano da umwaka, ng'hani ng'hani kwingila kumbi. Paulo kawandikila wanhu wamtogole Yesu hawalondeka chochose ila kumtogola Kilisito muladi watogoligwe na Mulungu (Sula ya 1:15-20) na mafundizo gago golawa mna izinzewele za wanhu hagafaya (Sula ya 2:8).

Mbuli zili mkitabu

Paulo kosonga baluwa yake kwa kuwalamusa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Kolosai (Sula ya 1:1-2).

Abaho kandika mbuli ya ukulu wa Kilisito ng'hani ng'hani mbuli ya mafundizo ga uvizi ako Kolosai (Sula ya 1:3-3:4).

Kamba viili kwa baluwa ziyagwe za Paulo, nusu ya ibaluwa kandika mbuli za malagizo golondigwa kwa wanhu wamtogole Yesu (Sula ya 3:5-4:6).

Paulo komambukiza kwa kuwalamusa na malagizo ga baluwa ayo isomigwe kwa sauti kwa vibumbila viyagwe va wanhu wamtogole Yesu (Sula ya 4:7-18).

1 Niye Paulo, namtumigwa wa Yesu Kilisito, kwa kulonda Mulungu. Niye na ndugu yetu Timoseo,

2 towandikila mweye ndugu zetu, wanhu wa Mulungu mumtogole goya Kilisito, muli ako Kolosai, Mulungu Tataetu yawagwee ng'hekewa na tindiwalo.

Paulo kompula Mulungu na komgwaa nhogolwa

3 Siku zose twahawapulila kwa Mulungu, tomgwaa nhogolwa Mulungu, Tata wa Mndewa wetu Yesu Kilisito,

4 kwavija tuhulika vimumtamanila Yesu Kilisito na tuhulika unogelwa wenu mulinao kwa wanhu wose wa Mulungu.

5 Tamanilo jenu na unogelwa va mna vinhu vimbetela kubokela vimwikiligwe goya kuulanga, muihulika mbuli ayo aho haichanduso vimupeteligwe usenga wa ukweli nao ni Mbuli Inogile.

6 Mbuli ino Inogile yokwenela mwiisi yose na yowagalusa wanhu watende ganogile, kamba viitendile kumwenu toka siku dija vimuihulike na kuujuwa ukweli wa ng'hekewa ya Mulungu.

7 Muifunza ng'hekewa ya Mulungu kwa msang'hanaji miyetu Epafulasi itumnogela, yomsang'hanila goya Kilisito mbuli ya tweye.

8 Vivija katulongela mbuli ya unogelwa wenu mugweleligwe na Loho wa Mulungu.

9 Avo, toka vituhulike mbuli zenu hatulekile kuwapulila kwa Mulungu, yawagwee ubala wose wa kutenda kiyolonda na nzewele zose na kujuwa. Vose vino volawa kwa Loho wake.

10 Na tompula Mulungu muladi mukale viyolonda Mndewa na mumnogeze, muugima wenu mutende ganogile, mugendelele kumjuwa Mulungu.

11 Mulungu yawagangamize kwa udahi wake mkulu muladi mubetele kila kinhu kwa kufunga umoyo na kudeng'helela,

12 kwa kumgwaa nhogolwa Tata yawatendile mweye muwe na fungu mna igaja yawekile wanhu zake muundewa wa mulenge.

13 Mulungu katuhonya kulawa mmakono ga ziza, katugala muundewa wa Mwanage yomnogela,

14 kubitila heyo tolekesigwa na nzambi zetu zogeligwa kumgongo.

Ukulu wa Kilisito

15 Kilisito yokoneka kaigala too na Mulungu hakoneka. Kilisito ayo chaudele, heyo ayo mkulu wa vinhu vose viumbigwe.

16 Kwavija kubitila heyo vinhu vose va kuulanga na mwiisi viumbigwa, vinhu vikoneka na vija havikoneka, hamoja na wandewa, watawala, wakulu na weli na udahi. Vinhu vose viumbigwa kubitila heyo na kwa mbuli ya heyo.

17 Vinhu vose ving'hali havinaumbigwa Kilisito kakala baho, na kwa kuilumba na heyo vinhu vose vikigwa goya.
18 Nayo ayo pala da lukuli, lukuli awo wanhu wose wamtogole Yesu. Heyo ayo chanduso cha ugima, heyo ayo yasongile kuzilibuka kwa wanhu wafile muladi yawe mkulu mna ivinhu vose.
19 Kwavija Mulungu kanogelwa kumtenda Mwanage yamuhale kwa kila kinhu.
20 Kubitila Imwana, Mulungu kavibweza vinhu vose viilumbe nayo. Kwa damu ya Mwanage mumsalaba Mulungu katenda tindiwalo, avo kuvitenda vinhu vose viilumbe nayo, mwiisi na kuulanga.
21 Aho umwaka mukala kutali na Mulungu na mukala muihile nayo mbuli ya gehile mugatendile na kugagesa.
22 Lakini sambi kwa ifa ya lukuli lwa Mwanage, Mulungu kawatenda muilumbe nayo, muladi yawagale kumwake kuno mung'ala, mduhu ubananzi na mduhu kitala.
23 Kamba mwahagendelela kugangamala mditamanilo mulinajo, sekemutogole kutigisigwa na kuleka tamanilo jenu mudipatile vimuhulike Mbuli inogile. Kwa Mbuli ino Inogile, niye Paulo niwa msang'hanaji wa Mbuli ino Inogile, ipetigwe kwa kila munhu mwiisi.

Sang'hano ya Paulo mna ivibumbila va wanhu wamtogole Yesu

24 Sambi nodeng'helela vinigaya mbuli ya mweye kwavija kwa kugaya kwangu mulukuli, nogamambukiza gaja gasigale mna ukugaya kwa Kilisito mbuli ya lukuli lwake, lukuli wao wanhu wose wamtogole Yesu.
25 Nitendigwa na Mulungu kuwa msang'hanaji wao, Mulungu kangwaa sang'hano ya kuwagalila wanhu usenga wake wose,
26 ufisigwe kwa miyaka heleketwaa na lukolo mbaka lukolo, lakini sambi ugubuligwa kwa wanhu zake.
27 Mulungu kalonda kuwatenda wanhu haweli Wayahudi wajuwe ukulu wa vinhu vingi uli mna uusenga uno ufisigwe. Usenga awo, yuyo Kilisito yeli mgati mmwenu, yuyo yotutenda tutamanile kuwa tokuwa na fungu muukulu wa Mulungu.
28 Tompeta Kilisito kwa kila munhu na kumzuma na kumfunza kila munhu kwa nzewele zose muladi kumgala kila munhu haulongozi ha Mulungu kuno kakangala kwa kuilumba na Kilisito.
29 Kwa mbuli ayo niye nosang'hana ng'hani na kuwamba kusang'hanila nguvu ng'hulu ya Kilisito, isang'hana mgati mmwangu.

2

1 Nolonda mujuwe vinigaiye mbuli ya mweye, mbuli ya wanhu wa buga da Laodikea na wanhu wose wayagwe hawananyona meso kwa meso.
2 Notenda vino kuwagangamiza mizoyo yao na kuwatenda wailumbe muunogelwa na wajuwe gose na wajuwe mbuli ifisigwe ya Mulungu, nayo ayo Kilisito mwenyego.
3 Mgati mmwake zifisigwa ngama zose za nzewele na ubala.
4 Nonga vino, muladi munhu yoyose sekeyawakonge kwa mbuli zake zamulile.
5 Kwavija hata kamba na kutali na mweye kwa lukuli, nowagesa ng'hani mweye na nodeng'helela kuwona vimugangamala goya na kwima hamoja kumtamanila Kilisito.

Ugima wa ukweli kwa kuilumba na Kilisito

6 Kwavija mweye mumtogola Yesu Kilisito yawe Mndewa wenu, avo gendeleleni kukala kwa kuilumba nayo.
7 Ikeni mizizi mgati mmwake na muizenge kumwake na mugangamale mna ukumtamanila kamba vimufunzigwe. Na mulonge asente.
8 Muitiganye, munhu sekeyawagele mmakono kwa kuwakonga kwa mbuli za lomo mtindi, zilawa mna izimila za wanhu wa mwiisi na loho zili mwiisi avo havilawa kwa Kilisito mwenyego.
9 Kwavija mgati mwa Kilisito mumo ukala kutelela kwa Mulungu,
10 na mweye kwa kuilumba nayo mugweleligwa ugima wose. Heyo ayo mkulu kwa watawala wose wa kiloho na wakulu wose.
11 Kwa kuilumba na Kilisito mweye mwingila kumbi, kumbi jenu haditendigwe kwa makono ga wanhu, ila ditendigwa na Kilisito kwa kuwatenda wanhu wakomboligwe kulawa muunhu wa kutenda nzambi.
12 Vimubatizigwe, muzikigwa na kuzilibuligwa hamoja na Kilisito kubitila kumtamanila kwenu, kwa nguvu ya Mulungu, iyamzilibule nayo kulawa kwa wanhu wafile.
13 Kipindi kimoja mukala kamba mufa, mbuli ya zenu na kwavija unhu wenu wa kutenda nzambi ukala haunasegezigwa. Lakini sambi Mulungu kawagalila ugima hamoja na Kilisito. Mulungu kagela kumgongo nzambi zetu zose.
14 Mulungu kagasegeza gehile gatutendile kwa kuleka kugagoga Malagizo ga Musa, kagasegeza kwa kugagongomela misumali mumsalaba.
15 Avo kuwambigwa mumsalaba kwa Kilisito kaikombola na nguvu za watawala wa

loho na wakulu wa isi. Kawagela kinyala
mgameso ga wanhu kwa kuwatenda wa-
tumwa muumwanza wake wa kuhuma.
16 Avo sekemumtogolele munhu yoyose
yawataguse kwa mbuli ya kuja, hebu
kung'wa, hebu nyimwili nyimwili, hebu
nyimwili nyimwili za kwima kwa mwezi,
hebu siku ya Kubwihila.
17 Vinhu vose vino ni sisila da vinhu von-
davize, lakini ukweli woneka kwa Kilisito.
18 Sekemutogole kutagusigwa na munhu
yoyose yoitenda mkulu ng'hani kwa vinhu
va nzozi na ayo yogangamiza uhole wa
uvizi na kuwatambikila wasenga wa kuu-
langa. Avo vose vinhu va ubozi, kwavija
nzewele zao zogesa kusulukila va mwiisi,
19 wao wainega na Kilisito, yeli pala da
lukuli. Hasi ha ulongozi wa Kilisito lukuli
lose lodimigwa na kwika hamoja maungo
gake na mige, nalo lokula kamba viyolonda
Mulungu.

Kufa na kukala hamoja na Kilisito

20 Mweye mufa hamoja na Kilisito na
mulekesigwa kulawa kwa watawala wa
loho wa mwiisi. Habali kabili mokala
kamba wanhu wa mwiisi ino? Habali mo-
gagoga malagizo gano,
21 “Sekemugoge kino hebu sekemulanze
kino hebu sekemukwase kija”?
22 Vinhu vose vino vahatumika
vobanangika, kwavija gago ni malagizo na
mafundizo ga wanhu.
23 Ukweli malagizo gano gokoneka gana
nzewele kwa kuinanahiza mwenyego
kuwatambikila wasenga wa kuulanga,
na uhole wa uvizi, na kulutendela lukuli
usede, lakini havifaya kulutenda lukuli
sekelusulukile.

3

1 Avo, mweye muzilibuligwa hamoja na
Kilisito, sulukileni ng'hani vinhu vili kuu-
langa, kuyali Kilisito muukulu mwambu wa
mkono wa kudila wa Mulungu.
2 Avo gelegezeni vinhu vili kuulanga, siyo
vinhu vili mwiisi.
3 Kwavija mweye mufa na ugima wenu
ufisigwa hamoja na Kilisito mgati mwa Mu-
lungu.
4 Kilisito ayo ugima wenu na yahalawilila
na mweye vivija molawilila hamoja nayo
muukulu wake.

*Ugima wa umwaka na ugima wa sambi
kwa kuilumba na Kilisito*

5 Avo kikomeni chochose cha mwiisi kili
mgati mmwenu, ugoni na gehile na kusu-
lukila kutenda ugoni na kugesa gehile na
kusulukila kuwa na vinhu vingi nako ako
kutambikila minyago.
6 Kwa mbuli zino Mulungu kowagevuzik-
ila waja wose woleka kumtegeleza.
7 Hana kipindi mweye wenyego mukala
mutenda vinhu avo, na mukala mugogigwe
navo.
8 Lakini sambi molondeka kuzileka mbuli
zose zino, kugevuzika, ludoko, kuwagesela
wanhu gehile. Maligo hebu mbuli za chaka
chaka sekevilawe mmilomo yenu.
9 Lekeni kuivizila, kwavija mweye
musaula unhu wa umwaka na sang'hano
zake zihile,
10 na muvala unhu wa sambi. Unhu
awo wogendelela kutendegwa goya na Mu-
lungu, ayo yawaumbile, kamba viyali heyo,
muladi mumjuwe goya Mulungu.
11 Kwa mbuli ino kuduhu wanhu haweli
Wayahudi hebu Wayahudi, wengile kumbi
hebu hawengile kumbi, wenekae hebu
wanhu baki na walekesigwe lakini Kilisito
ayo kila kinhu na kamumo mna igose.
12 Mweye mwa wanhu wa Mulungu,
kawanogela na kawasagula. Avo muvale
bazi, kutenda ganogile, moyo unogile,
uhole na kufunga umoyo.
13 Geleni kitumbe kumgongo na kugela
kumgongo kamba imoja wenu kana
kitala kwa miyage. Molondeka mugele
kumgongo kamba Mndewa viyagelile
kumgongo nzambi zenu.
14 Mna igano gose mwengeze unogelwa,
kwavija unogelwa wovitenda vinhu vose
vino kuilumba goya hamoja.
15 Najo tindiwalo da Kilisito diwalongoze
mmizoyo yenu, kwavija mbuli ya tindiwalo
dijo Mulungu kawakemeni hamoja mna
ulukuli lumoja. Avo muwe na nhogolwa.
16 Usenga wa Kilisito umeme mmizoyo
yenu. Ifunzeni na muizume kwa nzewele
zose. Mwimbe zabuli na nyila za kumtogola
na kumtambikila Mulungu. Mwimbileni
Mulungu wenu kwa kumgwaa nhogolwa
mmizoyo yenu.
17 Kila kinhu kimutenda hebu kimulonga,
mukitende kwa twaga da Mndewa Yesu,
na kubitila heyo mumgwee nhogolwa Mu-
lungu Tata.

*Mafundizo mzing'anda za wanhu
wamtogole Yesu*

18 Watwanzi muwategeleze wakasano
zenu, kwavija avo vimnogele Mndewa.
19 Wakasano, wanogeleni wehe zenu na
sekemuwakomhokele.
20 Na mweye iwana muwategeleze tata
zenu na mama zenu mna zimbuli zose,
kwavija avo vimnogele Mulungu.
21 Na mweye tata za wanhu, sekemugen-
delele kuwalonga vihile wanenu, bule avo
woleka kugeza kutenda mbuli yoyose.
22 Mweye watumwa, wategelezeni
wakulu zenu kwa kila kinhu, siyo
kwavija wowalola muladi wamgweleleni

nhogolwa, lakini tendeni avo kwa mizoyo inogile, kwavija momtegeleza Mndewa.
23 Chochose kimutenda, mukitende kwa moyo wose, kwavija mosang'hana mbuli ya Mndewa siyo mbuli ya wanhu.
24 Kumbukeni kuwa Mndewa kowagwaa mweye nhunza ija yawekile wanhu zake. Kwavija Kilisito ayo Mkulu imumsang'hanila.
25 Munhu yoyose yotenda gehile kolipigwa gehile gake, kwavija Mulungu habagula munhu.

4

1 Na mweye iwakulu, watendeleni watumwa zenu ganogile na gaja golondigwa, kumbukeni na mweye vivija munayo Mkulu kuko kuulanga.

Mafundizo gayagwe

2 Gendeleleni kumpula Mulungu, mwahampula muitiganye, na mumgwee Mulungu nhogolwa.
3 Vivija mutupulile na tweye kwa Mulungu, muladi Mulungu yatugwelele nzila inogile ya kuwapetela wanhu usenga wake mbuli ya vinhu vifisigwe va Kilisito. Kwa mbuli ayo, lekaavo sambi na mkifungo.
4 Avo nipulileni kwa Mulungu, nidahe kulonga goya usenga awo kamba vinilondeka.
5 Mwahakala na wanhu hawamtogole Yesu, muwe na nzewele, muisang'hanile goya kila nyafasi muli nayo.
6 Ulonzi wenu siku zose wolondeka unoge na uwataze wanhu na molondeka mujuwe kuwedika goya wanhu wose.

Ndamuso ya kimambukizo

7 Ndugu yetu yanogeligwe Tukiko, mtazaji yanogile na msang'hanaji miyetu mwiisang'hano ya Mndewa, kowalongela mbuli zangu zose.
8 Lekaavo nomtuma kumwenu, yawasamhuse mizoyo yenu kwa kuwalongela mbuli zetu.
9 Kokwiza hamoja na Onesimo, ndugu yetu tumnogele na yotenda ganogile, miyenu. Wowalongeleni mbuli zose zilawilila hano.
10 Alisitaliko, yeli mkifungo hamoja na niye kowalamusa, na Maluko vivija binamu yake Balinaba kowalamusa. Mugapata malagizo mbuli yake, yahavika kumwenu mumgoneke.
11 Nayo Yoshua yokemigwa Yusito, vivija kowalamusa. Wanhu wano wadatu wao Wayahudi waiyeka wambokele Kilisito iwosang'hana na niye mbuli ya Undewa wa Mulungu, nao wanitaza ng'hani.
12 Epafulasi, miyenu na msang'hanaji wa Yesu Kilisito kowalamusa, siku zose kowapulila ng'hani kwa Mulungu, kompula Mulungu yawagangamize, mukangale na mumtogole Kilisito kwa mizoyo yenu yose na mugagoge goya gamnogele Mulungu.
13 Nodaha kuwalongela vinimjuwile viyosang'hana ng'hani mbuli ya mweye na mbuli ya wanhu wa Laodikea na Hielapoli.
14 Luka, mganga wetu yanogeligwe, na Dema womulamusani.
15 Walamuseni ndugu zetu weli kuko Laodikea, na Nimfa hamoja na kibumbila cha wanhu wamtogole Kilisito woiting'hanaga mng'anda yake.
16 Mwahamambukiza kusoma baluwa ino, vivija kigweleleni kibumbila cha wanhu wamtogole Kilisito ako Laodikea. Na mweye vivija muisome baluwa yonda wawagwee ndugu zenu ako Laodikea.
17 Na mulongeleni Alikipo, “Imambukize goya sang'hano yuugweleligwe na Mndewa.”
18 Nokwandika vino kwa mkono wangu mwenyego. Niye Paulo nomulamusani. Kumbukeni na mkifungo!

Ng'hekewa ya Mulungu ikale na mweye mose.

Baluwa ya Ichanduso ya Paulo kwa wanhu wa ako Sesalonike Ulongozi

Baluwa ya ichanduso kwa Wasesalonike yandikigwa na Mtumigwa Paulo (Sula ya 1:1). Sengine ino ayo baluwa ya ichanduso iyandike Paulo na iwa mna ikitabu cha Bibilia na yandikigwa behi na mwaka wa 51 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Paulo kakala ako Kolinto viyandike baluwa ino kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Sesalonike, kibumbila acho kakisonga muumwanza wake wa kabili wa umishieni (Sang'h 17:1-10). Mna ikitabu cha Sang'hano za Iwatumigwa yolongigwa ikibumbila kikala na Wayahudi na Wagiliki wengi.

Paulo hadahile bule kukala ng'hani ako Sesalonike viyakisongile kibumbila acho, avo ako kumwande kawandikila baluwa wanhu wamtogole Yesu kwa kuwagela moyo. Baluwa imema mbuli nyingi na malagizo mengi mbuli ya wanhu wamtogole Yesu viwolondeka kukala. Paulo kalonga mbuli ya kubwela kabili kwa Kilisito. Sengine wanhu wamtogole Yesu ako Sesalonike wakala wolonda kujuwa vinhu avo. Paulo kubitila mbuli ya kubwela kabili kwa Kilisito kalonga mbuli ya kukala kwa kumnogeza Mulungu (Sula ya 5:6-8).

Mbuli zili mkitabu

Paulo kosonga baluwa ino kwa kuwalamusa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu na komgwaa nhogolwa Mulungu mbuli yao (Sula ya 1).

Abaho kosimulila mbuli ya sang'hano yake na usenga uyamgalile Timoseo (Sula ya 2-3).

Abaho Paulo kolava malagizo mbuli ya wanhu wamtogole Yesu viwolondeka kukala kwavija Yesu kobwela kabili (Sula ya 4:1-5:15).

Paulo komambukiza kwa kuwalamusa wanhu wamtogole Yesu na kuwapula kila munhu mna ikibumbila yasome baluwa ino (Sula ya 5:16-28).

1 Niye Paulo, Sila na Timoseo, tomwandikileni mweye kibumbila cha wanhu mumtogole Kilisito ako Sesalonike, wanhu wa Mulungu Tata na Mndewa Yesu Kilisito.

Ng'hekewa na tindiwalo vikale na mweye.

Kutamanila kwa wanhu wa ako Sesalonike

2 Siku zose tomgwaa nhogolwa Mulungu mbuli ya mweye mose na kuwatambula mweye mose twahampula Mulungu.

3 Avo, mgameso ga Mulungu Tataetu, tokumbuka vimulagusa kumtamanila kwenu kwa kusang'hana, na unogelwa wenu uwatendile musang'hane kwa kuwamba, na tamanilo jenu kwa Mndewa wetu Yesu Kilisito vidigangamale.

4 Ndugu zetu, tojuwa kuwa Mulungu kowanogela na kawasagula muwe wanhu zake.

5 Kwavija vituwagalileni Mbuli Inogile, hatuigalile kwa mulomo wiiyeka, lakini tuigala kwa nguvu na Loho Yang'alile, na tukala tujuwile goya mbuli ayo ikala ya ukweli. Mojuwa vitukalile hamoja na mweye, ikala mbuli ya mweye.

6 Mweye mukweleleza vitutendile tweye na vija viyatendile Mndewa, hata kamba mugaya ng'hani, muubokela usenga awo kwa deng'ho dilawa kwa Loho Yang'alile.

7 Avo muwa wanhu wa kukolelezigwa na wanhu wose wamtogole Kilisito ako Makedonia na Akaya.

8 Siyo usenga wiiyeka mbuli ya Mndewa ubwililika kila hanhu ako Makedonia na Akaya, lakini vivija mbuli ya kumtamanila kwenu Mulungu kwenela kila hanhu. Avo hatulonda kulonga ng'hani.

9 Avo wanhu wose wolonga mbuli ya mwanza wetu kumwenu vija vimutubokele na vija vimulekile kutambikila minyago na kumbwelela na kumsang'hanila Mulungu wa ukweli, yeli mgima,

10 vivija mombeta Mwanage kulawa kuulanga, heyo ayo Yesu, ija Mulungu yamzilibule kulawa kwa wafile na ija yotukombola kulawa mwiing'hasiliki ya Mulungu yonda ize.

2

Sang'hano ya Paulo ako Sesalonike

1 Ndugu zetu, mweye wenyego mojuwa kuwa kwiza kwetu kumwenu hakwagile bule.

2 Mojuwa vija vitudununzigwe na kuligigwa ako Filipi tung'hali hatunakwiza kumwenu ako Sesalonike. Hata kamba tukala tulemigwa ng'hani, Mulungu wetu katugangamiza tuwapetele Mbuli Inogile.

3 Mbuli ituwalongela mweye siyo mbuli ya uvizi hebu kugesa gehile, na hatulonda kumkonga munhu yoyose.

4 Lakini tweye tolonga kamba viyolonda Mulungu, kwavija katona tofaya kutugwaa sang'hano ya kuwapetela wanhu Mbuli Inogile. Hatulonda kuwanogeza wanhu ila tolonda kumnogeza Mulungu, yoilola goya mizoyo yetu.

5 Mojuwa goya tweye hatwizile kumwenu
na kulonga mbuli za kubembekeza, hebu
kulonga mbuli za ubala kufisa gahigahi,
Mulungu ayo yazonile azo zitutendile!
6 Hatulondile nhogolwa kulawa kwa
munhu yoyose, hebu kulawa kumwenu
hebu kulawa kwa wanhu wayagwe.
7 Tweye kamba watumigwa wa Kilisito,
twahadahile kulonda vinhu kulawa
kumwenu, lakini vitukalile na mweye
tukala wahole kamba mama viyowalolesa
wanage.
8 Tuwanogela ng'hani mbaka tunogelwa
kuwagwaa siyo Mbuli Inogile ya Mulungu
iiyeka, lakini vivija ugima wetu, kwavija
mweye mwa mmizoyo!
9 Ndugu zetu, mweye mokumbuka tweye
vitugaiye! Tusang'hana imisi na ikilo mu-
ladi seketuwe mizigo kwa munhu yoyose
kipindi vituwapetela Mbuli Inogile ya Mu-
lungu.
10 Mweye wenyego muyona mbuli ino,
na Mulungu vivija kaijuwa, tweye vi-
tung'alile na vitukalile goya bila kubananga
kumwenu mweye mumtogole Kilisito.
11 Mweye wenyego mojuwa vitumtendele
kila imoja wenu kamba tata viyowatendela
wanage too.
12 Tuwagangamiza, tuwasamhusa na
kuwatenda mukale viyolonda Mulungu,
yowakemeni muwe na fungu Muundewa
wake na ukulu wake.
13 Avo, tweye togendelela kumgwaa
nhogolwa Mulungu, kwavija mweye vimui-
hulike Mbuli Inogile kulawa kumwetu
muitogola kamba usenga wa Mulungu siyo
kamba usenga wa wanhu, kwavija mbuli ya
Mulungu ayo isang'hana mgati mmwenu
mweye mutogole.
14 Ndugu zetu, mweye viwalawilila vinhu
vivija viwalawilile wanhu wa Mulungu
ako Yudea, hewo wailumbile na Yesu Kil-
isito. Mweye mudununzigwa na wenekae
waenu kamba hewo viwadununzigwe na
Wayahudi wayao,
15 wamkomile Mndewa Yesu na watula
ndagu wa Mulungu na kutudununza na tw-
eye vivija. Wanhu awo womgevuza Mu-
lungu na hawailumba na munhu yoyose!
16 Vivija walonda kutugomesa seke-
tuwapetele wanhu haweli Wayahudi
usenga wonda uwakombole. Vino avo
viwamambukize nzambi zose ziwatendile
siku zose. Lakini sambi Mulungu kawage-
vuzikila na kuwatagusa!

Paulo kolonda kuwatembelela kabili wanhu wa ako Sesalonike

17 Ndugu zetu, vituinegile na mweye
kwa kipindi kidodo tu, tuinega na mweye
kwa lukuli lwiiyeka lakini mmizoyo twa
hamoja, baho tulonda ng'hani kuwona ka-
bili!
18 Avo tulonda kwiza kumwenu. Niye,
Paulo, nigeza kwiza kumwenu miyanza
mingi, lakini Mwenembago katugomesa.
19 Vino, vonda twime kuulongozi wa
Mndewa Yesu yaheza, deng'ho da kuhuma
kwetu dokuwa choni? Tamanilo jetu
dokuwa choni? Dokuwa mweye wenyego,
mweye wao kilamuso cha tamanilo jetu na
deng'ho jenu.
20 Ona, mweye wao kuigoda kwetu na
deng'ho jetu!

3

1 Kukimambukizo, hatudahile kuwamba
ng'hani. Avo tugesa tusigala twiiyeka ako
Asene,
2 na tumtuma ndugu yetu Timoseo,
msang'hanaji miyetu mbuli ya Mulungu
kwa kuwapetela wanhu Mbuli Inogile
ya Kilisito. Tumtuma yawagangamize
na yawagele moyo mbuli ya kutamanila
kwenu.
3 Avo kuduhu munhu yonda yabwele
kuchugu mbuli ya madununzo gano. Mw-
eye mojuwa kamba tolondigwa tudunun-
zigwe.
4 Kwavija vitukalile hamoja na mweye,
tuwalongela kuwa todununzigwa, kamba
vimujuwile, ilawilila vivo,
5 lekaavo nimtuma Timoseo kumwenu.
Sidahile kuwamba ng'hani, avo nimtuma
mhate mbuli za kutamanila kwenu. Avo
nidumba Mwenembago sekeyawageze na
sang'hano yetu yose ipolete bule!
6 Sambi Timoseo kabwela, katugalila
mbuli zinogile za tamanilo jenu na
unogelwa wenu. Katulongela motugesa
vinogile siku zose na molonda kutona
kamba tweye vitulonda kuwona mweye.
7 Ndugu zangu, hamoja na magayo na
madununzo getu gose, mutugela moyo
mbuli ya kutamanila kwenu.
8 Kamba mogangamala muugima wenu
kwa kuilumba na Mndewa sambi tokala
moyo hole.
9 Sambi todaha kumgwaa Mulungu wetu
nhogolwa mbuli ya mweye. Tomgwaa
nhogolwa kwa ndeng'helelo tulinayo hau-
longozi wake mbuli ya mweye.
10 Towamba kumpula Mulungu imisi na
ikilo tudahe kuwona meso kwa meso mu-
ladi kugatenda goya gahunguke mnaukuta-
manila kwenu.
11 Tompula Mulungu, Tataetu mwenyego
na Mndewa wetu Yesu watutandile nzila ya
kwiza kumwenu!
12 Mndewa yawatende muinogele
ng'hani na unogelwa wenu kwa wanhu
wose wongezeke ng'hani, kamba tweye
vituwanogela mweye.

13 Avo koigangamiza mizoyo yenu, na
mweye mokuwa mduhu kitala na mong'ala
mgameso ga Mulungu wetu na Tataetu
kipindi Mndewa wetu Yesu vondayeze
hamoja na wose iyawasagule.

4

Kukala viyolonda Mulungu

1 Lelo, ndugu zangu, muifunza kulawa
kumwetu vija vimulondeka kumnogeza
Mulungu na vivo vimukala. Na sambi
towamba kuwapula kwa twaga da Mndewa
Yesu mutende vinogile kubanza aho.
2 Kwavija mugajuwa mafundizo
gatuwagwelele kwa udahi wa Mndewa
Yesu.
3 Mulungu kolonda muwe wanhu
wang'alile na sekemutende ugoni.
4 Kila munhu kolondeka yalutawale
lukuli lwake kwa kung'ala na kuitegeleza,
5 siyo kwa kusulukila vihile kamba viwo-
tenda wanhu wa mwiisi walekile kumjuwa
Mulungu.
6 Kwa mbuli ino, munhu yoyose
sekeyamtendele vihile miyage hebu
kumbunza. Tuwalongela mwaka mbuli
ino na tuwazuma ng'hani kuwa Mndewa
kowatagusa wose wotenda mbuli azo.
7 Mulungu hatukemile bule tukale muu-
goni, ila tung'ale.
8 Avo munhu yoyose iyolema mafundizo
gano hamulema munhu ila komulema Mu-
lungu mwenyego yowagwaa Loho wake
Yang'alile.
9 Hailondeka kuwandikila mbuli ya
kuwanogela waenu wamtogole Kilisito.
Mweye wenyego mufunzigwa na Mulungu
vija vimulondeka kuinogela.
10 Na mukala muwatendela vivo ndugu
zenu wose weli kila hanhu kuko Make-
donia. Avo ndugu zangu, towapula,
muwambe ng'hani kutenda vivo.
11 Avo kaleni goya, kila munhu yatende
mbuli zake mwenyego na yasang'hane kwa
makono gake mwenyego kamba vituwalon-
gele.
12 Kwa kutenda vivo motegelezigwa na
waja hawamtogola Kilisito na hamulonda
kuwatamanila wanhu wayagwe mbuli ya
kija kimulonda.

Kubwela kwa Mndewa

13 Ndugu zetu tolonda mujuwe ukweli
mbuli ya waja wafile, muladi sambi mun-
yunyuwale kamba wanhu awo hawata-
manila.
14 Tweye totogola kuwa Yesu kafa na
kazilibuka kabili na totogola kuwa Mu-
lungu kowagala hamoja na Yesu waja wose
wafile kuno womtogola.
15 Dino dituwalongeleni ni fundizo da
Mndewa, tweye tuliwagima mbaka vonda
yeze Mndewa, honda tuwalongolele waja
wafile.
16 Avo sauti ng'hulu yolagiza na sauti
ya msenga mkulu wa kuulanga na sauti
ya mhalati ya Mulungu, nayo Mndewa
mwenyego kohumuluka kulawa kuulanga.
Baho waja wafile wang'hali womtogola Kil-
isito wosonga kuzilibuligwa,
17 abaho tweye tuli wagima kipindi acho
tokwikigwa hamoja nao mna gamawingu
kuiting'hana na Mndewa kuulanga. Avo
siku zose tokala hamoja na Mndewa.
18 Avo muigangamize mmizoyo yenu kwa
mbuli zino.

5

Muitande kwa kubwela kwa Mndewa

1 Ndugu, hailondeka kuwandikila mbuli
ya vipindi na msimu wa kulawilila mbuli
zino,
2 kwavija mweye wenyego mojuwa goya
siku ya kubwela Mndewa, kwiza kwa kus-
inhukiza kamba mbavi viyokwiza ikilo.
3 Wanhu vondawalonge, “Kuna tindiwalo
na kuhola,” baho ubananzi wowezila kwa
kusinhukiza, kamba usungu wa kulela vi-
umwizila mtwanzi yoifungula mwana, na
wanhu hawahonyeka bule.
4 Lakini mweye mbwiga zangu, hamuli
mdiziza, avo siku ayo honda iwasinhukize
kamba viyokwiza mbavi.
5 Mweye mose mwa wanhu mukala
mdilenge, wanhu wa imisi. Tweye hatuli
wanhu wa ikilo hebu mdiziza.
6 Avo seketuwase utulo kamba wanhu
wayagwe, tukale meso na tuitiganye.
7 Wanhu wowasa ikilo, na walevi
wokoligwa ikilo.
8 Lakini tweye twa wanhu wa imisi, na
tuitiganye. Tuvale kutamanila na uno-
gelwa kamba kiwalo cha zuma cha kukim-
ila mhambaga na tamanilo jetu da kuwa
tokomboligwa kamba kofiya da zuma.
9 Kwavija Mulungu hatusagule
yatubanange kwa ng'hasiliki yake, ila
tuupate ukombozi kubitila Mndewa wetu
Yesu Kilisito,
10 yafile mbuli ya tweye muladi von-
dayabwele tukale nayo, tuwe tung'hali
wagima hebu tufa.
11 Avo, muigele moyo na kuitaza kamba
vimutenda sambi.

Mafundizo ga kimambukizo na ndamuso

12 Ndugu, lelo towapula, muwategeleze
goya waja iwosang'hana ng'hani hagati
yenu, waja wowalongoza na kuwafunzeni
mzimbuli za Mndewa.
13 Muwategeleze ng'hani na kuwanogela
mbuli ya sang'hano zao zootenda. Mukale
na tindiwalo hagati yenu.

14 Ndugu zetu, towamba kuwapula muwazume wanhu wanyeke, muwasamhuse waliduhu nguvu, muwataze wanyolile na fungeni umoyo kwa wanhu wose.
15 Loleni munhu yoyose sekeyamulihe miyage gehile kwa gehile, lakini kipindi chose muwambe kuitendela ganogile mweye kwa mweye na kwa wanhu wose.
16 Mudeng'helele siku zose,
17 siku zose mumpule Mulungu,
18 mumgwee nhogolwa Mulungu kwa mbuli zose. Vino avo viyolonda Mulungu kumwenu muugima wenu kwa kuilumba na Yesu Kilisito.
19 Sekemuikimile sang'hano ya Loho Yang'alile,
20 sekemuubeze usenga ulawa kwa Mulungu,
21 lakini zigezeni mbuli zose, togoleni kinogile.
22 Muinege na vinhu vose vihile.
23 Mulungu mwenyego iyotugwaa tindiwalo yawatende muwe wang'alile ng'hani na kwika unhu wenu na loho na mizoyo na lukuli kutali na ubananzi wowose, mna ikipindi cha kubwela Mndewa wetu Yesu Kilisito.
24 Heyo iyawakemile kosang'hana avo, kwavija kotenda kiyalongile.
25 Ndugu zetu, mutupulile kwa Mulungu.
26 Walamuseni wanhu wose wamtogole Kilisito kwa nzila ilagusa unogelwa.
27 Nowalagiza kwa udahi wa Mndewa muwasomele baluwa ino wanhu wose wamtogole Kilisito.
28 Ng'hekewa ya Mndewa wetu Yesu Kilisito ikale na mweye.

Baluwa ya Kabili ya Paulo kwa wanhu wa ako Sesalonike Ulongozi

Baluwa ya kabili kwa Wasesalonike yandikigwa na mtumigwa Paulo (Sula ya 1:1). Kandika baluwa ino kumwande kidogo toka viyandike 1 Sesalonike behi na mwaka wa 51 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Paulo kakala yang'hali Kolinto viyandike baluwa ino kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Sesalonike, kibumbila kiyasongile muumwanza wake wa kabili wa umishieni (Sang'h 17:1-10). Mna ikitabu cha Sang'hano za Iwatumigwa yolongigwa ikibumbila kikala na Wayahudi na Wagiliki wengi.

Kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Sesalonike walonda ng'hani kujuwa mbuli ya kipindi cha uhelelo na kubwela kabili kwa Kilisito, kwavija Paulo kandika ng'hani mbuli ayo mna zibaluwa zake kwa Wasesalonike kamba nusu ya baluwa ya kabili kwa Wasesalonike yolonga mbuli za kipindi cha uhelelo. Vivija Paulo kowazuma mbuli ya unyeke, kila munhu yasang'hane muladi yapate ndiya yake (Sula ya 3:6-10).

Mbuli zili mkitabu

Paulo kosonga baluwa yake kwa kuitambula mwenyego na wayage (Sula ya 1:1-2).

Abaho komgwaa nhogolwa Mulungu mbuli ya kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Sesalonike na kowapulila (Sula ya 1:3-12).

Mna isula ya 2 Paulo kolonga mbuli ya kipindi cha uhelelo.

Abaho kowazuma wanhu mbuli ya unyeke na viilondeka kusang'hana (Sula ya 3:1-15).

Paulo komambukiza kwa kuwalamusa kabili kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu (Sula ya 3:16-18).

1 Niye Paulo, Sila na Timoseo, towandikila mweye wanhu mumtogole Kilisito ako Sesalonike, wanhu zake Mulungu Tataetu na Mndewa Yesu Kilisito.

2 Mulungu Tataetu na Mndewa Yesu Kilisito wawagwee ng'hekewa na tindiwalo.

Nhaguso vonda yabwele Kilisito

3 Ndugu zetu, siku zose tolondeka kumgwaa nhogolwa Mulungu mbuli ya mweye. Avo, vinoga kumgwaa nhogolwa, kwavija kumtamanila kwenu kukula ng'hani na kuinogela kwenu kongezeka ng'hani.

4 Lekaavo tweye toigodela mweye mna ivibumbila va wanhu wa Mulungu wamtogole Kilisito. Toigodela kugangamala kwenu na kutogola kwenu kubitila madununzo gose na magayo gomupata.

5 Gano gose golagusa kuwa Mulungu kotagusa kamba viilondeka, na kulawa baho mofaya Muundewa wake umuugaiya mbuli yake.

6 Mulungu kotenda vinogile, kowagaza waja wowatenda mweye mugaye,

7 kowatenda mweye mugaiye musamhuke, na tweye vivija. Kotenda vino kipindi Mndewa Yesu vonda yalawilile kulawa kuulanga hamoja na wasenga zake wa kuulanga weli na nguvu.

8 Na kokwiza na moto ukwaka, kuwatagusa waja wamulemile Mulungu na waja iwolema kuigoga Mbuli Inogile ya Mndewa wetu Yesu.

9 Nhaguso yao yokuwa kubanangigwa kwa mazuwa gose, na kwikigwa kutali kulawa haulongozi ha Mndewa na kulawa muukulu wa nguvu zake.

10 Mna isiku vondayeze Mndewa kubokela ukulu kulawa kwa wanhu zake na kutegelelezigwa kulawa kwa wanhu wose wamtogole, na mweye vivija mokuwa hagati yao kwavija muutogola usenga utuwalongele.

11 Lekaavo towapulila kwa Mulungu siku zose. Tompula Mulungu wetu yawatende mufaye muugima uyawakemele mukale. Tompula kwa udahi wake yatende kusulukila kwenu kuwe kutenda ganogile na kumambukiza sang'hano yenu ya kutamanila.

12 Abaho, twaga da Mndewa wetu Yesu dopata ukulu kulawa kumwenu na mweye mopata ukulu kulawa kumwake, kwa ng'hekewa ya Mulungu wetu na Mndewa Yesu Kilisito.

2

Munhu ayo yehile

1 Mbuli ya kubwela kwake Mndewa wetu Yesu Kilisito na mting'hano wetu mgameso gake, ndugu zangu nowapuleni,

2 sambi munyunyuwale himahima mmizoyo yenu hebu kunyawanyawa, kwavija yolongigwa kuwa siku ya Mndewa ivika. Yodahika kuwa wanhu wogesa tulonga mbuli ino vitukalile tolagula hebu kuwapetela wanhu hebu twandika mna ibaluwa.

3 Sekemutogole munhu yoyose yawavizile kwa kinhu chochose. Kwavija siku ayo hondaize mbaka tanhu wanhu bwando wamuleme ng'hani Mulungu na ayo yehile yoneke, ayo yekigwe kwa kubanangigwa.

4 Kovilema vinhu vose wanhu wovitambikila na kuvikema mulungu na koika mwenyego uchanha mwa kila kinhu. Baho

kokwingila na kukala Mng'anda ya Mulungu na kulonga heyo ayo Mulungu.
5 Vino, hamukumbuka, ving'halile na
mweye niwalongela gano gose?
6 Lakini hana kinhu kimgomesa sambi
sekeyalawilile, na mweye mukijuwa kinhu
acho. Avo mna ikipindi kikigwe ayo munhu
yehile kokoneka.
7 Avo nguvu ihile ya munhu ayo yehile
isonga kusang'hana kwa kinyelegezi,
lakini haikoneka mbaka ija yoigomesa
yasegezigwe.
8 Baho munhu ayo yehile kokoneka,
lakini Mndewa Yesu vondayabwele
komkoma kwa mhumuzi ilawa mumulomo
wake na kumbananga kwa mng'alo wa
kwiza kwake.
9 Munhu ayo yehile kokwiza na nguvu za
Mwenembago na kutenda kila unzonza na
vifukuzi va uvizi,
10 na kusang'hanila kila uvizi kwa
waja wopotela. Awo wopotela kwavija
hawaubokele na kuunogela ukweli muladi
wakomboligwe.
11 Avo Mulungu kaweka hasi mwa inguvu
ya kuviziligwa muladi wautogole uvizi.
12 Avo wose walemile kuutogola ukweli,
lakini wodeng'helela gehile, wotagusigwa.

Musaguligwa mukomboligwe

13 Tolondeka kumgwaa nhogolwa
Mulungu kipindi chose mbuli ya mweye,
ndugu, munogeligwe na Mndewa. Kwavija
kulawa haichanduso mukomboligwa kwa
nguvu ya Loho wake, kawatenda mweye
wanhu zake wang'alile kwa kutamanila
kwenu mna ikweli.
14 Mulungu kawakemeleni mbuli ino ku-
bitila Mbuli Inogile ituwapetele mweye,
kawakemeni muwe na fungu muukulu wa
Mndewa wetu Yesu Kilisito.
15 Avo ndugu zetu, gangamaleni na
kugagoga mafundizo gatuwafunzile kwa
kuwapetela na gatuwandikile.
16 Tompula Mndewa wetu Yesu Kilisito
mwenyego na Mulungu Tataetu, yatuno-
gele, na mna ing'hekewa katugela moyo
siku zose na tamanilo dinogile,
17 yawasamhuse mizoyo yenu na kuwa-
gangamiza siku zose kusang'hana na ku-
longa ganogile.

3

Mutupulile kwa Mulungu

1 Kukimambukizo, ndugu, tupulileni
kwa Mulungu muladi usenga wa Mndewa
wenele himahima na ubokeligwe goya
kamba vija viikalile kumwenu.
2 Vivija tupulileni kwa Mulungu
yatukombole kulawa mmakono ga wanhu
wehile, kwavija siyo kila munhu kotogola
usenga uno.
3 Lakini Mndewa kotamaniligwa, kowa-
gangamiza mizoyo yenu na kowahonya ku-
lawa mmakono ga ija Imdumuka.
4 Na Mndewa kotutenda tutamanile kuwa
mogagoga gaja gatuwafunzile na mogen-
delela kutenda vivo.
5 Mndewa yailongoze mizoyo yenu ku-
ujuwa unogelwa wa Mulungu na kufunga
umoyo kugaligwe na Kilisito.

Viilondeka kusang'hana

6 Ndugu zangu, kwa twaga da Mndewa
wetu Yesu Kilisito tomulagizani muinege
na wanhu wose wamtogole Yesu kuno
wanyeke na hawalonda kugagoga gaja
gatuwafunzile.
7 Mweye wenyego mujuwa goya kuwa
molondeka kusang'hana kamba tweye.
Tweye vitukalile na mweye hatukalile
wanyeke bule,
8 na hatudile lujo lwa munhu yoyose
bila kumulipa, lakini tugaya kusang'hana
imisi na ikilo muladi seketuwe mizigo kwa
munhu yoyose kumwenu.
9 Tutenda vino siyo kwavija hatulon-
deka kutazigwa na mweye, ila tutenda
vivo kamba kilaguso kumwenu, mutuk-
weleleze.
10 Vitukalile na mweye tukala tuwalonge-
leni, “Munhu yoyose yolema kusang'hana
sekeyaje.”
11 Tolonga vino kwavija tuhulika kamba
kuna wanhu wayagwe hagati yenu
wanyeke, hawatenda kinhu chochose ila
woigela mzisang'hano za wanhu wayagwe.
12 Kwa twaga da Mndewa Yesu Kilisito
towalagiza wanhu awo na kuwazuma
wakale kamba viilondeka na wasang'hane
wapate lujo lwao wenyego.
13 Lakini mweye ndugu, sekemudonhe
kutenda ganogile.
14 Yodaha kuwa, ako kuna munhu yonda
yaleke kuugoga usenga uno unyandike,
yahawa kuko, muloleni goya munhu ayo
na sekemuilumbe nayo, muladi yagwe
kinyala.
15 Lakini sekemumtende munhu ayo
kamba munhu yawehile, ila mumzume
kamba miyenu.

Mbuli za kimambukizo

16 Mndewa mwenyego yogala tindiwalo,
yawagwelele tindiwalo kipindi chose kwa
nzila zose. Mndewa yakale na mweye
mose.
17 Niye Paulo nowalamusa, kwa mkono
wangu mwenyego nokwandika vino, vino
avo nikaga kilaguso mzibaluwa, vivo
nyandikaga.
18 Ng'hekewa ya Mndewa wetu Yesu Kil-
isito ikale na mweye mose.

Baluwa ya Ichanduso ya Paulo kwa Timoseo

Ulongozi

Kitabu kino cha Timoseo wa ichanduso ni baluwa yandikigwe na mtumigwa Paulo kwa mwanahina wake Timoseo. Baluwa ino kwa Timoseo yogesigwa yandikigwa mna imiyaka ya 62-64 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Yogesigwa ikala kipindi cha kuuhelelo cha ugima wa Paulo. Paulo kakala yailumbile ng'hani na Timoseo na kamkema mwanage miyanza mingi (Fil 2:22, sula ya 1:2, 1:18).

Ino ayo baluwa ya ichanduso mna izibaluwa nne za Paulo ziyandike kwa munhu imoja imoja badala ya kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu. Baluwa ndatu ziyagwe ni 2 Timoseo na Tito na Filimoni. Baluwa ya ichanduso kwa Timoseo imema mafundizo ga viilondeka kumtambikila Mulungu kwa wanhu wamtogole Yesu (Sula ya 2:1-15) wanhu wolondeka kuwalongoza wayao wamtogole Yesu (Sula ya 3:1-13) na kuwazuma mbuli ya wafundiza wa uvizi (Sula ya 1:3-11, 4:1-5, 6:2-5). Mbuli ino yolagusa Paulo viyakalile komfunza Timoseo yawe mulangulizi wa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu. Baluwa ya ichanduso kwa Timoseo ina mbuli nyingi za kuwataza walangulizi wa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu mna ikipindi chetu wadahe kusang'hana mna ivibumbila.

Mbuli zili mkitabu

Paulo kosonga kwa kumulamusa Timoseo (Sula ya 1:1-2).
Abaho komzuma Timoseo mbuli ya wafundiza wa uvizi (Sula ya 1:3-11).
Paulo kogendelela kusimulila viyomgwaa nhogolwa Yesu Kilisito (Sula ya 1:12-19).
Abaho komulagiza Timoseo mbuli ya kumtambikila Mulungu na walangulizi wa wanhu wamtogole Yesu (Sula ya 2-3).
Paulo komambukiza baluwa yake kwa kumgwaa Timoseo mafundizo ga kimambukizo (Sula ya 4-6).

1 Niye Paulo, namtumigwa wa Yesu Kilisito kwa lagizo da Mulungu Mkombola wetu na Yesu Kilisito itumulolela.

2 Nokwandikila gweye Timoseo mwanangu kweli mna ukutamanila, Mulungu Tataetu na Mndewa wetu Yesu Kilisito wakugwee ng'hekewa na bazi na tindiwalo.

Kuwazuma mbuli ya mafundizo ga uvizi

3 Nolonda ukale ako Efeso, kamba vinikupulile ving'halile muumwanza wa kuchola ako Makedonia, kwavija wanhu wayagwe ako wofundiza mafundizo ga uvizi, kolondeka uwalagize waleke.

4 Walongele waleke kulonga simo na msafa mtali wa matwaga ga wahenga, avo vogala kuibamilila na hazidaha kusang'hanila kija kiyolonda Mulungu, kidaha kujuwika kwa kutamanila.

5 Kilamuso cha lagizo jangu dino ni kugala unogelwa ulawa muumoyo unogile na moyo uleka kukutagusa kuwa kubananga na kutamanila kwa ukweli.

6 Wanhu wayagwe wabwela kukisogo na wagiza nzila zao zinogile kwa kusimulila mbuli za ubozi.

7 Wolonda kuwa wafundiza Malagizo ga Musa, lakini hawazijuwile mbuli zao wenyego hebu mbuli ziwolonga kwa kugangamala.

8 Tojuwa kamba Malagizo ganoga kamba gahasang'haniligwa vigalonda.

9 Tolondeka tujuwe kamba Malagizo hagekigwe kwa wanhu wotenda ganogile, lakini kwa hewo wobena Malagizo na wotenda gehile na wanhu hawamtegeleza Mulungu na hewo wotenda nzambi na kwa hewo hawamtambikila Mulungu hebu hawatogola chochose na kwa hewo wowakoma tata zao hebu mama zao na kwa hewo wakomaji,

10 gekigwa kwa wagoni na wafilaji na wauzaji wa wanhu na wavizi na hewo woiduila uvizi hebu wotenda mbuli hazigalile na mafundizo ga ukweli.

11 Mafundizo gago golawa mna Imbuli Inogile ya Mulungu mkulu, yeli na kila kinhu yanigwelele niye niwapetele wanhu.

Kumgwaa nhogolwa Mulungu kwa bazi jake

12 Nomgwaa nhogolwa Yesu Kilisito Mndewa wetu yanigwelele nguvu kwa sang'hano yangu. Nomgwaa nhogolwa kwa kunhenda niye nifaye na kanisagula nimsang'hanile.

13 Hamoja kuko umwaka nimulonga vihile, nimdununza na nimuliga, lakini Mulungu kanyonela bazi kwavija ng'hala naduhu kutamanila na sijuwile kinhendile.

14 Avo, kangwaa ng'hekewa ng'hani na kanigwaa kutamanila na unogelwa uli wetu kwa kuilumba na Yesu Kilisito.

15 Ulonzi uno wa kweli, tena unoga kutogoligwa, Yesu Kilisito keza mwiisi kuwakombola wanhu wene nzambi, na niye nhenda nzambi kubanza wose.

16 Lakini Mulungu kamema bazi muladi Yesu Kilisito yalaguse kufunga moyo kwake kumwangu niye nitendile nzambi kubanza wose, kamba kilaguso kwa wanhu wose

wonda wamtogole kuko kumwande na kupata ugima wa mazuwa gose.

17 Kumwake heyo yeli Mndewa siku zose, hafa na hakoneka, yeli Mulungu yaiyeka, nhogolwa na ukulu vake heyo siku zose! Ona.

18 Mwanangu Timoseo nokugwaa lagizo dino, kulawa mna zimbuli zilongigwe na wanhu wa Mulungu baho umwaka mbuli yako. Sang'hanila mbuli zizo kamba mgoha wa kuitowela goya Mbuli Inogile,

19 na goga kutamanila kwako na moyo wako uleka kukutagusa kamba kubananga. Wanhu wayagwe wagaleka higo na wabananga kutamanila kwao.

20 Mna iwanhu awo wamumo Humenayo na Alekizanda waniwataguse kwa kuwagela mmakono ga Mwenembago, muladi wafunzigwe sambi wamulige Mulungu.

2

Mafundizo ga kumtambikila Mulungu

1 Tanhu, mulongeleni Mulungu gaja gomulonda, mumpule Mulungu na muwapulile wanhu wayagwe na mumgwee nhogolwa kwa sama ya wanhu wose,

2 mpuleni Mulungu kwa sama ya wandewa na wanhu wose wayagwe weli na ukulu mziisi, muladi tukale na tindiwalo na tukale moyo hole na kumdumba Mulungu na kutenda ganogile.

3 Mbuli ayo inoga na yomnogela Mulungu Mkombola wetu,

4 yolonda wanhu wose wakomboligwe na waujuwe ukweli.

5 Kwavija hana Mulungu imoja na hana imoja yotenda Mulungu na wanhu wailumbe, munhu ayo Yesu Kilisito,

6 yailavile mwenyego kutenda wanhu wose wakomboligwe, mbuli ino ayo iyalaguse Mulungu mna ikipindi kinogile.

7 Lekaavo nhumigwa kamba mtumigwa na mfundiza kwa wanhu haweli Wayahudi, kuwapetela usenga wa kutamanila na ukweli. Niye siviza bule, nolonga ukweli!

8 Avo mwahaiting'hana kumtambikila Mulungu, nolonda wanhu wailavile kwa Mulungu na wodaha kwinula makono gao na kumpula Mulungu bila kugevuzika hebu bamila.

9 Vivija nolonda watwanzi wavale goya viwalo vao na wawe na nzewele, siyo kwa kugesa kuluka mvili kwa zahabu na lulu hebu viwalo va bei ng'hulu,

10 lakini kwa sang'hano zinogile, kamba viilondeka kwa watwanzi womtambikila Mulungu.

11 Watwanzi wolondeka wanyamale kipindi munhu iyagwe kolonga na waifunze kwa uhole.

12 Niye siwatogolela bule watwanzi wafundize hebu wawe na ukulu kwa wambigalo, wolondeka wanyamale kipindi munhu iyagwe kolonga.

13 Kwavija Adamu heyo yasongile kumbigwa, abaho Hawa.

14 Vivija siyo Adamu ayo yaviziligwe ila mtwanzi ayo yaviziligwe na kabena lagizo da Mulungu.

15 Lakini mtwanzi kokalizigwa kipindi viyolela wana, kamba yahagendelela kukala kwa kutamanila na kung'ala na unogelwa na kwa kutenda gago gose kwa kugesa vinogile.

3

Walangulizi wa wanhu wamtogole Yesu

1 Ulonzi uno wa ukweli, munhu yosulukila kuwa mulangulizi wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu, kosulukila sang'hano inogile.

2 Mulangulizi wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu kolondeka sekeyalongigwe vihile na wanhu, kolondeka yawe na mwehe imoja, yailongoze mwenyego na yawe na nzewele, yawe kotegelezigwa na yawagoneke wanhu baki mng'anda mmwake na yadahe kufundiza wanhu.

3 Sekeyakoligwe hebu ndwagi, lakini yawe muhole na kukala moyo hole na wanhu, kolondeka sekeyazinogele sente.

4 Kolondeka yawe munhu yodaha kuwalongoza goya wanhu wa mng'anda mmwake na kuwatenda wanage wamtegeleze kwa kila kinhu.

5 Kamba munhu hadaha kuwalongoza goya wanhu wa mng'anda mmwake, kodahaze kuwalola goya wanhu wa Mulungu?

6 Kolondeka sekeyawe munhu yamtogole Yesu sambi sambi, kwavija kodaha kuitapa na kutagusigwa kamba viyatagusigwe Mwenembago.

7 Kolondeka yawe munhu yotegelezigwa na wanhu weli kunze ya mting'hano wa wanhu wamtogole Yesu, muladi sekeyehuligwe na kwingila mumtego wa Mwenembago.

Watazaji wa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu

8 Watazaji wa wanhu wamtogole Yesu wolondeka wawe na tabiya inogile na watamaniligwe, sekewang'we ng'hani hebu umelo wa sente.

9 Wolondeka wagoge ukweli wa kutamanila ugubuligwe kwa mizoyo ileka kutagusa kuwa wabananga.

10 Tanhu wolondeka wagezigwe, wahakoneka wofaya wasang'hane kamba watazaji wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu.

11 Vivija wehe zao wolondeka wawe na
tabiya inogile sekewawalonge wanhu vi-
hile, wailongoze wenyego na wotenda gaja
gawalongile mzimbuli zose.
12 Mtazaji wa kibumbila cha wanhu
wamtogole Yesu yawe na mwehe imoja
na yadahe kuwalongoza goya wanage na
wanhu wose wokala mng'anda yake.
13 Watazaji wosang'hana goya sang'hano
yao, wodaha kwima goya na wodaha ku-
longa kwa kugangamala mbuli ya kuta-
manila kwao kwa Yesu Kilisito.

Ukweli ugubuligwe

14 Vinikwandika baluwa ino, nogesa
kwiza kumwako sambi baha.
15 Lakini nahakawa, baluwa ino yowa-
longela vija viilondeka tweye tusang'hane
mna ing'anda ya Mulungu nayo ayo wanhu
wamtogole Mulungu yeli mgima, yeli
mhanda na chandusilo cha ukweli wose.
16 Kuduhu shaka mbuli ya vinhu vi-
fisigwe va kutamanila kwetu.
Koneka mulukuli lwa kiunhu,
kalagusigwa na Loho Yang'alile kuwa ko-
tenda ganogile,
koneka na wasenga wa kuulanga.
Mbuli zake zipetigwa mziisi zose,
katogoligwa mwiisi yose,
kagaligwa kuulanga.

4

Wafundiza wa uvizi

1 Loho Yang'alile kolonga fulu ipile kuwa
baho kumwande wanhu wayagwe woleka
kutamanila, na wozitegeleza loho za uvizi
na kugoga mafundizo ga vinyamkela.
2 Mafundizo kamba gago gogaligwa
na wanhu wanafiki na wavizi, mizoyo
yao ileka kuwatagusa kuwa wabananga
isomigwa na zuma da moto.
3 Wanhu awo wofundiza kuwa
havinogile kusola na kuja lujo fulani.
Lakini Mulungu kaumba vinhu vose
vidigwe na vibokeligwe kwa kumgwaa
nhogolwa na awo wamtogole Yesu na
kujuwa ukweli.
4 Kila kinhu kiyaumbile Mulungu kinoga,
kuduhu kilondeka kulemigwa, lakini
kila kinhu chobokeligwa kwa kumgwaa
nhogolwa Mulungu,
5 kwavija imbuli ya Mulungu na kumpula
votenda kinhu acho kitogoligwe na Mu-
lungu.

Msang'hanaji yanogile wa Yesu Kilisito

6 Kamba uhawagwaa mafundizo
gano wanhu wamtogole Yesu, kokuwa
msang'hanaji yanogile wa Yesu Kilisito na
uhagendelela kukula kiloho kwa mbuli
za kutamanila na mafundizo ga ukweli
gaukweleleze.
7 Iteganyeni na simo hazili mna ukuta-
manila na zaduhu kinhu. Izoweze kukala
muugima wa kumgwaa ukulu Mulungu.
8 Mazoezi galukuli ganoga, lakini kukala
kwa kumnogeza Mulungu kunoga ng'hani,
kwavija kotwikila ugima wa sambi na wa
kuko kumwande.
9 Ulonzi awo wa ukweli na wolondeka
kutogoligwa.
10 Tweye toiyoha kusang'hana ng'hani,
kwavija tomulolela Mulungu yeli mgima,
Mkombola wa wose na ng'hani ng'hani kwa
hewo wamtogole Yesu.
11 Uwalagize na uwafunze mbuli azo.
12 Sekeutogole munhu yakubeze kwavija
gweye kwa mbwanga, lakini uwe kilaguso
kwa wanhu wamtogole Yesu, kwa ulonzi
wako na sang'hano zako na unogelwa wako
na kutamanila kwako na ugima unogile.
13 Mbaka vondanize, sang'hanila kipindi
chako kwa kusoma Maandiko Gang'alile
mgameso ga wanhu na kuwapetela wanhu
na kuwafundiza.
14 Sambiuileme nhunza ya Loho
Yang'alile ili mgati mmwako, yuug-
weleligwe kubitila mbuli za wavele za
ulaguzi viwakwikile makono gao.
15 Gesa goya kwa sama ya mbuli azo na
uzisang'hane muladi kugendelela kwako
koneke na wanhu wose.
16 Uiteganye mwenyego na mafundizo
gako. Gendelela kusang'hana mbuli
zino, kwavija uhasang'hana koikombola
mwenyego na waja wokutegeleza.

5

*Viilondeka kukala na wayago wamto-
gole Kilisito*

1 Sekeumkomhokele munhu mvele,
lakini umzume kamba tatako. Watendele
wabwanga wayago kamba ndugu zako.
2 Watendele watwanzi wavele kamba
mama zako na watendele wandele kamba
lumbu zako, bila kuwasulukila.
3 Walolese goya wagane waliduhu kinhu
chochose.
4 Lakini kamba mgane kana wana hebu
wazukulu, awo wolondeka kuwalola goya
wanhu wa mng'anda mmwao kamba viy-
olonda Mulungu. Kwa kutenda vivo kamba
wowalipa tata zao na mama zao na wavele
wao, kwa gaja gawawatendele, kwavija
mbuli ayo yomnogela Mulungu.
5 Mgane yeli yaiyeka, yaliduhu munhu
wa kumulolesa, ayo komulolela Mulungu
na kogendelela kumpula Mulungu yamtaze
imisi na ikilo.
6 Lakini mgane yokala kwa ugima
wa kumnogela mwenyego kafa kamala,
hamoja yang'hali mgima.

7 Walagize wanhu awo wasang'hane
mbuli azo, avo munhu yoyose sekeyawa-
longe vihile.
8 Kamba munhu yoyose hawatonga
wanhu wa lukolo lwake, ng'hani ng'hani
awo weli mng'anda mmwake, munhu ayo
kakubeza kutamanila na keha ng'hani
kubanza imunhu hamtogola Yesu.
9 Sambiujandike twaga da mgane mna
ikitabu cha matwaga ga wagane mbaka
yavikize miyaka malongo sita. Vivija yawe
mwehe wa mbigalo imoja.
10 Yawe na tabia inogile, yawe mtwanzi
yawalelile goya wanage, yawe mbokela
wageni, yawe muhole na kowasang'hanila
wanhu wayagwe wamtogole Yesu, yawe
munhu yowataza wayagwe mna gam-
agayo, na yailave mwenyego kutenda
ganogile.
11 Sekemuwengize mkibumbila wagane
wandele, kwavija wahasulukila kusoligwa,
womuleka Kilisito,
12 avo woitagusa wenyego kwa kubena
lagizo diwalongile.
13 Vivija wagane kamba awo wosonga
kuwa wanyeke na wokwanga mzikae za
wanhu kipindi chose na kulonga mbuli
hawalondigwa kwa kuwalonga vihile
wanhu na kuigela mzimbuli za wanhu
wayagwe.
14 Avo niye ninogeligwa ng'hani wagane
wandele wasoligwe na walele wana, na
wakalize goya ng'anda zao, avo seketuwag-
wee wanhu watwihile kilamuso cha ku-
longa vihile.
15 Kwavija wagane wayagwe wahinduka
na kumkweleleza Mwenembago.
16 Kamba mtwanzi yoyose yamtogole
Yesu kana wagane mulukolo lwake,
kolondeka yawalolese na sekeyawagwee
mzigo kibumbila cha wanhu wamtogole
Yesu, avo wanhu wamtogole Yesu wadahe
kuwalolesa wagane waliduhu wanhu wa
kuwataza.
17 Wavele wowalongoza wanhu wamto-
gole Yesu wosang'hana vinogile, wolon-
deka wapate fungu kulu, ng'hani ng'hani
waja wosang'hana ng'hani kuwapetela
wanhu na kuwafundiza.
18 Kwavija Maandiko Gang'alile golonga,
“Sekeumfunge ng'ombe mulomo waham-
sang'hanila kuhulula uhemba.” Vivija go-
longa, “Msang'hanaji yagweleligwe fungu
jake.”
19 Sekeutegeleze vitala vilavigwa kwa
mvele yowalongoza kibumbila cha wanhu
wamtogole Yesu mbaka vigaligwe na
wanhu wabili hebu wadatu wavonile.
20 Wanhu wose wotenda nzambi,
wazume mgameso ga wanhu, muladi
wanhu wayagwe wadumbe.
21 Nokulagiza mgameso ga Mulungu na
mgameso ga Yesu Kilisito na mgameso ga
wasenga wang'alile wa kuulanga, gagoge
gano ganikulongele, bila kutagusa kwa ku-
lola kihanga cha munhu yoyose hebu kula-
gusa unogelwa ng'hani kwa munhu yoyose.
22 Sekeulopole kumwikila makono
munhu yoyose yailavile kumsang'hanila
Mndewa. Sekeuilumbe na munhu yoyose
mzinzambi. Ukale kwa kumnogela
Mulungu.
23 Sambiung'we mazi gaiyeka, lakini
ung'we divai mbuli ya inda yako, kwavija
kolumwa lumwa.
24 Nzambi za wanhu wayagwe zokoneka
kunze kunze, wang'hali hawanatagusigwa.
Lakini nzambi za wanhu wayagwe
zokoneka kumwande.
25 Vivo ili, kwa ganogile gokoneka
kunze kunze na hata kamba hagakoneka
hagadaha kufisigwa.

6

1 Waja weli watumwa wolondeka wawa-
tegeleze wakulu zao kwa kila mbuli, muladi
wanhu sekewadilige twaga da Mulungu na
mafundizo getu.
2 Watumwa weli na wakulu wamtogole
Yesu sekewawabeze, kwavija sambi
wose wotogola Kilisito. Wolondeka
wawasang'hanile vinogile, kwavija waja
womweda kwa sang'hano yao ni wanhu
wamtogole Yesu awo wowanogela. Uwa-
fundize na uwapetele wanhu mbuli zino.

Mafundizo ga uvizi

3 Munhu yoyose yofundiza viyagwe na
hazitogola mbuli za ukweli za Mndewa
wetu Yesu Kilisito na vivija hagatogola ma-
fundizo ga Mulungu wetu,
4 munhu ayo kamema magoda na ha-
juwa kinhu chochose. Ayo mtatali wa
kuibamilila na ndwagi mbuli ya mbuli,
mbuli azo zogala migongo, kugomba, ma-
ligo na magesa gehile,
5 na kuibamilila siku zose kwa wanhu
wabanangike nzewele na waduhu ukweli
na wogesa kuwa kumsang'hanila Mulungu
ayo nzila ya kupata ugoli.
6 Ona, kumsang'hanila Mulungu kom-
tenda munhu yawe mgoli kamba yahenela
na vinhu viyalinavo.
7 Hatugalile kinhu chochose mwiisi wala
honda tusegele na kinhu chochose.
8 Avo twahawa na lujo na viwalo, tolon-
deka twenele navo.
9 Lakini waja wolonda kuwa wagoli wok-
wingila mna ukugezigwa na wonamata
mumtego wa kusulukila vinhu kwa ubozi,
navo vowakwega mbaka kuna ukunangika
na kufa.

10 Kwavija kuzinogela sente ng'hani
acho chanduso cha nzambi zose. Wanhu
wayagwe wasulukila ng'hani kupata sente
mbaka wapotela kutali na tamanilo na
mizoyo yao imema kunyunyuwala ng'hani.

*Paulo komulongela Timoseo viyolon-
deka kutenda*

11 Lakini gweye munhu wa Mulungu,
vigwale vinhu vose avo. Goga kutenda
goyolonda Mulungu, kumgwaa ukulu
Mulungu, kutamanila, unogelwa, kubetela
kwa kufunga umoyo na uhole.
12 Wamba ng'hani kugahuma magayo
goupata mbuli ya kutamanila kwako, mu-
ladi upate ugima wa mazuwa gose. Kwavija
ugima uno awo uyakukemele Mulungu vi-
utogole kumtamanila Kilisito mgameso ga
wanhu wengi wakalile aho.
13 Nokulagiza mgameso ga Mulungu,
yovigwaa ugima vinhu vose, na nokulagiza
mgameso ga Yesu Kilisito, yalongile kwa
mulomo wake mbuli ya tamanilo jake
mgameso ga Pontio Pilato,
14 nokulagiza ugagoge malagizo na ku-
gategeleza goya mbaka siku dija vonda yab-
wele Mndewa wetu Yesu Kilisito.
15 Yesu kolawilila mna ikipindi kinogile
kikigwe na Mulungu, yofaya kutogoligwa
na yeli yaiyeka Mtawala, Mndewa wa iwan-
dewa na Mkulu wa iwakulu.
16 Heyo yaiyeka yeli mgima siku zose,
yakalaga kuna umulenge uleka kuvikigwa
na munhu. Kuduhu munhu yamonile,
kuduhu yodaha kumona. Kumwake uwe
ukulu na kutegelezigwa siku zose! Ona.
17 Walagize wanhu weli wagoli wa vinhu
va mwiisi ino sekewaitape, na kulolela
vinhu avo, lakini wamulolele Mulungu yeli
na moyo unogile yotugwaa kila kinhu tu-
deng'helele.
18 Walagize watende ganogile, wawe
wagoli kwa kutenda ganogile, wawe na
moyo unogile na watogole kuwagwaa
wayagwe vinhu vao.
19 Kwa kutenda vivo woikila ngama in-
ogile kuko kumwande, avo wadahe kupata
ugima, uli ugima wa ukweli.
20 Gweye Timoseo, vilole goya vose viug-
weleligwe uvilolese. Iteganye na ulonzi wa
chaka chaka na kuibamilila kwa mbuli za
kibozi, mbuli azo wayagwe wozikema kwa
uvizi “Ubala.”
21 Kwavija wanhu wayagwe waitenda
kuwa na ubala awo na kukimambukizo wa-
giza kutamanila.

Ng'hekewa ya Mulungu ikale na mweye
mose.

Baluwa ya Kabili ya Paulo kwa Timoseo

Ulongozi

Kitabu cha kabili kwa Timoseo ni baluwa ya kabili ya mtumigwa Paulo kwa mwanahina wake Timoseo. Baluwa ya kabili kwa Timoseo yandikigwa mna ikipindi behi na uhelelo wa ugima wa Paulo. Kipindi acho Paulo kakala mkifungo ako Lumi (Sula ya 1:16). Paulo kakala yailumbile ng'hani na Timoseo na kamkema mwanage (Fil 2:22, 1 Tim 1:2, 1:18).

Ino ayo baluwa iyagwe mna izibaluwa nne za Paulo ziyandike kwa munhu imoja imoja badala ya kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu. Baluwa ndatu ziyagwe azo 1 Timoseo na Tito na Filimoni. Kipindi baluwa ya kabili kwa Timoseo yokwandikigwa wanhu wamtogole Yesu wakala wodununzigwa mwiisi ya Lumi. Sengine kino acho kilamuso cha Paulo kukala mkifungo na kamulagiza Timoseo yafunge umoyo mbuli ya kugaya kwake. Kamba viikalile kwa baluwa ya ichanduso kwa Timoseo, Paulo komzuma ng'hani Timoseo mbuli ya wafundiza wa uvizi (1 Tim 1:16-18). Vivija komulongela Timoseo kuwa kokuwa na kipindi kidala ako kumwande (Sula ya 3:1).

Mbuli zili mkitabu

Paulo kosonga kwa kumulamusa Timoseo na kumgela moyo (Sula ya 1:1-18).

Abaho komulongela yafunge umoyo (Sula ya 2:1-13).

Abaho komulagiza malagizo gayagwe mbuli ya kumtamanila Kilisito (Sula ya 2:14-26).

Abaho komzuma mbuli ya mbuli za ako kumwande na viilondeka kutenda (Sula ya 3:1-4:8).

Paulo komambukiza kwa kumulagiza Timoseo heyo mwenyego (Sula ya 4:9-24).

1 Niye Paulo, namtumigwa wa Yesu Kilisito kwa kulonda Mulungu, nhumigwa niwalongele wanhu ugima uja ulongigwe na Mulungu kotugwaa kwa kuilumba na Yesu Kilisito.

2 Nokwandikila gweye Timoseo mwanangu inikunogela ng'hani.

Mulungu Tataetu na Mndewa wetu Yesu Kilisito wakugwee ng'hekewa na bazi na tindiwalo.

Paulo komgela moyo Timoseo

3 Nomtogola Mulungu, inimsang'hanila kwa moyo uleka kunitagusa kuwa nibananga kamba viwatendile wahenga zangu. Nomtogola vinikukumbuka gweye siku zose mna ukumpula kwangu imisi na ikilo.

4 Nogakumbuka mahozi gako na nolonda kukona, muladi nimeme deng'ho.

5 Nokumbuka kutamanila kwako kwa ukweli, kutamanila kuwakalile nako bibi yako Loisi na mamako Enike, nojuwa kuwa na gweye vivija kunako.

6 Kwa mbuli ino nokukumbusa uikong'heze nhuza iyakugwee Mulungu vinikwikile makono gangu.

7 Kwavija Loho Yang'alile iyatugwee Mulungu hatugela bwembwe, lakini kotugwaa nguvu na unogelwa na kuilongoza wenyego.

8 Avo sekeukone kinyala kuwalongela wanhu mbuli ya Mndewa, na sekeukone kinyala kuilumba na niye mfungwa wake, lakini ilumbe na niye mna ukugaya mbuli ya Mbuli Inogile, kamba Mulungu viyokugwaa nguvu ya kutenda vivo.

9 Mulungu katukombola na katukema tuwe wanhu zake, siyo mbuli ya gaja gatusang'hane, lakini mbuli ya magesa gake mwenyego na ng'hekewa yake. Isi ing'hali hainaumbigwa katugwaa ng'hekewa kubitila Yesu Kilisito.

10 Lakini sambi ng'hekewa yake igubuligwa kumwetu kubitila kwiza kwa Mkombola wetu Yesu Kilisito. Kauhuma udahi wa ifa, na kubitila Mbuli Inogile kaugubula ugima uliduhu ifa.

11 Mulungu kanisagula niwe mtumigwa na mfundiza, niwapetele wanhu Mbuli Inogile.

12 Kwa mbuli ayo, nodununzika kamba vino, lakini sikona kinyala, kwavija nimjuwa inimtamanila, na nomjuwa goya kodaha kukika goya kija kiyanigwee mbaka siku dija da kubwela kwake.

13 Zigoge mbuli za ukweli zinikufundize kamba kinhu kinogile cha kukweleleza, na usigale mna ukutamanila na unogelwa uli mna ukuilumba na Yesu Kilisito.

14 Kinhu kija kiugweleligwe, ukilolese kwa udahi wa Loho Yang'alile, yokala mgati mmwetu.

15 Gweye kojuwa kamba wanhu wose wamtogole Yesu wokala Asiya hamoja na Figelo na Helimogene wandeka.

16 Nompula Mulungu yawonele bazi wanhu wa mng'anda ya Onesifoli, kwavija kanisamhusa miyanza mingi na hanyonele kinyala kwavija ng'hala mkifungo.

17 Lakini bahaja viyavikile kudibuga da Lumi, kanizahila mbaka kanyona.

18 Nompula Mndewa yamonele bazi mna
disiku da nhaguso. Na gweye kojuwa goya
vija viyanisang'hanile ako Efeso.

2

Mkalizi yanogile wa Yesu Kilisito

1 Avo gweye mwanangu Timoseo,
gangamala mna ing'hekewa itulinayo mna
ukuilumba na Yesu Kilisito.
2 Mafundizo gaja gauhulike nowapetela
wanhu mgameso ga wanhu wengi,
uwafunze gago wanhu wotamaniligwa,
wodaha kuwafunza wayagwe vivija.
3 Funga umoyo mna gamagayo hamoja
na tweye kamba mkalizi yanogile wa Yesu
Kilisito.
4 Mkalizi mna ing'hondo koleka
sang'hano za ugima wa siku zose muladi
yamnogeze mkulu wa wakalizi.
5 Vivija munhu yokimbila kwa kuihuma
hagweleligwa fungu mbaka yamambukize
kwa kukweleleza malagizo ga kuihuma.
6 Mlimaji yosang'hana ng'hani kolondeka
yawe wa ichanduso kupata vija visengigwe.
7 Gesa gano gonilonga, kwavija Mndewa
kokutenda udahe kugajuwa gose.
8 Mkumbuke Yesu Kilisito, yazilibuke
kwa wafile, yakalile mulukolo lwa Daudi,
kamba viilonga Mbuli Inogile inipeta.
9 Kwavija nowapetela wanhu Mbuli In-
ogile nodununzika na ngodekigwa kamba
vija munhu yatendile gehile, lakini Mbuli
ya Mulungu haigodekigwa bule.
10 Avo nofunga umoyo kila kinhu mbuli
ya wanhu wasaguligwe na Mulungu, mu-
ladi wapate ukombozi ulawa kwa Yesu Kil-
isito na kugala ukulu wa mazuwa gose.
11 Ulonzi uno waukweli,
"Kamba tufa hamoja na Kilisito,
vivija tokuwa wagima hamoja nayo.
12 Kamba twahagendelela kufunga umoyo,
vivija totawala hamoja nayo.
Kamba twahambela,
na heyo vivija kotubela.
13 Kamba tweye hatutamaniligwa,
heyo kotamaniligwa,
kwavija hadaha kuviza."

Msang'hanaji yatogoligwe na Mulungu

14 Uwakumbuse vinhu avo, na uwazume
mgameso ga Mulungu, sekewagombe kwa
sama ya mbuli. Kuibamilila kuko kwiha na
kowananga waja wotegeleza.
15 Wamba ng'hani kusang'hana
ganogile mgameso ga Mulungu na uwe
msang'hanaji yeliduhu kinyala kwa
sang'hano yake, yofundiza goya usenga wa
ukweli wa Mulungu.
16 Winege na kuibamilila kwa mbuli za
kibozi, kwavija zowagala wanhu kutali na
Mulungu.
17 Mbuli kamba azo ziigala na londa
dijaga lukuli lwa munhu. Mna iwanhu
awo wamumo wano wabili, Humenayo na
Fileto.
18 Waileka nzila ya ukweli na wawatenda
wanhu wayagwe wamtogole Yesu waleke
kutamanila kwa kuwalongela kamba
tuzilibuka tumala.
19 Lakini ukweli wa Mulungu wima goya
kamba chandusilo cha mabwe na uchanha
zandikigwa mbuli zino, "Mndewa kawa-
juwa wanhu wake," na "Kila munhu yo-
longa heyo wa Mndewa yaleke gehile."
20 Mng'anda ng'hulu kuna viya va kila
aina, viya viyagwe va zahabu na shaba,
avo vosang'hanilwa kwa sang'hano ng'hulu
ng'hulu na viyagwe va mibiki na ulongo,
avo vosang'hanilwa sang'hano ndoo ndodo.
21 Avo, kamba munhu yoyose yahaing'aza
kwa kuinega na gago gose gehile, kokuwa
kiya cha sang'hano zitogoligwa ng'hani,
kwavija katendigwa wa Mndewa na kom-
faya, na kaitanda kwa kila sang'hano in-
ogile.
22 Winege na usulukilo wihile wa ub-
wanga, kweleleza mbuli zilondeka, kuta-
manila na unogelwa na tindiwalo na mtam-
bikile Mndewa hamoja na wose weli na
mizoyo inogile.
23 Winege na kuibamilila kwa mbuli za
kibozi na wehu, kwavija kukimambukizo
ago gogala ndwagi.
24 Kamba msang'hanaji wa Mndewa,
sekeuwe na ndwagi, uwe na moyo unogile
kwa wanhu wose, uwe mfundiza yanogile
na ufunge umoyo.
25 Uwe muhole wahawalanguliza wanhu
wokulema gweye, sengine Mulungu kowa-
tenda wambwelele na kuujuwa ukweli.
26 Abaho nzewele zao zowabwelela na
wolawa mumtego wa Mwenembago, yawa-
gogile na kuwatenda wagagoge goyolonda.

3

Siku za kimambukizo

1 Kumbuka kuwa mna zisiku za kimam-
bukizo kokuwa na magayo makulu.
2 Wanhu wokuwa na gahigahi, wokuwa
na magoda, woitapa, wozinogela sente,
womuliga Mulungu, honda wawategeleze
tata zao na mama zao, waduhu asente,
hawamgesa Mulungu.
3 Wanhu hawanogela wayagwe, wanhu
hawalonda kuilumba, wanhu wowalonga
wayagwe vihile, wanhu watatali, wanhu
wakali, wanhu hawalonda ganogile.
4 Wanhu woihinduka, wanhu wotenda
mbuli bila kugesa, wanhu womema bezi,
wanhu wounogela ugima uno kubanza
kumnogela Mulungu.

5 Kwa kunze wokoneka kamba womtambikila Mulungu, lakini woulema udahi wake. Muinege na wanhu kamba awo.
6 Wanhu awo wayagwe wochola mzing'anda za wanhu na kuwananahiza wawategeleze watwanzi wonyolila na wapapile mizigo mikulu ya nzambi, watwanzi awo wolongozigwa na kusulukila kwihile.
7 Watwanzi awo wogeza kuifunza siku zose, lakini hawadaha ng'o kuujuwa ukweli.
8 Wanhu awo woulema ukweli kamba vija Yane na Yambule viwamulemile Musa. Wanhu awo wougula utamu wa nzewele, na waduhu kutamanila kwa ukweli.
9 Lakini honda wagendelele kumwande kwavija ubozi wao wokoneka na wanhu wose. Vivo viikalile kwa Yane na Yambule.

Mafundizo ga kimambukizo

10 Lakini gweye Timoseo, kugagoga mafundizo gangu na kukweleleza vija vinhendile, na vija vinondile muugima wangu, kukona kutamanila kwangu, kufunga umoyo kwangu unogelwa wangu na kubetela kwangu,
11 madununzo gangu na magayo gangu. Kugajuwa gose gandawilile ako Antiokia na Ikonia na Lusitila, magayo makulu ganifungile umoyo. Lakini Mndewa kamhonya nago.
12 Munhu yoyose yolonda kukala na ugima umnogeza Mulungu kwa kuilumba na Yesu Kilisito kodununzigwa.
13 Wanhu wotenda gehile na wavizi wobanza kutenda gehile ng'hani, kuwavizila wayagwe na wao wenyego woviziligwa.
14 Lakini gweye gendelela mna uukweli uufundizigwe na gendelela kutogola ng'hani. Kuwajuwa waja iwakalile wafundiza wako.
15 Na gweye kojuwa kuwa toka haudodo kugajuwa Maandiko Gang'alile, godaha kukugwaa nzewele zigala ukombozi kubitila kumtamanila Yesu Kilisito.
16 Maandiko Gang'alile gose gana mhumuzi ya Mulungu, na gofaya kwa kufundizila ukweli, gofaya kuwazuma wanhu, gofaya kugagolosa ago ganyolodoke, na gofaya kuwalanguliza wanhu wawe na ugima unogile mgameso ga Mulungu,
17 avo munhu yomsang'hanila Mulungu yadahe kutenda goya, na yadahe kusang'hana kila sang'hano inogile.

4

1 Nokulagiza mgameso ga Mulungu na mgameso ga Yesu Kilisito, yonda yawataguse wanhu wagima na wafile, kwavija kokwiza kuwatawala kamba Mndewa,
2 nokulagiza uwapetele wanhu usenga, uitande kwa kipindi kinogile na kihile, uwalangulize wanhu na uwazume na uwagangamize kwa uhole.
3 Siku zokwiza aho wanhu honda wategeleze mafundizo ga ukweli, lakini wokweleleza gaja goyolonda wenyego na wosola wafundiza wengi wonda wafundize gaja gowolonda wao kuhulika.
4 Wolema kutegeleza ukweli, na wohindukila simo za uvizi.
5 Lakini gweye uiteganye na ufunge umoyo mna gamagayo, usang'hane kuwapetela wanhu Mbuli Inogile na uimambukize sang'hano yako.
6 Kwavija kipindi changu cha kufa cha mmabehi na damu yangu yogidigwa kamba vija walava nhosa viwogida divai.
7 Niye niwamba mna ing'hondo, niumambukiza mwanza wangu na nigogeleza goya kutamanila.
8 Sambi nobetela kugweleligwa nhunza ya kuhuma, ya kutendigwa noge mgameso ga Mulungu. Mndewa yotagusa wanhu goya, konigwaa nhunza siku dijo. Si niye niiyeka, lakini na waja wose wombeta kwa kusulukila yalawilile.

Mbuli za Paulo kwa Timoseo

9 Sekeukawe kwiza kundola.
10 Dema kavinogela ng'hani vinhu va mwiisi ino mbaka kandeka kachola ako Sesalonike. Kilesike kachola Galatia na Tito kachola Dalimatia.
11 Luka yaiyeka ayo yeli hamoja na niye. Msole Maluko wize nayo, kwavija kodaha kunhaza mwiisang'hano.
12 Nimtuma Tukiko yachole Efeso.
13 Waheza ngalile koti jangu, dindekile kwa Kalipo ako Tuloasi, vivija ngalile vija ivitabu, ng'hani ng'hani vija va ng'hwembe.
14 Ija mfuwa zuma Alekizanda, kanhendela gehile, lakini Mndewa komulipa mbuli ya gaja gayasang'hane.
15 Gwegwe vivija winege nayo, kwavija kaulema ng'hani usenga wetu.
16 Viniigombele mwanza wa ichanduso kuduhu munhu yailumbile na niye, wanhu wose wandeka. Mulungu sekeyailole mbuli yao ihile!
17 Lakini Mndewa kanhaza na kanigwaa nguvu, niwapetela wanhu usenga wake, muladi wanhu haweli Wayahudi wauhulike. Mndewa kanihonya na ifa kamba mudilomo da simba.
18 Mndewa komhonya na gehile gose, na konigala muundewa wake wa kuulanga. Ukulu uwe kwa Mulungu siku zose. Ona.

Mbuli za kimambukizo za ibaluwa

19 Walamuse Pilisila na Akula, hamoja na wanhu wa mng'anda ya Onesifoli.

20 Elasito kasigala Kolinto na Tulofimo
nimuleka Mileto, kwavija kakala mtamu.
21 Ulopole kwiza kihuhwe hakinavika.
Ebulo na Pudensi na Lino na Kilaudia
wokulamusa, vivija wakilisito wayagwe
wokulamusa.
22 Mndewa yakale na gweye, ng'hekewa
ya Mulungu ikale na mweye mose.

Baluwa ya Paulo kwa Tito
Ulongozi

Kitabu cha Tito acho kitabu mna ivitabu vine va Paulo viyandike kwa munhu imoja imoja badala ya kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu. Baluwa ndatu ziyagwe azo 1 Timoseo na 2 Timoseo na Filimoni. Paulo kamwandikila Tito, lakini vivija kandika kamba vija ibaluwa yolondigwa isomigwe kwa sauti mgameso ga wanhu. Mbuli ino toijuwa kwavija kasimulila heyo viyali kamba Mtumigwa, mbuli ayo ijuwika mwaka na Tito. Yogesigwa Paulo kandika baluwa ino hagati ya mwaka wa 63-65 toka kuvumbuka kwa Kilisito.

Paulo kamulagiza Tito yawalongoze wanhu wamtogole Yesu mna ivibumbila ako mna ikisiwa cha Kilete. Paulo kandika baluwa ino muladi yamulagize Tito yawasagule na kuwafunza walangulizi wa wanhu wamtogole Yesu. Vivija vivo viyalagize mna ibaluwa yake iyamwandikile Timoseo. Baluwa yake yosimulila vija walangulizi wa wanhu wamtogole Yesu viwolondeka kuika goya muladi wategelezigwe ng'hani. Wanhu wamtogole Yesu na walangulizi wa wanhu wamtogole Yesu wa kipindi kino wolondeka waifunze mbuli zilondeka mna ukuwalongoza wanhu.

Mbuli zili mkitabu

Paulo komulagiza Tito yasagule walangulizi womdumba Mulungu (Sula ya 1:1-16).

Vivija komulagiza yawafunze wanhu wakale kwa kumdumba Mulungu (Sula ya 2:1-3:11).

Paulo komambukiza kwa kwandika mbuli za uhelelo (Sula ya 3:12-15).

1 Niye Paulo, namsang'hanaji wa Mulungu na mtumigwa wa Yesu Kilisito. Nisaguligwa na nhumigwa kugangamiza kutamanila kwa wanhu wa Mulungu waujuwe ukweli na wakale kamba Mulungu viyolonda wakale.
2 Ukweli uno wa mditamanilo da ugima wa mazuwa gose. Mulungu yoleka kuviza, katulongela kotugwaa ugima uno, isi ing'hali hainaumbigwa,
3 na mna ikipindi kinogile kaugubula usenga wake. Naniye nigweleligwa usenga awo, niupeta kwa kulagizigwa na Mulungu Mkombola wetu.
4 Nokwandikila gweye Tito, mwanangu wa ukweli mditamanilo dimoja dituilumbile. Mulungu Tataetu na Yesu Kilisito Mkombola wetu wakugwee ng'hekewa na tindiwalo.

Sang'hano ya Tito ako Kilete

5 Nikuleka ako Kilete muladi wike goya kila kinhu na kuwasagula wavele wa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu mna kila buga, kamba vinikulagize.
6 Mvele wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu sekeyalongigwe vihile na wanhu na yawe na mwehe imoja na wanage wolondeka wamtogole Yesu na wanhu sekewawalonge kwa gehile ng'hani.
7 Kwavija mulangulizi wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu koilola goya sang'hano ya Mulungu kolondeka yawe munhu halongigwa vihile na wanhu, sekeyaitape, sekeyagevuzike hima hima, sekeyakoligwe, sekeyakomhoke na sekeyasulukile kupata vinhu kwa nzila ihile.
8 Kolondeka yawe munhu yowagoneka wanhu mng'anda yake na yagoge ganogile. Kolondeka yawe mbala, yatende ganogile, yawe munhu yang'alile na yoilongoza mwenyego.
9 Kolondeka yagoge goya usenga wa mafundizo ga ukweli kamba viyafunzigwe muladi yawagangamize wayagwe na kugubula gehile ga waja wogalema mafundizo gago.
10 Kwavija kuna wanhu wengi hawalonda kutegeleza, na wolonga mbuli za ubozi na wowagiza wanhu, ng'hani ng'hani wanhu walawile mkibumbila cha Wayahudi na sambi wamtogola Yesu.
11 Wolondeka wanyamale kulonga, kwavija wowading'hula wanhu mzing'anda kwa kuwafundiza mbuli hazilondeke kufundizigwa, wotenda vivo muladi wapate sente.
12 Vivija imoja wa mtula ndagu wao kalonga, "Wanhu wa Kilete siku zose wolonga uvizi, wotenda gehile kamba ming'onyo, wadoda na wamelo."
13 Usindila uno wa ukweli, avo kolondeka uwakomhokele ng'hani muladi wawe na tamanilo dinogile,
14 na waleke kugendelela kutegeleza simo za Kiyahudi na malagizo golawa kwa wanhu waulemile ukweli.
15 Kila kinhu king'ala kwa wanhu weli na mizoyo ing'alile, lakini kuduhu chochose king'alile kwa waja weli na dikwe na wolema kutogola, kwavija nzewele zao na mizoyo yao ina dikwe.
16 Wanhu awo wolonga kamba womjuwa Mulungu lakini sang'hano zao zolagusa kamba womulema. Wanhu wogevula mizoyo na hawategeleza, hawafaya kwa mbuli yoyose inogile.

2

Mafundizo ga ukweli

1 Lakini gweye kolondeka ufundize mafundizo gailumbile na mafundizo ga ukweli.
2 Walongele wambigalo wavele wailongoze wenyego, wakale kwa kutegelezigwa, wawe na nzewele zinogile, wawe na tamanilo digangamale, unogelwa na kufunga umoyo.
3 Vivija walongele watwanzi wavele wakale ugima wa kung'ala, sekewawalonge vihile wanhu hebu kuwa watumwa wa ugimbi. Wolondeka kufundiza mbuli zinogile,
4 muladi wawafundize wandele kuwanogela wakasano zao na wanao,
5 wailongoze vinogile, wang'ale, walolese kae zao, wawategeleze wakasano zao, muladi usenga wa Mulungu sekeulongigwe vihile.
6 Vivija wagangamize wabwanga wailongoze wenyego mna ikila kinhu.
7 Mzimbuli zose gweye kolondeka uwe kilaguso cha kutenda ganogile, mna gamafundizo gako ulaguse ukweli na sambi utende mwangalo.
8 Ulonzi wako sekeutagusigwe, muladi wose wokulema gweye wagwe kinyala kwa kuswela kulonga gehile kumwetu.
9 Vivija walongele watumwa wawategeleze wakulu zao na wawanogeze mna izimbuli zose. Sekewaibamilile nao,
10 hebu kuwebila vinhu vao, lakini walaguse wanoga na kutamaniligwa kwa sang'hano zao zose, muladi mafundizo ga Mulungu Mkombola wetu gagweleligwe nhogolwa na wanhu.
11 Kwavija ng'hekewa ya Mulungu igubuligwa kwa kuwakombola wanhu wose.
12 Ng'hekewa ino yotufunza tuleme mbuli hazimnogelaga Mulungu na kusulukila vinhu va mwiisi ino, lakini tuilongoze wenyego, tukale ugima wa kumnogela Mulungu mwiisi ino ya sambi,
13 kuno tobeta siku dijo da deng'ho ditutamanila, kipindi ukulu wa Mulungu wetu mkulu na Mkombola wetu Yesu Kilisito vonda ulawilile.
14 Yesu kailava mwenyego mbuli yetu muladi yatulekese kulawa mna izinzambi na kututenda wanhu wanogile weli wake mwenyego, wanhu wosulukila kutenda ganogile.
15 Avo ufundize vinhu vino, sang'hanila udahi wako wose kwa kuwagangamiza na kuwazuma. Munhu yoyose sekeyakubeze.

3

Ugima kwa Kilisito

1 Wakumbuse wanhu wawategeleze wakulu na watawala, na waitande kusang'hana kila sang'hano inogile.
2 Walongele waleke kumuliga munhu yoyose, lakini wakale goya na waitegeleze na walaguse uhole kwa kila munhu.
3 Aho umwaka tweye tukala wabozi, tuleka kutegeleza, tuviziligwa na tukala watumwa wa kusulukila vinhu vitulondile, tukala kwa gehile na migongo, wanhu watwihila na tweye tuwehila.
4 Lakini kipindi cha bazi na unogelwa wa Mulungu Mkombola wetu vikivikile,
5 katukombola, siyo kwavija tusang'hana mbuli zinogile lakini kwa mbuli ya bazi jake. Na kubitila Loho Yang'alile, yotutenda tuvumbuke sambi na ugima wa sambi kwa kutusunha kwa mazi.
6 Mulungu katugwaa Loho Yang'halile ng'hani kubitila Yesu Kilisito Mkombola wetu,
7 muladi kwa ng'hekewa ya Mulungu yatutende tunoge mgameso gake na tubokela ugima wa mazuwa gose utubeta.
8 Mbuli ino inilonga ukweli wiiyeka.
Nolonda uilonge mbuli ino kwa kugangamala, muladi waja wamtogole Mulungu wasulukile ng'hani kipindi chose kusang'hana ganogile. Mbuli zino zinoga na zomfaya kila munhu.
9 Lakini inege na mbuli za ubozi, ndwagi na kuibamilila mbuli ya msafa wa ng'holo za wahenga na mbuli ya Malagizo ga Musa. Mbuli zizo haziwafaya bule na zaduhu kinhu.
10 Munhu yotenda wanhu waigole mzume kwa miyanza mibili abaho muleke.
11 Kojuwa kuwa munhu kamba ayo koulema ukweli, na nzambi zake zomulagusa kabananga.

Mbuli za kimambukizo

12 Vonda nimtume Alitemi hebu Tukiko kumwako, tenda viudaha wize ako Nikopoli kundola, kwavija nigesa kukala ako kipindi cha kihuhwe.
13 Wamba ng'hani kumtaza Zena ija yagajuwile goya malagizo na Apolo muladi wadahe kusonga mwanza wao, na sekewahungukilwe kinhu.
14 Wanhu zetu waifunze kipindi chose kutenda ganogile muladi wawataze mna ivinhu vilondeka muugima, na ugima wao uwafaye.
15 Wanhu wose weli hamoja na niye wowalamusa. Walamuseni mbwiga zetu mna ukumtamanila Mulungu.
Ng'hekewa ya Mulungu ikale na mweye mose.

Baluwa ya Paulo kwa Filimoni

Ulongozi

Baluwa ino nguhi kwa Filimoni yandikigwa na mtumigwa Paulo (Sula ya 1:1). Paulo kakala mkifungo viyandike baluwa ino, nayo yogesigwa kipindi acho Paulo kakala ako Lumi. Avo kamba kakala Lumi baluwa ayo yogesigwa yandikigwa behi na mwaka wa 61 toka kuvumbuka kwa Kilisito, avo mna ikipindi acho vivija kandika baluwa kwa wanhu wa ako Kolosai.

Baluwa ino kamwandikila munhu imoja yokemigwa Filimoni. Filimoni kakala imoja mna ikibumbila cha wanhu wamtogole Yesu na vivija kakala na watumwa. Paulo kamwandikila Filimoni kumpula sekeyamkoboze Onesimo yakalile yatoloke kwa Filimoni. Kwa malagizo ga Kilumi Filimoni yahadahile kumkoma Onesimo. Paulo kalonga kwa ulonzi wa kutewenza muladi Filimoni yamtogole Onesimo kamba ndugu kwa kuilumba na Kilisito na vivija kalonda yamtogolele Onesimo yakasang'hane hamoja na Paulo (Sula ya 1:13-14).

Mbuli zili mkitabu

Paulo komulamusa Filimoni (Sula ya 1:1-3).

Abaho Paulo kompula Filimoni mbuli ya Onesimo yamtogole kamba ndugu kwa kuilumba na Kilisito (Sula ya 1:4-21).

Paulo komambukiza kwa kulonga wanhu womulamusa na heyo viyolonda kumtembelela (Sula ya 1:22-25).

1 Niye Paulo, namfungwa mbuli ya kumsang'hanila Yesu Kilisito. Niye na ndugu yetu Timoseo, tokwandikila gweye Filimoni mbwigaetu na msang'hanaji miyetu,

2 na wanhu wamtogole Yesu iwoiting'hana ukayako na gweye lumbu jetu Afia na mkalizi miyetu Alikipo.

3 Mulungu Tataetu na Mndewa Yesu Kilisito wawagwee ng'hekewa na tindiwalo.

Filimoni viyomnogela Mulungu na kumtamanila

4 Ndugu Filimoni, kipindi chose nahampula Mulungu, nokutambula gweye na kumgwaa Mulungu nhogolwa,

5 kwavija nohulika unogelwa wako kwa wanhu wose wa Mulungu na tamanilo diulinajo kwa Mndewa Yesu.

6 Nompula Mulungu yakugangamize ulonge kwa wanhu wayagwe kutamanila kwako, muladi udahe kujuwa kila kinhu kinogile kitulinacho kwa kuilumba na Kilisito.

7 Ndugu yangu, unogelwa wako ungalila ndeng'helelo ng'hulu na kunigela moyo, vivija kuwagela moyo wanhu wa Mulungu.

Paulo kompula Filimoni yambokele Onesimo

8 Kwa kilamuso kino, niye kamba ndugu yako kwa kuilumba na Kilisito nahadahile kukulagiza bila kudumba utende kiulondeka kusang'hana,

9 lakini kwavija nikunogela, tanhu nokupula. Notenda vino hata kamba niye Paulo namvele, na vivija sambi na mkifungo mbuli ya kumsang'hanila Yesu Kilisito.

10 Avo nokupula umtaze Onesimo, yeli mwanangu kwa kuilumba na Kilisito, kwavija niwa kamba tatake hano mkifungo.

11 Baho umwaka kakala hakufaya bule, lakini sambi konifaya niye na gweye vivija.

12 Sambi nombweza kumwako nayo konhenda niwe na usungu.

13 Maza niye nilonda ng'hale nayo kipindi na mkifungo mbuli ya kuwapetela wanhu Mbuli Inogile muladi yanitaze badili yako.

14 Lakini silonda kukunanahiza unhaze, niye nolonda unhaze kwa kulonda mwenyego. Avo sitenda kinhu chochose mbaka utogole mwenyego.

15 Yodahika kuwa Onesimo kakala yasegele kumwako kwa kipindi kidodo, muladi uwe nayo kabili kwa kipindi chose.

16 Na sambi heli kamba mtumwa, lakini kabanza ng'hani ya kuwa mtumwa. Kumwangu niye ndugu kwa kuilumba na Mndewa, lakini kumwako gweye kabanza ng'hani, kawa kamba ndugu kwa kuilumba na Mndewa na vivija mtumwa wako!

17 Avo kamba konigesa niye kamba ndugu yako kwa kuilumba na Mndewa, mbokele kabili kamba wahambokele niye.

18 Kamba kakutendela jojose dihile hebu kodaigwa, undai niye.

19 Nokwandika gano kwa mkono wangu mwenyego, niye Paulo nokulipa, silonda kukulongela kamba kumwangu kodaigwa ugima wako.

20 Avo ndugu yangu, nhendela mbuli ino inogile mbuli ya Mndewa, nisamhuse moyo wangu kamba ndugu kwa kuilumba na Kilisito!

21 Nokwandika kuno notamanila kuwa konhogolela kupula kwangu na nojuwa kotenda kubanza aho.

22 Vivija nitandileni gati da kuwasa, kwavija notamanila kamba Mulungu kokwidika kupula kwenu na kunibweza kumwenu.

Ndamuso za kimambukizo

23 Epafulasi, mfungwa miyangu mbuli ya kumsang'hanila Yesu Kilisito, kokulamusa,

24 na vivija wasang'hanaji wayangu
Maluko na Alisitaliko na Dema na Luka
wokulamusa.
25 Ng'hekewa ya Mndewa Yesu Kilisito
ikale na mweye mose.

Baluwa kwa Waebulania Ulongozi

Kitabu cha Waebulania ni baluwa ya kuwagangamiza wanhu na yolagusa Yesu viyatimilize mbuli za ulaguzi mna idilagano da umwaka. Ikitabu chandikigwa kamba vija munhu yowapetela wanhu. Mkitabu kino cha Waebulania kuna vilaguso kubanza 60 va lagano da umwaka, avo vose volagusa goya Yesu viyatimilize ulaguzi na sang'hano ya Mulava nhosa Mkulu wa Wayahudi. Kwa kilamuso acho ikitabu chandikigwa kuwagangamiza Wayahudi wamtogole Yesu. Kitabu cha Waebulania cholagusa Yesu viyagamambukize malagizo ga Musa, avo walava nhosa hawalondeka kulava nhosa kabili. Yesu kakala nhosa kwa nzambi zose, mwanza umoja na kwa kipindi chose. Vivija wanhu wamtogole Yesu mna ikipindi chetu wogangamizigwa mna ibaluwa ino ya Waebulania muladi wagendelele kumkweleleza Yesu Kilisito ayo yotenda idahike kumwetu tumtamanile Mulungu, na vivija tugendelele kumtamanila heyo (Sula ya 12:2).

Kuduhu munhu yajuwile yandike baluwa ino ya Waebulania, lakini wanhu woifunza mbuli wogesa sengine munhu yandike kodaha kuwa mtumigwa Paulo hebu Luka hebu Balinaba. Vivija mwaka uyandikigwe baluwa ino haujuwike bule, lakini wanhu wengi wogesa yandikigwa kuchugu ya mwaka wa 70 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Buga da Yelusalemu dinangigwa mwaka wa 70 toka kuvumbuka kwa Kilisito, lakini mwandikaji wa baluwa ino kolonga mbuli ya Yelusalemu kamba vidikalile ding'hali kunangigwa. Baluwa ino ya Waebulania yandikiligwa kudibuga da Lumi (Sula ya 13:24) na yogesigwa ipwililisigwa kwa wanhu wamtogole Yesu mna ivibumbila.

Mbuli zili mkitabu

Mwandikaji kolagusa kuwa Yesu ayo mkulu kubanza watula ndagu wa Mulungu na wasenga wa kuulanga (Sula ya 1:1-4:13).

Abaho kagendelela kulagusa kuwa Yesu ayo mkulu kubanza walava nhosa wakalile wosang'hana mna Ing'anda ya Mulungu ako Yelusalemu (Sula ya 4:14-7:28).

Vivija sang'hano ya Yesu ayo ng'hulu mna idilagano da umwaka diyatendile Mulungu na wanhu zake kubitila malagizo gayamgwelele Musa (Sula ya 8:1-10:31).

Viyamambukize kulonga ukulu wa Yesu mna izinzila zose mwandikaji kolava mafundizo gayagwe (Sula ya 10:32-13:17).

Kukimambukizo mwandikaji komambukiza kwandika kwa kulonga mbuli za kugangamiza na kuwalamusa wanhu (Sula ya 13:18-25).

Mulungu kalonga kubitila Mwanage

1 Baho umwaka, Mulungu kalonga na wahenga zetu miyanza mingi na kwa nzila nyingi kubitila watula ndagu wake,
2 lakini siku zino za kuuhelelo, kalonga na tweye kubitila Mwanage, heyo iyo ija kwa nzila yake Mulungu kaumba ulanga na isi na vinhu vose vili mumo. Mulungu kamsagula ayo na kamgwaa vinhu vose viwe vake.
3 Heyo ayo mng'alo wa ukulu wa Mulungu na koigala na Mulungu too! Kila kinhu cholawilila kwa lagizo jake dili na nguvu. Viyamambukize kuzisunha nzambi za wanhu, kakala kuna uukulu kuko kuulanga mwambu wa mkono wa kudila wa Mulungu mkulu.

Ukulu wa Mwana wa Mulungu

4 Mwana kagweleligwa ukulu kubanza wasenga wa kuulanga, kwavija twaga diyagweleligwe na Mulungu dolagusa heyo mkulu kubanza wose.
5 Kwavija Mulungu hamulongele bule msenga wa kuulanga yoyose,
"Gweye kwa Mwanangu na lelo nolonga wose wajuwe,
niye na Tatako."
Wala Mulungu halongile bule mbuli ya msenga yoyose wa kuulanga,
"Niye nokuwa Tatake,
na heyo kokuwa Mwanangu."
6 Lakini Mulungu viyomtuma Mwanage chaudele mwiisi, kolonga,
"Wasenga wa kuulanga wose wa Mulungu wamtambikile."
7 Lakini mbuli ya wasenga wa kuulanga, Mulungu kalonga,
"Mulungu kawatenda wasenga zake wa kuulanga wawe beho,
na wasang'hanaji zake wawe milambi ya moto."
8 Lakini kwa Mwanage, Mulungu kalonga,
"Go Mulungu undewa wako waduhu uhelelo!
Kowalongoza goya wanhu zako.
9 Gweye kuganogela ganogile na kugehila gehile.
Lekaavo Mulungu, yeli Mulungu wako kakugwaa ukulu,
kubanza wayago,
avo kudeng'helela."
10 Na vivija kalonga,

"Mndewa, gweye kusimika mhanda za isi
baho haichanduso,
na kutenda ulanga kwa makono gako
mwenyego.
11 Avo vosegela, lakini gweye kosigala siku
zose,
vose volala kamba viwalo.
12 Kowakunzakunza kamba kitanga,
nao wogaluka kamba mgolole ulalile.
Lakini gweye kwavivija siku zose,
na ugima wako waduhu uhelelo."
13 Mulungu hamulongele ng'o msenga wa
kuulanga yoyose,
"Kala hano muukulu mwambu wangu wa
mkono wa kudila,
mbaka niwahume wanhu wakwihile na ni-
weke
hasi mmagulu gako."
14 Vino wasenga wa kuulanga ndio choni?
Wao loho iwomsang'hanila Mulungu
yawatumile kuwataza wanhu waja wonda
waubokele ukombozi.

2

Ukombozi mkulu

1 Lekaavo tolondeka kugagoga goya
gatuhulike, muladi seketusonge mhole
mhole kuleka kutamanila.
2 Baho umwaka usenga ulongigwe
kubitila wasenga wa kuulanga ulagusa
wa ukweli, na munhu yoyose yalekile
kuukweleleza hebu kuugoga katagusigwa
kamba viilondeke.
3 Vino tohonyeka vilihi kamba hatuu-
tonga ukombozi mkulu kamba uno? Tanhu
Mndewa mwenyego iyo yanduse kulonga
mbuli ino ya ukombozi, na waja wamuhu-
like watulagusila kuwa ya ukweli.
4 Vivija Mulungu mwenyego kalagusa
kumwao kwa kutenda unzonza mwingi na
vifukuzi na kuwagolela wanhu nhunza za
Loho Yang'alile kamba viyalondile.

Yesu iyo yowakombola wanhu

5 Mulungu hawekile wasenga wa kuu-
langa wawe watawala wa isi ayo, isi ayo ya
sambi itulonga mbuli zake.
6 Lakini hana hanhu mna Gamaandiko
Gang'alile holonga,
"Go Mulungu, vino munhu ayo nani, mbaka
umgese,
vino munhu ayo nani mbaka umulole goya?
7 Kwa kipindi kidodo kumtenda yawe
munhu mdodo kubanza wasenga wa
kuulanga,
kumgwaa taji ya ukulu na kutegelezigwa,
8 na kumtenda mtawala wa vinhu vose."
Yolongigwa kuwa Mulungu kamtenda
munhu, "Mtawala wa vinhu vose," bila
kuleka hata kinhu kimoja. Hata sambi
tung'hali hatunamona munhu kotawala
vinhu vose.
9 Lakini tomona Yesu yatendigwe munhu
mdodo kubanza wasenga wa kuulanga kwa
kipindi kidodo, muladi mbuli ya ng'hekewa
ya Mulungu kumwetu Yesu kafa mbuli ya
wanhu wose. Sambi tomona kavazigwa taji
ya ukulu na kutegelezigwa mbuli ya kugaya
kwake mbaka kufa.
10 Ikala vinoga kwa Mulungu, yaumbile
na kuvika goya vinhu vose, na kamtenda
Yesu yawe viyali kubitila madununzo, mu-
ladi yawagale wana wengi muukulu wake.
Kwavija Yesu ayo yowakombola wanhu.
11 Yesu kowasunha wanhu nzambi zao,
heyo hamoja na iwaja wasunhigwe, wose
Tatao imoja. Lekaavo Yesu hakona kinyala
kuwakema ndugu zake.
12 Kalonga kwa Mulungu,
"Nowalongela ndugu zangu kiutendile,
muumting'hano wao nokwimbila nyila za
kukutogola."
13 Vivija kalonga, "Nomtamanila Mulungu."
Na kagendelela kulonga, "Niye na hano
hamoja na wanhu nigweleligwe na Mu-
lungu, wawe wanangu."
14 Avo kwavija wana awo ni wanhu weli
na lukuli na damu, vivija Yesu nayo keza
kawa kamba wao na kuilumba muunhu
wao. Katenda vivo, muladi kubitila ifa
yake yamuhume Mwenembago, yakalile na
udahi wa ifa.
15 Lakini vivija Yesu kafa kuwalekesa
waja kwa bwembwe da ifa wakala wa-
tumwa muugima wao wose.
16 Kwavija yojuwika kuwa Yesu hezile
kuwataza wasenga wa kuulanga, ila
kowataza lukolo lwa Abulahamu.
17 Lekaavo kalondeka yaigale na ndugu
zake kwa kila nzila, muladi yawe Mulava
nhosa Mkulu yotamaniligwa na yeli na bazi
mwiisang'hano yake kwa Mulungu, muladi
nzambi za wanhu zigeligwe kumgongo.
18 Kwavija heyo mwenyego viyagezigwe
na kudununzigwa kafunga umoyo, kodaha
kuwataza iwaja wogezigwa.

3

Yesu iyo mkulu kubanza Musa

1 Avo, ndugu zangu wanhu wa Mulungu
na vivija mukemigwe na Mulungu!
Gelegezeni mbuli ya Yesu yatumigwe na
Mulungu yawe Mulava nhosa Mkulu wa
tamanilo ditutogola.
2 Nayo kakala yotamaniligwa na Mu-
lungu, yamsagule kutenda sang'hano
yake, kamba vija Musa, viyatamaniligwe
kuwasang'hanila wanhu wa Izilaeli
wakemigwe ng'anda ya Mulungu.
3 Avo Yesu kolondeka yagweleligwe
ukulu ng'hani kubanza Musa, kamba vija
munhu yozenga ng'anda viyogweleligwa
ukulu ng'hani kubanza ing'anda yenyego.

4 Ona, kila ng'anda izengigwa na munhu,
na Mulungu ayo mzengaji wa vinhu vose.
5 Heyo Musa kakala msang'hanaji yotamaniligwa mwiisang'hano yake yose ayo.
Sang'hano yake ayo ikala ilagusa mbuli
zonda yalonge Mulungu baho kumwande.
6 Lakini heyo Kilisito kotamaniligwa
kamba Mwana yeli na udahi kwa wanhu
weli ng'anda ya Mulungu. Tweye wao
ng'anda yake kamba twahagendelela kuwa
magalu na kugangamala mna iditamanilo
dituigodela.

Kubwihila kwa wanhu wa Mulungu

7 Kamba Loho Yang'alile viyalongile mna
Gamaandiko Gang'alile,
“Mwahahulika sauti ya Mulungu lelo,
8 sekemutende mizoyo yenu midala,
kamba viwakalile wahenga zenu
viwalemile kumtegeleza Mulungu,
kipindi acho viwamgezile ako kuluwala.
9 Ako wahenga zenu wanigeza na kunilole-
salolesa,
hamoja wazona sang'hano zangu kwa
miyaka malongo mane.
10 Avo niwagevuzikila wanhu awo na ku-
longa,
‘Siku zose wokweleleza nzila zao,
na hawazijuwile ng'o nzila zangu.’
11 Nigevuzika na kuiduila,
‘Honda wengile ng'o hanhu hangu ha kub-
wihila!’ ”
12 Avo ndugu zangu, iteganyeni
sekeyalawilile munhu yoyose kumwenu
yeli na moyo wihile wa kuleka kutogola
kwa kuinega na Mulungu yeli mgima.
13 Lakini mwahagendelela kuhulika
mbuli ino “Lelo” yosomigwa mna
Gamaandiko, muigangamize kila siku,
muladi munhu yoyose sekeyaviziligwe
kutenda nzambi na kuleka kutegeleza.
14 Kwavija tweye wose hamoja twa
mgati ya Kilisito Mkombola kamba
twahagogeleza goya mbaka kuuhelelo kija
kitutamanile aho haichanduso.
15 Kumbukeni Maandiko Gang'alile vigo-
longa,
“Mwahahulika sauti ya Mulungu lelo,
sekemutende mizoyo yenu midala, kamba
viwakalile wahenga zenu,
viwalemile kumtegeleza Mulungu.”
16 Wanhu gani iwahulike sauti ya Mu-
lungu wamulema? Wao waja wose walon-
gozigwe na Musa kulawa Misili.
17 Vino kwa miyaka malongo mane Mu-
lungu kawagevuzikila kina nani? Kawage-
vuzikila wanhu waja watendile nzambi,
wafa kuko kuluwala.
18 Mulungu viyaiduile, “Honda wengile
ng'o hanhu hangu ha kubwihila” kakala
kowalonga kina nani? Kakala kowalonga
wanhu awo wamulemile.
19 Avo tokona, hawadahile kwingila kuko
kwavija walema kutogola.

4

1 Avo kwavija kija kiyalongile Mulungu
mbuli ya kwingila hanhu ha kubwihila
king'hali baha, tuitiganye munhu yoyose
kumwenu sekeyaswele kwingila hanhu
aho.
2 Tweye tuihulika Mbuli Inogile, kamba
viwahulike wao, lakini viwauhulika usenga
awo hauwatazile bule, kwavija hawailum-
bile hamoja mna ukutamanila na waja
wauhulike.
3 Kwavija tweye tutogola, tokwingila
hanhu ha kubwihila ha Mulungu. Hanhu
aho ha kubwihila aho hayakalile yolonga
Mulungu viyalongile,
“Nigevuzika na kuiduila,
‘Honda wengile ng'o hanhu hangu ha kub-
wihila!’ ”
Mulungu kalonga vino hamoja sang'hano
yake ikala imalile mwaka toka kipindi
kiyaumbile isi.
4 Kwavija hana hanhu mna Gamaandiko
Gang'alile holonga mbuli ya siku ya isaba,
“Mulungu kamambukiza sang'hano zake
zose na kabwihila siku ya saba.”
5 Mbuli ino yolongigwa kabili, “Honda
wengile ng'o hanhu hangu ha kubwihila.”
6 Wanhu wahulike Mbuli Inogile baho
haichanduso hawengile hanhu ha kubwi-
hila, kwavija walema kutegeleza. Lakini
ing'hali yodahika kwa wanhu wayagwe
kwingila hanhu ha kubwihila.
7 Lekaavo Mulungu keka siku iyagwe
ikemigwe, “Lelo” miyanza mingi
kumwande kalonga kubitila Daudi yatam-
buligwe mna Gamaandiko Gang'alile,
“Mwahahulika sauti ya Mulungu lelo,
sekemutende mizoyo yenu midala.”
8 Maza Yoshua yahawagwelele wanhu
kubwihila kulongigwe na Mulungu, Mu-
lungu sambi yalonge kumwande mbuli ya
siku iyagwe.
9 Avo kung'hali kuna kubwihila kwa
wanhu wa Mulungu kamba Mulungu
viyabwihile siku ya saba.
10 Kwavija munhu yokwingila hanhu ha
kubwihila ha Mulungu koleka sang'hano
zake na kobwihila, kamba Mulungu viyab-
wihile mzisang'hano zake.
11 Avo tuwambeni kwingila hanhu ha
kubwihila, muladi sekeyalawilile munhu
yoyose kumwenu yonda yaleme kutegeleza
kamba viwatendile wao.
12 Mbuli ya Mulungu ina ugima na nguvu,
ng'hali kubanza panga dikanha kuno na
kuno. Yokwingila mbaka mgati kuna
umoyo na loho kamba panga kali vidikanha
mbaka mgati ya maungo na uhongoli.

Mbuli ayo yogubula magesa ga wanhu na vija viwolonda mmizoyo yao.
13 Kuduhu kinhu chochose kifisigwe mgameso ga Mulungu. Kila kinhu kigubuligwa na koneka mgameso gake. Kumwake heyo tolondeka kumulongela sang'hano zetu.

Yesu iyo Mulava nhosa Mkulu

14 Tunayo Yesu, Mwana wa Mulungu, Mulava nhosa Mkulu yengile mbaka kulanga, avo tudigoge goya tamanilo ditulonga tunajo.
15 Mulava nhosa wetu Mkulu kodaha kutonela bazi mna ukunyolila kwetu, kwavija nayo kagezigwa kwa kila nzila kamba tweye, lakini hatendile nzambi.
16 Avo tukikwesele bila kudumba kigoda cha undewa cha Mulungu yeli na ng'hekewa, ako tobokela ng'hekewa na uhole kututaza kipindi kituvilonda.

5

1 Mulava nhosa mkulu yoyose kosaguligwa na Mulungu kulawa hagati ya wanhu na kotenda sang'hano za Mulungu mbuli yao. Kolava nhosa na nhunza kwa nzambi za wanhu.
2 Kwavija heyo mwenyego kanyolila kwa nzila nyingi, kodaha kuwa muhole kwa wanhu wabozi na waja wopotela.
3 Kwa mbuli ayo, kolondeka kulava nhosa, hatenda avo mbuli ya wanhu watendile nzambi waiyeka, lakini vivija kwa nzambi zake mwenyego.
4 Kuduhu munhu yoisagula mwenyego na kuigwaa ukulu wa kuwa mulava nhosa mkulu. Kolondeka yakemigwe na Mulungu, kamba viyakalile Haluni.
5 Vivo ili kwa Kilisito Mkombola, haigwelele mwenyego ukulu wa kuwa mulava nhosa mkulu, lakini kasaguligwa na Mulungu yamulongele,
“Gweye kwa Mwanangu,
lelo nolonga wose wajuwe, niye na Tatako.”
6 Vivija hanhu hayagwe mna Gamaandiko Gang'alile kalonga,
“Kipindi chose kokuwa mulava nhosa,
kamba ulava nhosa wa Melikizedeki.”
7 Yesu viyakalile mwiisi ino kampula Mulungu kwa mahozi na kukemelela kwa gaja goyolonda kwa ija yodaha kumuhonya na ifa. Kwavija kakala muhole na kailava, avo Mulungu kamwidika.
8 Hamoja kakala Mwana wa Mulungu, kaifunza kumtegeleza Mulungu kubitila madununzo.
9 Nayo viyamambukize sang'hano iyatumigwe na Mulungu, kawa chanduso cha ukombozi wa mazuwa gose kwa waja wose womtegeleza heyo,
10 na Mulungu kalonga wose wajuwe kamba heyo ayo Mulava nhosa Mkulu, kamba ulava nhosa wa Melikizedeki.

Kuzumigwa mbuli ya kuleka kutamanila

11 Tuna vinhu vingi va kulongelela mbuli ino, lakini havidahika kuwafambulila, kwavija mweye munyeka kuifunza.
12 Mbaka sambi mweye mulondeka muwe wafundiza, lakini mung'hali molonda munhu yawafunze mafundizo ga ichanduso ga usenga wa Mulungu. Sambi mubwelela kong'ha matombo, badala ya kuja lujo mdala.
13 Munhu yoyose yokong'ha tombo yang'hali mwana, kaduhu ubala wa kujuwa goyolonda Mulungu.
14 Lakini lujo mdala lwa wanhu wabala goya, kwavija awo waifunza kwa kutenda muladi wajuwe ganogile na gehile.

6

1 Avo seketupange mna gamafundizo gamsongile kuifunza mbuli ya Kilisito, lakini tugendelele muubala, seketulonge kabili mbuli ya mafundizo ga kuleka mbuli hazifaya na ga kumtogola Mulungu,
2 mafundizo ga nzila nyingi za ubatizo na kuwekila wanhu makono, mbuli ya kuzilibuka kwa wafile na nhaguso ilibule uhelelo.
3 Avo Mulungu yahalonda, togendelela kumwande.
4 Havidahika kuwatenda waleke nzambi zao kabili wanhu waja wagubuliligwe aho haichanduso ukweli wa Mulungu na walanza nhunza ya kuulanga na hewo na wayao wambokela Loho Yang'alile,
5 na wajuwa kunoga kwa usenga wa Mulungu na nguvu za kipindi chonda kize.
6 Kwavija kamba vija wamuwamba mumsalaba kabili Mwana wa Mulungu na kumuliga mgameso ga wanhu, kwa mbuli ayo wailumiza wenyego.
7 Mulungu koutendela ganogile mgunda ufonzile mazi ga mvula ikalile youtowela baho kwa baho na kukuza minoga yonda imfaye mulimaji.
8 Lakini kamba wokota mibiki ya miba na sani, haifaya kinhu bule, avo wokuwa mna dizumozumo da kuduiligwa na Mulungu na ako kuuhelelo wosomigwa moto.
9 Ndugu zetu, hata kamba tolonga vino, tweye towajuwa goya, mweye mwa mnzila inogile ng'hani, nzila iwalongoza muukombozi.
10 Siku zose Mulungu kotagusa goya. Honda yaisemwe sang'hano muitendile na unogelwa umulaguse kumwake kwa kuwataza wanhu zake na mbaka sambi mogendelela kuwataza.

11 Tweye tolonda kila munhu kumwenu yawambe vivo mbaka kuuhelelo, muladi gaja gamutamanila galawilile.
12 Hatulonda mweye muwe wanyeke, lakini muigale na wanhu waja wotogola na kufunga umoyo na avo kubokela kija kiyalongile Mulungu kowagwaa.

Kija kiyalongile Mulungu cha ukweli

13 Mulungu viyailagane na Abulahamu, kagangamiza, kaiduila kwa twaga jake mwenyego, kwavija kuduhu yeli mkulu kubanza heyo.
14 Kalonga, “Nokutendela ganogile na kukugwaa wanhu bwando mulukolo.”
15 Abulahamu kafunga umoyo kubetela na avo kabokela kija kiyalongile Mulungu.
16 Wanhu wahaiduila, wotambula twaga da munhu yeli mkulu kubanza wao na kuiduila kolagusa ukweli wa kija kilongigwe na komambukiza kuibamila.
17 Avo kwa wanhu waja walondeke kubokela kiyalongile, Mulungu kalonda kulagusa kuwa hagalusa bule kija kiyalongile, avo kengeza kwa kuiduila kwa kija kiyalongile.
18 Avo kuna vinhu vibili, kulonga na kuiduila, havigaluka bule na mbuli azo Mulungu hadaha kulonga uvizi. Avo tweye tukimbilile kukala goya kwa Mulungu togeligwa moyo tugangamale kudigoga tamanilo dikigwe haulongozi wetu.
19 Tunajo tamanilo dino kamba nanga ya ugima wetu. Tamanilo dijo digangamala na dotamaniligwa na dotulongoza mbaka kukisogo cha panziya na kwingila hanhu hong'ala ng'hani.
20 Yesu katulongolela kwingila mumo mbuli ya tweye na kawa mulava nhosa mkulu yeliduhu uhelelo, kamba ulava nhosa wa Melikizedeki.

7

Ulava nhosa wa Melikizedeki

1 Melikizedeki kakala mndewa wa buga da Salemu na kakala mulava nhosa wa Mulungu yeli Uchanha Ng'hani. Abulahamu viyakalile kobwela kuitowa na kuwahuma wandewa wane, Melikizedeki kachola kuiting'hana nayo na kamtambikila.
2 Abulahamu kamgwaa Melikizedeki fungu da longo da vinhu viyasolile kulawa kuing'hondo. Tanhu, twaga dijo da Melikizedeki dofambula, “Mndewa yotenda golondigwa na Mulungu,” na vivija kakala mndewa wa Salemu, avo twaga jake dofambula, “Mndewa wa tindiwalo.”
3 Melikizedeki kaduhu tata hebu mama hebu wahenga, kuduhu chanduso cha kuvumbuka kwake hebu ifa yake. Kaigala na Mwana wa Mulungu, nayo kogendelela kukala mulava nhosa kipindi chose.
4 Loleni, ukulu uyakalile nao Melikizedeki, hata muhenga wetu Abulahamu yajuwike ng'hani, kamgwaa fungu da longo da vinhu viyapatile kuing'hondo.
5 Na wanhu wose wa lukolo lwa Lawi weli walava nhosa, malagizo ga Musa gowalonda wasole fungu da longo kulawa kwa wanhu zao wa Izilaeli, hata kamba wao vivija wolawa mulukolo lwa Abulahamu.
6 Melikizedeki halawile mulukolo lwa Lawi, lakini kabokela fungu da longo kulawa kwa Abulahamu yailagane na Mulungu na kamtambikila.
7 Kuduhu shaka munhu yomtambikila miyage iyo mkulu kubanza ija yotambikiligwa.
8 Mwambu uno tokona, fungu da longo dosoligwa na wanhu weli na lukuli lufa na mwambu uyagwe tokona fungu da longo disoligwa na ija yolongigwa hafa.
9 Abulahamu viyalipile fungu da longo, todaha kulonga Lawi muhenga wa waja wosola fungu da longo nayo kamba vivija kalipa kubitila Abulahamu.
10 Kwavija Lawi kakala mulukuli lwa muhenga wake Abulahamu kipindi Melikizedeki viyacholile kuiting'hana nayo.
11 Kubitila ulava nhosa wa Walawi wanhu wa Izilaeli wagweleligwa malagizo mbuli ya ulava nhosa. Avo, maza wanhu wakalile watelele kubitila sang'hano ya Walawi, sambi kulondeke ulawilile ulava nhosa uyagwe kamba viukalile ulava nhosa wa Melikizedeki, na siyo ulava nhosa uja wa Haluni.
12 Kwavija ulava nhosa wahagaluka, vivija malagizo mbuli ya ulava nhosa golondigwa gagaluke.
13 Avo, Mndewa wetu yalongigwe mna zimbuli zino, kalawa mulukolo luyagwe na kuduhu munhu kulawa mulukolo lwake yasang'hane hana uupango wa kulavila nhosa.
14 Avo yojuwika goya Mndewa wetu kavumbuka mulukolo lwa Yuda, na Musa halutambule bule lukolo ulo viyalongile mbuli ya ulava nhosa.

Mulava nhosa iyagwe yaigalile na ulava nhosa wa Melikizedeki

15 Mbuli tuilongile yokoneka goya, kamba kolawilila mulava nhosa iyagwe yaigalile na Melikizedeki.
16 Hatendigwe mulava nhosa mbuli ya wahenga zake, kwa kukweleleza malagizo ga wanhu ga ulava nhosa, lakini kubitila nguvu ya ugima wa mzuwa gose.
17 Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, “Kipindi chose kokuwa mulava nhosa, kamba ulava nhosa wa Melikizedeki.”

18 Malagizo ga umwaka ga ulava nhosa
gekigwa hamgwazo, kwavija galemelwa
kutenda kija kilondeke na hagafaya.
19 Kwavija malagizo gago hagadahile
kuvikiza kila kinhu. Na sambi dikigwa
tamanilo dinogile ng'hani donda ditugale
behi na Mulungu.
20 Kwa kwengezela Mulungu kaiduila.
Wanhu wayagwe viwatendigwe walava
nhosa kukala kuduhu kuiduila.
21 Lakini Mulungu viyaiduile Yesu kawa
mulava nhosa, Mulungu kamulongela,
"Niye, Mndewa Mulungu niiduila
na honda nigaluse bule,
'Gweye kokuwa mulava nhosa kipindi
chose.' "
22 Mbuli ya kuiduila ako, Yesu iyo yotenda
lagano da sambi dinogile ng'hani dilawilile.
23 Vivija kukala na walava nhosa bwando
wayagwe na kwavija kila imoja wao
vikivikile kipindi chake cha kufa kafa avo
hawadahile kugendelela na sang'hano zao.
24 Lakini Yesu mgima kipindi chose, na
sang'hano yake ya ulava nhosa haichola
kwa munhu iyagwe.
25 Avo sambi na siku zose kodaha kuwag-
ombola wanhu waja wokwiza kwa Mu-
lungu kubitila heyo, kwavija siku zose ka
mgima yawapulile kwa Mulungu.
26 Avo tweye tulonda mulava nhosa
mkulu kamba ayo, yotusang'hanila vit-
ulonda na yang'alile na yeliduhu kitala
hebu nzambi. Yainegile na wanhu wotenda
nzambi na kenuligwa kuchola kuulanga
kwa Mulungu.
27 Haigalile na walava nhosa wayagwe,
siku zose holondigwa tanhu kulava nhosa
kwa nzambi zake na abaho kwa nzambi za
wanhu. Kailava nhosa mwenyego mwanza
umoja kwa nzambi za wanhu wose.
28 Kwavija malagizo gowatenda wanhu
wanyolile wawe walava nhosa wakulu,
lakini kumwande Mulungu kaiduila, kam-
sagula Imwana, yadahile kusang'hana kila
kinhu kiyalondeke kipindi chose.

8

Yesu iyo yogala kuilumba kwa lagano da sambi

1 Mbuli ng'hulu mna zimbuli zitulongile
iyo ino, tunayo Mulava nhosa Mkulu yeli
vino, kakala muukulu mkono wa kudila
wa kigoda cha undewa cha Ukulu wa kuu-
langa.
2 Nayo kosang'hana hanhu hong'ala,
ndiyo kulonga, mgati mwa kiheha cha
kutambikila cha ukweli kizengigwe na
Mndewa, hakizengigwe kwa makono ga
wanhu.
3 Mulava nhosa mkulu yoyose kasag-
uligwa kumulavila nhunza na nhosa Mu-
lungu, avo Mulava nhosa wetu Mkulu vivija
kolondeka yawe na kinhu cha kulava.
4 Kamba yahakalile mwiisi sambi yawe
mulava nhosa bule, kwavija kuna walava
nhosa wolava nhunza zilondeke mna
Gamalagizo ga Musa.
5 Sang'hano zootenda walava nhosa
wano, kamba kinhu kilagusa vija vili
kuulanga. Kamba viikalile kwa Musa,
viyakalile mmabehi kuzenga kiheha cha
kutambikila, Mulungu kamulongela, "Lola,
sang'hana kila kinhu kamba lamani
yuulagusiligwe kuna ulugongo."
6 Lakini sambi Yesu kagweleligwa
sang'hano ya ulava nhosa inogile ng'hani
kubanza wao, kwavija heyo iyo yogala
kuilumba kwa lagano dinogile ng'hani.
Malagizo ga lagano dijo gosang'hanila kija
kiyalongile Mulungu kinogile ng'hani.
7 Kwavija maza lagano da ichanduso
ditelele, sambi dilondeke lagano da kabili.
8 Lakini Mulungu kowalonga wanhu zake
watenda vihile, viyalongile,
"Mndewa kolonga, loleni, siku zokwiza,
vonda niwatendele lagano da sambi wanhu
zangu wa Izilaeli na wanhu wa Yuda.
9 Honda diigale na lagano dinitendile na
wahenga zao
kipindi viniwalongoze goya kuwalava mwi-
isi ya Misili,
kwavija hawagendelele kusang'hana kilo-
ngigwe mna dilagano jangu,
avo niwalema.
10 Avo, dino dijo lagano donda nitende na
wanhu wa Izilaeli
ako kumwande,
nowatenda wagese malagizo gangu
na kugeka mmizoyo yao.
Nokuwa Mulungu wao,
na wao wokuwa wanhu zangu.
11 Kuduhu munhu yonda yamfunze
mwenekae miage
hebu yonda yamulongele ndugu yake,
'Mjuwe Mndewa.'
Kwavija wose wonijuwa niye kuwa na Mu-
lungu wao,
kusongela wanhu wadodo na wanhu
wakulu.
12 Nogela kumgongo nzambi zao
honda nigese kabili gehile gawo."
13 Kwa kulonga lagano da sambi, Mulungu
kaditenda da ichanduso dilala, na chochose
kilalile mna ikipindi kidodo chopotela.

9

Hanhu ha kutambikila mwiisi na kuulanga

1 Lagano da ichanduso dikala na vi-
hendo vake va kumsang'hanila Mulungu

na hanhu ha kutambikila hazengigwa na wanhu.

2 Kiheha cha kutambikila kizengigwa, na mwambu wa kunze wa kwingilila ukemigwa Gati Ding'alile. Mgati kukala na kinhu cha kwikila taa na meza na kukala na magate galavigwe kwa Mulungu.

3 Kukisogo cha panziya kukala na gati diyagwe dikemigwe Gati Ding'alile Ng'hani.

4 Mgati yake kukala na upango wa zahabu wa kusomela ubani na sanduku da lagano dibakigwe zahabu mhande zose na mgati kwikigwa nongo ya zahabu ikigwe lujo lukemigwa Mana na mkongoja wa Haluni uzukile majani na maluwa, na mabwe ga bambalagwe gandikigwe malagizo.

5 Kudisanduku uchanha kukala na vinyago vibili vili na mabawa kulagusa kuwa hanhu aho hana ukulu wa Mulungu, mabawa gao gaiyanzanza uchanha ya sanduku aho hozigeligwa kumgongo nzambi za wanhu. Lakini sambi hatudaha kufambula mbuli zose.

6 Vino avo vinhu vose vivitandigwe goya, kila siku walava nhosa wokwingila mdigati da kunze kutenda sang'hano zao,

7 lakini Mulava nhosa Mkulu yaiyeka iyo yokwingila mdigati da kabili, na kotenda vino mwanza umoja muumwaka. Nayo kalondeka kusola damu na kumulavila Mulungu kwa nzambi zake na kwa nzambi za wanhu wose ziwatendile bila kujuwa.

8 Kwa nzila ino Loho Yang'alile katufunza goya kamba kipindi kija kiheha cha kutambikila vikikalile kuko, nzila ya kwingila mdigati ding'alile kuko kuulanga ikala hainavuguligwa.

9 Kino acho kilaguso kilagusa kipindi cha sambi. Yofambula kamba nhosa za wanyama na nhunza ziyagwe zilavigwe kwa Mulungu, hazidahile kuisegeza mizigo ya nzambi mmizoyo ya wanhu womtambikila Mulungu.

10 Kwavija gano gose gotendeka kwa mbuli ya vinhu va kuja na kung'wa na vihendo viyagwe va kuisunha. Gano gose ni malagizo mbuli ya lukuli lwiiyeka, vohelela mbaka kipindi Mulungu vonda yakitende kila kinhu kuwa cha sambi.

11 Lakini Kilisito keza kamba Mulava nhosa Mkulu wa vinhu vinogile vili hano. Heyo kengila mna ikiheha kikulu na kitelele ng'hani, kiheha hakizengigwe na wanhu, avo hakilawile mwiisi ino iumbigwe.

12 Kilisito kengila mwanza umoja wiiyeka Mdigati Ding'alile Ng'hani hengile na damu ya mbuzi na ng'ombe kulava nhosa, ila kasola damu yake mwenyego na katutenda tulekesigwe kipindi chose.

13 Damu ya mbuzi na ng'ombe na mitozi ya bofu da ng'ombe vomizigwa kwa wanhu weli na dikwe na kuwasunha dikwe jao mulukuli lwiiyeka.

14 Lakini, Kilisito kailava mwenyego kwa Mulungu kamba nhosa inogile kwa nguvu ya Loho wa Mulungu yokala siku zose. Avo, damu yake yosunha mizoyo yetu vinogile ng'hani mizigo ya mbuli zigala ifa na kututenda tumsang'hanile Mulungu yeli mgima.

15 Mbuli ya kija kiyatendile Kilisito, iyo yogala kuilumba kwa lagano da sambi, muladi waja wakemigwe na Mulungu wadahe kumweda mazuwa gose kulongigwe na Mulungu. Ino yolawilila kwavija kwa ifa yake kowalekesa wanhu na gehile wagatendile kipindi cha lagano da ichanduso.

16 Kwa mbuli ya uhazi wojuwika kamba ifa ya munhu yautendile yokoneka,

17 kwavija uhazi haufaya kamba munhu yautendile yang'hali mgima, wokuwa na nguvu kipindi yahafa.

18 Lekaavo lagano da ichanduso, hadisongile kusang'hana bila damu.

19 Tanhu Musa kawapetela wanhu malagizo gose kamba vigalongile. Abaho kasola damu ya mbuzi na ng'ombe, katibwiliza na mazi na kwa bunho na pamba dung'hu, kakimizila kija kitabu cha malagizo na wanhu wose.

20 Musa kalonga, “Ino iyo damu ilagusa lagano dimulagizigwe na Mulungu mudigoge.”

21 Vivija Musa kamizila damu mkiheha cha kuiting'hana na viya vose va kumtambikila Mulungu.

22 Avo mna gamalagizo ga Musa kamba vija kila kinhu kisunhigwa kwa damu, na nzambi za wanhu zogeligwa kumgongo kamba damu yokwitigwa.

Nhosa ya Kilisito yosegeza nzambi za wanhu

23 Vinhu vino va hano ni kilaguso cha vinhu va ukweli va kuulanga, navo vilondeka kusunhigwa kwa damu, lakini vinhu va kuulanga venyego volonda nhosa inogile ng'hani.

24 Kwavija Kilisito hengile Mdigati Ding'alile dizengigwe na wanhu, dili kilaguso cha kija chenyego kili kuulanga lakini kengila kuulanga kwenyego, ako sambi ka haulongozi ha Mulungu kokoneka mbuli ya tweye.

25 Kila mwaka Mulava nhosa Mkulu wa Wayahudi kengila Mdigati Ding'alile Ng'hani na damu ya mnyama, lakini Kilisito hengile mumo miyanza mingi kuilava mwenyego,

26 kwavija yahalondeke kugaya miyanza mingi toka kuumbigwa kwa isi. Lakini ukweli kipindi cha mmabehi na kuuhelelo,

kalawilila mwanza umoja mbuli ya wose, kusegeza nzambi za wanhu kwa kuilava nhosa mwenyego.

27 Kamba vija kila munhu kofa mwanza umoja, abaho kotagusigwa na Mulungu,

28 vivo ili vivija kwa Kilisito kalavigwa nhosa mwanza umoja kusegeza nzambi za wanhu wengi. Kolawilila mwanza wa kabili, hasang'hanila nzambi, ila kuwakombola wanhu waja wombeta kwa kusulukila.

10

1 Malagizo ga Musa hagaigalile kamba vigeli genyego, ni mbuli ndodo ziiyeka za vinhu vinogile vondavize. Nhosa zizija zigendelela kulavigwa mwaka mbaka mwaka. Kwa mbuli ayo, wodaha vilihi kunoga wanhu waja womwizila Mulungu kubitila nhosa zino?

2 Maza kweli wanhu wano iwomtambikila Mulungu wahasunhigwe nzambi zao, sambi wagese kabili kamba watenda nzambi na nhosa zose zahamalile baho.

3 Lakini nhosa zolavigwa mwaka mbaka mwaka kuwatenda wanhu wakumbuke kamba wana nzambi,

4 kwavija damu ya mbuzi na ng'ombe haidaha bule kusegeza nzambi za wanhu.

5 Lekaavo, Yesu viyakalile mmabehi kwiza mwiisi, kamulongela Mulungu,

“Hulondile wanhu walave nhosa na kukugwaa nhunza,
lakini kunitandila niye lukuli nikulavile.
6 Hunogeligwe na wanyama wosomigwa muupango
hebu nhosa za kusegeza nzambi.
7 Abaho nilonga, ‘Niye nabaha,
go Mulungu, kusang'hana viulonda,
kamba viyandikigwe mbuli yangu mna gamaandiko Gang'alile.’ ”

8 Tanhu kalonga, “Hulonda hebu hunogeligwa na nhosa na nhunza hebu wanyama wasomigwe muupango na nhosa za kusegeza nzambi.” Kalonga avo hata kamba nhosa zose zino zolavigwa kwa kukweleleza Malagizo ga Musa.

9 Abaho kalonga, “Niye nabaha, go Mulungu kusang'hana viulonda.” Avo Mulungu kasegeza nhosa zose za umwaka na hanhu hake kamwika Kilisito mwenyego kamba nhosa.

10 Kwavija Yesu Kilisito kasang'hana kija kiyalondile Mulungu, tweye tosunhigwa nzambi kwa nhosa ya lukuli lwake yailavile mwanza umoja mbuli ya wose.

11 Kila mulava nhosa wa Kiyahudi kotenda sang'hano yake ya kulava nhosa kila siku na kolava nhosa zizija miyanza mingi, lakini nhosa azo hazidahile bule kusegeza nzambi.

12 Lakini Kilisito kalava nhosa imoja kwa nzambi, nhosa ilibule uhelelo, abaho kakala muukulu mwambu wa mkono wa kudila wa Mulungu.

13 Toka kipindi acho kobetela mbaka vonda wahumigwe wanhu wamwihile na wekigwe hasi mmagulu gake.

14 Kwa nhunza yake imoja, kawatenda watelele kipindi chose wanhu waja wosunhigwa nzambi zao.

15 Nayo Loho Yang'alile kolonga mbuli ya mbuli ino kuwa,

16 Mndewa kalonga, “Dino dijo lagano donda niitogolele nao
ako kumwande,
Nokwika Malagizo gangu mmizoyo yao
na nokwandika mzinzewele zao.”

17 Abaho kolonga, “Honda nigese kabili nzambi zao na sang'hano zao zihile.”

18 Avo kamba nzambi zigeligwa kumgongo, hailondeka nhosa kabili ya kusegeza nzambi za wanhu.

Tumkwesele behi Mulungu

19 Avo ndugu zangu, damu ya Yesu yotugela moyo wa kugangamala kwingila Mdigati Ding'alile Ng'hani.

20 Nayo katuvugulila nzila ya sambi, nzila itulongoza muugima kubitila panziya dija. Katenda avo kwa kululava lukuli lwake.

21 Avo tunayo Mulava nhosa Mkulu, mkulu wa ng'anda ya Mulungu.

22 Avo tumkwesele behi Mulungu kwa moyo unogile na kugangamala mna ditamanilo na mizoyo isunhigwe kulawa mna gamagesa gehile na ng'huli zisunhigwe kwa mazi mazelu.

23 Avo tolondeka tudigoge ng'hani tamanilo jetu ditulonga kwa milomo yetu, kwavija ija ituilagane nayo kotamaniligwa.

24 Na tugese vitulondeka kuigela moyo na kuinogela na kusang'hana ganogile.

25 Seketuleke kuiting'hana, kamba wanhu wayagwe viwoleka kuiting'hana, ila tuigangamize ng'hani, kamba vimukona siku ija ya Mndewa ya mmabehi.

26 Twahagendelela kutenda nzambi giladi na kwavija tuujuwa ukweli, kuduhu nhosa isigale yonda ilavigwe kabili kusegeza nzambi za wanhu.

27 Lakini kisigale ni kubetela kwa bwembwe nhaguso yonda ize na moto mkali wonda uwasakaze waja wose womulema Mulungu!

28 Kamba wanhu wabili hebu wadatu womulavila kitala munhu kwa kubena Malagizo ga Musa, munhu ayo kokomigwa bila koneligwa bazi.

29 Vino, yokuwa vilihi wanhu waja womwehula Mwana wa Mulungu? Munhu iyogesa kamba kinhu kidodo damu ya lagano da Mulungu isunhile nzambi zake, munhu

yomulonga vihile Loho wa Mulungu yotugwaa ng'hekewa. Geseni nhaguso yonda yaipate munhu ayo yobanza ukwiha!
30 Kwavija tomjuwa yalongile, “Niye ayo yonda nilipe gehile, mulipaji ayo niye,” na vivija kalonga, “Mndewa kowatagusa wanhu zake.”
31 Kinhu cha kudumba ng'hani kugogigwa na Mulungu na kutagusigwa!
32 Kumbukeni galawilile kumwenu baho umwaka vimugubuliligwe ukweli wa Mulungu, mugaya ng'hani lakini mugangamala.
33 Kuna kipindi muligigwa na kutendigwa vihile mgameso ga wanhu na kipindi kiyagwe muitanda kuilumba na wanhu waja wakalile wotendeligwa mbuli zino.
34 Muwonela bazi wanhu wakalile mkifungo, na mutogola kwa kudeng'helela vimukalile mobokigwa vinhu venu, kwavija mukala mujuwile kuwa mna kinhu kinogile ng'hani, chonda kikale kipindi chose.
35 Avo sekemuleke kugangamala, kwavija kugangamala ako, kowagalila nhunza ng'hulu.
36 Molondeka kufunga moyo muladi mwahamambukiza kutenda goyolonda Mulungu, mubokele kija kiyalongile.
37 Kwavija Maandiko Gang'alile golonga,
“King'hali kipindi kidodo,
na ija iyokwiza kokwiza,
honda yakawe bule.
38 Lakini munhu wangu yanogile mgameso gangu, kokala mwiisi kwa kutamanila,
lakini yahabwela kukisogo,
sinogeligwa nayo bule.”
39 Tweye hatuigalile na wanhu waja wobwela kukisogo na kunangigwa. Lakini togendelela kutamanila na kukomboligwa.

11

Kutamanila

1 Kutamanila ako kuvijuwa goya vinhu vitubetela na kuvijuwa goya vinhu vija hatuvona.
2 Kwa kutamanila wanhu wa umwaka wagweleligwa nhogolwa na Mulungu.
3 Kwa kutamanila tweye tojuwa kamba isi iumbigwa kwa imbuli ya Mulungu, avo vinhu vikoneka vitendigwa kulawa kuna ivinhu havikoneka.
4 Kutamanila ako kumtendile Habili yamulavile Mulungu nhosa inogile kubanza Kaini. Kutamanila kwake kumtenda yatogoligwe na Mulungu kamba kanoga, kwavija Mulungu mwenyego kazigwaa nhogolwa nhunza zake. Kwa kutamanila kwake hata kamba Habili kafa, mbuli zake ziyatendile zing'hali zotufunza.
5 Kutamanila ako kumtendile Henoko sekeyafe. Lakini kasoligwa uchanha kwa Mulungu. Kuduhu munhu yamonile kwavija Mulungu kakala yamsolile uchanha. Kamba maandiko vigolonga kamba yang'hali hanasoligwa uchanha, Henoko kakala yamnogeze Mulungu.
6 Bila kutamanila, kuduhu munhu iyodaha kumnogeza Mulungu, kwavija munhu yoyose iyomcholela Mulungu kolondeka yatogole kamba Mulungu kauko na kowagwaa nhunza wanhu waja womzahila kwa kuwamba.
7 Kwa kutamanila Nuhu viyazumigwe na Mulungu mbuli ya vinhu va kumwande yang'hali hanavona, kamtegeleza Mulungu kazenga safina na kakomboligwa na wanhu wa lubuga lwake. Kwa kutamanila Nuhu katendigwa kanoga mgameso ga Mulungu lakini wanhu wose wa mwiisi woneka kamba wabananga.
8 Kwa kutamanila, Abulahamu kamtegeleza Mulungu viyamkemile yachole mwiisi ija iyamulongele yahamgwelele iwe yake. Kasegela mwiisi yake mwenyego na kachola kuja hakujuwile.
9 Kwa kutamanila kakala mviheha kamba munhu baki mwiisi iyalongeligwe kogweleligwa na Mulungu. Vivija Isaka na Yakobo wakala kamba avo kumwande, wao wakalile na fungu mna ikinhu kikija kiyalongile Mulungu.
10 Kwavija Abulahamu kakala kobetela buga jandusigwe na kuzengigwa na Mulungu, buga dikala kipindi chose.
11 Kutamanila ako kumtendile Abulahamu yawe tata, hata kamba kakala mvele ng'hani, vivija Sala mwenyego kakala mgumba. Abulahamu kamtogola Mulungu kamba kotenda kija kiyalongile komgwaa.
12 Avo, Abulahamu kakala yalalile kamba munhu yafile, avo kulawa kwa munhu ayo imoja walawa wanhu wengi kamba vizili nhondo kuulanga, havidahika kupetigwa kamba msanga wa mhwani.
13 Wanhu wose wano viwafile wakala wang'hali wotamanila. Hawabokele bule vinhu vilongigwe na Mulungu, na kamba vija wavona na kuvigoneka kwa kutali. Na wajuwa kamba wakala wanhu baki na wabita nzila muno mwiisi.
14 Wanhu wolonga mbuli zino, wofambula goya kuwa wozahila isi ya kweli.
15 Maza wagendelele kugesa isi iwaisegele, wahapatile kipindi cha kubwela kabili.
16 Lakini wasulukila isi inogile ng'hani, isi ya kuulanga. Avo Mulungu hakona kinyala awo kumkema heyo Mulungu wao, kwavija kawatandila buga jao.

17 Kwa kutamanila Abulahamu kamulava mwanage Isaka yawe nhosa kipindi Mulungu viyamgezile. Abulahamu ayo yakalile yabokele kija kiyalongile Mulungu, lakini katogola kumulava mwanage yeli yaiyeka yawe nhosa,
18 hamoja Mulungu kakala yamulongele, “Kubitila Isaka kopata lukolo.”
19 Abulahamu katogola kamba Mulungu kodaha kuwazilibula wanhu wafile, baho tolonga kamba vija kweli Abulahamu kampata Isaka kulawa mwiifa.
20 Kutamanila ako kumtendile Isaka yawatambikile Yakobo na Esau wadahe kumweda baho kumwande.
21 Kutamanila ako kumtendile Yakobo yamtambikile kila imoja wa wanage Yusufu viyakalile kolonda kufa. Kasigamila mkongoja wake na kumgwaa ukulu Mulungu.
22 Kutamanila ako kumtendile Yusufu viyakalile kolonda kufa, yalonge mbuli ya kusegela kwa wanhu wa Izilaeli mwiisi ya Misili na kalagiza va kuitendela mizege yake.
23 Kutamanila ako kuwatendile tatake na mamake Musa wamfise Musa miezi midatu viyavumbuke. Wao wamona kakala mwana yanogile ng'hani na hawadidumbile lagizo da mndewa wa Misili.
24 Kutamanila ako kumtendile Musa viyakulile, yaleme kukemigwa mwana wa mndele wa Falao.
25 Kona vinoga kugaya na wanhu wa Mulungu kubanza kudeng'helela uhondo wa nzambi kwa kipindi kidodo.
26 Kakala yajuwile kamba kugaya mbuli ya Kilisito Mkombola kofaya ng'hani kubanza ngama yose ya mwiisi ya Misili, kwavija kakala kobeta nhunza ya kumwande.
27 Kutamanila ako kumtendile Musa yasegele Misili, hadumbile ng'hasiliki ya mndewa. Kafunga umoyo na kakala kamba munhu yomona Mulungu hakoneka.
28 Kutamanila ako kumtendile yaisonge Pasaka na kulagiza damu imizigwe kuna ulwivi muladi msenga wa kuulanga yogala ifa sekeyawakome wana wa chaudele wa wanhu Izilaeli.
29 Wanhu wa Izilaeli kwa kutamanila waloka Bahali shamu kamba isi inyalile, lakini Wamisili viwalondile kuloka wafa mgamazi.
30 Kwa kutamanila wanhu wa Izilaeli waluzunguluka luwa lwa buga da Yeliko kwa siku saba, na luwa lwake lugwa.
31 Ija imgoni Lahabu kwa kutamanila kahonyeka kukomigwa hamoja na wanhu waja wamulemile Mulungu, kwavija kakala yawagoneke wasepaji wa Kiizilaeli.
32 Avo lelo nonge choni ng'hani? Saa imala kuwapeteleni mbuli ya Gidioni na Balaki na Samsoni na Yefisa na Daudi na Samweli, na watula ndagu wa Mulungu.
33 Kwa kutamanila wazitowa isi ziyagwe na kuzihuma. Watawala kwa nzila iwatendile wanhu wakweleleze malagizo na wakibokela kija kiyalongile Mulungu. Wazifunga saya za simba,
34 wazima mizoto mikali, wahonyeka kukomigwa kwa mapanga. Wakala wanyolile lakini wagangamala. Wakala wakalizi wagangamale na kuwahuma wakalizi wa wanhu baki.
35 Na watwanzi wabwezeligwa ndugu zao wafile.

Wayagwe walemile kulekesigwa wafa kwa kugaya muladi wazilibuligwe na kwingila muugima unogile ng'hani.
36 Wayagwe wazehigwa na kutoigwa mbalati, na wayagwe wagodekigwa nzabi na kufungigwa.
37 Wakomigwa kwa mabwe, wabaluligwa kwa misumeno, wakomigwa kwa mapanga. Wazunguluka kuno wavala ng'hwembe za ng'hondolo hebu mbuzi, wakala wanhu wakiwa, wadununzigwe na kutendeligwa vihile.
38 Wanhu awo wamtamanila Mulungu, lakini wanhu wa mwiisi ino wakala wehile mbaka hawalondeke kuwa na wanhu kamba awo! Wanhu awo wamtamanile Mulungu wapwililika mviwala na vigongo, wakala mzimhango na mna gamakolombo.
39 Wanhu wano wose wagweleligwa nhogolwa kwa kumtamanila Mulungu. Lakini hawabokele kija kiyawalongele Mulungu.
40 Kwavija Mulungu kakala yavitandile mwaka vinhu vinogile ng'hani mbuli ya tweye muladi hewo watendigwe watelele hamoja na tweye.

12

Kuzumigwa na Tataetu wa kuulanga

1 Kwavija tweye tuzungulukigwa na lunhu lwa wanhu wotulola, avo tusegeze kila kinhu kitukimila mnzila, na nzambi ija ituzingiliza ng'hani na tukimbile kwa kuwamba mna ukuihuma kwitwikiligwe.
2 Meso getu tumulole Yesu, itumtamanila kulawa ichanduso mbaka kuuhelelo. Viyakalile mumsalaba habwelile kuchugu! Mbuli ya ndeng'helelo ikalile yombeta, hatongile kinyala cha msalaba na sambi kakala muukulu mwambu wa mkono wa kudila wa kigoda cha ukulu cha Mulungu.
3 Geseni mbuli zimpatile Yesu, viyafungile umoyo kwa kwihiligwa na wanhu wene nzambi. Avo sekemubwele kukisogo na kuleka.
4 Kuitowa kwenu na nzambi, hakunavikila kugaya mbaka mukomigwe.

5 Vino muisemwa mbuli za kugangamiza
ziyowalongela Mulungu kamba mwa wa-
nage?
"Mwanangu, sekeutende mwangalo Mn-
dewa yahakuzuma,
na yahawakomhokela sekemubwele kuk-
isogo,
6 kwavija Mndewa komzuma munhu
yoyose yomnogela,
na komkoboza munhu yoyose iyotogola
kuwa mwanage."
7 Wahagaya funga umoyo kamba mwana
viyogaya yahazumigwa na tatake. Kugaya
kwenu kolagusa kuwa Mulungu kowaten-
dela mweye kamba wanage. Vino hana
mwana yoleka kuzumigwa na tatake?
8 Lakini mwahaleka kuzumigwa kamba vi-
wozumigwa wana wayagwe, ino yofam-
bula kuwa hamuli wanage bule, ila mwa
wana wa kuvikila.
9 Hata ivo tweye wose tuna tata zetu, wao
wotuzuma na tweye towategeleza. Avo
tolondeka kumtegeleza ng'hani tataetu wa
kuulanga muladi tupate ugima!
10 Tata zetu watuzuma kwa kipindi ki-
dodo, kamba viwonile vinoga kumwao,
lakini Mulungu kotuzuma kututaza tudahe
kuigala nayo na tung'ale kamba heyo.
11 Kwa kipindi kidodo, kukobozigwa siyo
mbuli ya kudeng'helela ila yogela usungu.
Lakini ako kumwande yogala nhunza
itindiwale na ugima umnogela Mulungu
kwa wanhu wose wafunzigwe mbuli ayo.

Kuzumigwa na kufunzigwa

12 Avo gangamizeni makono genu ga-
holole na mavindi genu ganyekile.
13 Gendeleleni kutenda nzila zigoloke,
muladi magulu gasiguke sekegagendelele
kulemala lakini gahonyigwe.
14 Wambeni ng'hani kukala goya na
wanhu wose na mukale mung'alile,
kwavija kuduhu munhu yonda yamone
Mndewa kamba hang'alile bule.
15 Iteganyeni sekemwagize ng'hekewa
ya Mulungu. Munhu yoyose sekeyatogole
kuigala na mbiki wa usungu ukula na
kuwananga wanhu bwando kwa sumu
yake.
16 Sekemutogole munhu yawe mgoni
hebu hamdumba Mulungu kamba Esau
ija yachuuze haki yake ya kuwa mwana
chaudele kwa lujo lwa mwanza umoja.
17 Hata ivo, kumwande mweye mojuwa
viyalondile kutambikiligwa na tatake,
lakini haidahike bule kwavija hapatile
nzila ya kugalusa kiyatendile, hamoja
kaizahila kwa kulava mahozi.
18 Mweye hamuvikile kuna ulugongo lwa
Sinai ludaha kukwasigwa, lugongo luk-
waka moto na ziza totolo na wingu titu fii
na beho kulu,
19 na mbumo wa mhalati na wanhu awo
wa Izilaeli waihulika sauti yolonga, lakini
wapula inyamale,
20 kwavija walema kutogola kija kilo-
ngigwe, "Hata kamba mnyama yahakwasa
lugongo luno, yakomigwe kwa mabwe."
21 Kija kilawilile kuna ulugongo kigela
bwembwe ng'hani, mbaka Musa kalonga,
"Nodumba na kugwaya!"
22 Lakini mweye muvika kuna Ulugongo
lwa Sayuni, kudibuga da Mulungu yeli
mgima, najo dijo Yelusalemu ya kuulanga.
Muvika mumting'hano wa deng'ho da
wasenga wa kuulanga magana kwa
magana.
23 Mweye muvika kuna ikibumbila cha
wana wa chaudele wa Mulungu, waja mat-
waga gao gandikigwe kuulanga. Mw-
eye mwiza kwa Mulungu yeli msemi wa
wanhu wose na mwiza mziloho za wanhu
wanogile watendigwe watelele.
24 Muvika kwa Yesu yogala kuilumba kwa
lagano da sambi na damu yake imizigwe
na ilonga mbuli zinogile ng'hani kubanza
damu ija ya Habili.
25 Avo iteganyeni sekemuleme
kumtegeleza ija iyolonga na mweye.
Wanhu waja walemile kumtegeleza ija
yawazumile hano mwiisi hawahonyeke
bule. Vino tweye tohonyeka vilihi kamba
twahalema kumtegeleza ija yotuzuma
kulawa kuulanga?
26 Kipindi kija sauti yake itigisa isi, lakini
sambi kalonga, "Noitigisa isi mwanza
uyagwe kabili, lakini siyo isi iiyeka, vivija
na ulanga."
27 Mbuli zino, "Mwanza uyagwe kabili"
zolagusa kamba vinhu vose va umwaka
votigisigwa na kusegezigwa muladi vinhu
va sambi visigale na havitigisigwa.
28 Avo tumgwee nhogolwa Mulungu,
kwavija tubokela undewa hautigisika.
Tumgwee nhogolwa Mulungu na tumgwee
ukulu wonda umnogeze, kwa kumtegeleza
na kwa bwembwe.
29 Kwa kweli Mulungu wetu ni moto us-
akaza.

13

Kumnogeza Mulungu

1 Gendeleleni kuinogela kamba viilon-
deka kwa wanhu wamtogole Yesu.
2 Sekemuleke kuwagoneka wanhu baki
mzikae zenu, kwavija kwa kutenda vivo
kuna wanhu wayagwe wawagoneka
wasenga wa kuulanga bila kuvijuwa.
3 Wakumbukeni wanhu waja wa-
fungigwe kamba vija na mweye wenyego
mufungigwa nao. Wakumbukeni wanhu
iwogaya kamba vija na mweye wenyego
mogaya nao.

4 Mzengo utegelezigwe na wanhu wose,
watwanzi na wambigalo weli mumzengo
sekewatende ugoni na wanhu wayagwe.
Kwavija Mulungu kowatagusa wanhu iwo-
tenda ugoni na wanhu woiwasa.
5 Sekemuzinogele ng'hani sente, lakini
mwigute na vija vimulinavo. Kwavija
Mulungu kalonga, “Sikusemwa ng'o na
sikuleka ng'o.”
6 Lekaavo tolonga kwa kugangamala,
“Mndewa ayo yonitaza,
sidumba bule.
Munhu konitenda choni?”
7 Wakumbukeni walangulizi zenu wa-
longole kuwapetela usenga wa Mulungu.
Gelegezeni viwakalile wotenda na viwafile,
na mweye mukweleleze kutamanila kwao.
8 Yesu Kilisito iyo iija, jana, lelo na siku
zose.
9 Sekemuviziligwe kwa mafundizo
gayagwe gowatenda muchole kuno na
kuno. Kwavija mizoyo yenu ilondeka
igangamizigwe kwa ng'hekewa ya Mu-
lungu, siyo kugagoga malagizo ga lujo,
wanhu wose wagogile malagizo gano
wagaya bule.
10 Tweye tuna upango wa kulavila nhosa,
waja iwosang'hana mna ikiheha cha ku-
tambikila hawalondeka kuja kinhu cho-
chose kilavigwe.
11 Mulava nhosa mkulu kogala damu
ya wanyama Mdigati Ding'alile Ng'hani
kolava nhosa kwa nzambi za wanhu, lakini
nyama za wanyama zosomigwa kunze ya
ng'hambi.
12 Lekaavo Yesu kadununzigwa na kufa
kunze kudibuga muladi yawasunhe wanhu
nzambi zao kwa damu yake.
13 Avo seketudumbe tumgendele kuko
kunze tukaligigwe kamba viyaligigwe
heyo.
14 Kwavija baha mwiisi tuduhu buga
dikala siku zose, lakini tweye tobeta buga
dija dikwiza.
15 Avo kubitila Yesu, siku zose tumulavile
Mulungu nhosa ya nhogolwa. Mbuli azo za
kumtogola azo nhosa zetu aho twahalonga
kamba Yesu ayo Mndewa.
16 Sekemuisemwe kutenda ganogile na
kuitaza, kwavija zino azo nhosa zimnogeza
Mulungu.
17 Wategelezeni walangulizi zenu na ku-
goga malagizo gao, wao wozilola goya loho
zenu bila kubwihila kwavija wolondeka
wamulongele Mulungu mbuli ya sang'hano
zao. Kamba mwahawategeleza wotenda
sang'hano zao kwa kudeng'helela, lakini
mwahalema, wosang'hana kwa usungu, na
mbuli ayo honda iwataze bule.
18 Tupulileni kwa Mulungu. Tojuwa mi-
zoyo yetu haitutagusa kuwa tubananga,
kwavija tolonda kutenda ganogile mna iz-
imbuli zose.
19 Chonde chonde munipulile ng'hani
kwa Mulungu yalopole kunibweza
kumwenu himahima.

Kumpula Mulungu na kuilamusa kwa ki-mambukizo

20 Nompula Mulungu yotugwaa tindi-
walo, ayo yamzilibule kwa wafile Mn-
dewa wetu Yesu Kilisito msusilaji mkulu wa
ng'hondolo, kwa damu yake ilagusa lagano
da mazuwa gose.
21 Nompula, yawagwee kila kinhu
kinogile muladi mutende ziyolonda. Heyo
mwenyego kosang'hana mgati mmwenu
kija kimnogele, kosang'hana kubitila Yesu
Kilisito. Yesu Kilisito yagweleligwe ukulu
kipindi chose! Ona.
22 Avo ndugu zangu, nowapula
mutegeleze kwa kufunga umoyo usenga
wangu uno wa kuwagangamiza. Kwavija
baluwa ino inimwandikileni siyo nhali
ng'hani.
23 Nolonda muvijuwe kamba ndugu yetu
Timoseo kalavigwa mkifungo, avo kamba
yahalopola kuvika, vondanize kumwenu
nokwiza nayo.
24 Walamuseni walangulizi zenu wose
hamoja na wanhu wose wa Mulungu.
Wanhu wa Italia wamtogole Yesu wowala-
musa.
25 Ng'hekewa ya Mulungu ikale na mw-
eye mose.

Baluwa yandikigwe na Yakobo Ulongozi

Kitabu cha Yakobo chandikigwa na munhu imoja yokemigwa Yakobo. Yogesigwa kakala Yakobo ndugu yake Yesu, yakalile mulangulizi wa kibumbila cha ichanduso cha wanhu wamtogole Yesu na kakala imoja mna umting'hano wa ako Yelusalemu (Sang'h 15:13). Vivija mtumigwa Paulo kamkema mhanda ya kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Galatia (Gal 2:9). Wanhu woifunza mbuli wogesa kamba kitabu cha Yakobo chandikigwa behi na mwaka wa 50 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Kwavija Yakobo kakala mulangulizi wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Yelusalemu, yogesigwa kandika kitabu kino viyakalile kuko.

Yakobo kawandikila kitabu kino "makabila longo na mabili gapwililike mwiisi yose" (Sula ya 1:1). Mbuli za kuifunza zili mkitabu cha Yakobo ni za wanhu wose wamtogole Yesu lakini viyatambule mbuli kamba, "makabila longo na mabili," yokoneka kamba Yakobo kawandikila Wayahudi wamtogole Yesu. Kwavija ikitabu kilondeka kiwavikile wanhu wengi, avo kalonga mbuli nyingi, Yakobo kagangamiza mbuli ya kutamanila na kusang'hana vikuilumba. Kutamanila kwa ukweli kokoneka kwa kusang'hana (Sula ya 2:17). Vivija kowazuma mbuli ya kuwatonga ng'hani wanhu wagoli (Sula ya 2:1-4). Na kotulongela tuiteganye na ulonzi wetu (Sula ya 3:1-12).

Mbuli zili mkitabu

Yakobo kowalamusa wasomaji zake (Sula ya 1:1).

Abaho kowagela moyo wanhu wamtogole Yesu wafunge umoyo wahagaya (Sula ya 1:2-27).

Abaho kolonga viilondeka kutamanila kulagusigwe kwa kusang'hana (Sula ya 2:1-26).

Abaho kolonga mbuli vizili na nguvu (Sula ya 3:1-12).

Abaho Yakobo kosimulila vija nzewele ya Mulungu viili na nzewele ya mwiisi viili (Sula ya 3:13-4:10).

Abaho kowazuma wasomaji zake mbuli ya kuitapa (Sula ya 4:11-5:6).

Yakobo komambukiza kitabu chake kwa kulava mafundizo gayagwe (Sula ya 5:7-20).

1 Niye Yakobo namsang'hanaji wa Mulungu na Mndewa Yesu Kilisito, nogalamusa makabila longo na mabili gapwililike mwiisi yose.

Kugezigwa

2 Ndugu zangu deng'heleleni, mwahagezigwa miyanza mingi,
3 kwavija mojuwa kamba kutamanila kwenu kwahagezigwa modaha kufunga umoyo.
4 Loleni, kufunga umoyo kwenu kuwagangamize mbaka kuuhelelo, muladi mukangale na mutelele, bila kuhungukilwa na kinhu chochose.
5 Kamba munhu yoyose kumwenu kahungukilwa nzewele, yampule Mulungu nayo komgwaa, kwavija Mulungu kowagwaa wanhu kwa moyo unogile bila kulola kitala cha munhu.
6 Lakini yahampula yatamanile na sekeyawe na shaka, kwavija munhu yoyose yokona shaka kaigala na ng'humbi ya bahali isoligwa na beho kuno na kuno.
7 Munhu kamba ayo sekeyagese kodaha kupata kinhu chochose kulawa kwa Mndewa,
8 kwavija munhu ayo hagangamale bule na kotanga tanga mzimbuli zose zoyotenda.

Ukiwa na ugoli

9 Munhu yamtogole Yesu kuno mkiwa yadeng'helele kipindi Mulungu vonda yamwinule,
10 na munhu mgoli yadeng'helele yahatendigwa munhu mdodo, kwavija munhu mgoli kolawanya kamba luwa.
11 Kwavija zuwa dolawa na ukali wake wonyaza minoga, na maluwa gohuluka na unovu wose wonangika. Vivo ili kwa munhu mgoli kosegela hata kamba kamzisang'hano zake.

Kugezigwa

12 Kamweda munhu ija yofunga umoyo kipindi yahagezigwa, kwavija yahagangamala kobokela fungu da ugima uyalongile Mulungu kowagwaa wanhu womnogela.
13 Munhu yahagezigwa sekeyalonge, "Mulungu konigeza," kwavija Mulungu hagezigwa na nzambi, na heyo hamgezaga munhu yoyose.
14 Munhu kogezigwa kwa mbuli ya kukwegigwa na kunamata mumtego wa kusulukila kwake kwihile.
15 Kusulukila kwihile kwahepa kolela nzambi, nazo nzambi zahakangala zolela ifa.
16 Ndugu zangu iniwanogela, sekemuviziligwe.
17 Kila nhunza inogile na itelele, yolawa kuulanga kwa Mulungu yaumbile vose vilava mulenge, heyo hagalukaga bule kamba sisila.

18 Kasagula kutulela kubitila imbuli yake
ya kweli, muladi tuwe wanhu wa ichan-
duso mna ivinhu vose viyaumbile.

Kuhulika na kusang'hana

19 Ndugu zangu niwanogela, kumbukeni
mbuli ino! Kila munhu yabuhe kuhulika,
sekeyabuhe kulonga hebu kugevuzika.
20 Kwavija kugevuzika kwa munhu haku-
daha kumtenda munhu yatende ganogile
goyolonda Mulungu.
21 Avo lekeni gehile na ganyolodoke gose,
muibokele kwa uhole imbuli ihandigwe
mmizoyo yenu, imbuli idaha kuwakom-
bola.
22 Sekemuivizile wenyego kwa kuihu-
lika mbuli yake iiyeka, lakini musang'hane
kamba viilonga.
23 Munhu yoyose yoihulika mbuli lakini
hasang'hana kamba viilonga kaigala na
munhu yolola kihanga chake mkiyoo,
24 yahailola goya mwenyego bahaja
kosegela na koisemwa viyali.
25 Lakini munhu yolola goya malag-
izo gatelele gowatenda wanhu walekes-
igwe, na kogendelela goya siyo kwa
kugahulika kwiiyeka na kugasemwa,
lakini kogasang'hana, Mulungu komtenda
yamwede kwa kila kinhu choyotenda.
26 Kamba munhu yoyose kogesa kom-
tambikila Mulungu na hadaha kululon-
goza lulimi lwake, kumtambikila kwake
Mulungu mduhu kinhu na koivizila
mwenyego.
27 Kutambika kunogile na hakufitile
mgameso ga Mulungu Tata uko kuno,
kuwataza wana wafiligwe na kuwataza
wagane mmagayo gao na kuilolesa
mwenyego sekeunangigwe na mbuli za
mwiisi ino.

2

Wanhu wozumigwa mbuli ya kuibagula

1 Ndugu zangu, mweye mumtogola Mn-
dewa Yesu Kilisito, Mndewa wa ukulu, avo
sekemuwabagule wanhu.
2 Geseni kamba munhu imoja yavalile
pete ya zahabu na viwalo vinogile ng'hani
keza mumting'hano wenu, vivija keza
munhu mkiwa yavalile viwalo vifitile,
3 kamba mwahamtonga munhu ayo
yavalile viwalo vinogile ng'hani na
kumulongela, "Kala hano hanogile," lakini
momulongela munhu ija mkiwa, "Gweye
ima haja, hebu kala hasi mmagulu gangu,"
4 baho moibagula wenyego na motagusa
kwa magesa genu gehile.
5 Ndugu zangu niwanogela, tegelezeni!
Mulungu kawasagula wanhu wokoneka
wakiwa mwiisi muladi wawe wagoli
mditamanilo na wengile muundewa
uja uyawalongele kowagwaa wanhu
womnogela.
6 Lakini mweye mowabeza wanhu
wakiwa. Vino si hewo bule wanhu wagoli
wowonela na kuwagala mkitala?
7 Vino si hewo bule wodiliga twaga
dinogile da Kilisito ija imumtamanila?
8 Motenda goya kamba modigoga
lagizo da undewa wa Mulungu dili mna
Gamaandiko Gang'alile, "Mnogele miyago
kamba viuinogela mwenyego."
9 Lakini mwahaibagula motenda nzambi
na motagusigwa mubananga kwa ku-
gabena malagizo.
10 Kwavija munhu yoyose yogagoga mala-
gizo gose ga Mulungu yahabena lagizo di-
moja, kana kitala cha kubena malagizo
gose.
11 Kwavija heyo yalongile, "Sekeutende
ugoni," vivija kalonga, "Sekeukome." Avo
kamba hutenda ugoni lakini kokoma, gw-
eye kubena malagizo.
12 Longeni na sang'haneni kamba wanhu
wonda watagusigwe na malagizo gotenda
wanhu walekesigwe.
13 Kwavija Mulungu kotagusa bila bazi
kwa munhu yoyose yeliduhu bazi. Lakini
munhu yeli na bazi hadumba kutagusigwa.

Kutamanila na sang'hano

14 Ndugu zangu, vino munhu kopata
choni yahalonga kana tamanilo lakini hala-
gusa kwa kusang'hana? Vino tamanilo jake
dodaha kumkombola?
15 Tulonge mkulu wako hebu lumbu jako
kaduhu viwalo hebu lujo.
16 Vino chofaya choni mweye kuwalon-
gela, "Gendeni moyo uholile mkote moto na
kwiguta," lakini hamuwagwaa vija vilon-
deka kwa ugima wao?
17 Vivo ili, tamanilo bila sang'hano difa.
18 Lakini munhu kodaha kulonga,
"Gweye kuna tamanilo, niye nosang'hana."
Ndagusile tamanilo jako bila kusang'hana
na niye nikulagusile tamanilo jangu kwa
kusang'hana.
19 Gweye kotogola kamba hana Mulungu
imoja yaiyeka! Ona hata vinyamkela vivija
wotogola na wodumba na kugwaya.
20 Gweye kwa mbozi! Vino kolonda ku-
lagusiligwa tamanilo bila sang'hano hadi-
faya?
21 Vino muhenga wetu Abulahamu ka-
tendigwa vilihi kanoga mgameso ga Mu-
lungu? Kubitila sang'hano zake, viya-
mulavile nhosa mwanage Isaka muupango.
22 Mokona! Tamanilo jake na sang'hano
vigenda hamoja, na tamanilo jake ditelela
kwa kusang'hana.
23 Avo galawilila Maandiko Gang'alile ga-
longile, "Abulahamu kamtogola Mulungu,
na katendigwa kanoga mgameso gake."

Avo Abulahamu kakemigwa mbwigake Mulungu.
24 Avo mokona, munhu kotendigwa kanoga mgameso ga Mulungu kwa kusang'hana na siyo kwa kutamanila kwiiyeka.
25 Vivija vivo ikalile kwa Lahabu ija imgoni, katendigwa kanoga mgameso ga Mulungu kwa kija kiyasang'hane viyawabokele waja wacholile kusepa na kawataza walawanye kubitila nzila iyagwe.
26 Kamba viili kwa lukuli bila loho lufa, vivo ili kwa kutamanila bila kusang'hana kufa.

3

Lulimi

1 Ndugu zangu, wanhu wengi kumwenu sekewasulukile kuwa wafundiza, kwavija mojuwa kamba tweye tufundiza totagusigwa ng'hani.
2 Tweye wose totenda vihile miyanza mingi. Kamba munhu hatenda vihile mna ukulonga, munhu ayo katelela na vivija kodaha kulutawala lukuli lwake lose.
3 Tweye towafunga falasi kibimhi cha zuma kili na nzabi mmulomo muladi watutegeleze, na todaha kuwalongoza kokose tukulonda.
4 Hebu geseni ngalawa hamoja na ukulu wake na yosung'higwa na beho, lakini yolongozigwa na ng'hafi kokose koyolonda mulosaji.
5 Vivo ili kwa lulimi hamoja ni maungo madodo ga lukuli, lakini loitapa kwa mbuli ng'hulu.
Vivija geseni viili kwa muhulo mkulu wolukuzigwa kwa sese ndodo ya moto!
6 Lulimi luigala na moto, umema gehile na ni maungo madodo mulukuli lakini lounanga lukuli lose. Lomnanga munhu wose na kuugela muumoto ugima wose wa munhu toka kuvumbuka mbaka kufa kwavija lenyego lolukuzigwa kwa moto wa Jehanamu.
7 Munhu kodaha kuwafuga wanyama wose wa mwiisi, kowafuga ndege na wang'onyo na vinhu vose vili muibahali.
8 Lakini kuduhu munhu yodaha kulufuga lulimi lwake. Lulimi lwiha na halulongozigwa na lumema sumu igalaga ifa.
9 Kwa lulimi tomgwaa nhogolwa Mndewa Tataetu na vivija kwa lulimi towaduwila wanhu, waumbigwe kwa kuigala na Mulungu.
10 Mumulomo umoja munhu kolonga mbuli za kutambikila na mbuli za kudumiliza. Ndugu zangu sambi iwe vivo.
11 Vino, mazi gamulila na mazi ga usungu godaha kulawa mwiinzasa imoja?
12 Ndugu zangu, vino mbiki wa mtini wodaha kulela zeituni? Hebu mzabibu wodaha kulela tini? Vivija nzasa ya mazi gausungu haidaha kulava mazi gamulile.

Nzewele ilawa kwa Mulungu

13 Vino nani yeli na nzewele na ubala kumwenu? Yalaguse mbuli ayo kwa kusang'hana ganogile, ganogile gotendeka kwa moyo wa uhole uli kwa munhu yeli na nzewele.
14 Lakini kamba mizoyo yenu imema migongo na usungu na gahigahi, sambi muugubike ukweli kwa kuitapa mbuli ya nzewele yenu.
15 Nzewele kamba ayo hailawa kuulanga, ila yolawa mwiisi na ya wanhu na vinyamkela.
16 Kwavija wahawa na migongo na gahigahi, vivija kokuwa na bamila na kila kinhu kihile.
17 Lakini nzewele ilawa kuulanga tanhu isunhigwa, na vivija ina tindiwalo na unogelwa na uhole, yowatonga wayagwe na imema bazi na yotenda ganogile, haibagula wanhu na yaduhu unafiki.
18 Wanhu wonogelwa kuwatenda wanhu wakale goya wohanda mbeyu ya tindiwalo na wosenga ganogile.

4

Kuilava kwa Mulungu

1 Migomvi na kuitowa kwenu kolawa kwahi? Volawa mumo mna ukusulukila kwenu, avo vogomba siku zose mmizoyo yenu.
2 Mosulukila ng'hani vinhu na kwavija hamuvipata mokoma, movonela migongo vinhu va wayagwe lakini hamuvipata, avo mogomba na kuitowa. Mweye mduhu vinhu vimulonda kwavija hamumpula Mulungu.
3 Na mwahampula, hawagwelela bule, kwavija mopula kwa mizoyo ihile, muladi muvisang'hanile kamba vimulonda mna ukusulukila kwenu.
4 Mweye wanhu hamutamaniligwa! Vino hamujuwile bule kamba kuinogela isi ino kuko kuihila na Mulungu? Munhu yoyose yoinogela isi ino koihila na Mulungu.
5 Sekemugese kamba Maandiko Gang'alile galonga bule, vigalongile, “Loho yekigwe na Mulungu mgati mmwetu kotusulukila mbaka kokona migongo.”
6 Lakini ng'hekewa iyotugwaa Mulungu ina nguvu ng'hani. Kamba Maandiko vigalonga, “Mulungu kowalema wanhu woitapa, lakini kowagwaa ng'hekewa wanhu wahole.”
7 Avo, ilaveni kwa Mulungu, mulemeni Mwenembago nayo kowakimbila.
8 Mkweseleni behi Mulungu nayo kowakwesela behi. Sunheni makono genu mweye

wene nzambi. Sunheni mizoyo yenu, mweye wanafiki!
9 Nyunyuwaleni na lileni na kuiyalala. Daba jenu digaluke ndilo, na deng'ho jenu diwe kunyunyuwala!
10 Igweni kuulongozi wa Mndewa na mumtamanile nayo kowenula uchanha.

Mbuli ya kumtagusa miyago yamtogole Yesu
11 Ndugu zangu, sekemuilonge vihile mweye kwa mweye. Munhu yoyose yomulonga vihile ndugu yake hebu kumtagusa kogalonga vihile malagizo na kugatagusa. Wahagatagusa malagizo hugagoga malagizo, lakini kogatagusa.
12 Mulungu yaiyeka yolava malagizo na kutagusa, nayo kodaha kukombola na kunanga. Avo gweye kwa nani mbaka komtagusa miyago?

Kuzumigwa mbuli ya kuitapa
13 Avo, tegelezeni mweye mulongaga, "Lelo hebu mayo tochola kudibuga dino hebu dija tokala mwaka mgima na tochuuza vinhu na kupata sente."
14 Mweye hamujuwile ugima wenu mayo vondauwe! Ugima wako una choni? Mweye muigala na kungugu dolawilila kwa kipindi kidodo na kulawanya.
15 Molondeka mulonge, "Kamba Mndewa yahalonda, tokala wagima na kutenda kino hebu kija."
16 Lakini sambi moitapa na kuigoda, kuitapa kamba kuko hakunogile bule.
17 Avo munhu yoyose yogajuwa ganogile ga kusang'hana, lakini hagasang'hana, munhu ayo kotenda nzambi.

5

Kuwazuma wanhu wagoli
1 Sambi tegelezeni mweye wanhu wagoli, lileni na kuiyalala mbuli ya magayo gonda gawezile.
2 Vinhu venu vokola, na viwalo venu vidigwa na wang'onyo.
3 Zahabu zenu na sente zigwa lungwi, na lungwi alo lolonga kimutendile na loja ng'huli zenu kamba moto. Mweye muikila ugoli mzisiku za uhelelo.
4 Kwavija hamuwalipile fungu wanhu wasang'hane mmigunda yenu, tegelezeni kuiyalala kwao! Ndilo ya wanhu wasengile mmigunda yenu Mulungu yeli na Udahi wose kaihulika.
5 Mukala mwiisi kwa ugima wa kutenda vimulonda wenyego na uhondo. Muneneha mbuli ya siku da kuchinjigwa.
6 Muwatagusa na kuwakoma wanhu wanogile na hewo hawawalemele kwa chochose!

Kufunga umoyo na kumpula Mulungu
7 Ndugu zangu, fungeni moyo, mbaka vonda yeze Mndewa. Loleni, mlimaji viyobetela minoga yake ilave ndiya zinogile. Heyo kofunga umoyo na kubetela mvula za vuli na mashika.
8 Mweye vivija mufunge umoyo na kugangamala, kwavija Mndewa kammabehi kwiza!
9 Ndugu zangu, sekemuinung'unikile, bule Mulungu kowatagusa. Kwavija msemi ka haulwivi.
10 Ndugu zangu, kwa mbuli ya kufunga umoyo mna gamagayo, waloleni watula ndagu wa Mulungu walongile usenga ulawile kwa Mndewa.
11 Towakema wao wamweda kwavija wafunga umoyo. Muhulika Ayubu viyafungile umoyo na mojuwa Mndewa viyamtendele mbaka kuuhelelo. Kwavija Mndewa kana bazi ng'hani na muhole.
12 Ndugu zangu! Kubanza gose, sekemuiduile. Sekemuiduile kwa ulanga hebu kwa isi hebu kwa kinhu chochose kiyagwe. Mwahalonga, "Ona" Iwe ona, na "Bule" iwe bule, kamba siyo avo Mulungu kowatagusa.
13 Kamba munhu yoyose kumwenu kogaya, yampule Mulungu. Munhu yeli na deng'ho, yamwimbile Mulungu nyila za kumtogola.
14 Kamba munhu yoyose kumwenu mtamu, yawakeme wavele wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu, nao wampulile kwa twaga da Mndewa na wambake mavuta.
15 Avo wahapula kwa kutamanila mtamu ayo kohonyigwa, na Mndewa komtenda yakone goya, na kamba katenda nzambi, zogeligwa kumgongo.
16 Avo kila munhu yamulongele miyage nzambi zake, muipulile muladi muhonyigwe. Kupula kwa munhu yanogile mgameso ga Mulungu kuna nguvu ng'hani ya kutenda mengi.
17 Eliya kakala munhu kamba tweye. Kawamba kumpula Mulungu mvula sekeitowe, mvula nayo haitowile mwiisi kwa miyaka midatu na miezi sita.
18 Abaho kampula kabili, na mvula itowa na vihandigwe mwiisi vilela.
19 Ndugu zangu, kamba imoja wenu yahaga kuujuwa ukweli, na iyagwe yahambweza,
20 mujuwe kamba, munhu yoyose yombweza mnzila inogile munhu mwene nzambi, komkombola na ifa na nzambi zake nyingi zogeligwa kumgongo.

Baluwa ya Ichanduso yandikigwe na Petulo Ulongozi

Baluwa ya ichanduso ya Petulo yandikigwa na mtumigwa Petulo. Petulo kosonga baluwa yake kwa kulonga heyo ayo nani na kamwandikila nani. Kawandikila wanhu wose wamtogole Yesu wapwililike mziisi zose yawakemile wanhu baki miyanza mingi mna ibaluwa ino (Sula ya 1:1, 1:17, 2:11). Kwavija baluwa ino iigala na baluwa ya Paulo kwa wanhu wa ako Efeso, wanhu wengi wogesa baluwa ya ichanduso ya Petulo yandikigwa kumwande ya baluwa ya kwa Waefeso behi na mwaka wa 65 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Petulo kandika baluwa ino ako kudibuga da Lumi kuyakukemile Babuloni (Sula ya 5:13).

Petulo kalonga kandika baluwa ino mbuli ya kuwagela moyo na kuwalagusila kamba ino ayo ng'hekewa ya kweli ya Mulungu (Sula ya 5:12). Kuna mbuli nyingi ziigalile hagati ya sula ya 2:11-3:7 na Waefeso 5:18-6:9 na Wakolosai 3:18-4:6. Kila hanhu mna ivifungu avo vidatu holagiza mbuli ya kuinogela kwa wanhu wa ng'anda imoja na kuwategeleza wanhu weli na ukulu. Vivija kowagela moyo wanhu wamtogole Yesu wafunge umoyo kipindi cha kudununzigwa kwavija Kilisito kammabehi kubwela (Sula ya 4:1).

Mbuli zili mkitabu

Petulo koitambula mwenyego na kowalamusa wasomaji zake (Sula ya 1:1-2).

Abaho komgwaa nhogolwa Mulungu mbuli ya ukombozi iwoilumba hamoja na viugogeleza ugima wao (Sula ya 1:3-2:10).

Abaho kowalagiza wanhu wamtogole Yesu viwolondeka kukala goya mwiisi na kotambula mbuli nyingi kamba vija mkasano na mwehe wake na mtumwa na mkulu wake (Sula ya 2:11-4:11).

Abaho Petulo kowagela moyo wafunge umoyo kipindi cha kudununzigwa (Sula ya 4:12-5:11).

Abaho komambukiza baluwa yake (Sula ya 5:12-14).

1 Niye Petulo namtumigwa wa Yesu Kilisito, nowandikila mweye wanhu musaguligwe na Mulungu, mupwililike na mokala kamba wanhu baki mziisi za Ponto na Galatia na Kapadokia na Asiya na Bisiniya.

2 Toka mwaka Mulungu Tata kajuwa na kawasagula mweye, na kawatenda mung'ale kwa Loho wake, kubitila kumtegeleza kwenu Yesu Kilisito na kawasunha kwa damu yake.

Mulungu yawagwee ng'hani ng'hekewa na tindiwalo.

Tumtogole Mulungu kwa tamanilo digala ugima

3 Tumgwee nhogolwa Mulungu, yeli Tata wa Mndewa wetu Yesu Kilisito! Kwavija kwa bazi jake, katutenda tuwe na ugima wa sambi, kwa kumzilibula Yesu Kilisito kwa wafile. Sambi tugweleligwa tamanilo da ugima,

4 avo tobeta kupata vinhu vinogile vija Mulungu viyawekile wanhu zake. Kawekila mweye kuulanga vinhu havikola hebu kunangika hebu kuhuhwa.

5 Mweye vivija mokalizigwa kwa udahi wa Mulungu, kubitila kutamanila kwenu muladi mupate ukombozi wenu wikigwe kwa kugubuligwa kipindi cha uhelelo.

6 Deng'heleleni kwa mbuli ayo, hamoja sambi kwa kipindi kidodo monyunyuwala kwa kugezigwa vino na vija,

7 muladi tamanilo jenu, difaya ng'hani kubanza zahabu joneke goya. Zahabu yobanangika lakini yogezigwa muumoto. Vivo ili kwa tamanilo jenu dogezigwa muladi joneke goya na dilave ukulu na kutogoligwa na kutegelezigwa mna isiku yonda yagubuligwe Yesu Kilisito.

8 Hamoja hamnamona lakini momnogela na vivija momtogola hamoja sambi hammona na modeng'helela kwa deng'ho kulu hadidahika kulongeka,

9 kwavija mobokela fungu da tamanilo jenu, fungu dijo awo ukombozi wa mizoyo yenu.

10 Watula ndagu wa Mulungu, walongile mbuli ya ng'hekewa iwezile mweye, walolesa na kuzahila ng'hani mbuli ya ukombozi wenu.

11 Walonda kujuwa kipindi gani mbuli ino vonda ilawilile. Kwavija Loho wa Kilisito yakalile mgati mmwao kawalagusila avo walagula magayo ga Kilisito na ukulu wonda wize.

12 Mulungu kawagubulila watula ndagu awo, kamba hawaisang'hanila wenyego lakini wowasang'hanila mweye. Wao wakala wolonga mbuli ya kija kimulongeligwe sambi na waja wawapetele Mbuli Inogile kwa nguvu ya Loho Yang'alile yatumigwe kulawa kuulanga. Hata wasenga wa kuulanga wosulukila ng'hani kuzijuwa goya.

Mbuli ya kukala kwa kung'ala

13 Avo mugese goya na muitande kusang'hana, muilongoze goya wenyego. Ikeni tamanilo jenu mna ing'hekewa yonda mugweleligwe vonda yabwele Yesu Kilisito.

14 Muwe wana mumtegeleza Mulungu,
sekemukale kwa kusulukila vihile kumukalile nako baho umwaka vimukalile hamujuwile ukweli mbuli ya Mulungu.
15 Kamba vija Mulungu yawakemile voyong'ala avo na mweye mung'ale mzimbuli zose zimusang'hana,
16 kwavija Maandiko Gang'alile golonga,
“Kaleni kwa kung'ala kwavija niye vining'ala.”
17 Kwavija mwahampula momkema Tata,
yuyo yonda yamtaguse kila munhu bila kubagula kamba viyasang'hane, mukale hano mwiisi kamba wanhu baki kuno momtegeleza kwa kugwaya.
18 Kwavija mweye mojuwa hamulekesigwe kulawa mna igago gehile gamubokele kwa wahenga wenu, kwa vinhu vinangika kamba vija shaba hebu zahabu,
19 lakini mulekesigwa kwa damu inogile ya Kilisito, yakalile kamba mwana ng'hondolo yeliduhu kitala hebu kilema chochose.
20 Kakala yasaguligwe na Mulungu isi ing'hali hainaumbigwa, na kagubuligwa mbuli yenu mna ikipindi kino cha uhelelo.
21 Kubitila heyo momtogola Mulungu yamzilibule kwa wafile na kamgwaa ukulu, avo momtogola na momtamanila Mulungu.
22 Na sambi mweye kwa kuugoga ukweli musunhigwa, na muwanogela kwa ukweli ndugu zenu, avo muinogele kwa mizoyo yenu yose.
23 Mweye muvumbuka mwanza wa kabili kubitila mbuli ya ugima ya Mulungu ikalaga siku zose, siyo kwa mbeyu inangika lakini kwa mbeyu hainangika.
24 Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga,
“Wanhu wose waigala na mijani,
na ukulu wao uigala na maluwa.
Mijani yonyala na maluwa gohuluka,
25 lakini mbuli ya Mndewa yosigala siku zose.”
Na mbuli ino ayo mbuli inogile ipetigwa kumwenu.

2

Yesu yuyo dibwe dikalaga siku zose

1 Avo lekeni gose gehile na uvizi na unafiki na migongo na kuwalonga wayagwe vihile.
2 Muwe kamba wana ving'hele, viwogasulukila matombo, avo na mweye sulukileni matombo ganogile nago zizo mbuli zinogile za Mulungu, muladi mudahe kukula muukombozi wenu.
3 Kamba vigalonga Maandiko Gang'alile,
“Mweye mulanza kamba Mndewa kanoga.”
4 Avo mwize kumwake, heyo yeli dibwe dili gima dilemigwe na wanhu, lakini Mulungu kadisagula na domfaya.
5 Vivija na mweye kamba mabwe magima, mozengigwa mng'anda ya kiloho, mosang'hana kamba walava nhosa wang'alile, molava nhosa za kiloho zimnogela Mulungu kubitila Yesu Kilisito.
6 Kwavija Maandiko Gang'alile golonga,
“Lola nodika dibwe ako Sayuni,
dibwe kulu dinisagule na da kutamaniligwa,
munhu yoyose yomtamanila honda yagwe kinyala.”
7 Avo mweye muditogola difaya ng'hani, lakini kwa waja hawaditogola,
“Dibwe dilemigwe na wazengaji kamba hadifaya,
diwa dibwe kulu kubanza gose.”
8 Na vivija,
“Dibwe diwatenda wanhu waikwale,
na dibwe kulu dowatenda wagwe.”
Woikwala kwavija hawautogole usenga, na vivo viyalondile Mulungu kumwao.
9 Lakini mweye mwa wanhu musaguligwe, walava nhosa wa kindewa na wanhu wa isi ing'alile, wanhu wa Mulungu, muladi mupete mbuli za unzonza ziyatendile, kawakema mulawe mdiziza mwize mmulenge wa kukanganya.
10 Baho umwaka hamukalile wanhu wa Mulungu, lakini sambi mwa wanhu zake, umwaka hawonele bazi, lakini sambi kawonela bazi.

Wasang'hanaji wa Mulungu

11 Mbwiga zangu nowapula kamba wabita nzila na wanhu baki hano mwiisi, lekeni kusulukila vihile kwa lukuli ako kugomba siku zose na loho zenu.
12 Mkale goya na wanhu hawamtegeleza Mulungu, hamoja wowalonga vihile kamba motenda gehile, wagone gaja ganogile gomsang'hana na wamgwelele ukulu Mulungu mwiisiku ya kwiza kwake.
13 Wategelezeni wanhu weli na ukulu hano mwiisi mbuli ya Mndewa, mtegelezeni yeli mtawala mkulu,
14 na wakulu wa isi, yawasagule wawakoboze wose wotenda gehile na wawatogole waja wotenda ganogile.
15 Kwavija Mulungu vivo yolonda mweye muwafunge milomo wanhu wabozi kwa kusang'hana ganogile.
16 Kaleni kamba wanhu walekesigwe lakini kulekesigwa kwenu sekekuwe kinhu cha kufisila nzambi zenu. Kaleni kamba wasang'hanaji wa Mulungu.
17 Mtegelezeni kila munhu na wanogeleni waenu wamtogole Yesu na mdumbeni Mulungu na mtegelezeni mkulu wa isi.

Kugaya kamba Kilisito

18 Mweye wasang'hanaji ilaveni kwa wakulu zenu na muwategeleze, siyo waja

wotenda ganogile na kuwatonga waiyeka,
lakini vivija kwa waja wowakomhokela.
19 Kwavija Mulungu kowatendela
ganogile wanhu wofunga umoyo kwa
magayo gowogaya bila kitala chochose
kwavija wotenda goyolonda heyo.
20 Mopata choni, mwahafunga umoyo
mwahatoigwa kwa gehile gamutendile?
Lakini kamba mofunga umoyo mna
gamagayo mbuli ya kutenda ganogile,
Mulungu kowagwaa ganogile.
21 Mbuli ino ayo imukemeligwe, kwavija
Kilisito kagaya mbuli yenu na kawalagusila
va kutenda, avo kwelelezeni viyatendile.
22 Heyo hatendile nzambi na halongile
mbuli yoyose ya uvizi.
23 Viyaligigwe heyo hedike kwa kuliga,
viyagaiye halongile mbuli za kuwatenda
wadumbe, lakini kamtamanila Mulungu,
yeli msemi yanogile.
24 Heyo mwenyego kazipapa nzambi zetu
muulukuli lwake mumsalaba, muladi tufe
kwa nzambi na tuwe wagima kwa ganogile.
Kwa kulumizigwa kwake mweye muho-
nyigwa.
25 Kwavija mweye mukala kamba
ng'hondolo wapotele, lakini sambi mumb-
welela Msusilaji na Mkalizi wa ugima
wenu.

3

Watwanzi na wakasano

1 Vivija na mweye watwanzi wa-
tegelezeni wakasano zenu, muladi kamba
wakasano zenu hawatogola mbuli ya
Mulungu, watogole kwa sang'hano zenu
bila kulongeligwa,
2 wahakona vimtenda zinogile na
motegeleza.
3 Unovu sekewoneke kwa kuihamba kwa
kunze, kamba vija kuluka mvili hebu ku-
vala zahabu na viwalo vinogile.
4 Lakini unovu wenu wolondeka uwe
muumoyo unogile, unovu uleka kuvulala
na moyo wa uhole, unovu uno wofaya
ng'hani mgameso ga Mulungu.
5 Kwavija uno awo unovu uwakalile nao
watwanzi wamtamanile Mulungu baho
umwaka, viwawategeleze wakasano zao.
6 Kamba vija Sala viyamtegeleze Abula-
hamu na kamkema mndewa wake. Mweye
mwa wandele zake kamba mwahatenda
ganogile bila kudumba kinhu chochose.
7 Vivija na mweye iwakasano molon-
deka mukale goya na wehe zenu na
mujuwe kamba watwanzi waduhu nguvu
kamba wambigalo avo muwatendele
kwa kuwategeleza, kwavija vivija nao
wobokela hamoja na mweye nhunza ya
ugima. Tendeni vivo muladi kupula kwenu
sekekukimilwe.

Kugaya mbuli ya kutenda ganogile

8 Kukimambukizo, mweye mose muwe
na moyo umoja na mugese dimoja, molon-
deka muinogele kamba ndugu, muyonele
bazi na muitonge wenyego.
9 Sekemuwalipe wanhu gehile kwa
gehile, hebu ligo kwa ligo, lakini
walipeni ganogile kwavija mbuli ino ayo
imukemeligwe muladi mubokele ganogile.
10 Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga,
“Munhu yoyose younogela ugima
na kolonda siku zinogile,
yailole sekeyalonge gehile
na sekeyalonge uvizi.
11 Yaleke gehile na yasang'hane ganogile
yazahile tindiwalo na yadiwinze kwa moyo
wake.
12 Kwavija Mndewa kowalola wanhu
wanogile mgameso gake
na kohulika kumpula kwao,
lakini Mndewa kowalema wanhu wotenda
gehile.”
13 Nani yonda yawalumize kamba
mowamba kutenda ganogile?
14 Lakini hata kamba mwahagaya
kwa kutenda ganogile mmweda! Seke-
mudumbe kija kiwodumba hewo na
sekemunyawenyawe.
15 Lakini mumgwee ukulu Kilisito kamba
Mndewa mmizoyo yenu. Siku zose mui-
tande kumwidika munhu yoyose yowauza
kilamuso cha tamanilo jenu dimulinajo.
16 Lakini tendeni vivo kwa uhole na
kutegeleza. Tendeni kwa mizoyo ileka
kuwatagusa kamba mubananga, muladi
wose wolonga gehile kwa tabiya yenu in-
ogile kwa Kilisito, wagwe kinyala kwa kija
kiwolonga.
17 Kwavija vinoga ng'hani kamba vivo
viyolonda Mulungu, kugaya kwa kutenda
ganogile kubanza kwa kutenda gehile.
18 Kwavija Kilisito kafa mwanza umoja
kwa nzambi za wanhu wose, munhu
yotenda ganogile kwa wanhu wotenda
gehile muladi yawagale mweye kwa
Mulungu. Kafa kilukuli lakini katendigwa
mgima kwa udahi wa Loho Yang'alile,
19 na vivija kachola kuzipetela loho
zikalile zigodekigwe,
20 za wao walemile kumtegeleza Mu-
lungu baho umwaka viyawabetele kwa
kufunga umoyo mna kipindi cha Nuhu
viyakalile kozenga safina. Wanhu wadodo
wahonyeka na mazi, wakala wanhu
wanane waiyeka.
21 Na mazi gago sambi golagusa ubatizo,
awo uwakombola. Siyo kwa kusunha
dikwe da lukuli lakini lagano kwa Mulungu
ditendigwa kwa moyo unogile kumwake.
Ubatizo wowakombola kwa kuzilibuka
kwa Yesu Kilisito,

22 yacholile kuulanga na kakala muukulu
mwambu wa mkono wa kudila wa Mu-
lungu, ako kowatawala wasenga wa kuu-
langa na wakulu na weli na udahi na nguvu.

4

Kukala mbuli ya Mulungu

1 Kwavija Kilisito kagaya mulukuli lwake,
na mweye vivija muitande kwa mbuli ayo,
kwavija munhu yagaiye mulukuli lwake
kamduhu mzinzambi.
2 Kusongela sambi ugima wenu usigale
hano mwiisi sekemukale kwa kukweleleza
kusulukila kwa lukuli, lakini mukale
kamba viyolonda Mulungu.
3 Kwavija baho umwaka kwa kipindi
kitali mukala motenda mbuli ziwotenda
wanhu hawamjuwile Mulungu. Mukala
kwa ugoni, kusulukila, kukoligwa, ny-
imwili nyimwili za kung'wa ng'hani na
kuvitambikila vinyago vigevuza.
4 Sambi wanhu awo wokanganya kwav-
ija hamuilumba nao mna ukukala vihile
kubanzile ng'hani, avo wowaliga.
5 Lakini wolondeka kumwidika Mulungu
mbuli zao ziwatendile, heyo yaitandile
kuwatagusa wagima na wafile.
6 Lekaavo Mbuli Inogile vivija ipetigwa
kwa waja wafile muladi hata kamba wata-
gusigwa wafe muugima wao wa lukuli
kamba viwotagusigwa wanhu wose, lakini
wakale kiloho kamba Mulungu viyokala.

Kuzisang'hanila goya nhuza za Mulungu

7 Ukumala kwa kila kinhu kwa mmabehi.
Avo molondeka mugese goya na muilon-
goze wenyego muladi mudahe kumpula
Mulungu.
8 Kubanza mbuli zose, muinogele kwa
mizoyo yenu yose, kwavija kuinogela kogu-
bika nzambi nyingi.
9 Muigoneke mweye kwa mweye mzikae
zenu bila kuinung'unikila.
10 Kila munhu yaisang'hanile nhunza
iyagweleligwe na Mulungu kwa kuwatenda
wayagwe wamwede. Mutamaniligwe
kwa kuzisang'hanila vinogile nhunza
mbasakanyo ziyawagwelele Mulungu.
11 Munhu yoyose yowapetela wanhu
yawapetele mbuli za Mulungu. Munhu
yoyose yosang'hanila yasang'hane kwa
nguvu zose ziyagweleligwe na Mulungu,
muladi mna izimbuli zose Mulungu yato-
goligwe kubitila Yesu Kilisito. Kumwake
uwe ukulu na udahi siku zose. Ona.

Magayo mbuli ya kumtogola Kilisito

12 Ndugu zangu, sekemukanganye mbuli
ya kugezigwa kwa usungu kumugaya,
kamba vija kiwapata mweye kilozo.
13 Lakini deng'heleleni kwavija
moilumba mna gamagayo ga Kilisito,
muladi mudeng'helele ng'hani kipindi
vonda yabwele muukulu wake.
14 Kamba moligigwa kwavija momtogola
Kilisito, mumweda, kwavija Loho wa
ukulu, yeli Loho wa Mulungu kokala na
mweye.
15 Kamba munhu kogaya sekeiwe mbuli
ya kukoma hebu ubavi hebu ubananzi
wowose hebu kwa kuigela mzimbuli za
wanhu.
16 Lakini kamba kogaya kwavija kom-
togola Kilisito sekeukone kinyala, lakini
mgwelele nhogolwa Mulungu kuwa kwa
munhu wa Kilisito.
17 Kipindi cha nhaguso kivika, na nh-
aguso yosonga kwa wanhu wa Mulungu,
avo kamba nhaguso yosongela kumwetu,
yokuwa vilihi kwa wanhu wolema kutogola
Mbuli Inogile ya Mulungu?
18 Kamba vigalonga Maandiko Gang'alile,
“Vidala ng'hani kwa wanhu wanogile
kukomboligwa,
yokuwaze kwa wanhu wolema kutegeleza
na wanhu wene nzambi?”
19 Avo, wanhu waja wogaya kamba
viyolonda Mulungu, wagendelele kutenda
ganogile na wailave wenyego kwa Ija
yawaumbile, ayo yotamaniligwa.

5

Bumbila da Mulungu

1 Niye mvele wakibumbila cha
wanhu womtogola Kilisito, niye nigonile
mwenyego magayo ga Kilisito, na nokuwa
na fungu muukulu wonda ugubuligwe.
Nowapula, mweye wavele walangulizi
wayangu,
2 mdisusile bumbila da Mulungu dili
mmakono genu, mdilolese goya, siyo
kwa kunanahizigwa lakini kwa kulonda
wenyego, kamba Mulungu viyolonda.
Sekemusulukile sente, lakini muwambe
kusang'hana.
3 Sekemuwatawale kwa nguvu wanhu
awo weli mmakono genu, lakini muwe
kinhu cha kuifunzila kwa wanhu
wamdibumbila.
4 Avo kipindi vonda yabwele Msusilaji
Mkulu, mobokela taji ya ukulu, hauvulala.
5 Vivija na mweye wabwanga wa-
tegelezeni wavele. Mweye mose
molondeka sekemuitonge wenyego
na muisang'hanile, kamba vigalonga
Maandiko, “Mulungu kowalema wanhu
woitapa, lakini kowagwaa ng'hekewa
wanhu wahole.”
6 Avo, ikeni hasi wenyego mumkono wa
Mulungu uli na nguvu, muladi yawenule
mna ikipindi chake kinogile.
7 Mgweleleni magayo genu gose kwavija
heyo kowalolesa mweye.

8 Mugese goya na mukale meso. Ija
yawehile, mwenembago kokwanga kamba
simba yong'ula komzahila munhu wa ku-
muja.
9 Mulemeni, na mugangamale mdita-
manilo, kwavija mojuwa waenu wamto-
gole Yesu mwiisi yose wogaya kamba mw-
eye vimugaya.
10 Mwahamambukiza kugaya kwa
kipindi kidodo, Mulungu yeli na ng'hekewa
yawakemile mweye muwe na fungu kwa
kuilumba na Yesu Kilisito muukulu wake
wa mazuwa gose, kowatenda mutelele na
kowagangamiza na kowagwaa nguvu na
kowatenda muwe kamba chandusilo.
11 Nguvu zikale kumwake heyo siku zose.
Ona.

Ndamuso za kimambukizo

12 Niwandikila baluwa ino nguhi kwa ku-
tazigwa na Sila, inimgesa kamba ndugu
yotamaniligwa. Nolonda niwagele moyo na
kuwalagusila kamba ino iyo ng'hekewa ya
kweli ya Mulungu. Wambeni kuigoga.
13 Kibumbila cha wanhu wamtogole
Yesu ako Babeli, kisaguligwe na Mulungu
hamoja na mweye, chowalamusa na vivija
mwanangu Maluko kowalamusa.
14 Muilamuse kwa nzila ilagusa moino-
gela.
Tindiwalo dikale na mweye mose mum-
togole Kilisito.

Baluwa ya Kabili yandikigwe na Petulo

Ulongozi

Baluwa ya kabili ya Petulo yokoneka yandikigwa na mtumigwa Petulo, lakini wanhu woifunza mbuli mna izisiku zino wolonga siyo kweli. Yodahika kamba munhu iyagwe kandika kwa mbuli ya Petulo. Mwandikaji kolonga kamba kawona kwa meso gake ugima wa Yesu viyakalile hano mwiisi na kalonga mbuli ya Yesu kugaluka kihanga (Sula ya 1:17-18). Kamba Petulo iyo yandike baluwa ino avo kayandikila ako Lumi behibehi ya mwaka wa 65 mbaka 67 toka kuvumbuka kwa Kilisito, yang'hali hanakufa. Vivija Petulo kolonga ino baluwa yake ya kabili toka viyandike baluwa ya ichanduso ya Petulo (Sula ya 3:1). Baluwa ino kawandikila wanhu wose wamtogole Yesu.

Petulo kandika baluwa ino muladi kuwagela moyo wanhu wamtogole Yesu wakale ugima unogile na kuwazuma mbuli ya wafundiza wa uvizi (Sula ya 2). Kowagela moyo sekewawatonge wanhu wolonga Yesu kokawa kubwela. Lakini kolonga Mulungu hakawa bule ila kolonda kila munhu yakomboligwe (Sula ya 3:8-9). Kino acho kilamuso cha tweye kukala ugima unogile (Sula ya 3:14).

Mbuli zili mkitabu

Petulo koitambula mwenyego na kowatambula wasomaji zake (Sula ya 1:1-2).

Abaho kowakumbusa wakale ugima unogile kwavija Mulungu katutenda tudahe (Sula ya 1:3-21).

Abaho kowazuma mbuli ya wafundiza wa uvizi na choni chonda kilawilile ako kuuhelelo kwa wafundiza awo wavizi (Sula ya 2:1-22).

Abaho Petulo komambukiza kwa kuwagela moyo wanhu wamtogole Yesu wakale ugima unogile na waitande mbuli ya kubwela kabili kwa Yesu (Sula ya 3:1-17).

1 Niye Simoni Petulo, namsang'hanaji na
mtumigwa wa Yesu Kilisito, nowandikila
mweye mugweleligwe tamanilo dinogile
ng'hani kamba ditugweleligwe tweye ku-
bitila kunoga kwa Mulungu wetu na Mkom-
bola wetu Yesu Kilisito.
2 Ng'hekewa na tindiwalo vimeme
ng'hani kumwenu, kwa nzewele ya
Mulungu na Yesu Mndewa wetu.

Mukemigwa na Mulungu na musaguligwa

3 Kwa udahi wa Mulungu katugwaa kila
kinhu kitulonda muugima wetu wa ku-
tenda goyolonda, kubitila kumjuwa kwetu
heyo yatukemile tuwe na fungu muukulu
wake na ganogile gake.
4 Avo katugwaa nhunza zinogile ng'hani
ziyatulongele kotugwaa, muladi kwa
nhunza zizo muwe na moyo kamba wake,
na sekemukale kwa kusulukila gehile geli
mwiisi.
5 Avo kwa kilamuso acho, wambeni
kongeza kutenda ganogile mditamanilo
jenu, na mna ukutenda ganogile yongezeni
kujuwa ganogile,
6 na mna ukujuwa ganogile yongezeni
kuilongoza wenyego na mna ukuilongoza
wenyego yongezeni kufunga umoyo na
mna ukufunga umoyo yongezeni kutenda
ga Mulungu,
7 na mna ukutenda ga Mulungu
yongezeni moyo unogile kwa waenu
wamtogole Yesu na mna umoyo unogile
kwa waenu wamtogole Yesu yongezenu
unogelwa.
8 Kamba mokuwa mumema vinhu vose
avo, honda muwe wanyeke ila modaha ku-
tenda ganogile mna ukumjuwa Mndewa
wetu Yesu Kilisito.
9 Lakini kamba munhu yoyose kaduhu
vinhu avo, kamba msuwameso na hadaha
kulola kutali, na kaisemwa kamba kasun-
higwa nzambi zake za umwaka.
10 Avo ndugu zangu, wambeni ng'hani ku-
tenda lukemo mukemigwe na Mulungu na
kusaguligwa kwenu kamba kinhu cha uk-
weli. Kwavija kamba mwahatenda mbuli
azo hamugwa ng'oo.
11 Abaho motogoleligwa ng'hani kwingila
muundewa wa mazuwa gose wa Mndewa
wetu na Mkombola wetu Yesu Kilisito.
12 Avo nogendelela kuwakumbusa mbuli
zino siku zose, hata kamba mumala kuz-
ijuwa na mogangamala muikweli imui-
bokele.
13 Nokona vinoga ng'hani, niwakum-
buseni mbuli zino, ning'hali na lukuli luno,
14 kwavija nojuwa nammabehi kufa na
kululeka lukuli luno, kamba Mndewa wetu
Yesu Kilisito viyanilongele kunze kunze.
15 Avo, nowamba ng'hani muladi nahafa
mudahe kukumbuka mbuli zino siku zose.

Tweye tuwone ukulu wa Kilisito

16 Vituwafundizeni mbuli ya ukulu wa
kwiza kwa Mndewa wetu Yesu Kilisito,
hatutamanile simo zitungigwe na wanhu,
tweye tuwona ukulu wake kwa meso getu
wenyego.
17 Tweye tukala baho kipindi viyabokele
kutegelezigwa na ukulu kulawa kwa Mu-
lungu Tata, sauti viimwizile kulawa kwa
Mulungu yeli na Ukulu Ng'hani, ilonga,

“Ino iyo mwanangu inimnogela, ninogelwa nayo.”

18 Tweye wenyego tuihulika sauti ayo
ilawile kuulanga vitukalile hamoja nayo
kuna ulugongo lung'ala.

19 Avo mbuli za watula ndagu wa Mulungu zilagusigwa goya kumwetu, na motenda goya mwahazigoga, kwavija ziigala na taa ikwaka mdiziza mbaka imitootondo na mulenge wa nhondo za imitondo womwemwesa mmizoyo yenu.

20 Kubanza gose, mujuwe kamba kuduhu mtula ndagu wa Maandiko Gang'alile yalongile mbuli za ulaguzi kwa kulonda mwenyego.

21 Kwavija kuduhu usenga wa ulaguzi ulawa kwa munhu, lakini munhu kolonga gaja galawile kwa Mulungu kwa kulongozigwa na Loho Yang'alile.

2

Wafundiza wa uvizi

1 Kukala na watula ndagu wa uvizi kwa wanhu, na vivija wolawilila wafundiza wa uvizi kumwenu. Wanhu awo wowafundiza kwa kinyelegezi malagizo ga uvizi gogala ubananzi, na ga kumulema Mndewa yawakombole, avo wao woigalila wenyego kubanangigwa kwa kusinhukiza.

2 Wanhu wengi wokweleleza mbuli zao
zigela kinyala, na kwa sama ya hewo
wayagwe woibeza Nzila ya Ukweli.

3 Kwa kusulukila kwao kwihile wopata vinhu kwa kuwafundiza mbuli za uvizi. Nhaguso yao yabaho toka mwaka na hewo yowabananga kameso.

4 Kwavija Mulungu hawonele bazi wasenga wa kuulanga watendile nzambi, lakini kawapigisila hanhu ha kugaya ako wagodekigwa minyololo mdiziza wobeta siku ya Nhaguso.

5 Mulungu hayonele bazi isi ya umwaka, kagala galika ya mazi mwiisi ya wanhu hawamtonga, lakini kamuhonya Nuhu yawapetele wanhu watende gamnogele Mulungu, na vivija kawahonya wanhu saba wayagwe.

6 Mulungu kawatagusa wanhu wa mabuga mabili ga Sodoma na Gomola, na kawasakaza wanhu wose kwa moto, na kawatenda wawe kilaguso kwa kija chonda kilawilile kwa wanhu hawamtonga Mulungu.

7 Kamuhonya Lutu munhu yanogile, yanyunyuwale kwa gehile gasang'hanigwe na wanhu awo wehile,

8 munhu ayo yanogile kakala konyunyuwala ng'hani kila siku viyone na kuhulika gehile gasang'hanigwe na wanhu awo wehile.

9 Kamba vino vivo ili, avo Mndewa kojuwa vonda yawahonye mna ukugezigwa kwao wanhu womtegeleza, na kojuwa vonda yaweke wanhu wotenda gehile mna ukubanangigwa mbaka siku ya nhaguso.

10 Ng'hani ng'hani wanhu waja wokweleleza vizisulukila ng'huli zao na woubeza udahi wa Mulungu.

Wanhu awo wavizi na woitapa, hawadumba kuviliga vinhu ving'ala viumbigwe vili ako kuulanga.

11 Lakini hata wasenga wa kuulanga, hamoja wana udahi na nguvu kubanza awo iwafundiza wa uvizi, hawalava vitala na kuwaliga mgameso ga Mndewa.

12 Lakini wanhu awo woliga kila kinhu hawakijuwile. Wanhu awo waigala na wanyama wotenda bila kugesa woleligwa abaho wogogigwa na kuchinjigwa, avo nao wobanangigwa kamba wanyama.

13 Wolipigwa magayo kwa magayo gawatendile. Wonogelwa kutenda chochose kihile mgameso ga wanhu. Wanhu awo wogela kinyala vonda wakale mna zinyimwili nyimwili zenu kuno wodeng'helela nzila zao zihile.

14 Meso gao gamema ugoni, na hawaleka kutenda nzambi. Wowalongoza wanhu wanyolile mbaka kuna imitego ya gehile, magalu wa kusulukila vinhu, wagakalila makungu ga Mulungu.

15 Waileka nzila igoloke, wapotela na kukweleleza nzila yaikweleleze Balaamu, mwana wa Beoli ija yanogelwe kupata fungu kwa kutenda gehile,

16 na kazumigwa kwa nzambi zake. Mhunda halongaga, kalonga kamba munhu na kaukimila ubozi wa mtula ndagu ayo.

17 Awo wafundiza wa uvizi waigala na nzasa zinyalile, na kamba kungugu dihembelusigwa na beho. Ziza baho hanhu hao hakukala hawekiligwe na Mulungu.

18 Wolonga mbuli za kuitapa na za kibozi, kwa kusulukila kwihile kwa ng'huli, wowahonza wanhu waja wasongile kuinega na waja wokala kwa kutenda gehile.

19 Wowalongela wanhu wolekesigwa, akuno wao wenyego watumwa wa gehile, kwavija munhu kokuwa mtumwa kwa kinhu chochose kimtawala.

20 Kamba wanhu awo wakala wahonyeke na gehile geli mwiisi gagalaga ubananzi kwa kumjuwa Mndewa wetu na Mkombola Yesu Kilisito, abaho watogola kugogigwa kabili na kutawaligwa na gago gehile, kukimambukizo wanhu awo wokwiha ng'hani kubanza aho haichanduso.

21 Vihanogile ng'hani kumwao wanhu awo sambi wajuwe nzila inogile kubanza kuijuwa abaho wogaleka malagizo gang'alile gawagweleligwe.

22 Kumwao wao ulonzi uno ulawilila, “Umbwa kabwelela kija kiyadekile mwenyego,” na ulonzi uyagwe “Nguluwe yakoshigwe kabwelela kuibulugiza mnhope.”

3

Siku ya kubwela Mndewa

1 Ndugu zangu, baluwa ino ya kabili kuwandikila. Mna zibaluwa zose mbili nigeza kuwatenda mugese goya kwa kuwakumbusa mbuli zino.

2 Nolonda mukumbuke mbuli zilongigwe baho umwaka na watula ndagu wang'alile, na lagizo da Mndewa na Mkombola dimugweleligwe na watumigwa zenu.

3 Tanhu molondeka mujuwe siku za uhelelo, wolawilila wanhu wotawaligwa kwa kusulukila gehile gao. Wowazeha mweye,

4 kwa kuwauza, “Kakwahi ija yawalongele kokwiza? Toka kufa kwa wahenga zetu, kila kinhu cha vivija kamba viikalile baho kunaichanduso cha kuumbigwa kwa isi.”

5 Lakini wanhu awo woisemwa giladi baho umwaka kwa kulonga Mulungu kaumba ulanga na isi. Isi iumbigwa kulawa mgamazi na kwa mazi.

6 Vivija kwa mazi gago, isi ya umwaka ikumbigwa na kunangigwa.

7 Lakini ulanga na isi ya sambi vikigwa goya kwa mbuli iija ya Mulungu muladi vibanangigwe kwa moto. Vikigwa kwa siku ija wanhu hawamtegeleze Mulungu vonda watagusigwe na kunangigwa.

8 Ndugu zangu, sekemuisemwe kinhu kino, mgameso ga Mndewa siku dimoja sawa na miyaka magana longo, na miyaka magana longo sawa na siku dimoja.

9 Mndewa hakawa bule kutenda gaja gayawalongele kamba wanhu wayagwe viwogesa kokawa. Heyo kofunga umoyo mbuli yenu, kwavija halonda munhu yoyose yabanangigwe, lakini kolonda kila munhu yaleke nzambi zake.

10 Siku ya Mndewa yokwiza kamba mbavi. Siku dijo ulanga wosegezigwa kwa mtigisiko mkulu, vinhu vose vili mumo haviwa baho kabili, nayo isi yosegezigwa hamoja na kila kinhu kili mgati yake.

11 Kwavija kila kinhu chonangigwa, avo mweye molondeka muwe wanhu gani? Molondeka mukale kwa kung'ala na kumtegeleza Mulungu,

12 kipindi vimuibeta siku ya Mulungu na kuitenda ize himahima. Siku dijo ulanga wolukuzigwa kwa moto, na vinhu vose vili mumo volumbuka kwa joto.

13 Lakini tweye tobetela kija kiyalongile Mulungu, kupata ulanga na isi ya sambi, kae ya wanhu wotenda goyolonda Mulungu.

14 Avo ndugu zangu, kwavija mobetela vinhu avo, wambeni ng'hani sekemoneke na chochose kihile, hebu kitala chochose mgameso ga Mulungu na muwe na tindiwalo kumwake.

15 Molondeka mujuwe kamba Mndewa kofunga umoyo kwavija kolonda wanhu wakomboligwe, kamba ndugu yetu Paulo vivija viyawandikile kwa nzewele iyagweleligwe na Mulungu.

16 Paulo kandika mbuli zizija mzibaluwa zake zose, kandika mbuli zino. Baluwa zake zina mbuli ziyagwe ndala kuzijuwa, na wanhu wayagwe wabozi na wotanga tanga wofambula vihile kamba viwofambula vihile vifungu viyagwe va Maandiko Gang'alile. Avo woigalila magayo gao wenyego.

17 Avo, ndugu zangu, kwavija muzijuwa mwaka mbuli zino zose, mwinege sekemuzoligwe na gehile ga wanhu hawamtonga Mulungu na kuleka hanhu henu hakukalizigwa.

18 Lakini gendeleleni kukula mna ing'hekewa na kumjuwa Mndewa wetu na Mkombola wetu Yesu Kilisito. Ukulu uwe kumwake, sambi na siku zose! Ona.

Baluwa ya Ichanduso yandikigwe na Yohana Ulongozi

Baluwa ya ichanduso ya Yohana yandikigwa na mtumigwa Yohana mna ikipindi cha mwaka wa 85-90 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Yohana haitambule bule kamba yuyo mwandikaji, lakini sula ya ichanduso yolagusa kamba heyo kawona kwa meso gake ugima wa Yesu hano mwiisi na kuzilibuka kwa Yesu (Sula ya 1:1-3). Vivija wandikaji wa Yohana wa ichanduso uigala na wandikaji wa Mbuli Inogile yandikigwe na Yohana. Wanhu woitogolela kamba Yohana yuyo yandike Mbuli Inogile yandikigwe na Yohana na vivija kandika baluwa ndatu Yohana ichanduso na Yohana wakabili na Yohana wa kadatu kipindi acho kiyakalile kuko Efeso.

Yohana kawandikila baluwa ino wanhu wose wamtogole Yesu mna ikipindi wanhu wamtogole Yesu viwakalile wogazigwa na kibumbila cha wanhu kikemigwe “Ginostiki.” Kibumbila acho kitogola kamba Yesu kakala Mulungu kweli lakini hakalile munhu kweli viyakalile hano mwiisi. Kwa kilamuso acho Yohana kandika kamba heyo kawona kwa meso gake mbuli ya ugima wa Yesu hano mwiisi na makono gake gamkwasa Yesu (Sula ya 1:1-3). Kilamuso cha Yohana kwandika baluwa ino muladi deng'ho jake dimeme (Sula ya 1:4) na kuwagomesa wanhu wamtogole Yesu sambi watende nzambi (Sula ya 2:1) na kuwatenda sekewagoge mafundizo ga uvizi (Sula ya 2:26) na vivija kuwalagusila kamba wakomboligwa (Sula ya 5:13).

Mbuli zili mkitabu

Yohana koitambula baluwa yake na kolonga kilamuso cha kuyandika (Sula ya 1:1-4).
Abaho kosimulila Mulungu viyali mulenge na avo tukale kamba Yesu viyakalile (Sula ya 1:5-3:10).
Abaho kotukumbusa lagizo da kuinogela (Sula ya 3:11-5:12).
Komambukiza baluwa yake (Sula ya 5:13-21).

Mbuli igala ugima

1 Tuwapetela mweye mbuli ya ayo yokemigwa mbuli ya ugima, yakalile toka mwanduso, tumuhulika na tumona kwa meso getu, tumulola na tumkwasa kwa makono getu.

2 Ugima uno viulawilile tweye tuwona, na sambi tolonga kija kituwone, na towapetela mweye ugima uno wa mazuwa gose, ukalile hamoja na Tata na ulagusigwa kumwetu.

3 Towapetela kija kituwone na kituhulike, muladi na mweye vivija muilumbe na tweye mna ukuilumba kwetu na Tata na Mwanage Yesu Kilisito.

4 Towandikila mweye mbuli zino kutenda deng'ho jetu ditelele.

Mulungu iyo Mulenge

5 Tuuhulika usenga uno kulawa kwa Yesu na sambi towapetela mweye kamba, Mulungu iyo mulenge na mgati mmwake mduhu ziza jojose.

6 Kamba twahalonga toilumba nayo kuno tung'hali tokala mdiziza, tolonga uvizi kwa mbuli zetu na kusang'hana kwetu.

7 Lakini kamba tokala mna umulenge kamba heyo viyali mulenge, toilumba tweye kwa tweye, na damu ya mwanage, Yesu yotusunha nzambi zetu zose.

8 Twahalonga hatutenda nzambi toivizila wenyego, na mduhu kweli mgati mmwetu.

9 Lakini twahatogola kamba tweye twa wene nzambi, Mulungu kotamaniligwa na kotenda goya, kozigela kumgongo nzambi zetu, na kotusunha na gose gehile gatutendile.

10 Twahalonga hatutendile nzambi, tomtenda heyo yawe mvizi na imbuli yake yamduhu mgati mmwetu.

2

Kilisito iyo mtazaji wetu

1 Wanangu niwanogela, nowandikila mbuli zino muladi sekemutende nzambi. Lakini kamba munhu yoyose katenda nzambi, tunayo imoja yolonga kwa Tata mbuli yetu, nayo ayo Yesu Kilisito, ija yeliduhu kitala chochose.

2 Kilisito ayo nhosa isegeza nzambi zetu na siyo tweye twiiyeka, lakini vivija na nzambi za wanhu wose wa mwiisi.

3 Twahagagoga malagizo ga Mulungu, baho todaha kulonga kamba tumjuwa.

4 Munhu yolonga, “Nimjuwa heyo,” lakini hagagoga malagizo gake, munhu ayo koviza na kweli yamduhu mgati yake.

5 Lakini munhu yogoga mbuli ya Mulungu, munhu ayo kana unogelwa wa kweli wa Mulungu mgati yake. Vino avo vitujuwa kamba twa mgati mmwake,

6 munhu yoyose yolonga kamba kokala mgati ya Mulungu, yakale kamba viyakalile Yesu.

Lagizo da sambi

7 Ndugu zangu, siwandikila lagizo da sambi lakini lagizo didija dimukalile najo toka ichanduso. Lagizo dijo da umwaka uwo uja uusenga umuhulike.

8 Hata ivo nowandikila lagizo da sambi, ukweli wake wokoneka mgati ya Kilisito

na mgati yenu. Kwavija ziza dosegela na mulenge wa ukweli kumwemwesa mwaka.
9 Munhu yoyose yolonga kammulenge na kuno komwihila ndugu yake, munhu ayo yang'hali kamdiziza.
10 Munhu yoyose yomnogela ndugu yake kammulenge na mgati yake kuduhu kinhu chonda kimuhonze munhu yatende nzambi.
11 Lakini munhu yoyose yomwihila ndugu yake kamdiziza. Kotembela mdiziza na hajuwa kochola kwahi, kwavija ziza dimtenda yawe msuwameso.
12 Nowandikila mweye wana, kwavija nzambi zenu zigeligwa kumgongo kwa kija kiyatendile Yesu Kilisito.
13 Nowandikila mweye kina tata, kwavija mumjuwa heyo yakalile toka haichanduso. Nowandikila mweye wabwanga kwavija mumuhuma ija Imdumuka. Nowandikila mweye wana, kwavija mumjuwa Tata.
14 Nowandikila mweye kina tata kwavija mumjuwa heyo yakalile toka haichanduso. Nowandikila mweye wabwanga kwavija mna nguvu, na mbuli ya Mulungu yokala mgati mmwenu na mumuhuma ija Imdumuka.
15 Sekemuinogele isi hebu kinhu chochose kili mwiisi. Munhu yoyose yoinogela isi hadaha kumnogela Tata.
16 Kwavija vinhu vose vili mwiisi ino, kusulukila kwa lukuli, vinhu visulukiligwa na meso ga wanhu, kuitapa kwa munhu kwa kija kiyali nacho na kija kiyotenda, havilawa kwa Tata, ila volawa mwiisi ino.
17 Isi na vinhu vose visulukiligwa vobita, lakini munhu yotenda viyolonda Mulungu, kokala siku zose.

Ija yomwihila Kilisito

18 Wanangu, kino kipindi cha uhelelo, kamba vimuhulike kamba ija yomulema Kilisito kokwiza, hata sambi wengi womulema Kilisito weza, na avo tojuwa kamba uhelelo wammabehi.
19 Wanhu awo walawa mna ikibumbila chetu lakini hawalawile kweli mna kibumbila chetu, kwavija maza walawile mkibumbila chetu, wahasigale hamoja na tweye, lakini kusegela kwao kolagusa kamba hawakalile hamoja na tweye.
20 Lakini mweye mugidiligwa Loho Yang'alile, na mweye mose muujuwa ukweli.
21 Siwandikila kwavija hamuujuwile ukweli, lakini nowandikila kwavija muujuwa na kuduhu uvizi ulawa muukweli.
22 Nani yeli mvizi? Iyo ija yolonga kamba Yesu siyo Kilisito mkombola yasaguligwe na Mulungu. Munhu kamba ayo iyo yomulema Kilisito na kombela Tata na Mwana.
23 Munhu yoyose yombela Mwana, vivija kombela Tata, na munhu yoyose yomtogola Mwana, vivija komtogola Tata.
24 Avo, usenga uja umuhulike toka haichanduso ukale mmizoyo yenu. Na wahakala mmizoyo yenu, vivija mokala kwa kuilumba na Mwana na Tata.
25 Na kino acho kiyatulongele kamba kotugwaa ugima wa mazuwa gose.
26 Niwandikila mbuli zino kuwazuma mbuli ya wanhu waja wolonda kuwagiza.
27 Lakini kumwenu mweye, Kilisito kawagidila Loho Yang'alile. Na kamba Loho Yang'alile kokala mgati mmwenu, hamulonda munhu yoyose yawafunze. Kwavija Loho Yang'alile kowafunza kila kinhu na kija kiyowafunza cha ukweli na si uvizi bule. Avo gagogeni mafundizo ga Loho Yang'alile, na kaleni kwa kuilumba na Kilisito.
28 Na sambi mweye wana, gendeleleni kukala mgati mmwake, muladi mna isiku yaheza seketudumbe na seketukone kinyala mgameso gake.
29 Kamba mojuwa kuwa Kilisito komnogeza Mulungu, mujuwe kila munhu yomnogeza Mulungu kaleligwa na heyo.

3

Wana wa Mulungu

1 Loleni, Tata viyatunogele ng'hani, mbaka tokemigwa wana wa Mulungu! Ona vivo vitwili. Lekaavo wanhu wa mwiisi hawatujuwile tweye, kwavija hawamjuwile heyo.
2 Ndugu zangu, sambi twa wana wa Mulungu, na hatujuwa vondatuwe. Lakini tojuwa Kilisito yahabwela toigala nayo, kwavija tomona kamba viyali.
3 Munhu yoyose yomtamanila Kilisito koisunha, kamba vija Kilisito viyaisunhile.
4 Munhu yoyose yotenda nzambi kobena malagizo ga Mulungu, kwavija kutenda nzambi kuko kubena malagizo ga Mulungu.
5 Mojuwa kamba Kilisito keza kuzisegeza nzambi zetu, na mgati mmwake mduhu nzambi yoyose.
6 Avo munhu yoyose yokala kwa kuilumba na Kilisito hatenda nzambi, lakini munhu yoyose yogendelela kutenda nzambi hamonile na vivija hamjuwile Kilisito.
7 Avo wanangu, sekemutogole kuviziligwa na munhu yoyose. Munhu yotenda gaja galondigwa na Mulungu komnogeza heyo kamba vija Kilisito viyamnogeze heyo.
8 Munhu yoyose yotenda nzambi munhu ayo wa Mwenembago, kwavija Mwenembago katenda nzambi toka mwanduso.

Lakini Mwana wa Mulungu keza mwiisi
kukinanga kija kiyatendile Mwenembago.
9 Yeli mwana wa Mulungu hagendelela
kutenda nzambi, kwavija kavumbuka na
Mulungu na Mulungu kamgwaa ugima wa
sambi, avo hadaha kugendelela kutenda
nzambi.
10 Vino avo vituwajuwa wana wa Mu-
lungu na wana wa Mwenembago, munhu
yoyose hatenda gaja gomnogela Mulungu
hebu hamnogela ndugu yake, munhu ayo
hali mwana wa Mulungu.

Inogeleni

11 Na usenga umuuhulike toka
hanaichanduso awo uno, tuinogele
wenyego.
12 Sekemuigale na Kaini, yalongozigwe
na ija Imdumuka, na kamkoma ndugu yake
Habili. Vino habali kamkoma? Kwavija
gaja gayakalile yosang'hana geha, lakini
gaja gayasang'hane ndugu yake gakala
ganogile mgameso ga Mulungu.
13 Avo ndugu zangu, sekemukanganye
kamba wanhu wa mwiisi ino wowehila
mweye.
14 Tweye tojuwa kamba tumala kulawa
mwiifa na twingila muugima, kwavija
towanogela ndugu zetu. Munhu yoyose
yeliduhu unogelwa kosigala mkufa.
15 Munhu yoyose yomwihila ndugu
yake mkomaji, na mweye mojuwa munhu
yoyose mkomaji kaduhu ugima wa
mazuwa gose mgati mmwake.
16 Vino avo vitujuwa unogelwa viwili, Kil-
isito kaulava ugima wake mbuli ya tweye.
Vivija na tweye tuulave ugima wetu mbuli
ya ndugu zetu!
17 Kamba munhu yoyose kana vinhu va
mwiisi ino, abaho kamona ndugu yake
kaduhu kinhu chochose na hamonela bazi
bule, vino kodahaze kulonga komnogela
Mulungu?
18 Wanangu, unogelwa wetu sekeuwe
kwa mulomo wiiyeka, ila uwe unogelwa wa
kweli na ulagusigwe kwa kusang'hana.

Kugangamala kwetu kwa Mulungu

19 Vino avo vitujuwa kamba tweye twa
mna ikweli, na honda tunyawenyawe
mgameso ga Mulungu.
20 Hata kamba mizoyo yetu yotutagusa
kamba tubananga, Mulungu mkulu
kubanza mizoyo yetu na kojuwa kila kinhu.
21 Ndugu zangu, kamba mizoyo
yetu haitutagusa, todaha kugangamala
mgameso ga Mulungu.
22 Kumwake tobokela chochose ki-
tumpula, kwavija togagoga malagizo gake
na kutenda gaja gomnogeza heyo.
23 Lagizo jake dijo dino, tumtogole Mwan-
age Yesu Kilisito, na tuinogele wenyego
kamba viyatulagize.
24 Munhu yoyose yogagoga malagizo ga
Mulungu kokala mgati mmwake. Tojuwa
kamba Mulungu kokala mgati mmwetu, ku-
bitila Loho Yang'alile iyatugwelele.

4

Loho wa ukweli na loho wa uvizi

1 Ndugu zangu, sekemumtogole kila
munhu yolonga kana loho wa Mulungu,
lakini mgezeni munhu ayo mulole kamba
munhu ayo kolongozigwa na Loho wa
Mulungu, kwavija watula ndagu wengi wa
uvizi walawilila mwiisi.
2 Avo, vino avo vonda mumjuwe munhu
yolongozigwa na Loho wa Mulungu.
Munhu yolonga kamba Yesu Kilisito keza
mna ulukuli, munhu ayo kana Loho wa
Mulungu.
3 Lakini munhu yoyose halonga vivo
mbuli ya Yesu kaduhu Loho wa Mulungu.
Munhu ayo kana loho yomulema Kilisito,
na mweye muhulika mwaka kamba kok-
wiza, na hata sambi keza mwaka mwiisi.
4 Wanangu, lakini mweye mwa wana wa
Mulungu na muwahuma watula ndagu wa
uvizi, kwavija ija yokala mgati mmwenu
kana nguvu kubanza ija yeli mwiisi.
5 Awo wolawa mwiisi ino na walonga
vinhu va mwiisi lekaavo wanhu wa mwiisi
wowategeleza.
6 Lakini tweye twa wanhu wa Mulungu,
munhu yoyose yomjuwa Mulungu ko-
tutegeleza tweye, lakini munhu heli wa
Mulungu hatutegeleza. Vivo vitujuwa
mbuli ya Loho wa kweli na loho wa uvizi.

Mulungu ayo unogelwa

7 Ndugu zangu, tuinogele wenyego,
kwavija unogelwa wolawa kwa Mulungu.
Munhu yoyose yonogela ka mwana wa
Mulungu, na komjuwa Mulungu.
8 Munhu yeliduhu unogelwa hamjuwile
Mulungu, kwavija Mulungu ayo unogelwa.
9 Mulungu katulagusila unogelwa wake
kumwetu kwa kumtuma Mwanage yaiyeka
mwiisi, muladi tuwe wagima kubitila heyo.
10 Unogelwa wa kweli uwo uno, siyo
kamba tweye tumnogela Mulungu lakini
heyo katunogela tweye na kamtuma Mwan-
age kamba nhosa ya kusegeza nzambi zetu.
11 Ndugu zangu, kamba Mulungu katuno-
gela vivo, avo na tweye vivija tuinogele
wenyego.
12 Kuduhu munhu yoyose yamonile Mu-
lungu, lakini kamba toinogela wenyego,
Mulungu kokala mgati mmwetu, na uno-
gelwa wake utelela kumwetu.
13 Tojuwa kamba tokala mgati ya Mu-
lungu, nayo Mulungu kokala mgati ya tw-
eye, kwavija katugwelela Loho wake.

14 Tweye tuwona na kuwalongela wanhu
wayagwe kamba Tata kamtuma Mwanage
yawe Mkombola wa wanhu wa mwiisi.
15 Kila munhu yolonga kwa mulomo
wake kamba Yesu ayo Mwana wa Mulungu,
Mulungu kokala mgati ya munhu ayo, nayo
kokala mgati ya Mulungu.
16 Avo, tweye tojuwa totamanila uno-
gelwa wa Mulungu kumwetu.
Mulungu ayo unogelwa na munhu
yoyose yowanogela wayagwe kokala na
mgati ya Mulungu, na Mulungu kokala
mgati ya munhu ayo.
17 Tuwe kamba Kilisito na tukale ugima
wa kuwanogela wayagwe mwiisi ino na
unogelwa utelela mgati yetu na honda
tudumbe mdisiku Mulungu vonda yawata-
guse wanhu wose.
18 Hanhu heli na unogelwa kuduhu
kudumba, unogelwa utelele wosegeza
bwembwe. Avo munhu yodumba hatelele
muunogelwa, kwavija bwembwe dogala
kutagusigwa. Munhu yoyose yodumba
hatelele muunogelwa.
19 Tweye tuna unogelwa kwavija heyo
kasonga kutunogela tweye.
20 Kamba munhu yahalonga “Nomnogela
Mulungu,” akuno komwihila ndugu yake,
munhu ayo koviza. Kwavija munhu yoleka
kumnogela ndugu yake yoomona, hadaha
kumnogela Mulungu, yoleka kumona.
21 Kilisito katugwelela lagizo dino,
munhu yoyose yomnogela Mulungu vivija
yamnogele ndugu yake.

5

Tuihuma isi

1 Munhu yoyose yotogola kamba Yesu
ayo Kilisito munhu ayo mwana wa Mu-
lungu. Munhu yomnogela tata munhu,
vivija komnogela na imwana.
2 Vino avo vitujuwa kamba towanogela
wana wa Mulungu, kwa kumnogela Mu-
lungu na kugagoga malagizo gake.
3 Kwavija kumnogela Mulungu ako ku-
gagoga malagizo gake. Na malagizo gake
gabuha,
4 kwavija kila yeli mwana wa Mulungu
kodaha kuihuma isi. Vino avo vituihuma isi
kwa kumtamanila kwetu Mulungu.
5 Vino nani yodaha kuihuma isi? Ni
munhu ija yaiyeka yomtogola Yesu Kilisito
kamba Mwana wa Mulungu.

Vija vitone na kulonga mbuli ya Yesu Kilisito

6 Yesu Kilisito ayo yezile kwa mazi na kwa
damu ya kufa kwake. Hezile kwa mazi
gaiyeka ila keza kwa mazi na kwa damu.
Nayo Loho kolonga kweli, kwavija Loho
awo ukweli.
7 Avo wakuko wadatu wosindila.
8 Loho wa Mulungu na mazi na damu na
wano wose wadatu woitogolela.
9 Tobokela usindila wa wanhu, lakini
usindila wa Mulungu ubanza ng'hani, na
kasindila vino mbuli ya Mwanage.
10 Munhu yoyose yomtogola Mwana wa
Mulungu kanao usindila awo mgati yake,
lakini munhu yoleka kumtogola Mulungu
kamtenda mvizi, kwavija hautogole
usindila uyalongile Mulungu mbuli ya
Mwanage.
11 Na uno awo usindila, Mulungu katug-
welela ugima wa mazuwa gose, na ugima
awo wa mna Imwanage.
12 Munhu yoyose yeli na Mwana wa Mu-
lungu kanao ugima awo, munhu yeliduhu
Mwana wa Mulungu kaduhu ugima awo.

Ugima wa mazuwa gose

13 Nowandikila mbuli zino, mweye mum-
togole Mwana wa Mulungu, muladi mu-
juwe kamba munao ugima wa mazuwa
gose.
14 Na tweye hatudumba kumgendela Mu-
lungu, kwavija tojuwa twahampula kinhu
chochose kamba viyolonda, kotutegeleza.
15 Avo tojuwa kamba heyo kotutegeleza
twahampula kinhu chochose, vivija tojuwa
kamba katugwaa kija kitumpulile.
16 Munhu yahamona ndugu yake ka-
tenda nzambi haimgala mwiifa, yampulile
kwa Mulungu nayo Mulungu komgwelela
ugima. Nolonga mbuli ino kwa awo wa-
tendile nzambi haimgala munhu mwiifa.
Lakini kuna nzambi yomgala munhu mwi-
ifa, naniye silonga kamba mumpulile kwa
Mulungu.
17 Ubanazi wowose wihile mgameso ga
Mulungu ni nzambi, lakini kuna nzambi
haimgala munhu mwiifa.
18 Tojuwa awo weli wana wa Mulungu
hawagendelela kutenda nzambi, kwavija
Mwana wa Mulungu kowalolesa, na ija Im-
dumuka hadaha kuwalumiza.
19 Tojuwa kamba tweye twa wana wa
Mulungu na wanhu wose wayagwe mwiisi
wotawaligwa na ija Imdumuka.
20 Vivija tojuwa kamba Mwana wa Mu-
lungu keza, katutenda tumjuwe Mulungu
wa kweli, tukale mna ukuilumba na Mu-
lungu wa kweli, mna ukuilumba na mwan-
age, Yesu Kilisito. Heyo yuyo Mulungu wa
kweli na yuyo ugima wa mazuwa gose.
21 Wanangu, muitiganye sekemuvitam-
bikile vinyago.

Baluwa ya Kabili yandikigwe na Yohana Ulongozi

Baluwa ya kabili ya Yohana yandikigwa na mtumigwa Yohana behi ya mwaka wa 90 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Yohana haitambule bule kamba ayo mwandikaji, lakini koikema mwenyego mvele. Mbuli zili mna ibaluwa ya ino ya Yohana wa kabili ziigala na mbuli zili mna Imbuli Inogile yandikigwe na Yohana. Mbuli ayo yokoneka mna inzila viyagangamize lagizo da Yesu da kuinogela na viyatambule kumnogela Yesu kwa kugoga malagizo gake (Sula ya 1:5-6, Yohana 15:9-10). Wanhu woitogolela kamba Yohana ayo yandike Mbuli Inogile yandikigwe na Yohana na vivija kandika baluwa ndatu 1 Yohana na 2 Yohana na 3 Yohana kipindi acho kiyakalile ako Efeso.

Hamoja Yohana kandika baluwa ino kwa mtwanzi yasaguligwe na wanage lakini yogesigwa kakala yowandikila wanhu wamtogole Yesu mna ivibumbila. Kilamuso cha Yohana kwandika baluwa ino ni kuwagela moyo wanhu wamtogole Yesu na kuwazuma mbuli ya wafundiza wa uvizi.

Mbuli zili mkitabu

Yohana kosonga baluwa yake kwa kulonga kowandikila kina nani na kowalamusa (Sula ya 1:1-3).

Abaho kowagela moyo wanhu wamtogole Yesu na kowakumbusa lagizo kulu (Sula ya 1:4-6).

Abaho kowazuma mbuli ya wafundiza wa uvizi (Sula ya 1:7-11).

Yohana komambukiza baluwa yake kwa kuwalamusa wanhu wamtogole mkibumbila kuko kuyakalile yawakemile “Ndugu yake yasaguligwe” (Sula ya 1:12-13).

1 Niye mvele, nokwandikila gweye mtwanzi usaguligwe na Mulungu hamoja na wanago, iniwanogela muukweli, sili niye niiyeka, lakini vivija na wanhu wose woujuwa ukweli wokunogela,

2 kwavija ukweli wokala mgati yetu na wokala na tweye siku zose.

3 Ng'hekewa na bazi na tindiwalo vilawa kwa Mulungu Tata na Yesu Kilisito, yeli Mwana wa Tata, vikale na tweye mna ukweli na unogelwa.

Ukweli na unogelwa

4 Ndeng'helela ng'hani vinyone wanago wayagwe wokala mna ikweli kamba Mulungu Tata viyatulagize.

5 Avo, sambi Mtwanzi gweye usaguligwe na Mulungu nokupula, tweye wose tumtogole Yesu tuinogele. Sikwandikila malagizo ga sambi, lakini malagizo gagaja gatukalile nago toka ichanduso.

6 Unogelwa awo uno, tukale kwa kugagoga malagizo ga Mulungu. Lagizo diuhulike toka ichanduso dijo dino, mukale mna unogelwa.

7 Wanhu wengi wavizi wenela mwiisi, awo hawatogola kamba Yesu Kilisito keza kwa lukuli lwa kiunhu. Wanhu kamba awo ni wavizi na womulema Kilisito.

8 Iteganyeni, sekemwagize kija kimgaiye, lakini mugweleligwe nhunza imemile.

9 Munhu yoyose yofundiza mafundizo gayagwe na hagagoga mafundizo ga Kilisito, munhu ayo kaduhu Mulungu. Munhu yoyose yogagoga mafundizo kana Tata na Mwana.

10 Kamba munhu yaheza na hawagalileni mafundizo gano, sekemumgale mzikae zenu hebu kumulamusa.

11 Kwavija munhu yoyose yomulamusa munhu ayo, koilumba nayo kusang'hana gehile.

Mbuli za kimambukizo

12 Ninazo mbuli nyingi za kuwalongela lakini silonda kuwalongela kwa kuwandikila, avo, nogesa niwatembelele na kulonga na mweye meso kwa meso, muladi deng'ho jetu ditelele.

13 Wana wa ndugu yako yasaguligwe na Mulungu wokulamusa.

Baluwa ya Kadatu yandikigwe na Yohana Ulongozi

Baluwa ya kadatu ya Yohana yandikigwa na mtumigwa Yohana behi ya mwaka 90 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Yohana haitambule bule kamba ayo mwandikaji, lakini koikema mwenyego mvele (Sula ya 1:1). Na katenda vivo mna ibaluwa ya kabili ya Yohana (Sula ya 1:1). Wanhu woitogolela kamba Yohana ayo yandike Mbuli Inogile yandikigwe na Yohana na vivija kandika baluwa ndatu 1 Yohana na 2 Yohana na 3 Yohana kipindi acho kiyakalile ako Efeso.

Yohana kamwandikila baluwa ino munhu yamtogole Yesu yakemigwe Gayo. Kamtambula Gayo mbwigake na kamulagiza yawagoneke kumwake ndugu wamtogole Yesu weli muumwanza wa kuko kumwao.

Mbuli zili mkitabu

Yohana komulamusa Gayo (Sula ya 1:1).
Abaho komgela moyo Gayo na komulagiza yawagoneke kumwake ndugu wamtogole Yesu (Sula ya 1:2-8).
Abaho kolonga mbuli ya wanhu wabili wayagwe Diotilefe na Demetiliyo (Sula ya 1:9-12).
Komambukiza baluwa yake (Sula ya 1:13-14).

1 Niye mvele, nokwandikila gweye Gayo,
mbwigangu nikunogela mna ikweli.
2 Mbwigangu, nompula Mulungu yakutende umwede na yakutendele ganogile
mulukuli lwako, kamba vija vinjuwa loho yako viigendelela vinogile.
3 Nideng'helela ng'hani ndugu wano viwezile na kunongela viugendelela goya
mna ikweli na viukala mna ikweli siku zose.
4 Nobanza ng'hani kudeng'helela kuhulika kamba wanangu wokala mna ikweli.

Mbuli ya kuwataza wayagwe

5 Mbwigangu, gweye kotamaniligwa mna
ukuwasang'hanila ndugu, hata kamba wanhu baki kumwenu.
6 Ndugu awo wakilongela kibumbila cha
wanhu wamtogole Yesu mbuli za unogelwa wako. Chonde wataze mna inzila imnogeza
Mulungu wagendelele goya na mwanza wao.
7 Kwavija, mbuli ya Kilisito wasonga
mwanza wao bila kutazigwa na wanhu hawatogola Kilisito.
8 Avo tweye tolondeka kuwataza wanhu
wano, muladi tweye na awo tuilumbe mna ukusang'hana mna ikweli.

Diotilefe na Demetiliyo

9 Nyandika baluwa kwa kibumbila cha
wanhu wamtogole Yesu, lakini Diotilefe yalondaga ukulu hagati ya wao, hatonga mbuli zinonga.
10 Vonda nize nogagubula gubu gaja gose
goyosang'hana, ago gehile goyotulonga na uvizi. Yang'ali hanakwiguta na gago, vivija kolema kuwabokela waetu wamtogole Yesu wacholile kumwao, na kowagomesa wanhu wolonda kuwabokela na kowawinga mkibumbila cha wanhu wamtogole Yesu.
11 Mbwiga zangu, sekemkweleleze gehile,
lakini mkweleleze ganogile. Munhu yoyose yosang'hana ganogile ayo wa Mulungu, munhu yoyose yosang'hana gehile hanamjuwa Mulungu.
12 Kila munhu komulonga vinogile
Demetiliyo, hata ukweli wenyego wolagusa vivo. Na tweye vivija tolava usindila awo, na gweye kojuwa kija kitulonga cha ukweli.

Ndamuso za kimambukizo

13 Ninazo mbuli nyingi za kukulongela,
lakini silonda kutenda vivo kwa kukwandikila,
14 kwavija sambi baha nogesa kukona, na
tolonga meso kwa meso.
15 Tindiwalo dikale na gweye. Mbwiga
zako wose wokulamusa. Ndamusila mbwiga zetu, kila imoja.

Baluwa yandikigwe na Yuda Ulongozi

Baluwa ino yokemigwa Yuda mbuli ya twaga da mwandikaji. Yuda koitambula mwenyego kamba ndugu yake Yakobo, mdodo wake Yesu. Avo vivija wanhu wotogola kamba Yuda kakala ndugu yake Yesu (Yuda 1). Hatujuwa bule kamba baluwa ino wandikiligwa kibumbila fulani cha wanhu wamtogole Yesu, lakini mbuli ya vilaguso vilongigwe mna idilagano da umwaka todaha kulonga Yuda kawandikila wanhu wakalile Wayahudi. Hata ivo baluwa ino kawandikila "wose wakemigwe na wanogeligwe na Mulungu Tata na watandigwe mbuli ya Yesu Kilisito" (Yuda 1). Baluwa ino yandikigwa behi na mwaka wa 60 toka kuvumbuka kwa Kilisito.

Kilamuso cha kuwandikila baluwa ino wanhu wose wamtogole Yesu ni kuwazuma sekewawakweleleze wafundiza wavizi (Yuda 4). Yuda kalonga mbuli zilawilile mna dilagano da umwaka mbuli ya kugangamiza kija kiyalongile. Baluwa ino ina mbuli ziigalile na 2 Petulo kamba vija kuwazuma mbuli ya wafundiza wa uvizi (Yuda 4, 2 Petulo 2:1) na mbuli kamba wasenga wa kuulanga na Sodoma na Gomola.

Mbuli zili mkitabu

Tanhu Yuda kowalamusa wasomaji zake (Yuda 1-2).

Abaho kolonga kilamuso cha kwandika nacho acho kuwazuma mbuli ya wafundiza wa uvizi (Yuda 3-4).

Abaho kowazuma wasomaji zake kubitila gaja gawalawilile wanhu mna idilagano da umwaka (Yuda 5-16).

Abaho kowalongela choni cha kutenda viwazumigwe (Yuda 17-23).

Abaho komambukiza baluwa yake kwa kumtogola Mulungu (Yuda 24-25).

1 Niye Yuda, namtumwa wa Yesu Kilisito na mdodo wake Yakobo, nowandikila mweye mose mukemigwe na kunogeligwa na Mulungu Tata na kwikigwa goya na Yesu Kilisito.

2 Bazi, tindiwalo na unogelwa vikale na mweye ng'hani.

Wafundiza wa uvizi

3 Mbwiga zangu, niwamba ng'hani kuwandikileni mbuli ya ukombozi wetu tweye wose, nilondeka kuwandikila muladi niwagele moyo muladi mugendelele kuwamba mna ditamanilo, diwagweleligwa wanhu wa Mulungu, mwanza umoja kwa kipindi chose.

4 Kwavija wanhu hawamjuwile Mulungu wengila kwa kinyelegezi hagati yetu, wanhu awo wogalusa usenga wa ng'hekewa ya Mulungu kamba kinhu cha kutendela ugoni na wombela Yesu Kilisito, yeli Mkulu wetu yaiyeka na Mndewa. Wanhu awo nhaguso yao yandikigwa toka mwaka mna Gamaandiko Gang'alile.

5 Hamoja mbuli zino zose muzijuwa, niye nolonda kuwakumbusa kamba Mndewa kawakombola wanhu wa Izilaeli kulawa mwiisi ya Misili, lakini kumwande kawabananga wanhu wose hawatogole.

6 Kumbukeni wasenga wa kuulanga walondile kuwa wakulu kubanza ukulu uwagweleligwe, avo wazileka kae zao wenyego. Mulungu kaweka mdiziza na kawagodeka minyololo siku zose, na kaweka yawataguse mna isiku ayo ng'hulu.

7 Vivija kumbukeni Sodoma na Gomola, na mabuga geli mmabehi, watenda ugoni na kuihindula wenyego. Wabanangigwa kwa moto haufaga kamba kilaguso kwa wanhu wayagwe.

8 Vivo ili kwa wanhu wano, wao walota nzozi, ng'huli zao zifitizigwa, wenyego wowehula udahi wa Mulungu na kuviliga viumbe ving'alile kuulanga.

9 Lakini hata Mikaeli msenga mkulu wa kuulanga hatendile vivo bule, viyaibamilile na Mwenembago mbuli ya lukuli lwa Musa. Mikaeli hamuligile Mwenembago, lakini kalonga, "Mndewa mwenyego yakuzume!"

10 Lakini wanhu wano woliga kinhu chochose hawakijuwile, wobanangigwa kwa mbuli zizija wazijuwile kwa nzewele zao, kamba wanyama viwojuwa kwa nzewele zao.

11 Wanhu awo wogaya! Kwavija wakweleleza mbuli ziyasang'hane Kaini. Mbuli ya kulonda sente waigala wenyego muimhome iija ya Balaamu. Walema kamba viyalemile Kola vivija na wao wonangigwa kamba viyanangigwe heyo.

12 Kwa mbuli zao zigela kinyala zootenda wofitiza nyimwilinyimwili zenu za kuinogela. Waigala na mawingu gelibule mvula gohembelusigwa na beho. Wao waigala na mibiki ihuluke, na hailela matunda, mibiki ing'oligwe mizizi na ifa.

13 Wanhu awo waigala na ng'humbi ng'hulu ya bahali, na sang'hano zao zogela kinyala kamba mihovu. Wao waigala na nhondo zitanga tanga zikigwe hanhu aho hali na ziza kulu da mazuwa gose.

14 Henoko, lukolo lwa saba toka Adamu, kalagula mbuli ya wanhu awo kalonga, "Mndewa kokwiza hamoja na magana kwa magana ga wasenga zake wang'alile,

15 kuwatagusa wanhu wose na kuwakoboza wanhu wose iwolema kumtegeleza kwa sang'hano zao zihile

ziwatendile bila kumgesa Mulungu, na
kwa mbuli ya ulonzi wao wose wihile
wamulongile heyo!"
16 Siku zose wanhu wano wonung'unika
na kuiyalala, wokweleleza kusulukila kwao
kwihile, woitapa wenyego na kuwatogola
ng'hani wanhu wayagwe muladi wapate
kiwolonda.

Kuzumigwa na mafundizo

17 Lakini mweye mbwiga zangu, kum-
bukeni gaja gamulongeligwe baho umwaka
na watumigwa wa Mndewa wetu Yesu Kil-
isito.
18 Wawalongela, "Mzisiku za uhelelo,
wolawilila wanhu na wowazeha, wanhu
wokweleleza kusulukila kwao kwihile bila
kumgesa Mulungu."
19 Wanhu awo wotenda mweye muigole,
wanhu wolongozigwa na kusulukila kwa
wanhu wa mwiisi ino, weliduhu Loho wa
Mulungu.
20 Lakini mweye mbwiga zangu,
igangamizeni wenyego mna ditamanilo
jenu ding'alile. Mpuleni Mulungu kwa
nguvu ya Loho wake.
21 Gendeleleni muunogelwa wa Mu-
lungu, kuno mombetela Mndewa wetu
Yesu Kilisito, kwa bazi jake kowagweleleni
ugima wa mazuwa gose.
22 Woneleni bazi wanhu weli na shaka.
23 Wakomboleni muumoto wanhu
wayagwe. Woneleni bazi wanhu wayagwe
kwa kuitiganya, lakini vihileni hata viwalo
vao vifitizigwe kwa kusulukila kwao
kwihile.

Yuda komtogola Mulungu

24 Kumwake heyo yodaha kuwakaliza
sekemugwe na yodaha kuwagala haulon-
gozi wake kuno mung'ala na bila kitala na
ndeng'helelo ng'hulu.
25 Kwa Mulungu yaiyeka yeli Mkombola
wetu, ukulu una heyo na nguvu na udahi,
kubitila Mndewa wetu Yesu Kilisito kulawa
ng'holo zose, sambi na siku zose! Ona.

Ugubulo
uyagweleligwe Yohana
Ulongozi

Kitabu cha Ugubulo acho kitabu cha uhelelo mna idilagano da sambi. Vivija acho kitabu cha uhelelo kwandikigwa na mtumigwa Yohana behi na mwaka wa 95 toka kuvumbuka kwa Kilisito (Ugub 1:1). Vivija Yohana kandika Mbuli Inogile yandikigwe na Yohana na baluwa ya ichanduso ya Yohana na baluwa ya kabili ya Yohana na baluwa ya kadatu ya Yohana. Vivija Yohana kojuwika kwa twaga da, “Ija Yesu yamnogele ng'hani.” (Yoh 13:23). Kandika kitabu cha Ugubulo viyakalile yahamizigwe kukisiwa cha Patimo mbuli ya kuwapetela wanhu mbuli inogile ya Yesu Kilisito (Ugul 1:9).

Kilamuso cha kwandika kitabu cha ugubulo ni kuwagela moyo wasomaji wagendelele kumtamanila Yesu Kilisito na kuwatenda watamanile kwavija Yesu kammambwega mbwega kubwela (Sula ya 1:3, 22:7). Kawandikila wanhu wose wamtogole Yesu na vibumbila saba vijuwike mna izisula za 2-3. Yohana kakikema kija kiyandike kamba ulaguzi (Ugub 1:3) na kalagusa kwa vilaguso vingi mna ikitabu kusimulila vinhu viyone. Ikitabu kiigala na hanhu hayagwe mna idilagano da umwaka, kamba vija Zakalia 6:1-8. Zimhalati saba na mabakuli saba nago gaigala na mikubulo iyagalile Mulungu kuwakoboza Wamisili (Kulawa 7-9). Ugubulo wosimulila mbuli za uhelelo, kamba Yesu kohuma na wanhu wose womtamanile wokuwa wagima siku zose hamoja nayo. Leka ikitabu kino kikuzume na kikutende utamanile kamba Yesu sambi kobwela.

Mbuli zili mkitabu

Yohana kosonga kulonga heyo ayo nani na kabokelaze mbuli zino za ulaguzi ziyone (Sula ya 1:1-1:20).

Kolonga usenga wa Yesu kwa wanhu wamtogole Yesu mvibumbila saba (Sula ya 1:1-3:22).

Abaho kosimulila mbuli za hota saba (Sula ya 4:1-8:5) na mhalati saba (Sula ya 8:6-11:19).

Abaho Yohana kosimulila ng'hondo ya mwana wa kimbigalo na zoka dili na mapala saba (Sula ya 12:1-14:20).

Abaho kokwandika mbuli za mibakuli saba ya ng'hasiliki (Sula ya 15:1-16:18).

Abaho Yohana kosimulila Mulungu viyawahumile wanhu wamwihile ako kuulanga (Sula ya 17:1-20:15).

Kukimambukizo kosimulila mbuli ya ulanga wa sambi na isi ya sambi vonda vize ako kuuhelelo (Sula ya 21:1-22:21).

1 Uno awo ugubulo wa Yesu Kilisito, Mulungu kamgwaa yawalagusile wasang'hanaji zake, mbuli zija zonda zilawilile vino sambi. Kilisito kamtuma msenga wake wa kuulanga yamulongele Yohana msang'hanaji wake mbuli azo.

2 Nayo Yohana kasindila kila kinhu kiyawone. Yohana kasimulila usenga wa Mulungu na ukweli ugubuligwe na Yesu Kilisito.

3 Kamweda munhu yosoma mbuli zili mkitabu kino kili na mbuli za ulaguzi, na wamweda wanhu wotegeleza na kuzigoga mbuli za ulaguzi zandikigwe mna ikitabu kino! Kwavija kipindi cha mmabehi baho zolawilila mbuli zose zino.

Kuwalamusa wanhu wa vibumbila wamtogole Yesu

4 Niye Yohana nowandikila wanhu wamtogole Yesu mna ivibumbila saba vili ako Asiya.

Ng'hekewa na tindiwalo kulawa kwa Mulungu, yakalile baha, yeli baha na yonda yawe baha, na kulawa kwa loho saba zili kuulongozi wa kigoda chake cha undewa,

5 na kulawa kwa Yesu Kilisito yotamaniligwa, yogubula ukweli wa mbuli ya Mulungu, yeli waichanduso kuzilibuka kwa wafile, vivija ayo yowatawala wandewa wa mwiisi.

Yesu kotunogela, na kwa damu yake katulekesa na nzambi,

6 na katutenda tuwe undewa wa walava nhosa, tumsang'hanile Mulungu, Tatake. Yesu Kilisito yagweleligwe ukulu na nguvu siku zose! Ona.

7 Tegelezeni, kokwiza mna gamawingu! Kila munhu komona, hata waja wamuhomile. Makabila gose geli mwiisi gomuyalalila. Ona iwe vivo!

8 “Niye na Alufa na Omega, waichanduso na waikimambukizo,” kolonga Mndewa Mulungu yeli na Udahi wose, yakalile baha, yeli baha, na yonda yawe baha.

Yohana kolagusiligwa vinhu mbuli ya Kilisito

9 Niye Yohana ndugu yenu, na kwa kuilumba na Yesu nina fungu hamoja na mweye mna gamagayo na nina fungu hamoja na mweye muundewa wake na kufunga umoyo. Niye ngaligwa kugodekigwa mkisiwa kikemigwa Patimo mbuli ya kuwapetela wanhu mbuli ya Mulungu na kwa mbuli ya kuwalongela wanhu ukweli ugubuligwa na Yesu.

10 Mna isiku ya Mndewa nimema Loho wa Mulungu, mhulika sauti ng'hulu, iigalile

na sauti ya mhalati, inongela kukisogo changu.
11 Inongela, “Wandike mkitabu mbuli zino ziwona, abaho kigale ikitabu kwa wanhu wamtogole Yesu mvibumbila vili mna gamabuga gano saba, Efeso na Simuna na Peligamoni na Tuatila na Salide na Filadelifia na Laodikea.”
12 Nihinduka ndole nani yolonga na niye, nyona vinhu saba va zahabu va kwikila taa,
13 hagati yake kukala na imoja kamba Mwana wa Munhu kakala yavalile kiwalo kitali na mkwiji wa zahabu mna imhambaga.
14 Mvili zake zikala nzelu chuwee kamba pamba na meso gake gamwekamweka kamba moto ukwaka,
15 magulu gake gang'ala kamba shaba isomigwe na kusunhigwa ng'hani, sauti yake ibuma kamba mazi gokilima.
16 Mumkono wake wa kudila kakala yagogile nhondo saba, na mumulomo wake dilawa panga dikanha kuno na kuno. Kihanga chake king'ala kamba zuwa da imisi.
17 Vinimulolile nigwa mmagulu gake kamba munhu yafile, keka mkono wake wa kudila uchanha yangu kanongela, “Sekeudumbe! Niye na waichanduso na waikimambukizo.
18 Niye ayo heyo yeli mgima! Ng'hala nifile, lakini sambi na mgima siku zose. Nina luvugulo lwa ifa na kowochola wanhu wafile.
19 Avo, wandike kila kinhu kiuwona, vinhu vose viuwona sambi na vija vonda vilawilile baho kumwande.”
20 Dino dijo fambulo da nhondo saba ziuwone mumkono wangu wa kudila, na vija vinhu saba va zahabu va kwikila taa. Nhondo saba awo wasenga wa kuulanga wa vibumbila saba va wanhu wamtogole Yesu, na vija vinhu saba va zahabu va kwikila taa vivo vibumbila saba va wanhu wamtogole Yesu.

2

Usenga kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Efeso

1 “Kwa msenga wa kuulanga wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Efeso wandike vino,
“Usenga uno wolawa kwa ayo yogoga nhondo saba mumkono wake wa kudila, heyo yotembela hagati ya vinhu saba va zahabu va kwikila taa.
2 Njuwa kila kinhu kiutendile, njuwa kuwamba kwako na kufunga umoyo kwako. Njuwa kamba hudaha kukala na wanhu wosang'hana gehile, avo kuwageza waja wolonga awo watumigwa lakini si watumigwa bule, na kujuwa kamba wavizi.
3 Gweye kubetela, kugaya mbuli ya kunisang'hanila na hubwelile kukisogo bule.
4 Lakini nina mbuli ya kukuzuma, gweye sambi huninogela bule kamba viuninogele aho haichanduso.
5 Gelegeza aho haugwile! Leka nzambi zako, sang'hana kamba viutendile ichanduso. Kamba huleka nzambi zako, nokwiza kukisegeza kinhu chako cha kwikila taa kulawa hanhu hake.
6 Lakini nokutogola kwa kinhu kimoja, gweye kugehila gowotenda Wanikolai* kamba vinigehila nene.
7 “Munhu yeli na magwiti, yategeleze gaja goyolonga Loho wa Mulungu kwa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu!
“Munhu yonda yahume nomuleka yaje matunda ga mbiki wa ugima uli mkihati cha Mulungu.

Usenga kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Simuna

8 “Kwa msenga wa kuulanga wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Simuna wandike vino,
“Usenga uno wolawa kwa ayo yeli wa ichanduso na waikimambukizo, yakalile yafile, abaho kawa mgima kabili.
9 Nigajuwa magayo gako, vivija niujuwa ukiwa wako, hamoja ukweli gweye kwa mgoli! Nijuwa vija viwakubezile waja woikema Wayahudi lakini siyo Wayahudi wao kibumbila cha Mwenembago!
10 Sekeudumbe gaja gonda gakutende ugaye. Tegeleza! Mwenembago kowageza na wanhu wayagwe kumwenu wogodekigwa mkifungo, na mogaya kwa siku longo, mukale kwa kutamaniligwa kwa chochose hata kamba kufa, na niye nowagwaa nhunza ya ugima.
11 “Munhu yeli na magwiti, yategeleze gaja goyolonga Loho wa Mulungu kwa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu!
“Munhu yonda yahume honda yalumizigwe na ifa ya kabili.

Usenga kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Peligamoni

12 “Kwa msenga wa kuulanga wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Peligamoni wandike vino,
“Usenga uno wolawa kwa ayo yeli na panga dikanha kuno na kuno.
13 Nihajuwa hanhu aho haukala, aho kili kigoda cha undewa wa Mwenembago. Lakini gweye kwa mkweli kumwangu, hulekile bule kunitamanila hata mna ikipindi kija munhu wangu Antipasi

* **2:6** Wanikolai wawafundiza wanhu vihile, kamba wodaha kugendelela kutenda mbuli zihile na hawananga bule loho zao kwavija loho ayo ikomboligwe lakini lukuli lofa.

yotamaniligwa mna kila kiyolonga, viyakomigwe aho hakili kigoda cha Mwenembago.
14 Lakini ning'hali na mbuli ndodo kumwako, kuna wanhu kumwako wokweleleza mafundizo ga Balaamu, yamfundize Balaki yawekile ng'hwalo wanhu wa Izilaeli watende nzambi kwa kuwananahiza waje lujo lulavigwe kwa vinyago na watende ugoni.
15 Vivija kuna wanhu kumwenu wokweleleza mafundizo ga Wanikolai.
16 Avo, lekeni nzambi zenu! Kamba hamuleka, sambi baha nokwiza kuitowa na wanhu awo kwa panga dilawa mumulomo wangu.
17 “Munhu yeli na magwiti, yategeleze gaja goyolonga Loho wa Mulungu kwa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu!

“Wanhu wonda wahume nowagwaa lujo lufisigwe lukemigwa mana. Vivija nomgwaa kila munhu dibwe zelu jandikigwe twaga da sambi hadijuwike na munhu yoyose ila ayo yadibokele.

Usenga kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Tuatila

18 “Kwa msenga wa kuulanga wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Tuatila wandike vino,

“Usenga uno wolawa kwa Mwana wa Mulungu, yeli na meso gong'ala kamba moto ukwaka, na magulu gong'ala kamba shaba isomigwe.
19 Nizijuwa mbuli zose ziusang'hana. Niujuwa unogelwa wako na kutamanila kwako na vija viuwataza wayagwe na kufunga umoyo kwako. Nojuwa sambi kotenda goya ng'hani kubanza aho ha ichanduso.
20 Lakini nina mbuli ya kukuzuma, gweye komtogolela mtwanzi ija Yezebeli, yoikema mwenyego mtula ndagu. Kwa mafundizo gake kawalongoza vihile wasang'hanaji zangu kwa kuwatenda watende ugoni na kuja lujo lulavigwe kwa vinyago.
21 Nimgwaa kipindi cha kuleka nzambi zake, lakini halonda kuleka ugoni wake.
22 Avo, nomwika mulusazi baho heyo na wose watendile nayo ugoni wogaya ng'hani. Notenda avo sambi kamba hawalekile nzambi zao ziwatendile nayo.
23 Vivija nowakoma wanhu womkweleleza, abaho vibumbila vose va wanhu wonhogola vojuwa kamba nene heyo nilola goya goyogesa na goyolonda kila munhu. Nomulipa kila imoja wenu kamba vimsang'hane.
24 “Lakini wayagwe wenu mukala kuko Tuatila hamugakweleleze mafundizo gake Yezebeli na hamuifunzile mbuli zija zikemigwa na wanhu wayagwe kamba mbuli za Mwenembago ziifisile ng'hani. Nowalongela mweye siwadikwa bule mzigo uyagwe.
25 Lakini gogeni ng'hani kija kimufunzigwe mbaka vondanize.
26 Munhu yonda yahume, ija yogendelela mbaka kuuhelelo kusang'hana gonilonda, nomgwaa udahi wa kuwatawala wanhu wa isi zose.
27 Kowatawala kwa mkongoja wa zuma na kowabena vihande vihande kamba nongo.
28 Udahi unimgwaa munhu ayo awo udahi uuja unigweleligwe na Tatangu na niye nomgwaa tondo ng'andu.
29 “Munhu yeli na magwiti, yategeleze gaja goyolonga Loho wa Mulungu kwa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu!

3

Usenga kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Salide

1 “Kwa msenga wa kuulanga wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Salide wandike vino,

“Usenga uno wolawa kwa ayo yeli na loho saba za Mulungu na nhondo saba. Nijuwa kija kiusang'hana, nojuwa kamba kujuwika kwa mgima kumbe kufa!
2 Avo, lamuka! Ukigangamize kija kiuli nacho king'hali hakina potela chose. Kwavija mbaka sambi ning'hali sinagona gaja gousang'hana kamba genela gose mgameso ga Mulungu wangu.
3 Kumbuka kija kiufunzigwe na kija kiuhulike, vigoge na uleke nzambi zako. Kamba hukala meso bule, nokwizila kamba mbavi, na honda ujuwe kipindi cha kwiza kwangu.
4 Lakini mna wanhu wadodo ako Salide hawavifitize bule viwalo vao. Wanhu awo wofaya kutembela na nene kuno wavala viwalo vizelu.
5 Munhu yonda yahume kovazigwa vivo kwa viwalo vizelu, na sidisegeza bule twaga jake mna ikitabu cha ugima. Mgameso ga Tatangu na wasenga zake nolonga kwa mulomo wangu kamba heyo munhu wangu.
6 “Munhu yeli na magwiti, yategeleze gaja goyolonga Loho wa Mulungu kwa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu!

Usenga kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Filadelifia

7 “Kwa msenga wa kuulanga wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Filadelifia wandike vino,

“Usenga uno wolawa kwa ayo yong'ala na mkweli. Ayo yeli na luvugulo lwa Daudi, na yahavugula kuduhu yodaha kuhinda, na yahahinda kuduhu yodaha kuvugula.

8 Niijuwa kila mbuli yuusang'hana,
nivugula lwivi mgameso gako na kuduhu
munhu yodaha kuhinda. Njuwa goya
kamba hamoja kuduhu nguvu ng'hani,
lakini kuigoga mbuli yangu na hudilemile
bule twaga jangu.
9 Tegeleza! Nowagala kumwako wanhu
wa bumbila da Mwenembago, wanhu awo
woikema Wayahudi kumbe siyo, lakini wo-
longa uvizi. Avo, nowagala kumwako na
nowatenda wakugwile kingubanguba mu-
ladi wajuwe nikunogela.
10 Kwavija gweye kudigoga lagizo jangu
da kufunga umoyo, na niye nokuhonya na
magayo gonda geze mwiisi yose, kuwageza
wanhu wose wokala mwiisi.
11 Hima nokwiza. Goga ng'hani kija
kiulinacho muladi munhu yoyose sam-
biyakuboke nhunza yako ya kuhuma.
12 Ija yonda yahume nomtenda mhanda
mng'anda ya Mulungu wangu, na honda
yalawe bule mumo. Nokwandika
kumwake twaga da Mulungu wangu
na twaga da buga da Mulungu wangu,
Yelusalemu ya sambi, yonda ihumuluke
kuulanga kwa Mulungu wangu. Vivija
nokwandika kumwake twaga jangu da
sambi.
13 "Munhu yeli na magwiti, yategeleze
gaja goyolonga Loho wa Mulungu kwa
vibumbila va wanhu wamtogole Yesu!

Usenga kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Laodikea

14 "Kwa msenga wa kuulanga wa
kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako
Laodikea wandike vino,

"Usenga uno wolawa kwa ayo
yokemigwa, Ona, yotamaniligwa na
yogubula ukweli, yeli chanduso cha vinhu
vose viyaumbile Mulungu.
15 Njuwa kija kiusang'hane, njuwa kamba
gweye huli uzizimi hebu moto. Vahanogile
ng'hani gweye wahakuwile uzizimi hebu
moto!
16 Lakini kwavija kwa lufufunhende, huli
uzizimi hebu moto, nokudeka!
17 Gweye kolonga, 'Niye na mgoli, nina-
cho kila kinhu kinonda, siswelile chochose.'
Lakini hujuwile bule viwili kwaduhu kinhu
chochose! Gweye kunyolila na kolondeka
woneligwe bazi na kwa mkiwa kwa mwazi
na kwa msuwameso.
18 Nokugwaa magesa, gula kumwangu
zahabu isunhigwe kwa moto, muladi uwe
na ugoli. Vivija gula viwalo vizelu uvale,
ugubike kinyala cha kuwa mwazi. Vivija
gula dawa ya meso ugabake meso gako mu-
ladi udahe kulola.
19 Niye nomkomhokela na kumkoboza
munhu yoyose inimnogela. Avo, wamba
kusang'hana ganogile na uleke nzambi
zako.
20 Tegeleza! Nokwima hana ulwivi na
kugong'onda, munhu yoyose yohulika sauti
yangu na kuvugula ulwivi, nokwingila
mng'anda mmwake na kuja lujo hamoja
nayo, nayo koja hamoja na niye.
21 Munhu yonda yahume nomtenda
yakale hamoja na nene mna ikigoda cha
undewa, kamba vija niye vinihumile
ng'hala hamoja na Tatangu mna ikigoda
chake cha undewa.
22 "Munhu yeli na magwiti, yategeleze
gaja goyolonga Loho wa Mulungu kwa
vibumbila va wanhu wamtogole Yesu!"

4

Nhambiko ya ako kuulanga

1 Abaho ndagusiligwa kinhu kiyagwe, ny-
ona lwivi luvuguligwa kuulanga. Na sauti
ija imhulike ichanduso, iigalile na sauti ya
mhalati, inongela, "Izo kuno uchanha, na
niye nokulagusila gaja gonda galawilile aho
kumwande."
2 Bahaja nimema Loho wa Mulungu, ny-
ona kuko kuulanga kuna kigoda cha un-
dewa, na imoja kakala mkigoda acho.
3 Ayo yakalile mkigoda acho kang'ala
kamba dibwe da yasipi na akiki, pinde
da Mulungu dikalile ding'ala kamba dibwe
da zumalidi dikizunguluka kigoda cha un-
dewa mhande zose.
4 Kuzunguluka kigoda cha undewa
kukala na vigoda viyagwe malongo mabili
na nne, na mvigoda avo wakala wavele
malongo mabili na nne wavalile viwalo
vizelu na wana taji ya zahabu mmapala.
5 Lumwesa, ng'huwa na mdudumo vi-
lawa mkigoda cha undewa. Kuulongozi wa
kigoda cha undewa kukala na viwenge saba
vikwaka, viwenge avo, zizo loho saba za
Mulungu.
6 Vivija kuulongozi wa kigoda cha un-
dewa kukala na kinhu kamba bahali ya
kiyoo, king'ala kamba dibwe dimetameta.

Aho hagati ya kigoda acho cha undewa
kizungulukigwa banzi zose na viumbe vine
vili na ugima. Viumbe vine vili na ugima
vikala vimemile meso kuulongozi na kuk-
isogo.
7 Kiumbe kili na ugima cha ichanduso
kiigala na simba, cha kabili kiigala na
ng'ombe, cha kadatu kikala na kihanga
kamba cha munhu, na cha ikane kiigala na
mhungu yoguluka.
8 Viumbe avo vine vili na ugima vikala na
mabawa sita kila kimoja, gamemile meso
kunze na mgati. Kuduhu kubwihila, imisi
na ikilo vokwimba,

"Kang'ala, kang'ala, kang'ala, Mndewa Mu-
lungu yeli na Udahi wose,

yakalile baha, yeli baha, na yonda yawe
baha."
9 Kipindi viumbe avo vili na ugima, vi-
womgwaa ukulu, na kumtegeleza na ku-
mulongela asente ayo yakalile mkigoda cha
undewa ayo yeli mgima siku zose,
10 waja wavele malongo mabili na
nne wogwa haulongozi wa ayo yakalile
mkigoda cha undewa womgwila kingubanguba na kumtambikila ayo yeli mgima siku
zose. Wozika taji zao kuulongozi wa kigoda
cha undewa kuno wolonga,
11 "Mndewa wetu na Mulungu wetu, kofaya,
kugweleligwa ukulu na kutegelezigwa na
nguvu,
kwavija kuumba kila kinhu,
na kwa kulonda mwenyego viwa baho na
vokoneka."

5

Kitabu na Mwanang'hondolo

1 Abaho nyona kinhu kamba kitabu
mumkono wa kudila wa ayo yakalile
mkigoda cha undewa, kikala chandikigwe
banzi zose na kikala kifungigwe kwa nzabi
saba za hota. 2 Abaho nimona msenga wa
kuulanga yeli na udahi, kakemelela kwa
sauti, "Nani yofaya kubandula zinzabi za
hota na kukipumbulula ikitabu?"
3 Lakini kukala kuduhu yoyose kuulanga,
hebu mwiisi, hebu hasi kowochola wanhu
wafile, yodaha kukipumbulula ikitabu
acho na kulola mgati yake.
4 Avo, niye nilila ng'hani kwavija kuduhu
yofaya kukipumbulula kitabu acho na ku-
lola mgati yake.
5 Abaho, imoja wa waja iwavele kanon-
gela, "Sekeulile. Lola! Simba wa kabila
da Yuda, mzukulu wa Daudi, kahuma, na
kofaya kuzibandula zinzabi saba za hota na
kukipumbulula ikitabu."
6 Abaho nyona hagati ha kigoda
cha undewa, kema Mwanang'hondolo
kazungulukigwa banzi zose na viumbe
vine vili na ugima na waja iwavele.
Ayo Imwanang'hondolo koneka kamba
kachinjigwa kakala na mhembe saba
na meso saba, na zizo azo loho saba za
Mulungu zitumigwe kila hanhu mwiisi
yose.
7 Ayo Imwanang'hondolo kanyalanhuka
kakisola kija ikitabu mumkono wa kudila
wa ayo yakalile mkigoda cha undewa.
8 Bahaja viyakisolile acho ikitabu avo
iviumbe vine vili na ugima hamoja na
waja iwavele malongo mabili na nne
wagwa kingubanguba kuulongozi wa
Mwanang'hondolo. Kila imoja wao kakala
na bango na bakuli za zahabu zimemile
ubani, ubani awo ako kupula kwa wanhu
wa Mulungu.
9 Wemba lwila lwa sambi,
"Kofaya kukisola ikitabu
na kuzibandula nzabi zake za hota.
Kwavija kukala uchinjigwe, na kwa damu
yako kumgulila wanhu Mulungu,
kulawa kila kabila na ulonzi na isi na
lukolo.
10 Kuwatenda undewa na walava nhosa na
wamsang'hanile Mulungu wetu,
nao woilongoza isi yose."
11 Abaho ndola, mhulika sauti za
wasenga wa kuulanga wengi ng'hani,
kuduhu munhu yodaha kuwapeta! Wema
kukizunguluka kigoda cha undewa, na vija
viumbe vine vili na ugima na waja iwavele,
12 walonga kwa sauti ng'hulu,
"Mwanang'hondolo yachinjigwe kofaya
kubokela nguvu, udahi, ugoli, na
nzewele,
ukulu, kutegelezigwa na nhogolwa!"
13 Abaho nihulika kila kinhu kiumbigwe
kuulanga, mwiisi, hasi kowochola wanhu
wafile, mbahali na vose vili mumo, vilonga,
"Kumwake ayo yakalile mkigoda cha un-
dewa na kwa Mwanang'hondolo,
wabokele nhogolwa na kutegelezigwa na
ukulu na udahi,
siku zose!"
14 Viumbe vine vili na ugima vilonga,
"Ona!" Na waja iwavele wagwa kingubanguba, watambika.

6

Mwanang'hondolo kobandula nzabi za hota

1 Abaho nimona Mwanang'hondolo
kobandula nzabi ya hota ya ichanduso
mna izinzabi saba, nimuhulika imoja wa
viumbe vine vili na ugima kolonga kwa
sauti ng'hulu kamba ya ng'huwa, "Izo!"
2 Niye ndola, kumbe kukala na falasi
imoja mzelu chuwee. Ayo yamkwelile
kakala yagogile upinde, na kakala yag-
weleligwe taji. Kalawa kamba muhumaji
na kugendelela kuhuma.
3 Abaho Mwanang'hondolo, kabandula
nzabi ya hota ya kabili, nimuhulika kiumbe
yeli na ugima wa kabili kolonga, "Izo!"
4 Niye ndola, kalawilila falasi iyagwe
mdung'hu yau. Ayo yamkwelile kag-
weleligwa ng'honde ya kusegeza tindi-
walo mwiisi, wanhu waikome. Ayo
kagweleligwa panga kulu.
5 Abaho Mwanang'hondolo kabandula
nzabi ya hota ya kadatu, nimuhulika ki-
umbe yeli na ugima wa kadatu kolonga,
"Izo!" Niye ndola, kalawilila falasi mtitu fii.
Ayo yamkwelile kakala yagogile kinhu kili
na vinhu vibili va kupimila vinhu vizamile.
6 Nihulika kinhu kamba sauti ilawa kwa
viumbe vine vili na ugima, ilonga, "Kibaba
kimoja cha usage wa ngano kwa sente ya

kusang'hana kwa siku imoja, na vibaba vidatu va shaili kwa sente ya kusang'hana siku imoja. Lakini sekeunange mavuta hebu divai!"

7 Abaho Mwanang'hondolo kabandula nzabi ya hota ya ikane, nimuhulika kiumbe yeli na ugima wa ikane kolonga, "Izo!"

8 Ndola kalawilila falasi imoja nyaubundi. Ayo yamkwelile kakemigwa, Ifa na kowochola wanhu wafile kamkweleleza kukisogo. Wagweleligwa udahi kwa lobo imoja ya isi yose wawakome kwa kuitowa na nzala na mitamu na ming'onyo mikali.

9 Abaho Mwanang'hondolo kabandula nzabi ya hota ya itano. Hasi ya upango wa kulavila nhosa nyona loho za wanhu wakomigwe mbuli ya kuwapetela wanhu usenga wa Mulungu na mbuli ya kugendelela kugoga usindila wao.

10 Wakemelela ng'hani, "Go Mndewa utawalaga, ung'alile na mkweli! Lini vonda uwataguse wanhu wa mwiisi na kuwakoboza kwa kutukoma tweye?"

11 Kila imoja wao kagweleligwa kiwalo kitali kizelu, walongeligwa wabete kipindi kidodo, mbaka vonda wenele wasang'hanaji wayao na wayao wamtogole Yesu wonda wakomigwe kamba viwakomigwe wao.

12 Abaho nimona Mwanang'hondolo kobandula nzabi ya hota ya sita. Kukala na mtigisiko mkulu wa isi, zuwa dikala titu fii kamba kaniki, mwezi ukala mdung'hu yau kamba damu.

13 Nhondo zilagala mwiisi kamba ng'hoga vizilagalaga, kipindi vizitigisigwa na beho kulu.

14 Ulanga usegela kamba vija mkeka viukunzigwa, vigongo vose na visiwa visegezigwa.

15 Abaho, wandewa wa mwiisi, wakulu, wakulu wa wakalizi, wanhu wagoli, wanhu weli na nguvu na wanhu wose wayagwe watumwa na wakomboligwe waifisa mzimhango na mna imibwe mna ivigongo.

16 Wavilongela vigongo na mibwe mikulu, "Tulagalileni mtufise kutali na meso ga ayo yakalile mkigoda cha undewa na kutali ya ng'hasiliki za Mwanang'hondolo!

17 Kwavija siku yao ya kutagusigwa ivika, nani yodaha kuigomesa na kwima?"

7

Wanhu wayagwe wa Izilaeli wokwikigwa vilaguso

1 Abaho niwona wasenga wane wa kuulanga wema kuna izibanzi nne za mwiisi, wazigoga beho nne za mwiisi muladi beho sekedibume hata kidogo mwiisi, hebu mbahali hebu mmibiki.

2 Abaho nimona msenga iyagwe wa kuulanga kalawa mwambu wa kudilawila zuwa, kuno kagoga kinhu cha Mulungu yeli mgima cha kwikila kilaguso. Kakemelela kuwalongela wasenga awo wane wa kuulanga wagweleligwe udahi wa kunanga isi na bahali.

3 Msenga ayo wa kuulanga kalonga, "Sekemwiinange isi hebu bahali hebu mibiki, mbaka tuwekile vilaguso mvihanga vao watumigwa wa Mulungu wetu."

4 Abaho mhulika wingi wa wanhu wekigwe vilaguso mvihanga vao, wakala wanhu laki imoja na elufu alobaini na nne kulawa mna gamakabila ga wanhu wa Izilaeli.

5 Kabila da Yuda walawa wanhu elufu kumi na mbili wekigwa vilaguso na kabila da Lubeni wanhu elufu kumi na mbili na kabila da Gadi wanhu elufu kumi na mbili.

6 Kabila da Asheli wanhu elufu kumi na mbili na kabila da Nafutali wanhu elufu kumi na mbili na kabila da Manase wanhu elufu kumi na mbili.

7 Kabila da Simeoni wanhu elufu kumi na mbili na kabila da Lawi wanhu elufu kumi na mbili na kabila da Isakali wanhu elufu kumi na mbili.

8 Kabila da Zabuloni wanhu elufu kumi na mbili na kabila da Yusufu wanhu elufu kumi na mbili na kabila da Benjamini wanhu elufu kumi na mbili.

Wanhu kulawa kila kabila

9 Abaho ndola, nyona lunhu lwa wanhu mkulu ng'hani, kuduhu munhu yodaha kuwapeta, wanhu awo walawa kila isi na lukolo na ulonzi na kabila. Wema kuulongozi wa kigoda cha undewa na kuulongozi wa Mwanang'hondolo. Wavala viwalo vizelu na wagoga mibunho ya mbiki wa mtende.

10 Wakemelela ng'hani, "Ukombozi wolawa kwa Mulungu wetu, yokala mkigoda cha undewa, na vivija wolawa kwa Mwanang'hondolo!"

11 Wasenga wose wa kuulanga wema kukizunguluka kigoda cha undewa. Awo iwavele na viumbe vine vili na ugima wagwa kingubanguba kuulongozi wa kigoda cha undewa, watambika kwa Mulungu,

12 walonga "Ona! Nhogolwa na ukulu na nzewele na kulonga asente na kutegelezigwa na nguvu na udahi, ugweleligwe gweye Mulungu wetu siku zose! Ona!"

13 Imoja wa waja iwavele kambuza, "Wano wavalile viwalo vizelu wanhu gani? Na wolawa kwahi?"

14 Niye nimwidika, "Go mkulu, gweye kujuwa."

Nayo kanongela, “Wano awo wahonyeke mna gamagayo makulu. Wavifuwa viwalo vao kwa damu ya Mwanang'hondolo, viwa vizelu chuwee.
15 Lekaavo wema kuulongozi wa kigoda cha undewa wa Mulungu na womsang'hanila imisi na ikilo mng'anda yake. Ayo yokala mkigoda cha undewa kokala nao na kowakaliza.
16 Honda wone nzala hebu ng'hilu hebu zuwa hebu joto kali honda diwasome kabili,
17 kwavija Mwanang'hondolo yeli hagati ya kigoda cha undewa kokuwa msusilaji wao, nayo kowalongoza mna inzasa ya mazi gogala ugima. Nayo Mulungu kogahangusa mahozi gao mgameso gao.”

8

Nzabi ya hota ya saba

1 Mwanang'hondolo viyabandule nzabi ya hota ya saba, ako kuulanga kukala huupi, kwa kipindi cha nusu saa.
2 Abaho niwona wasenga saba wa kuulanga wema kuulongozi wa Mulungu, wagweleligwa mhalati saba.
3 Msenga iyagwe wa kuulanga yakalile na kiya cha zahabu cha kusomela ubani, keza kema kuulongozi wa upango wa kulavila nhosa. Kagweleligwa ubani mwingi na kupula kwa wanhu wa Mulungu, yavilave nhosa muupango wa zahabu uli kuulongozi wa kigoda cha undewa.
4 Yosi da ubani hamoja na kupula kwa wanhu wa Mulungu vichola uchanha kulawa mmakono ga msenga ayo wa kuulanga yemile kuulongozi wa Mulungu.
5 Abaho ayo imsenga wa kuulanga kasola kiya cha kwikila ubani, keka makala ga moto kulawa muupango wa kulavila nhosa, kakipigisa ikiya mwiisi. Kukala na ng'huwa, mdudumo mimwesa na mtigisiko wa isi.

Mhalati yaichanduso mbaka ya ikane

6 Abaho awo iwasenga saba wa kuulanga wakalile na mhalati saba waitanda kuzitowa.
7 Msenga wa kuulanga wa ichanduso katowa mhalati yake. Mvula ya mabwe na moto, vihanganyigwe na damu vikutuligwa mwiisi. Selusi imoja ya isi ilukula na selusi imoja ya mibiki ilukula na mijani mibisi yose ilukula.
8 Msenga wa kabili wa kuulanga katowa mhalati yake. Kinhu kamba lugongo lukulu lukwaka moto lwasigwa mbahali. Selusi imoja ya bahali igaluka damu,
9 selusi imoja ya viumbe vili mbahali vifa na selusi imoja ya ngalawa ng'hulu zinangika.
10 Msenga wa kadatu wa kuulanga katowa mhalati yake. Nhondo ng'hulu, ikwaka kamba wenge da moto, igwa kulawa kuulanga na igwila selusi imoja ya mizanda ya mazi na vizanda.
11 Nhondo ayo yokemigwa, “Usungu.” Avo selusi imoja ya mazi gakala usungu, wanhu wengi wafa mbuli ya mazi gago, kwavija mazi gagaluka kuwa masungu.
12 Abaho msenga wa ikane wa kuulanga katowa mhalati yake. Zuwa na mwezi na nhondo zitowigwa na vagiza selusi imoja ya udahi wake wa kumwemwesa. Selusi imoja ya imisi ikala kuduhu mulenge wa zuwa, vivija selusi imoja ya ikilo ikala kuduhu mulenge wa mwezi na nhondo.
13 Abaho ndola, nimuhulika mhungu koguluka uchanha ng'hani kuulanga kuno kokemelela, “Wogaya, wogaya, wogaya! Wanhu wokala mwiisi, awo iwasenga wadatu wa kuulanga wasigale, wahatowa mhalati zao!”

9

Mhalati ya tano

1 Abaho msenga wa tano wa kuulanga katowa mhalati yake. Nyona nhondo ikalile ilagale mwiisi, nayo igweleligwa luvugulo lwa mwina wa kolombo dilibule uhelelo.
2 Ayo inhondo ifungula umwina wa kolombo dilibule uhelelo, na yosi kulu dilawa kamba yosi kulu da biwi disomigwa. Zuwa na ulanga vigeligwa ziza mbuli ya yosi dijo.
3 Nzige walawa kudiyosi dijo, wengila mwiisi, wagweleligwa nguvu kamba ya inge.
4 Walongeligwa sekewanange mijani hebu mibiki hebu kinhu chochose kihandigwe. Lakini wawanange wanhu waja waiyeka waduhu kilaguso cha Mulungu mvihanga vao.
5 Nzige awo walongeligwa sekewawakome wanhu awo, lakini wawadununze kwa miezi mitano. Usungu wa madununzo gago uigala na usungu wa kufuliligwa na inge.
6 Kipindi acho chose wanhu woizahila ifa, lakini honda waipate bule. Wosulukila kufa, lakini ifa yokala kutali nao.
7 Nzige awo wakoneka kamba falasi waitandile kwa kuitowa. Mmapala gao wakala na vinhu kamba taji za zahabu, na vihanga vao vikala kamba vihanga va wanhu.
8 Mvili zao ziigala na mvili nhali za watwanzi na meno gao gaigala na meno ga simba.
9 Mhambaga zao zigubikigwa na kinhu kamba ngao ya zuma. Sauti ya mabawa gao iigala na sauti ya mwanza wa mituka ibululigwa na falasi wochola kuing'hondo.

10 Wakala na mikila na miba kamba ya
inge, kwa mikila ayo wakala na nguvu ya
kuwalumiza wanhu kwa kipindi cha miezi
mitano.
11 Wakala na mndewa yakalile yowalon-
goza, nayo ayo msenga wa Mwenembago
yakalile mkulu wa kolombo dilibule
uhelelo. Twaga jake kwa kiebulania
Abadoni na kwa kigiliki Apolioni, fambulo
jake, “Mnangaji.”
12 Magayo ga ichanduso gabita, lakini
gang'hali gayagwe mabili gokwiza.

Mhalati ya sita

13 Abaho msenga wa sita wa kuulanga
katowa mhalati yake. Mhulika sauti yolawa
mna izimhembe nne za upango wa kulavila
nhosa utengenezigwe kwa zahabu uli kuu-
longozi wa Mulungu.
14 Sauti ayo imulongela msenga wa
sita wa kuulanga yakalile na mhalati,
“Walekese wasenga wane wa Mwenem-
bago wagodekigwe hana ulwanda mkulu
wa Eufulate!”
15 Nayo kawafungulila wasenga awo
wane wakalile watandigwe mbuli ya saa
ayo ya siku na mwezi awo na mwaka awo,
muladi wawakome selusi imoja ya wanhu.
16 Mhulika uwingi wa wakalizi wokwela
falasi wakala milioni mia mbili.
17 Vino vivo vinyonile vindagusiligwe, ny-
ona falasi na waja wowakwela, wakala na
ngao mzimhambaga zao ndung'hu kamba
moto na buluu na njano. Mapala ga falasi
awo gakala kamba mapala ga simba, mu-
milomo yao vilawa moto na yosi na baluti
ikwaka.
18 Selusi imoja ya wanhu wose mwiisi
wafa mbuli ya mikubulo ayo midatu, nayo
ni moto yosi na baluti ikwaka vilawile mu-
milomo yao.
19 Nguvu ya falasi awo ikala mna imilomo
yao na mna imikila yao. Mikila yao iigala
na mgendela hasi na ikala na mapala, kwa
mikila ayo wawalumiza wanhu.
20 Wanhu wayagwe wasigale, awo
hawakomigwe na mikubulo ayo, hawalek-
ile gehile ga kutambikila vinhu viwatendile
kwa makono gao. Hawalekile kuvitam-
bikila vinyamkela na vinyago va zahabu
na shaba na sente na mabwe na mibiki,
vinhu havidahaga kulola hebu kuhulika
hebu kugenda.
21 Hawalekile ukomaji wao na uhawi na
ugoni na ubavi.

10

Msenga wa kuulanga na kitabu kidodo

1 Abaho nimona msenga iyagwe wa ku-
ulanga yeli na udahi kohumuluka kuu-
langa. Kakala yavazigwe wingu na pinde
da Mulungu kudipala jake. Kihanga chake
kikala kamba zuwa, na magulu gake kamba
mhanda za moto.
2 Mumkono wake kakala yagogile kitabu
kidodo kifunguligwe. Keka uchanha ya ba-
hali mgulu wake wa mkono wa kudila na
wa kumoso keka mwiisi inyalile.
3 Kakemelela ng'hani kamba simba
yong'ula. Viyamambukize kukemelela,
ng'huwa saba zidika kwa kubuma.
4 Bahaja vizilongile zija zing'huwa
nilonda kwandika, lakini mhulika sauti
kulawa kuulanga, ilonga, “Mbuli azo
zilongigwe na ng'huwa saba zifise, sambi-
uzandike!”
5 Abaho msenga ayo wa kuulanga ini-
mone kema uchanha ya bahali na uchanha
ya isi, kenula mkono wake wa kudila
uchanha kuulanga,
6 kaiduila kwa twaga da Mulungu yeli
mgima siku zose, yaumbile ulanga na isi na
bahali na vinhu vose vili mumo. Kalonga,
“Kipindi cha kubetela kibita!
7 Lakini kipindi imsenga wa saba
wa kuulanga yahatowa mhalati yake,
Mulungu komambukiza mbuli zake za
kifiso kamba viyawapetele watula ndagu,
awo iwasang'hanaji zake.”
8 Abaho sauti ija imhulike aho haichan-
duso kulawa kuulanga, inongela kabili,
“Genda kakisole kitabu kifunguligwe kili
mumkono wa msenga wa kuulanga yemile
mbahali na mwiisi inyalile.”
9 Avo nimcholela ayo imsenga wa kuu-
langa, nimpula yanigwee acho ikitabu ki-
dodo. Kanongela, “Sola ukije, mumulomo
wako chokuwa cha umulile kamba uki,
lakini mna iinda chokuwa cha usungu!”
10 Nikisola kitabu acho kidodo mumkono
wa msenga ayo wa kuulanga nikija, mumu-
lomo kikala cha umulile kamba uki, lakini
vinikidile mna iinda kikala usungu.
11 Abaho nongeligwa, “Kolondeka upete
kabili usenga wa Mulungu mbuli ya wanhu
wa kila isi na lukolo na ulonzi na wandewa
wakulu!”

11

Wanhu wabili wavonile na kulonga

1 Abaho ngweleligwa dete kamba kibiki
cha kupimila, nongeligwa, “Genda kapime
ng'anda ya Mulungu na upango wa kulavila
nhosa na uwapete wanhu womtambikila
Mulungu mumo.
2 Lakini sekeupime lubuga lwa kunze
ya Ng'anda ya Mulungu, kwavija wag-
weleligwa wanhu haweli Wayahudi, wao
wodibojoga buga ding'alile kwa kipindi cha
miezi malongo mane na mbili.
3 Nowatuma wanhu zangu wabili, wo-
longa usenga wa Mulungu kwa siku elufu
moja magana mabili na malongo sita kuno
wavala vikumbi.”

4 Wanhu awo wabili wonda walonge
mbuli yangu awo walongigwe kamba
mibiki mibili ya mizeituni na vinhu vibili
va kwikila taa vili kuulongozi wa Mndewa
wa isi.
5 Munhu yoyose yahageza kuwalumiza,
moto ulawa mmilomo yao owasakaza
wanhu wawehile, na munhu yoyose yonda
yageze kuwalumiza kokomigwa kamba
vivo.
6 Kipindi vonda wapete usenga wa
Mulungu, wokuwa na udahi wa kufunga
ulanga muladi mvula sekeitowe. Wana
udahi wa kugalusa mazi kuwa damu, vivija
wana udahi wa kugala mikubulo mwiisi
kipindi wahalonda.
7 Wahamambukiza kulonga usenga
wao, ng'onyo dilawa kudikolombo dilibule
uhelelo diitowa nao. Najo dowahuma na
dowakoma.
8 Mitufi yao yokala mna zinzila za buga
kulu, hanhu haawambigwe Mndewa wao.
Twaga da kugwaza da buga dijo Sodoma
hebu isi ya Misili.
9 Wanhu kulawa kila isi na lukolo na
ulonzi na kabila woilola mitufi yao kwa
siku ndatu na nusu na honda watogole
izikigwe.
10 Wanhu wokala mwiisi woideng'helela
ifa ya wanhu awo wabili. Wotenda ny-
imwili nyimwili na kuigwaa nhunza, kwav-
ija watula ndagu awo wabili wawagaza
ng'hani wanhu wa mwiisi.
11 Zahamala siku azo ndatu na nusu,
mhumuzi ya ugima kulawa kwa Mulungu
iwezila na kuwengila, nao wema wima na
wanhu wose wawone wengila bwembwe.
12 Abaho watula ndagu awo wabili wahu-
lika sauti ng'hulu kuulanga, ilonga, “Izoni
kuno!” Wachola kuulanga mna diwingu,
kuno wanhu wawehile wowalola.
13 Kipindi kikija kukala na mtigisiko
mkulu ng'hani wa isi, hanhu ha longo
ha isi inangika, na wanhu elufu saba
wakomigwa kwa mtigisiko awo. Wanhu
wasigale wadumba ng'hani, wamgwaa
ukulu Mulungu wa kuulanga.
14 Magayo gakabili gabita, lakini
gang'hali gakadatu gokwiza sambi.

Mhalati ya saba

15 Abaho msenga wa saba wa kuulanga
katowa mhalati yake, kukala na sauti
ng'hulu kuulanga, ilonga, “Sambi undewa
wa mwiisi wa Mndewa Mulungu wetu na
Kilisito iyamsagule. Nayo kotawala siku
zose!”
16 Abaho waja iwavele malongo mabili na
nne wakalile kuulongozi wa Mulungu mna
ivigoda, wagwa kingubanguba, watambika
kwa Mulungu,
17 walonga,
“Tokugwaa asente Mulungu uli na Udahi
wose,
uli baha na ukalile baha!
Kwavija kwa nguvu yako ng'hulu, kusonga
kutawala!
18 Wanhu wa isi zose wagevuzika,
lakini kipindi cha ng'hasiliki yako kivika,
kipindi cha kutagusigwa wanhu wafile.
Kipindi kivika cha kuwagwaa nhunza
watula ndagu, awo iwasang'hanaji
wako,
wanhu wako wose wokugwaa ukulu,
wakulu kwa wadodo.
Kipindi cha kuwananga wanhu wanangile
isi kivika!”
19 Ng'anda ya Mulungu kuulanga
ivuguligwa, na sanduku da lagano joneka
mumo. Kukala na mimwesa na mdudumo
na ng'huwa na mtigisiko wa isi na mvula
ng'hulu ya mabwe.

12

Mtwanzi na Zoka kulu

1 Abaho kilaguso cha kukanganya
choneka kuulanga. Kukala na mtwanzi
yavalile zuwa na yakalile na mwezi
mmagulu gake na kudipala jake kavala taji
ya nhondo longo na mbili.
2 Kakala na inda, na kalila kwa usungu
kamba usungu wa kulela mwana.
3 Abaho kilaguso kiyagwe cha kukan-
ganya choneka kuulanga. Zoka kulu
dung'hu yau na dikala na mapala saba na
mhembe longo, na kila pala dikala na taji.
4 Zoka dijo kwa kila jake dibulula selusi
imoja ya nhondo za kuulanga na dizasila
mwiisi. Najo dima kuulongozi wa mtwanzi
yuyo yakalile yolonda kulela, muladi baho
imwana yahavumbuka dimsukile.
5 Abaho, mtwanzi yuyo kalela mwana
wa kimbigalo, yonda yawatawale wanhu
wa isi zose kwa mkongoja wa zuma lakini
imwana kasoligwa na kugaligwa kwa Mu-
lungu kuna ikigoda chake cha undewa.
6 Mtwanzi yuyo kakimbilila kuluwala,
hanhu hayamtandile Mulungu, kuko
kalolesigwa kwa siku elufu moja magana
mabili na malongo sita.
7 Abaho kulawilila ng'hondo kuulanga.
Mikaeli na wasenga wayage wa kuulanga
waitowa na zoka dijo, najo dizoka hamoja
na wasenga zake diitowa nao,
8 lakini zoka dijo na wasenga zake wahu-
migwa, hawakalile na hanhu hakukala
kuko kuulanga.
9 Avo zoka dijo kulu jasigwa hasi, najo dijo
zoka da umwaka, dikemigwa ija Imdumuka
hebu Mwenembago, najo dijo diwavizila
wanhu wose wa mwiisi. Jasigwa hasi mwi-
isi hamoja na wasenga zake.

10 Abaho mhulika sauti kuulanga ilonga, “Sambi Mulungu kawakombola wanhu wake na Mulungu mndewa wetu kolagusa nguvu zake! Sambi Kilisito iyamsagule kalagusa mamulaka gake! Kwavija yuyo yakalile yokwima kuulongozi wa Mulungu imisi na ikilo kuwalavila vitala ndugu zetu kasigwa hasi.
11 Ndugu zetu wadihuma kwa damu ya Mwanang'hondolo na kwa kuwalongela wayagwe mbuli ya Mulungu, kwavija hawaunogele ugima wao na waitanda hata kufa.
12 Avo deng'helela gweye ulanga na wose wokala mumo! Lakini zogaya isi na bahali! Kwavija Mwenembago keza kumwenu, kuno kamema ng'hasiliki, kajuwa kamba kasigaza kipindi kidodo.”
13 Zoka dijo vijone jasigwa mwiisi, disonga kumsaka mtwanzi ija yalelile mwana wa ikimbigalo.
14 Mtwanzi yuyo kagweleligwa mabawa mabili ga mhungu mkulu muladi yaguluke kutali na zoka dijo, mbaka hanhu hake kuko kuluwala, kuko kokala goya kwa miyaka midatu na nusu.
15 Abaho, dizoka dideka mazi mengi kamba ga lwanda mkulu, gamuwinza kukisogo mtwanzi yuyo muladi gamkulule.
16 Lakini isi imtaza mtwanzi yuyo, igubuka na kugafonza mazi galawile mumulomo wa zoka dijo.
17 Avo zoka dijo digevuzika ng'hani, disegela dichola kuitowa na wana wayagwe wa mtwanzi yuyo, awo wao wanhu wogoga malagizo ga Mulungu na wogoga ukweli ugubuligwe na Yesu.
18 Abaho zoka dijo dima kumgwazo wa bahali.

13

Ming'onyo mibili

1 Abaho nijona ng'onyo dolawa mbahali. Dina mhembe longo na mapala saba, uchanha ya kila mhembe kukala na taji na uchanha ya kila pala kukala na twaga da kumuliga Mulungu.
2 Ng'onyo dijo diigala na duma, na dina mifumbi kamba ya dubu na lomo jake digala na lomo da simba. Zoka dijo dimgwaa ajo ding'onyo nguvu yake na kigoda chake cha undewa na udahi wake.
3 Pala dimoja da ng'onyo ajo joneka na ng'hovu ya londa dilondile kumkoma, lakini londa jake dihona. Wanhu wa mwiisi yose wakanganya na kudikweleleza.
4 Wanhu wose waditambikila zoka dijo kwavija dimgwaa ajo ding'onyo udahi wake. Vivija waditambikila ajo ding'onyo walonga, “Nani yaigalile na ng'onyo dino? Nani yodaha kuitowa najo?”
5 Abaho ajo ding'onyo ditogoleligwa kulonga mbuli za kuitapa na kumuliga Mulungu, digweleligwa udahi kwa kipindi cha miezi malongo mane na mbili.
6 Avo disonga kumuliga Mulungu, kadiliga twaga da Mulungu na hanhu hoyokala na wose wokala kuulanga.
7 Ng'onyo ajo ditogoleligwa kuitowa na wanhu wa Mulungu na diwahuma, na digweleligwa udahi kwa wanhu wa kila isi na lukolo na ulonzi na kabila.
8 Wanhu wose wokala mwiisi woditambikila ng'onyo ajo, ila waja waiyeka matwaga gao gandikigwe mna ikitabu cha ugima cha Mwanang'hondolo yachinjigwe isi ing'hali hainaumbigwa.

9 “Munhu yeli na magwiti yategeleze!
10 Munhu yekigwe kwa kugogigwa, kogogigwa, munhu yekigwe kwa kukomigwa kwa sime, kokomigwa kwa sime. Luno lukemo kwa wanhu wa Mulungu wafunge umoyo na watamanile.”

11 Abaho nijona ng'onyo diyagwe dolawa mwiisi. Dikala na mhembe mbili kamba mhembe za ng'hondolo, dilonga kamba dija dizoka.
12 Dikala na udahi wose wa ajo ding'onyo da ichanduso, na diusang'hanila udahi awo hanhu ha ajo ding'onyo. Diinanahiza isi yose na wanhu wokala mumo waditambikile ng'onyo ajo da ichanduso dikalile na londa kudipala abaho dihona.
13 Avo, ng'onyo ajo da kabili ditenda unzonza mkulu, mbaka moto kulawa kuulanga uhumuluka hasi mgameso ga wanhu.
14 Diwavizila wanhu wokala mwiisi kwa kubitila unzonza diutendile hanhu ha ng'onyo da ichanduso. Ajo ding'onyo diwalongela wanhu wazenge sanamu kwa kuditogola ding'onyo dikalile dilumile kwa sime lakini diwa gima kabili.
15 Ng'onyo ajo da kabili ditogoleligwa kulava mhumuzi ya ugima kwa ayo isanamu ya ding'onyo da ichanduso, muladi ayo isanamu idahe kulonga na kuwakoma wanhu walekile kuitambikila.
16 Vivija ajo ding'onyo diwananahiza wanhu wose, wadodo kwa wakulu, wagoli kwa wakiwa, watumwa kwa wanhu wakomboligwe, wekigwe kilaguso mna imikono yao ya kudila hebu mvihanga.
17 Kuduhu munhu yodaha kugula hebu kuchuuza kinhu kamba kaduhu kilaguso acho, kilaguso acho ni twaga da ajo ding'onyo hebu namba za twaga dijo.

18 Hano holondeka nzewele! Munhu yeli na nzewele kodaha kufambula namba za ng'onyo dijo, kwavija namba azo zokwima kwa twaga da munhu. Namba azo ni magana sita na malongo sita na sita.

14

Mwanang'hondolo na wanhu zake

1 Abaho niluwona Lugongo lwa Sayuni
na Mwanang'hondolo kema uchanha yake,
kakala na wanhu laki moja na elufu alobaini na nne,
mvihanga vao wakala wandikigwe twaga da Mwanang'hondolo na twaga da Tatake.
2 Mhulika sauti kulawa kuulanga, iigalile na mazi mengi vigokilima na mdudumo.
Sauti imhulike ikala kamba sauti ya watowa bango viwotowa bango jao.
3 Wakala wokwimba lwila lwa sambi kuulongozi wa kigoda cha undewa na kuulongozi wa viumbe vine vili na ugima na waja iwavele.
Kuduhu munhu yadahile kuifunza lwila lulo ila wanhu waja waiyeka laki moja na elufu alobaini na nne wakomboligwe mwiisi.
4 Wanhu awo wakala waikile goya na hawana wasa bule na watwanzi.
Wao womkweleleza Mwanang'hondolo kokose koyochola.
Wakomboligwa kulawa mgati mwa wanhu, wawa wanhu wa ichanduso kulavigwa kwa Mulungu na kwa Mwanang'hondolo.
5 Wanhu awo hawana longa uvizi wowose, na waduhu kinhu chochose kihile kumwao.

Wasenga wadatu wa kuulanga

6 Abaho nimona msenga iyagwe wa kuulanga kozumha kuulanga, kakala na Mbuli Inogile ilibule uhelelo kowapetela wanhu wa mwiisi, kila kabila na lukolo na ulonzi na isi.
7 Kalonga kwa sauti ng'hulu, “Mdumbeni Mulungu na mumgwee ukulu!
Kwavija kipindi chake cha kuwatagusa wanhu wa mwiisi kivika.
Mtambikileni yuyo yaumbile ulanga na isi na bahali na nzasa za mazi!”
8 Msenga wa kabili wa kuulanga kamkweleleza ayo wa ichanduso kalonga, “Digwa!
Buga kulu da Babeli digwa!
Diwagwelele wanhu wa isi zose divai yake kali, divai iwatenda wanhu wasulukile kutenda ugoni!”
9 Msenga wa kadatu wa kuulanga kawakweleleza wayage wabili walongole, kalonga kwa sauti ng'hulu, “Munhu yoyose yonda yaditambikile ding'onyo na sanamu yake na munhu yekigwe kilaguso mkihanga chake hebu mumkono wake wa kudila,
10 munhu ayo kong'wa divai ya ng'hasiliki ya Mulungu igidigwe mkikasi cha ng'hasiliki yake bila kuhanganyigwa na mazi.
Munhu ayo kogaya muumoto na mabwe gokwaka mgameso ga wasenga wa kuulanga na mgameso ga Mwanang'hondolo.
11 Yosi da moto uwadununza dokwela uchanha siku zose.
Wanhu waditambikile ding'onyo ajo na sanamu yake na kwa munhu yoyose yekigwe kilaguso cha twaga jake, honda wabwihile imisi na ikilo siku zose.”
12 Avo wanhu wa Mulungu waja wogoga malagizo ga Mulungu na womtamanila Yesu wolondeka wafunge umoyo.
13 Abaho mhulika sauti kulawa kuulanga yolonga, “Yandika!
Wamweda wanhu waja kulawa sambi wofa kuno wailumba na Mndewa!”

Nayo Loho wa Mulungu kolonga, “Wobwihila na magayo gao, kwavija gaja gawasang'hane gowakweleleza.”

Wanhu wa mwiisi wokwikigwa hamoja kamba zabibu

14 Abaho ndola nyona kukala na wingu zelu, na ayo yakalile mdiwingu kaigala na Mwana wa Munhu.
Kakala na taji ya zahabu mdipala jake na sengo ikutwa mumkono wake.
15 Abaho msenga iyagwe wa kuulanga kalawa mng'anda ya Mulungu ako kuulanga, kakemelela kamulongela ayo yakalile mdiwingu, “Chonde, sola sengo yako usenge vihandigwe, kwavija kipindi cha kusenga kivika, vihandigwe mwiisi vikangala.”
16 Baho ayo yakalile mdiwingu kazungulusa sengo yake mwiisi, na vihandigwe mwiisi visengigwa.
17 Abaho msenga iyagwe wa kuulanga kolawa mng'anda ya Mulungu ako kuulanga, nayo vivija kakala na sengo ikutwa.
18 Abaho msenga iyagwe wa kuulanga, yakalile mulolesaji wa moto, kalawa muupango wa kulavila nhosa kamulongela kwa sauti ng'hulu ayo msenga wa kuulanga yakalile na sengo ikutwa, “Sola sengo yako ikutwa ukanhe vimvaba va zabibu vili mumgunda wa mizabibu uli mwiisi, kwavija zabibu zipa!”
19 Ayo imsenga wa kuulanga kazungulusa sengo yake mwiisi kakanha zabibu mvimvaba vake, kazipigisila hanhu ha kukamila zabibu, hanhu ha ng'hasiliki ya Mulungu.
20 Zabibu zikamigwa hanhu aho hakalile kunze ya buga, na damu ikilima kulawa hanhu aho kwa ugazi wa kuvikila mumulomo wa falasi kulawa hasi na utali wa kilometa magana madatu.

15

Mikubulo saba

1 Abaho ndola kuulanga nyona kilaguso kiyagwe kikulu cha kukanganya.
Kukala na wasenga saba wa kuulanga wakalile na mikubulo saba ya uhelelo, kwa mikubulo

ayo saba ng'hasiliki ya Mulungu yokuwa imala.

2 Abaho nyona kinhu kamba bahali ya kiyoo ihanganyigwe na moto. Vivija niwona wanhu waja wadihumile dija ding'onyo na sanamu yake na dijo twaga jake dolagusigwa kwa namba. Wanhu awo wema kumgwazo wa ija ibahali ya kiyoo kuno wagoga mabango gawagweleligwe na Mulungu.

3 Wemba lwila lwa Musa msang'hanaji wa Mulungu na lwila lwa Mwanang'hondolo,
"Gweye Mndewa Mulungu uli na Udahi wose,
sang'hano zako ng'hulu na za unzonza!
Mndewa wa isi zose,
nzila zako zinoga na za ukweli!
4 Vino nani yoleka kukudumba gweye Mndewa?
Vino nani yoleka kudigwaa ukulu twaga jako?
Gweye wiiyeka ayo ung'alile.
Wanhu wa isi zose wokwiza kumwako na kukutambikila,
kwavija kulagusa kotagusa bila kubagula."

5 Vigabitile gano nyona ng'anda ya Mulungu kuko kuulanga ivuguligwa, na mgati yake Kiheha kilagusa Mulungu kabaho.

6 Avo waja iwasenga saba wa kuulanga wakalile na mikubulo saba walawa mng'anda ya Mulungu, kuno wavala viwalo vitengenezigwe kwa kitani inogile ing'ala na mikwiji ya zahabu ifungigwa kuzunguluka mhambaga zao.

7 Abaho imoja wa viumbe vine vili na ugima kawagwaa awo iwasenga saba wa kuulanga mabakuli saba ga zahabu gamemile ng'hasiliki ya Mulungu, yeli mgima siku zose.

8 Ng'anda yose ya Mulungu imema yosi da ukulu na nguvu ya Mulungu, kuduhu munhu yadahile kwingila mng'anda mbaka imale mikubulo ayo saba ya waja iwasenga saba wa kuulanga.

16

Bakuli za ng'hasiliki ya Mulungu

1 Abaho mhulika sauti ng'hulu kulawa mng'anda ya Mulungu yolonga kwa waja iwasenga saba wa kuulanga, "Gendeni mkakutule mwiisi mabakuli gago saba ga ng'hasiliki ya Mulungu."

2 Msenga waichanduso wa kuulanga kasegela kakutula bakuli jake mwiisi. Milonda iluma ng'hani ilawilila kwa wanhu wose wakalile na kilaguso cha dija ding'onyo na wanhu waitambikile sanamu yake.

3 Abaho msenga wa kabili wa kuulanga kakutula bakuli jake mbahali. Mazi gose gawa damu kamba damu ya munhu yafile, na kila kiumbe kili na ugima mbahali kifa.

4 Abaho msenga wa kadatu wa kuulanga kakutula bakuli jake mna imizanda na mna zinzasa za mazi, vose viwa damu.

5 Nimuhulika msenga wa kuulanga mulolesaji wa mazi kolonga, "Gweye ung'alile, gweye uli baha na ukalile baha. Gweye kutagusa viilondeka!

6 Kwavija weta damu ya wanhu wa Mulungu na watula ndagu, avo gweye kuwagwaa damu wang'we. Awo wopata kija kiwalondeke!"

7 Abaho mhulika sauti kulawa muupango wa kulavila nhosa ilonga, "Ona, Mndewa Mulungu uli na Udahi wose! Nhaguso zako ni za kweli na vivo viilondeka!"

8 Abaho msenga wa ikane wa kuulanga kakutula bakuli jake kudizuwa, zuwa dikala na nguvu ya kuwasoma wanhu kwa ukali wake.

9 Wanhu wasomigwa na zuwa na wadiliga twaga da Mulungu, yeli na udahi kwa mikubulo ayo. Lakini hawalekile bule nzambi zao na kumgwaa ukulu Mulungu.

10 Abaho msenga wa tano wa kuulanga kakutula bakuli jake aho hodikala dija ding'onyo. Ziza jenela muundewa wa ajo ding'onyo, na wanhu wailuma milimi yao mbuli ya usungu,

11 wamuliga Mulungu wa kuulanga kwa usungu wao na milonda, lakini hawalekile bule nzambi zao.

12 Abaho msenga wa sita wa kuulanga kakutula bakuli jake hana ulwanda mkulu wa Eufulate. Mazi gake ganyala, avo nzila ilawilila kwa wandewa wolawa mwambu wa kudilawila zuwa.

13 Abaho niwona vinyamkela wadatu waigalile na mibulwa, imoja kalawa mudilomo wa dija dizoka na iyagwe mudilomo wa dija ding'onyo na iyagwe mumulomo wa ija imtula ndagu wa uvizi.

14 Zino azo loho ndatu za vinyamkela wotenda unzonza. Loho azo ndatu zochola kwa wandewa wose wa mwiisi, kuweka hamoja kwa ng'hondo mna isiku ng'hulu ya Mulungu yeli na Udahi wose.

15 Mndewa kolonga, "Tegeleza! Niye nokwiza kamba mbavi! Kamweda munhu yokala meso, na kuvala viwalo vake muladi sekeyagende mwazi na kugwa kinyala mgameso ga wanhu."

16 Abaho loho azo ziwagala hamoja awo iwandewa hanhu hokemigwa kwa Kiebulania Halimagedoni.

17 Abaho msenga wa saba wa kuulanga kakutula bakuli jake kuulanga. Mng'anda ya Mulungu kuna ikigoda cha undewa kulawa sauti, ilonga, "Imala kutendeka!"

18 Kulawilila mimwesa na mdudumo na ng'huwa na mtigisiko wa isi. Mtigisiko awo

wa isi mkulu ng'hani haunalawila toka Mulungu yaumbe munhu.
19 Buga dija kulu ditulika vihande vidatu, mabuga gose ga mwiisi ganangika. Babeli buga kulu Mulungu hadisemwile kading'weza kikasi cha divai ya ng'hasiliki yake ng'hulu.
20 Visiwa vose visegela na vigongo navo havoneke kabili.
21 Mvula ya mabwe makulu geli na uzito wa kilo hamsini kila dibwe dimoja, iwatowela wanhu. Wanhu wamuliga Mulungu mbuli ya mikubulo ayo ya mvula ya mabwe kwavija ikala mikubulo mikulu ng'hani.

17

Mgoni mkulu na ding'onyo

1 Abaho imoja wa awo iwasenga saba wa kuulanga wakalile na mabakuli saba, keza kanongela, "Izo nikulagusile nhaguso ya ija imgoni mkulu, najo dijo buga kulu dizengigwe behi ya mazi mengi.
2 Wandewa wa mwiisi watenda nayo ugoni, na wanhu wokala mwiisi wakoligwa kwa divai ya ugoni wake."
3 Ving'halile nolongozigwa na Loho wa Mulungu, nyona nosoligwa na msenga wa kuulanga mbaka kuluwala. Kuko nimona mtwanzi kakala uchanha ya ng'onyo dung'hu. Ng'onyo ajo jandikigwa kila hanhu matwaga ga kumuliga Mulungu. Ng'onyo ajo dikala na mapala saba na mhembe longo.
4 Mtwanzi ayo kakala yavalile kiwalo cha langi ya zambalau na udung'hu, kakala yaihambile vinhu va zahabu na lulu na mabwe gayagwe ga bei ng'hulu. Mumkono wake kagoga kikasi cha zahabu kimemile mbuli zigela kinyala, zilaguse uchafu wa ugoni wake.
5 Mkihanga chake kandikigwa twaga dikalile na fambulo difisigwe, "Babeli buga kulu, mama wa wanhu wagoni na mbuli zigela kinyala ng'hani mwiisi."
6 Nimona mtwanzi ayo kakoligwa damu ya wanhu wa Mulungu, na damu ya wanhu wakomigwe mbuli ya kugendelela kumtamanila Yesu.
Vinimonile ng'hanganya ng'hani.
7 Abaho ayo imsenga wa kuulanga kanongela, "Habali kokanganya? Niye nokulongela mbuli zifisigwe za mtwanzi ino na ng'onyo ajo diyakwelile dili na mapala saba na mhembe longo.
8 Ng'onyo ajo diujone, aho haichanduso dikala gima lakini sambi difa. Dolawa kudikolombo dilibule uhelelo, lakini dobanangigwa. Wanhu wokala mwiisi awo matwaga gao hagandikigwe mna ikitabu cha ugima toka kuumbigwa kwa isi, wokanganya kujona ng'onyo ajo dikalile gima aho haichanduso na sambi difa na dolawilila kabili!
9 "Aho holondeka nzewele na ubala mkulu kujuwa mbuli zino. Gago gamapala saba ni vigongo saba viyakalile ayo imtwanzi, vivija awo wandewa saba.
10 Mna iwao wandewa saba, wandewa watano wabanangigwa mbe, imoja kogendelela kutawala na imoja yang'hali hanakwiza, na yaheza kotawala kwa kipindi kidodo.
11 Ajo ding'onyo dikalile gima aho haichanduso lakini sambi hadili gima kabili ni mndewa wa nane. Nayo vivija ni imoja wa iwaja wandewa saba na kobanangigwa.
12 "Zija mhembe longo ziwone awo wandewa, awo wang'hali hawanasonga kutawala. Lakini wogweleligwa udahi wa kulongoza kwa saa dimoja hamoja na ajo ding'onyo.
13 Wandewa wano wose longo wogesa dimoja, na wodigwaa ajo ding'onyo nguvu zao na udahi wao.
14 Woitowa ng'hondo na Mwanang'hondolo, lakini Mwanang'hondolo hamoja na waja yawakemile na kuwasagula waja wotamaniligwa, kowahuma kwavija yuyo Mndewa wa iwandewa na Mkulu wa iwakulu."
15 Vivija ayo imsenga wa kuulanga kanongela, "Mazi gawone aho hayakalile ija imgoni, awo wanhu wa kila isi na lukolo na kabila na ulonzi.
16 Mhembe longo ziwone na dija ding'onyo, vomwihila ija imgoni. Womboka kila kinhu kiyali nacho na womuleka mwazi, woija nyama yake na kumsoma moto.
17 Kwavija Mulungu keka magesa gake goyolonda kusang'hana mmizoyo yao, kwa hewo kuitogolela na kudigwaa ajo ding'onyo udahi wao wa kutawala mbaka gaja gayalongile Mulungu galawilile.
18 "Mtwanzi yuumone dijo buga kulu ditawala wandewa wa mwiisi."

18

Kunangigwa kwa Babeli

1 Abaho nimona msenga iyagwe kohumuluka kuulanga. Kakala na udahi mkulu na isi imwemweselwa kwa mng'alo wake.
2 Kalonga kwa sauti ng'hulu,
"Kugwa! buga kulu da Babeli kugwa!
Sambi kawa kae ya vinyamkela
na loho zihile,
kawa kae ya ndege wehile na wanyama
wogevuza.
3 Kwavija wanhu wa isi wakoligwa kwa
divai kali ya kuwatenda wasulukile
ugoni wake,

na wandewa wakulu wa mwiisi watenda
nayo ugoni.
Na wachuuza vinhu wa mwiisi wapata
ugoli kwa kusulukila kwake vinhu
vihile."
4 Abaho mhulika sauti iyagwe kulawa ku-
ulanga ilonga,
"Wanhu zangu, segeleni kudibuga da Ba-
beli,
muladi sekemuilumbe nayo mzinzambi
zake,
sekemupate nhaguso yake.
5 Kwavija nzambi zake nyingi ng'hani zi-
ilundiza mbaka kuulanga,
nayo Mulungu kazikumbuka nzambi zake.
6 Mtendeleni kamba viyawatendele mw-
eye,
mlipeni miyanza mibili ya vija viyatendile.
Mhanganyileni mkikasi chake kinhu kikali
cha kung'wa miyanza mibili ya vija
viyawagwelele mweye.
7 Mgweeni usungu na magayo makulu,
kamba viyakalile kwa ugima wa kubwihila
ng'hani na kuitapa.
Kwavija kalonga muumoyo wake,
'Niye nokala kamba malikia! Niye sili
mgane,
na niye sikujuwile bule kuiyalala!'
8 Mbuli ya gago mikubulo impata kwa siku
dimoja,
mitamu na kunyunyuwala na lufilili lwa
nzala.
Kosomigwa moto,
kwavija Mndewa Mulungu yomtagusa
kana udahi."
9 Wandewa wa mwiisi watendile nayo
ugoni na kukala nayo ugima wa kubwihila
woiyalala na kulila vonda wone yosi da
kubanangigwa kwake.
10 Wokwima kutali kwa kudumba mag-
ayo gake na wolonga,
"Kogaya! Kogaya gweye Babeli buga kulu
dili na udahi!
Kwavija kutagusigwa kwa saa dimoja di-
iyeka!"
11 Vivija wachuuza vinhu wa mwiisi
wolila na kumuyalalila, kwavija kuduhu
munhu kabili yogula vinhu vao.
12 Kuduhu munhu kabili yogula zahabu
hebu sente hebu mabwe ga bei ng'hulu
na lulu hebu kitani na viwalo va langi ya
zambalau hebu nzabi zinogile hebu viwalo
vidung'hu, mibiki inung'hila goya, via va
mhembe za nhembo, via va mibiki ya bei
ng'hulu ng'hani, via va shaba na zuma na
malumalu,
13 mdalasini na vinhu va kugela mwiim-
boga na ubani na manemane na udi na
divai na mavuta na usage na ngano na
ng'ombe na ng'hondolo, falasi na mituka ya
kubulula, watumwa na ugima wa wanhu.
14 Wao wachuuza vinhu womulongela,
"Vinhu vose vinogile viubetele visegela, na
ugoli na ukulu ukuhonyoka, na hudaha ku-
vipata kabili!"
15 Wanhu wochuuza vinhu wapatile ugoli
mbuli ya buga dijo, wokwima kutali mbuli
ya bwembwe da magayo gake, woiyalala na
kulila,
16 wolonga,
"Kugaya! Kugaya buga kulu!
Kuzoela kuvala viwalo va kitani na langi ya
zambalau na udung'hu,
na kuihamba kwa vinhu va zahabu na
mabwe ga bei ng'hulu na lulu!
17 Kwa saa dimoja diiyeka ugoli wako
upotela!"
Abaho walosaji wose na wanhu wokwela
meli, na wanhu wosang'hana mwiimeli na
wanhu wose wosang'hana mbahali, wema
kutali,
18 viwajone yosi da moto ukalile
udilukuza walila kwa sauti, "Hadina
lawililа buga diyagwe kamba buga dino
kulu!"
19 Wagoga mmapala gao, walila na
kuiyalala,
"Kugaya! Kugaya buga kulu!
Kwavija wanhu wose weli na meli zigenda
mbahali
wapata ugoli kubitila ugoli wako.
Na kwa saa dimoja diiyeka kwagiza kila
kinhu!"
20 Ulanga, deng'helela mbuli ya kunangika
kwake.
Wanhu wa Mulungu na watumigwa na wat-
ula ndagu, deng'heleleni!
Kwavija Mulungu kaditagusa mbuli ya gaja
gayasang'hane kumwenu.
21 Abaho, msenga imoja wa kuulanga yeli
na udahi kenula dibwe diigalile na dibwe
kulu da kudugila, kajasa mbahali kuno ko-
longa,
"Vino vivo vonda jasigwe kwa nguvu,
buga kulu da Babeli
na honda joneke kabili.
22 Sauti za bango na sauti za vilonge longe
na mhalati,
honda zihulikigwe kabili mgati mwako!
Kuduhu munhu yoyose yosang'hana
yonda yahulikigwe kabili mgati mmwako,
hebu sauti za dibwe da kudugila
honda zihulikigwe kabili mgati mmwako.
23 Mulenge wa taa honda woneke kabili
mgati mmwako,
na sauti ya munhu yosola na mtwanzi
yosoligwa
honda zihulikigwe kabili mgati mmwako.
Wachuuza vinhu wako wakala wakulu
mwiisi
na kwa uhawi wako kuwagiza wanhu wose
wa mwiisi!"

24 Buga dijo da Babeli ditagusigwa kwavija mgati mmwake yoneka damu ya watula ndagu wa Mulungu na damu ya wanhu wa Mulungu na damu ya wanhu wose wakomigwe mwiisi.

19

Nyila za kumtogola Mulungu ako kuulanga

1 Vigabitile gago mhulika kinhu kamba lunhu lwa wanhu kuulanga, wolonga, “Mulungu yatogoligwe! Ukombozi na ukulu na nguvu va kumwake Mulungu wetu!

2 Kwavija nhaguso yake ya kweli na vivo viilondeka! Mulungu kamtagusa ija imgoni mkulu yakalile yowagiza wanhu wa mwiisi kwa ugoni wake. Kamkoboza kwavija kawakoma wasang'hanaji zake!”

3 Wakemelela kabili, “Mulungu yatogoligwe! Yosi da moto udilukuza buga dijo wokwela uchanha siku zose!”

4 Waja wavele malongo mabili na nne na viumbe vine vili na ugima wagwa kingubanguba wamtambikila Mulungu, yakalile mkigoda cha undewa. Walonga, “Ona! Mulungu yatogoligwe!”

Nyimwili nyimwili ya zengele da Mwanang'hondolo

5 Abaho ilawilila sauti kulawa mkigoda cha ukulu, ilonga, “Mtogoleni Mulungu, mweye mose muli wasang'hanaji zake, mweye mumdumba Mulungu, wose wakulu kwa wadodo.”

6 Abaho mhulika kinhu kamba sauti ya lunhu mkulu lwa wanhu na sauti ya mazi mengi vigokilima na mdudumo, ilonga, “Mulungu yatogoligwe! Kwavija Mndewa Mulungu wetu yeli na Udahi wose kotawala!

7 Tudeng'helele na kusekelela, tumgwee ukulu! Kwavija kipindi cha zengele da Mwanang'hondolo kivika, na mtwanzi yosoligwa katandigwa mbe.

8 Mtwanzi ayo katogoleligwa kuvala kiwalo cha kitani inogile, isunhigwe na kung'ala.” Kiwalo acho cha kitani azo sang'hano zinogile za wanhu wa Mulungu.

9 Abaho ayo imsenga wa kuulanga kanongela, “Yandika vino, ‘Wamweda wanhu wose wagonekigwe kuna inyimwili nyimwili ya zengele da Mwanang'hondolo!’ ” Vivija kalonga, “Mbuli zino za ukweli za Mulungu.”

10 Nigwa kingubanguba mmagulu gake nilonda kumtambikila, lakini kanongela, “Sekeutende vivo! Niye na msang'hanaji kamba gweye na wayago wamtogole Yesu, wogoga ukweli ugubuligwe na Yesu. Mtambikile Mulungu! Kwavija wanhu wogoga ukweli ugubuligwe na Yesu wolongozigwa na loho yawalongoze watula ndagu wa Mulungu.”

Falasi mzelu na ija yomkwela

11 Abaho nyona ulanga uvuguligwa na kukala na falasi mzelu. Ayo yomkwela kakemigwa, “Yotamaniligwa” na “Kweli.” Ayo kotagusa na koitowa kwa mbuli ya gaja golondigwa.

12 Meso gake kamba lambi da moto, na kavala mataji mengi mdipala jake. Kakala yandikigwe twaga, kuduhu yoyose yadijuwile ila heyo mwenyego yaiyeka.

13 Kakala yavalile kiwalo kizovekigwe mwiidamu. Twaga jake kakemigwa, “Mbuli ya Mulungu.”

14 Wakalizi wa kuulanga wamkweleleza kuno wakwela falasi wazelu na wavala viwalo va kitani, vizelu ng'hani na ving'ala.

15 Sime dikutwa dilawa mumulomo wake, na kwa sime dijo kowahuma wanhu wa isi zose. Kowatawala kwa mkongoja wa zuma, na koikama divai hanhu ha kukamila zabibu ha ng'hasiliki ya Mulungu yeli na Udahi wose.

16 Mkiwalo chake na mdihaza jake jandikigwa twaga dino, “Mndewa wa iwandewa na Mkulu wa iwakulu.”

17 Abaho nimona msenga wa kuulanga kema mdizuwa. Kakemelela kwa sauti ng'hulu kawalongela ndege wose wakalile woguluka, kuna uulanga, “Izoni! Iting'hanileni hamoja mbuli ya nyimwili nyimwili ng'hulu ya Mulungu!

18 Izoni muje ng'huli za wandewa wakulu, wakulu wa wakalizi na wakalizi na muje falasi na wanhu wowakwela, muje ng'huli za wanhu wose, wakomboligwe na watumwa, wakulu kwa wadodo!”

19 Abaho nijona dija ding'onyo hamoja na wandewa wakulu wa mwiisi na wakalizi wao, waiting'hana hamoja watende ng'hondo na ija yakwelile falasi hamoja na wakalizi zake.

20 Lakini ajo ding'onyo digogigwa hamoja na mtula ndagu wa uvizi yakalile yotenda unzonza hanhu ha ding'onyo. Kwa unzonza awo kawavizila waja wakalile na kilaguso cha ajo ding'onyo na waja waitambikile sanamu ya ng'onyo ajo. Dijo ding'onyo na mtula ndagu wa uvizi wose wabili wasigwa kuno wang'hali wagima mdilamba da moto mkulu na mabwe gokwaka.

21 Waja iwakalizi zao wakomigwa kwa sime dilawile mumulomo wa ija yakwelile falasi, na ndege wose weguta mbuli ya nyama za ng'huli zao.

20

Miyaka elufu imoja

1 Abaho nimona msenga wa kuulanga kohumuluka kulawa kuulanga kuno kagoga luvugulo lwa mwina wa kolombo dilibule uhelelo na mnyololo mkulu.
2 Kadigoga dija dizoka, zoka da umwaka najo dijo ija Imdumuka, hebu Mwenembago, kadifunga kwa kipindi cha miyaka elufu imoja.
3 Msenga ayo wa kuulanga kadipigisa zoka ajo kudikolombo dilibule uhelelo, kadihindila na keka sio mumulomo wa dikolombo, muladi sekediwavizile kabili wanhu wa isi mbaka vonda imale ayo imiyaka elufu imoja. Yahamala miyaka ayo dofunguliligwa lakini kwa kipindi kidodo.
4 Abaho nyona vigoda va undewa, na wanhu wavikalile wagweleligwa udahi wa kutagusa. Vivija nyona loho za wanhu waja wakanhigwe mapala mbuli ya kugoga ukweli ugubuligwe na Yesu na mbuli ya kuwapetela wanhu mbuli ya Mulungu. Hawaditambikile dija ding'onyo hebu sanamu yake, vivija hawekigwe kilaguso mvihanga vao hebu mmakono gao. Wagweleligwa ugima kabili na wolongoza hamoja na Kilisito kwa miyaka elufu imoja.
5 Wanhu wayagwe wafile hawazilibuke mbaka yahamala miyaka ayo elufu imoja. Uno awo uzilibuko wa ichanduso.
6 Wamweda na wang'ala wanhu wonda wawe mumo muuzilibuko uno wa ichanduso. Ifa ya kabili honda iwagoge kabili, wokuwa walava nhosa wa Mulungu na Kilisito, na wolongoza hamoja nayo miyaka elufu imoja.

Kubanangigwa kwa Mwenembago

7 Yahamala miyaka ayo elufu imoja, Mwenembago kolekesigwa kulawa mkifungo chake,
8 avo kolawa kunze kosonga kuwavizila wanhu wapwilililike mwiisi yose, nazo azo isi za Gogu na Magogu. Mwenembago koweka hamoja mbuli ya ng'hondo, wanhu awo wokuwa wengi kamba msanga wa mhwani.
9 Wagenda mwiisi yose, wahazunguluka hanhu hawakalile wanhu wa Mulungu na buga diyadinogele Mulungu. Lakini moto uhumuluka kuulanga na kuwasakaza.
10 Nayo Mwenembago yakalile yowavizila wanhu kasigwa mdilamba da moto na mabwe gokwaka, mumo muwakalile dija ding'onyo na mtula ndagu wa uvizi, wao wogaya imisi na ikilo, siku zose.

Nhaguso ya uhelelo

11 Abaho nyona kigoda kikulu cha undewa kizelu, ayo yakikalile, isi na ulanga visegela mgameso gake, na havoneke kabili.
12 Abaho nyona wanhu wafile, wakulu kwa wadodo, wema kuulongozi wa kigoda cha undewa, na vitabu vifunguligwa. Abaho kitabu kiyagwe kifunguligwa, nacho acho kitabu cha ugima. Wanhu wafile watagusigwa kamba viwatendile, na kamba viyandikigwe mvitabu vivo.
13 Bahali iwalava kunze wanhu wafile wakalile mgati yake, ifa na kowochola wanhu wafile viwalava wanhu wakalile mumo. Kila munhu katagusigwa kamba viyatendile.
14 Abaho ifa na kowochola wanhu wafile vasigwa mdilamba da moto. Moto uno awo ifa ya kabili.
15 Munhu yoyose twaga jake hajandikigwe mna ikitabu cha ugima, kasigwa mdilamba da moto.

21

Ulanga wa sambi na Isi ya sambi

1 Abaho nyona ulanga wa sambi na isi ya sambi. Ulanga wa ichanduso na isi ya ichanduso vikala visegele, nayo bahali haikalile kuko kabili.
2 Nyona buga ding'alile, Yelusalemu ya sambi, dihumuluka kulawa kuulanga. Dikala ditandigwe vinogile kamba mtwanzi yosoligwa viyohambigwa yakaiting'hane na mkasano wake.
3 Abaho mhulika sauti ng'hulu kulawa kukigoda cha undewa, “Sambi kae ya Mulungu ya hamoja na wanhu! Kokala nao, na wao wokuwa wanhu zake. Mulungu mwenyego kokuwa nao. Nayo kokuwa Mulungu wao.
4 Nayo kowahangusa mahozi gao gose. Ifa honda iwe kuko kabili hebu kunyunyuwala hebu kulila hebu usungu. Kwavija mbuli za umwaka zibita.”
5 Abaho ayo yokala mna ikigoda cha undewa kalonga, “Novitenda va sambi vinhu vose!” Vivija kalonga, “Yandika mbuli ino, kwavija mbuli zino za ukweli na zakutamaniligwa.”
6 Abaho kanongela, “Imala kutendeka! Niye na Alufa na Omega, waichanduso na waikimambukizo. Munhu yoyose yeli na ng'hilu nomgwaa bule yang'we mazi ga nzasa ya ugima.
7 Munhu yonda yahume kopata vinhu avo vose, na niye nokuwa Mulungu wake, nayo kokuwa mwanangu.
8 Lakini wanhu wodumba na woleka kutogola na wanhu wotenda mbuli zigevuza na wakomaji na wagoni na wahawi na wanhu wovitambikila vinyago na wavizi, wose hanhu hao kudilamba da moto na mabwe gokwaka, ayo iyo ifa ya kabili.”

Yelusalemu ya sambi

9 Imoja wa iwasenga saba wa kuulanga
yakalile na mabakuli saba gamemile
mikubulo saba yakimambukizo, keza
kumwangu kanongela, “Izo, nikula-
gusile mtwanzi yosoligwa, mwehe wa
Mwanang'hondolo.”
10 Ving'alile nolongozigwa na Loho wa
Mulungu nyona nosoligwa na msenga wa
kuulanga mbaka kuinhembeti ya lugongo
lukulu na lutali. Kandagusila Yelusalemu,
Buga ding'ala, dohumuluka kulawa kuu-
langa kwa Mulungu,
11 ding'ala kwa ukulu wa Mulungu. Buga
dija ding'ala kamba dibwe da bei ng'hulu
ng'hani kamba yasipi na kamba kiyoo.
12 Buga dijo dikala na luwa mtali na
mkulu, lukalile na milango mikulu longo
na mibili na wasenga wa kuulanga longo
na wabili wakala wokaliza. Uchanha ya
kila mulango mkulu gandikigwa matwaga
ga makabila longo na mbili za wanhu wa
Izilaeli.
13 Kila ubanzi kukala na milango mikulu
midatu, milango mikulu midatu mwambu
wa kudilawila zuwa, midatu kudihongela
zuwa, midatu kusini na midatu kasikazini.
14 Luwa lwa buga dijo luzengigwa mna
ichandusilo cha mabwe longo na mabili,
uchanha ya kila dibwe jandikigwa twaga
dimoja da waja watumigwa longo na wabili
wa Mwanang'hondolo.
15 Avo, ayo imsenga wa kuulanga ya-
longile na niye kakala na lubiki lwa zahabu
lwa kupimila buga dijo na milango yake na
luwa lwake.
16 Buga dijo ugazi wake na utali wake
uigala. Msenga ayo wa kuulanga kadipima
buga dijo kwa lubiki, dikala na ugazi na
utali na utali wa kuchola uchanha kamba
kilomita elufu mbili na magana mane.
17 Vivija msenga ayo wa kuulanga
kalupima luwa lwa buga dijo, lukala na
ugazi wa magulu sitini na sita kwa kipimo
cha wanhu.
18 Luwa lwake lukala luzengigwe kwa
mabwe ga bei ng'hulu gokemigwa yasipi,
na dijo dibuga dizengigwa kwa zahabu in-
ogile, ing'ala kamba kiyoo.
19 Mabwe ga chandusilo cha luwa lulo
gahambigwa kwa mabwe ga bei ng'hulu.
Dibwe da ichanduso da chandusilo dikala
yasipi, dakabili dikala yakuti samawati,
dakadatu kalikedoni, da ikane zumalidi,
20 da tano salidoniki, da sita akiki, da saba
kilisolito, da nane zabalajadi, da tisa topazi,
da longo kilisopilaso, da longo na imoja
yasinto na da longo na mbili ametisito.
21 Ija imilango longo na mibili azo lulu
longo na mbili, kila mulango uzengigwa
kwa lulu imoja. Nzila ng'hulu ya buga
dijo izengigwa kwa zahabu inogile, ing'ala
kamba kiyoo.
22 Siyonile bule Ng'anda ya Mulungu
kudibuga dijo kwavija Mndewa Mulungu
yeli na Udahi wose na Mwanang'hondolo
wao Ng'anda ya buga dijo.
23 Buga dijo hadilonda zuwa hebu
mwezi wa kumwemwesela, kwavija
ukulu wa Mulungu wodimwemwesela na
Mwanang'hondolo ayo taa ya buga dijo.
24 Wanhu wa isi zose wokwanga mmu-
lenge wake na wandewa wa mwiisi wogala
ugoli wao mumo.
25 Milango ya buga dijo haihindigwa
bule kwavija yokuwa kamba imisi, kokuwa
kuduhu ikilo.
26 Ukulu na ugoli wa wanhu wa isi zose
vogaligwa kudibuga dijo.
27 Kuduhu kinhu chochose kihile chonda
kingile kudibuga dijo. Kuduhu munhu
yotenda mbuli zigela kinyala hebu yoviza
yonda yengile mumo. Wanhu waja
waiyeka matwaga gao gandikigwa mna
ikitabu cha ugima cha Mwanang'hondolo
wao wonda wengile kudibuga dijo.

22

Lwanda lwa mazi ga ugima

1 Vivija ayo imsenga wa kuulanga kanda-
gusila lwanda lwa mazi ga ugima, gong'ala
kamba kiyoo, golawa mkigoda cha undewa
wa Mulungu na cha Mwanang'hondolo.
2 Lwanda ulo lukilima hagati ha nzila
ng'hulu ya buga. Kila mwambu wa lwanda
ulo kukala na mbiki wa ugima, ulela
matunda miyanza longo na mibili kwa
mwaka, ndiyo kulonga, ulela kila mwezi na
majani gake dawa ya kuwahonya wanhu
wa isi zose.
3 Kuduhu chochose kiduiligwe na Mu-
lungu chonda kikale kudibuga dijo.
Kigoda cha undewa wa Mulungu na cha
Mwanang'hondolo chokuwa kudibuga dijo,
na wasang'hanaji zake womsang'hanila.
4 Wochona kihanga chake, na twaga jake
dokuwa mvihanga vao.
5 Honda kuwe na ikilo kabili, na wanhu
wokala mumo honda walonde taa hebu
zuwa, kwavija Mndewa Mulungu kokuwa
mulenge wao, na wotawala kamba wan-
dewa siku zose.

Kwiza kwa Yesu

6 Abaho ayo imsenga wa kuulanga
kanongela, “Mbuli zino za ukweli na
za kutamaniligwa. Mndewa Mulungu
yawalongoze watula ndagu walonge
usenga wake kubitila Loho wake, kamtuma
msenga wake wa kuulanga yawalagusile
wasang'hanaji zake mbuli zonda zilawilile
sambi.”
7 “Tegeleza! Nokwiza hima. Kamweda
munhu yozigoga mbuli za ulaguzi zili mk-
itabu kino.”

8 Niye Yohana mbonile na kuhulika
mbuli zino. Vimbone na kuhulika, nigwa
kingubanguba mmagulu gake ayo imsenga
wa kuulanga yandagusile mbuli zino,
nilonda kumtambikila.
9 Lakini heyo kanongela, “Sekeutende
vivo! Niye na msang'hanaji kamba gweye
na ndugu zako watula ndagu wa Mulungu
na wanhu wose wozigoga mbuli za kitabu
kino. Gweye mtambikile Mulungu.”
10 Abaho kanongela, “Sekeuzifise mbuli
za ulaguzi zili mkitabu kino, kwavija
kipindi chake cha kulawilila cha mmabehi.
11 Munhu yotenda gehile yagendelele ku-
tenda gehile, munhu mchafu yagendelele
kuwa mchafu na munhu yotenda ganogile
yagendelele kutenda ganogile na munhu
yong'ala yagendelele kung'ala.”
12 Yesu kolonga, “Tegeleza! Nokwiza
hima hamoja na nhunza yonda nimgwee
kila munhu kamba viyasang'hane.
13 Niye na Alufa na Omega, waichan-
duso na waikimambukizo, mwanduso na
uhelelo wa vinhu vose.
14 “Wamweda wanhu wofuwa viwalo
vao, wadahe kuja tunda da mbiki wa ugima
na wengile mna imilango ya buga dijo.
15 Lakini kunze ya buga dijo kuna wanhu
wogevuza na wahawi na wakomaji na wag-
oni na wanhu wovitambikila vinyago na
wanhu wonogelwa kulonga uvizi.
16 “Niye Yesu, nimtuma msenga wangu
wa kuulanga yawalongele mbuli zino mna
ivibumbila va wanhu wanitogole. Niye no-
lawa mulukolo lwa Daudi, vivija niye na
nhondo ing'ala imitondo.”
17 Loho wa Mulungu na Mtwanzi
yosoligwa wolonga, “Izo!”
Kila munhu yohulika gano, yalonge,
“Izo!”
Munhu yeli na ng'hilu yeze, na munhu
yolonda, yasole mazi ga ugima bila kulipa.

Mbuli za kimambukizo

18 Niye nowazuma wanhu wose wohulika
mbuli za ulaguzi zili mkitabu kino, munhu
yoyose yahongeza kinhu chochose muno,
Mulungu nayo komongezela mikubulo
yandikigwe mna ikitabu kino.
19 Na munhu yoyose yahasegeza mbuli
yoyose kulawa mkitabu kino cha ulaguzi,
Mulungu komsegezela hanhu ha fungu
mna umbiki wa ugima na mna dibuga
ding'ala, vilongigwe mna ikitabu kino.
20 Yesu yagubule ukweli wa mbuli zose
zino, kolonga, “Ona nokwiza hima!”
Niye nilonga, Ona. Izo, Mndewa Yesu!
21 Ng'hekewa ya Mndewa Yesu ikale na
mweye mose. Ona.